

S A N C T V S
IOHANNES,

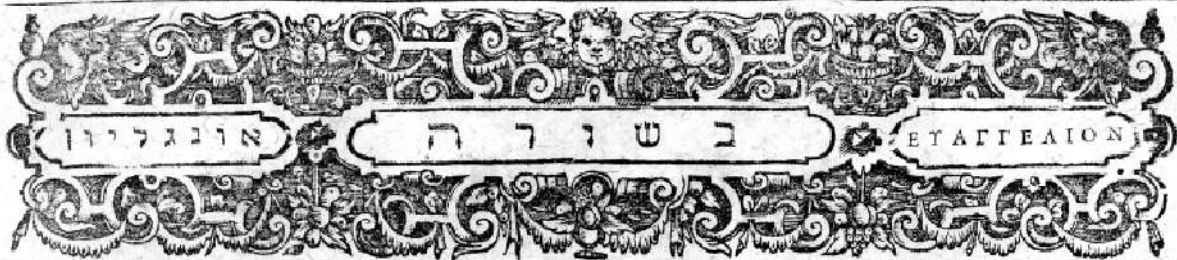
SYRIACE,	ITALICE.
EBRAICE,	HISPANICE.
GRÆCE.	GALLICE.
LATINE,	ANGLICE.
GERMANICE,	DANICE.
BOHEMICE,	POLONICE.

Ex

Dispositione & Adornatione

ELIAE HVTTERI
GERMANI

דיינמו:

ב ש ו ר ה

KATA IOANNHN

הפלאון א

רשית היה הדבר והדבר
הוא מלכתא והו
מלכתא איתנהי
הוא לנת אלהא ואלהא
איתנהי הנתהו מלכתא:

*Nel principio era la Parola, e la Pa-
rola era appresso iddio: e quella Parola
era Iddio.*

2 הנת איתנהי הנת
ברשית לנת אלהא:

*Questa era nel principio appresso id-
dio.*

3 כל באידה הנת
יכלעדנהי אף לא תדא
הנת מידם דהנת:

*Tutte le cose sono state fatte per essa:
e niente è stato fatto senza essa, di ciò che
è fatto.*

4 בה חיאת הנת וחיאת
איתנהי נהרדא דבני
נשנא:

*La essa era la Vita, e la Vita era la
luce degli uomini.*

5 והו נהרדא בחשוכא
מנחך וחשוכא לל
אדרבא:

*E la Luce riluceva ne le tenebre, e le te-
nebre non l'hanno compresa.*

6 הוה מר נשנא דאשתד
מן אלהא שמה יוחנן:

*En un homo manifestato da Dio, il cui
nome era Giovanni.*

7 הנת אלהא לשהדא
דיסהד על נהרדא דכל
נש יחימן באידה:

*Così vienne per portar testimonianza
a, per vender testimonio de la Luce: ac-
cio che tutti credesseno per lui.*

8 לא הוה נהרדא אלא
דיסהד על נהרדא:

*Non era già egli la Luce, ma era per
render testimonianza a de la Luce.*

9 איתנהי הוה איר נהרדא
שדנא דמנחך לכל
דארת לעלמא:

*La Vera Luce, era quella ch illumina
ogni huomo che viene al mondo.*

N

רשית היה הדבר והדבר
הוא אלת האלהים ואלהים

היה הדבר:

*En el principio ya era la Palabra: y la Palabra e-
ra acerca de Dios, y Dios era la Palabra.*

2 וה היה בראשית
האלהים:

Esta era en el principio acerca de Dios.

3 כל נעשה בו וכל עדיו אף אהת
לא נעשתה אשר נעשתה:

*Todas las cosas por esta fueron hechas: y sin
ella nada de lo que es hecho, fue hecho.*

4 בו היה תחיים ותחיים היה
אור האנשים:

*En ella estava la vida, y la vida era la Luz de
los hombres.*

5 והאור פחשך האיר והחשך
לא קבלו:

*Y la Luz en las tinieblas resplandecia mas
las tinieblas no la comprehendieron.*

6 היה איש שלוח מאלהים
ושמו יוחנן:

*Fue un hombre embiado de Dios, el qual se
llamava Ioan:*

7 וה בא לעדות להעד על
האור למען כלם יאמינו בידו:

*Este vino por testimonio para que diesse te-
stimonio de la Luz, para que todos creyesen por
el.*

8 וה לא היה האור כי א
אשר יעד על האור:

*El no era la Luz: sino para que diesse testi-
monio de la Luz.*

9 כי היה האור נאמן אשר
מאיר את כל האדם הבא
בעולם:

*Aquella Palabra era la Luz verdadera, que
alumbra a todo hombre, que viene en este mundo.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ΑΝ ΔΡΑΧΜΗ ΛΩ ΔΙΔΡΑΜΜΗ. Ε
Ι ΔΙΔΡΑΜΜΗ ΛΩ ΠΕΝΤΕ ΤΕΤΡΑ-
ΝΤΑ, ΚΑΙ ΤΡΙΑ ΛΩ ΟΛΕΓΡΟΣ.

*Au commencement estoit la Parole,
& la Parole estoit avec Dieu: & celle
Parole estoit Dieu.*

2. ΟΥΤΩ ΛΩ ΕΝΔΡΑΧΜΗ ΠΕΝΤΕ ΤΕΤΡΑ-
ΝΤΑ.

*Elle estoit au commencement avec
Dieu.*

3. Πάντα δι αυτής έγιναν, & χω-
ρίς αυτής έγινε ουδέν, & γινώσκον.

*Toutes choses ont esté faites par
icelle: & sans icelle rien qui ait esté fait,
n'a esté fait.*

4. 'Εν αυτής ζωή λω, καὶ ἡ ζωή
λω πὸ Φωὸς τῷ ἀνθρώπῳ.

*En elle estoit la vie & la vie estoit
la lumiere des hommes.*

5. Καὶ τὸ Φωὸς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαί-
νεται, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸν οὐ κατέλα-
βεν.

*Et la Lumiere luit és tenebres, & les
tenebres ne font point comprinle.*

6. 'Εγγὺς ἀνθρώπων ἀπεσταλ-
μένος ὡς τὸ τῶν, ὄνομα αὐτοῦ ἰω-
άννης.

*Il y eut un homme enuoyé
de Dieu, qui avoit nom Iehan.*

7. Οὕτω ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν,
ὡς μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ Φωτός, ὡς
πάντες πιστεύωσι δι' αὐτοῦ.

*Celui-ci vint pour porter testi-
moigne, à ce qu'il rendist témoignage
de la Lumiere, afin que tous creussent
par lui.*

8. Οὐκ ἦν ἐκείνος τὸ Φωὸς, ἀλλ' ἵ-
να μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ Φωτός.

*Lui n'estoit pas ceste Lumiere-la,
mais estoit enuoyé pour témoigner de
la Lumiere.*

9. Ἦν τὸ Φωὸς τὸ ἀληθινόν, ὃ
Φωτίζει πάντα τὸν ἀνθρώπον ἐρχομέ-
νον εἰς τὸν κόσμον.

*Ceste lumiere-la estoit la veritable,
qui illumine tout homme venant au
monde.*

G. Zan.

Capitola I.

That was the true light which light-
ten every man that cometh into the
world.

Det vaar der sande Eluiff / som opsluifer alle Men-
niste der kommer Verden.

Łożyło o nę świątłość praw
dława/ tóra oświeca wśialkiego
człowieka nę świat przychodzi
1880.

N

10 בעולם הוא ועלמה
באחדה הוא ועלמה לא
ידעה:

Era nel mondo, e il mondo è stato fatto per esso, e non l'ha il mondo conosciuto.

11 לרילה אתה ורילה לא
קבלוהו:

Ella è venuta sul suo: e i suoi non l'hanno ricevuta.

12 אילו היו דקבלוהו
יחב להו טולטנא דבניא
דאלהא יהוה לאילו
דמהימניו בשמה:

Ma quando l'hanno ricevuta, ha dato loro questa dignità, di esser fatti figliuoli di Dio, a quelli, cioè, che credono nel Nome suo.

13 אילו דלו מו דמא
ולא מו דבניא דבשר
ולא מו דבניא דבשר
אלא מו אללה איליו:

I quali non son nati da sangue, ne da volunta di carne, ne da volunta il hominu non son nati da Dio.

14 ומלתא פשרא הוא
ואנו בו ומוני שובתה אר
דיחידא דמואפא דמלא
טובותא וקושטא:

E questa parola s'è fatta carne & habitata fra noi (& habbiam veduta la gloria sua gloria dico come dell' unigenito uscito dal Padre) pieno di grazia e di verità.

15 יוחנן סהד עליו ויצעק
וקצא ואמר הנו הו
אמרת דבשרי אתה
יהנא ליה קדמי מטה
דקדמי הו מני:

Giovanni testifico di lui, e gridò, dicendo: Questo era colui, del quale io dicevo: Colui, che vien dopo me, è preferito a me: e conosco ch'egli era prima di me.

16 וישו מליותה חנו כ
כלו נשבו וטובותא תנה
טובותא:

E tutti noi habbiam ricevuto de la sua abbondantia e grazia per gratia.

17 מטיל דנמוסא דיד
מושא אתיהב פשרא דיו
וטובותא דיד ישוע מ
משיחא הית:

Perche la Legge sua fu data per Moise: ma la gratia e la Verità è stata per Iesus Christo.

N

10 בעולם היה והעולם בידו
נעשה והעולם לא ידעו:

Enel mundo estava, y el mundo fue hecho por el, y el mundo no lo conoció.

11 אל הנניכיו בלא ונחניכיו לא
קבלוהו:

A lo que era suyo vino y los suyos no lo recibieron.

12 וכמה קבלוהו נתו להם את
שלטון להיות בני אללהם
למאמינים בשמו:

Mas a todos los que lo recibieron, dioles potestad de ser hechos hijos de Dios, a los que creen en su Nombre:

13 אשר לא מדמים ולא
מאבינא דבשר ולא מדצוף
האיש כי מאללהם ילדו:

Los quales no son engendrados de sangres, ni de voluntad de carne, ni de voluntad de varon, mas de Dios.

14 והדבר היה בשר ושכן
עמנו וראינו את כבודו כמו
כבוד היחיד בולד מאב בלא
חסד ואמת:

Y aquella palabra fue hecha carne, y habitó entre nosotros: y vimos su gloria, gloria como de l'unigenito del Padre, lleno de gracia y de verdad.

15 יוחנן העיד עליו ויצעק
לאמר זה הוא אשר אמרת
אחר בלא ולפני היה בראשון
ממני היה:

Ioan dió testimonio de el: y clamó diciendo: Este es del que yo dezia, El que viene tras mi, es antes de mi: porque es primero que yo:

16 וממלואה כלנו לקחנו חנם
חן עליהו:

Y di su plenitud tomamos todos, y gracia por gracia.

17 כי התורה במשה נתנה החן
והאמת בישוע המשיח היתה:

Porque la ley por Moysen fue dada: mas la gracia y la verdad por Iesus el Christo fue hecha.

N

10. 'Εν τῇ κοσμῷ ὤν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.

Cette Lumiere-la estoit au monde: & le monde a esté fait par icelle: mais le monde ne l'a point connue.

11. Εἰς τὴν οἰκίαν ἦλθεν, καὶ οἱ οἰκοῦντες αὐτὸν οὐ παρέλαβον.

Il est venu chez soi: & les siens ne l'ont point reçu.

12. Ὅσοι ἐλάβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Mais tous ceux qui l'ont reçu, il leur a donné ce droit d'être faits enfans de Dieu, à ceux qui croient en son Nom.

13. Οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγενήθησαν.

Lesquels ne sont point nés de sang, ne de la volonté de la chair, ne de la volonté de l'homme: mais sont nés de Dieu.

14. Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ὅρα σὰν θεὸς τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μοῖρα θεοῦ ἐκ πατρός, πληρὴς χάριτος καὶ ἀληθείας.

Et celle Parole a été faite chair, & a habité entre nous (& nous avons contemplé sa gloire, voire une gloire comme de l'unique issu du Père) pleine de grâces & de vérité.

15. Ὑμῶν μαρτυρεῖ πρὸς πάντας, καὶ ἐξέταρε, λέγων, ὅτι ὁ ἐν ἐμοί, ὁ ἐπὶ μου ἐρχόμενος, ἐμπροσθέν μου ἦεν ὁ πρῶτος μου ὤν.

Iehan a rendu témoignage de lui, & a crié, disant: Celui-ci est celui duquel ie disoys, Celui qui vient apres moi, est préféré à moi, car il estoit premier que moi.

16. Καὶ ἐκ τῆς πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάρις ἀντὶ χάριτος.

Et nous avons tous reçu de la plénitude d'icelui, & grace pour grace.

17. Ὅτι νόμος ἀλφειὸς ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια ἀπὸ τοῦ χειρὸς ἐγένετο.

Car la Loy a été donnée par Moysse: la grace & la vérité est advenue par Iesus Christ.

CAP. I.

10. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum nō cognovit.

He was in the world and the world was made by him: and the world knew not him nor.

11. In propria venit, & sui eum non receperunt.

He came unto his own: and his own received him not.

12. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius

But as many as received him / to that he gave power to be the Sonnes of God / even to them that believe in his Name.

13. Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.

Which are borne not of blood / nor of the will of the fleshe / nor of the will of man / but of God.

14. Et Verbum caro factum est, & habitavit in nobis (& vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à Patre) plenum gratia & veritatis.

And the word was made fleshe / and dwelt among us / (and we sawe the glori thereof / as the glory of the onely begotten Sonne of the Father) full of grace & truth.

15. Iohannes testimonium perhibet de ipso, & clamat dicens, Hic erat quem dixi. Qui post me venturus est: ante me factus est, quia prior me erat.

Iohn bare witness of him / & cryed: saying / This was he of whom I said / He that cometh after me / is preferred before me: for he was before me.

16. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia.

And of his fulnes have all we received: & grace for grace.

17. Quia lex per Moysen data est gratia & veritas per Iesum Christum facta est

For the Law was given by Moyses: but grace and truth came by Iesus Christ.

Das I. Capitel.

10. Es war in der Welt / Und die Welt ist durch dasselbige gemacht / vnd die Welt kannte es nicht.

Der vaeret Verden / or Verden er gjort ved det samme / or Verden kende der ick.

11. Er kam in sein Eigenthumb / vnd die seinen namen ihn nicht auff.

Hand kom i sin Eyedom / oc hans egne anamme: de hannem ick.

12. Wie viel in aber auffnahmen / denen gab er Macht / Gottes Kinder zu werden / die an seinen Namen glauben.

Men saa mange som hannem anammede dem gaff hand magt / at bliffue Guds Børn / de som tro paa hans Naam.

13. Welche nicht von dem Geblut / noch von dem willen des Fleisches / noch von dem willen eines Mannes / Sondern von Gott geboren sind.

Hvilcke som ick ere fødte aff Blod / oc en heller aff Rods vilie / oc en heller aff Mands vilie / Men aff Gud.

14. Vnd das Wort ward Fleisch / vnd wohnet vnter vns / vnd wir sahen seine Herrlichkeit / eine Herrlichkeit als des eingebornen Sohns vom Vater / voller Gnade vnd Wahrheit.

De Ordet bleff Rod / oc bode iblant oss / De vi saa hans Herlighed / en Herlighed som en Embornes Sønns aff Faderen / fuld aff Naade oc Sandhed.

15. Iohannes zeuget von ihm / rufet vnd spricht: Dieser war es / von dem ich gesagt hab / Nach mir wirdt kommen / der vor mir gewesen ist / denn er war ehe denn ich.

Iohannes vidnede om hannem / robt oc sagde: Det vaer denne som ieg sagde om / Hand skal komme effter mig som vaer saare mig / thi hand vaer for end ieg.

16. Vnd von seiner Fülle haben wir alle genommen Gnade vmb Gnade.

De aff hans Ofuersfledighed haaffue vi alle taget: Naade for Naade.

17. Denn das Gesetz ist durch Moysen gegeben / die Gnad vnd Wahrheit ist durch Iesum Christ worden.

Thi Loven er giffuen ved Mose / Naade oc Sandhed er bleffuen ved Iesum Christum.

Kapitola I.

10. Na swiet był / a swiet strzenego vclinknł / a swiet ho nepoznal.

11. Na swiet był y przesei swiaty sprawion test / lecż go swiaty nie poznal.

12. Mez swet wlastniy priffel / a swagi ho nepřinali:

Przyšedł do swoich / ale go swoite přestli.

13. Kolikož pakoli přinali ho / dal jim moc aby Syny Božími byli / těm kteříž věřijí ve Ůmēno geho:

Kolikohleť ich go přiveli / dal im te godnosc aby sie stali synmi Božími / tym którzyž wierzyli w umēno.

14. Kteržto ne žetwřil / aniž woble Ůla / aniž wuole Ůu: že / alež Boga žrozeni gřau.

Kteržto nie se žewie / aniž chwōści ciak / aniž chwōści mež / lecž Boga ža naroženi.

15. A slovo tělem vclinkno gest / a přebýwalo mež námi / a widěli gřme sláwu geho / sláwu pakžto gednorozeněho od Otce / plněho milosti a prawdy.

A Slowo ono tělem sic stalo / y brzemie skawalo mežy námi / y widěli gřme chwōle geho / chwōle takto gednoroznego od Otce / napełnione lasky prawdy.

16. Jan swetecnił wydawā o něm / a wola / Ůla: Tento był onēni gřem prawil: Kterž po mne gda / předšel mne / me ba přwē tēsti ná byl.

Jan ci chwōdził o nim / y obz mōlywał mōwiac: Ten test o frōrymem powiadał / Ten frōry po mne idzie / test przednieyšym ná mne / bo test zacnieyšym niż ja.

17. A ž plností geho wřřil / cni my žali gřme / a milost ža milost:

A ž plnosť geho wřřil / cni my žali gřme / a milost ža milost.

17. Nebo žakon strže Mořy žiřie dān gest / milost a prawda strže Gřiřie Křřta přišla.

Abowiem žakon przez Mořę sa test dan / a iřta y prawda przez Jezusa Křřřta sie stala.

18 אלהא לא חנא אנש
מז מרתם יחדנא אלהא
הו דאיתחיה בעונבא ד
דאבויה הו אשתחיה :

Questo benedici Seduto Iddio: il Figliuolo Sanguigno, che è nel seno del Padre, effo cel' ha dichiarato.

19 וחדא הי סהדותא
דיחיה פד שדרו לגתה
יהודיא מן אורשלם
כהנא ולגתא דישאלונייה
אנת מן אנת :

Questo dunque è il testimonio di Giovanni, quando i Giudei mandarono da Ierusalem dei Sacerdoti e Leuiti a domandarlo, Chi sei tu?

20 נאנדי ולא פסר נאנדי
דלו אנת אנת משיחא :

Et egli confessò, e non lo negò: egli lo confessò, dicendo, Non sono io Christo.

21 ושאלוהי חנב מנא
הכיל אלתא אנת ואמר
לא איתני נבנא אנת
ואמר לא :

Per tanto effo domandarono, Che dunque è Sei tu Elias? Et egli disse, Non sono. Settu il Profeta? Et egli rispose, No.

22 ואמרו לה ומנו אנת
הנתל פתגמא לאילין ד
דשדרו מנא אמר אנת
אל נפשך :

Effo dunque li dissero, Chi sei tu: accioche noi diamo risposta a quelli che ci hanno mandati? Che dicstu di te stesso?

23 אמר אנת חלל
דחנא במדבנא דאשון
איתרה דמנא איתכנא
דאמר אשנא נבנא :

Egli disse, Io son la Voce di colui che grida nel deserto, Spianate la Via del Signore, come disse il Profeta Esaias.

24 חנו דיו דאשתדרו
מז פרישא הוו :

E quelli che erano stati mandati, erano de Farisei.

25 ושאלוהי ואמרו לה
מנא הכיל מצמד אנת
אן אנת לא איתך משיחא
ולא אלתא ולא נבנא :

E domandarono, disse lei, Perché dunque battezzi tu, se tu non sei Christo, né Elias, né il Profeta?

18 אחת-אלהים איש לא ראה
בכל-עת בן-החיד אשר הורה
בחק אביו הוא ספר :

A Dios, nadie lo vido jamas: el Vnigenito hijo que está en el regazo del padre el nos lo declaró.

19 וזאת היא העדות יוחנן באשר
שלוה היהודים מירושלים את
הכהנים ואת תלמיים לשאל
לו את מי הורה :

Y este es el testimonio de Ioan, quando los Judios embiaron de Ierusalem Sacerdotes y Leuitas, que le preguntassen, Tu quien eres?

20 ניתנה ולא כהש ניתנה
באניני המשיח :

Y confessó, y no negó: confessó que el no era el Christo.

21 וישאלו לו ומה אם אליהו
את נאמר לא הנה אני הנביא
את וינן לא :

Y preguntaronle, Que pues: Eres tu Elias? Dixo, No soy. Eres tu Profeta? Y respondio, No.

22 ויאמרו אליו ומי את אשר
מצנה נתן לאלה אשר שלחו
אותנו מה האמר על-נפשך :

Dixeronle pues, Quien eres para que demos respuesta a los que nos embiaron. Que dizes de ti mismo?

23 ויאמר אני קול קורא
במדבר פנו דרך יהוה באשר
אמר ישעיה הנביא :

Dixo, Yo. Boz del que chama en el desierto, Enderecad el camino del Señor, como dixo Ilayas Profeta.

24 והשלוחים היו מפדושים :

Y los que auian sido embiados eran de los Phariseos.

25 וישאלו לו ויאמרו אליו
למה טובל את אם לא המשיח
ולא אליהו ולא הנביא את :

Y preguntaronle, y dixeronle, Porque pues baptizas, si tu no eres el Christo, ni Elias, ni Profeta.

19. Οὗτος εἰς τὸς ἰωαννα παύσατο,
ὁ μωυσηυτης υἱος, ὁ ὢν εἰς τὸν υἱον
πατρὸς, ὁ κατὰ τὸν ἔχρησται.

Nulne vidone dieu: le Fils unique qui est au sein du Pere, lui-mesme l'a déclaré.

19. Καὶ αὐτὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἡ
ἰωαννου, ὅτι ὁ πατὴρ ἰωανν οἱ ἰουδαῖοι
ἐξ ἱεροσολύμων ἱεροῦς καὶ λευῖται,
ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, τίς εἶ;

C'est donc ici le témoignage de Ioan, lors que les iuis enuoyent de Ierusalem des Sacrificateurs & Leuites, pour l'interroguer, disans, Toi, qui es-tu?

20. Καὶ ἀποκριθεὶς, ὅτι οὐκ ἦν
ἰωανν. καὶ ἀποκριθεὶς, ὅτι οὐκ
εἰμι ἰσχυρὸς χριστός.

Et il aduoua, & nele nia point: voire il aduoua, disant, Ce n'est pas moi qui suis le Christ.

21. Καὶ ἐρωτῶσιν αὐτὸν, τί οὖν;
ἡλίας εἶ σὺ; καὶ λέγει, ὅτι οὐκ εἰμι. ὁ
προφῆτης εἶ σὺ; καὶ ἀποκριθεὶς,
οὐ.

A donc ils l'interroguèrent, Qu'es-tu donc? es-tu Elie? Et il dit, Je ne le suis point. Es-tu le Prophete? Et il respon- dit, Non.

22. Εἰ ποὺ δὲ αὐτῷ, τίς εἶ, ὃν
ἀποσταλὸν ὁ πατὴρ τοῖς πρεσβυτέροις
ἡμῶν; τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;

Ils lui dirent donc, Qui es-tu? afin que nous donnions réponse à ceux qui nous ont enuoyés: que dis-tu de toi-même?

23. Ἐφη, ἐγὼ φωνὴ βοῶντος
ἐν τῇ ἐρημῳ, ἀθροῦσα ὁδὸν
κυρίου, καθὼς ἔειπεν ἡσυχίας ὁ προ-
φήτης.

Il dit, Je suis la voix de celui qui crie au desert. Applanissez le chemin du Seigneur, ainsi qu'a dit Esai le Prophete.

24. Καὶ οἱ ἀποσταλόμενοι ἦσαν ἐκ
τῶν φαρισαίων.

Or, ceux qui auoyent esté enuoyés vers lui estoient d'entre les Pharisiens

25. Καὶ ἠρώτων αὐτὸν, καὶ εἰ-
πὼν αὐτῷ, τί οὖν βεβαίηζεις, εἰ σὺ
οὐκ εἶ ὁ χριστός, οὐτὶν ἡλίας, οὐτὶν ὁ
προφῆτης.

Et ils l'interroguèrent, & lui dirent, Pourquoi donc baptizes-tu, si tu n'es point le Christ, ni Elie, ni le Prophete?

א

26 עֲנֵה יוֹחָנָן וְאָמַר לָהֶן
אֲנִי מַבְטִימָה אֶתְכֶם בַּמַּיִם
בְּיַדְכֶם וְהָיָה קִוְיָה
הָאֲנִי לֹא יִדְעוּ אֶתְכֶם
לָהֶן :

Giovanni rispose loro, dicendo: Io battezzo con acqua: ma nel mezzo di voi ho visto il qual voi non conoscete.

27 הֵנּוּ הוּא דִּבְרִיתִי אֶתְכֶם
וְהָיָה לִי קִדְמִי הוּא דִּבְרִיתִי
לֹא שׁוֹא אֲנִי דֹאשֶׁר
עֲרֵקָה דְּמִסְתֵּהוּ :

Egli è quello che vien doppo me, il qual è preferito à me, del quale io non son degno di sciogliere la correggia de la scarpa.

28 הָלֵן בְּבֵית עֲנֵה הוּא
בְּעֵבֶר הַיְיָדֵן אֶתְכֶם
דְּמַבְטִימָה הֵנּוּ יוֹחָנָן :

Queste cose auisenero in Bethabara di là dal Giordano, donde Giovanni battezzaua.

29 וְלִוְיָמָה דִּבְרִיתִי הוּא
יִחְזֹן לְיִשׁוּעַ דִּבְרִיתִי לִוְיָמָה
וְאָמַר הוּא אֲמִירָה דִּבְרִיתִי
הוּא דִּשְׁקַל חַטֵּאתָה דְּעֵלְמָה :

Il dì seguente Giovanni vede Iesus venire à se, e disse: Ecce l'Agnello di Dio che toglie il peccato del mondo.

30 הֵנּוּ הוּא דִּבְרִיתִי אֶתְכֶם
עֲלֵיהִי דִּבְרִיתִי אֶתְכֶם גְּבִירָה
וְהָיָה לִי קִדְמִי מִטֹּר
דִּקְדָּמִי הוּא מִנִּי :

Questo è colui del quale io diceuo, Doppo me viene un huomo, che è preferito à me: perciò ch'egli era prima di me.

31 וְאֲנִי לֹא יָדַע הָיִיתָ לָהֶן
אֲלֵא דִּבְרִיתִי לִי שְׁקִירָה מִטֹּר
הֵנּוּ אֶתִּיתָ אֲנִי דְּבְרִיתִי
אֶתְכֶם :

Erie non lo conosceuo: ma a fin che si manifesti ad Israel, per lo qual ho venuto io à battere con l'acqua.

32 וְאֶסְהֵד יוֹחָנָן וְאָמַר
דְּחַיִּיתָ לְרוּחָה דִּבְרִיתִי מִן
שְׁמַיָּה אֶתְכֶם הֵנּוּ וְקִדְמִי
עֲלֵיהִי :

*Ahora dico testifico Giovanni, diciendo, Que vide al Espiritu que descendia del cielo como paloma, laquale ancora ve-
so sopra esso.*

א

26 וַיַּעַן לָהֶם יוֹחָנָן וְאָמַר אֲנִי
טוֹבֵל בַּמַּיִם וּבְתוֹכְכֶם קִם אִשָּׁר
אֲתָם לֹא יוֹדְעִים אִתְּכֶם :

Y Ioan les respondiò, diziendo, Yo baptizo con agua, mas en medio de vosotros ha estado, quien vosotros no conoceys:

27 הוּא יֵשׁ תָּכֵן אַחֲרִי אִשָּׁר
לְפָנַי הֵהָ וְאֲנִי לֹא שׁוֹה לֹא אִשָּׁר
אֶתְכֶם אֶת־שְׂדֵהךָ נְעִלְי :

Este es elque ha de venir tras mi, el quales antes de mi: del qual yo no soy digno de desatar la correa del çapato.

28 וְהַדְּבָרִים תֵּאֱלֶה נְעִשׁ
בְּבֵית עֲנִיָּה לְעֵבֶר הַיְיָדֵן אִשָּׁר
שָׁם טוֹבֵל יוֹחָנָן :

Estas cosas acontecieron en Bethabara de la otra parte del Iordan, donde Ioan baptizaua.

29 וְלִיוִם מִחֵר רָאָה יוֹחָנָן אֶת־
יִשׁוּעַ כִּי בָא אֵלָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה
הַבָּשׂ אֱלֹהִים הַנִּשְׂחָה אֶת־חַטֵּאתָה
הַעוֹלָם :

El següiente dia vee Ioan à Iesus que venia à el, y dize-Heaqui el Cordero de Dios, que quira el peccado del mundo.

30 וְהוּא הוּהָ אִשָּׁר אֲנִי דִּבְרִיתִי
עָלָיו אַחֲרִי יָבוֹא אִישׁ אִשָּׁר לְפָנַי
הֵהָ כִּי רִאשׁוֹן מִמֶּנִּי הֵהָ :

Este es delque dixi, Tras mi viene vn Varon, el qual es antes de mi: porque era primero que yo:

31 וְאֲנִי לֹא יָדַעְתִּי אֲבָל אִשָּׁר
יָגֵלָה לְיִשְׂרָאֵל עַל־כֵּן בִּאֲתָרִי
אֲנִי לְטֹבֵל בַּמַּיִם :

Y yo no lo conocia: mas para que fuesse manifestado à Israel, por esso vine yo baptizando con agua.

32 וְהָעִיד יוֹחָנָן לֵאמֹר כִּי
רָאִיתִי אֶת־רוּחַ יוֹרֵדָה בְּמֹו
יֹנֵה בְּשָׁמַיִם וְהִרְחַף עָלָיו :

Y Ioan diò testimonio, diziendo, Que vide al Espiritu que descendia del cielo como paloma y reposó sobre el.

א.

26. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων, ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι μέ-
σος ὑμῶν ἑστάναι ὁ ὑμῶν οὐκ ὤ-
δατι.

Iehan leur respondit, disant, le baptize d'eau, quant à moi: mais il y en a vn au milieu de vous, que vous ne co-
gnoissez point.

27. Αὐτὸς ἔστιν ὁ ἐπίτω μου ἑρ-
χόμενος, ὃς ἐμπεριπατεῖ μετὰ ἑ-
ν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἶμι ἀξίος ἵνα λύ-
σω αὐτοῦ τὸν ἱμῶνα, ὅτι ὑποπό-
ματός ἐστι.

C'est celui qui vient apres moi, qui est preferé à moi, du quel ie ne suis pas digne de deslier la courtroye du soulier.

28. Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγγίστατο πέραν τῆς Ἰορδάνου, ὅπου Ἰωάν-
νης βαπτίζων.

Ces choses aduindrent en Bethabara, outre le Iordan, là où Iehan baptizoit.

29. Τῇ ἑπομένῃ ὅτε βλέπει ὁ Ἰωάν-
νης πρὸς ἡμεῖς ὡς ἔρχεται παρὰ αὐ-
τοῦ, καὶ λέγει, ἰδοὺ ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἰρῶν τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου.

Le lendemain Iehan vid Iesus venir à lui, & dit, Voici l'Agnneau de Dieu, qui oste le peché du monde.

30. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον, ὁ ἐπίτω μου περιπατεῖ μετὰ ἐμ-
ποῦ, ὃν ἐγὼ οὐκ εἶμι ἀξίος ἵνα ἄρῃ μου ἱμῶν.

C'est cestui-ci duquel ie disoy, A-pres moi vient vn personnage qui est preferé à moi: car il estoit premier que moi,

31. Καὶ ἐγὼ οὐκ ὤδα ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ φέρων τὸ πνεῦμα ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τὸ ἵνα ἡλθὼν ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτί-
ζων.

Et de moi, ie ne le cognoissoy point: mais aün qu'il soit manifesté à Israel, pourtant suis ie venu baptizer d'eau.

32. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων, ὅτι ἤμισα τὸ πνεῦμα κατεβαίνον αὐτὸν κατεστραπὲν ἐξ οὐ-
ρανοῦ, καὶ ἔμενον ἐπ' αὐτόν.

Voire Iehan en rendit testimoigna-
ge, disant, J'ai veu l'Esprit descendant du ciel comme vne colombe, qui aulli est demeure sur lui.

CAP. I

26. Respondit eis Iohannes, dicens, Ego baptizo in aqua: medius autē vestrum stetit, quem vos nescitis.

John answered them saying: I baptize with water: but there is one among you whom ye know not.

27. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cuius ego non sum dignus, ut solvam eius corrigiam calceamenti.

He is that cometh after mee: which is preferred before me: whose shoe I am not worthy to unloose.

28. Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Iohannes baptizans.

These things were done in Bethabara beyond Jordan: where John did baptize.

29. Altera die vidit Iohannes Iesum venientem ad se, & ait, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.

The next day John seeth Jesus coming unto him: & saith: Beholde the lamb of God: which taketh away the sinne of the worlde.

30. Hic est de quo dixi, Post me venit vir, qui ante me factus est, quia prior me erat.

This is he of whom I said: after me cometh a man: which is preferred before me: for he was before me.

31. Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans.

And I knew him not: but because he should be declared to Israel: therefore am I come baptizing with water.

32. Et testimonium perhibuit Iohannes, dicens, Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de celo, & mansit super eum.

So John bare record sa: I say: I saw the Spirit come downe from heauen: like a dove: and it abode upon him.

Das I. Capitel.

26. Johannes antwortet ihnen/ und sprach: Ich tauffe mit Wasser/ aber er ist mitten unter euch getreten/ den ihr nicht kennet.

Johannes suarede dem/ & sagde/ Ieg daher mit Wand/ Men hand raadde mit iblant/ eder/ den i tefc sende.

27. Der ist/ der nach mir kommen wurde/ welcher vor mir gewesen ist/ deß ich nicht werth bin/ daß ich seine Schuhriemen auflöse.

Der en den/ som skal komme efter mig/ huißten der haßuer veret saare mig/ Hues Stotunge ieg er icke verdig til at opløse.

28. Diß geschach zu Bethabara jenseit des Jordans/ da Johannes tauffet.

Diße stede Bethabara paa hinside Jordan/ som Johannes dobt.

29. Des andern tages/ sihet Johannes Iesum zu ihm kommen/ vnd spricht: Siehe/ das ist Gottes Lamb/ welches der Welt Sünde tregt.

Den anden dag/ seer Johannes Ihesum komme til sig/ & siaget/ Seer/ Der er Guds lam/ som bær Verdens Synder.

30. Dieser ist/ von dem ich euch gesagt habe: Nach mir kömmt ein Mann/ welcher vor mir gewesen ist/ denn er war ehe denn ich.

Der er denne/ som ieg haßuer sagt/ eder om/ Efter mig kommer en Mand/ huißten som haßuer veret saemig/ thi hand vaarfør end ieg.

31. Vnd ich kannte in nicht/ sondern auff daß er offenbar würde in Israel/ darumb bin ich kommen zu tauffen mit Wasser.

De ieg kende hannem icke/ Men paa der hand skalde obentaris i Israel/ der saare er ieg kommen/ at døbe met Vand.

32. Vnde Johannes zeugete und sprach: Ich sahe/ daß der Geist herab fuhr wie eine Taube vom Himmel/ vnd blieb auff ihm.

De Johannes vidnede/ & saade/ Ieg saa at Zan/ den soer ned/ som en Due aff Himmelen/ & bleff paa hannem.

Kapitola I.

26. Odpowiedział im Jan/ kła: Ja křtím vás v vodě/ ale vyproštěd vás složí/ kterého hoj vy neznáte.

Odpověděl im Jan mo/ wíci: Já křtěním vás/ ale co posťád vás složí křtím vy nevíte.

27. Onť geť který po mně přifel/ a předemnou byl: kteréhožto nejm hoden roznášati seměna v obuvi jeho.

Onť geť křtím po mně přifel/ křtím jest předemnou náč mne/ křtím ja nie iřtem godjen roznášati seměna v obuvi jeho.

28. Ento wěc w Bethabare staly se za Jordánem/ kdež Jan křtil.

I toľstedžalo w Bethabara za Jordánem/ gdiť Jan křtil.

29. Druhého pak dne/ vyřel Jan Gřiffse an gde k němu/ v řek: An toľ Beránel Boží/ kterýž snímá hříchů světa.

Druhého dne vyřel Jan Iesusa an gde k němu/ v řek: An toľ Beránel Boží/ křtím gdiť gříchů světa.

30. Tentoť geť o kterémž gsem powěděl: Je po mně přifel Muž který předemnou byl/ nebo přve nežli já byl.

Tentoť geť o křtím po mně: Je po mně přifel Muž který předemnou byl/ nebo přve nežli já byl.

31. Anť neznal gsem ho/ ale aby oznámen bol w řeku Jřa: hřifem/ proto já přifel gsem křtím w wodě.

Anť neznal gsem ho/ ale aby oznámen bol w řeku Jřa: hřifem/ proto já přifel gsem křtím w wodě.

32. A swědecwí woda Jan kła: Widěl gsem ducha an esťupage jako holubice s Nebě/ a zůstáw na něm.

Chyť Jan swědecwí woda Jan kła: Widěl gsem ducha an esťupage jako holubice s Nebě/ a zůstáw na něm.

א

33 וְאֵלֶּכָּה לֹא יָדַע הַיּוֹדִים
לֹא אֶלֶּכָּה מִן הַשְּׂדֵרִים
דֹּא עֲמִיד בְּמִנְיָה הוּא אָמַר לִי
דְּאֵינִי הָיִיתָ אֶתְּ דִּנְחִיתָ
הָיִיתָ וּמִקֻּיָּא עֲלֵיהִי הָיוּ
מַעֲמִיד בְּרוּחָא דְקֻדְשָׁא :

Et io non lo conosco, ma colui che m'ha mandato a battezzar con acqua, m'ha tenuto detto, Quello, sopra cui tu scenderai, scender lo Spirito, e restar sopra lui, effo e quel che batteza con lo Spirito sancto.

34 וְאֵלֶּכָּה חַיִּים וְאֶסְתֵּדֶת
דְּהָנוּ בְּרַח דְּאֶלְהָא :

Et io l'ho veduto, & ho testificato, che questo e il Figliuol di Dio.

35 וְלִיּוֹמָא אַחֲרָנָא קָאֵם
הוּא יוֹחֵן וְתִרְדִּיּוֹ מִן
תְּלַמִּידֵיהִי :

Il giorno seguente di nuovo Giovanni si fermò, e due de suoi discipoli.

36 וְחָד בְּיָשׁוּעַ בֶּד מִחֵלְק
וְאָמַר הֵא אֶמְרֵיהּ דְּאֶלְהָא :

Erigitur Iesus, & cum illis, dicit, Ecco l'Agnello di Dio.

37 וְשָׁמְעוּ תְּבִירוֹן
תְּלַמִּידֵיהִי בֶד אָמַר וְאָמְרוּ
לֵהוֹן בְּתֵרֵה דִּישׁוּעַ :

Et duo discipuli respondiron parlare, & seguiron Iesum.

38 וְאַתְּבָנִי יִשׁוּעַ וְחֵוֹגֵה
אֶמְנִי דְּאֵתִין בְּתֵרֵה וְאָמַר
לֵהוֹן מִנֵּי בָּעִין אֶתִּיתִין
אֶמְרֵיהִי לֵה רַבִּין אֵיכָּא הָיִיתָ
אֶתְּ :

Allor Iesus risolvendosi & dicendo, li seguivare, dice loro, Che cercate voi? Essi li dissero, Rabbi (che interpretato significa, Maestro) donde stai tu?

39 אָמַר לֵהוֹן תֵּו וְתִתְּחוּן
הַבְּנֵי חַיִּים אֶתִּי וְחֵוֹן אֵיכָּנִי
הָיִיתָ וְלִיּוֹמָה הוּא יִימָא הוּא
וְאֵת חַיִּי אֵיךְ שְׂעֵא עֲסֵר :

Egli disse loro, Venite, & vedetelo. Essi andarono, & videro dov'egli stava: & rimasero quel giorno con esso lui, perche era quasi l'hora decima.

א

33 וְאֵנִי לֹא יָדַעְתִּיו כִּי—אִם
הַשּׁוֹלֵחַ אֹתִי לְטָבֹול בַּמִּים הוּא
אָמַר אֵלַי וּבִבְאֶשֶׁר תִּרְאֶה אֶת—
הָרוּחַ יוֹרֶדֶת וּמְרַחֶפֶת עָלָיו וְהִיא
הוּא הַטּוֹבֵל בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ :

Yo no lo conocia: mas el que me embió a baptizar con agua, aquel me dize, Sobre aquel que vieres decendir el Espiritu, y que reposa sobre el, este es el que baptiza con Espiritu Sancto.

34 וְאֵנִי רֵאִיתִי וְהִעִידוֹתִי כִי—
וְהִיא הוּא בְּרִי תְּאֵלֵהִים :

Yo vide, y he dado testimonio, Que este es el hijo de Dios.

35 וּבַמַּחֲרֶת עוֹדְנָה קָם יוֹחֵן
וְשָׁנִי תְּלַמִּידָיו עִמּוֹ :

El siguiente dia otra vez estaua Ioan, y dos de sus Discipulos.

36 וּבְרֵאִיתִיו אֶת יִשׁוּעַ מִתְּחֵלָה
אָמַר הִנֵּה זֶה הוּא כִּבֵּשׁ אֱלֹהִים :

Y mirando a Iesus que andaua por alli, dixo, Heaqui el Cordero de Dios.

37 וַיִּשְׁמְעוּ שָׁנִי תְּלַמִּידָיו
בִּדְבָרוֹ וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו :

Y oyeronlo dos Discipulos hablar, y siguieron a Iesus.

38 וַיִּפֹּן יִשׁוּעַ וּבִבְאֶשֶׁר רָאָה
אֹתָם כִּי—הֵלְכוּ אַחֲרָיו אָמַר
אֱלֹהִים מַה תִּבְקֶשׁוּן וְהִנֵּה אָמַר
אֵלָיו רַבִּי (וְהִיא הוּא מַתְרַגְּם מִלְּמַד)
אֵיךְ תֵּאֲדָר לִי :

Y voluiendose Iesus, y viendolos seguirle, dizeles. Que buscays? Y ellos le dixeron, Rabbi, que declarado quiere dezir Maestro, donde moras?

39 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בּוֹאוּ וְרֵאִיתֶם
וַיָּבוֹאוּ וְרֵאִיתֶם אִין שׁוֹכֵן וַיַּעֲוֹדְדוּ
עִמּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא וַיְהִי כִּשְׁעֵה
הַעֲשִׂירִית :

Dizeles. Venid, y ved, Vinieron, y vieron donde moraua: y quedaron con el aquel dia: porque era como la hora de las diez.

א.

33. Καὶ ὁ κύριος ἔδεικνεν αὐτοῖς, ὅτι οὐκ ἔμελλεν αὐτοὺς βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἀλλ' ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅς ἐστιν ὁ καταβαίνων καὶ ῥομφαίᾳ ῥομφαίας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὗτος ἐστὶν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

Et de moi ie ne le cognoissoy point: mais celui qui m'a enuoye baptizer d'eau, m'a uoir dir, Celui sur qui tu verras l'Esprit descendre & demeurer sur lui, c'est celui qui baptize du saint Esprit.

34. Καὶ ὁ κύριος εὐχαρίσῃ μεμεμαρτυρήσατο ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Et pourtant ie l'ai veu, & en air en de tel témoignage, Que c'est lui qui est le Fils de Dieu.

35. Ἐν τῇ ἑπομένῃ ἡμέρᾳ εἰσήκει ὁ ἰωάννης καὶ ἑκατὸν μαθηταὶ αὐτοῦ.

Le lendemain de rechef Iehan s'arresta, & deux de ses disciples.

36. Καὶ ἐμβλέψας τῷ ἰησοῦ περιπατῶντι, λέγει, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ.

Et regardant Iesus, qui cheminoit, dit, Voilà l'Agneau de Dieu.

37. Καὶ ἠκούσαντες αὐτοῖς οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντες, ἔρχονται ἰησοῦ.

Et les deux disciples furent tenus ce propos, dont ils suivirent Iesus.

38. Στραφείς δὲ εἰς τοὺς, καὶ μαρτυρῶν αὐτοῖς ἀναλοῦντο λέγει, λέγει αὐτοῖς, τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἰπον αὐτῷ, ῥαββί, (ὃ λέγεται, ἐρημνισμὸν, διδασκαλίαν,) ποῦ μένεις;

Lors Iesus se retourna, & les voyant qu'ils le suiuoyent, leur dit, Que cherchez-vous? Ils lui responderent, Rabbi (qui vaut autant à dire Maître) où demeures-tu?

39. Αἰγὰ ἀποβῆναι, ἔρχεσθε καὶ ἴδτε· καὶ ἦλθον καὶ εἶδον αὐτὸν μένον· ἔπειτα αὐτῷ ἐμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ὥρα δὲ ἦν ὡς δέκα ἡμέραι.

Il leur dit, Venez, & le voyez. Ils y allerent, & virent où il demouroit: & demurerent avec lui ce iour-là: car il estoit enuiron dix heures.

CAP. I.

33. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit, Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu sancto.

And I knewe him not: but he that sent me to baptize with water, he sayde unto mee, Upon whome thou shalt see ye Spirit come downe / & tarrye still on him: that is he which baptizeth with the holy Ghost.

34. Et ego vidi, & testimonium perhibui quia hic, est Filius Dei.

And I saw / & bare record that this is the Sonne of God.

35. Altera die iterum stabat Iohannes, & ex discipulis eius duo.

The next day, Iohn stood againe / and two of his disciples.

36. Et respiciens Iesum ambulantem, dicit, Ecce agnus Dei,

And he behelde Iesus walking by, & said, Behold the lambe of God.

37. Et audierunt eum duo discipuli loquentem, & secuti sunt Iesum.

And the two disciples heard him speaking, and followed Iesus.

38. Conversus autem Iesus, & videns eos sequentes se, dicit eis, Quid queritis? Qui dixerunt ei, Rabbi, (quod dicitur interpretatum, Magister) ubi habitas?

Then Iesus turned about, and sawe them followe / and saide unto them, What seere ye? And then said vnto him, Rabbi (which is to say by interpretation, Master) where dwellest thou?

39. Dicit eis, Venite, & videte. Venerunt, & viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi decima.

He saide vnto them, Come, and see. They came and sawe where he dwelt / and abode with him that day: for it was about the tenth houre.

Das I. Capitel.

33. Vnd ich kante ihn nicht. Aber der mich sandte zu tauffen mit Wasser / derselbige sprach zu mir: Ober welchem du sehen wirst den Geist herab fahren / vnd auff ihm bleiben / derselbige ist / der mit dem heiligen Geist tauffet.

De seg kende hannem icke. Men den som sende mig at bede met vand / hand sagde til mig, Paa huilken du seer Anden faare ned, oc bliffue paa hannem / den samme er den / som dober met den hellige And.

34. Vnd ich sahe es / vnd zeugete / das diser ist Gottes Son.

De seg saa det / oc vidnede / At denne er Guds Son.

35. Des andern tages stund aber mal Iohannes / vnd zwen seiner Jünger.

Den anden dag stod atter Iohannes / oc tho aff hans Disciple,

36. Vnd als er sahe Iesum wandeln / sprach er: Siehe / das ist Gottes Lam.

De som hand saa Ihesum vandre / sagde hand. See / der er Guds Lam.

37. Vnd zwen seiner Jünger höreten ihn reden / vnd folgten Iesu nach.

De tho aff hans Disciple hørde hannem tale / oc efterfulde Iesum.

38. Iesus aber wandte sich umb / vnd sahe sie nachfolgen / vñ sprach zu ihnen: Was suchet ihr? Sie aber sprachen zu ihm: Rabbi (das ist verdolmetschet Meister) wo bist du zur herberge?

De Ihesus vende sig om / oc saa dem efterfølge / oc sagde til dem / Huor efterledet? De sagde til hannem / Rabbi (der er vdlagt / Mestre). Huor est du til herbere?

39. Er sprach zu ihnen: Kompt vnd sehet. Sie kamen vnd sahen / vnd blieben denselbigen tag bey ihm. Es war aber umb die zehende stunde.

Hand sagde til dem / Kommer oc seer det. De komme oc saae det / oc bleffe samme dag hos hannem. De det vaar ved den tiende time.

Kapitola I.

33. A pa gsem ho nescial: Ale ktery mne poslat křtiti w wodě / ten mi řekl: Nad čímž vstijš ducha sstupujícího a zůstávajícího na něm / tenť jest kteryž křtí Duchem Svatým.

A nie poznal ciem go ta / Ale ten ktory mne poslat aby m krztł w wodzie / ten mi powiedział: Nad którym wstąpi Ducha zstępującego / y nado nim zostawałego / ten jest który krzci Duchem świętym.

34. A pa gsem widěl / a svědectví gsem vydal / že tento jest Syn Boží.

A přetožciem sa vidzial y świadectw / że ten jest on Syn Boży.

35. Druhého pa dne opět stál Jan / a z Dvěmi jeho učedníky.

Po tym zstie nastituz stál Jan y dva z učeníkow jeho.

36. A widia Gězišse an gde / řekl: Ah toť Běránek Boží.

Dvěytrawny ná Jezusa idace / go / řekl: Oto béránek on Boží.

37. Vstoupali ho dva Dvědi / nšcy mluvijícího / y sli za Gězišem.

To gdy vstřeli dva tego zwolennicy co powiedział / sli za Jezusem.

38. Tedy obrátiv se Gěziš / a vřem ge an gdu z nim / řekl jim: Co hledáte? Křtíšto řekl: Naabí (genz se myslá dá Mistr) kde by / stijš?

Obrátivšy se tedy Jezus / a vřamšy se za soba idace / řekl do nich: Čegož hledáte? Křtí: Rabbi (co tešlibyá myslá bal jest Mistr) gdjež mšestže?

39. Řekl jim: podie / a ohle dajte. Y sli a vřledali tedy bydli / a zůstali v něho ten den: A byla pátáto dešá ta hodina.

Tedy smřeli: Podiež / a ogladycie. A řek sli y vřledali gdje mšest / a zůstali przy nim onego dně / bo byla tátoy dšer sara godžina.

N

40 חד דיו מו נתנו
דשמעו מו יוחנן ואילו
בתרה דישוע איתנהי ה
נתנו אנדראוס אחיה
דשמעון :

Ora Andrea fratello di Simon Pietro era uno di quei due che habbiamo detto, quello che da Giovanni, & che lo seguitavano.

41 נתנו נתנו ליהודה
לשמעון אחיה ואמר לה
אשכחנהי למשיחא :

Costui troua prima il suo fratello Simone, e dicli, Noi habbiamo trouato il Messia: che interpretato significa Christo.

42 ואיתנה ליהודה ישוע
והרבה ביה ישוע ואמר לה
אנתה הו שמעון ברה ד
דיונתא אנתה תתקנה
באפא :

E costui menò a IESV : e IESV habundolo riguardato, disse, Tu sei Simone figliuol di Iona : tu ti chiamarai Cefas: che significa Pietro.

43 וליקמא אחיה אנת
ישוע למפק לגלילא
ואשכח לפילפוס ואמר
לה תא בתרי :

Il giorno seguente IESV volse andare in Galilea, et troua Filippo, e dicli, Seguitami.

44 הו דיו פילפוס ד
איתנהי הו מו בית
צורא מו מדינתה
דאנדראוס ודשמעון :

Et era Filippo da Bethsaida, da la citat di Andrea, e de Pietro.

45 ופילפוס אשכח
לנתנאל ואמר לה הו
דכתב עלוהי מושג
בנמיסא ובנבנהא
אשכחנהי דישוע הו בר
יוסף דמו נצרת :

Filippo troua poi Natanael, e dicli, Noi habbiamo trouato IESV da Nazareth figliuol di Iosef, di cui ha scritto Moysse la Legge, et i Profeti.

46 ואמר לה נתנאל
מו נצרת משכח מדם
דטב יהוה ואמר לה פ
פילפוס תא ותקמא :

E Natanael gli disse, Da Nazareth puo egli venir cosa alcuna da buono? Filippo gli dice: Vieni, e vedilo.

N

40 ואנדראוס היה אחי שמעון
כיפה היה אחד משנים אשר
שמעו מו יוחנן וילכו אחריו :

Era Andres el hermano de Simon Pedro vno de los dos que auian oydo de Ioan: y lo auian seguido.

41 וימצא הוה בראשנה את
אחיו ויאמר אליו מצאנו את
משיחא (זה הוא מתרגם את
המשיח) :

Este halló primero a su hermano Simon, y dixole, Auemos hallado al Messias, que declaro es el Christo.

42 וילך אותו אל ישוע
באשר הביט אותו ישוע ואמר
את הוה שמעון ברה יונה את
תקרא כיפה (המתרגם סלע) :

Y truxolo a Iesus, Y mirandolo Iesus, dixo Tu eres Simon hijo de Ionas : tu seras llamado Cephas, que quiere dezir, Piedra:

43 וממחרת אבה לצאת גלילה
וימצא את פילפוס ויאמר אליו
ישוע בוא אחריו :

(El siguiente dia quiso Iesus salir a Galilea, y halló a Philippe, y dizele Iesus, sigue me.)

44 ויהי פילפוס מבית צידה
מצור אנדראוס וכיפה :

Y era Philippe de Bethsaida la ciudad de Andres, y de Pedro:

45 וימצא פילפוס את נתנאל
ויאמר לו אשר כתב עליו משה
בתורה ותנביאים מצאנו את
ישוע ברה יוסף מנצרת :

Philippe halló a Nathanael, y dizele, Auemos hallado aquel de quien escriuió Moysen en la Ley, y los Prophetas : Iesus el hijo de Ioseph, de Nazareth.

46 ויאמר אליו נתנאל הו
נצרת יוכל מה טוב להוה
ויאמר לו פילפוס בוא וראה :

Y dixole Nathanael, De Nazareth puede auer algo de bueno? Dizele Philippe, Ven, y vee.

a.

40. Ἐν ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σί-
μων, ὁ πῆτρος, ὃς ἐκ τῶν δύο τῶν
ἀκολουθοῦντων τῷ Ἰωάννῃ, ὃ ἀ-
κολουθοῦσάντων αὐτῷ.

Or André frere de Simon Pierre, estoit l'un des deux qui en auoit ouï parler à Iehan, & qui l'auoyent suivi.

41. Εὐρεῖσκι εἶπεν πρὸς τὸν
ἀδελφὸν τὸν ἰδιὸν σίμωνα, ὃ λέ-
γεται αὐτῷ, ὁ ῥαφαὴλ τὸν μεσσία
(ὃ ἐστὶν μετρίμηνος ῥαφαὴλ ὁ ῥαφῆλ.)

Celui-ci trouua le premier Simon son frere, & lui dit, Nous auons trouué le Messias (qui vaut autant à dire que le Christ.)

42. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν
Ἰησοῦ. ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς
εἶπε, σὺ εἶ σίμων ὁ υἱὸς ἰωνᾶ σὺ κλη-
θήσῃ κεφᾶς (ὃ ἐρμηνεύεται πέ-
τρα.)

Et le mena vers Iesus. Iesus ayant ietté la veue sur lui, dit, Tu es Simon le fils de Iona, tu seras appelé Cephas (qui vaut autant à dire, que Pierre)

43. Τῇ ἐπαύριον ἦλθεν εἰς
(ὃ ἐστὶν) Ἰερὺσαλὴμ εἰς τὴν γαλιλαίαν,
καὶ εὐρεῖσκι φιλιππον, καὶ λέγει
αὐτῷ, ἀκολούθη μοι.

Le lendemain Iesus voulut aller en Galilee, & trouua Philippe, auquel il dit, Sui moi.

44. Ἦν δὲ ὁ φιλιππος ἀπὸ
βηθσαιδα ὃ ἐστὶν πόλις ἀνδρέου καὶ
πέτρος.

Or Philippe estoit de Bethsaida, la ville, d'André & de Pierre.

45. Εὐρεῖσκι φιλιππος πρὸς
ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ, ὃν ἔγραψεν
μοyses ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆ-
ται, εὐρήκαμεν τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν
ἰωσήφ τὸν ἀπὸ ναζαρέτ.

Philippe trouue Nathanael, & lui dit, Nous auons trouué Iesus qui est de Nazareth, fils de Ioseph, qui est celui duquel Moysse a écrit la Loy, & les Prophetes.

46. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ναθαναὴλ,
ὅτι ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν ἔ-
ναι; λέγει αὐτῷ φιλιππος, ἰ-
σοῦ καὶ εἶ.

Et Nathanael lui dit, Peut il venir quelque chose de bon de Nazareth? Philippe lui dit, Vien, & voy.

CAP. I.

40. Erat autem Andreas frater Simōnis Petri unus ex duobus qui audierant à Iohanne, & secuti fuerant eū.

Andreas / Simon Peters brother / was one of y two which had heard it of Iohn / and that followed him.

41. Invenit hic primum, fratrem suum Simeonem, & dicit ei, Invenimus Messiam, (quod est interpretatum, Christus.)

The same found his brother Simon first: & said unto him / We have found y Messias / (which is by interpretation / the Christ.)

42. Et adduxit eum ad Iesum, Intuitus autem eum Iesus, dixit, Tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas, (quod interpretatur Petrus.)

And he brought him to Iesus. And Iesus beheld him / and said / Thou art Simon the sonne of Iona: thou shalt be called Cephas / (which is by interpretation / a stone.)

43. In crastinum voluit exire in Galilæam: & invenit Philippum. Et dicit ei Iesus, Sequere me.

The day following / Iesus would goe into Galile / and found Philippe / and said unto him / Follow me.

44. Erat autem Philippus à Bethsaida, civitate Andree & Petri.

Nowe Philippe was of Bethsaida: the citie of Andrew and Peter.

45. Invenit Philippus Nathanaël, & dicit ei, Quem scripsit Moyse in lege, & Propheta: invenimus Iesum filium Ioseph, à Nazareth.

Philippe found Nathanael / & said unto him / We have found him / of whom Moses did write in the Law / and the Prophets / Iesus of Nazareth the sonne of Ioseph.

46. Et dixit ei Nathanaël, A Nazareth potest aliquid esse? Dicit ei Philippus, Veni, & vide.

Then Nathanael saide unto him / Can there any good thing come out of Nazareth? Philippe said to him / Come and see.

Das I. Capitel.

40. Einer auß den zween / die von Iohanne höreten / vnd Jesu nachfolgeten / war Andreas der Bruder Simons Petri.

En aff de tho / som herde aff Iohanne / oc effter / fulde Iesum / vaar Andreas Simonis Petri Broder

41. Derselbige findet am ersten seinen Bruder Simon / vnd spricht zu ihm: Wir haben den Messiam funden (welches ist verdolmetschet / der Gesalbte)

Denne samme finder først sin Broder Simon / oc siger til hannem / Vi haaffue fundet Messias (hvilket er vdlagt / den Saluede.)

42. Vnd führet ihn zu Jesu. Da in Ihesus sahe / sprach er: Du bist Simon Zonas Son / du solt Kephas heißen / (das ist verdolmetscht ein Fels.)

De ledde hannem til Ihesum. Der Ihesus saa hannem / sagde han til / Du est Simon Zonas son / du skal hede Cephas / (der bliffuer vdlagt / en Sten.)

43. Des andern tages wolt Iesus wider in Galileam ziehen / vnd findet Philippum / vnd spricht zu ihm: Folg mir nach.

Den anden dag / vilde Ihesus drage til Galileam igen / oc finder Philippum / oc siger til hannem / Folg mig effter.

44. Philippus aber war von Bethsaida auß der Stadt Andreas vnd Peters.

De Philippus vaar aff Bethsaida aff Andree oc Peders Stad.

45. Philippus findet Nathanael / vnd spricht zu ihm: Wir haben den funden / von welchem Moses in Gesetz vnd die Propheten geschrieben haben / Iesum Iosephs Son von Nazareth.

Philippus finder Nathanael / oc siger til hannem / Vi haaffue fundet den / om hvilken Mose haaffuer skreffuit i loven oc Propheterne Iesum / Iosephs Son aff Nazareth.

46. Vnd Nathanael sprach zu ihm: Was kan von Nazareth gutes kommen? Philippus spricht zu ihm: Komm / vnd sihes.

De Nathanael sagde til hannem / Hvad gaar kan komme aff Nazareth? Philippus siger til hannem / Kom / oc see det.

Kapitola I

40. Vbyl Ondřeg bratr Esymonho Petruow geden ze dwau kterhž byli slofeli od Jana a sli za Gějissim.

Abyl Andrzej bratr Symonho Petrow ieden z onych dwu / ktorzy to slofeli od Jana / a sli byli za nim.

41. Vnalezli ten prvni Bratra swěho Esymona / a řekl gemu: Nalezli gime Mesias / (genž se wyklada Krytus.)

Ten napřewcy nalezly Symonů bratr swęgol powiedzial mu: Nalezli gime Mesiasa one / (co jest ie liby wyklada / Krytus.)

42. V přiwedl gen k Gějissowi. A pohleděw naň Gějiss / řekl: Ty gij Esymon syn Zonaw: ty slauš buděš Efas / (genž se wyklada Petr.)

A przywiadł go do Jezusa / a wpatrawy nań Jezus / rzekł: Ty jest Symon syn Zonaw / ty będziesz Efas / (co się wyklada / kamień.)

43. Nazajetij pał Gějiss chěł wngiř do Galilei: y nalezl Filipa / a řekl gemu: Podzámnu.

Nazajetihz šiel Jezus idě do Galilei: y znalazly Filipa / rzekl mu: Podzámnu.

44. Abyl Filip / Bethsaidy Města Ondřegowa / a Petrowa.

A Filip byl z Bethsaidy z města Ondřegowego y Petrowego.

45. Nalezl takě Filip Nathanael / y řekl gemu: D tře řemž psal Mořjiss w Zákonně / a Prorocy: Nalezli gime Gějisse Syna Zosoffowa / z Nazareth.

Potym Filip znalazly Nathanaela / powiedzial mu: Znalazli gime owego o křotym psal Mořjish w zakonie y prorocy / o owego Jezusa Nazarenského syna Zosoffowego.

46. Řekl gemu Nathanael: z Nazareth mmož něco do brěho byti? Řekl gemu Filip: Podzámnu.

Ita to mu powiedzial Nathanael: A možj byt od Nazareth co dobrego? Řekl mu rzekl Filip: Podzámnu.

CAP. I.

47. Vidit Iesus Nathanael venientem ad se, & dicit de eo, Ecce, verè Israelita, in quo dolus non est.

Iesus saw Nathanael coming to him, & said of him, Behold, in deed an Israelite, in whom there is no guile.

48. Dicit ei Nathanael, Vnde me nosti? Respondit Iesus, & dixit ei, Prius quam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te.

Nathanael said unto him, Whence knowest thou me? Iesus answered, & said unto him, Before that Philip called thee, when thou wast under the figge tree, I saw thee.

49. Respondit ei Nathanael, & ait, Rabbi, tu es Filius Dei, tu es rex Israel.

Nathanael answered, & said unto him, Rabbi, thou art the Sonne of God: thou art the King of Israel.

50. Respondit Iesus, & dixit ei, Quia dixi tibi, Vidi te sub ficu, credis: Maius his videbis.

Iesus answered, and said unto him, Because I said unto thee, I saw thee under the figge tree, beleevest thou: thou shalt see greater things then these.

51. Et dicit ei, Amen, amen dico vobis, videbitis cælum apertum, & angelos Dei ascendentes & descendentes, supra filium hominis.

And he said unto him, Verely, verely I say unto you, hereafter shall ye see heauen open, & the Angels of God ascending & descending vpon the Sonne of man.

CAP. II.

ET die tertia nuptia factæ sunt in Cana Galilææ: & erat mater Iesu ibi.

And the thirde day was there a marriage in Cana a towne of Galilee: and the mother of Iesus was there.

Das I. Capitel.

47. Iesus sahe Nathanael zu sich kommen/ vnd spricht von im: Siehe/ ein rechter Israeliter/ inn welchem kein falsch ist.

Ihesus saa Nathanael kommen/ sig/ oc siger om hannem/ See en ret Israeliter / i huilken ingen suiger.

48. Nathanael spricht zu im: Woher kennest du mich? Iesus antwortet/ vnd sprach zu ihm: Ehe denn dir Philippus rieß/ da du vnter dem Feigenbaum warest/ sahe ich dich.

Nathanael siger til hannem/ Hvor paa sender du mig? Ihesus svarede/ oc sagde til hannem/ For end Philippus kaldede dig/ der du vaars vnder Figentræet/ da saa ieg dig.

49. Nathanael antwortet/ vnd spricht zu ihm: Rabbi/ du bist Gottes Sohn/ du bist der König von Israel.

Nathanael svarer/ oc siger til hannem/ Rabbi/ Du est Guds Son/ du est den Konge af Israel.

50. Iesus antwortet/ vnd sprach zu ihm: Du glaubest/ weil ich dir gesagt habe/ daß ich dich gesehen habe vnter dem Feigenbaum/ du wirst noch größers denn das sehen.

Ihesus svarede/ oc sagde til hannem/ Du tror fordi at ieg sagde dig/ at ieg saa dig vnder Figentræet. Du skal end nu see større end det.

51. Vnd spricht zu ihm: Warlich/ warlich/ ich sage euch/ von nun an werdet ihr den Himmel offen sehen/ vnd die Engel Gottes hinauff vnd herab fahren/ auff des Menschen Son.

De hand siger til hannem/ Sandelige/ sandelige/ ieg siger eder/ Nu her effter skulle i see Himmlen aaben / oc Guds Engle fare op oc ned paa Menneskens Son.

Das II. Capitel.

Vnd am dritten tag ward eine Hochzeit zu Cana in Galilea/ vnd die Mutter Jesu war da.

Opaa den tredie dag blef ic Drossup i Cana vdi Galilea / oc Ihesu Moder vaars der.

Kapitola I.

47. Vysel Gessis Nathanael angdel nemu: Vteli o nem: He pravp Israelitis sth/ w kteremzto istu nemu.

Vysravp redy Iesus Nathanaela idacego do siebie/ pomiedzi al o nim: Tenci test zaprawde Israelita / w ktorym niemast zbradp.

48. Nteli gemu Nathanael: Kde ty mine znas? Odpovd: el Gessisa/ a teli gemu: Prav nej gest tebe Filip zavolal kdyz gh byl pod Fikem / videl gsem tebe.

Nteli mu Nathanael: Zkade jemi znas? A Iesus odpoviad: avp / nteli mu: Jesteze prav nej gestu Filip vezval / kdyz pod figowym drze wem byl / videl sem cie.

49. Odpovd: el gemu Nathanael/ a teli: Nteli / ty gh Syn Bozji / ty gh Král Israelisth.

A odpovd: el avp Nathanael teli: Nteli ty test on Syn Bozji / Ty test on Král Israelisth.

50. Odpovd: el Gessisa/ a teli gemu: Zegsem tobe teli: Videl gsem tebe pod Fikem / wktis: wktis wcty nad tyto vktis.

Thedy mu odpoviad: el Iesus rzekl: Sem tobie mowt: Wdhas temie pod figowym drzewem/ dha trego wierzys? Jesteze nad ty wktis rzeczy vyzys.

51. Vteli gemu: Zagis: zagis: pravim wam: Vktis te Nbe otvren / a Angeli Bozji wstupugich a stupugich na Syna Eflowka.

Kdyz jemu pomiedziat: A zaprawde wam powies wam/ od tego cistu bezjedie nie bo otworzone / y Anpoly Boze wstepuace / zstepuace / nad Syna Eflowieco.

Kapitola II.

Uterioho par dne / stala se swarban Kan Galiley / st a byla Matka Gessisowa tu.

Thedy dná treceiego bylo sprawowano wesle w Kanie Galiley / miasce / kdyz byla y matka Iesusowa.

ב

2 ואף הו ישוע ותלמידיו
אתקרי לה למשתתתא :

*Et Iesus ancora fu chiamato à le noz-
ze, e i suoi discipoli.*

3 וחסר הוא חמרה
ואמרה לה אמיה לישוע
חמרה לית להו :

*Et essendo mancato il vino, la madre
de Iesus li dice, Essi non hanno vino.*

4 אמר לה ישוע מא לי
ולכי אתתא לא עד-כיל
אתת שעתו :

*Iesus dice à lei, Donna, che ho io à
far contigo? L'hora mia non è ancor ve-
nuta.*

5 אמרה אמיה למשתתתא
מידם דאמר לכו עבדו :

*Sua madre dice à i ministri, Fate tutto
quello ch' arò dirò.*

6 אית היו דיו תתן אנגא
דכאכא שרת סימין ל
לתוכיתא דיהודין
דאחדיו תתן תתן דבצין
או תלת :

*Hor quini erano sei hidrie di pietra,
poste faccoda la purificacion de i iudei,
che tenevano ciascuna due o tre misure.*

7 אמר להו ישוע מלו
אנן מיה לאנגא ומלו
אנן עד מא לעל :

*Iesus dice loro, Emplite l' hidrie d'a-
qua. Et essi l'empierono insin al sommo.*

8 אמר להו ולעו מכו
ואיתו לרש סמכה
ואיתו :

*Poi dice loro, Cavatene hor ac porta-
tene à lo fcalco, Et essi gliene portarono.*

9 וכד טעם הו ריש סמכה
מיה הנון דהו חמרה ולא
ידע הוא מן אימכה הוא
משתתתא דיו ידעו הו
דהנן מלו אנן למי
קבא ריש סמכה לחתנה :

*Come lo scalco hebbe gustato l'acqua
mutata in vino, si qual non supena don-
de fosse, ma ben lo arcano i ministri,
che habeneano cavato l'acqua) chiama
lo sposo.*

ב

2 ויקרא גם ישוע ותלמידיו
אל-החתנה :

*Y fue tambien llamado Iesus y sus Discipu-
los à las bodas.*

3 ובחסר יין אמרה גם ישוע
אליו יין איננו להם :

*Y faltando el vino, la madre de Iesus le dixo
Vino no tienen.*

4 ויאמר ישוע אליה מה לי
ולך האשה עד-עת לא בנה
לתי :

*Y dizele Iesus, Que tengo yo contigo mu-
ger? aun no ha venido mi hora.*

5 ותאמר אמו למשרתים את-
אשר יאמר לכם עשו :

*Su madre dice à losque seruian, Hazed todo
loque os dixere.*

6 ויהיו שם שש אננות אבן
מושבות בטהרת היהודים
מכילות אשה אשה שתיים או
שלוש פורות :

*Y estauan alli seys tinajuelas de agua de pie-
dra, conforme à la purificacion de los Iudios, que
cabia en cada vna dos o tres cantaros,*

7 ויאמר להם ישוע מלאו
את האננות במים וימלאו
אותן עד למעלה :

*Dizeles Iesus, henchid estas tinajuelas de a-
qua. Y hinchieronlas hasta arriba.*

8 ויאמר אליהם שאבו עת
ותביאו לבעל המשתה ויביאו :

*Y dizeles, Sacad aora, y presentad al Maeſtre
ſala, Y presentaronle.*

9 וכאשר טעם בעל המשתה
את-תמים תהו יין ולא ידע
מאין היה והמשרתים ידעו
אשר שאבו את-תמים ויקרא
בעל המשתה לחתן :

*Y como el Maeſtre ſala guſtò el agua hecha
vino, que no ſabia dedonde era : mas losque ſeru-
nian, lo ſabian, que auian ſacado el agua, el Ma-
ſtre ſala llama al eſpoſo.*

ג.

2. Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.

*Et Iesus fut ausſi conuie aux nopces,
lui & ſes diſciples.*

3. Καὶ ὕστερον εἰπὺς, λίγα
ἢ μήτις ἔστιν ὡς αὐτοῦ, εἰς τὸν
καλὺνον.

*Or le vin eſtant ſailli, la mere de Ie-
ſus lui dit, Il n'ont point de vin.*

4. Λίγα αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, τί μοι καὶ
σοὶ γυναι; εὐπω καὶ ὡς μου.

*Mais Iesus lui reſpondit, Qu'y a-il
entre moi & toi femme? mon heute n'
eſt point encore venue.*

5. Λίγα ἢ μήτις αὐτῇ τῆς δαίτυ-
ναις, ὅ, τι αὐ λέγει ὑμῖν, ποιῶτε.

*Sa mere dix aux ſeruiteurs, Faites
tout ce qu' il vous dira.*

6. Ὅταν δὲ ὦσεν ὑδρίας λίθιναι
ἔξ καὶ μισθῶν καὶ τὸν καλῶς μὲν
ἰσθαίων, χερσὶ αὐτῆς μετρί-
ταις δύο ἢ τρεῖς.

*Ory auoit-il ſix cruches de pierre,
mises ſelon l'vſage de la purification
des Iuiſſ, leſquelles contenoient vne
chacune de deux à trois meſures.*

7. Λίγα αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, γεμίσατε
τὰς ὑδρίας ὕδατι καὶ ἰγμίσατε
αὐταὶς αἶμα.

*Et Iesus leur dit, Emplissez ces cru-
ches d'eau. Et ils les emplirent iuſques
au haut,*

8. Καὶ λίγα αὐτοῖς, ἀπολήσατε
νῶν, καὶ φέρετε τὰ δοχεῖα ταῖς
καὶ ἡγάμα.

*Adonc il leur dit, Verſez-en main-
tenant, & en portez au maſtre d'hoſtel.
Et ils lui en portèrent.*

9. Ὡς ἡ ἰγμίσατο ὁ δοχεῖα κλι-
νῶν τὸ ὕδωρ αἶμα γεγενημένον καὶ
ὅτι οὐκ ἔμελλεν εἶναι, οἱ δὲ δαίτυναις
ἡδύσαν οἱ ὑδράτις τὸ ὕδωρ.
Φωνῇ τὸν κυμφίον ὁ δοχεῖα κλι-
νῶν.

*Quando le maſtre d'hoſtel eut gouſte
l'eau qui auoit eſté conuertie en vin (or
ne ſauoit-il d'où cela venoit, mais les
ſeruiteurs qui auoyent puisſé l'eau, le ſa-
uoient bien) il appelle le marié.*

CAP. II.

2. Vocatus est autem Iesus, & discipuli eius ad nuptias.

And Iesus was called also; and his disciples unto the marriage.

3. Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum, Vinum non habent.

Now when the wine failed / the mother of Iesus said unto him / They have no wine.

4. Et dicit ei Iesus, Quid mihi & tibi est mulier? nondum venit hora mea.

Iesus said unto her / Woman / what have I to doe with thee? mine houre is not yet come.

5. Dicit mater eius ministris, Quodcumque dixerit vobis, facite.

His mother said unto the servants / Whatsoeuer he sageth unto you / do it.

6. Erant autem ibi lapideæ hydræ sex posite, secundum purificationem Iudeorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas.

And there were set there / six water pots of stone / after the manner of purifying of the Jewes / conteyning two or three firrins a peece.

7. Dicit eis Iesus, Implete hydras aqua. Et impleverunt eas usque ad summum.

And Iesus said unto them / Fill the waterpots with water. Then they filled them up to the brimme.

8. Et dicit eis Iesus, Haurite nunc, & ferte architriclino. Et tulerunt.

Then he said unto them / Draw out now and beare unto the gouernour of the feast. So they bare it.

9. Ut autem gustauit architriclinus aquam vinum factam, & non sciebat unde esset, ministri autem sciebant qui hauserant aquam: vocat sponsum architriclinus.

Now whē the gouernour of the feast had tasted the water that was made wine / (for he knewe not whence it was: but the seruants / which drew the water / knew) the gouernour of the feast called the bridegrome.

Das II. Capitel.

2. Iesus aber vnd seine Jünger wurden auch auff die Hochzeit geladen.

Ihesus oc hans Disciple bleffue oc saa indbødne til Brölup.

3. Vnd da es am Wein gebrach / spricht die Mutter Jesu zu ihm: Sie haben nicht Wein.

De der dem fattedis Vin / siger Ihesu Moder til hannem / De haaffue icke Vin.

4. Iesus spricht zu ihr: Weib was hab ich mit dir zuschaffen? Meine stunde ist noch nicht kommen.

Ihesus siger til hende / Quinde / huad haaffue ieg met dig at gere? Min time er icke end nu kommen.

5. Seine Mutter spricht zu den Dienern: Was er euch saget das thut.

Hans Moder siger til Dienerne / Huad som hand siger eder / det gørr.

6. Es waren aber alsda sechs steinern Wasserkrüge / gesetzt nach der weise der Jüdischen reinigung / vnd gieng je inn einen zwen oder drey Maß.

De der Baare sex Vandkar aff steen sette effter Jøderne renselsis stic / oc der gic vdi huert / tho eller tre Maader.

7. Iesus spricht zu ihnen: Füllet die Wasserkrüge mit Wasser. Vnd sie füllten sie bis oben an.

Ihesus siger til dem / Fylde Vandkarene med vand. De de fyllede dem til det offuerste.

8. Vnd er spricht zu ihnen: Schöpfet nun / vñ bringets dem Speismeister. Vnd sie brachten.

De hand siger til dem / Øser nu / oc bærer til Køgemesteren. De de bare frem.

9. Als aber der Speismeister kostet den Wein / der Wasser gewesen war / vnd wuste nicht von wannen er kam / die Diener aber wustens / die das Wasser geschöpft hatten / ruffet der Speismeister dem Breutigam.

Men der Køgemesteren smagede den Vin / som vaar vand / oc viste icke hueden hand som / men Dienerne viste det / som øsde vander. Da talder Køgemesteren Brudgommen.

Kapitola II.

2. Tedy pozwán gest taste Gëfiss v Bëdlnicy gcho na Ewarbu.

A byl tež wozmán Jezus y swoi lennicy tego ná wesele.

3. A kónj se nedostalo Wijn / kella Matka Gëfissowa k němu / Wijná namagij.

Chám gdy nie ystalo wina / rzekła matka Jezusowa do niego: Wina nie má.

4. V kël gij Gëfiss: Co mně a tobě Jeno? gëfiss ne přišla hodina má.

Me ley rzekl Jezus: Což mi do ciebie niewiasto? sešjeci nie przyszła godzina má.

5. Kella Matka gcho k služebníkuom: Což toli wám di / vñite.

Sárym rzekla matka tego slugam: Což toli wám rzec / cýstie.

6. A bylo tu kamenných Ešaudwíj šest postaweno / wedl otistománij židowské / ho / berauc w sebe gëdnafajda Metice dwé nebo tři.

A byly tam šestí kamenné Ešaudwíj wedlug otzysčania žydowského postawionych / biorac kájoa w sebe gëdnafajdy.

7. Kël gim Gëfiss: Naplňte Ešaudwe wodau / y naplni ge aj do wrchu.

Rzekł im Jezus: Napełńcie Ešaudwe wodą / a napełniajcie je do góry.

8. V kël gim Gëfiss: Napełńte Ešaudwe gij / a napełń wrchnij / ma Spráwcy Ewarbu: Dne / si gjan.

Tedy im rzekl: Cyprapćie Ešaudwe a podajćie przedniemu Spráwcy / a tak om podaj.

9. A kónj okusol wrchnij Spráwce wody Wijnem vñitě / a newëděl obfudby bylo / ale Služebníky wëdli këlšij wážíli wodu / powolal Jeno chapwnij Spráwce hoduom.

Skoro tedy kost omal přezněšij Spráwce vody oney Ešaudwe ystalo winem / a niewiedzial kady bylo / leč sludsy wiedli Ešaudwe cyprapćie / wezwal Ešaudwe obfudby onto przedniemu Spráwce.

ב
10 ואמר לה כל
לוקחם חמדה טבה מיתא
ממא פארניו הידיו אינא
בפציר אנהו דין נטרניה
לחמדה טבה עד מ
להש

*Ediceb, Ogni buono poune prima il
buon vino come le persone hanno spen-
ta fare allora pone il peggiore: ma tu hai
seruato il buon vino infino al uoce.*

11 הלא הי אמת קדמיתא
העבר ישוע פקטג ד
דגליל וארבע שבתות
והימנו ביה תלמידיו :

*Questo principio di segni fece l'asv
in Cana città di Galilea, e manifesto la
sua gloria: e i suoi discipoli credettero in
lui.*

12 פתר הדא נחת לכפר
נחיים הו ואמה ואחור
ותלמידיו ותמן הו קליל
ימת :

*Dopo questo, fece in Capernaum,
egli e sua madre, e suoi fratelli, e suoi di-
scipoli: e non vi dimoraron molti giorni.*

13 וקרוב הוא פסחא
יהודיא וסלק לאירשלים
ישוע :

*Parehe la solennità della Pascha de
Giudea era vicina, e asv adunque sola in
Ierusalem.*

14 ואשבח להגון דובגון
תרא וערבא ונגנ
ולמצרפנא דתבין :

*E trouò nel templo quei che vendean-
no boues e pecore, e columbas, et cambiatori
in à sedere.*

15 ועבר לה פרגלא מן
חבלא וקלחון אפק מן
היכלא ולעברא ולתורא
ולמצרפנא ואשד
עירפניהו ופתיריהו דתבין :

*E fatto vn acore di funicelle, scac-
ciò tutti del templo, e le pecore, e i boui, e
sparte i denari de cambiatori, e mandò
fatto sopra bianchi.*

ב
10 ואמר אליו כל
בדאשונה יור טוב שלם וכאשר
שכרו או את תצעיר ואמת נצרתה
את יור הטוב עד עתה :

*Y dizele. Todo hombre pone primero el bu-
en vino: y quando ya estan hartos, entonces lo-
que es peor: as tu has guardado el buen vino
hasta agora.*

11 וזאת עשה ישוע תחלה
אותותיו בקנה תליל ויגל את
כבודו וימנו בו תלמידיו :

*Este principio de senales hizo el Sennor en
Cana de Galilea, y, manifesto su gloria: y sus Dis-
cipulos creyeron en el.*

12 ואחריו כוידד לכפר נחיים
הוא ואמו ואחיו ותלמידיו
ושם הו ימים לא רבים :

*Despues de esto decindió à Capernaum, el, y
su madre, y hermanos, y Discipulos: y estuuieron
alli no muchos dias:*

13 וקרוב היה פסח היהודים
ויצל ישוע אל ירושלים :

*Y estaua cerca la Pascha de los Iudios, y su-
bió Iesus à Ierusalem.*

14 וימצא בהיכל את המוכרים
את צנה ואלפים ויונים ואת
מתעורבים ושבבים :

*Y halló en el Templo losque vendian bueyes
y ouejas, y palomas, y los cambiadores sentados.*

15 ויעש לו שוט מחבלים וישלך
כלם מהיכל וגם את צנה
ושורים וישבך את הגזרות
המתעורבים ושלחנותם דתבין :

*Y hecho vn acore de cuerdas, echólos à to-
dos del Templo: y las ouejas, y los bueyes: Y der-
ramò los dineros de los cambjadores, y traformò
las mesas.*

β.

10. Καὶ λέγει αὐτῷ, πῶς αὐθι-
ως πρῶτον γὰρ καλὸν εἶναι τὸ γινῆσθαι,
καὶ ὅταν μετὰ τὸ πρῶτον τὸ καλὸν εἶ-
ναι ὡς αὐτοῦ.

*Et lui dit, Tout homme fertle bon
vin le premier, & puis le moindre apres
qu'on à ben plus largement mais toistu
as gardé le bon vin infino à maintenant*

11. Ταύτῃς ἀπέστειλε τὴν ἀρχὴν
τῶν σημείων ἐν ἡσασθε ἐν κανὰ τῆς γα-
λιλαίας, καὶ ἰφάρευσεν τὴν δό-
ξαν αὐτοῦ καὶ πιστεύσαντες ἐν αὐ-
τῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

*Iesus fit ce commencement de si-
gnes en Cana ville de Galilee, & mani-
festa sa gloire: & les disciples creurent
en lui.*

12. Μετὰ τούτῃς κατέβη εἰς καπερ-
ναὺμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ καὶ ἐκεῖ ἐμείναν ἡμέρας ἡμέ-
ρας.

*Après cela il descendit en Caperna-
naum, lui & la mere, & les freres, & les
disciples: & demeurèrent la vn bien peu
de iours:*

13. Καὶ ἔγγυς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰου-
δαίων, καὶ ἀνέβη εἰς ἱερουσαλὴμ ὁ
ἰησοῦς.

*Car la solennité de la Pasche des Iu-
ifs estoit prochaine. Iesus donc monta
en Ierusalem.*

14. Καὶ εἶπεν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ
παλαιούτου βόας καὶ πρόβατα
καὶ περὶ πτερά, καὶ τὰς καρμὰτι-
σας καθήμενους.

*Et trouua au temple des gens qui
vendoyent boues, & brebis pigeons,
& les changeurs qui y estoient assis,*

15. Καὶ ποιῶνς φεγγήλους ἐν
αὐτοῖς, πάντα ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ
ἱεροῦ, πάντα πρὸς βόας
καὶ τὰς καρμὰτισας ἐξέχευεν τὸ
κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέτρε-
ψε.

*Et ayant fait vn fouet de cordelles,
il les iettat tous hors du temple, & les
brebis, & les bœufs: & respendit la me-
noye des changeurs, & renuerla les ta-
bles.*

10. Et dicite ei, Omnis homo primum bonum vinum ponit, & cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est. Tu autem servasti vinum bonum usque adhuc.

And said unto him: All men as they begining yet forth good wine / & when men have well drunke / then that which is worse: but thou hast kept back the good wine until now.

11. Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilææ: & manifestavit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius.

This beginning of miracles did Jesus in Cana a towne of Galilee: and he showed forth his glorie: and his disciples believed on him.

12. Post hoc descendit Capharnaum ipse & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius: & ibi manserunt non multis diebus.

After that hee went downe into Capharnaum: hee and his mother / and his brethren / and his disciples: but they continued not many dayes there.

13. Et prope erat Pascha Iudeorum, & ascendit Iesus Ierosolymam.

For the Iewes Pasche was at hand. Therefore Jesus went up to Ierusalem.

14. Et invenit in templo vendentes boves & oves & columbas, & numularios sedentes.

And he founde in the Temple those that sold oxen / and sheepe / and doves / and changers of money / sitting there.

15. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oves quoque & boves, & numulariorum effudit, & mentas subvertit.

Then he made a scourge of small cordes / & drave them all out of the Temple with the sheepe and oxen / and poured out the changers money / and overthrew the tables.

10. Und spricht zu ihm: Jederman gibt zum ersten den guten Wein / und weiß sie trunken worden sind / als denn den geringern / Du hast den guten Wein bissher behalten.

De siger til hannem: Huermænd giffuer først den gode Vin / oc naar de ere bleffne druckne / den som ringere / Du haaffuer foruaret den gode Vin indtil nu.

11. Das ist das erste Zeichen das Jesus that / geschehen zu Cana in Galilea / vñ offenbaret seine Herrligkeit. Und seine Jünger glaubten an ihn.

Der er det første Tegen som Ihesus gjorde / som Rede i Cana ved Galilea / oc hand openbarede sin Herlighed. De hans Discipple trode paa hannem.

12. Darnach zoch er hinab gen Capharnaum / Er / seine Mutter / seine Brüder / und seine Jünger / vnd blieb nicht lange daselbst.

Der effter drog hand ned til Capharnaum / Hand hans Moder / hans Brødre / oc hans Disciple / oc bleff der icke lunge.

13. Vñnd der Jüden Ostern waren nahe / vñnd Jesus zoch hinauff gen Jerusalem.

De Jødemis Paaste vaar nær / oc Ihesus drog op til Jerusalem.

14. Vñnd fand im Tempel sitzen / die da Ochsen Schaff vñnd Tauben feil hatten / vnd die Wechßler.

De fand dem sidendis i Templen / som haaffde Oxen / Gaar / oc Duer sal / oc Bedjere.

15. Vñnd er machte eine Geißel aus Stricken / vñnd trieb sie alle zum Tempel hinauss / sampt den Schafen vñnd Ochsen / vñnd verschüttet den Wechßlern das Geld / vñnd stieß die Tische umb.

De hand gjorde en Suebe aff snore / oc dross dem alle ud aff Templen / med Gaar oc Oxen / oc spilde Bedjernes Penge / oc omstøtte Bordene.

10. A fest genu: Kasdy Eflo: wēt / napprowe dobre Wino dawā: a kasyj se podnapiti / tehdj to kere horstj gest. Ale ty zachowal ghy Wino dobre a j dosawad.

Arzelli mn: Wshyey napre god dawā wino dobre / a gdy sie goście wedle potrzeby nappi / te dy to co jest podleyse / a tyś dobre wino chowal a j do rad.

11. Ten vñitl Bshys potas tel dnuom w Kanē Galileg: stē / a zgwil Glānu swā: P wvēiti w nsho Bredutjey gsho.

Tenā potasat endow vevñit Jezus w Kanie miāshcjtā Galilejā / aby oznaymł chwale swā / R wvētj syl wā swolennicy ego.

12. Potom ošiaupl do Kafarnaum ony Matka gsho / y Bratřj / y Bredutjey: a tu pobyli ne mnoho dnj.

Potym šedl do Kāpernaum sam / y mātka / y bratři / y zwolennicy ego / a miešali tam přes naly čas.

13. Wola pal bshys welika noe Jidomstā. W wšiaupl Bshys do Geruzalēma.

Wbowsem byla blisro Welika noc Jydowsta / a bla chegoš šedl Jezus do Jeruzalēma.

14. Analez w Chramē ano prodawagij Wolj / Dwce / Poluby / a Penžomēnce sedjcy.

Analez w kōšciele ony Fchor: y prodawāli woly / owce / y gołcy bje / kramy bānfurze sedzace.

15. A kasyj wdelal Bstj: pro wāzluow / wšedny wyhnal: Chramu / Dwce tak: y Wolj / a Penžomēncm rošypal Penjze / a stoly pšmracl.

A wšynšy byj z powro: om / wy gnał wšyprz: kōštolā / owce / y woly / pšeddy bānfier: ow rošypal / a st. ly pšmracl: al.

ב

16 וּלְהַגִּינוּ דְּמוֹנֵינוּ יוֹנָה
אָמַר שְׁהוּלוּ הָלֹץ מִפֶּנֶא
וְלֹא תַעֲבֹדוּהָ לְבִיתָהּ
דְּאֵבִי בֵּית תְּמַנְיָרְתָּא :

E dissi a quelli che vendevano le colombe, Levate via queste cose di qua, & non fate la casa di mio Padre, in luogo di mercato.

17 וְאַתְדַּבְּרוּ תַלְמִידֵיהִי
דְּפִתְיָב דְּסַנְגָּה דְּבִיתָהּ א
אֲבָלֵי :

Allora i suoi discipoli si ricordarono, che egli si fermò. Il zelo de la casa tua m'ha dinorato.

18 עֲנֵנוּ דִּין יְהוּדִיָּא וְאָמְרוּ
לָהּ מִנָּה אָתָּא שְׁתַּנְיָא
אֲנִי לֹא דִּהְלִין עֲבַד אֲנִי :

La onde i Giudei risposero, e dissero, che segno tu mostri imperche tu faccia queste cose?

19 עֲנֵנוּ יִשׁוּעַ וְאָמַר לָהֶן
סְתִירוּ הִכְלָא הַנֶּה ו
וְלִתְלַת יָמֵינוּ אֲנִי
מִקְדָּשׁ אֲנִי לָהּ :

Et s'v risposse, & disse loro, Dissolvere questo templo & io en tre giorni lo edificarò su.

20 אָמְרוּ לָהּ יְהוּדִיָּא
לֹא רָבִיעִין וְשֵׁת שָׁנִין אֲתַבְּנֵי
הִכְלָא הַנֶּה וְאָנֹכִי
לִתְלַת יָמֵינוּ מִקְדָּשׁ
אֲנִי לָהּ :

Allora i Giudei dissero, Questo templo fu edificato in quarantasei anni, & tu lo edificarai in tre giorni?

21 הִוּוּ דִּין אָמַר הֵנָּה אֵל
הִכְלָא דְּבִיתָהּ :

Ma egli diceva questo del templo del corpo suo.

22 כִּד קָם דִּין מִן בֵּית
מִיתָהּ אֲתַדְּבֵר
תַלְמִידֵיהִי דְּהֵנָּה אָמַר
הֵנָּה וְהִימֵנוּ לְפִתְגָמָהּ
וְלִמְלַתָּא דְּאָמַר יִשׁוּעַ :

Quando dunque fu resuscitato da morte, i suoi discipoli si ricordarono, che egli habbena lor detto questo: & crederono a la scrittura, & a la parola che Iesus habbena detto.

23 כִּד אֵיתְּנֵיהִי הֵנָּה
יִשׁוּעַ בְּאוֹרֵשְׁלָם בְּפִתְחָא
בְּעֻדְעֻדָּא שְׁמִינָא הִימֵנוּ
בֵּית דְּחֵנוּ אֲתַנְתָּא דְּעֵבַד :

Et essendo egli in Ierusalem da Pascha, en el dia dela Fiesta, muchos creyeron en su nombre, vedendo sus signos que tu facia.

ב

16 וּלְמוֹכְרִים אֶת-הַיּוֹנִים אָמַר
שְׂאוּ אֶת-הָאֵלֶּה כִּפּוֹה וְאֵל תַּעֲשׂוּ
אֶת-בֵּית אָבִי לְבֵית סֶחֶר :

Y a losque vendian las palomas dixo, Quidad de aqui esto: y no hagays la casa de mi Padre casa de mercado.

17 וַיּוֹכְרוּ תַלְמִידָיו כִּי—נִכְתָּב
הִנֵּה קִנְיָנָא בֵּיתָךְ אֲכַלְתָּנִי :

Entonces se acordaron sus Discipulos, que esta escripto, El zelo de tu Casa me comió.

18 וַיַּעֲנוּ הַיְּהוּדִים וַיֹּאמְרוּ לוֹ
מַה אֵנוֹת תִּדְרָא אֲנִי כִי—אֵת
הָאֵלֶּה עֲשֵׂה אֲמַר :

Y los Indios respondieron-y dixerono, Que fennal nos muistras de que hazes esto?

19 וַיַּעַן יִשׁוּעַ הָמִירוּ אֶת—
הַיִּכְלָל הַזֶּה וּבְשִׁלְשַׁת יָמִים
אֲקַמְנֵה :

Respondió Iesus y dixoles, Desfarad este templo, y entres dias, yo lo leuantare.

20 וַיֹּאמְרוּ הַיְּהוּדִים אֲרָבָעִים
וְשֵׁשׁ שָׁנִים נִבְנָה הַיִּכְלָל הַזֶּה
וְאַתָּה בְּשִׁלְשַׁת יָמִים תִּקְוֵנֵה :

Dixeron luego los Iudios, En quarenta y seys annos fué este templo edificado, y y tu entres dias lo leuantarás

21 וְהוּא אָמַר עַל-הַיִּכְלָל הַזֶּה
מֵאֵל הָאֵל הַנֶּה אֲמַר דֵּן אֵל
מֵאֵל הָאֵל הַנֶּה אֲמַר דֵּן אֵל

Mas el hablaua del templo de su cuerpo.

22 וּבְאִשֶּׁר קָם מִמֵּתִים וַיּוֹכְרוּ
תַלְמִידָיו כִּי זֹאת אָמַר אֲלֵיהֶם
וַיֹּאמְרוּ לִכְתֹּב וּלְדַבֵּר אִשֶּׁר דִּבֶּר
יִשׁוּעַ :

Portanto quando resuscito de los muertos, sus Discipulos se acordaron que (les) auia dicho esto, y creyeron a la Escripura, y a la palabra que Iesus auia dicho.

23 וּבְאִשֶּׁר הָיָה בִּירוּשָׁלַם
בְּפִסַּח בֵּיתָא לְרַבִּים הָאֲמִינוּ בְּשִׁמְיָהּ
בְּרֵאוּתָם אֶת-הָאוֹתוֹת אֲשֶׁר
עֲשָׂה :

Y estando en Ierusalem en la Pascha, en el dia dela Fiesta, muchos creyeron en su nombre viendo sus sennales que hazia.

ב'

16. Καὶ τοῖς τὰς πωλείων πα-
λοῦσιν εἶπεν, ἄρατε ταῦτα ἐσθῆ-
θ'· μὴ ποιῆτε τὸν οἶκόν μου, εἰς ἐμπο-
ρίον.

Erdit à ceux qui vendoyent les pigeons, Ostez ces choses d'ici, & ne faites point de la maison de mon Pere un lieu de marché.

17. Ἐμνήθησαν δὲ αἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστὶν, ὃ ὁ ζῆλος
ἐσθῆθ' σου καταφάσκει με.

Lors ses disciples eurent souvenance qu'il estoit écrit, Le zelo de ta maison m'a rongé.

18. Ἀπεκρίθησαν οὖν αἱ ἰουδαῖοι
καὶ εἶπον αὐτῷ, τί σημεῖον δέξασθ' ἡ-
μεῖς, εἰς ταῦτα ποιεῖς;

Les Iuifs donc prenant la parole, lui dirent, Que signe nous monitres-tu, que tu entreprens de faire telles choses?

19. Ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, λύσατε τὸν ναὸν τούτον, καὶ ἐν
τρεῖς ἡμέραις ἠγερῶμαι αὐτός.

Iesus respondit, & leur dit, Abbattez ce temple-ci, & en trois iours ie le releuerai.

20. Εἶπον οὖν αἱ ἰουδαῖαι, πεν-
τήκοντα καὶ ἕξ ἔτησιν οἰκοδομήθη
ὁ ναὸς τούτος, καὶ σὺ ἐν τρεῖς ἡ-
μέραις ἠγερῶς αὐτόν;

Les Iuifs donc dirent, On a esté quarante six ans à bastir ce temple, & tu le releueras en trois iours?

21. Ἐκρίθη δὲ ἰησοῦς περὶ τοῦ
σώματος αὐτοῦ.

Mais il parloit du temple de son corps.

22. Ὅτι οὗτος ὁ ἰησοῦς ὅς τις νεκρῶν
ἐμνήθησεν αὐτοῖς, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι
τῷ ἰησοῦ αὐτοῖς καὶ παρὰ τὸν νόμον τῆς
γραφῆς τῶν λόγων ὅς τις ἐγερῶν.

Parquoi quand il fut resuscité des morts, les disciples eurent souvenance qu'il leur auoit dit cela, & creurent à l'Escripture, & à la parole que Iesus auoit dite.

23. Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς ἡεροσολύμοις ἐν
τῷ πάσχα ἐν τῇ ἐστῆθ', πολλοὶ ἐπί-
στάντες εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἤσαν
ρευνῶντες αὐτὸν πᾶσι τοῖς σημείοις αὐτοῦ.

Et comme lui estoit en Ierusalem à Pasche au iour de la feste, plusieurs creurent en son Nom, contemplant les signes qu'il faisoit.

CAP. II.

16. Et his qui columbas vendebant, dixit, Auferte ista hinc, & nolite facere domum patris mei, domum negotiationis.

Andsaide vnto them that solde doves / Take these things hence: make not my Fathers house / and house of merchandise.

17. Recordati sunt verò discipuli eius quia scriptum est: Zelus domus tue comedit me.

Andhis disciples rememberedthat it was written: Thezeale of thine house hath eaten me vp.

18. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei, Quod signum ostendis nobis quia hæc facis?

Then answered the Jewes / and said vnto him / What signe shewest thou vnto vs / that thou doest these things?

19. Respondit Iesus, & dixit eis, Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.

Iesus answered and said vnto them / Destroy this Temple: & in three dayes I will raise it vp againe.

20. Dixerunt ergo Iudæi, Quadraginta & sex annis edificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud?

Then said the Jewes / Fourtie & six yeres was this Temple a building: and wilt thou reare it vp in thre dayes?

21. Ille autem dicebat de templo corporis sui.

But he spake of the Temple of his bodie.

22. Cum ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli eius, quia hoc dicebat, & crediderunt scripturæ, & sermoni quem dixit Iesus.

Assoone therefore as he was risen from the dead: his disciples remembered that he thus said vnto them: and they beleaved the Scriptures / and the word which Iesus had said.

23. Cum autem esset Ierosolymis in Pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius quæ faciebat.

Nowe when he was at Ierusalem at the Pasche in the feast: many beleued in his Name / when they sawe his miracles which he did.

Das II. Capitel.

16. Vnd sprach zu denen/die da Tauben feil hatten: Traget das von dannen/vnd machet nicht meines Vaters Haus zum Kauffhause.

De hand sagdetil dem / som solde Duer / Væter derre hore / De gæter icke min Faders Huse / til ic Købe huse.

17. Seine Jünger aber gedachten daran/das geschrieben stehet: Der Eifer vmb dein Haus hat mich gefressen.

Men hans Disciple tenckte paa det / som staar screffuit / Nidkerhed for dit Huse / haaffuer æder mig.

18. Da antwortten die Jüden / vnd sprachen zu ihm: Was zeigest du vns für ein Zeichen / daß du solches thun mögest?

Da suarede Jøderne / oc sagde til hannem / Huad viser du off for it Tegen / at du maat gøre saadant?

19. Iesus antworttet vnd sprach zu ihnen: Brechet disen Tempel / vnnnd am dritten tage wil ich in auffrichten.

Ihesus suarede / oc sagde til dem / Bryder denne Tempel ned / oc paa tredie dag vil ieg opreise den.

20. Da sprachen die Jüden: Diser Tempel ist inn sechs vnd vierzig Jahren erbauet / vnd du wilt ihn in dreyn en tagen auffrichten?

Da sagde Jøderne / denne Tempel er opbyggt i sex oc fyrtiue aar / oc du vilst opreise den i tre dage?

21. Er aber redet von dem Tempel seines Leibs.

Men hand tælede om sit Legemis Tempel.

22. Da er nun auferstanden war / von den Todten gedachten seine Jünger dran / daß er diß gesagt hatte / vnd glaubten der Schrift / vnnnd der Rede / die Iesus zu ihnen gesagt hatte.

Der hand vaar nu opstanden fra de Døde / tenckte hans Disciple der paa / at hand derre haaffde sagt / oc de trode Scrifften / oc den Tale som Ihesus haaffde sagt.

23. Als er aber zu Jerusalem war / in den Ostern auff dem Fest / glaubten vil an seinen Namen / da sie die Zeichen sahen die er thet.

De der hand vaart Ierusalem / om Paassen paa Høytiden / da trode manne paa hans Naam / der de saae de Tegen / som hand gjorde.

Kapitola II.

16. A tem kserijz Holubv prodavali / rzekl: Odniesij tyto wrecy odsud / a neblate domu Dce meho Domem tu peckym.

Tæfje y tym co golecbe przedas walc rzekl: Wymieacie tho zrad / a nie czyncie domu Dyc mego domu tu pieckiego.

17. Rozpomenuli se Wcedb nicy geho ze psano gest: Herliwost Domu twého snedla mne.

A przypomineli sobie wolenci nicy tego to co bylo napisano: Dac palejyma miłość k domowi twemu jarla mne.

18. Tedy odpowédeli Jidv / a rzekli gemu: Které znamenij vkazujes nám / ze tyto wrecy tynjs?

A tæf Jydowie odpowédziawszy rzekli mu: Coj ja znát o kazuacj nam i to czyni?

19. Odpowédel Gziffje / a rzekl gim: Zruscie Chram tento / a we trech dnech wyzvedu gen.

A Iesus odpowédziawszy rzekli im: Rozwalcie ten koscioł / a ja gi we trzech dniach wystawie.

20. W rzekli Jidv: Czymidoci a sieti Lach delan gest Chram tento / a ty we trech dnech wydelati chees gen?

Tedy rzekli Jydowie: Przeczymidoci a y fesi lar budowaniet then koscioł / a ty go chees we trzech dniach wystawie.

21. Ale on prawil o Chramu tela swého.

Ale on mowil o kosciele ciaká swo tego.

22. Protoz kbyz mrtwych wstál / rozpomenuli se Wcedb nicy geho / ze gest to powédel. Powérili psimu / a te rzekli kserauz miuwil gim.

A gdy pothym smartwych wstál / wspominali zwolennicy tego im to powédal / y wterzyli psimu y slowu ktore mowil Jezus.

23. A kbyz byl w Jeruzalem na Welikau noc w bent Swatecmj / mnoz wwrili we Gmno geho / widauce diwy geho kserz khl.

Chamje goy byl w Jeruzalem na dñen swietcy Wielkonocy / wiele ich wterzyli w imie tego / patrząc na tego cudá ktore okazywał.

ב

24. הו דיין ישוע לנא
מדימו הנא להו נפשח
מטול דהו נרא הנא
לכל-נש:

*Ma Iesv non si fidaua di loro, per-
cioche li conosceua tutti.*

25. ולא סגיק הנא דאנש
נסהד לה אל כל בר-נש
הו גיר נדע הנא מנא
אית בבר-נש:

*Enon haueua bisogno che alcuno gli
rendesse testimonio: a de l'huomo: con-
ciosia cosa ch'egli sapena benissimo quel
che era ue l'huomo.*

י

1. אית הנא דין תמן חד
מן פרישין נקדימוס
שמה דנא ארכונא
דיהודין:

*Ora vi era un huomo de l'ordine de
Farisei, nominato Nicodemo, vno de
principali de iudei.*

2. הנא ארתא לנת ישוע
בלילא נאמר לה רבי
נדעין דמן אל-הא
אשתדדית מלפנא לא גיר
אנש משבח הליו ארתא
למצוד דאנת צבד אנת
אלא מן האל-הא עמה:

*Cestui venne à Iesv di notte, & disse,
Maestro, noi sappiamo che tu sei venuto
per maestro da Dio: percioche nuno
puo far que'ste cose, che far tu, se l'altro
non è con lui.*

3. ענא ישוע נאמר לה
אמין אמין אמר אנא לך
דאין אנש לא-מתילד מן
דריש לא משבח דנחנא
מלכותא דאל-הא:

*Iesv rispose, & disse, In verita, in
verita io ti dico: che chi non nasce di nuo-
uo, non puo vedere il regno di Dio.*

4. אמר לה נקדימוס
איכנא משבח דנחילד
צבדא סבא דלמא משבח
הויב לפוסא דאמא
דחתיו נגדיו למצר
נחילד:

*Nicodemo disse à lui, Come puo un
huomo nascere quando egli è vecchio? puo
egli entrare vn'altra volta nel ventre, di
sua madre, e nascere?*

ב

24. וישוע לא האמין אחד
נפשו להם על-כפי הוא ידע
אותם כלם:

*Mas el mismo Iesv no se confioua à si mis-
mo de ellos, porque el conocia à todos:*

25. על-כן לא היה צרכו אשר
יעיד איש על-תאדם כי הוא
ידע מה היה באדם:

*Y no tenia necesidad que alguien le diese
testimonio del hombre: Porque el sabia, lo que
auia en el hombre.*

י

1. ויהי איש מפרושים ושמו
נקידם והוא רב היהודים:

*Y auia vn hombre de los Phariseos que se
llamaua Nicodemo, principe de los Iudios.*

2. והוא בא אל-ישוע בלילה
ויאמר אליו רבי ידענא כי
מאלהים באת מלמד כי איש
לא יוכל לעשות את-האותות
אשר את עשה לא אם יהיה
אלהים עמו:

*Este vino à Iesv de noche, y dixole, Rabbi,
sabemos que has venido de dios por maestro:
porque nadie puede hazer estas sennales que tu
hazes, si no fuere Dios con el.*

3. ויען ישוע ויאמר אליו אמן
אמן אמר אני לך אם איש לא
יולד מלמעלה לא יוכל לראות
את-מלכות אלהים:

*Respondió Iesv, y dixole, Decierro decier-
to te digo, que el que no naciere otra vez, no pue-
de ver el Reyno de Dios.*

4. ויאמר אליו נקידם איך יוכל
אדם לחילד ונקן הוא אם שנית
יוכל לבוא בבטן אמו ולחילד:

*Dizele Nicodemo, Como puede el hombre
nacer siendo viejo? puede entrar otra vez en el
vientre de su madre, y nacer?*

β.

24. Αυτὸς δὲ ὁ ἰησοῦς οὐκ ᾔδει-
στον ἑαυτὸν αὐτοῖς, ἀλλὰ τὸ αὐτὸν
γινώσκει πάντας.

*Mais Iesv ne se fioit point à eux, par
cequ'il les cognoissoit tous.*

25. Καὶ ὅτι οὐ γένοιτο ἄνθρω-
πὸς μαρτυρῆσαι περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι
αὐτὸς γινώσκων τὸ ἦν ἐν τῷ αν-
θρώπῳ.

*Et qu'il ne lui estoit point de beso-
in qu'aucun lui rendist tesmoignage de
l'homme: car lui mesme sauoit ce qui
estoit en l'homme.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γ'.

1. Ἦν δὲ αὐθροῦς ἐν Ἰερου-
σαλὴμ, καὶ ἦν ἐκεῖ ὄνομα
αὐτοῦ, ἀρχαὶ Ἰερουσαλὴμ.

*Or y auoit-il vn homme d'entre les
Pharisiens nommé Nicodeme, l'un des
principaux d'entre les Iuifs.*

2. Οὗτος ἦλθεν αὐτῷ ἡν-
οῦ νυκτός, & ἔειπεν αὐτῷ, ῥαββί,
οὐδὲν μυστήριον ἔστι σοι ἡμεῖς ἑλληνισ-
τὰς δὲ οὐκ ὀνομάζομεν ἄνθρωπον πο-
τε σημεῖα διδάσκειν ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς,
καὶ μὴ ὅς τις μετ' αὐτοῦ.

*Cestui-ci vint de nuit à Iesv, & lui
dit, Maître, nous saurons que tu es vn
Docteur venu de Dieu: car nul ne peut
faire ces signes que tu fais, si Dieu n'est
auec lui.*

3. Ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ ἔει-
πεν αὐτῷ, ἀμὲν ἀμὲν λέγω σοι, ἐὰν
μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται
εἶδαι τὸν βασιλεῖον τοῦ θεοῦ.

*Iesv respondit, & lui dit, En verité,
en verité ie te di, Sinon que quelcun
soit né d'en hault, il ne peut voir le roy-
aume de Dieu.*

4. Διὰ τὸς αὐτὸς αὐτὸς ὁ ἰησοῦς
αὐτῷ διδάσκειν ἄνωθεν ἡν-
οῦ θάλασσας ὡς μὴ δύναται εἰς
τὸν κοιλίαν τοῦ μητρὸς αὐτοῦ εἰσέλ-
θαι καὶ γεννηθῆναι:

*Nicodeme lui dit, Comment peut
l'homme naistre, quand il est ancien?
peut-il d'en hault entrer au ventre de sa
mere, & naistre?*

CAP. II.

24. Ipse autem Iesus, non credebat semetipsum eis, eo quod ipse nosset omnes.

But Iesus did not commit himselfe unto them: because he knew them all.

25. Et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.

And had no neede that any should be testifie of man: for he knew what was in man.

CAP. III.

ERat autem homo ex Phariseis, Nicodemus nomine, princeps iudeorum.

There was now a man of the Pharisees named Nicodemus, a ruler of the Jewes.

2. Hic venit ad Iesum nocte, & dixit ei, Rabbi, scimus quia a Deo venisti: magister, nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.

He came to Iesus by night, and said unto him, Rabbi, we knowe that thou art a teacher come from God: for no man could doe these miracles that thou doest, except God were with him.

3. Respondit Iesus, & dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis natus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei.

Iesus answered, and said unto him, Verely, verely I say unto thee, except a man be borne againe, he cannot see the kingdom of God.

4. Dicit ad eum Nicodemus, Quomodo potest homo nasci, cum sit senex? nunquid potest in ventrem matris suæ iterum introire, & nasci?

Nicodemus said unto him, How can a man be borne which is olde? can he enter into his mothers wombe againe, and be borne?

Das II. Capitel.

24. Aber Iesus vertrauet sich ihnen nicht, denn er kannte sie alle.

Wen Ihesus betrode sig dem icke, Thi hand kende dem alle.

25. Vnd bedorfftenicht, daß jemand Zeugniß gebe von einem Menschen, denn er wuste wol was im Menschen war.

De haffde icke behoff, arnogen skulde giffue videnbyrd om it Menniste, Thi hand viste vel, huad der vaar i Mennisten.

Das III. Capitel.

Es war aber ein Mensch unter den Pharisæern, mit Namen Nicodemus, ein Oberster unter den Jüden.

Eder vaarte Menniste islane Phariseerne, som Obed Nicodemus, en Ofsuerste islane Joderne.

2. Der kam zu Jesu bey der Nacht, vnd sprach zu ihm: Meister, wir wissen, daß du bist ein Lehrer von Gott kommen, denn niemand kan die Zeichen thun, die du thust, es sey denn Gott mit ihm.

Hand kom til Ihesum om natten, oc sagde til hannem, Mestre, Vi vide, at du est en lærere kommen aff Gud, Thi ingen kand gøre de Tegn, som du gør, vden Gud er med hannem.

3. Iesus antwortet, vnd sprach zu ihm: Warlich, warlich ich sage dir, Es sey denn, das jemand von neuen geboren werde, kan er das Reich Gottes nicht sehen.

Ihesus suarede, oc sagde til hannem, Sandeliger, sandeliger, Jeg siger dig, Vden saa er, at nogen bliffuer fød paa ny, da kand hand icke see Guds Rige.

4. Nicodemus spricht zu ihm: Wie kan ein Mensch geboren werden, wenn er alt ist? Kan er auch widerumb in seiner Mutter Leib gehen, vnd geboren werden?

Nicodemus siger til hannem, Hvorledis kand it Menniste fødtes, naar hand er gammil? Kand hand oc gaa i sin Moders Liff igen, oc fødtes?

Kapitola II.

24. Ale on Gefijfs nesiet, til sebe sametho gim, proto, ze gest on znal wissety.

Ale sam Iesus nie zwierzal sie im, dla tego iż znal wbyłty.

25. Aniz bylo potzebny genu aby kdo swedectwyl wydal o Ios: wślu: neb on wśdzi, cobyn bylo w Ioswślu.

Anie bylo mu potrzeba, aby byl koho miał dac temu świadectwo o człowieku, abowiem on wiedział co było w człowieku.

Kapitola III.

Wpak Ioswśl i Zakonij, kum Nylodemu gmeinem, Anizje Jidowśte.

W tej nocy, i Saryzenosom, ktoremu bylo imie Nylodem, Anizje Jidowśte.

2. Ten piffel i Gefijfowol w nocy, a kelt genu: Wistke, wiime ze gsy od Boga piffel Wistir. Nebo jaden nenuofe kelt diwdom dinit i kretzty ti niffs, lctby byle nim Bosh.

Ten przyszedł do Jezusa w nocy, y rzekł mu: Wistru, wtemy jes przyszedł od Boga Wistrujem, Bo jaden tych znamion czynic nie moze, ktore ty otkazuiesz, iestaby y ninn Boga nie byl.

3. Odpowēdēl Gefijfs, a kelt genu: Gistē giste, prajwim tobd: Nenarodili se kdo znomu, nenuofet widēti kras lousiwij Boshho.

Thedy mu Iesus odpowiedział, rzekł: Szprande szprande tobie powiedam, iestli sie kro nie narode, i znawu, nie moze widziec kroles shwa Boshgo.

4. Njeli i nēmu Nylodem: Kerał se mizje Cflowēl naroditi gsa starz, Zdali mizje opēe w jiwot Warky swē wgtiti a naroditi se?

Rzekł do niego Nylodem: Ja, For sic moze cflowicel roditie gdy iest starzy? Zdali moze wstąpić w życie, wor mārki swę powtorze, y narodzić się?

5 ענא יסוע ואמר לה
אמין אמין אמר אנא לה
דאן אנש לא מתילד מן
מנה ורוחא לא משפח
דיעול למלכותא דאלהא:

*Pistofe Iesv, In Verità, in Verità
ti dico, che chi non nasce d'acqua e di Spi-
rito, non può entrar nel regno di Dio.*

6 מדם דיליד מן בנסא
בנסא הו ומדם דיליד מן
רוחא רוחא הו:

*Quel che è nato di carne, è carne, e
quel che è nato di Spirito, è spirito.*

7 לא תתדמר דאמרת
לה דנלא לכו למתילדו
מן דריש:

*Non ti meravigliare ch'io l'habbi
desso, che voi bisogna nascere di nuovo.*

8 רוחא אתר דבנסא
נשכא וקלה שמע אנא
אלא לא דעאנת אימכא
אתנא ולא יכא אנלא
הכנא איתנהי כל-נש
דיליד מן רוחא:

*Il vento spiri dono vuole, e tu odi il
suo spirito, ma non sai donde viene, ne-
dunc va: Così è ognunmo che è nato di Spi-
rito.*

9 ענא ויהדימוס ואמר
לה איכנא משבחין תליו
למהנה:

*Nicodemo rispose, e disse, Come si
possen far queste cose?*

10 ענא יסוע ואמר לה
אנת הו מלבנא דיסביל
וקליו לא דע אנת:

*Iesv rispose, e disse, Tu sei maestro
in Israhel, e non sai queste cose?*

11 אמין אמין אמר אנא
לה דמדם דנדעין
ממלכין ומדם דחין
מסדין וספדין לנ
מקבליו אנתו:

*In Verità, in Verità io ti dico, che noi
parliamo quel che sappiamo, e testimoniam-
mo quello che habbiamo veduto: e voi non
ricevete la nostra testimonianza?*

12 אן דבארעא אמרת
לכו ולא מהימניו אנתו
איכנא אן אמר לכו
דבשמא תהימניו:

*Se io v'ho dette cose terrene, e non le
credete: come crederete voi, se io vi dirò
le cose celesti.*

5 יסוע אמר אמין אמר אנא
לה אמין אמין אמר אנא
דאן אנש לא יולד ממים
ומרוח לא יוכל לבוא אל-
מלכות אלהים:

*Y respondió Iesus, Decierto, decierto te di-
go, que el que no renaciere de agua y de Espiritu,
no puede entrar en el Reyno de Dios.*

6 אשר גולד מבשר בשר הוא
ואשר גולד מרוח רוח הוא:

*Loque es nacido de carne, carne es: y loque
es nacido de Espiritu, Espiritu es.*

7 אל-תחמה כי אמרת צריך
להולד אתכם מלמעלה:

*No te maravilles de: que te dixes, Necesario
hos es nacer otra vez.*

8 הרוח איה תאבה נושבה ואת
קולו תשמע אבל לא ידעתה
מאין תבוא ואנה תלך כן יש
כל-תולד מן-הרוח:

*El viento de donde quiere sopla: y oyes su
sonido, mas ni sabes de donde viene, ni donde
vaya: así es todo aquel que es nacido de espíritu:*

9 ויען נקידם ויאמר לו
איכבה האלה יוכלו להיות:

*Respondió Nicodemo, y dixole, Como pue-
de esto hazer se?*

10 ויען יסוע ויאמר אליו
האנת הוה המלמד בישראל ואנת
האלה לא ידעתה:

*Respondió Iesus y dixole, Tu eres el Maestro
de Israhel, y no sabes esto?*

11 אמין אמין אמר אנא
לה אמין אמין אמר אנא
את-אשר דענו אמרין
אנחנו ואת-אשר ראינו מעידי
אנחנו ואת-עדותינו לא מקבלי
אתם:

*Decierto decierto te digo, que loque sa-
bemos hablamos, y de loque auemos visto, testi-
ficamos: y no recibis nuestro testimonio,*

12 אם את-אשר בארץ המה
אמרת לכו ולא מאמינים
אתם איך אם אמר לכם את
אשר על-שמי שמים המה
תאמינו:

*Si os he dicho cosas terrenas, y no creéis,
como creereys, si os dixere las celestiales?*

γ.

5. Ἀπελθὼν ὁ ἰησοῦς, ἀμὲν ἀ-
μὲν λέγει σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ
ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ
δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὸ βασιλεί-
ον τοῦ θεοῦ.

*Iesus respondit, En verité, en verité
ie te di, Sinon que quelcun soit né d'eau
& d'Esprit, ne peut entrer au royaume
de Dieu.*

6. Τὸ γεννηθῆναι ἐκ τῆς σα-
ρκος, σὰρξ ἐστὶ καὶ τὸ γεννηθῆναι
ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμα ἐστὶ.

*Ce qui est né de la chair, est chair: &
ce qui est né de l'esprit, est esprit.*

7. Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπὼν σοι,
ὅτι ὅμως γεννηθῆναι ἀναγκαῖον.

*Ne t'esmerueille point que ie t'ai
dit, il vous faut estre nés derechef.*

8. Τὸ πνεῦμα ὃν οὐ θέλω περι-
γράψαι αὐτὸν ἀνεύρε, ἀλλ' ὅσα
αἰνέας ποιεῖ ἔρχεται, καὶ οὕτως ἡ
ἐκείνη οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεννηθῆναι
ἐκ τοῦ πνεύματος.

*Le vent souffle où il veut, & tu ois
le son d'icelui: mais tu ne fais d'où il
vient, ne où il va: ainsi en prend il de
tout homme qui est né de l'Esprit.*

9. Ἀπελθὼν εὐαγγέλιον καὶ εἶ-
πεν αὐτοῖς, πῶς δύναται ταῦτα
γεῖσθαι;

*Nicodeme respondit, & lui dit, Co-
ment se peuvent faire ces choses?*

10. Ἀπελθὼν ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ
Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;

*Iesus respondit, & lui dit, Tu es do-
cteur d'Israhel, & ne cegnois point ces
choses?*

11. Ἀμὲν ἀμὲν λέγει σοι, ὅτι ὁ
εἰδόμενος λαλοῦμεν, καὶ ὁ εὐαγγε-
λίζων μετὰ τῶν ἰσχυρῶν, καὶ τὸν μετὰ-
ταῖς ἡμῶν οὐ λαμβάνει.

*En verité, en verité ie te di, Que ce
que nous savons, nous le disons, & ce
que nous auons veu, nous le testimo-
gnons: mais vous ne recevez point no-
tre témoignage.*

12. Εἰ τίς εἰρήνην ἔσται ὑμῶν καὶ
οὐ πιστεύσῃ, πῶς εἰς ἡμῶν ὑμῶν
τὰς ἐπελάσεις, πιστεύσῃ;

*Si ie vous ai dit les choses terrienes,
& vous ne les croyez point: comment
croirez-vous si ie vous di les choses ce-
lestes.*

CAP. III.

5. Respondit Iesus, Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest introire in regnum Dei.

Iesus answered / Verely / verely I say unto thee / except that a man be borne of water and of the Spirit / he can not enter into the kingdom of God.

6. Quod natum est ex carne caro est: & quod natum est ex Spiritu, spiritus est.

That which is borne of the flesh is flesh: & that that is borne of the Spirit is Spirit.

7. Non mireris, quia dixi tibi, oportet vos nasci denovo,

Marvell not that I said to thee / Ye must be borne againe.

8. Spiritus ubi vult spirat, & vocem eius audis, sed nescis unde veniat & quo vadat: sic est omnis qui natus est ex Spiritu.

The wind bloweth where it listeth / and thou hearest the sound thereof / but canst not tell whence it cometh / and whither it goeth: so is every man that is borne of the Spirit.

9. Respondit Nicodemus, & dixit ei, Quomodo possunt hæc fieri?

Nicodemus answered / and said unto him / How can these things be?

10. Respondit Iesus, & dixit ei, Tu es magister in Israel, & hæc ignoras?

Iesus answered / and said unto him / Art thou a teacher of Israel / and these things thou knowest not?

11. Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimonium nostrum non accipitis.

Verely / verely I say unto thee / we speak that we knowe / and testifie that we have seene: but ye receive not our witness.

12. Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixero vobis celestia, credetis?

If when I tell you earthly things / ye believe not / how should ye believe / if I shall tell you of heavenly things?

Das III. Capitel.

5. Iesus antwortet / Warlich / warlich / ich sage dir / Es sey denn / daß jemand geboren werde / auß dem Wasser vnd Geist / so kan er nicht inn das Reich Gottes kommen.

Ihesus suarede / Sandelige / sandelige siger teg dig / Vden saa er / at nogen bliffuer fød aff Vand oc Aanden / da kand hand icke komme i Gudz Rige.

6. Was vom Fleisch geboren wird / das ist Fleisch / Vnd was vom Geist geboren wirdt / das ist Geist.

Hvad som fødts aff Rod / det er Rod / De hvad som fødts aff Aanden / det er Aand.

7. Laß dichs nicht wundern / daß ich dir gesagt habe / Ihr müßet von neuen geboren werden.

Lad dig det icke forundre / at ieg sagdet dig / I skulle fødts aff ny.

8. Der Wind bläset wo er wil / vnd du hörest sein saussen wol / Aber du weißt nicht von wannen er kompt / vnd wo er hinschret. Also ist ein jeglicher / der auß dem Geist geboren ist.

Været blæss huort der vil / oc du herer det vel bruse / Men du vedst icke huuden det kommen / oc huort der far hen. Saa er oc huor den / som er fød aff Aanden.

9. Nicodemus antwortet / vnd sprach: Wiemag solches zugehen?

Nicodemus suarede / oc sagdet il hannem / Hvorledes kand saadane sige?

10. Iesus antwortet / vnd sprach zu ihm: Bist du ein Meister in Israel / vnd weißest das nicht?

Ihesus suarede oc sagde til hannem / Est du en Mester i Israel oc vedst icke det?

11. Warlich / warlich ich sage dir / Wir reden das wir wissen / vnd zeugen das wir gesehen haben / Vnd ihr nemet vnser Zeugniß nicht an.

Sandelige / sandelige / Jeg siger dig / Vi tale det vi vide / oc vidne det vi haaffue seet / De i anamme icke vorr vidnisbyrd.

12. Glaubet ihr nicht / wenn ich euch von irdischen dingen sage / wie wir a det ihr glauben / wenn ich euch von Himlischen dingen sagen würde?

Tro i icke / naar ieg siger eder aff iorderige ting / huortedts skuldet i tro / naar ieg siger eder om Himmelste ting

Kapitola II.

5. Odpověďel Ježíš: Otče jistě pravím tobě / nemas roditelj se dož vody a z Duchá Svateho / nemuže vstít do Království Božího.

Itak ho mu odpovídal Ježíš: Zápravde zápravde tobie poviedam / testij si kto nie narodiť z vody a z Duchá / nie može vstúpiť do kráľovstva Božieho.

6. Což narozeno gest / čtla / čtlo jest / a co narozeno z Duchá / Duch gest.

Čo si narodilo z čtla / čtlo jest / a co si narodilo z Duchá / Duch jest.

7. Nebiwiž se že gšem čestí tobě: Musíte se znovu zroditi.

Nedživuyte si čestímú povies dít / Potrebáť si vám narodiť sa znovu.

8. Wjtr kde chce wěge / a hlas geho slyšys / ale nawišs odkawad wěge / aneb kam gde. Takť gest každy kdož se narodil z Duchá

Wiatr chce wiece / a hlas tego slysz / ale niewiesz skąd przyschodzi / dokąd idzie / a nie wiesz takż gdzie jest / a kto się rodzi z Duchá.

9. Odpověďel Nifodem / a čestí genu: Kterak možau tyto věci býti?

Odpoviedzilawfy Nifodem rzeť iemu: Akož to bycmožet?

10. Odpověďel Ježíš / a čestí genu: Ty gš Wjtr w Izraheli / a tčch wčch neznáš?

A Iesus dawšy odpowiedz rzeť mu: Tyś test Wjtr w Izraelu / a tego nie wniessz?

11. Gistě gistě prawím tobě / že to což wjime mluwime / a což gšime wdběli swědčime / a swědčawij našeho nepřigij máte.

Zápravde zápravde povies dam tobie: Co wíme mluwíme / a což gšime wdběli swědčime / a swědčawij našeho nepřijmiete.

12. Poněwadž zsmstě wčch mluwim sem wám a newěštje / n kterak budut wám prawiti Nebestě wotěstie?

Testij wam hrawy ziemskie powiedam a nie wieszycie / takż gorych wam niebieskie opowies da / wieszycie bedziecie?

13. וְלֹא אָנֹכִי סָלַק לַשָּׁמַיִם
אֲלֵא הוּא דִּנְחַת מִן שָׁמַיִם
בְּרֵה דְאִתְּרֵהּ
בְּשָׁמַיִם:

Perche nimmu è salito in cielo, se non colui che è sceso dal cielo, cioè el Figliuol de l'huomo il quale è in cielo.

14. וְאִיכָנָא דְאָרִים מוֹשֶׁה
הוּא בְּמִדְבָּרָא דְקֶזֶז
עֲתִיד לְמִתְרַמּוּ בְּרֵה
דְאִתְּרֵהּ:

Ora si come Moise inalza il serpente nel deserto, così bisogna che sia inalzato el Figliuol de l'huomo.

15. דְּקִלְיָנִס דְּמַחֲמוֹבָה
לֹא יֵאבֵד אֲלֵא יִהְיוּ לֵה
חַיָּא דְלָעֻלָּם:

A fine che chiunque crede in lui, non perisca, ma habbia vita eterna.

16. חֲכִימָא צִיר אֲהָב אֲלֵהָא
לְעֻלָּמָא אִיכָנָא דְלִבְרֵה
וְחִידָנָא נִתֵּל דְּקִל מִן
דְּמַחֲמוֹבָה לֵה יֵאבֵד
אֲלֵא יִהְיוּ לֵה חַיָּא דְלָעֻלָּמָא:

Imperche Iddio ha tanto amato il mondo, che gli ha dato el suo unigenito Figliuolo: a fine che chiunque crede in lui, non perisca, ma habbia vita eterna.

17. לֹא צִיר שְׂדֵר אֲלֵהָא
לְבֵרָה לְעֻלָּמָא דִּידְגִּינֵהּ
לְעֻלָּמָא אֲלֵא דִּידְגִּינֵהּ
צִירָא בְּאִתְּרָהּ:

Perioche Iddio non ha mandato il suo Figliuolo, al mondo, per condannare il mondo: ma a fine che il mondo si salui per lui.

18. מִן דְּמַחֲמוֹבָה לֹא
מִתְרַדִּין וּמִן דְּלֹא מַחֲמוֹבָה
מִן כְּדֵין הוּא דְלֹא חֲסִין
בְּשָׁמַיִם דִּידְגִּינֵהּ בְּרֵה
דְאִתְּרֵהּ:

Chi crede in lui, non sarà condannato: ma chi non crede, già è condannato, perioche non ha creduto nel nome de l'Unigenito Figliuolo di Dio.

13. וְאִישׁ לֹא עָלָה אֶל-הַשָּׁמַיִם
כִּי אִם אִשׁ אֲשֶׁר מִשָּׁמַיִם יָרַד וְהוּא בֶן-הָאָדָם אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם הִזָּה:

Y nadie subio al cielo, si no el que descendió del cielo es a saber el Hijo del hombre que está en el cielo.

14. וְכַאֲשֶׁר מֹשֶׁה שָׁם אֶת-שָׂרָף עַל-רֹגוֹ וְגַם בְּמִדְבָּר כֵּן צָרִיךְ לְהָנִישָׁא אֶת-בֶּן-הָאָדָם:

Y como Moysen levantó la serpiente en el desierto, así es necesario que el hijo del hombre sea levantado:

15. לְמַעַן כָּל-הַמֵּאֲמִין בּוֹ לֹא יֵאבֵד כִּי-אִם יִהְיֶה לוֹ חַיָּא עוֹלָם:

Paraque todo aquel que en el credere, no se pierda, mas aya vida eterna.

16. כִּי-כֵן אֲהָב אֱלֹהִים אֶת-הָעוֹלָם אֲשֶׁר אֶת-בְּנוֹ יִחִידוֹ נָתַן לְמַעַן כָּל-הַמֵּאֲמִין בּוֹ לֹא יֵאבֵד כִּי אִם יִהְיֶה לוֹ חַיָּא עוֹלָם:

Porque de tal manera amó Dios al mundo que aya dado a su Hijo Unigenito: paraque todo aquel que en el cree, no se pierda, mas aya vida eterna.

17. כִּי לֹא שָׁלַח אֱלֹהִים אֶת-בְּנוֹ בָּעוֹלָם לְשִׁפּוֹט אֶת-הָעוֹלָם כִּי אִם לְהַנָּשֵׁא בּוֹ אֶת-הָעוֹלָם:

Porque no embió Dios a su Hijo al mundo paraque condene al mundo: mas paraque el mundo sea salvo por el.

18. הַמֵּאֲמִין בּוֹ לֹא יִשְׁפּוֹט וְהָאִשֶּׁר אֵינָהּ מֵאֲמִין גַּם עַתָּה יִשְׁפּוֹט כִּי לֹא הָאֲמִין בְּשֵׁם-יִחִיד בֶּן-אֱלֹהִים:

El que en el cree, no es condenado, mas el que no cree, ya es condenado, porque no creyó en el nombre del Unigenito Hijo de Dios.

13. Καὶ ὁ ἐκ τῆς ἀβυσσοῦ ἀνέβη εἰς τὴν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῇ οὐρανῷ.

Car personne n'est monté au ciel, sinon celui qui est descendu du ciel, a-faveur le Fils de l'homme qui est au ciel.

14. Καὶ καθὼς μωϋσῆς ὑψώσεν τὸν ὄφιν ἐπὶ τῇ ἔρημῳ, οὕτως ὑψωθήσεται δὲ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Or comme Moysen eleua le serpent au desert: ainsi faut-il que le Fils de l'homme soit eleué:

15. ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπολέηται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

Afin que quiconque croit en lui, ne perisse point, mais qu'il ait vie éternelle.

16. Οὗτοι γὰρ ἀγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἑθελᾶν, ὥστε ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπολέηται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

Car Dieu a tellement aimé le monde qu'il a donné son Fils unique, afin que quiconque croit en lui ne perisse point, mais ait vie éternelle.

17. Οὗ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρινῇ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτόν.

Car Dieu n'a point enuoyé son Fils au monde pour condamner le monde: mais afin que le monde soit sauvé par lui.

18. Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρινέται. ὁ δὲ μὴ πιστεύων, ὁ δὲ κρινέται ὅτι μὴ πιστεύει εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ.

Qui étoit en lui, ne sera point condamné: mais qui ne croit point, est déjà condamné: car il n'a point, creu au nom du Fils unique de Dieu.

13. Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, Filius hominis, qui est in caelo.

For no man ascendeth by to heauen /
but he that had descended from heauen /
the Sonne of man which is in heauen.

14. Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis.

As das Moyses lift vp the serpent
in the wilderness/ so must the Sonne of
man bee lift vp.

15. Ut omnis qui credit in
ipsum, non pereat, sed ha-
beat vitam æternam.

That to whose mercy beleueth in him,
Should not perishe but haue eternall life.

16. Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

For God so loved the world / that
he hath given his onely begotten Son /
me / that whosoever belieueth in him /
should not perish / but haue euermore
life.

17. Non enim misit Deus
filium suum in mundum, ut
iudicet mundum, sed ut sal-
vetur mundus per ipsum.

For God sent not his Sonne into the world: that he should condemne the world: but that the world through him might be saved.

18. Qui credit in eum, non
iudicatur, qui autem non
credit, iam iudicatus est:
quia non credidit in nomi-
ne unigeniti filii Dei.

He that believeth in him, shall not
be condemned: but he that believeth
not, is condemned already: because he
believeth not in the Name of the only
begotten Sonne of God.

13. Und niemand fehret gen Him-
mel / denn der vom Himmel hernider
kommen ist / nemlich des Menschen
Sohn / der im Himmel ist.

De ingen faar til Himmelen / vden den som er kommen hid ned aff Himmelen / det er Mennistens Søn / som er i Himmelen.

14. Und wie Moses in der Wüsten
eine Schlange erhöhet hat/also muß
des Menschen Son erhöhet werden.

De lige som Mose ophævede en Hugorm i Dræfen/ Saa skal Meniskens Søn ophævis.

15. Auff daß alle die an in glauben/
nicht verloren werden / sondern das
ewige Leben haben.

Waa der/at Alle de font tro vaa hantem/tefe skull
fortabis/Wen haftue der enige Liff.

16 Also hat Gott die Welt geliebet/
daß er seinen eingebornen Son gab/
auff daß alle die an in glauben / nicht
verloren werden / sondern das ewige
Leben haben.

Saa ellske Gud Verden/ at hand gaff sin Einbaars
ne Søn / Vaa det at alle de som tro paa hannem/ ic
skulle forrabis / Men haffue det euige Liff.

17. Den Gott hat seinen Son nicht
gefunden in die Welt / daß er die Welt
richte / sondern daß die Welt durch ihn
selig werde.

Thi Gud sende icke sin Søn til Verden / at hand
skulde domme Verden / men at Verden skulde bliffue
salig ved hannem.

18. Wer an ihn glaubet / der wirdt nicht gerichtet. Wer aber nicht glaubet / der ist schon gerichtet / denn er glaubt nicht an den namen des eingebornen Sohns Gottes.

Huo som tror paa hannem / hand skal icke døms /
 Men huo som icke tror / hand er allerede dømt /
 Thi hand trode icke paa Gud; Enbaarne Søns
 Døds.

13. A nišadny newstau pil na
Něbe / gedině ten kterjž esstau
pilš Něbe / Syn Ełowěta /
kterjž gest w Něbi.

Abowiemci żaden nie wstąpił
do nieba / iedno ten który zstąpił z
nieba / Syn człowieczy który jest
w niebie.

14. Anatož gest Monksis
powyšši Naba na pausli/tak
má powyššen býti Syn tlo-
wěta.

Jako tedy Mojżesz wystawił
był wejście na puścizy / tak i porzucił
był wystawion był Syn ^{czł}o-
wieczy.

15. Aby lajdyk doſ wſtj w
nſhō nezahynul / ale mſl ži
wot wſtj.

Żeby Paźby Trozy nasz wiecie
 syme zginął/ lecz aby miał żywor
 wieciny.

16. Nebo takſi geſi Bliſh mi
lowal Swēt, Je Syna swēho
gcbnorowēho dal/ aby kaſdy
tđoſ wētij w nēho nezahynul/
ale mēl jiwot wētny.

Abowiemci Bóg tak umiło
wałśmiał; i Syna swego jedynos
rodzno nego dał / Aby wszelki Pro
wierzcy wenię zgniał / lecz Aby
miał żywot wieczny.

17. Neb gest neposlal Bůh
Syna svého na Swět / aby
saudil Swět / ale aby spasen
byl Swět strze něho.

Gdyż nie posłał Bóg Syna
swojego na świat aby miał po-
ręczyć świat. Ale i aby świat wy-
bawion był przez niego.

18. Kdo věříj w něho/ nebo
desť sauzen: Ale kdožť newěřij/
gijť gest odsauzen/ nebo newěřij
we Směno gdnoroženěho
Syna Božijho.

Atoryć wierzy wem nie będzie
potępion / & to zaśnienie wierzy /
inż potępionym jest / & bowiem nie
wierzył w imię jednorodzonego
Syna Bolego.

19. הָיוּ דִּין דִּינָא דְּהִנְיָרָא
אַתָּה לְעֵלְמָא וְאַחֲבוּ בְנֵי
נָשָׂא לְחִשּׁוּבָא וְהִירָמוּ
דְּלִיבֵיהֶרָא אִתְּחִיחוּ הָיוּ
צִיר אֲבִדְוֹהוּ בִּישָׂא:

E questa è la condannatione, che la luce è venuta nel mondo: e gli uomini hanno più amato le tenebre che la luce: perché l'opere loro eran malvagie.

20. קָל צִיר דְּסִנְיָתָא עִבֵּר
סָנָא לְהִנְיָרָא וְלֹא אָתָּה
לֵית גִּיְהִרָא דְּלֹא וְתַפְסִטוּן
עִבְדוּהִי:

Imperio che chiunque sia male opere, ha in odio la luce, e non viene à la luce, accioche l'opere sue non si manifestino, perché esse son fatte secondo Dio.

21. הָיוּ דִּין דְּעֵבֶר שְׂרָרָא
אַתָּה לֵית גִּיְהִרָא דְּ
דִּיתִידְעוּן עִבְדוּהִי
דְּבִאֲלֵהָ עִבְדוּהִי:

Mais celui qui s'adonne à la vérité, vient à la lumière, afin que ses œuvres soient manifestées, d'autant qu'elles sont faites selon Dieu.

22. בְּתֵר הָלִין אַתָּה יִשׁוּעַ
וְתַלְמִידוֹהִי לְאַרְעֵי דְּ
יִהוּדָא וְתַמּוּן מִתְּהַפֵּךְ הָ
הָיוּ עִמָּהוּן וּמַצְמִיד:

Dopo questo venne Iesus e i suoi discipoli nel paese de Giudea: e dimoraua lì con effluo, e battezzaua.

23. אַתְּ יִיחָן דִּין מַצְמִיד
הָיוּ בְּצִירָא לֵית דְּעֵל גִּב
שְׁלִים מְטוּל דְּמִיָּה אִתָּה
הָיוּ תַמּוּן סִנְיָתָא וְאַתָּה
הָיוּ וְעִמָּדוּ:

E Giovanni ancor battezzaua in Enon presso à Salim: perche qu'erauo molte acque, e veniuano là, et erano battezzati.

24. לֹא צִיר עֵד-כִּיל גִּבֵּל
הָיוּ יוֹחָן בֵּית אֲסִירָא:

Concioche Giovanni non era ancora facto messo in prigione.

25. הָיוּ הָיוּ דִּין בְּעֵתָא
לְחַד מִן תַּלְמִידוֹהִי
הָיוּ עִם יְהוּדָא חַד עַל
תְּרִכִיתָא:

Allor nacque una questione da i discipoli de Giovanni co i Giudei, de la purificatione.

19. וְהָיוּ הָיוּ הַמַּשְׁפָּט כִּי תִאָּדָר
בְּלֹא בְּעֵלִים וְאַחֲבוּ הָאֲנָשִׁים
אֶת-הַחֹשֶׁךְ יוֹחֵר מִהָאֹר כִּי
רָעִים הָיוּ מַעֲשֵׂיהֶם:

Y esta es la condenacion, es à saber porque la luz vino al mudo, y los hombres amaron mas las tinieblas que la luz: porque sus obras eran malas.

20. כִּי-כָל-אֲשֶׁר רָעוּת עָשָׂה
שֵׁנָה אֶת-הָאֹר וְלֹא בְּלֹא אֶל-
הָאֹר פֶּן-יִבְחֹר מַעֲשֵׂיהֶם:

Porque todo aquel que haze lo malo, aborrece à la luz: y no viene à la luz, porque sus obras no sean redarguydas.

21. וְאֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-אֱמֶת בְּלֹא
אֶל-הָאֹר לְתַגְלוֹת אֶת-מַעֲשָׂיו
כִּי-בְּאֱלֹהִים גָּעִשׁ:

Mas el que obra verdad, viene à la luz para que sus obras sean manifestadas que son hechas en Dios.

22. וְאַחֲרֵיהֶן בְּלֹא יִשׁוּעַ וְתַלְמִידָיו
בְּאַרְצָא יְהוּדָא וְשָׁם הִתְהַלֵּךְ אֲתָם
בְּטַבֵּל:

Passado esto vino Iesus y sus Discipulos à la tierra de Iudea: y estaua allí con ellos, y baptizaua.

23. וַיּוֹחֵן הָיָה טַבֵּל בְּעֵינוּן
הַקְּרוֹב לְשַׁעֲלִים כִּי מִים רַבִּים
הָיוּ שָׁם וַיָּבֹאוּ וַיִּטְבְּלוּ:

Y baptizaua tambien Ioan en Enon junto à Salim, porque auia allí muchas aguas: y venian y eran baptizados.

24. כִּי בְּעֵת הָהִיא יוֹחָן עוֹד
לֹא הָיָה מִשְׁלָךְ בַּמִּטְרָה:

Porque aun Ioan no auia sido puesto en la cárcel.

25. וַיְהִי-רִיב בֵּין תַּלְמִידֵי יוֹחָן
וּבֵין הַיְּהוּדִים עַל-הַטְּהִרָה:

Y vuo question entre los Discipulos de Ioan y los Iudios acerca de la purificacion.

19. Ὅτι οὗτος ὁ κόσμος, ὅτι τὸ
φῶς ἐληλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ
ἰσχυροῦσιν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ
σκοτεῖν ἢ τὸ φῶς· ὅτι τὸ φῶς· ὡς γὰρ ποιῶσι
αὐτοὶ τὰ ἔργα.

Or voici la condannaation, c'est que la Lumiere est venue au monde, & les hommes ont mieux aimé les tenebres que la Lumiere: pource que leurs œuvres sont meschantes.

20. Πᾶς γὰρ ὁ φῶς λατρεύων
μισεῖ τὸ φῶς, καὶ σὺν ἐχθρῶν
αὐτοῦ τὸ φῶς, ὡς μὴ ἐλεγχθῇ
τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Car quiconque s'adonne à choses meschantes, hait la lumiere, & ne vient point à la lumiere, de peur que ses œuvres ne foyent redarguees.

21. Ὁ δὲ ποιῶν τὸ ἀληθινόν, ἐρχεται
πρὸς τὸ φῶς, ὡς φαινομένη
αὐτοῦ τὰ ἔργα· ἐπὶ ἐν τῷ ἔργῳ
εἰσακομίζονται.

Mais celui qui s'adonne à verité, vient à la Lumiere, afin que ses œuvres foyent manifestées, d'autant qu'elles sont faites selon Dieu.

22. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ ἰησοῦς
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσδαμ
αὐ γὰρ, καὶ ἐκεῖ διετέλεε μετ' αὐ-
τοῦ, καὶ ἐβαπτίζον.

Après ces choses Iesus avec ses disciples vint au territoire de Iudee: & là demouroit avec eux, & baptizoit.

23. Ὡς καὶ ἰωάννης βαπτίζων
ἐν αἰνῶνι ἐγγὺς ἔσδαμ, ὅτι ἔ-
δαμα πολλὰ ἔκει· καὶ περι-
τομή καὶ ἐβαπτίζον.

Or Iehan baptizoit aussi en Enon, pres de Salim, pourtant qu'il y auoit là beaucoup d'eaux: & venoit-on là, & y estoit-on baptizé.

24. οὐκ ἔτι γὰρ ἦν βεβαμμένον
εἰς τὸν φυλακὴν ὁ ἰωάννης.

Car Iehan n'auoit point encore esté mis en prison.

25. Ἐγένετο δὲ αὐτῶν ζήτησις ἐκ τῶν
μαθητῶν ἰωάννου μετ' ἰωδαίου περὶ
τοῦ καθαρισμοῦ.

Or il y eut vne question meue des disciples de Iehan avec les Iuifs touchant la purificacion.

CAP. III.

19. Hoc est autem iudiciū, quia lux venit in mundum, & dilexerūt homines magis tenebras quam lucem: erant enim eorū mala opera.

And this is the condemnation, that light is come into the world; and men loved darkness rather than light: because their deeds were evil.

20. Omnis enim qui malè agit, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius.

For every man that evil doeth, hateth the light, neither cometh to light, lest his deeds should be reproved.

21. Qui autem facit veritatē, venit ad lucem, ut manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

But he that doeth truth, cometh to the light; that his deeds might be made manifest, that they are wrought according to God.

22. Post hæc venit Iesus & discipuli eius in Iudæam terram, & illic demorabatur cum eis, & baptizabat.

After these things, came Jesus and his disciples into the land of Judea; and there tarried with them, and baptized.

23. Erat autem & Iohannes baptizans in Aenon iuxta Salim: quia aquarū multæ erant illic, & veniebant, & baptizabantur.

And John also baptized in Aenon beside Salim; because there was much water there: and they came, and were baptized.

24. Nondum enim Iesus fuerat Iohannes in carcerem.

For John was not yet cast into prison.

25. Facta est autem quaestio ex discipulis Iohannis cū Iudæis de purificatione.

Then there arose a question between the disciples of John and the Jews about purifying.

Das III. Capitel.

19. Das ist aber das Gerichte/das das Licht in die Welt kommen ist/vnd die Menschen liebten die finsterniß mehr denn das Licht/denn ihre werck waren böse.

Der er kommen/Ar luser er kommet i Verden/De Wennisten elste mere Morder end luser/Thi deris Berninger vaare onde.

20. Wer arges thut/der hasset das Licht/vnd komit nicht an das Licht/auff das seine werck nicht gestrafft werden.

Huer som ger ilde/hand hader luser/oc kommer tte til luser/Ar hans Berninger skule tte straffis.

21. Wer aber die Warheit thut/der kompt an das Licht/das seine werck offenbar werden/denn sie sind in Gott gethan.

Men huo som ger Sandhed/hand kommer til luser/ar hans Berninger skule bliffue obenbare/Thi de ere giorde i Gud.

22. Darnach kam Jesus vnd seine Jünger in das Jüdische Land/vnd hatte daselbst sein wesen mit ihnen/vnd tauffet.

Der effter kom Ihesus oc hans Disciple i der Jüdische Land/oc hand haffde sin værelse der mer dem/oc dogte.

23. Johannes aber tauffet auch noch zu Enon/naher bey Salim/denn es war vil wassers daselbs/vnd sie kamen dahin/vnd lieffen sich tauffen.

De Johannes dogte end da i Enon/hare haff Salim/thi der vaare meger vand/oc de komme der hen/oc lodesig dæbe.

24. Denn Johannes war noch nicht ins Gefengniß gelegt.

Thi Johannes vaare tte end da lagd i Fængsel.

25. Da erhob sich eine frage vnter den Jüngern Johannis sampt den Jüden/über der Reinigung.

Da begynnt ic Spørrmaal iblant Johannis Disciple mer Jøderne om Renselsen.

Kapitola III.

19. A tenot gest sand/Je gest Swetto priffio na Swet/a milowali tid wice temnosci nešli Swetlo/ neb byli skutso/ wē gegich ži.

A hoc tēst potępteniję swiatę lośc prępsłā nā swiatę/ āle ludzje rādšęy umilowali ciemnosci nię swiatę lośc/ gępsz sę z loścami sprac wy ich.

20. Každý žagist kdož žle tniš/ nenāwidij Swetla/ a newychāž na Swetlo/ aby nebyli trestāni skutowē geho.

Bo každý kohoř si přewroti nie obchodit/ nienāwidit swiatę lości/ ani tōjie kō swiatlo scti/ žes by nie byli obhāžēne včęyni tēgo.

21. Ale kdož tniš prawdu/wychāž na swetlo/ aby byli žges weni skutowē geho/ nebo w Bohu wčęinēni glau.

Kęž ktoe się sęzře obchodit/ tōjcie do swiatę lości/ āby byly žnā cęne sprāwy tēgo/ tē sa wedlę Bogę sprāwowāni.

22. Potom přifšel Ježiš a Wcdnišę geho do Země Jādské/ a tu přchwal s nimi a křtil.

Pothym Jezus y zwolennicy tēgo přępsli do powiatu Jūdskę/ tām že mieřtal s nimi/ y křtil.

23. Jan pak takē křtil w Enon podlę Salim/ neb Wody mnohē tu byly: W přichāželi/ a křtili sę.

Křtil tēž y Jan w Enon bliz Salim/ do tām bylo wlele wod/ a ludzje přęchodili y křtili sę.

24. Neb gest Ježan nebyl wfažen do žalāci.

Bo tēst cęw ten cās Jan nē byl podān do wčęienā.

25. Tędny wznilla hābla mēž Wcdnišę y Janowhmi s Jidę/ o očiřtowanij.

Wřčelā sę potym gadā mē: dy zwolennici Janowim s Jidy o očiřtēniū.

26 וַיָּבֹאוּ אֵלָיו יוֹחָנָן וְיֵהוּנָה וְאֲמָרוּ
לֵה רַבּוֹנוֹ הִנּוּ דַּעְמוֹת הַנָּהָר
בְּעֵבְרָה דִּירְדֹנוּ דְּאִמְרָה
מִסְחָד צְלוּתֵי הָאֱמָרָה הִנּוּ
מַעְמָד וְסִגְמָא אֲתִין
לְנִתָּה:

E vennero à Giovanni, e dissero, Maestro celui che era con teo di là del Giordano, di cui tu rendesti testimonianza: e, ecco, egli battezza, e tutti vengono à lui.

27 אָנָּה יוֹחָנָן וְאֲמָר לְהוֹן
לֹא מַשְׁפַּח בְּד נָשָׂא לְמַסַּב
מִן צְבוֹת נְפִשָׁה מִדָּם
אֱלֹהִים אִין אֲתִיבָה לֵה מִן
שְׁמַיָּה:

Rispose Giovanni, e disse, l'huomo non può ricevere cosa alcuna, se non gli è data dal cielo.

28 אֲנִיתִּי שְׁחָדוֹן אֲנִיתִּי
לִי דְאִמְרָת דְּאֵנָּה לֵה
הַנִּית מְשִׁיחָא אֱלֹהִים
שְׁלִיחָא אֲנָה דְּהַבְמוּחִי:

Vo medefimi fete testimonij, che io ho detto, Non son giuto Christo, ma son mandato innanzi à lui.

29 מִן דְּאִית לֵה בְּלִתָּה
הַתְנָה הוּא דְּהַבְמוּה דִּין ד
דְּהַתְנָה הוּא דְּקִנָּא וְצִתָּה
לֵה חֲדוּתָא וְנִתָּה חֲדוּתָא
מִטוּל חֲלָה דְּהַתְנָה חֲדוּתָא
הַכִּיל חֲדוּתָא דִּילֵי הַתְנָה
מִבְּלִתָּה:

Celui che ha la sposa, è sposo: ma l'amico de la sposa che gli assiste, che l'ode, si rallegra d'allegrezza per la voce de la sposa. Questa mia allegrezza dunque è adempita.

30 לְהוּ הוּא וְלֹא הוּא
לְמִדְבָּרָה וְלִי לְמִדְבָּרָה:

Esso bisogna che cresca, & io diminuisca.

31 הוּא צִיר דָּמִן לְעֵל אֲתָה
לְעֵל מִן כָּל הוּא וְהוּא דָּמִן
אֲרַעָא מִן אֲרַעָא הוּא וְמִן
אֲרַעָא מִבְּלָל הוּא דָּמִן
שְׁמַיָּה אֲתָה לְעֵל מִן כָּל
הוּא:

Celui che vien di sopra, è sopra tutti: celui che esce da la terra, è da la terra, e par la come uscito de la terra: Celui che vien dal cielo, è sopra tutti.

32 וּמִדָּם דְּתִיבָה וְשִׁמְיָה
מִסְחָד וְסִגְמָא לֵה
אֲנָשׁ מִקְבֵּל:

Et unde testimonianz di quello che ha veduto e udito: ma nuno riceve su testimonio.

26 וַיָּבֹאוּ אֵלָיו יוֹחָנָן וְיֵהוּנָה וְאֲמָרוּ
אֵלָיו רַבִּי אֲשֶׁר הָיָה אִמְרָן בְּעֵבֶר
הִירְדוֹן לְאֲשֶׁר אָתָּה הַעֲיִדוֹת הַנָּהָר
הוּא טוֹבֵל וְכֻלָּם בָּאוּ אֵלָיו:

Y vinieron à Ioan, y dixeronle, Rabbi, el que estava contigo de la otra parte del Iordan, del qual tu diste testimonio, he aqui baptiza, y todos vienen à el.

27 וַיַּעַן יוֹחָנָן וַיֹּאמֶר לֹא יוֹכֵל
אָדָם לְקַחַת לוֹ אֶת כָּל דְּבַר אֱלֹהִים
לֹא יֵצֵא לוֹ מִשְׁמַיִם:

Respondió Ioan, y dixo. No puede el hombre recebir algo, si no le fuere dado del cielo.

28 אֲנִינִי הָיִיתִי עֵידִי בִּיהִי אֲמָרוּ
לֹא הָיָה אֲנִי תַּמְשִׁיחַ כִּי אֲנִי
מִלְּאָכֹו לְפָנָיו:

Vosotros mismos me soys testigos que dixe Yo no soy el Christo: mas soy embiado delante de el.

29 לְאֲשֶׁר יֵשׁ תְּכֵלֶה חֲתָן הוּא
וְלֵעַ חֲתָן הַעֲמִיד וְשׁוֹמֵעַ אֹתוֹ
שְׂמֹנֶת יִשְׁמַח בְּעֵבֶר קוֹל חֲתָן
וְנִתָּה שְׂמִיחָתִי נִמְלָאָה:

El que tiene la esposa, es el esposo: mas el amigo del esposo que esta en pie y lo oye, gozase grandemente de la voz del esposo. Ansi pues este mi gozo es cumplido.

30 צָרָה יֵשׁ לְפָדוֹת לְהַלֹּךְ
וְלִגְדוֹל וְצָרָה לְהַמְעֵט וְלִהְיוֹת
אֶל כֹּוֹנֵן עֹרֵךְ: אִי מִיִּי לְמִיִּי:

A el conuine crecer: à mi ser disminuydo.

31 אֲשֶׁר מִמַּעַל בָּא עֵל—כָּל
הוּא וְאֲשֶׁר מִמַּדְּבָרָה הוּא גַם מִמַּדְּבָרָה
מִדְּבַר וְאֲשֶׁר מִשְׁמַיִם בָּא עֵל—כָּל
כָּל הוּא:

El que de arriba viene, sobre todos es: el que es de la tierra, terreno es, y cosas terrenas habla: el que viene del cielo, sobre todos es.

32 וְאֲשֶׁר רָאָה וְשָׁמַע אֹתוֹ
עֲדוּתוֹ הוּא מַעֲיֵד וְנִתָּה אִישׁ לֹא
מִקְבֵּל:

Y lo que vido y oyó, esto testifica: y nadie recibe su testimonio.

26. Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἰωάννην, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ῥαββί, ὃς εἶμι ἐγὼ πρὸς τὸν ἰορδάνην, ὃς σου μαρτυροῦμαι, ὅτι εἶς ὁ βαπτίζων, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.

Dont ils vindrent à Iehan, & lui dirent Maître celui qui estoit avec toi outre le Iordain, auquel tu as rendu témoignage, voila, il baptize & tous viennent à lui.

27. Ἀπεκρίθη ἰωάννης καὶ εἶπεν, οὐ δύναται τις λαμβάνειν ἄνθρωπον, εἰ μὴ ἢ δέξῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Iehan respondit, & dit, L'homme ne peut recevoir chose aucune, sinon qu'il lui soit donné du ciel.

28. Αὐτοὶ ὑμῶς μοι μαρτυροῦσθε ὅτι εἶμι, ὅτι εἶμι ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι ἐγὼ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν ἐμπροσθέν ὁκείνου.

Vous-mêmes m'êtes témoins, que j'ai dit, Ce n'est pas moi qui suis le Christ, mais que je suis enuoyé pour aller devant lui.

29. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, συμφίλει ἑαυτῷ: ὁ δὲ φίλος ὁ ἑστηκὸς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαίρει, χαίρει τὴν φωνὴν τοῦ συμφίλου. αὐτὴ ἔγωγ ἡ χαρὴ ἣ ἐμὴ περὶ τῆς γάμου.

Celui qui a la mariee, est le marié: mais l'ami du marié qui assiste, & qui soit, est tout estoui pour la voix du marié: dont cette mienne ioye est accomplie.

30. Ἐκείνους δὲ αὐξάνει, ἐμὴ δὲ ἐλατύνει.

Il faut qu'il croisse, mais que je soye amoindri.

31. Ὁ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ἐκ παντὸς πάντων ἔστι, ὁ ἀπὸ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἔστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ δὲ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐκ παντὸς πάντων ἔστι.

Celui qui est venu d'en haut, est par dessus tous: celui qui est issu de la terre, est de la terre, & parle comme issu de la terre: celui qui est venu du ciel est par dessus tous:

32. Καὶ ὁ ἰωάννης ἔφη, τὸ μαρτυρεῖν, ὃ τὸ μαρτυρεῖν αὐτοῦ, ὃς εἶμι λαμβάνει.

Et ce qu'il a veu & ouï, il le témoigne: mais nul ne reçoit son témoignage.

CAP. III.

26. Et venerunt ad Iohannem, & dixerunt ei, Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum.

And then came vnto Iohn/and said vnto him: Rabbi/ he that was with thee beyond Iordan/ to whom thou barest witness/ behold/ he baptizeth/ & all men come to him.

27. Respondit Iohannes, & dixit, Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de caelo.

Iohn answered/and sayde/ A man can receiue nothing/ except it be giuen him from heauen.

28. Ipse vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim, Non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum.

Ye your selues are my witnesses/ that I said/ I am not the Christ/ but that I am sent before him.

29. Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est.

He that hath the bride/ is the brides groom: but the friend of the bridegroom/ who standeth and heareth him/ reioiceth greatly/ because of the brides voice. This my ioy therefore is fulfilled.

30. Illum oportet crescere, me autem minui.

He must increase/ but I must decrease.

31. Qui deorsum venit, super omnes est, Qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur. Qui de caelo venit, super omnes est.

He that is come from on hie/ is above all: he that is of the earth/ is of the earth/ and speaketh of the earth: he that is come from heauen/ is above all.

32. Et quod vidit & audiuit, hoc testatur: & testimonium eius nemo accipit.

And what he hath seene and heard/ that he testifieth: but no man receiveth his testimonie.

Das III. Capitel.

26. Vnd kamen zu Iohanne/ vnd sprachen zu ihm: Meister/ der bey dir war jenseit dem Jordan/ von dem du zeugetest/ siehe der tauffet/ vnd jerman kombt zu im.

De de kommet al Iohannem/ oc sagde til hantem/ Meester/ Den som vaer hest dig vaa him side Jordan/ om huilcken du vidnede/ See/ hand dober/ oc huer mand kommer til hannem.

27. Iohannes antwortet/ vund sprach: Ein Mensch kan nichts nemen/ es werde im denn gegeben vom Himmel.

Iohannes suarede/ oc sagde/ Ir Mennicke kanden sagde/ vden der gifftus har nem aff Himmelen.

28. Ir selbst sendt meine Zeugen/ das ich gesagt habe: Ich sey nicht Christus/ sondern vor im her gesand.

Ier selbst mine vidne/ at ieg sagde/ Jeg er icke Christus/ men vdsent saare hannem.

29. Wer die Braut hat/ der ist der Breutigam/ der Freund aber des Breutigams stehet vnd höret im zu/ vnd freuet sich hoch über des Breutigams stimme/ dieselbige meine freude ist nun erfüllet.

Huo som haaffuer Bruden/ hand er Brudgom/ oc Brudgommens Ven staar oc hører hannem/ oc glæder sig meget offuer Brudgommens rost/ Den same min glæde er nu fuldkommen.

30. Er muß wachsen/ ich aber muß abnehmen.

Hand skal vore/ Men ieg skal formindskes.

31. Der von oben her kombt/ ist über alle/ Wer von der Erden ist/ der ist von der Erden/ vund redet von der Erden. Der vom Himmel kompt/ der ist über alle.

Den som kommer offuen ned/ er offuer alle/ Huo som er aff Jorden/ hand er aff Jorden/ oc raler om Jorden. Den som kommer aff Himmelen/ hand er offuer alle.

32. Vnd zeuget was er gesehen vnd gehöret hat/ vnd sein Zeugnis nimbt niemand an.

De vidner det som hand haaffuer seet oc høret/ Dingen anammer hans vidnisbyrd.

Kapitola III.

26. Wy przyslił Janowi/ a feli genu: Wiście/ ten króy bpi s tebau za Jordanem/ gemuż gsy ty swēdectwiy wydal/ hle on křci/ a wsihcnē gdau f nēmu.

A przetoż przysli do Janā y rzekł mu: Wiście/ ten króy toba był za Jordanem/ o króy meś ty y dal swiadectwo/ ten te oto krzyż/ a wsihcy ida do niego.

27. Dopowěděl Jan ā křti: Nemužt člověk vzpiti ničehť/ hoř/ nabudeť genu dāno s Nebe.

A dāwšy odpowědi Jan rzekł: Kto mōže nic mřiac chlouiti/ to sli mu nie bude podano z neba.

28. Wy sami swēdłowě gfe je gsem yā křti: Jāť negsem Krystus/ ale poslan gsem před nim.

Wy tedy bedžte cte mī swēdłowě jēm powěděl: Jēm ten a nie jeston Krystus/ ale jest poslan pzed nim.

29. Kdož má Nevěstu/ Zě nicht gfe: přitel pak Zěnichy křstj stoji a slyši ho/ radošij se raduge pro hlas Zěnichy. Protož tato radoš mā naplněna gfe.

Kto má oblubenec/ ten jest oblubenec/ a přitel oblubenecow króy stoy ā slycha go/ weseli se z radošcia dla glosu oblubenecowego/ a toč weseli more wypołnioně jest.

30. Onť mušy ruositi/ ale yā se mēnšiti.

Onemuč potřeba rošci/ ā mēně vbywāci.

31. Kdož gfe ā huory vřisli/ nadewšectvō gfe. Kdož gfe z žemě/ žemě gfe/ ā o žemi mluwiy: Kdo gfe z Nebe přisli/ nadewšectvō gfe.

Kto z wysočā přisli/ nad wšyřimci jest: ā kto z žemie test/ siemli test/ y žemlie rzecy pō mēda. Atorycz mēbā přisli/ testā nadewšeti.

32. A křt gfe wđěl ā dussal/ toč swēditi/ ā swēdectwiy gehoždny nepřijimā.

A co wdožal y slyšal toč swēditi/ cly leci swēdectwā tego žden nie přijimā.

33. הו דיין דהקבל שיהודה
חתם דאלהא שריקא הו :

*Chi ha ricevuto la sua testimonianza,
ha sigillato che Iddio è Verace.*

34. מינא גיר דאלהא
שדירה מלא הו דאלהא
מפיל לא הווא גיר פכילא
יבב מלהא דיהא :

*Imperche colui che Iddio ha man-
dato, parla le parole di Dio: perche Iddio
non gli dà lo spirito a misura.*

35. אבא מחב לברא וכל
מדם יחב באידיה :

*Il Padre ama il Figliuolo, & ha gli
dato tutte le cose in mano.*

36. מן דמחמו בברא
אית לה חיה דלעלם ומן
דלא מתספס לברא לא
יחיה חיה אלא דוגה
דאלהא יחיה מלהא :

*Chi crede nel Figliuolo, la vita eter-
na: ma chi disubedisco al Figliuolo, non
vedrà la vita, anzi l'ira di Dio resta so-
pra lui.*

1. ידע דין ישוע דשמעו
פרישא דתלמידים
סעצא עבד ומעמד יתיר
מן יוחנן :

*For come il Signor hebbe conosciuto
che i Farisei haucanno udito che Iesv
faceua più discipoli, e battezzaua, più che
Giovanni.*

2. פד לא הווא הו ישוע
מעמד הווא אל
תלמידיה :

*(Ancor che esso Iesv non battezza-
ua, ma i suoi discipoli.)*

3. ושפקה ליהוד ואתא
לה תוב לגלילא :

*L'esso le Giudea, & andòsene di nuo-
uo in Galilea.*

4. מעבדא הווא לה דין
דיאתא אל בית שמעון
E bisognaua ch'ei passasse per Samaria.

33. כל אשר מקבל את עדותו
נחתום כי יהיה נאמן הוא :

*Elque recibe su testimonio este signo, que
Dios es Verdadero.*

34. כי אשר שלחו האלהים
את דברי יהוה מדבר כי אינו
במדה גותר יהוה את חוה :

*Porque elque Dios embió, las palabras de
Dios habla: porque no le da Dios el Espiritu por
medida.*

35. תאב אהב את הבן וכל
נמן בידו :

*El padre ama al Hijo, y todas las cosas dió
en su mano.*

36. המאמין בבן יהוה לו חיה
עולם ואשר אינו מאמין לא
ידעה את החיים כי אם הרוח
אף יהוה ידום עליו :

*El que cree en el Hijo, tiene vida eterna:
mas el que al Hijo es incredulo, no vera la vida:
mas la yra de Dios está sobre el.*

1. וכאשר ידע ישוע כי שמעו
הפרישים כי ישוע עשה רבים
תלמידים מן יוחנן וכי טובל :

*De manera que como Iesus entendió que
los Phariseos auian oydo que Iesus hazia Disci-
pulos, y baptizaua mas que Ioan.*

2. אף כי ישוע בידו אינו
טובל כי אם תלמידיו :

*(Aunque Iesus no baptizaua, si no sus Dis-
cipulos.)*

3. ויעזב את ארץ יהודה וישב
גלילא :

Dexó à Iudea y fuese otra vez à Galilea.

4. והי צרכו לעבור בשומרון
Y era menester que passasse por Samaria.

33. 'Ο λαὸς αὐτοῦ τὴν μαρτυ-
ρίαν, ὡς φησὶν ὁ θεὸς ἀλη-
θὴς ἐστίν.

*Celui qui a receu son tesmoignage,
la sceille que Dieu est veritable.*

34. 'Οτι γὰρ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ
ρηματικῶς ἦν τοῦ λαλοῦ. οὐ γὰρ ἐκ
μέτρου διδόνται οἱ θεοῦ τὸ πνεῦμα.

*Car celui que Dieu a enuoyé, an-
nonce les paroles de Dieu: car Dieu ne
lui donne point l'esprit par mesure.*

35. 'Ο πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, ὃς
πάντα διέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

*Le Pere aime le Fils, & lui a don-
né toutes choses en main.*

36. 'Ο πιστεύων εἰς τὸν υἱόν, ἔχει
ζωὴν αἰώνιον· ὃς δὲ ἀπειθεῖ τῷ υἱῷ,
ὅτι εἰς τὴν κρίσιν ζῶντι, ἀλλ' ὃς ἐρεχθῇ
τῷ υἱῷ, μὴ εἶσθαι αὐτῷ.

*Qui croit au Fils, a vie éternelle:
mais qui de sobeit au fils, ne verra point
la vie: ains fire de Dieu demeure sur
lui.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.
Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι οἱ
φαραισαῖοι αὐτὸν οὐκ
ἐπιστάσαντες ὡς πολλοὺς
ἀποστόλους ἔχοντες μαθητάς
ἐκείνους.

*Quand donc le Seigneur eut cognu
que les Pharisiens auoyent ouï dire qu'
il faisoit & baptizoit plus de disciples
que Iehan.*

1. Καίτοι οὐκ ἐκείνους οὐκ ἐ-
βάπτισεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

*(Toutesfois Iesus ne baptizoit point
lui mesme, mais c'estoyent ses disciples)*

3. Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, & ἀπῆλ-
θεν πάλιν εἰς τὴν γαλιλαίαν.

*Il laissa la Iudee, & s'en alla dere-
chef en Galilee.*

4. Ἐδὲ τότε αὐτὸς διήρχεσθαι διὰ
τῆς Σαμαρείας.

*Or si faloit qu'il trauesast par Sa-
marie.*

CAP. III.

33. Qui accepit eius testimonium, signavit Quia Deus verax est.

He that hath receaved his testimonie/hath sealed that God is true.

34. Quē enim misit Deus, verba Dei loquitur, non enim ad mensuram dat Deus Spiritum.

For he whom God hath sent / speaketh the wordes of God: for God giveth him not the Spirit by measure.

35. Pater diligit filium, & omnia dedit in manu eius.

The Father loveth the Sonne / and hath given all things into his hand.

36. Qui credit in Filium, habet vitam æternam, qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

He that beleaveth in the Sonne / hath everlasting life / and he that believeth not the Sonne / shall not see life / but the wrath of God abideth on him.

CAP. IIII.

Utergo cognovit Iesus, quia audierunt Pharisæi quod Iesus plures discipulos facit, & baptizat, quam Iohannes.

Now when the Lord knew / how the Pharisees had heard / that Jesus made and baptized more disciples then John.

2. (Quāquam Iesus non baptizaret, sed discipuli eius.)

(Though Jesus him selfe baptized not / but his disciples.)

3. Reliquit Iudæam, & abiit iterum in Galilæam.

He left Judea / and departed againe into Galilee.

4. Oportebat autem eum transire per Samariam.

And hee must needs goe through Samaria.

Das III. Capitel.

33. Wer es aber annimbt / der versigelt / daß Gott warhafftig sey.

Men hie som der animmer / hand beseglet der / at Gud. x / sand.

34. Den welchen Gott gesandt hat / der redet Gottes Wort / denn Gott gibt den Geist nicht nach dem maß.

Thi den som Gud vdsende / taler Guds ord / Thi Gud giffuer Anden icke effter maade.

35. Der Vater hat den Son lieb / vnd hat ihm alles in seine Hand gegeben.

Faderen elster Sonnen / oc gaff hannem alting i hans Haand

36. Wer an den Son glaubet / der hat das ewige Leben / Wer dem Son nicht glaubet / der wirdt das Leben nicht sehen / sondern der Zorn Gottes bleibet über ihm.

Quosom tror paa Sonnen / hand haffuer det ewige lif. Hio som icke tror Sonnen / hand skal icke see lifuit / Men Guds vrede bliffuer offuer hannem.

Das IIII. Capitel.

Da nun der H E R R innen wurd / daß für die Phariseer kommen war / wie Iesus mehr Jünger machet / vnd tauffet denn Iohannes.

Der H E R R nu fornam / at der vaar kommer faar Phariseerne huorledis Ihesus gjorde flere Disciple end Iohannes / oc dobt.

2. (Wiewol Iesus selber nicht tauffet / sondern seine Jünger.)

(End dog at Ihesus dobt icke self / men hans Disciple.)

3. Verließ er das Land Judea / vnd zoch wider in Galilean.

Da forlot hand det Land Judea / oc drog til Galilean igen.

4. Er mußte aber durch Samarien reisen.

Men hand skulde reise igennem Samariam.

Kapitola III.

33. Alekdojby pŕipal geho ſvĕdeckij / ten zapĕčetil ā to: ho podvrđil / ſe Bůh pravdo: mluvnjŕ geſt.

Kto i tego ſwiadectwo przymi: ie / thenci zāpiecztował i: Bóg ieſt prawdziwym.

34. Nebo koſoſ geſt poſlat Bůh / ſłowa Boſij mluvnj. New mŕu zagiſt dāwā Bůh genu ducha.

Abowiem th: n korego Bóg poſlat / ſłowa Boſe powie:da / bo remu Bóg nie pod mēra dāwā Ducha.

35. Dtee miługe Syna / a wſſecky wĕcy dal wruce geho.

Ottee miłute Synā / y wſy: t: dal w ruce iego.

36. Kdoſ wĕrjij w Syna / ma: ſiwot wĕnj: ale kdoſ geſt newĕrjij Synu / newā: n: ſiwota / ale h: n: w Boſij juo: ſāwā na nĕm:.

Kto wĕrjij w Synā / ma: ſiwot wĕc: jny: ā kto nie ieſt poſluſny Synowi / nie o: gl: da ſiwot / ale gniew Boſij to: ſāwā u: d: um

Kapitola IIII.

Thon naſz poznal Ge: ſijſ / ſe gſau ſtyſſeti Zāto: nien ſebv Ge: ſijſ wjice Wĕd: niſtāw ĕinil ā kŕit neſt Jan.

Pŕothym gdy Pan zrozumial i: ſie oſtyſſeti ſāpŕie: uſowſe ze on wjicey zwoleniſkow ĕhynil y kŕit niſt Jan.

2. (Kŕoli Ge: ſijſ neſt kŕit / ale Wĕd: niſjen geho.)

(Thocia: ſam Jezus nie kŕit / iedno zwoleniſcy iego.)

3. Opuſtil Ju: dſiwo / a o: d: ſſet opĕt do Galilee.

Opuſtā Jude / y ſedl zāſie do Galilee.

4. A muſyl gſiti ſtrze: Sa: marij.

A przyſto mu prāwie przye: d: przez ſāmarjā.

ד

5. וְאִתָּהּ לְמִדְיָנָה
דְּשָׁמָרְיָה דְּמִתְקָרְנָה שְׂכָר
עַל גֵּיב קָרִיתָהּ דִּינָהּ הָיָה
יִצְקָב לְיוֹסֵף בְּרָהּ :

Une femme d'une ville de Samarie, d'entre Sichar, près de la possession que Jacob donna à Joseph son fils.

6. וְאִתָּהּ הָיָה מִיָּנָה
דְּמִיָּנָה דִּינָהּ הָיָה
יִשְׁעָ לֹאמַר הָיָה מִן
דְּאִתָּהּ וְיָתֵב הָיָה לָהּ
עַל מִיָּנָה וְאִתָּהּ הָיָה שֵׁת
שְׁעִין :

Era alli la fuente de Jacob: Iesv dunque essendo affaticato per el camino, si sedeva così sopra la fonte, essendo quasi l' hora sesta.

7. וְאִתָּהּ אִתָּהּ מִן
שְׁמִרְיָה דְּמִתְקָרְנָה מִיָּנָה
וְאִתָּהּ לֹאמַר הָיָה מִן
מִיָּנָה אִתָּהּ :

Entanto s'iene una donna di Samaria portarve de l'acqua: a laqual Iesv disse, dammi à bere.

8. מִלְּמִידָיו דִּינָהּ עָלֵהּ
לְמִדְיָנָה דִּינָהּ הָיָה
סִיבְרָתָהּ :

Porque los Discipulos suyos erano andado en la città à per comprar de manjar.

9. אִתָּהּ לֹאמַר לֹא הִי אִתָּהּ
שְׁמִרְיָה אִתָּהּ אִתָּהּ
יְהוּדִיָּה אִתָּהּ וְיָתֵב
אִתָּהּ לְמִיָּנָה דְּאִתָּהּ
אִתָּהּ שְׁמִרְיָה לֹא הִי
מִתְקָרְנָה יְהוּדִיָּה אִתָּהּ
שְׁמִרְיָה :

La donna Samaritana gli disse, Tu che sei Giudeo, come domandi da bere me che son donna Samaritana? Conciòsia che i Giudei non hanno a far niente co i Samaritani.

10. עֲנָה יִשְׁעָ וְאִתָּהּ
אִתָּהּ דִּינָהּ הָיָה
מִיָּנָה דְּאִתָּהּ וְיָתֵב
הָיָה לֹאמַר לֹא הִי
אִתָּהּ אִתָּהּ אִתָּהּ
הָיָה לֹאמַר לֹא הִי
מִיָּנָה אִתָּהּ :

Iesv rispose, e disse, Se tu conoscessi el dono di Dio, e chi è colui che ti dice, Dammi à bere: tu n' haueresti domandato a lui, & egli t' hauerrebbe dato de l'acqua viva.

ד

5. וְיָבוֹא בְּעִיר שְׁמִרְיָה
שִׁכּוֹר הַקְּרוֹבָה לְמִגְדָּשׁ לְשָׁכֶם
אֶחָד אֲשֶׁר נָתַן יַעֲקֹב לְיוֹסֵף בְּנוֹ :

Vino pues à vna ciudad de Samaria que se llama Sichar, junto à la heredad que Jacob dió à Ioseph su hijo.

6. וְהָיָה שָׁם בְּאֵר יַעֲקֹב וְיִשְׁעָ
יַעֲקֹב מִמֶּהֱלֵךְ וְיָשָׁב בֵּן אֶל־הַבְּאֵר
וְהָיָה שָׁם הַשְּׂשִׁית :

Y estava alli la Fuente de Jacob. Ansi que Iesus, cansado del camino, ansi se sentó cabe la Fuente. Era como la hora de las seys.

7. וְהָיָה אִתָּהּ מִשְׁמִרְיָה לְשָׁכֶם
בְּמִם וְיִאמַר אֵלָיָהּ יִשְׁעָ תִּנֵּי לִי
לְשִׁתִּי :

Vina vna muger de Samaria à facar agua: y Iesus le dize, Dame de beuer.

8. וְהָיָה מִלְּמִידָיו הֵלְכוּ הָעִירָה לְקָנוֹת
אֶבֶן :

(Porque sus Discipulos eran ydos à la ciudad à comprar de comer.)

9. וְיִאמַר אֵלָיָהּ הָאִשָּׁה שְׁמִרְיָנִית
אֵת אֶת יְהוּדִי הִוָּה מִמֶּנִּי שְׁאֵל
לְשִׁתִּי אֲשֶׁר אָנִי אִשָּׁה שְׁמִרְיָנִית
כִּי אֵינִם מִשְׁתַּנִּים מִתְּעַרְבִים
וּמִתְּהַלְכִים יְהוּדִים אֶת
שְׁמִרְיָנִים :

Y la muger Samaritana le dice, Como tu siendo Iudio me demandas à mi de beuer, que soy muger Samaritana: Porque los Iudios no se tratan con los Samaritanos.

10. וַיַּעַן יִשְׁעָ וְיִאמַר אֵלָיָהּ אִם
תִּדְעִי אֶת־הַחַיָּה אֱלֹהִים וּמִי
זֶה הוּא אֲשֶׁר אֹמֵר לָךְ תִּנֵּי לִי
לְשִׁתִּי וְאִתָּהּ תִּשְׁאֲלִי מִמֶּנִּי
וְיִתֵּן לָךְ מִיָּם חַיִּים :

Respondió Iesus, y dixole, Si conocieffes el don de Dios, y quien es el que te dize, Dame de beuer, tu pedirias de el, y el te daría agua viva.

ד

5. Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τὴν σιχα-
ρίαν, πλησίον συγχάρ, ἧς ἡ πόλις
ἡ ἐκείνη ἡ ἑρῆς ἡ ἑρῆς ἡ ἑρῆς.

Il vint donc en vne ville de Samarie, nommee Sichar, qui est pres de la possession que Jacob donna à Ioseph son fils.

6. Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγή τῆς ἰακώβ. ὁ
ὧν ἡσυχὴς καὶ συγχάρ, ἡ πόλις
ἡ ἐκείνη ἡ ἑρῆς ἡ ἑρῆς ἡ ἑρῆς.

Or là estoit vne fontaine de Jacob: Iesus donc lassé du chemin, se renvoya ainsi assis sur la fontaine, c'estoit enuiron les six heures.

7. Ἐρχεται ἡ γυνὴ ἐκ τῆς σιμα-
ρίαν, ἀπὸ συγχάρ, λέγει αὐτῇ
ὁ ἰησοῦς, δός μοι πιῆν.

Vne femme Samaritaine vient pour puiser de l'eau, & Iesus lui dit, Donne-moi à boire.

8. οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπὸ πόλιν
ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν, ἵνα προφάσει
ἀγοράσωσιν.

Car ses disciples s'en estoient allés à la ville pour acheter des viures.

9. λέγει οὖν αὐτῇ ὁ ἰησοῦς ἡ σι-
μαρίαν, πῶς σὺ ἰουδαία εἶ,
καὶ μοι πῶς αἰτῆς οὕτως γινώσκεις
σamaritanῶν; οὐ γὰρ συγ-
χεῖται ἰουδαῖος Samaritanῶν.

Cette femme Samaritaine donc lui dit; Comment toi qui es Iuis, me demandes de l'eau à boire, à moi qui suis femme Samaritaine? car les Iuifs n'ont point de communication avec les Samaritains.

10. ἀπεκρίθη ἡσυχὴς ἐῖπεν αὐ-
τῇ, εἰ γινώσκεις τὸν δαπάνον τῆς
πόλιν οὗ λίσσῃ σου, δός μοι πιῆν,
σὺ γὰρ ἰουδαία εἶ, καὶ ἐμοὶ δὲ
οὐκ εἶπες.

Iesus respondit, & lui dit, Si tu fauois le don de Dieu, & qui est celui qui te dit, Donne-moi à boire: tu lui en eusses demandé toi-mesme, & il t'eust donné de l'eau viu.

ד
11 אמרה לה אמת
הי מרי לא דולא אית לך
יבדא עמיקא אימרה
לך מנה חיה :

*La donna gli disse, Signore, tu non hai
cen che trarno, e il pozzo è profondo: don-
de hai tu dunque questa acqua viva?*

12 למנה אנה רב אנה
מו אבון יעקוב הו דהו
יהב לו ברא הדא והו מנה
אשתי ובנוהי וגינה :

*Sei tu maggiore del nostro padre Ia-
cob, il qual ci dette il pozzo, e benivene-
effo, e i suoi figliuoli, e i suoi bestiami?*

13 ענה ישוע ואמר לה
כל דישתא מו הליו מנה
תוב יגה :

*Rispose Iesus, e disse, Chiunque be-
ne di quest' acqua benerà di nuno sete.*

14 כל דיו דישתא מו
מנה דאנה אהל לה לא
נעה לעלם אלא מנה
הנו דנהב אנה לה יהו
בה מצניה דמנה
דנבאיו לחיה דלעלם :

*Ma chiunque benerà de l'acqua chi'o
li darò, non benerà setim eterno: anzi
l'acqua chi'o li darò si farà in lui vna
fonte d'acqua che sargerà in vna eterna.*

15 אמרה לה אמתתא הי
מרי הב לי מו הליו מנה
דלא תוב אנה ול
הוית אנה דלנה מו
הרב :

*La donna gli disse, Signore, dammi
questa acqua, acciò che io non habbi più
sete, ne venghi più qu' a attingerme.*

16 אמר לה ישוע ולי
הרי לפעלי ותי להרבא :

*Iesus le dice, Va, chiama il tuo ma-
rito, e vienga.*

17 אמרה לה ליה לי
בפלגא אמר לה ישוע
שפיר אמרתי דלית לי
בפלגא :

*Rispose la donna, e disse, Io non ho
marito. Iesus le dice, Bene hai detto di-
cendo, Io non ho marito.*

ד
11 ותאמר לו האשה אדני לא
יש לך דל ותבאר עמוק הוא
ומאור יהו לך מימי החיים :

*La muger le dize, Sennor no tienes conque
sacarla, y el pozo es hondo: dedonde pues tienes
el agua viva?*

12 האת גדול מאבינו יעקב
אשר נתן לנו את הבאר והוא
ממנו שתה ובנוי וחיותיו :

*Eres tu mayor que nuestro padre Iacob, que
nos dió este pozo: del qual el beuió, y sus hijos, y
sus ganados?*

13 ויען ישוע ויאמר לה כל אשר
שתה ממים האלה ישוב יצמא :

*Respondio IESVS, y dixole, Qualquiera
que beuiere de esta agua, bolucrà à tener sed,*

14 ואשר תשתה ממים אשר
אני נתן לו לא יצמא לעולם
כי אם המים אשר נתן לו
יהו בו באר מים חיים
לחיותו :

*Mas elque beuiere del agua que yo le dare,
para siempre no rendra sed: mas el agua que yo
le daré será en el fuente de agua que salea para vi-
da eterna.*

15 ותאמר אליה האשה אדני
תן לי את המים האלה אשר
לא יצמא ולא אבוא פה
לשאב :

*La muger le dize, Sennor dame esta agua pa-
raque yo no tenga sed ni venga aca à sacarla.*

16 ויאמר אליה ישוע לכי קרא
לאישך ובואי פה :

Iesus le dize, Ve llama à tu marido: y ven acá.

17 ותען האשה ותאמר אינני
יש לי איש ויאמר אליה ישוע
היטב עזית כי אינני יש לי איש :

*Respondió la muger y dixole, No tengo ma-
rido. Dizele Iesus bien has dicho, Que no tengo
marido.*

ד.
11. Λέγει αὐτῇ ἡ γυνὴ, κύριε,
οὐκ ἔστιν ἀντλήματα ἔξωθεν τοῦ φρέατος
ἐν βᾶσι· πῶς οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ
τὸ ζῶν;

*La femme lui dit, Seigneur, tu n'as
pas en quoi puiser, & le puits est pro-
fond, d'où as-tu donc ceste eau viue?*

12. Μὴ σὺ μέγας εἶ τοῦ πατρὸς
ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ
φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ
οἱ αὐτοῦ καὶ τὰ θρῆνηματά αὐτοῦ;

*Es-tu plus grand que Iacob nostre
pere, qui nous a donné le puits, & lui-
mesme en a beu, & les enfans, & son be-
tail?*

13. Ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτῇ, πᾶς ὁ πίπων ἐκ τῆς ὕδατος
τοῦτου, οὐ μὴ πάλιν.

*Iesus respondit, & lui dit, Quicon-
que boit de ceste eau-ci, aura encores
soif.*

14. Ὃς δὲ ἐγὼ πῶς ἐκ τῆς ὕδατος
οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψῇ
οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ
ὃ δώσω αὐτῷ, ἡλιέσται ἐν αὐτῷ
πνεῦμα ὕδατος· ἀλλομύνης εἰς ζωὴν
αἰώνιον.

*Mais qui boira de l'eau que ie lui
donnerai, n'aura plus jamais soif: mais
l'eau que ie lui donnerai sera faite en
lui vne fontaine d'eau faillante en vie e-
ternelle.*

15. Λέγει πρὸς αὐτὴν ἡ γυνὴ, κύ-
ριε, δός μοι τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ
διψῶ, μηδὲ ἐρχομαι ἐνθάδε ἀν-
τλήν.

*La femme lui dit, Seigneur, donne
moi de ceste eau, afin que ie n'aye plus
soif, & que ie ne viene plus ici pour en
puiser.*

16. Λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, ὕπαγε.
Φωνήσας τὸν ἀνδρα σου, καὶ ἐλθέ
ἐνθάδε.

*Iesus lui dit, Va-t'en, & appelle ton
mari, & c'en vien ici.*

17. Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν,
ὅτι ἔχω ἀνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ ἰη-
σοῦς, πάλιν εἶπας, ὅτι ἀνδρα οὐκ
ἔχω.

*La femme respondit, & lui dit, Je
n'ai point de mari. Iesus lui dit, Tu as
bien dit, Je n'ai point de mari.*

CAP. III.

11. Dicit ei mulier, Domine, neque in quo haurias habes, & puteus altus est, unde ergo habes aquam vivam?

The woman said unto him / Sir / thou hast nothing to drawe with / and the well is deepe : from whence then hast thou that water of life ?

12. Nunquid tu maior es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit, & filii eius, & pecora eius?

Art thou greater then our father Jacob / which gave vs the well / and hee himselfe drinke thereof / and his children / and his cattell ?

13. Respondit Iesus, & dixit ei, Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum.

Iesus answered / and said unto her / Whosoever drinketh of this water / shall thirst againe.

14. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, nō sitiet in aeternum, sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam.

But whosoever drinketh of the water that I shall give him / shall never be more a thirst : but the water that I shall give him / shall be in him a well of water / springing up into everlasting life.

15. Dicit ad eum mulier, Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam : neque veniam huc haurire.

The woman said unto him / Sir / give me of that water / that I may not thirst : neither come hither to drawe.

16. Dicit ei Iesus, Vade, voca virum tuum, & veni huc.

Iesus saide unto her / Go / call this mane huse bander / and come hither.

17. Respondit mulier, & dixit, Non habeo virum. Dicit ei Iesus, Bene dixisti, quia non habeo virum.

The woman answered / and said / I have no huse bander. Iesus said to her / Thou hast well said / I have no huse band.

Das III. Capitel.

11. Spricht zu ihm das Weib: Herr/ hast du doch nichts / damit du schöpfest / vnd der Brunn ist tieff / Woher hast du denn lebendig Wasser?

Quinden siger til hannem / HERR / du hast uer dog intet at se me / oc Brunden er dyb / Huden hast du da leffuendis Vand?

12. Bist du mehr denn vnser Vater Jacob / der vns disen Brunn gegeben hat? Vnd er hat darauf getruncken / vnd seine Kinder vnd sein Vieh.

Est du mere end vor Fader Jacob / som hastuer giffuist oss denne Brønd? oc hand hastuer drucket der aff / oc hans Børn oc hans Qveg.

13. Iesus antwortet / vund sprach zu ihr: Wer dieses Wassers trincket / den wird wider dürsten.

Ihesus suarede / oc sagde til hende / Hvo som dricker aff dette Vand / hannem tørster igen.

14. Wer aber des Wassers trincken wirdt / das ich ihm gebe / den wirdt ewiglich nicht dürsten / Sondern das Wasser das ich ihm geben werde / das wirdt mit ihm ein Brunn des Wassers werden / das inn das ewige Leben quillet.

Men hvo som dricker aff det vand / som ieg giffuer hannē / hand skal icke tørste end elige. Men det vand / som ieg giffuer hannem / det skal bliffue en Vand kilde i hannem / som flyder i det euige Liff.

15. Spricht das Weib zu ihm: Herr/ gib mir dasselbige Wasser / auff daß mich nicht dürste / daß ich nicht herkommen müsse zu schöpfen.

Quinden siger til hannem / HERR / Giff mig den samme vand / at mig skal icke tørste / at ieg skal icke komme hid at se.

16. Iesus spricht zu ihr: Gehe hin / vnd russe deinem Manne / vund komme her.

Ihesus siger til hende / Gaa bort / kald din Mand / oc kom hid.

17. Das Weib antwortet / vund sprach zu ihm: Ich habe keinen Mann. Iesus spricht zu ihr: Du hast recht gesaget / ich habe keinen Mann.

Quinden suarede / oc sagde til hannem / Jeg hastuer ingen Mand. Ihesus siger til hende / Du siger ret / Jeg hastuer ingen Mand.

Capitola III.

11. Rzekla temu žena: Pane / aniż mąsę czymś nawążyć / a studnice głuboka jest: od kądż tedy mąsę tu wodę żywą?

Rzekla mu niewiasta: Panie / nie mąsę czymś cypać / a studnia jest głęboka / skądże tedy mąsę tu wodę żywą?

12. Zdaliż ty większy niżeli Dзец mąsę Jakób / który nam dał tuto studnicę / a sam z niej pił / y synowie jego / y dobytek jego?

Trzećszy większym niżeli nad ojcą naszego Jakoba / który nam tę studnię dał / z której y sam pił / y synowie tego / y bydło jego?

13. Odpowiedź Bężys: A jeśliż: Każdy kądż bude pił tu wodę tuto / żył tu bude opę:

Odpowiedział y Jezus i rzekł: Każdy który chce tu wodę / żyć będzie pręgnął.

14. Ale kądż se napije wody kieraż yá dam temu / nebiż deś żył tu na wódy / ale woda kieraż yá dam temu / bude w nim studnice wody wstafu gęch do żywota wiecznego.

Lećz Froby pił one wody Froba / a dam temu / nie wpręgnię na wies. O wósem wodę oná Froba / a dam temu / stante się w nim zrodzi / leń wodę wstafuacych / ku żywotowi wiecznemu.

15. Rzekla k nęmu žena: Pane / dań mi tę wodę / a bych nieżył tu ani chodila sem wążi.

Trzym mu rzekla niewiasta: Panie / dań mi tę wodę / abych nie wpręgnęła / a żebych tu cypać nie chodziła.

16. Rzekł gę Bężys: Gdę powolay Musę twęgo / a pręd gsem.

Chędy sey rzekł Jezus: Jdę w zow mę / a twęgo / a przydę tu.

17. Odpowiedźła žena a kęsta: Niemam Musę. Rzekł gę Bężys: Dobřeży kęsta? ne nam Musę.

Odpowiedział y niewiasta rzekla mu: Niemam meją. A Jezus sey rzekł: Dobrześ powiedziła / Niemam meją.

ד.

18 חמשה ציר בעליו הו
לכי והנא דאית לכי השא
לא הנה בעלכי הנה
שדירנא אמרתי :

*Perioche tu hai hauuto cinque mi-
risi, e quel che tu hai adesso non è tuo ma-
rito: questo l'hai veramente detto.*

19 אמרת לה הי אנחתא
מרי הנה אנא דנבנא
אנת :

*La donna gli dice, Signora, io vedo
che tu sei Profeta.*

20 אבהו בהנא טבא
סגדו ואנתון אמריו
אנתון דבארשלים הו
אמר הנה הנה למסגד :

*I vostri padri hanno adorato in que-
sto monte, e voi dite, che in Ierusalem è il
luogo doue si debbe adorare.*

21 אמר לה ישוע האשה
הימני דאתנא שעתא
הלא בהנא טבא אף לא
בארשלים תסגדון לאנא :

*Il sv le dice, Donna credi à me, che
viene l'hora che voi non adorarete il Pa-
dre ne in questo monte, ne in Ierusalem.*

22 אנתון סגדון אנתון
למדם הלא ידעון אנתון
הנו דיו סגדון למא
דנדינו דתנא מן יהונא
אבן :

*Vos adorato quel che voi non sapete:
noi adoriamo quel che noi sappiamo: pe-
rioche la salute è da Iudaea.*

23 אלא אתנא שעתא
והשא איתנה אמתי ד
דסגדא שדירנא יסגדון
לאנא דנדינא ובשרנא
אף אמא ציר דאית הליו
הו סגדא בעא :

*Ma viene l'hora, e adesso c'è che i veri
adoratori adoraranno il padre in spirito e
verità: perioche da questo tale il Padre
domanda che l'adorino.*

24 ריחא הו ציר אלהא
באליו דסגדון לה דנדינא
ובשרנא נלא דסגדון :

*Idio è Spirito, e bisogna che quei che
l'adoranno, l'adorino in spirito e verità.*

18 חמשת אנשים היו לך ועת
אשר לך איננו יש אישך ואת
באמת אמרתי :

Porque cinco maridos has tenido: y el que
aora tienes no es tu marido: esto has dicho con
verdad.

19 ותאמר אליה האשה אדני
והנה אני כי נביא את :

Dizele la muger, Sennor, pareceme que tu e-
res Profeta.

20 אבותינו בחר הזה השתחוה
ואתם אמרים כי בירושלים
הזה המקום אשר צדק
להשתחוה :

Nuestros padres adoraron en este monte: y
vosotros dezis, Que en Ierusalem es el lugar don-
de es menester adorar.

21 ותאמר לה ישוע האשה
האמר לי כי תבוא העת באשר
לא בחר הזה ולא בירושלים
ישתחוה לאב :

Dizele Iesus, Muger, creeme, que la hora vi-
ene, quando ni en este monte, ni en Ierusalem, a-
dorareys al Padre.

22 אתם משתחווים לאשר לא
ידעתם ואנחנו משתחווים לאשר
ידענו כי תישועה מיהודים היא :

Vosotros adorays lo que no sabeys, nosotros
adoramos lo que sabemos: porque la Salud de los
Iudios viene.

23 כי אם תבוא העת ועת
הזה באשר השתחוה אמורים
ישתחוה לאב ברוח ובאמת וגם
האב את השתחווים באלה
מבקש :

Mas la hora vien, y aora es, quando los verda-
deros adoradores adoraran al Padre en Espiritu
y en verdad porque tambien el Padre tales ado-
radores busca que lo adoren.

24 האלהים רוח הוא ואשר
ישתחוה לו יש צרכם להשתחוה
לו ברוח ואמת :

Dios es Espiritu: y los que lo adoran, en espi-
ritu y en verdad es menester que adoren.

18. Πάντα γὰρ ἀνδράς ἔχοντες καὶ
νῦν ὁ ἕχων, οὐκ ἔστι σου ἀνὴρ. Ὁ
ὁ ἀληθὴς ἔρηκας.

Car tu as eu cinq maris: & celui que
tu as maintenant, n'est point ton mari:
en cela as-tu dit la verité.

19. λέγει αὐτῇ ἡ γυναῖκ, κύριε,
ἰσχυρὸν ὅτι προφήτης εἶ σύ.

La femme lui dit, Seigneur, je voy
que tu es Prophete.

20. Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει
τοῦτῃ προσκυνοῦσαν, & ἡμεῖς λέ-
γομεν ὅτι ἐν ἱερουσαλὴμ ἐστὶν ὁ τό-
πος αὗτος, ὅπου δεῖ προσκυνοῦν.

Nos peres ont adoré en ceste monta-
gne, & vous dites qu'en Ierusalem est le
lieu où il faut adorer.

21. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, γυναῖκα, πί-
στευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε ἔτι
ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, ἔτι ἐν ἱερουσαλὴ-
μοις προσκυνοῦσιν τῷ πατρί.

Iesus lui dit, Femme, croy-moi, que
l'heure vient que vous n'adorez le
Pere, ni en ceste montagne, ni en Ierusa-
lem.

22. Ἰμεῖς προσκυνοῦτε ὁ ὅτι οὐ
δατε ἡμῖς προσκυνοῦμεν ὁ ὅτι οὐ
δατε ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τοῦ ἰουδαίου
ἐστίν.

Vous adorez ce que vous ne cognois-
sez point: nous adorons ce que nous
cognoissons: car le salut est des Iuifs.

23. Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν,
ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνοῦντες προ-
σκυνοῦσιν τῷ πατρί ἐν πνεύματι
καὶ ἀληθείᾳ. Ὁ γὰρ ὁ πατήρ τοιοῦ-
τους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας
αὐτῷ.

Mais l'heure vient, & est maintenãt,
que les vrais adorateurs adoreront le
Pere en esprit & verité: car aussi le Pe-
re en demande de tels qui l'adorent.

24. Πνεῦμα ὁ θεὸς καὶ τὸς προ-
σκυνοῦντας αὐτῷ, ἐν πνεύματι &
ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνοῦν.

Dieu est esprit: & faut que ceux qui
l'adorent, l'adorent en esprit & verité.

18. Quinque enim viros habuisti: & nunc quem habes, non est tuus vir, hoc verè dixisti.

For thou hast had five husbands / and her to whom thou now art / is not thine husband: that saidest thou truly.

19. Dicit ei mulier, Domine, video quia Propheta es tu.

The woman saide unto him, Sir / I see that thou art a Prophete.

20. Patres nostri in monte hoc adoraverunt, & vos dicitis, quia Ierosolymis est locus ubi adorare oportet.

Our fathers worshipped in this mountaine: and ye say that in Ierusalem is the where men ought to worship.

21. Dicit ei Iesus, Mulier, crede mihi, quia veniet hora, quando neque in monte hoc, neque in Ierosolymis adorabitis Patrem.

Iesus said unto her, Woman, beleeue me: the houre commeth / whenne I shall neither in this mountaine, nor at Ierusalem, worship the Father.

22. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudæis est.

Ye worship that which ye knowe not: we worship that which we know: for saluation is of the Iewes.

23. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate. Nam & Pater tales querit, qui adorent eum.

But the houre commeth / and now is / when the true worshippers shall worship the father in spirit / and truth: for the father requireth such to worship him.

24. Spiritus est Deus: & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare.

God is a Spirit: and they that adore him, must worship him in spirit and in truth.

18. Fünff Männer hast du gehabt / vnd den du nun hast / der ist nicht dein Mann / da hast du recht gesagt.

Du hastuer haffte vnf Mend / och den som du nu hastuer / hand er icke din mand / der sagde du ret.

19. Das Weib spricht zu ihm: HERR / ich sihe / daß du ein Prophet bist.

Quinden siger til hannem, Herre / ieg seer / at du est en Prophete.

20. Vnsere Väter haben auff disem Berge angebetet / vnd ihr saget / zu Jerusalem sey die stete / da man anbeten solle.

Vorde Fedre haffue tilbedet paa dette Bierg / oc i sigt / I Jerusalem er den Sted / som mand skal tilbede.

21. Iesus spricht zu ihr: Weib / glaube mir / es kompt die zeit / daß jr weder auff dem Berge / noch zu Jerusalem wödet den Vater anbeten.

Ihesus siger til hende, Quinde / tro mig / Den tid kommer / at i huereken skulle tilbede Faderen paa den Bierg / och en i Jerusalem.

22. Ir wisset nicht / was jr anbetet / Wir wissen aber / was wir anbeten / Denn das Heil kompt von den Iuden.

I vide icke / huad i tilbede / Men vi vide / huad vi tilbede / Thi Salighed kommer aff Ioderne.

23. Aber es kompt die zeit / vnd ist schon tust / daß die warhaffteigen anbeteter werden den Vater anbeten / im Geist vnd in der warheit / denn der Vater will auch haben / die in also anbeten.

Men den tid kommer / oc er allerede nu / At de sande Tilbedere skulle tilbede Faderen / i Aanden och i Sandhed / Thi Faderen vil oc haffue dem / som hancem saa tilbede.

24. Gott ist ein Geist / vnd die ihn anbeten / die müssen ihn im Geist vnd in der warheit anbeten.

Gud er en Aand / oc de hannem tilbede / de skulle tilbede hannem i Aanden oc i Sandhed.

18. Nebo gsp pēt mužuow mēla / a nynnij kterēhoj mōso nennij twng muž. To gsp powē dēla prāmē.

Abowiemēs placi mējow mās / tā / a teraz then kterego mās nte jestā twoy mās / toś prawdźiwie powiedziā.

19. Njēlla gemu žena: Pāne / widim že gsp ty Prorok.

Njēllā munnēwīstā: Pās nte widze ižes ty test Prorok.

20. Otcomē nassy na tēto to Hoře klanēli se: a wy prawdźiwie / že w Gernzalemē g se misjo kōdžto nāleji se klanēli.

Oycowie nā sy chwālili Boga nā gorze tej / a wy powiedziā že w Jernzalem jest mcysekeby potes zebā Boga chwāliti.

21. Njēllā gij Gēliss: Ženo / wēt mi že goe hodina / kōdžto ani na tēto Hoře / ani w Gernzalemē budete se klanēli. Dico.

Tā tho ter powiedziā Iesus: Niewiāsto mierzmi / przydźie cjas goy āni nā gorze they / āni w Jernzalemē budete se chwāliti Oycā.

22. Wy klanijte se tomu tēmu žniewdźiwie / a my se klanijme tēmu ž wśiwie / neb Spaseni j z Jiduwow gēsi.

Wy chwāliti co niewdźiwie / a my chwālimy co wśiwie / ābos wiem test zbawienie z Jidow.

23. Ale gōdē hodina a nynnij gēst / kōdžto prawdźiwie cietē / klanēti se buday Dico w duchu a w prawdē. Nebo Dico tako: wśich kledā / kterijō se klanēli gemu.

Aleć przydźie cjas z then a test / gōy prawdźiwie chwāliti co chwāliti Oycā āndem y prawda / Bo y Dico tak: wśich kledā / ktrōj syby go chwāliti.

24. Wśich duch gēst / a ti kletijmu se klanēti / w duchu a w prawdē magi se klanēti.

Bog test i duch / ā thā āi ktrōj sy go chwāliti / porzyczā āby go chwāliti w duchu y w prawdźiwie.

25 אמרה לה אנתה
הי ידעה אנה דמשיחא
אתה ומה דאתה הו מלך
לו כל מלך :

*La donna gli dice, Io so che'l Messia
ilqual si chiama Christo, debbe venire,
quando dunque farà venuto egli, ci an-
nuncerà tutte le cose.*

26 אמר לה ישוע אנה
אנה דממילא אנה עמי :

*Il se v le dice, Io son quell'esso che tu
parli.*

27 וכד ממילא אתי ת
תלמידיה ומתדמיון הו
דעם אנתה ממילא ל
דין אנש אמר מנה בעא
אנת או מנה ממילא אנת
עמה :

*Et in questo vennero i suoi discipoli,
marauillandosi ch'egli parlasse con vna
donna: nondimeno niuno disse, Che cer-
chi tu? ouero, perche parli tu con essa?*

28 ושבת קולתה אנתה
ואזלת למדינתה ואמרה :

*La donna dunque lasò la sua bidria,
& andò ne la città, e dice à gli homines.*

29 הו הו גברא האמר לי
כל מלך דעבדת למלך
הווי משיחא :

*Venite à vedere son buono, ilqual
m'ha detto le cose ch'io ho fatte: non è co-
sua Christo?*

30 ויבקי אנש מן
מדינתה ואתין הו לותה :

*Essi dunque vseron de la città, & ven-
nero à lui.*

31 ובינתי הליו בעין הו
מנה תלמידיה ואמרו
לה רבו לעם :

*In questo mezo i discipoli lo pregaua-
no, dicendo, Maestro, mangia.*

32 הו דין אמר להון את
לי מאכילתא דאכול אדא
דאנתין לא ידעו אנתין :

*Et egli disse loro, Io ho vna cibo da man-
giare che v'os non sapete.*

33 אמרו תלמיד
בינתהון למא אנש אתי
לה מדב למאכ :

*Quide i discipoli di venano fra loro, Ha-
rebbe qualcuno portato da mangiare?*

25 ויאמר לו תאשה יודעת אני
כי משיחא יבוא הנאמר משיח
כאשר יבוא הוא יציד לנו כלם :

Dizele la muger, Yo se que el Messias ha de
venir, el qual se dize el Christo: quando el veni-
re, nos declarara todas las cosas.

26 ויאמר אליה ישוע אנה הוא
הדבר אלי :

Dizele Iesus, Yo soy, que hablo contigo.

27 ועליה הדבר באו תלמידיו
ותחמיהו כי עם האשה מדבר
ואיש לא אמר אליו מה מבקש
או מה מדבר עמה :

Y en esto vinieron sus Discipulos: y mara-
uillaronse de que hablaua con aquella muger:
mas ninguno le dixo, Que preguntas, ó que hab-
las con ella?

28 ותעזוב האשה את כריתה ותלך
אל העיר ותאמר לאנשים :

Entonces la muger dexó su cantaro, y fué à
la ciudad, y dixo à aquellos hombres.

29 לכו וראו את האדם אשר
אמר לי את כל אשר עשיתי
אם לא זה הוא המשיח :

Venid ved vn hombre que me hà dicho, ro-
do lo que he hecho: si es porventura el Christo?

30 ויצאו מן העיר ויבואו אליה :

Entonces salieron de la ciudad, y vinieron à el.

31 ובינו עת ההיא שאלו ממנה
תלמידיו לאמר רבי אכל
למה רבו לעם :

Entretanto los Discipulos le rogauan, di-
ziendo, Rabbi come.

32 ויאמר אליהם יש
לי אכל לאכול אשר אתם לא
ידעתם :

Y elles dixo, Yo tengo vna comida que co-
mer, que v'osotros no sabeys.

33 וידברו תלמידים איש אל
לעהו ומי יחביא לו לאכול :

Entonces los Discipulos dezian el vno al o-
tro, Si le ha traydo alguien de comer?

ד.

25. λέγει αὐτῇ ἡ γυνὴ, οἶδ' ὅτι
μεσσίας ἐρχεται ὁ λεγόμενος χρι-
στὸς, ὅταν ἐλθῇ ἐκεῖνος, αὐτὴ
γὰρ ἡμῖν πᾶσι τοῖς.

La femme lui respondit, Iesai que
le Messias (qui est appelle Christ) doit
venir: quand donc icelui sera venu, il
nous annoncera toutes choses.

26. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι,
ὁ λαλῶς σοι.

Iesus lui dit, Ce suis-ie, moi qui parle
à toi.

27. καὶ ὅτε τὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὴν ἐτι-
μολογῶντες ἐλάλῃ αὐτῇ, οὐδεὶς αὐ-
τῇ, τί ζητεῖς, ἢ, τί λαλεῖς μετ' αὐ-
τῆς.

Et sur ce ses disciples vindrent, & s'el-
meruillerent de ce qu'il parloit avec
vne femme: toutesfois nul ne dit, Que
demandes tu? ou, Pourquoi parles tu
avec elle?

28. Ἀφῆκεν οὖν τὴν κτύρην αὐτῆς
ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν,
καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις.

La femme donc laissa sa cruche, &
s'en alla à la ville, & dis aux gens.

29. Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶ-
πεν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα, μὴ οὖν
εἰς ἑστὸς ὁ χριστός;

Venez, voyez vn homme qui m'a
dit tout ce que j'ai fait, Cellui-ci n'est
il point le Christ?

30. Ἐξῆλθον οὖν τῶν ἐκ τῆς πόλεως καὶ
ἔρχοντο πρὸς αὐτήν.
Ἴς sortirent donc de la ville, & vin-
drent vers lui.

31. Ἐτίθω μετὰ τῶν πρώτων ἀ-
νδρῶν καὶ αὐτῇ, λέγοντες, ῥαβ-
βί, φάγε.

Or cependant les disciples le prioient,
disans, Maître, mange.

32. Ὁ γάρ τινι αὐτοῖς, ἐγὼ βρω-
σκὴν ἔχω φαγεῖν, καὶ ὑμεῖς οὐκ οἶ-
δατε.

Mais il leur dit, J'ai à manger d'une
viande que vous ne saluez point.

33. Ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἀλλήλους, μὴ τις κρύπτει αὐτῇ
φαγεῖν.

Les disciples donc disoient l'un
à l'autre, Quelcun lui auroit-il
porté à manger?

CAP. IIII.

25. Dicit ei mulier, Scio quia Messias venit (quid dicitur Christus): cum ergo venerit, ille nobis annuntiabit omnia.

The woman sayd vnto him / I know wel that Messias shall come / which is called Christ: when he is come, he will tell vs all thinge.

26. Dicit ei Iesus, Ego sum qui loquor tecum.

Iesus sayd vnto her / I am he that speak vnto thee.

27. Et continuū venerunt discipuli eius: & mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit, Quid queris aut quid loqueris cum ea?

And vpon that came his disciples / and maruelled that he talked with a woman: yet no man sayde vnto him / What a' test thou for why talkest thou with her?

28. Reliquit ergo hydriam suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit illis hominibus.

The woman then left her water pot / and went her way into the citie / and said to the men.

29. Venite, & videte hominem qui dixit mihi omnia quaecunque feci, nunquid ipse est Christus?

Come see a man which hath tolde mee all thinges that euer I did: is not hee the Christ?

30. Exierunt ergo de civitate, & veniebant ad eum.

Then they went out of the citie / and came vnto him.

31. Interea rogabant eum discipuli, dicentes, Rabbi, manduca.

In the meane while / the disciples praised him saying / Master, eate.

32. Ille autē dixit eis, Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis.

But he said vnto the / I haue meate to eat / that ye know not of.

33. Dicebant ergo discipuli ad invicem, Nunquid aliquis attulit ei manducare?

Then sayde the disciples beeween them selues / Hath any man brought him meate?

Das IIII. Capitel.

25. Erpricht das Weib zu ihm: Ich weiß / daß Messias kommt / der da Christus heißet / Wenn derselbige kommen wirdt / so wirdt ers vns alles verkündigen.

Quinden siger til hannem / Jeg veed / at Messias kommer / som kaldes Christus / Naar hand kommer / da skal hand forkynde oss der altsammen.

26. Iesus spricht zu jr: Ich bins / der mit dir redet.

Ihesus siger til hende / Jeg er den / som taler med dig.

27. Vnd über dem kamen seine Jünger / vnd es nam sie wunder / daß er mit dem Weibe redet. Doch sprach niemand: Was fragest du / oder was redest du mit ihr?

Der der samme komme hans Disciple / oc de forundrede dem / at hand talade med Quinden. Dog sagde ingen / huad spør du / eller huad taler du med hende.

28. Da ließ das Weib ihren Krug stehen / vnd gieng hin in die Stadt / vnd spricht zu den Leuten:

Da loed Quinden sie Kruss staa / oc giel bore i Staden / oc siger til Joleter.

29. Kommet / sehet einen Menschen / der mir gesagt hat / alles was ich gethan habe / Ob er nicht Christus sey?

Kommer / seer ic Menneske / som sagde mig / alt der ieg haaffuer gjort / Om hand er icke Christus?

30. Da giengen sie auß der Stadt / vnd kamen zu ihm.

Da ginge de vdaß Staden / oc komme til hannem.

31. In des aber ermahneten in die Jünger / vnd sprachen: Rabbi is.

Dissemlem yaa minde hans Disciple hannem / oc sagde / Rabbi / ed.

32. Er aber sprach zu jnen: Ich habe eine Speise zu essen / da wisset ihr nicht von.

Da sagde hand til dem / Jeg haaffuer Mad at æde / der vide i ic aff.

33. Da sprachen die Jünger vntereinander: hat jm iemand zu essen gebracht?

Da sagde Disciplene iblant huer andre / haaffuer nogen baaret hannem at æde?

Kapitola IIII.

25. Ksella genu Zena: Wijm je Messias prijgde / kerstj slo we Kristus. Protoz kond prijgde / ont nam zwjstige wisse dny wedy.

Ksella ma niewiasta: Wiem je przyszedl Messias. Ktory rzeczon jest Krystus / onci ady przyszedl oznaymi nam i sytko.

26. Kselt gj Gsijis: Jakt gsm kerstj mluwijn s tcbau.

Rpowiedzial iey Jezus: Jakt ciem jest ktory mowia tobie.

27. Aw tom przysli Wledn niscy geho / y diwili se jebj o Jonau mluwil. A wstaj Jadan genu nesci: Co se gj ptas t anch / proz mluwiffs s nji?

Ank then e jas przysli zwoleno nicy iego / y diwowali sie z nio niewista rozmawial wstaj mluwili niscy geho / y ptas / kbo co s ma rozmawiasz?

28. Tchdy nechala tu Zena wdra swého / a odesla do Mesta a kella tem lidem.

Zostawiajacy tchdy daban swoy niewista / skla tu miala / y powie: Ojaki ludziam miewied one go.

29. Podie / a pchlede na Cslowka / kerstj powiedzi mi wstecy wem kerstj gsm kosi tinnla. Zdal on gest Kristus.

Podzie a ogla daycie cslowko / ktery mluw powiedzial wstecy o com slowek cypula / jali nie ten jest Krystus?

30. Wy wysli: Mesta / a sli n nmu.

Przytoz wysli z miasta / y przysli do niego.

31. Wem tism pak proshli ho Wledniscy geho kauce: Wstis / y ogcypj.

Aw tism jas go proshli zwolennicy iego mowiac: Wstis / y ogcypj.

32. Aon keli gim: Jakt mam potrm gijis / kerstj wy ne wiste.

Wtem on rzekl: Mam ia potrm co go poiywac bede / o ktery mluw nie wiecie.

33. Tchdy prawili Wledn niscy wstecy: Zdal gest kbo pinesl gsmu gijis?

Amowili zwolennicy tchdy k drugim: Jali mu kcho przyniosl coby iadl.

ד

34 אמר להן ישוע מ
מאכולתי דילן איתיה ד
האקבר ככניה דמון דשרני
ואשלמויהו לעברה :

*Iluy dice loro, il mio cibo è di' osac-
ci la volontà de colui cho mi ha mandato, e
conduchi a perfezione l'opera sua.*

35 לא אנתון אמרון דבתר
ארבעא ירחין אתא חקציר
הנ אמר אנני לכו
הארימו עיניכון וחורו א
ארצתני דתירו ומטיו
לחקציר מן פדו :

*Non dite voi che ci sono ancora quat-
tro mesi, e la messe s'averà? Ecco, io vi
dico, alzate i vostri occhi, e guardate la
campagna, perché elle son già bianche, da
miete.*

36 ואינא חקציר אנתון
בסכ ופנש פארא לחי
דלעלם ורועא וחקציר
אחברא יחדון :

*Ora chi miete, ne riceve mercede, e
raccolte il frutto in vita eterna: et sic
infine gaude, e chi semina, e chi miete.*

37 בחכמא גיר איתיה
מלתא דשרני דאחרון
הו ירע ואחרון חקציר :

*Perche in questo qual detto si ve-
rifica, che altri è quel che semina, e altri
è quel che miete.*

38 אנא שדרתכון למחציר
מדם דלא הוא אנתון
לאיתון אחרנא גיר לאיו
ואנתון אלתון אל אכלהון
דחכמן :

*Io ho mandato a mietere quello nel
quale voi non avete lavorato: altri han-
no lavorato, e voi sete entrati ne la lor sa-
tietà.*

39 מן די מדינתא דיו
סנאא חכמו ביה שמרנא
מטול מלתא דאנתת
הי דמסרנא הות דאמר
לי דל מדם דעבדת :

*Ora di quella città molti de Samari-
tani crederono in lui, per la parola de la
donna, che testificava, dicendo, Egli mi ha
dette tutte le cose che ho fatte.*

ד

34 ויאמר אליהם ישוע אכלי
זה הוא אשר אעשה את דצור
אבי אשר שלחני ואשר אכלה
את מעשיו :

*Dizeles Iesus, Mi comida es, que yo haga la
voluntad del que me embió, y que acabe su obra.*

35 הלא אתם אומרים כי עוד
שלוש שנה חדשים ויבוא חקציר
הנה אני אמר לכם שאני עיניכם
ודא את הארצות כי לבנות
הנה אל חקציר עתה :

*No dezis vosotros que aun ay quatro mefes
hasta la siega? He aqui yo os digo, alcad vuestros
ojos, y mirad las regiones porque ya estan blan-
cas para la siega.*

36 וחקציר שכו לקח ויאסח
פרי לחי עולם אשר גם חורע
ישמח יחדו וגם חקציר :

*Y el que siega, recibe salario, y allega fruto
para vida eterna: para que el que siembra tam-
bién goze, y el que siega.*

37 כי בואת יש דבר אמת כי
אחר יש חורע ואחר חקציר :

*Porque en esto es el dicho verdadero, Que
vno es el que siembra, y otro es el que siega.*

38 אני שלחתי אתכם לקצור
אשר שם אינכם יעלהם אחרים
געו ואתם בייעתם לבואו :

*Yo os he embiado a segar lo que vosotros
no labrastes: otros labraron, y vosotros aueys en
trado en sus labores.*

39 ובעיר ההוא שומרונים רבים
האמינו בו בעבור דבר האשה
המעידה כי אמר לי את כל
אשר עשיתי :

*Y muchos de los Samaritanos de aquella ci-
dad creyeron en el por la palabra de la muger que
dava testimonio diciendo, Que me dixo todo lo
que he hecho.*

ד

34. λέγει αὐτοῖς, ὁ ἰησοῦς, ἐμὸν
βρώσιόν ἐστιν, ἡνὰ ποιῶ τὸ θέλημα
τοῦ ἀποστολέου μου, καὶ πληρῶσαι αὐ-
τοῦ τὸ ἔργον.

*Iesus lenr dit, Ma viande est que ie
face la volonté de celui qui m'a enuo-
yé, & parface son oeuvre.*

35. Οὐχὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τε-
τράμηνος ἐστὶν, καὶ ὁ θερισμὸς ἐρχο-
μενός ἐστιν; ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἐπαύριον ἔστιν ὁ
θερισμὸς ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς θερίσατε τὸν
καμῖνον, ὅτι λέγουσιν οἱ σαρδάνιοι
καμῖνον ἔχει.

*Ne dites-vous pas qu'il y a encore
quatre mois, & la moisson viendra?
voici, ie vous di, leuez vos yeux, & re-
gardez les contrees: car elles sont ia
blanches pour moissonner.*

36. Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβ-
ναί, καὶ συναρπάσας πρὸς ζωὴν
αἰώνιον, ἡνὰ καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ
χαίρει καὶ ὁ θερίζων.

*Or celui qui moissonne reçoit sala-
re & assemble le fruit en vie éternelle:
afin que celui qui sème ait ensemble io-
ye, & celui qui moissonne.*

37. Ἐν γὰρ τῷτο ὁ λόγος ἐστὶν ὁ
ἀληθινός, ὅτι ἀλλὰ ἐστὶν ὁ σπεί-
ρων, καὶ ἀλλὰ ὁ θερίζων.

*Car en cela est ce dire veritable, Qu
vn seme, & l'autre moissonne.*

38. Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερί-
ζειν, ὅσον ὑμεῖς οὐκ ἐλαβετε ἔργον
κατασκευάσαι, καὶ ὑμεῖς ὑμῶν εἰς τὸν
καμῖνον αὐτῶν ἐμβαλετέ τινες.

*Je vous ai enuoys moissonner ce
en quoi vous n'avez point travaillé: ap-
tres ont travaillé, & vous estes entrés
en leur travail.*

39. Ἐκ τῆς πόλεως οὐκ αἰτίας πολλ-
οὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν διὰ τὴν μαρ-
τυρίαν, ἧς ἐποίησε ἡ γυνὴ αὐτοῦ
μαρτυροῦσα ὅτι εἶπε μοι πάντα
ὅσα ἐποίησα.

*Or de cette ville-là plusieurs des Sa-
maritains crurent en lui, pour la par-
ole de la femme, laquelle auoit rendu ce
testimoignage, Il m'a dit tout ce que j'ai
fait.*

CAP. IIII.

34. Dicit eis Iesus, Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me, ut perficiam opus eius.

Iesus said unto them; My meate is that I may do the will of him that sent me; and finish his worke.

35. Nonne vos dicitis, quod adhuc quatuor menses sunt, & messis venit? Ecce dico vobis, levate oculos vestros, & videte regiones; quia albae sunt iam ad messem.

Say not ye; There are yet foure monethes; and then cometh harvest? Beholde; I say unto you; Liff; by now eves; and looke on the regions; for the are white already unto harvest.

36. Et qui metit, mercedem accipit; & congregat fructum in vitam aeternam: ut & qui seminat, simul gaudeat & qui metit.

And he that reapeth; receiveth wages; and gathered fruite unto life eternall; that both hee that soweth; and he that reapeth; might reioyce together.

37. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat, & alius est qui metit.

For herein is the saying true; that one soweth and another reapeth.

38. Ego misi vos metere quod vos non laborastis; alii laboraverunt, & vos in labore eorum introistis.

I sent you to reap that; wherein ye have not labored; other men laboured; and ye are entered into their labours.

39. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis, Quia dixit mihi omnia quaecunque feci.

Nowe many of the Samaritanes of that citie beleved in him; for the saying of the woman which testified; He hath tolde mee all things that ever I did.

Das IIII. Capitel.

34. Iesus spricht zu ihnen: Meine speise ist die / daß ich thu den willen des / der mich gesandt hat / vnd volende seine Werck.

Ihesus siger til dem / Min Mad er / at ieg ger hans Vilie som mig vdsende / oc fuldtkommer hans Verning.

35. Saget jr nicht selber / Es sindt noch vier Monden / so kompt die Erndte? Sihe / ich sage euch / hebet eure augen auff / vnd sehet inn das Feld / denn es ist schon weiß zur Erndte.

Sige icke selfs / Der ere end nu fire maaned / saa kommer Høst? See / Jeg siger eder / oploffter eders øyen / oc seer paa marken / Thi der er allerede hviit til høsten.

36. Vnd wer da schneidet / der empfehet Lohn / vnd sammlet Frucht zum ewigen Leben / auff daß sich miteinander freuen / der da säet / vnd der da schneidet.

De hvo som høster hand saar Løn / oc samler Fruct til det ewige Liff / Paa der de skulle glæde sig mer huer andre / den som saar oc den som høster.

37. Denn hie ist der Spruch waar: Dieser säet / der ander schneidet.

Thi her er det Ord/sprock sant / Denne saar / Den anden høster.

38. Ich habe euch gesandt zu schneiden / daß ihr nicht habt gearbeitet / Ander haben gearbeitet / vnd ihr seht in ihre arbeit kommen.

Jeg haaffuer vdsent eder at høste det som icke arbejdede / andre haaffue arbejdet / oc i ere komne i deris arbejde.

39. Es glaubten aber an ihn viel der Samariter / auß derselbigen Stadt / umb des Weibes rede willen / welches da zeugete / Er hat mir gesagt / alles was ich gethan habe.

De der trode mange Samaritaner paa hannem / aff den samme Stad / for den andens tale skyld / som saa vidnede / Hand haaffue sagt mig / alt det ieg haaffuer gjort.

Kapitola IIII.

34. Nescit enim Gessus: Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me, ut perficiam opus eius.

Theserzelli Iesus; Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me, ut perficiam opus eius.

35. Wollt wy prawiße / Je gesset gsauntz Meßse / a zeit pfligdet / An prawim wam / zdwij hñete oßi wasse / a partie na fraging jet se gij blegij te jni.

I say wy nie mowcie; Jeseje sa czerzy miasce a tedy zimno desydzcie Orosz wam powiedam; Podniecie oczu waszych / a przyjrzycie sie krajom / doczajcie blagie sa tu zimno.

36. A doßt jne / odpłatut bře / a shromazdye wżitel z żywotu wżetnemu / aby y ten doßt zroßhwa spolu se radowali y doßt jne.

A kthoryc jnte bierzcie zapłatu / y zbierajcie owoce do żywota wiecznego / aby y ten doßt zroßhwa spolu se radowali y doßt jne.

37. W tom sagist slowo prawde gess / Je gind gyt kteryj rozshwa a / gind kteryj jne.

Abowiem w tym powieśc onk gess prawdywa / Inżycie kteryj sice / a inżyc kteryj jne.

38. Jat gsem was poslat / a bystie jali o tem j gste ne pracowali. Gini gsaun pracowali / a wy gste w gegich pracy wesli.

Jacim was poslat jac th oßo lo egegoßte wy nie robili / inżyc robili / a wyście wesli w robote idy.

39. I Wreßia pak toho mnoz zroßhwa nřhoz Samaritanow proßet jany kteryj sice / decawij wydawala / Je mi gess powedzi wßedny wßedny kteryj gsem koli tñila.

Tedy z mißst a onego wiele Sħmartytanow wwieryli wem nřa powieße oney niewiasty / Proza sħwiadczył a teßej wßyßko powiedzial co iedno kowist cymli.

40 וְכַד אָתָּו לְתֵמָה הָנוּ
שְׁמִינָא בְּצוּ מִנְּהָ דִּיהוּא
לְתֵמָהוּ נִתְּנָה לְתֵמָהוּ
תִּרְיוּ עִמּוֹ:

*I Samaritani dunque come furono Ge-
nuiti à lui, lo pregarono che restasse con lo-
ro: & co'seſse ſino due giorni.*

41 וְסִמְנָא הִימְנוּ בָּהּ
מְטוּל מִלְּתָהּ:

*Emoliti più crederono per il suo par-
lare.*

42 וְאִמְרִין הֵנוּ לֹא נִתְּנָה
הִי דְּמִכִּיל לֹא הִנֵּה ב
בְּמִלְּחָמִי מִהִימְנוּ בָּהּ
הֵנוּ צִיר שְׁמִצּוּ וְיִדְּעוּ דִּיהוּא
אִיתְּנִי שְׁרִירָאִית מְשִׁיחָה
מִתְּנִיָּה דְּעֻלְמָא:

*E dicevano à la femme, Noi noi non
crediamo più per la tua parola: impero-
che non immedesimi l'habbiamo veduto, e
ſappiamo che queſto è veramente Chriſto
il Salvatore del mondo.*

43 וְבִתְרִי תִרְיוּ עִמּוֹ נִבְקַ
הַשִּׁיע מִן חֲמֹן נִאֵל ל
לְגָלִילָה:

*Due giorni appreſſo ſi partì dali, &
andò ſeſſe in Galilea.*

44 הוּ צִיר שְׁוֹעַ סֶהֱרָ ד
דִּיהוּא בְּמִדִּיתָהּ לְ
מִתְּנִקָּר:

*Perciò che eſſo Ieſu habbena reſo te-
ſtimonianza che ſu Profeta non è hono-
rato ne la ſua patria.*

45 כִּד דִּין אָתָּא לְגָלִילָה
קְבִלְהוּ לְגָלִילָה דִּיהוּ
אִתְּתָא בְּל דְּעֵבֶד
בְּאִיר שְׁלֹם בְּעִדְעָא אָתָּו
הֵנוּ צִיר נִאֵף הָנוּ לְעִדְעָא:

*Quando dunque ſu venuto in Gali-
lea, i Galilei lo riconobbono, habbendo ve-
duta tutta la coſa, & ſingli habbena fatto in
yeruſalem nel giorno de la feſta: perciò che
ancor eſſi erano venuti à la feſta.*

46 אָתָּא דִּין תּוֹב שְׁוֹעַ
לְחִטָּא דְּגָלִילָה אִיבְנָה
דְּעֵבֶד מִנְּהָ חֲמִינָה וְאִתְּ
הָנָא בְּבִמְרָן נִחֻם עֵבֶד
מִלְּפָנֵי חַד דְּפִרְהָ בְּרִיָּה
הִנֵּה:

*Ieſu dunque venne di nuovo in Ca-
na città di Galilea, doue habbena fatto de
l'acqua vino. Et exarò ſono de la corte del
re, il figliuolo di cui era ammalato in Ca-
pernaum.*

40 וְכַאֲשֶׁר בָּאוּ אֵלָיו הַשָּׁמָרִים
שָׁאֵלוּ מִמֶּנּוּ לְהִזְחִלוֹ עִמָּהֶם וַיְהִי
שָׁם לְיוֹמִים:

*Mas viniendo los Samaritanos à el, roga-
ronle que quedasse alli: y quedo alli dos dias.*

41 וְרַבִּים מִדְּשָׁוִים הֵאֱמִינוּ
בּוֹ בְּעֵבֶד דְּבָרוֹ:

Y creyeron muchos mas por la palabra de el.

42 וְלֹאֲשֶׁה אָמְרוּ לֹא מֵאֲמִינִים
אָנְחֵנוּ בְּעֵבֶד מִלְּחָמָה כִּי אֲנִם
אָנְחֵנוּ שְׁמִעְנוּ וְיִדְּעֵנוּ כִּי זֶה הוּא
בְּנֵמָתָה מוֹשִׁיעַ הָעוֹלָם הַמְּשִׁיחַ:

*Y dezian à la muger, Que ya no creemos por
tu dicho, porque nosotros mismos auemos oydo
y ſabemos, que verdaderamente eſte es el Salua-
dor del mundo, el Chriſto.*

43 וּבָיִים הַשְּׁלִישִׁי יָצָא מִשָּׁם
וַיֵּלֶךְ לְגָלִילָה:

*Y dos dias despues ſalió de alli, y fueſe à Ga-
lilea.*

44 וְהוּא יִשְׁוֹעַ הָעִיד כִּי לְנָבִיא
בְּאֶרֶץ מוֹלְדָתוֹ וּבְעִירוֹ לֹא יֵשֶׁ
לוֹ כְבוֹד:

*Porque el mismo Ieſus dió testimonio, Que
el Profeta en ſu tierra no tiene honrra.*

45 וְכַאֲשֶׁר בָּאוּ בְּגָלִיל קִבְּלוּ
אוֹתוֹ הַגָּלִילִים כִּי רָאוּ אָתָּא כֹּל
אֲשֶׁר עָשָׂה בִּירוּשָׁלַם בְּחַג נִחֻם
הִמָּה בָּאוּ אֵלֶיֶהָ:

*Y como vino à Galilea, los Galileos lo reci-
bieron, viſtas todas las coſas que auia hecho en
Ieruſalem en el dia de la Fieſta: porque tambien
ellos auian venido al dia de la Fieſta.*

46 וַיָּשָׁב וַיָּבֹאוּ יִשְׁוֹעַ אֶל־קָנָה
הַגָּלִיל אֲשֶׁר שָׁם עָשָׂה יֵין מִמֵּי־
נִיְהִי אִישׁ עֶבֶד חַמְלָךְ וּבִנּוֹ הָלָה
בְּכַפֵּר נָחוּם:

*Vino pues Ieſus otra vez à Cana de Galilea,
donde auia hecho el vino del agua: y auia en Ca-
pernaum vno del Rey cuyo hijo eſtaua enfermo.*

40. Ὡς οὖν ἤλθον αὐτῶν οἱ
σαμαριῖται, ἤρωτων αὐτὸν ἵνα
παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡ-
μέρας.

*Quand donc les Samaritains fu-
rent venus vers lui, ils le prièrent
qu'il demeurait avec luy, & il demeura
la deux iours.*

41. Καὶ πολλοὶ πλείους Ἰησοῦ-
ς εἰς αὐτὸν ἀξ' ἃ τὸν λόγον αὐτοῦ.

*Et beaucoup plus de gens creurent
pour la parole.*

42. Τῇ τε γυναίκει ἔλεγον, ὅτι
οὐκ ἔτι δεῖ σε τοῦ λαλοῦναι
τούτοις, αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόεμεν, καὶ
εἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθὺς ὁ
σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ χριστός.

*Et disoyent à la femme, C'en'est
plus pour ta parole que nous croyons:
car nous-mêmes ſauons ouï: & ſau-
ons que ceſtuy-ci eſt veritablement le
Chriſt, le ſauueur du monde.*

43. Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐ-
ξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς
τὴν γαλιλαίαν.

*Or deux iours apres il ſe partit de
là: & ſ'en alla en Galilee.*

44. Αὐτὸς γὰρ ὁ ἰησοῦς ἐμαρ-
τύρηται, ὅτι οὐκ ἔστι τι ἰσχυ-
ρότερον τοῦ καὶ ἐκεῖ.

*Car Ieſus auoit rendu témoigna-
ge qu'en Prophete n'eſt point honore
en ſon païs.*

45. Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν γα-
λιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ γαλι-
λαῖοι, πάντες ἐσπεύοντες αὐτὸν ἰδεῖν
ὅτι ἠκούσαν ὅτι ἐποίησεν ἐν
Ιερουſαλὴμ ὅτι ἐποίησεν. καὶ
αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἐορτήν.

*Quand donc il fut venu en Galilee,
les Galiléens le reçurent, ayans veu
toutes les choſes qu'il auoit faites en
Ieruſalem au jour de la feſte, car eux
auſſi eſtoyent venus à la feſte.*

46. Ἦλθεν οὖν ὁ ἰησοῦς πάλιν
εἰς τὴν κανὰ τῆς γαλιλαίας, ὅπου
ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον, ἐλὼν παρὲς
βα-
σαλῶος, ὃ ὁ υἱὸς τοῦ ἐκείνου ὃς καπερ-
ναούμ.

*Ieſus donc vint derechef en Cana
ville de Galilee, où il auoit conuertí l'
eau en vin. Or y auoit-il vn ſeigneur
de cour, diu quelle fils eſtoit malade en
Capernaum.*

ד

47. הָנָא שְׁמַע דְּאַתָּה
הָנָא נְשׁוּעָא מִן יְהוּד
לְגַלִּילָא נְאוּל לִתְחַה וּבִעָא
הָנָא מִנְה דִּיחֻת וְנִאסָא
לְבִרָה קָרִיב מִנֵּי צִיר
לְמָמְרָא:

*Cestui hauendo detto che Iesv era
venuto da Giudea in Galilea, sen'anda à
lui, e pregolla che si vendesse à guiarlo il suo
figliuolo: percochi egli stava per morire.*

48. אָמַר לָהּ נְשׁוּעָא אֵן
אַתְּתָא וְתִרְמַדְתָּא לָהּ
תַּחֲוִיו לֹא תְהִימְנוּ:

*Iesv allora gli disse, Se voi non vedete
de segni e de miracoli, non credete.*

49. אָמַר לָהּ הוּ עֲבַד מִ
מַלְכָא מִרִי חוּת עַד לֹא
מֵצֵאת לָהּ טַלְמִית:

*Ecceui de la corte gli disse, Signore,
scendo prima che l'uoio figliuolo si muoia.*

50. אָמַר לָהּ נְשׁוּעָא וְ
בְּרָךְ מִי הוּ וְהִימֵנו הוּ
עֲבַדָּא בְּמַלְתָּא דְּאָמַר לָהּ
נְשׁוּעָא נְאוּל:

*Iesv li disse, V'adesso figliuolo viene.
Eguell'huomo credete à la parola che
Iesv gli hauea detta: & andò via.*

51. בִּד דְּיוּ בִּתְת הָנָא
אֲרַעֲתִי עֲבַדְתִּי וְסִבְרִיתִי
נְאֻמְרִיו לָהּ בְּרָךְ תִּימָא:

*Entente che gia seme scendena i suoi
seruitori li vennero incontro, e riferirono
gli, dicendo, Il tuo figliuolo viene.*

52. וְשִׂמְלָא אֲבוּ דְּבִימְנִי
עֲדִנָא אֲתַחֲלֵם אֲמַרְיו לָהּ
אֲתַמְלִי בְּשִׁבְעָא שְׁעִין ש
שְׂבָקְתִּיה אֲשַׁתָּא:

*Allora egli gli domandò de l' hora ne
laquale era impiorato. Et egli li disse,
Hier à l' hora septima la febbre il lasse.*

53. וַיֵּדַע אֲבוּי דְּבָרִי ש
שְׂעִתָּא דְּבִי אָמַר לָהּ
נְשׁוּעָא דְּבָרִךְ תִּימָא וְהִימֵנו הוּ
וּבִיתָה אֲשַׁתָּא:

*Il padre dunque conobbe che cio era
stato à quell' hora, ne laquale Iesv gli
hauea detto, Il tuo figliuolo viene: così
credette esso, e tutta la casa sua.*

54. הָנָא תִּיב אֲתָנָא ד
דְּתִרְמִין עֲבַד נְשׁוּעָא בִּד א
אֲתָא מִן יְהוּד לְגַלִּילָא:

*Questa seconda signa ancora fece Iesv,
essendo venuto di Giudea in Galilea.*

ד

47. זֶה שׁוֹמֵעַ כִּי יֵשׁוּעַ בָּא
מִיְהוּדָה בְּגַלִּיל וַיֵּלֶךְ אֵלָיו וַיִּשְׁאַל
מִמֶּנּוּ אִשָּׁר יֵרֵד וַיִּרְפָּא אֶת־בְּנֵי
כִּי עָתִיד הָיָה לָמוֹת:

*Este, como oyó que Iesus venia de Iudea en
Galilea, fue à el, y rogauale que descendiesse, y sa-
nasse su hijo: porque se comenzaua à morir.*

48. וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ אֵלָיו אִם
אֵינְכֶם אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים תִּהְיוּ
לֹא תֵאמְרוּ:

*Entonces Iesus le dixo, Si no vierdes senna-
les y milagros, no creereys.*

49. וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲבַד הַמֶּלֶךְ
אֲדֹנִי יְרֵדָה נָא בְּטָרִם יָמוֹת בְּנִי:

*El del Rey le dixo, Sennor, deciendo antes
que mi hijo muera.*

50. וַיֹּאמֶר לוֹ יֵשׁוּעַ לָךְ בְּנֶךָ הִי
וַיֹּאמְרוּ הָאִשׁ בְּדָבָר אֲשֶׁר אָמַר
לוֹ יֵשׁוּעַ וַיֵּלֶךְ:

*Dizele Iesus, Vé tu hijo biue. Creyó el hom-
bre à la palabra que Iesus le dixo, y fuefe.*

51. וַיְבָרְכֵהוּ וַיִּקְרָא לוֹ עֲבָדָיו
וַיִּגִּידוּ לְאָמַר כִּי בְנֶךָ הִי

*Y viniendo ya el, los sieruos lo salieron à re-
cebir, y le dieron nuzas diziendo, Tu hijo biue.*

52. וַיַּחְקֶר מֵהֶם אֵת תְּשֻׁעָה אֲשֶׁר
בָּה נִרְפָּא לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כִּי
תָמּוּל בְּשֻׁעָה תְּשַׁבִּיעִית עֲזֻבָה
אוֹתוֹ מִקִּדְמָתָא:

*Entonces el les preguntó à que hora comen-
çó à estar mejor: y dixeronle, Ayer à las siete lo
dexo la fiebre.*

53. וַיֵּדַע הָאָבִי כִּי הָיָה בְּשֻׁעָה
הָיָא אֲשֶׁר בָּה אָמַר אֵלָיו יֵשׁוּעַ
כִּי בְנֶךָ הִי וַיֹּאמְרוּ הוּא וְכָל־
בֵּיתוֹ:

*El padre entonces entendió, que aquella ho-
ra era quando Iesus le dixo, Tu hijo biue, y creyó
el y toda su casa.*

54. וְהָיָה אוֹת שֵׁנִי אֲשֶׁר עוֹדְנָא
עָשָׂה יֵשׁוּעַ בְּבוֹאֵהוּ מִיְהוּדָה בְּגַלִּילָא:

*Esta segunda sennal boluió Iesus à hazer quan-
do vino de Iudea à Galilea.*

ד

47. Οὗτος αὐτὸς εἶπε ἰησοῦς
ὅτι ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλι-
λαίαν, ἀπελθὼν πρὸς αὐτὸν, καὶ
ῥησάτω αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰα-
σῇται αὐτόν· ὅτι ἡδὲ ἤμηναι γὰρ ἀ-
ποθνήσκει.

*Cestui la ayant entendu que Iesus
estoit venu de Iudee en Galilee, s'en alla
vers lui, & le pria qu'il descédist, pour
guérir son fils: car il s'en alloit mourir.*

48. Εἰπὼν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐ-
τόν, ἰὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃ-
τι οὐ μὴ πιστεύσῃ.

*Adonc Iesus lui dit, Si vous ne voyez
signes & miracles, vous ne croyez
point.*

49. Λέγων οὖν αὐτῷ ὁ βασι-
λεὺς, κύριε, καταβέθου πρὸς τὸν ἀ-
ποθνήσκον τὸν παῖδά μου.

*Adonc ce seigneur de cour lui dit,
Seigneur, descen devant que mon fils
meure.*

50. Λέγων αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, περὶ δὲ
ὁ υἱὸς σου ζῇ καὶ σῶται, εἰς τὴν
θέραν· καὶ λέγων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ ἰη-
σοῦς, καὶ ἐπερὶ δὲ τῆς.

*Iesus lui dit, Va, ton fils vit. Cest
homme creut à la parole que Iesus lui
auoit dite: & s'en alloit.*

51. Ἡδὲ γὰρ αὐτὸς καταβὰς εἰς
αὐτὸν αὐτὸς ἀπήγγειλεν αὐτῷ,
καὶ ἀπήγγειλεν λέγοντες, ὅτι ὁ
παῖς σου ζῇ.

*Et comme dehis il descendoit, ses
seruiteurs lui vindrent au deuant, & lui
apporterent des nouuelles, disans, Ton
fils vit.*

52. Ἐπιβὰς οὖν πρὸς αὐτὸν τῶν
ἄνθρωπων ἐν ἡχομολόγησιν ἔλεγον
αὐτῷ, ὅτι χθὲς ὡραν ἰσθόμην αὐ-
τὸν περὶ τοῦ παιδὸς σου.

*Adonc il leur demanda à quelle heu-
re il s'estoit trouué mieux. Et ils lui di-
rent, Hier sur les sept heures la heure
le laissa.*

53. Ἐγὼν οὖν ὁ πατήρ ὅτι ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ ἔπεν αὐτῷ ὁ
ἰησοῦς, ὅτι ὁ υἱὸς σου ζῇ, καὶ ἐπέστι-
ν αὐτὸς ἐν ἡοικίᾳ αὐτοῦ ὅλην.

*Le pere donc cognut que c'estoit à
cette même heure, la que Iesus lui a-
uoit dit, Ton fils vit. Et il creut, & ton-
te la maison.*

54. Τοῦτο πάλιν δὲ ποιῶν σημεῖον
ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς ἔλθων ἐκ ἰου-
δαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν.

*Ce second signe fit encore Iesus,
quand il fut venu de Iudee en Galilee.*

ה
1 בַּתֵּר הָלִין הוּא עֲדָדָא
דִּיהוּדִין וְסִלֵּק יִשׁוּעַ
לְאַרְשָׁלַם :

*Dopo queste cose fu una festa de
Giudei, e l'essv feli in Ierusalem.*

2 אֵית הוּא דִּין תָּמִין
בְּאַרְשָׁלַם דְּוִכְתָּא חֲדָא
דְּמַעֲמֻדִיתָא דְּמִתְקַרְנָא
עֲבָרָא בֵּית הַסֵּדָא וְאֵית
הוּא בֵּה חֲמִשָּׁא אֶסְטֻוֹן :

*Hor in Ierusalem è un lauorio ap-
presso la piazza de le pecore, che si chia-
ma in Hebreo Betesda, il quale ha cinque
portici.*

3 וּבְהָלִין דִּין הוּא עֲמָא
סִנְיָא דְּכֻרְיָא וְסִנְיָא
וְתִנְיָא וְיִבְיָשָׁא וְמִסְכִּין
הוּא לְדוּעָא דְּמִיָּא :

*In questi giaceua una gran multitu-
dine d'infermi, di ciechi, di zoppi, d'at-
tratti, che aspettauano il mouimento de
l'acqua.*

4 מִלֵּאכְנָא דִּין בִּזְבֻּזְבֻּן
נָחַת הוּא לֵה לְמַעֲמֻדִיתָא
נְמוּצִיָּה הוּא לְהָן לְמִיָּא
וְאֵינָא דְּקֻרְבָּיָא נָחַת הוּא
מִן בַּתֵּר וְנִצָּא דְּמִיָּא מִ
מִתְהֵלֵם הוּא כֹּל בְּאַכְנָא
אֵינָא דֵּאֵית הוּא לֵה :

*Perciò che un Angelo ad un certo
tempo scendeva nel lauorio, e turbaua
l'acqua. Allora il primo che si scendeva
dopo il turbamento de l'acqua, era risa-
nato da qualunqz malattia fusse oppresso.*

5 אֵית הוּא דִּין תָּמִין גְּבֵרָא
חַד דְּתִלְתִּין וְתִמְנָא שָׁנִין
אֵיתְהֵי הוּא בְּכֻרְבָּיָא :

*Hor quini era un huomo che era sta-
to infermo trent'otto anni.*

6 לְהָנָא הוּא יִשׁוּעַ דְּרִמָּא
וִידַע דְּוִכְנָא סִנְיָא אֵינָא
לֵה וְאָמַר לֵה צִבְיָא אָנָּה
דִּתְתִּחַלֵּם :

*Issv hauendo veduto costui à giace-
re, e conosciuto ch'egli era già molto
tempo stato ammalato, li disse, Vuoi tu
esser fatto sano?*

ה
1 וְאַחֲרֵי כֵן תֵּלַךְ יְהוּדִים וַיַּעַל
יִשׁוּעַ אֶל־יְרוּשָׁלַם :

*Despues de estas cosas, era vn dia de fiesta de
los Iudios, y subió Iesus à Ierusalem.*

2 וַיֵּשׁ בְּיְרוּשָׁלַם אֶל־שַׁעֲרֵה־צֹאן
בִּרְכָּה אֲשֶׁר עֲבָרִית גְּבֻרָא בֵּית
הַסֵּדָא אֲשֶׁר לֵה חֲמִשָּׁה אֹרְלָמִים :

*Y esta en Ierusalem à la Puerta del Ganado
vn estanque que en Hebrayco es llamado Beth
esda, el qual tiene cinco portales.*

3 בְּאַלְהָ שְׁכַב הַמִּזְן רַב הַחֹלִי'ם
עֹרְיִים פְּסָחִים יְבֻשִׁים וּמְקֹרְיִים
אֶת־תְּנוּעַת הַמַּיִם :

*En estos estaua echada grande multitud de
enfermos, ciegos, coxos, secos : que estauan espe-
rando el mouimiento del agua.*

4 כִּי מִלֵּאךְ בָּעֵתוֹ יֵרֵד בְּבִרְכָּה
וַיִּדְבֹּשׁ אֶת־הַמַּיִם וַאֲשֶׁר רָאשׁוֹן
יֵרֵד אַחֲרֵי מִדְּבֹשׁ הַמַּיִם גְּבֵרָה
וַגְּרָמָא מִכָּל־מַחֲלָה אֲשֶׁר
חֵלָה :

*Porque el Angel (del Sennor) descendia à
cierto tiempo à l'estanque: y reboluia el agua : y
elque primero descendia en el estanque despues
del mouimiento del agua, era sano de qualquier
enfermedad que tuuiffe.*

5 וַיְהִי שָׁם אִישׁ אֶחָד וְהוּא שְׁלִישִׁים
וּשְׁמוֹנֶה שָׁנָה הָיָה בְּמַחֲלָתוֹ :

*Y estaua alli vn hombre, que auia treynta y
ocho annos que estaua enfermo.*

6 אֹתוֹ רָאָה יִשׁוּעַ כִּי יֹשֵׁב
וִידַע כִּי עַד עֵתָּה רַבּוֹת עָתִים
הָיָה לוֹ אָמַר אֵלָיו הֲתִאֲבָה
לְהִרְפָּא מִמַּחֲלָתְךָ :

*Como Iesus vido à este echado, y enrendió
que ya auia mucho tiempo, dizele, Quieres
ser sano?*

ΚΕΦ Α Λ θ.

Μετὰ ταῦτα ὡς ἔσθ' ἡ ἑορτὴ τῶν
Ἰουδαίων, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς
Ἱερουσόλυμα.

*Après ces choses il y auoit vne fe-
ste des Iuifs : parquoy Iesus monta en
Ierusalem.*

2. * Ἐστ' δὲ ἐν ταῖς Ἱερουσαλὺμοις
ἵδρις ἡ πύλη τοῦ ποταμοῦ τοῦ ὀνόματι
βηθσαι, ἡ ἑρμηνεύουσα βήθσαι δα,
πύλη πέντε ἔχει.

*Ory a-il en Ierusalem, au marché
aux moutons vn lauoir, qui est appelé
en Hebreu Bethesda, ayant cinq por-
ches.*

3. * Ἐν ταῖς κατὰ τὴν πύλιν
πύλιν τῶν ἀσθενούντων, τοῦ φάρ-
μακου, ἔκειτο ἐκδεχόμενον τὴν
ἐν τῷ ὕδατι κίνησιν.

*Esquels gisoit grande multitude de
malades, auengles, boiteux, & gens qui
auoyent les membres secs, attendans le
mouuement de l'eau.*

4. * Ἀγγέλῳ γὰρ κτ' ὑπορῶν
κατέβαινον ἐν τῇ Ἱερουσαλὺμῃ, ὅ
ἐν τῷ ποταμῷ τῷ ὀνόματι βηθσαι
ἡμῶν κτ' τὴν ἀσθενείαν ἐν τῷ
ὕδατι, ὅς ἐστιν ἡ κίνησις κατὰ τὴν
ἐν τῷ ποταμῷ.

*Car vn Ange descendoit en certain
temps au lauoir, & troublait l'eau : &
lors le premier qui descendoit au lauoir
après le troublement de l'eau, estoit
guéri, de quelque maladie qu'il fust de-
tenu.*

5. * Ἦν δὲ τις ἀνθρώπου ἐκείνῃ ἡμέρᾳ
κατὰ ταῦτα ὅτι ἔχων ἐν τῇ ἀσθε-
νείᾳ.

*Ory auoit-il là vn certain homme
qui estoit detenu de maladie depuis
trenté huit ans.*

6. * Τότε ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατεκά-
μυσεν, ἔγνωεν ὅτι πολὺν χρόνον
ἔχεν. λέγει αὐτῷ, Ἰησοῦς, σὺ γινώ-
σκεις;

*Iesus le voyant gisant par terre, &
cognoissant qu'il auoit là esté là long
temps, lui dit, Veux tu estre guéri?*

Post hæc erat dies festus
Iudæorum, & ascendit
Iesus Ierosolymam.

After that, there was a feast of
the Jewes, & Iesus went up to Jeru-
salem.

2. Est autem Ierosolymis
super Probaucā, piscina
quæ cognominatur Hebrai-
cè Beth-saida, quinque por-
ticus habens.

And there is at Jerusalem on the pla-
ce of the sheepe a pool called in Hebrew
Bethesda, having five porches.

3. In his iacebat multitu-
do magna languentium, cœ-
corum, claudorum, arido-
rum, expectantium aquæ
motum.

In the which lay a great multitude
of sick folk, of blinde, halt, and with-
ered, waiting for the moving of the wa-
ter.

4. Angelus autem Domi-
ni descendebat secundum
tempus in piscinam: & mo-
vebatur aqua. Et qui prior
descēdisset in piscinam post
motionem aquæ, sanus fie-
bat à quacunque detineba-
tur infirmitate.

For an Angel went downe at a cer-
taine season into the pool, and troubled
the water: whosoever ther first, after
the stirring of the water, stepped in,
was made whole of whatsoeuer disca-
se he had.

5. Erat autem quidam ho-
mo ibi, triginta & octo an-
nos habens in infirmitate
sua.

And a certaine man was there,
which had bene diseased eighthe and thir-
tie yeres.

6. Hunc cum vidisset Ie-
sus iacentem, & cognovisset
quia iam multum tem-
pus haberet, dicit ei, Vis sa-
nus fieri?

When Iesus saw him lie, and knew
that he now long time had bene disea-
sed, he said unto him, Wilt thou be ma-
de whole?

Darnach war ein Fest der
Juden / vnd Iesus zoch hinauff gen
Jerusalem.

Der effter vaar en aff Iodemis-Hoyden / oc Ihe-
sus drog op til Jerusalem.

2. Es ist aber zu Jerusalem bey dem
Schafhause ein Teich / der heisset
auff Ebreisch Bethhesda / vnnnd hat
fünff Halle.

De der en Dam i Jerusalem hof Saarehusene/
hand kaldis paa Ebraiske Bethhesda / oc haffuer fem
Vdskur.

3. In welchen lagen vil Krancken /
Blinden / Lamen / Dürren / die war-
teten / wenn sich das wasser be-
wegete.

I hvilcke der laaemange Stuge / Blinde / Hal-
te / Dine / de toffuede effter / at Vandet skulde roris.

4. Denn ein Engel fuhr herab zu
seiner zeit in den Teich / vnnnd beweget
das wasser. Welcher nun der Ersie/
nach dem das wasser beweget war/
hinein steig / der ward gesund / mit
welcherley Seuche er behafftet war.

Ihi Engelen foer ned i sin tid vdi Dammen / oc
rorde Vandet. Hvo som stige nu først ind vdi effter
at Vandet vaartort / hand bleff helbrede / aff huad
som helst Stuge hand vaar bestet med.

5. Es war aber ein Mensch daselbs
achtvondtreissig jar krank gelegen.

De der vaarte en Mennecke / som haffde ligget atten
oc tiue aar lang.

6. Da Iesus denselbigen sahe ligen/
vnd vernam / daß er so lang gelegen
war / spricht er zu ihm : Wilt du ge-
sund werden?

Der Ihesus saa hannem ligge / oc fornam / at
hand haffde ligget saa lenge / siger hand til hannem/
vilt du vere helbrede?

Vtom byl Swatek Zi-
dowstj: I stel Bezjiss do
Geruzalema,

W potim dñies swietcy Widows
i / y sceł Iesus do Jeruzalem.

2. W byl w Geruzalem Ry-
bnij browny kteryj slowe Zi-
dowstj Bethesda / patro
přijistě mže.

W byl w Jeruzalem w rybnu
gdzie owce przedawano (sadow-
stj) / ktera po dygowstj zwana. Be-
thesda / młaca pierkeo pod stenie.

3. W nich to leželo mnozst-
wji welikę nedzjroch / sle-
pich / kulhawych / wschlych / o-
tęrawagijce hnuj wody.

W korych leželo bärzo wiele
niemocnych / slepych / chromych /
wyschlych / kory cykaly porusze-
nia wody.

4. Nebo Angel Božij gŕstca
ho řasu sřinpowal do Rybnij-
stj / a hřbal wodau. A kdož
prwnij estapil do Rybnijstj
po hnuj wody / wzdrawen by-
wal / od kure koli niemocy trę-
pen byl.

Abowiem Antol sřinpowal
pewne go řasu w řadawke / y pos-
tupal wode / A řak ten kory nas
purnej wřapil po wzręsemu
mody / řlawal se zdrowym od řak-
dey niemocy w kory bytedno byl
zabjertjan.

5. W byl iř Eflowř geden kę-
rřj ležel ojm a řřideti let w
niemocy swę.

W byl řhannickory od tręch
o řębat y ořmy lat niemoca řęz-
ny.

6. Eřo řdnj řřřel Bezjiss an-
leřj / a peřnal řęh gř řas
mnohę byl niemocy / řřř ge-
mu : Eřęřřři zdřřno bępi ř

Eřo gdy Iesus wyřal ležęce-
go / ř poznal řę przez dlugi řřas
był niemocy / řřř do niego ř
eřęřę być zdrowę

ה

7 עָנָה הוּ פְּרִיָּהּ וְאָמַר
אִין מִרִּי לִית לִי דִין אֲנִישׁ
דְּמָא דְּאַתְתִּינִיעוּ מִיָּדִי
יְדִמִּינִי בְּמַעֲמִידִתָּהּ
אַלֵּא עַד אָנָּה אָתָּה אָנָּה
אַחֲרִין מִן קִדְמִי נִחַת:

L'infermo gli rispose, Signore, io non ho huomo che mi metta nel lauatoio quando l'acqua è turbata: per il che mentre che io vi vengo, Qualtro vi scende innanzi a me.

8 אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ קוּם
שְׂקוּל עֲרֹסְךָ וְהֵלֵךְ:

Iesus li dice, Leuati tu, toglì il tuo letto, e cammina.

9 וְכֵן שָׁעָתָה אֶתְחַלֵּם
גִּבְרָא הוּ נִקְם שְׂקִיל עֲרֹסָהּ
וְהֵלֵךְ וְהוּ הוּ יִמְאָה שְׂבָתָהּ
הַיּוֹם:

E subito quell'huomo divenne sano, e toglì il suo letto, & camminaua. E quel giorno era sabbato.

10 וְאַחֲרָיו לָהּ וְהוֹדִיעָהּ
לְהוּ דְּאַתְמָאסִי שְׂבָתָהּ הִי
לֹא שְׁלִיט לָהּ דְּתַשְׁקֶהָ
עֲרֹסָהּ:

Per il che i Giudei diceuano a colui che era stato risanato, Egli è sabbato, non s'è lecito portare il letto.

11 הוּ דִּין עָנָה וְאָמַר לְהוֹן
הוּ דְּעִבְדִּי חֲלִימָא הוּ
אָמַר לִי דְּשָׁקוּל עֲרֹסָהּ
וְהֵלֵךְ:

Egli rispose loro, Colui che m'ha fatto sano, m'ha detto, Togli il tuo letto, e cammina.

12 וְשָׂאֵלֵהּ מִבְּנֵי
הָנָא דְּאָמַר לָהּ דְּשָׁקוּל
עֲרֹסָהּ וְהֵלֵךְ:

Allora gli domandarono, chi è quell'huomo che t'ha detto, Togli il tuo letto, e cammina.

13 הוּ דִּין דְּאֶתְמָאסִי לֹא
יָדַע הַבְּנֵי מִנֵּי יֵשׁוּעַ בְּרִי
אֶתְגַּבֵּי הוּא לָהּ בְּכַנְשָׁתָהּ
סִגְבָּתָהּ דְּאִיתִּי הַיּוֹם
בְּדוֹכָתָהּ הִי:

Ma colui ch'era stato risanato, non sapena chi si fusse perche Iesus s'era retirato da la moltitudine, che era in quel luogo.

14 בְּתֵר וְכֵן אֶתְפַּחֵהּ
יֵשׁוּעַ בְּהִבְלָא וְאָמַר לָהּ
הָא חֲלִים אָנְתְּ תִּיב לָהּ
תְּחַטָּא דְּלִמָּא יְהוֹלֵל לָהּ
מִדָּם דְּבִישׁ מִן קִדְמָא:

Di poi Iesus lo ritrovò nel templo, e disse: Ecco, tu sei risanato, non peccar più, acciò che non t'annenga qualche cosa peggiore.

ה

7 וַיַּעַן לֹו חֲחֹלָה אֲדִנִּי אִישׁ לֹא
הָיָה לִי אֲשֶׁר אִם גִּרְפִּשׁוּ חַמִּים
יִשְׁלִיכֵנִי בְּבִרְכָּהּ אֲשֶׁר בָּהּ אִם
אָבוֹא אֲנֹכִי אַחֵר לִפְנֵי יוֹרֵד:

Y el enfermo le respondió, Sennor, no tengo hombre, que quando el agua fuere rebuelta, me meta en el estanque: porque entretanto que yo vengo otro antes demi ha decendido.

8 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יֵשׁוּעַ קוּם וְשָׂא
אֶת-מִטְבֶּחְךָ וְהֵלֵךְ:

Dizele Iesus, Leuantate, toma tu lecho, y anda.

9 וּבְרָצַע גִּהָה שָׁלוּ הָאָדָם הָהוּא
וַיֵּשֶׁא אֶת-מִטְבֶּחֹו וְהֵלֵךְ וַתְּהִי
שְׁבֶת בַּיּוֹם הַהוּא:

Y luego aquel hombre fue sano, y tomó su lecho, y yvafé: y era Sabbado aquel día.

10 וַיֹּאמְרוּ הַיְּהוּדִים לְגִרְפָּא
שְׁבֶת הִיא לֹא יֵשׁוּעַ לָךְ לְשָׂאתָ
אֶת-מִטְבֶּחְךָ:

Entonces los Judios dezian a aquel que auia sido sanado, Sabbado es, no te es licito lleuar tu lecho.

11 וַיַּעַן לָהֶם אֲשֶׁר רִפְאֵנִי הוּא
אָמַר לִי שֵׂא אֶת-מִטְבֶּחְךָ וְהֵלֵךְ:

Respondiolo, El que me sanó, el mismo me dixo, Toma tu lecho, y anda.

12 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹו מִי זֶה הִיא הָאָדָם
הָאָמַר לָךְ שֵׂא אֶת-מִטְבֶּחְךָ וְהֵלֵךְ:

Y preguntaronle entonces quien es el que te dixo, Toma tu lecho, y anda?

13 וַתִּגְרַפָּא לֹא יָדַע מִי הוּא
כִּי יֵשׁוּעַ סוּר מִן הָעָם אֲשֶׁר
הָיָה בַּמָּקוֹם הַהוּא:

Y el que auia sido sanado, no sabia quien fuese: porque Iesus se auia apartado de la compana que estaua en aquel lugar.

14 וְאַחֲרָיו כֵּן מִצָּא יֵשׁוּעַ בְּהִיכֹל
וַיֹּאמֶר לֹו הִנֵּה גִרְפָּאתָ אֶל-
תַּחֲטָא עוֹד פֶּן תִּקְרָךְ מֵאֲחֵרָה
רַעָה מִמֶּנָּה:

Despues hallolo Iesus en el Templo, y dixo le, Heaqui, eres ya sano: no peques más, porque note auenga alguna cosa peor.

ה

7. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν,
κύριε, ἀσθενῶντος σου ἕως ἡνίκα ὁ
ταυ παραχρηστῇ τὸ ὕδωρ, βιάλλω με
ἐν τῷ κυλισμῷ θύρου· ἐν ᾧ δὲ ἐρ-
χόμενος ἐγώ, ἀλλὰ πρὶν ἐμοῦ κα-
ταβαίη.

Le malade lui répondit, Seigneur, ie n'ai personne qui me jette au lauoir quand l'eau est troublee: car cependant que i'y vici, vn autre y descend deuant moi.

8. Αἰγὼ αὐτῷ ἐπησεί, ἐγείρει.
ἀρεῖ τοι κράτος τοῦ σου, καὶ περι-
πατεῖ.

Iesus lui dit, Leua-toi, charge ton petit liét, & marche.

9. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐγέρθη ὑγιὴς ὁ ἀν-
θρώπου, καὶ ἔρε τοι κράτος τοῦ
σου, καὶ περιπατεῖ. καὶ δὲ πρὶν ἐμὸς
βαίη ἐν τῇ θύρῃ.

Et incontinent l'homme fut rendu sain, & chargea son petit liét, & marchoit. Or estoit-il Sabbat en ce iour-la.

10. Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τοῦ τε-
θησθαι αὐτὸν ἥμενον, σαββατοῦ ἔργον· ὅτι
ἐξῆς τοι ἀρεῖ, καὶ περιπατεῖ.

Les Juifs donc dirent à celui qui auoit esté rendu sain, Il est Sabbat, il ne s'est point loisible de charger son petit liét.

11. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ὁ ποιῶν τις ἔργον,
καθὼς καὶ ἐγώ, ἀρεῖ τοι
κράτος τοῦ σου, καὶ περιπατεῖ.

Il leur répondit, Celui qui m'a rendu sain, m'a dit, Charge ton petit liét, & marche.

12. Ἠρώτησαν οὖν αὐτὸν, τίς ἐστιν ὁ
ἀσθενῶν, ὁ εἰπὼν σοι, ἀρεῖ τοι
κράτος τοῦ σου, καὶ περιπατεῖ.

Adonc ils lui demanderent, Qui est celui-la qui t'a dit, Charge ton petit liét, & marche?

13. Ὁ ἵστας αὐτὸν ἦδ' οὐκ ἴσεν.
ὁ γὰρ ἡσυχῇ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ὄχλου ἐν τῷ
τόπῳ.

Et celui qui auoit esté gueri ne fauoit qui c'estoit: car Iesus s'estoit escoulé du milieu des troupes qui estoient en ce lieu-la.

14. Μετὰ ταῦτα διέβηκεν αὐτὸν
ὁ ἡσυχῇ ἐν τῷ ἱερῷ, ὃ ἐστιν αὐτῷ,
ὅτι ὁ ὄχλος πρόσoner' μετὰ τὴν ἀμαρ-
τανίαν. ἡ δὲ μετὰ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἐν τῷ ἱερῷ.

Depuis Iesus le trouua au temple, & lui dit: Voici tu as esté rendu sain: ne peche plus désormais, que pis ne t'aduiene.

CAP. V.

7. Respondit ei languidus, Domine, hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit.

The sick man answered him: Sir / I have no man, whē the water is trou- bled / to put mee into the pool: but whē I am coming, another steppeth down before me.

8. Dicit ei Iesus, Surge, tolle grabatum tuum, & ambula.

Iesus said unto him: Rise: take up thy bed: and walke.

9. Et statim sanus factus est homo ille: & tulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo.

And immediatly man was made whole: and tooke up his bed: and walked: and the same day was the Sabbath.

10. Dicebant ergo Iudæi, illi qui sanatus fuerat, Sabbathum est, nō licet tibi tollere grabatum tuum.

The Jewes therefore said to him that was made whole: It is the Sab- bath day: it is not lawfull for thee to carrie thy bed.

11. Respondit eis, Quime sanum fecit, ille mihi dixit, Tolle grabatum tuum, & ambula.

He answered them: He that made mee whole, he sayde vnto me: Take up thy bed: and walke.

12. Interrogaverunt ergo eum, Quis est ille homo qui dixit tibi, Tolle grabatum tuum, & ambula?

They aske of him: What man is that which sayde vnto thee: Take up thy bed: and walke?

13. Is autem qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Iesus enim declinavit à turba constituta in loco.

And he that was healed: knewe not who he was: for Iesus had conueed him selfe: away from the multitude that was in that place.

14. Postea invenit eum Iesus in templo, & dixit illi, Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.

And after that Iesus founde him in the Temple: and said vnto him: Behold: thou art made whole: sinne no more: leaſt a worse thing come vnto thee.

Das V. Capitel.

7. Der Krancke antwortet ihm: HERR / ich habe keinen Menschen / wenn das Wasser sich beweget / der mich inn den Teich lasse / vnd wenn ich komme / so steigt ein ander für mir hinein.

Den Stuge suarede hannem / Herre / ieg hassuer inred Mennisse / som slicker mig i Dammen / naar Vandet røres / oc naar ieg kommer / saa stiger en anden i saar mig.

8. Iesus spricht zu im: Stehe auff / nimb dein Bette / vnd gehe hin.

Ihesus siger til hannem / Staa op / tag din Seng / oc gaet bort.

9. Vnd also ward der Mensch gesund / vnd nam sein Bette / vnd gieng hin. Es war aber desselbigen tages der Sabbath.

De saa bleff der Menniske helbrede / oc tog sin Seng / oc gick bort. Men det vaar den samme dag Sabbath.

10. Da sprachen die Jüden zu dem der gesund war worden: Es ist heute Sabbath / es ziemet dir nicht das Bette zu tragen.

Da sagde Joderne til den som vaar bleffue helbrede / Der er i dag Sabbath / Dig bør icke at bære Sengen.

11. Er antwortet inen: Der mich gesund machet / der sprach zu mir: Nimb dein Bette / vnd gehe hin.

Hand suarede dem / Dem som mig gjorde helbrede / hand sagde til mig / Tag din Seng / oc gaet bort.

12. Da fragten sie ihn: Wer ist der Mensch / der zu dir gesagt hat / Nimb dein Bette / vnd gehe hin?

Da spurde de hannem at / Hvo er det Menniske / som sagde til dig / Tag din Seng / oc gaet bort?

13. Der aber gesund war worden / wuste nicht wer er war / Denn Iesus war gewichen / da so vil Volcks an dem ort war.

Men den som vaar bleffuen helbrede / viste icke hvo hand vaar / Thi Iesus vaar viger bort / der saa meget Folk vaar paa den Sted.

14. Darnach fand ihn Iesus im Tempel / vnd sprach zu im: Sihe zu / du bist gesund worden / sündige fort nicht mehr / daß dir nicht etwas er- gers widerfahre.

Der effter fand Ihesus hannem i Tempelen / oc sagde til hannem / See til / du est bleffuen helbrede / Synde icke ydermere / at dig skal icke noget verre vderfarge.

Kapitola V.

7. Odpowiedl genn nemo: cnp: Vane nemam E slowka / kdy se zbauri voda / aby me wpustil do Krbatiska: Nek kdyz pa gdu / ginh pcedemnu wstupu- ge.

Tedy mu on chory odpoweds- jal: Vane niemam zadnego kros- ry by me wlozil do sadzawki gdy bywa poruszona woda / owsem niz- ta przyde mi drugi wnidzie prze- demna.

8. Aell genu Gekiss: Wstaa / wejmi loze twe a chod.

Azekl mu Jezus: Wstaa a wejmi loze twe / y chodz.

9. A hneda draw gest wlinen slowek ten / awzaw loz / swod / y chodil. A byla Sobota w ten den.

A natychmiast sic zdrowym stal on cziowiek / a wziawszy loz / swote chodzil / chocze byl Szabach dnika.

10. Tedy kelli Jide tomu kteryz byl zdraw vten den: Den Swatec i gest / nespustit toz be nospustit twego.

Tedy zdrowie mowil onemu ktery byl zdrowion: Nie godzic Swatec loz a noc.

11. Odpowiedl gim Ten kteryz me zdrowil / on mi rozkazal: Wejmi loze twe a chod.

Ale on odpowedsjal: Ten ktery me zdrowym uczynil / ranze mi řekl: Wejmi loze twe a chodz.

12. Potazali ho: Ktery gest ten slowek / kteryz kelli toz: Wejmi loze twe a chod?

A pytal go: Ktery i kelli ten coł powiezjal: Wejmi loze twe a chodz?

13. Ale ten kteryz byl zdras- wen / nespustil kedyz bol. A Gekiss byl oddel od zastupu shromaždneho na tom mijs- se.

Kecj ten co byl zdrowion nics wiedzal kto to byl / zdrowiem Je- zus ofsed byl / onego zgromadze- na / ktore na onym miewsen / byl.

14. Potom pal Gekiss na- lez geg w Chramě / y kelli ge- mu: Hle zdraw wlinen ghy / ghy- nehse / aby se toz netco hor- shyho neprishodilo.

Potom go Jezus znalazl w Fokale / y řekl mu: Owoz sic zstal zdrowym. Nie gressie wic- ces / aby ciu potom co gorsho nie podobalo.

ה

15 וְאָמַר הוּא יֵשׁוּעַ
לְיְהוּדִים דִּישׁוּעַ הוּא הוּא
דְּאִתְחַלְמָה :

Quell'huomo s'en andò e riferì à i Giudei che Iesus era quello che l'hannano fatto sano.

16 וּמִטּוֹל הֵנּוּ חֲדָשִׁים
הֵנּוּ יְהוּדִים לְיֵשׁוּעַ וּבָאִין
הֵנּוּ לְמַקְטֵלָה דְּהִלּוֹ עֲבָד
הֵנָּה בְּשַׁבְּתָא :

E per questo i Giudei perseguitavano Iesus, e cercavano d'occiderlo, perche ch'egli faceua queste cose in sabbato.

17 הוּא דִּין יֵשׁוּעַ אָמַר ל
לְהֵן אָבִי עַד-מָה לְהַשָּׂא
עֲבָד אָף אָנָּה עֲבָד אָנָּה :

Onde Iesus rispose loro, Mio Padre opera infusa ad hora, & ancora se opera.

18 וּמִטּוֹל כִּדְּמָא יִתְרְאִית
בָּאִין הֵנּוּ יְהוּדִים לְמַקְטֵלָה
לֹא בְּלִחִיד דְּשַׁבְּתָא הֵנָּה
שַׁבְּתָא אֵלֶּמָּה אָף דְּעֵל
אֵלֶּמָּה אָבִיהוּ אִיתְרְאִי
אָמַר הֵנָּה וּמִשְׁנָה הֵנָּה
נִבְשִׂישָׁה עִם אֵלֶּמָּה :

Per questo dunque i Giudei cercavano tanto piu di darli la morte, perche ch'egli non solo egli rompeua il sabbato, ma ancora diceua che l'adto era suo, & che egli faceua egual a Dio.

19 צִנָּה דִּין יֵשׁוּעַ אָמַר
לְהֵן אָבִיו אָמַר אָמַר אָמַר
לְכוּ דְלֹא מִשְׁכַּח בְּרַחֲמֵי
עֲבָד מִדֵּם מִן עֲבֹת נִבְשִׂישָׁה
אֵלֶּמָּה מִדֵּם דְּהוּא לֹאנָּה
דְּעֵבָד אִילּוּ דִּין דְּאָבִיו
עֲבָד דְּלִין אָף בְּכָל-
אָף בְּרַחֲמֵי עֲבָד :

La onde Iesus rispose, e disse loro, Tu veris à in veritate io Giudeo, cioè il Figliuolo non può far niente da sé medesimo, cioè senza ch'egli habbia scorta fare al Padre: perche che qualunq, cose fa egli, quelle fa similmente il Figliuolo ancora.

20 אָבִיא צִיר רַחֲמֵי לְפָנֶיהָ
וְכָל מִדָּם דְּעֵבָד מִחֲמַדִּין
לֹא וְרִיתְרִין מִן הִלּוֹ ע
עֲבָדָה מִחֲמַדִּין לֹא דְּאִתְרְאִי
תְּתִירְמוּן :

Imperche il Padre ama il Figliuolo, e manifesta tutte le cose che esso fa, & maggiori opere che queste, à fine che voi si marauigliate.

ה

15 וְיִלְךָ הָאָדָם וְיִגְדֵּל לְיְהוּדִים
כִּי יֵשׁוּעַ הוּא אֲשֶׁר רִפְאֵנוּ :

El se fue entonces, y dió auiso à los Judios, que Iesus era el que lo auia sanado.

16 וְעַל-כֵּן רָדְפוּ יְהוּדִים אֶת-
יֵשׁוּעַ נִבְקָשׁוּ לְהַרְגוֹ אֹתוֹ כִּי
עָשָׂה אֶת-הָאֵלֶּה בְּשַׁבְּתָה :

Y por esta causa los Judios perseguiuan à Iesus, y procurauan matarle, porque hazia estas cosas en Sabbado.

17 וַיִּשְׁוֹעַ עֲנָה לָהֶם אָבִי עַד
עַתָּה פּוֹעֵל וְנֹאכִי אֲפַעֵל :

Y Iesus les respondió, Mi Padre hasta aora obra, y yo obro.

18 וּבְעֵבֶר וְאֵת יוֹתֵר בִּקְשׁוּ
יְהוּדִים לְהַרְגוֹ אֹתוֹ לֹא לְבַד
כִּי חִלַּל אֶת-הַשַּׁבָּת כִּי אֵלִים כִּי
אָמַר כִּי אֱלֹהִים אָבִיו וְכִי הַשָּׁנָה
לְנִשְׁמוֹ לֹא אֱלֹהִים :

Entonces portanto mas procurauan los Judios matarlo, porque no solo quebrantaua el Sabbado, mas aun tambien à su padre llamaua Dios, haziendo se igual à Dios.

19 וַיַּעַן יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר לָהֶם אָמֵן
אָמֵן אָמַר אֲנִי לָכֶם לֹא יוֹכֵל
חֲבֵן לַעֲשׂוֹת מִנְּפִשׁוֹ דְּבַר אֶחָד
אִם לֹא יִדְאָה אֶת-הָאֵב כִּי
עָשָׂה אֹתוֹ וְאֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה
אֵלֶּה גַם חֲבֵן בְּמֹתוֹ עוֹשֶׂה :

Respondio pues Iesus, y dixoles, Decierito decierito os digo, Que no puede el Hijo hazer algo de sí mismo, sino viere hazer al Padre: porque todo lo que el haze, esto tambien haze el hijo juntamente.

20 הָאֵב אֹהֵב אֶת-חֲבֵן וְכָל
מִדְּאָה אֹתוֹ אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה
וּמַעֲשִׂים גְּדוֹלִים מִהָאֵלֶּה יִדְאָה
אֹתוֹ אֲשֶׁר אֵלִים תִּתְמַחֵה :

Porque el Padre ama al Hijo, y le muestra todas las cosas que el haze: y mayores obras que estas le mostrará: que vosotros os marauilleys.

6.

15. Ἀπὸ τῶν οὗτων ὁμοῦς ἔλεγε καὶ ἡγοῦντο οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὁ ποιῶν αὐτὰς τὰς ἰσχυρίας.

Ces hommes s'en alla, & rapporta aux Iuifs que ce estoit Iesus qu'il auoit rendu sain.

16. Καὶ διὰ τούτων ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν ὅτι ἐποίησεν αὐτὰς τὰς ἰσχυρίας ἐν τῷ Σαββάτῳ.

Pour ceste cause donc les Iuifs pour, suiuoyent Iesus, & cherchoyent à le faire mourir, d'autant qu'il auoit fait ces choses au Sabbat.

17. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ὅτι πατὴρ μου ἔως ἄρτι ἐργάζεται, ἐγὼ δὲ ἐργάζομαι.

Mais Iesus leur respondir, Mon Pere besogne iusqu'à maintenant, & ie besogne aussi.

18. Διὰ τούτων οὖν πολλοὶ ἐζητούν αὐτὸν ὅτι ἐθέλει δαμάσκειν αὐτόν, ὅτι ἐμίσην ἔχει τὸν Σαββάτον, ἀλλὰ καὶ πατὴρ ἐστὶν ἑαυτοῦ θεοῦ, ὡς αὐτοὶ πιστεύουσιν.

Pour ceste cause donc les Iuifs taf, choyent tant plus de le mettre à mort, pource que non seulement il auoit violé le Sabbat, mais aussi qu'il disoit que Dieu estoit son propre Pere, se faisant egal à Dieu.

19. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἡ περὶ ποταμοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ ὕδατος, ὃ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί, ἀλλὰ ἐν τῷ πατρί, ὃς ἐργάζεται, ἐγὼ δὲ ἐργάζομαι, ὡς καὶ ὁ πατήρ ἐργάζεται, ὅτι ἐγὼ οὐκ ἔχω ἑαυτοῦ ζωὴν, ἀλλὰ ὁ πατήρ ἐστιν ὁ ζῶν ὁ ἀληθινός.

Parquoi Iesus respondir, & leur dit, En verité, en verité ie vous di, que le Père ne peut rien faire de par soi-même, sinon qu'il le voye faire au Père, car quelque chose qu'il celui face, le fils aussi le fait semblablement.

20. Ὁ γὰρ πατήρ Φιλῶν τὸν υἱόν, καὶ πάντα τὰ ὅσα αὐτὸς αὐτὸς ἐποίησεν, καὶ ἃ ἐποίησεν ἄλλοις, καὶ ἃ ἐποίησεν ἑαυτοῦ ὡς καὶ ὁ υἱὸς ἐργάζεται ὡς καὶ ὁ πατήρ.

Car le Père aime le Fils, & lui demontre toutes choses qu'il fait: voire lui démontrera plus grandes choses que celle-ci, afin que vous vous émerueilliez.

CAP. V.

15. Abiit ille homo, & nuntiavit Iudæis, quia Iesus esset qui fecit ei sanum.

The man departed / and told the Jewes that it was Iesus / which had made him whole.

16. Propterea persequen- tur Iudæi Iesum, quia hæc faciebat in sabbatho.

And therefore the Jewes did per- secute Iesus / and sought to slay him / because hee had done these things on the Sabbath day.

17. Iesus autem respondit eis, Pater meus usque modo operatur: & ego operor.

But Iesus answered them / My Father worketh hitherto / and I worke.

18. Propterea ergo magis quærebant eum Iudæi interficere, quia non solum solvebat sabbathum, sed & patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo.

Therefore the Jewes sought the more to kill him: not onely because he had broken the Sabbath: but also that God was his Father / and made him selfe equall with God.

19. Respondit itaque Iesus, & dixit eis, Amen, amen dico vobis, non potest Filius à se facere quicquam, nisi quod viderit Patrem facientem, quæcunque enim ille fecerit, hæc & Filius similiter facit.

Then answered Iesus / & sayd vnto them / Verely, verely I say vnto you / The Sonne can doe nothing of him selfe / save that he seeth the Father doe: for whatsoeuer thing he doeth / the same things doeth the Sonne also.

20. Pater enim diligit Filium, & omnia demonstrat ei quæ ipse facit, & maiora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini.

For the Father loveth the Sonne / & sheweth him all things / whatsoeuer he himselfe doeth / and he will shew him greater works than these / that ye should marvelle.

Das V. Capittel.

15. Der Mensch gieng hin / vnd verkündigets den Jüden / es sey Iesus / der ihn gesund gemacht habe.

Wennistet gielt bort / oc kundgiorde Joderne det / At der er Ihesus / som hannem giorde helbrede.

16. Darumb verfolgten die Jüden Iesum / vnd suchten in zu tödten / daß er solches gethan hatte auff den Sabbath.

Der saare forsulde Joderne Ihesum / oc secrete effter at sla hannem ihiet / at hand haffde giort saadant om Sabbathen.

17. Iesus aber antworttet ihnen: Mein Vater wirket bißher / vnd ich wircke auch.

Da suarede Ihesus dem / Min Fader arbejder hid indtil / oc ieg arbejder oesaa.

18. Darumb trachteten im die Jüden nun vil mehr nach / daß sie ihn tödten / daß er nicht allein den Sabbath brach / sondern saget auch / Gott sey sein Vater / vnd machet sich selbst Gott gleich.

Der saare haffde nu Joderne meget mere i sinde / at sla hannem ihiet / At hand icke alsomenniste brød Sabbathen / Men sagde oesaa / Gud vaar hans Fader / oc giorde sig selfs Gud lig.

19. Da antworttet Iesus / vnd sprach zu ihnen: Warlich / warlich / ich sage euch / Der Sohn kan nichts von im selber thun / denn was er sihet den Vater thun / Denn was der selbige thut / das thut gleich auch der Sohn.

Da suarede Ihesus / oc sagde til dem / Sandeliger / sandelige / Jeg siger eder / Sønnen kand intet gøre aff sig selfs / vden hvad hand seer Faderen gøre / Thi hvad som hand gør / det gør oc Sønnen / lige saa.

20. Der Vater aber hat den Sohn lieb / vnd zeigt im alles was er thut / vnd wirdt ihm noch grösser werck zeigen / daß jr euch verwundern werdet.

De Faderen elsker Sønnen / oc viser hannem alt det hand gør / oc skal end vise hannem større gerninger at i skulle forundre eder.

Kapitola V.

15. Odšel ten člověk / a pověděl Židům / žeby Ježíš byl kterýž ho zdravěho učinil.

At thā on odšelšy oznaymit Židom iž to byl Iesus / který go ku zdrowu přymocul.

16. Protož protivili se Židé Ježíšovi / že to učinil v den Sváteční.

Adla tegož Židowie przeciśli dowali Iesus / y sukali chęgo iakoby go zdmordowali / że to wczynał w Szabāth.

17. Ale Ježíš odpowěděl jim: Otce můj až dosavad dělá / y jáť dělám.

Alcin Iesus te dal odpowědž: Otce moy iesteč / až potad prácuje / y jáť prácuje.

18. Tehdy Židé více pro to hledali ho zabiti: ne toliko žeby rušyl Sobothu / ale že Otce svého pravil býti Boha / rovního se čině Bohu.

Adla tegož iesteče tym vícecky sukali Židowie iakoby go zamordovali / nie tylko iż gwalił Szabāth / ale też y Boga powiadał być Oycem swoim / czyniąc sic roównym Bogu.

19. Tehdy odpowěděl jim Ježíš / a řekl: Bůž pravím vám / Nemůžet Syn sám od sebe ničehož učiniti / gedině tož vžij an Otce činij. Neb cožkoli on činij / toť Syn tež činij.

Tedy Iesus odpowěděl jim / a řekl: Jáprawde jáprawde vám powiadam / nie moze Syn sam od siebie spráwować. Až vžij Oycá spráwujícího. Abowiem rcho co on kolwiek činij / tož tež iakžey Syn činij.

20. Otce jágřím miluje Syn / a vřazuje genu vsěcky věci kteréž sám činij / a věřij nad to vřáže genu skutky / aby ste wy se divili.

Bo otce miluje Syn / y vřazuje kómu vřázal co sám činij / y iesteče mu wietše spráw ořáže / aby ste se wy diwowali.

ה

21. איכנא גיר דאכנא
מקדים מיתתא ומחא להון
הכנא אף פנא לאליו
דעבא מחא:

Perche si come il Padre risuscita i morti, e vivifica: così ancora al Figliuolo vivifica quelli ch'ei vuole.

22. לא הוה גיר אפנא
דאון לאנש אלל פלה
דינא נהבה לבנא:

Perche ne il Padre giudica persona, ma ha dato ogni giudicio al Figliuolo.

23. דכל נש יוקר לבנא
אין דמיקר לאפא הו דלא
מיקר לבנא לל מיקר
לאפא דשדחה:

Accioche tutti honorino il Figliuolo, come honorano il Padre. Chi non honora il Figliuolo, non honora il Padre che l'ha mandato.

24. אמין אמין אמר אנא
דמין דשמע מלתי ומדימו
לכין דשדחני אית לה חא
דלעס נלדינא לא אפא
אנא שני לה מן מותא
לחיה:

In Veritate, in Veritate lo si dico, che chi ode la mia parola, e crede a colui che mi ha mandato, ha vita eterna: e non venira in condemnatione, ma e passato dalla morte a la vita.

25. אמין אמין אמר אנא
לכין דאחנא שדחנא אף
השגא איתיה אמין
דמיתתא נשמעין חלה
דפניה דאלהא נהון ד
דשמעין יחון:

In Veritate, in Veritate si dico, che siene l'hora, & e al presente, che i morti odiranno la Voce del Figliuolo di Dio, & quelli che l'odiranno, viverranno.

26. איכנא גיר דלאפא
חא בקיימה הכנא נהב
אף לבנא דנהון חנא
בקיימה:

Impercho si come il Padre ha vita in se stesso, così ha dato ancora al Figliuolo di haver vita in se stesso.

27. האשלתא דנהא אפא
אף דינא דפניה הו דין
דאנש:

Et ha dato potestade de facer ancora judicio, in quanto ch'egli e Figliuolo de l'huomo.

ה

21. ופאשר תאב יקום את
תמתים ויחיה בן גס תבן את
אשר תאבה יחיה:

Porque como el Padre levanta los muertos asni tambien el Hijo a los que quiere da vida:

22. ותאב את איש לא שופט כי
כל משפט נתן לבן:

Porque el Padre a nadie juzga, mas todo el juyzio dió al Hijo:

23. אשר כלם יכבדו את הבן
כאשר מכבדים את האב ואשר
אינו מכבד את הבן גם לא
מכבד את האב אשר שלח:

Para que todos horren al Hijo como honrran al Padre: el que no honrra al Hijo, no honrra al Padre que lo embió.

24. אמן אמן אומר אני לכם
כי כל אשר את דברי שומע
ומאמין לאשר שלחני יהי לו
חיי עולם ובמשפט אינו בא
כי אם יעלה ממות אל חיים:

Decierto decierto os digo, que el que oye mi palabra, y cree al que me embió, tiene vida eterna y no vendra a juyzio, mas passo de muerte a vida.

25. אמן אמן אומר אני לכם
כי תבוא תעת ועת היא אשר בה
תמתים ישמעו את קול בן
אלהים ותשמעו יהי:

Decierto decierto os digo, que vendrá hora, y aora es, quando los muertos oyrán la boz del Hijo de Dios: y los que oyeren, vivirán.

26. כי כאשר לאב הוי לו חיים
בנפשו בן נתן לבן להיות לו
חיים בנפשו:

Porque como el Padre tiene vida en simismo, asni dió tambien al Hijo que tuviessse vida en simismo.

27. נתן לו שלטון גם לעשות
משפט כי בן האדם הוא:

Y tambien le dió poder de hazer juyzio en quanto es el Hijo del hombre.

ו

21. Ωςπερ γάρ ο πατήρ ζοοποιεῖ τοὺς νεκρούς, καὶ ζοοποιῶν, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς ὁς θελὶ ζοοποιῶν.

Car comme le Pere resuscite les morts & les vivifie, semblablement aussi le Fils vivifie ceux qu'il veut.

22. Οὐδε γάρ ο πατήρ κρίνει ἑνὴν, ἀλλὰ πῶς κρίνει πᾶσαν δέδωκε τὴν ὑπὸ.

Car le Pere ne juge personne, mais a donné tout jugement au Fils.

23. Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, ὁ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.

Afin que tous honorent le Fils, cōme ils honorent le Pere: qui n'honore point le Fils n'honore point le Pere qui l'a enuoyé.

24. Ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἐχθὲρ ζωῆς αἰώνιου, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἐρχεται, ἀλλὰ μετὰ θεοῦ καὶ ζῶν ὡς ἐγώ.

En verité ie vous di, que celui qui oit ma parole, & croit à celui qui m'a enuoyé a vie eternelle, & ne viendra point en condemnation, mais est passé de la mort à la vie.

25. Ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσι τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσι.

En verité, en verité ie vous di, que l'heure vient, & est desia, que les morts oiront la voix du Fils de Dieu, & ceux qui l'auront ouie, vivront.

26. Ὡςπερ γάρ ο πατήρ ἐχθὲρ ζωῆς ἐσται αὐτῷ, οὕτως ἐδωκεν καὶ τὴν ὑπὸ ζωῆς ἐχθὲρ αὐτῷ.

Car comme le Pere a vie en soi-mesme, ainsi a-il donné aussi au Fils d'avoir vie en soi-mesme.

27. Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν πᾶν, ὅτι υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐστίν.

Et lui a donné puissance d'exercer aussi jugement, entant qu'il est Fils de l'homme.

21. Sicut enim pater suscitatur mortuos & vivificat: sic & filius quos vult vivificat.

For likewise as the Father raiseth up the dead; and quickeneth them; so the Sonne quickeneth whom he will.

22. Neque enim Pater iudicat quenquam: sed omne iudicium dedit Filio.

For the Father judgeth no man; but hath committed all iudgement unto the Sonne.

23. Ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem, qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum.

Because that all men should honour the Sonne; as they honour the Father: he that honoureth not the Sonne, the same honoureth not the Father, who hath sent him.

24. Amen, amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, & credit ei qui misit me, habet vitam æternam, & in iudicium non venit, sed transiet à morte in vitam.

Verely/verely I say unto you / hee that heareth my word; and beleueth in him that sent me; hath euermore life; and shall not come into condemnation; but hath passed from death vnto life.

25. Amen, amen dico vobis, quia venit hora & nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei, & qui audierint, vivent.

Verely/verely I say unto you / the hour is come; and now is, when the dead shall heare the voyce of the Sonne of God: and they that heare it, shall liue.

26. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso: sic dedit & filio habere vitam in semetipso.

For as the Father hath life in him selfe: so likewise hath he giuen to the Sonne to haue life in him selfe.

27. Et potestatem dedit ei etiam iudicium facere, quia filius hominis est.

And hath giuen him power also to execute iudgement: in that hee is the Sonne of man.

21. Denn wie der Vater die Todten auferweckt / vnd machet sie lebendig / Also auch der Sohn machet lebendig welche er will.

Ihi lize som Faderen opwecker de Dode / oc gort dem leffuendis / Saa gort oc Sonnen leffuendis huius die hand vil.

22. Denn der Vater richtet niemand / Sondern alles Gerichte hat er dem Sohn gegeben.

Ihi Faderen dommer ingen / men hand haffuer giffuit Sonnen al Dom.

23. Auff das sie alle den Son ehren / wie sie den Vater ehren. Wer den Son nicht ehret / der ehret den Vater nicht / der ihn gesand hat.

Vaa der de stulle alle ere Sonnen lize som de are Faderen. Huo som icke are Sonnen / Hand are icke Faderen / som hannem vdsende.

24. Warlich / warlich / sage ich euch: Wer mein wort höret / vnd glaube dem / der mich gesand hat / der hat das ewige Leben / vnd kompt nicht ins gericht / sondern er ist vom tode zum leben hindurch gedrungen.

Sandelige / sandelige / siger ieg eger / Huo som herer mit Ord / oc rorer Den / som mig vdsende / hand haffuer det ewige lig / De kommer icke til Dommen / men hand er reeng idennem fra Døden til leffuit.

25. Warlich / warlich / ich sage euch: Es kompt die stunde / vnd ist schon jetzt / daß die Todten werden die stimme des Sons Gottes hören / vnd die sie hören werden / die werden leben.

Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / Den time skal komme / oc er allerede nu / at de Dode skulle høre Guds Sons røst / oc de som hende høre / de skulle leffue.

26. Denn wie der Vater das Leben hat in ihm selber / Also hat er dem Son gegeben das Leben zu haben in ihm selber.

Ihi lize som Faderen haffuer liff i sig self / Saa haffuer hand giffuit Sonnen / at haffue liff i sig self.

27. Vnd hat ihm macht gegeben / auch das Gerichte zu halten / daumb / daß er des Menschen Sohn ist.

De haffuer giffuit hannem mact / at oc saa holde Dom / der faare / at hand er Menneskens son.

21. Neb nakož Otce křisť mrtvé a obživuje / tak y Syn křesť chce obživuje.

Abowiem takó Otce wzbudzi / wmarle y ożywi / tak y Syn křesť chce ożywi.

22. Aniz jagisť Otce sandij křesť / ale wessťeren sandal spřnu.

Oděj Otce mřogo nie sadzi / lecž wšřetř sad dal Synowi.

23. Aby wssěctni ctili Syna / tak nako ctiť Otce. Kto nie ctiť Syna / necť ani Otce křesť ho poslal.

Aby wšřecy cke dawałi Synowi / tak cke dawałi Otcu. Kto nie ctiť Syna / nie ctiť Otcę / křesť go poslal.

24. Gistě gistě prawijm wám / Je křesť slowo mě šijš / a wěť tomu křesť mne poslal / máť šiwot wěťny: a na šaud nepřijde / ale přijde i šině do šiwota.

Šaprawde šaprawde wám powiedam: Kto słowám mego słucha / a wierzy onemu křesť mne poslal / ma šiwot wiečny / ani přijde křesť do potpieni / owšem přijde šině i šině do šiwota.

25. Gistě gistě prawijm wám / Je přijde hodina / a nyní jest / idyťco mrtwi vřijšij hlař Syna Božijho: a ti křesť vřijšij / šiwu budau.

Šaprawde šaprawde wám powiedam: Šeć přijdzie cħas y teraz jest / gort wmarli vřijšij glas Syna Božijho / a křesť vřijšij / iře beda.

26. Neb nakož Otce má šiwot sám w šobě / tak gisť dal y Synu aby mēl šiwot w šamēm šobě.

Abowiemci takó Otce ma šiwot sám w šobie / tak dal y Synowi mēl šiwot w šamēm šobie.

27. A mēdal gamu y šaud tinit / neb Syn šlowěka gisť.

A podal mu řež wřizřmo šě šynic šad / ale iřš Syn čłowicę.

ה
28 לא תתקדמו בזה
דאמא שעתא אמת
הכלהו איליו העבד
אניו ישמעו קלה :

*Non si maravigliate di questo per-
cioche viene l' hora, ne lagante tutti quei
che son ne monumenti & diranno la voce
di lui.*

29 ויבקרו איליו העבד
טבתא לקמתא דחיה
ואיליו העבד בשעתא
לקמתא דחיה :

*Onde quelli che havanno fatto bene,
s'aspiranno in resurrection di vita : & quelli
che havanno fatto male, in resurrection di
condemnatione.*

30 לֹא מִשְׁפַּח אָנָּה מִן
מִבֵּית נִפְשֵׁי יָדָם לְמַעַבְד
אֱלֹהִים אֵיכָנָה דְּשִׁמְעֵי אָנָּה
דְּאֵן אָנָּה דְּיֵינִי כְּאֵן הוּא
יֵיךְ כְּעֵא אָנָּה עֲבֹדֵי אֱלֹהִים
עֲבֹדֵיהֶּן דְּמִן דְּשִׁדְרֵי :

*Non posso io darme stesso far cosa al-
cuna : secondo ch'io odo, & così giudico, & il
mio giudicio è giusto : per cioche io non cer-
cho la voluntà mia, ma la voluntà di mio
Padre che m'ha mandato.*

31 אֵן אָנָּה מִסְּהַד אָנָּה
עַל גִּבְשֵׁי סְהֻדָּתִי לֹא הֵוֵת
שְׁדִירָה :

*So io sendo testimonianza di me me-
desimo la mia testimonianza non è degna di fede.*

32 אַחֲרֵין הֵוֵה דְּמִסְּהַד
עַלִּי וְדַע אָנָּה דְּשְׁדִירָה הֵוֵ
סְהֻדָּתִיהָ דְּמִסְּהַד עַלִּי :

*Finalito è che rende testimonianza
di me, & so che la testimonianza ch'ei ren-
de di me è degna di fede.*

33 אָנְתֵּן שְׁדִירָתִין לֹהֵן
יִרְחֵן וְאִסְהַד עַל שְׁדִירָה :

*Voi mandaste à Giovanni, & egli
rende testimonianza à la verité.*

34 אָנָּה דִּין לֹא הוּא מִן
בְּרִי נִשְׂא נִסְבִּי אָנְגִּי
סְהֻדָּתִיהָ אֵלֹהִים הֵלִין אָמַר
אָנָּה דְּאָנְתֵּן תַּחֲנִין :

*Io non piglio già testimonianza da
huomo, ma dico queste cose, accioche voi
vi salutate.*

ה
28 אֵל תתמיהו עלִי—וְאֵת כִּי
תבוא עִתָּה אֲשֶׁר בָּהּ יִשְׁנֵי אֲדָמָה
עֶבֶד יִשְׁמְעוּ אֶת־קוֹלֹו :

*No os maravilleyes de esto Porque vendrá
hora, quando todos los que estan en los sepul-
chros, oyran su voz.*

29 וַיִּבְקְצוּ אֵלֶיהָ אֲשֶׁר אֶת־
טוֹבוֹת עָשָׂה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶיהָ
אֲשֶׁר אֶת־דְּעוֹת עָשָׂה לְחַדְפּוֹת
לְדִרְאֹן עוֹלָם :

*Y los que hizieron bienes, saldrán à resurre-
cion de vida : mas los que hizieron males, à re-
surrecion de juzio.*

30 לֹא אֶכֶל אֲנִי לַעֲשׂוֹת
מִנְפְּשֵׁי מֵאֲוִמָּה כְּאֲשֶׁר שׁוֹמֵעַ אֲנִי
שׁוֹמֵט אֲנִי וּמִשְׁפָּטִי צְדָקָה הוּא
כִּי אֲנִי מִבְּקֵשׁ אֶת דְּצוֹנִי כִּי
אִם אֶת רְצוֹן אֲבִי אֲשֶׁר שְׁלַחֲנִי :

*No puedo yo de mi mismo hazer algo como
oygo, juzgo, y mi juzio es justo, porque no busco
mi voluntad, mas la voluntad del que me embió
del Padre.*

31 אִם אֲנִי מַעֲיֵד עַל־נִפְשֵׁי
עֲדוֹתִי אֵינָם אִמְתָּ :

*Si yo doy testimonio de mi mismo, mi testi-
monio no es verdadero.*

32 כִּי אַחֵר הוּא הַמַּעֲיֵד עַלִּי
וַיִּדְעֵתִי כִּי עֲדוֹתִי אֲשֶׁר מַעֲיֵד
עַלִּי אִמְתָּ תִּהְיֶה :

*Otro es el que da testimonio de mi, y se que
el testimonio que da de mi, es verdadero.*

33 אֲתֵם שְׁלַחְתֶּם אֶל־יֹחָנָן
וְהוּא הָעֵיד לְאִמְתָּ :

*Vosotros embiastes à Ioan, y el dió testi-
monio à la verdad.*

34 וְאֲנִי אֲנִי מֵאֲנֹשׁ מִקְבֵּל
עֲדוֹת אֲכַל מִדְּבַר אֲנִי אֶת־הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר תִּשְׁעוּ אֲתֵם :

*Mas yo no tomo el testimonio de hombre
mas digo esto, para que vosotros seays saluos.*

י.
28. Μη θαυμάζετε τὸ ὅτι ἐρχο-
ῦνται ἑστὴ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημεί-
οις ἀκούσαντες τὴ φωνὴν αὐτοῦ.

*Nefoyez point esmerueillés de ce-
la : car l'heure viendra, en laquelle tous
ceux qui sont es sepulchres oïrōt la vo-
ix d'icelui.*

29. Καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγα-
θὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς.
οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀ-
νάστασιν κρίσεως.

*Et sortiront, assavoir ceux qui au-
ront bien fait, en resurrection de vie :
mais ceux qui auront mal fait, en re-
surrection de condemnation.*

30. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιῆσαι ὅτι
ἐμαυτῷ ἰδοὺ, καθὼς ἀκούω, & κρίνω,
ὃ ἢ κρίνω ἢ ἡμετ' ἀδικία ἐστίν· ὅτι οὐ
ζητῶ τὸ ἔλεγμα τοῦ ἑμοῦ, ἀλλὰ τὸ
ἔλεγμα τὸ πατρὸς μου ποιεῖν.

*Je ne puis rien faire de par moi-mes-
me : ie iuge ainsi que j'oy, & mon iuge-
ment est iuste : car ie ne cherche point
ma volonte, mais la volonte du Pere
qui m'a enuoyé.*

31. Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑ-
μαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστι
ἀληθής.

*Si ie ren testimonage touchant moi-
mesme, mon testimonage n'est point
digne de foy.*

32. Ἀλλ' ἔστι ὁ μάρτυρς, περὶ
ἑμοῦ, καὶ οὐδὲν ὅτι ἀληθής ἐστι ἡ
μαρτυρία ἧς μαρτυρῶ περὶ ἑμοῦ.

*C'est va autre qui rend testimonage
de moi, & ie sai que ie testimonage qu'
il rend de moi est digne de foy.*

33. Ἰμῶς ἀπεστέλματα πρὸς ἰω-
άννην, καὶ μεμαρτυρεῖται τῇ ἀλη-
θείᾳ.

*Vous avez enuoyé vers Ioan, & ice-
lui à rendu testimonage à la verité.*

34. Ἐγὼ δ' ἐκ τῶν ἀνθρώπων τῶν
μάρτυρων λαμβάνω· ἀλλὰ πῶ-
τε λέγω, ὅτι ὑμεῖς σωθήτε.

*Or ie ne cherche point testimonage
des hommes : mais ie di ces choses afin
que vous soyez saués.*

CAP. V.

28. Nolite mirari hoc: quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem eius.

Marquette not at this; for the hour shall come in the which all that are in the graves / shall heare his voyce.

29. Et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicii.

And then shall come soone / that haue done good / vnto the resurrection of life: but they that haue done euill / vnto the resurrection of condemnation.

30. Non possum ego à meipso facere quicquam. Sicut audio, iudico: & iudicium meum iustum est, quia non quero voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me.

I can do nothing of mine owne selfe: as I heare / I iudge: and my iudgement is iust / because I seeke not mine owne will: but the will of the Father who hath sent me.

31. Si ego testimonium perhibeo de meipso: testimonium meum non est verum.

If I should beare witness of myselfe: my witness were not true.

32. Alius est qui testimonium perhibet de me: & scio quia verum est testimonium quod perhibet de me.

There is another that beareth witness of me: and I know that the witness which he beareth of me / is true.

33. Vos misistis ad Iohannem: & testimonium perhibuit veritati.

Ye sent vnto Iohn: and he bare witness vnto the truth.

34. Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hec dico ut vos salui sitis.

But I receiue not the record of man: neither of these things I say: that ye might be saued.

Das V. Capitel.

28. Verwundert euch des nicht / denn es kompt die stunde / in welcher alle / die in den gräbern sind / werden seine stimme hören.

Forundrer oder ick der paa / Thi den time skal komme / i huijcken alle de som ere Grassuerne / skull høre hans Røst.

29. Vnd werden hersür gehen / die da guts gethan haben zur Auferstehung des lebens / die aber übels gethan haben / zur Auferstehung des Gerichts.

De de skulle gaa frem / de som haaffue gjort Gaat / til lifsens opstandelse / Men de som haaffue gjort ondt / til Dømmens opstandelse.

30. Ich kan nichts von mir selber thun. Wie ich höre / so richte ich / vnd mein Berichte ist recht / denn ich suche nicht meinen willen / sondern des Vaters willen / der mich gesandt hat.

Ieg kand ined gøre aff mig selff. Ege som ieg hører / saa dommer ieg / oc min Dom er ret / Thi ieg søger ick min vilie / men Faderens vilie / som vdsender mig.

31. So ich von mir selbst zeuge / so ist mein zeugniß nicht waar.

Der som ieg vidner om mig selff / da er mit vidniß byrde ick sant.

32. Ein ander ist / der von mir zeuget / vnd ich weiß / daß das zeugniß waar ist das er von mir zeuget.

Der er en anden / som vidner om mig / oc ieg veed / at det vidnisbyrde er sant / som hand vidner om mig.

33. Ihr schicket zu Johanne / vnd er zeugete von der warheit.

I sende til Iohannes / oc hand vidnede om Sandhed.

34. Ich aber neme nicht zeugniß von den Menschen / sondern solchs sage ich / auff daß ihr selig werdet.

Ieg tager ick vidnisbyrde aff Mennesken / Men dette siger ieg / paa det i skulle bliffue salige.

Kapitola V.

28. Neditoż se tomu: Ne boż pŕijde godina / w kteray to wŕyćni kręj ro krobich glau / vŕyćni hlas Syna Bożiho:

Wie dżmnyćż si temu / boż przydzie godina w która wŕyćny głos Syna Bożego.

29. W Pucgdaufkręj dobre wćp tñli na wŕyćniñj Jiwota / Ale ti kręj Jzł wćp tñli / na wŕyćniñj Sandu

Wynnda d'krozy dobre cży / nli nā powŕānie jywota / ā lthoszy Jzł cży nli na powŕānie potepienia.

30. Nemohuť nā sám od sebenie tñiti. Ale ykž slyŕym / takť saudiť / a Saud mñeg spravodlivý geŕt: neč nehie dām wuole mñ / ale wuole toho kręj mñe pošal Otcewn.

Wie mogetā sam od siebie nie cży mñ / y iako slyŕe sadze / ā sad moy jest sprawodliwy / gdż mñ ŕuam woley moicy / iedno woley tego kroy mñ pošal Oycā.

31. Wydāwānli nā ſwēdectwī jī sām o sobě / ſwēdectwī mñ nñj prawě.

Jestlić iā sam o sobie ſwēdectwo dāwā / ſwēdectwo moie nñte jest i ſłgñe.

32. Gñiŕ geŕt kręj ſwēdectwīj wydāwā o mñ / a wñm jē prawě geŕt ſwēdectwīj geŕo / kręj wydāwā o mñ.

Jñŕyć ić to o mñie ſwēdectwo dāwā / y wñm jē prawdñne jest ſwēdectwo kroy ſwēdectwīj o mñie.

33. Wypōſtali gñe k Janowi / a on ſwēdectwīj wydāwā prawdę.

Wyŕyć ſtali do Jana / ā on dā ſwēdectwo prawdñe.

34. Ale nāť neptñjñmām ſwēdectwīj od Ćlownēka: ale totoť prawñm / aboŕte wy ſpas ſenī byli.

Jāc od Ćlownēka ſwēdectwā niebiore / āle to mowis byŕyñemy byli wypōwñenī.

ה

35 הו שרנא הוה דהלק
ומנהר נאיתו דביתו ד
דתשתנהריו דשעתה
בנהרה :

*Esso era una lucerna ardente e lucen-
te: e voi voleste per un poco di tempo esul-
tare ne la sua luce.*

36 לי דיו אית לי סהדותא
דכפא מו דיתתו עבד
גיר דהרב לי אבי דאשלם
אנוו הנוו עבד
אנא סהדו עלי דאנא
שלחני :

*Ma io ho vntestimonianza mag-
gior che quella di Giovanni: perche io
opere che il Padre m'ha date che io le ac-
compisso, quello istesso opere dico, che io
so, testifico di me che il Padre mi ha
mandato.*

37 נאנא דשלחני הו סהד
עלי לא קלה מו מתום
שמעתו ולח חווה ח
חיתו :

*El padre stesso che m'ha mandato,
ha renduto testimonianza di me. Ne voi
hauete mai oida la sua voce, ne veduto
la sua faccia.*

38 ומלתה לה מקווא
בכו מטול דבכו דהו שדר
אנתו לא מסימניו אנתו :

*Enon haure la sua parola habente
in voi: perche voi non credete a col-
ui ch'egli ha mandato.*

39 בצו פתבנו דהתו
מסברו אנתו דחיו
דלצלם אית לכוו והנו
סהדו עלי :

*Examinare diligentemente le Scri-
pture, conosciute che voi stimare hauete per
esse la vita eterna: quelle sono ancora che
rendono testimonianza di me.*

40 ולג צבו אנתו
דתאתו לתו דחיו
דלצלם יהיו לכוו :

*E per voi non volete venire à me per
hauer vita.*

41 שובכא מו בני נשא
לא נסב אנא :

Io non piglio gloria da huomini.

ה

35 הוה הנו בוער ומאיר
ואתם אביתם לעת ליל באורו :

*El era candil que ardia, y alumbrava: mas
vosotros queisdes engreyros por vn poco à su
luz.*

36 ואני יש לי עדות גדולה
מיוחנר כי המעשים אשר נתו
לי האל לכלות אותם והמה
המעשים אשר עושה אנכי
העידו עלי כי האב שלחני :

*Mas yo tengo mayor testimonio quel de
Ioan: porque las obras que el padre me dió que
cumpliesse, es à faber, las mismas obras que yo ha-
go, dan testimonio de mi que el Padre me aya em-
biado.*

37 והאל אשר שלחני הוא העיד
עלי וקולו כלל עדות לא שמעתם
וחמונתו לא ראיתם :

*Y el que me embió, el padre, el dió testimo-
nio de mi. Ni nunca aucys oydo su boz, ni aucys
visto su pareccr.*

38 ודברו איננו יש מעודד
בכם כי אשר שלחו הוא אתם
לא מאמינים בו :

*Y ni teneys su palabra permanente en
vosotros: porque al que el embió, à este vosotros
no creets.*

39 חקרו את הכתבים כי
הושבים אתם להיות לכם
בהם את חיי עולם והמה
היו המעידים עלי :

*Escudrinad las escripturas: porque à vo-
sotros os parece que ellas teneys la vida eterna, y
ellas son las que dan testimonio de mi:*

40 ולא תאכו לבוה אלי
להיות לכם חיים :

Y no querets venir à mi para que ayays vida.

41 את כבוד מאשים אינני
מקבל :

Gloria de los hombres no recibo.

ה

35. Εκείτος ἦν ὁ λύχνος ὁ ἀρdens
καὶ φαίνων. ὑμεῖς δὲ ἡ-
γήσατε αἰγὰ ἀλλοιωθῆναι περὶ ὁ-
ρας ἐν τῷ φῶτι αὐτοῦ.

*l'ceul estoit vne chandelle ardente
& luifante: & pour vn peu de temps vo-
us auez voulu vous eifayer en sa lumi-
ere.*

36. Ἐγὼ ἔχω τὴν μαρτυρίαν
μὴ ζῶ ἰωάννη. καὶ ὁ ἀβὺς ὁ ἐ-
δικέ μοι ὁ πατήρ ἵνα τολώσω αἰ-
νά. αὐτὰ τὰ τὸ ἔργον ὃ ἐγὼ ποί-
ω, μαρτυροῖ ὡς ἐγὼ εἶπα ὅτι ὁ πατήρ μου
ἀπέστειλέ με.

*Mais moi j'ai vn tesmoignage plus
grand que celui de Iehan: car les œu-
res que mô Pere m'a données pour les
accomplir, ces œuures-la mesmes que
ie fai, tesmoignent de moi que mon Pa-
re m'a enuoyé.*

37. Καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐ-
τὸς μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι
Φανὼν αὐτῷ ἀληθὺς ἐστὶν ὁ υἱός,
καὶ αὐτὸς ἐωράκει.

*Et le Pere qui m'a enuoyé, à lui mes-
me rendu tesmoignage de moi: ia-
mais vous n'ouistez sa voix, ni ne vi-
stes sa semblance.*

38. Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχε-
τε ἀκούσαι ἐν ὑμῖν. ὅτι οὐκ εἰπίστε-
τεν ἐκ αὐτοῦ, τὰ τὰ ὑμεῖς οὐκ
ἐδίκατε.

*Et n'auet point sa parole demeu-
rante en vous: car vous ne croyez
point à celui qu'il a enuoyé.*

39. Ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς, ὅτι
ὑμεῖς δοκᾶτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰ-
ώνιον ἔχειν, καὶ ἐκείναι εἰσι αἱ μαρ-
τυροῦσαι περὶ ἐμοῦ.

*Enquerez-vous diligemment des
Escriptures: car vous estimez auoir par
icelles vie eternelle: & ce sont elles qui
portent tesmoignage de moi.*

40. Καὶ οὐ θέλετε εἰλθεῖν πρὸς
με, ἵνα ζωὴν ἔχητε.

*Mais vous ne voulez point venir à
moi pour auoir vie.*

41. Δίξας οὐκ ἐθέλει ἀνθρώπων οὐ
λαμβάνει.

*Je ne cerche point la gloire de par
les hommes.*

CAP. V.

35. Ille erat lucerna ardens & lucens. Vos autem voluistis ad horam exultare in luce eius.

He was a burning / and a shining candle: and ye would for a season have rejoiced in his light.

36. Ego autem habeo testimonium maius Iohanne. Opera enim quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea: ipsa opera quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me.

But I have greater witness than the witness of John: for the works which the Father hath given me to finish / the same works that I do / bear witness of me / that the Father sent me.

37. Et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me, neque vocem eius unquam audistis, neque speciem eius vidistis.

And the Father him selfe, which hath sent me / beareth witness of me. Ye have not heard his voice at any time / neither have ye seen his face.

38. Et verbum eius non habetis in vobis manens, quia quem misit ille, huic vos non creditis.

And his word have ye not abiding in you: for whom he hath sent / him ye believe not.

39. Scrutamini scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere: & illæ sunt quæ testimonium perhibent de me.

Search the Scriptures: for in the scripture to have eternall life / and they are they which testifie of me.

40. Et non vultis venire ad me ut vitam habeatis.

But ye will not come to me / that ye might have life.

41. Claritatem ab hominibus non accipio.

I receive not praise of men.

Das V. Capitel.

35. Er war ein brennend vnd scheinend Licht / Ihr aber wolt ein kleine weile frölich sein von seinem Lichte.

Hand vaer te brennende oc scheinende liuff / De i vilde en liden stund vere glade aff hans liuff.

36. Ich aber habe ein grösser zeugniß denn Iohannis zeugniß. Denn die Werck / die mir der Vater gegeben hat / daß ich sie volende / dieselbigen werck / die ich thu / zeugen von mir / daß mich der Vater gesandt habe.

Men ieg hassuer te storre Vidnisbyrd / end Iohannis vidnisbyrde. Thi de Gerninger som Faderen hassuer giffut mig / at ieg dem skal suldkomme / de samme Gerninger / som ieg gør / vidne om mig / At Faderen vdsende mig.

37. Vnd der Vater der mich gesandt hat / derselbige hat von mir gezeuget. Ihr habt nie / weder seine stimme gehöret / noch seine gestalt gesehen.

De Faderen som vdsende mig / hand vidnebe om mig. I hassue aldri / huerken hørt hans Røst / oc ey seet hans Stikelse.

38. Vnd sein Wort habt jr nicht in euch wohnend / denn ihr glaubet dem nicht / den er gesandt hat.

Dei hassue icke hans Ord boendis i eder / Thi i tro icke den / som hand vdsende.

39. Suchet inn der Schrift / denn ihr meint ihr habt das ewige Leben drinnen / vnd sie istis / die von mir zeuget.

Søget i Skriften / Thi i mene / at i hassue det evige Liff der voi / De der er den / som vidner om mig.

40. Vnd ihr wolt nicht zu mir kommen / daß ihr das Leben haben möchtet.

Dei ville icke komme til mig / at i kunde hassue Liffuit.

41. Ich neme nicht Ehre von Menschen.

Ieg tager icke ære aff Mennekken.

Kapitola V.

35. Ont gest byl svitse kter rāz hořij a svitij: Vy pak chceli gŕe na čas radovati se w svitěle geho.

Onā byl světa gorā tača y svěcenā / ā vysše sie chceli do času potěšowāc w swiatlości teho.

36. Ja pak mám věstij svědeckij nad Janā. Nebo skutky kterej mi dal Otec a bych gwosponal / ti skutky kterej já činim svědeckij o mně vydávajij že mně gest Otec poslal.

Aleč ja mám svědeckwo mne y sie niji Jan / Abowiem sprāw y ktere mi Otec dal ābych ie odpowemal / tyž samy sprāwy ktere ja činie / dāwāia o mně svědecwo iž mie Otec poslal.

37. A kterej mně poslal Otec / ont svědeckij vydal o mně. Ghož gŕe wch blasu nio kōp nebyšli / ani twāri geho widěti.

A ten Otec ktery mne poslal onž svědeckij o mně / y nie styheliše mny glosu tego / ani sate soby tego widjeti.

38. A slowa geho nemāte w sobě žuosławagichcho: nebo kterehoj gest on poslal / tomu wy newěřite.

A slowa teho nemeacie w sobie miedziacego / ābowiem tomu kterego on poslal / wy nie wierzycie.

39. Ptapte se na Pisma / w nichž se domniwāte žiwot wěčny miji. A taž gŕau / gesto svědeckij vydávajij o mně:

Dowiednyčieš sie psim / boč ste mām zba že wy w nich žywot wěčny mājcie / ā ony saktore dāwāia svědeckwo o mně.

40. A wšak nechcetepřijjeti se mně / abyšte žiwot měli.

A wždy do mně przydž nedešcecieš abyšcie měli žywot.

41. Zwelebenj od lidij pāt ne přijimām:

Chwālęc od ludzij nie biorę.

ה

42 אֵלֶּיךָ יִדְעָתְכוֹן דְּחוּבָה
דְּאַלְהָה לִית בְּכוֹן :

*Ma voi ho ben como scuti, che voi non
havete l'amor di Dio in voi.*

43 אָנָּה אֶתִּיר בְּשֵׁמָה
דְּאַבִּי וְלֹא מִקְבְּלִין אֶתְתִּין
לִי אִם אֶתְתִּין יֵאָתָה בְּשֵׁם
נִפְשָׁה לְהוּ מִקְבְּלוֹן :

*Io son venuto nel nome di mio Pa-
dre: e non mi riceuete: se qualtro verrà
nel suo proprio nome, quello voi lo riceue-
rete.*

44 אֵיכְנָה מִשְׁפָּחִין אֶתְתִּין
לְמִימְנִי דְּשׁוּבָהּ חַד בְּכוֹן
חַד מִקְבְּלִין אֶתְתִּין וְשׁוּבָהּ
דְּכוֹן חַד אֵלְהָה לֹא בְּכוֹן
אֶתְתִּין :

*Como potete voi credere, poi che rice-
uete gloria l'Un da l'altro: e non cercate
la gloria che vien dal solo addio?*

45 לְמִימְנִי סְבָרִין אֶתְתִּין
דְּאַנָּה מִקְטָרַג אָנָּה לְכוֹן
קִדְם אֶתְתִּין אֶתְתִּין מִן
דְּמִקְטָרַג לְכוֹן מוֹשֶׁה הוּ
דְּבִרָה סְבָרִין :

*Non pensate già che io & habbi ad ac-
cusare appresso il Padre: Ma se, nel qual
voi sperate, e quel che & accusa.*

46 אֵלֶּיךָ גִּיר בְּמוֹשֶׁה
הַיְּמִינִין אֶתְתִּין בִּי מִהִימְנִין
הַיְּמִינִין מוֹשֶׁה גִּיר עָלַי
כְּתָב :

*Imperocché se voi hauete creduto a
Moise, hauete certo creduto a me: per-
ciocchè egli ha scritto di me.*

47 וְאִם לִפְתָּכֵי דְּהוּ לֹא
מִהִימְנִין אֶתְתִּין אֵיכְנָה
לְמִימְנִי דְּלִי הַיְּמִינִין :

*Ma se voi non credete a gli scritti di
lui, come crederete voi a le mie parole?*

וּ בְּתַר הַלִּיל אֵל וְשׁוּעַ ל
לְעִבְרָה דְּיִמָּה דְּגִלְגָּלִי
דְּטִיבְרִינִים :

*Doppo questo, l'Esy se n'andò di là
dal mare de la Galilea che è di Tiberia-
de.*

ה

42 כִּי אִם יִדְעָתִי אֶתְתִּין כִּי
אֶהְבֵּת אֱלֹהִים לֹא יֵשׁ בְּכֶם :

*Mas yo os conozco, que no teneys amor de
Dios en vosotros.*

43 אֲנִי בְּאֵתִי בְּשֵׁם אָבִי אֵיכְנָה
מִקְבְּלִים אֶתְתִּין אִם אֶחָד יָבוֹא
בְּשֵׁם נִפְשׁוֹ אֶתְתִּין תִּקְחוּהוּ :

*Yo he venido en nombre de mi Padre, y no
mereceis: si otro viniere en su proprio nombre
à aquel recebireys.*

44 אִךְ תִּזְכְּלוּ אֶתְתִּין לְהִתְאֲמִין
בְּשִׁמְתְּכֶם כְּבוֹד אִשׁ אִשׁ מֵאַחֲרִי
וְאַתְתִּין תִּכְבֹּד אֲשֶׁר מֵאֱלֹהִים לְבָדוֹ
אֵיכְנָה מִבְּקָשִׁים :

*Como podeys vosotros creer, pues tomays
la gloria los vnos de los otros? y no buscays la
gloria que de solo Dios viene.*

45 אֲלֵ-תִּתְּשְׁבוּ כִּי אֲנִי אֶתְתִּין
אֶתְתִּין לְמִימְנִי אָבִי יֵשׁ אֶתְתִּין
הַמְּחִיב אֶתְתִּין מֹשֶׁה אֲשֶׁר עָלָיו
בִּתְחִים אֶתְתִּין :

*No pensays que yo os tengo de accusar de-
lante del padre: ay quien os acusa, Moysen, en
quien vosotros esperays.*

46 וְאִם מֵאֲמִינִים אֶתְתִּין לְמֹשֶׁה
וְתִתְּשְׁבוּ גַם כִּי אֲנִי עָלַי כְּתָב
הוּא :

*Porque si vosotros creyessedes à Moysen, cre-
ciades à mi porque demi escriuiò el.*

47 וְאִם לְפִתְּכִים הֵאֱלָה אֵיכְנָה
מֵאֲמִינִים אִךְ לְדַבְרֵי תִתְּשְׁבוּ :

*Y si à sus letras no creays, como crecreys à
mis palabras?*

וּ וְאַחֲרֵיכֶן הָלַךְ יֵשׁוּעַ לְעִבְרָה
הַיְּמִינִין הַגִּלְגָּלִי וְהוּא יֵשׁ טִיבְרִינִים :

*Passadas estas cosas, fue se Iesus de la otra
parte de la mar de Galilea, que es de Tiberia.*

ε.

42. 'Αλλ' ἐγὼ οἶκωτα ὑμᾶς, ὅτι τὴν
ἀγάπην ἧς οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυ-
τοῖς.

*Mais ie cognoi bien que vous n'a-
uez point l'amour de Dieu en vous,*

43. 'Εγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόμα-
τι ἧς πατὴρ μου, ἔ & λαμβάνετε
μεῖν ἄλλος ἐλθὼν ἐν τῷ ὀνόματι
τῷ ἰδίῳ, ἐκείτου λήψετε.

*Je suis venu au nom de mon Pere,
& vous ne me receuez point: si vn autre
vient en son propre nom, vous receuez
ce lui-là.*

44. Πῶς δύνασθε ὑμῶς πιστεῖ-
σαι, ὁ ἐξ ἄνθρωπων λαμβάνει
τις, καὶ τὴν δόξαν τὴν ὡς ἔστι
ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

*Comment pouuez-vous croire, ven-
ue vous cherchez gloire l'un de l'autre,
& ne cherchez point la gloire qui vient
de Dieu seul?*

45. Μη δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ καταγο-
ρεύω ὑμῶν ὡς τὸν πατέρα μου ἔστι
ὁ καταγορεύων ὑμῶν μωσῆς, εἰς ὃν ὑ-
μῶς ἠλπίσατε.

*Ne cudez point que ie vous doive
accuser enuers mon Pere, Moysen au-
quel vous auez esperance, est celui qui
vous accusera.*

46. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε μωσῇ, ἐ-
πιστεύετε καὶ ἐμοί, καθὼς ἐμοὶ
ἐκέλευε ἔγραψεν.

*Car si vous croyiez à Moysse, vous
croiriez aussi à moi: car il a escrit de
moi.*

47. Εἰ γὰρ οὐκ ἐκείνου ἐξέμαυσαν
οὐ πιστεύετε, ὡς τῶν ἐμοῖς ῥήμα-
σι πιστεύετε;

*Mais si vous ne croyez point auz
escrits d'icelui, comment croirez vous
à mes paroles?*

ΚΕΦΑΛΑ. 5.

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ἐκ οὗ
πέραν τῆς θαλάσσης τῆς
γαλιλαίας ἐπὶ τὴν Καισαρίαν.

*Après ces choses Iesus s'en alla ou-
tre la mer de Galilee, qui est de Tiberi-
as.*

CAP. V.

42. Sed cognovi vos quia dilectionem Dei non habetis in vobis.

But I knowe you that ye haue not the loue of God in you.

43. Ego veni in nomine Patris mei, & non accepistis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.

I am come in my Fathers Name; and ye receiue me not: if another shall come in his owne name, him will ye receiue.

44. Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis: & gloria quæ à solo Deo est, non queritis?

Howe can ye beleeme to hich receiue honour one of another, and seeke not the honour that cometh of God alone?

45. Nolite putare, quia ego accusaturus sum vos apud Patrem, est qui accusat vos, Moyses, in quo vos speratis.

Do not thinke that I will accuse you to my Father: there is one that accuseth you, euen Moyses in whom ye trust.

46. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me enim ille scripsit.

For had ye beleued Moyses, ye would haue beleued me: for he wrote of me.

47. Si autem illius literis non creditis: quomodo verbis meis credetis?

But if ye beleue not his writings, howe shall ye beleue my wordes?

CAP. VI.

Post hæc abiit Iesus trans mare Galilee, quod est Tyberiadis.

After these things, Iesus went his way ouer the sea of Galilee, or of Tyberias.

Das V. Capitel.

42. Aber ich kenne euch/ das ir nicht Gottes Liebe in euch habt.

Men ieg kender eder/ at i haaffue Gudz karlighed i eder.

43. Ich bin kommen in meines Vaters Namen/ vnd ir nemet mich nicht an. So ein ander wirdt inn seinem eigen namen kommen/ den werdet ihr annemen.

Ieg er kommen i min Faders Naffn/ oc i anam me mig icke/ Der som en anden komer i sit eget naffn/ hannem anamme i.

44. Wie könnet ihr glauben/ die ir ehre von einander nemet? vnd die ehre/ die von Gott allein ist/ suchet ihr nicht.

Huorledis kundei tro/ i som tage ære aff en anden? De den ære/ som er alene aff Gud/ søget icke.

45. Ir solt nicht meinen/ daß ich euch für dem Vater verklagen werde/ Es ist einer der euch verklaget/ der Moses/ auff welchen ihr hoffet.

I skulle icke reende/ at ieg vil beklage eder saar Faderen/ Der er en som eder beklager Moyses/ paa huileden i haabe.

46. Wenn ihr Mosi glaubtet/ so glaubtet ir auch mir/ denn er hat von mir geschriben.

Der som i trode Moise/ da trode i oc mig. Thi hand haaffuer screffuit om mig.

47. So ihr aber seinen Schrifften nicht glaubet/ wie werdet ihr meinen Worten glauben?

Men tro i icke hans Scrifte/ huorledis skulle i tro mine ord?

Kapitola V.

42. Alle poznal gsem wás/ žewy miłowaniy Božjho ne máte w sobě.

Alle znam je wy miłosći Božey nie macie w sobie.

43. Jáť gsem přišel we smětu Otce mžho/ a nepřijímáte mne. Přijdeť giny we smětu swěm/ toho wy přijmete.

Jáťem přyšedl imenem Otce mego/ a nie przyjmiecie me. Přijdeť iny swym imenem/ tedy go przyjmiecie.

44. Kterak wy můžete věřiti kterýž chwálu geden od druhého přijímáte: chwály pak kteráž jest od samého Boha/ nepřijímáte?

Jáťo j wy můžete věřiti/ gdy jedni chwalí od druhých bieríce/ a chvály která od samého Boha pochodí/ nie přijímáte?

45. Nedomníwajteť se/ bychť já na wás žalowati měl před Otcem. Jestli kdo na wás žaluje/ Moyses w kterémž wy naději máte.

Nie domníwajteť se/ bychť ja na was žalowati měl před Otce. Jestli kdo na was žaluje/ Moyses w kterym wy nadějate macie.

46. Nebo kdybyste věřili Moysi, věřili byste snad y mně: neb jest on o mně psal.

Wo teřli byste věřili Moysi/ bowi/ věřili byste y mně/ gdyž on o mně psal.

47. Ale poněwadž geho Písmuom newěříte/ y která slowům mým newěříte?

Acť gdyťe písmom nie wierzíte/ takť slowům mým wierzíte?

Das VI. Capitel.

Darnach fuhr Jesus weg über das Meer an der Stadt Tyberias in Galilea.

Der effter soer Ihesus forroffuer Daffuit/ hoff den Stad Tyberias i Galilea.

Kapitola VI.

Utom odšel Ježíš za Moře Galilejské/ kteráž jest Tyberjadské:

Přym Iezus šedl za moře Galilejské/ kteráž jest Tyberjadské.

2 ואנלו פתחה פנשה
סצאא מטול דחיוו הוו
ארתא דעבד בפריהא:

*E seguialo una gran turba i per-
cioche sedevano i suoi segni ch'era
sopra quella ch'erano infermi.*

3 וסלק ישוע לטורג
והיו יתב הווא עם
תלמידיו:

*Allar Iesv montò su vn monte, et
messò à sedere co i suoi discipoli.*

4 מריב הווא דין צדעא
דפצחא דיהודים:

*Et era vicino la Pascha, festa de Giu-
dei.*

5 נארים ישוע עיניהו
והווא פנשה סצאא דארתא
לחתה ואמר לפילפוס
אימא מבו לחמא
דיאכלון הליו:

*Hauen do dunque Iesv alzati gli
occhi, e veduto che una gran turba ven-
iva à lui dice à Filippo, Dove comprare-
mo nos del pane, che essor mangiarai?*

6 הדא דין אמר בד מ
מנשא לה הו ציר ידע הווא
מנא עתיד למעבד:

*E questo disse per prova, solo i per-
cioche egli sapeva bene quel che e' bisognoso à
fare.*

7 אמר לה פילפוס ד
דמאמנו דינריו לחמא לא
ספק לחון בד קליל קליל
חד חד מנהון נסב:

*Filippo gli rispose, Non bastarebbono
loro dugento denari di pane, per pigliarne
ciascuno di loro un pochetto.*

8 אמר לה חד מן
תלמידיו אנדראוס
אחיהו דשמעון באפא:

*Vno de suoi discipoli, cioè Andrea
fratello di Simon Pietro, li disse.*

9 אית תנוטלא חד ד
דאית עלוהי חמש צדיקו
דסצאא ותריו גוריו אלא
הליו מנא אנו להליו
פלהיו:

*Egli è quai vn fanciullo che ha cin que
pains d'orge & due pesces: ma che sono que-
sti à tanta gente?*

2 וילך אחריו עם רב כי ראו
את-אותותיו אשר עשה על-
החלים:

*Y seguialo grande multitud. porque vian
sus sennales que hazia en los enfermos.*

3 ויעל ישוע על-ההר נשב
שם עם תלמידיו:

*Subió pues Iesus à vn monte, y estuuo alli
con sus discipulo s.*

4 ויקרב תפסח החג-היהודים:
Y estaua cerca la pasqua, el dia de la Fiesta de
los Iudios.

5 וישא עיניו ישוע וברא-
הווא עם רב בלא אלו אמר אל-
פילפוס אימא גקנה לחם אשר
יאכלו הברה:

*Y como alzó Iesus los ojos, y vido que auia
venido à el grande multitud, dize à Philippe:
Dedonde compraremos pan para que cõ an estos?*

6 וזאת אמר אליהם כי מנסה
איתו והוא ידע מה היה עתיד
לעשות:

*Mas esto dezia tentandolo, porque el sabia
loque auia de hazer.*

7 ויעל לו פילפוס מאת-
דינרים לחם איננו דים אשר
איש איש מהם מעט מעט
יקח:

*Respondióle Philippe, Dozientos dineros
de pan no les bastarán para que cada vno deellos
come vn poco.*

8 אמר לו אחד התלמידיו
אנדראוס אחי שמעון כיפא:

*Dizele vno de sus discipulos, Andres herma-
no de Simon Pedro.*

9 יש פה געה אחד אשר לו
חמשה לחם שעורים ושני דגים
אבל מה אלה בהמון בנה:

*Vn mochacho está aqui que tiene cinco pa-
nes de ceuaday dos peces? mas que es esto en-
tre tantos?*

5.

2. Καὶ ἰδὼν αὐτοὶ ὅτι πολλοὶ
ἐπὶ αὐτῷ ἐκείνῳ ἦσαν οἱ
ἐμψυχνοῦντες.

*Et grandes troupes le suiuoyēt, à cau-
se qu'ils voyoyēt, les signes qu'il faisoit
sur ceux qui estoient malades.*

3. Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἰησοῦς,
καὶ ἐκὰς ἐκείνης τῆς ὥρας
αὐτοῦ.

*Mais Iesus monta en vne montague,
& là s'alsit avec les disciples.*

4. Ἦν γὰρ τὸ πάσχα ἡ εὐχέλ-
η ἰσραὴλ.

*Or le iour de Pasque (qui estoit la fe-
ste des Iuifs) estoit prochain.*

5. Ἐπεί μὲν οὖν οἱ ἰησοῦς τοὺς ὄφ-
θαλμοὺς, καὶ θεωροῦντες ὅτι πολ-
λοὶ ὄχλοι ἐρχομεν πρὸς αὐτόν,
λέγει πρὸς τὸν φίλον πετρον, τῷ
ἀνδρᾷ σίμων, ἡ ἀφ' ἧς ὀνομα-
σθῇ;

*Iesus donc ayant leuē ses yeux, & vo-
yant que grandes troupes venoyent à
lui, dit à Philippe, D'où acheterons no-
us des pains, afin que ceux-ci ayent à
manger?*

6. Τῷ ἰησοῦ περὶ αὐτοῦ
αὐτοὺς γὰρ ὅτι τί ἐμελλε ποιεῖν.

*(Or disoit-il cela pour s'essouuer:
car il sauoit bien ce qu'il deuoit faire.)*

7. Ἀπελθὼν αὐτὸς φίλον πετρον,
διακονοῦν δὲ λαοὺς αἰρετοὺς ἐκ
ἐκείνων αὐτοῖς, ἡ ἀφ' ἧς αὐτὸς
ἐραχύνετο.

*Philippē lui respondit, Pour deux cēs
deniers de pain ne leur suffiroit à ce que
chacun d'eux en prinst tant soit peu.*

8. Λέγει αὐτῷ ὁ ὅς ἐστιν μαθητὴς
αὐτοῦ ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σίμων
πέτρος.

*Et l'un des ses disciples, allauoir An-
dré, frere de Simon Pierre, lui dit.*

9. Ἐστὶν παῖς ὅστις ὀνομαζέται
πέτρος, καὶ δύο ὀψί-
αια. ἀλλὰ πῶς ταῦτ' ἔσται εἰς τοσού-
τους;

*Ily a ici vn petit garçon qui a cinq
pains d'orge & deux poissens: mais que
est-ce de cela pour tant de gens?*

CAP. VI.

2. Et sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur,

And a great multitude followed him / because they saw his miracles / which he did on them that were diseased.

3. Subiit ergo in montem Iesus, & ibi sedebat cum discipulis suis.

Then Iesus went up into a mountain / and there he sat with his disciples.

4. Erat autem proximum Pascha dies festus Iudæorum.

Now the Passover / a feast of the Jews / was nigh.

5. Cum sublevasset ergo oculos Iesus, & vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dicit ad Philippum, Vnde ememus panes, ut manducet hi?

Then Iesus lift up his eyes / and seeing that a great multitude came unto him / he said unto Philip / Whence shall we buy bread / that they might eat?

6. Hoc autem dicebat tentans eum, ipse enim sciebat quid esset factururus.

(And this he saide to prove him / for he knew what he would do)

7. Respondit ei Philippus, Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat.

Philip answered him / Two hundred pence worth of bread is not sufficient for them / that every one of them may take a little.

8. Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri.

Then saide unto him one of his disciples / Andrew / Simon Peters brother.

9. Est puer unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces: sed hæc quid sunt inter tantos?

There is a little boy here / which had five barley loaves / and two fishes: but what are these among so many?

Das VI. Capitel.

2. Und es zog ihm vil Volcks nach / darumb daß sie die zeichen sahen / die er an den Krancken that.

De der drog meger Goldt effter hannem / fordi at de saae de Tegen / som hand gjorde mer de Sluge.

3. Iesus aber gieng hinauff / auff einen Berg / vnd sahte sich daselbst mit seinen Jüngern.

Da gieng Ihesus hen op / paa et Bierg / oc sette sig der mer sine Disciple.

4. Es war aber nahe die Ostern der Jüden Fest.

De der vaar nær Paaske Jøderneis Høytid.

5. Da hub Iesus seine augen auff / vnd sihet daß vil Volcks zu im kombt / vnd spricht zu Philippo: Wo kaufsen wir Brodt / daß dise essen?

Da opløste Ihesus sine ønen / De seer at der kom mer meger Goldt til hannem / oc siger til Philippum / Hvor køber vi brød / at disse skulle æde?

6. Das saget er aber ihn zuversuchen / denn er wuste wol / was er thun wolte.

Men hand sagde der at forsøge hannem / Thi hand viste vel / hvad hand vilde gøre.

7. Philippus antwortet im? zwey hundert pfenning werth Brots ist nicht genug vnter sie / daß ein jeglicher ein wenig neme.

Philippus svarede hannem / Brød for thu hundrede Peninge er ikke nok til dem / at hver tager noget lidt.

8. Spricht zu ihm einer seiner Jünger / Andreas der Bruder Simonis Petri:

Da siger en af hans Disciple til hannem / Andreas Simonis Petri broder.

9. Es ist ein Knabe hie / der hat fünf Gerstenbrodt / vnd zwey Fische / Aber was ist das vnter so vil?

Her er en Dreng / hend høfuer fem Engbrød / oc tho Fiſke. Men hvad er det blandt saa mange?

Capitola VI.

2. Als so za nim mnozství welské / nebo gsau viděti dnoy skřel' žmil nad těmi křesťj ne mocni byli.

Als so za nim mnozstvo welskie ludu / do widzieli z naki fiore cizy ml wrycho chorzy byli.

3. Tedy wstaupil na huro ru Gęsijs / a tam sedel s D'cednijszym swpmi.

Wtedy Jezus na gorę siadł / tam z zwolennikami swymi.

4. Abyla blijsko Wielik' / noc / den Swatocnijsz jidowszj.

Była też blisko Wielkanoc / swięto żydowskie.

5. Protoż sędz pozdwiſł D'ci Gęsijs / a widel że mnozstwo welskie gde l' nęmu / keli Filipowi: Dduł nakaupijme chlebuom / aby pogodzi tito t

Tedy podnioſł oczę swoyech Jezus / wyraził wielkie mnozstwo ludu / i chodziło sie do niego / y rzekł do Filipa: Skąd je nakaupim chlebow / aby sie ci nasyteli?

6. Ale to keli zkauffsego / nebst on widel tedy mel vs' timi.

(Zmowił to kufac go / bo on już widział co miał czynić.

7. Odpowiedził genu Filip: Zadwe Gęsi Penkz chlebuom nęstałj gim / aby gędantażj nęzičo mało wzał.

Odpowiedział mu Filip: Za dwieście groszy chleba nie dosyć im będzie / chociażby po kaslu każj by y nich wzał.

8. Ażli genu geden z D'cednijszym geho Ondceg Bratr Esimona Petra:

Ale mu tedy rzekł z wolennik Powa ieo / Andrzej brat Symona Piotra.

9. Gęsił de Mladenc geden kęryſz m' p'ł chlebuom gę żęſch / a dwę Ryb / ale coſ gęſi to mezy tak mnozſt?

Jest tu dziecię jedno co ma pięć chleba ieczmienego y dwie ryby / Ale coż tho jest między tak wielki lud?

10 אמר להון ישוע עבדו
אנשא כלחון דקסתמכו
עסבא דין סגרתה ב
פדוקתה די ואסתמכו
בכרא פמקנתא סמספר
אלפיו :

Alor la v disse, Fate metter la gente à sedere, & era in quel luogo molta herba. La gente dunque si misse à sedere, circa cinque milia di numero.

11 נשקל ישוע להמנה
וכבר ופלג להגון דסמיכון
והכנא ארץ מן גמא דקברו

Et la v prese i pami, e poi ch'egli hebberendute grate, le distribu à i discipoli: e i discipoli à quelli che erano à sedere. E finalmente da pami quanto ne volenano.

12 ופד סנעו אמר
לתלמידיו פנשי תצא
דפרו ולא יאבר מרס :

E come furon pieni, egli disse à i suoi discipoli, Raccogliete i pezzi, che sono avanzati, accio che niente se ne perda.

13 ופנשו וכלו תרעסר
הוציו דהצנא אליו
דפרו להגון דאכלו מן
מנשא לרמיו דסנעא :

E si dunque li raccolsero, & emportono dodici corbe di pezzi, di quei cinque pami d'orzo, ch'erano avanzati à quelli che li avevano mangiati.

14 רנוו פיו אנשא דכנו
אסא דעבד ושוט אמרו
הנו שרדאית הכו ונכנ
דאחא דלמא :

Quando dunque la gente hebbe seduto il miracolo che Iesus havena fatto, dicevano, Costui è quel Profeta che doveva venire al mondo.

15 וישוע פיו דע דעתידיו
דאחא וחספונתו
דעבדיו פלכא ונכנ
לא לטרא הוא פדחונתו :

Or Iesus havendo conosciuto che dicevano venire à pigliarlo, per farlo Re, si ritirò al monte effo solo.

10 ויאמר ישוע עשו את
האנשים לשבת ויהי עשב רב
במקום ויכלו האנשים במספר
במנשת אלפים איש :

Entonces Iesus dixo, Hazed recostar la gente: y auia mucha yerua en aquel lugar. y recostaronse como numero de cinco mil varones.

11 ויקח ישוע את הלחם ויברך
ויתן לתלמידיו והתלמידים
ליושבים במסבה וכמו כן מן
תדלים פמה אכר :

Y tomó Iesus aquellos panes, y auiendo hecho gracias, repartió à los Discipulos y los Discipulos à los que estauan recostados: anssi mismo de los peces quanto querian.

12 וכאשר שבעו אמר לתלמידיו
אספו את הפתים אשר נשארו
מן תאבד מאומה :

Y como fueron hartos, dixo à sus Discipulos, Coged los pedacos que han quedado, por que no se pierda nada.

13 ויאספו וימלאו שנים עשר
סלי הפתים ממנשה להם
שעורים אשר נשארו לאכלים :

Cogeron pues, y hinchieron doze esportones de pedacos de los cinco panes de cedeua, que sobaron à los que auian comido.

14 והאנשים כאשר ראו את
האות אשר עשה ישוע אמרו
כי זה הוא באמת הנביא תבא
אל העולם :

Aquellos hombres entonces, como vieron la sennal que Iesus auia hecho, dezian. Que este verdaderamente es el Profeta, que auia de venir al mundo.

15 וישוע יודע כי עתידים
לבוא ולחטוף אותו אשר יעשו
אותו למלך ויגד לו מפניהם
וישב אל ההר הוא לבדו :

Y entendiendo Iesus que auian de venir para arrebatarlo, y hazerlo Rey, boluió à huyrse al monte el solo.

5.

10. Εἰπὼν δὲ ὁ ἰησοῦς, ποιήσατε τὰς ἀναγκὰς αὐαπιστῶν. ὡς δὲ ἦν πολλὴ ἡ ἄνθ' αὐτοῦ, ἀνέστησαν οἱ μαθηταὶ τὸν ἰησοῦν ὡς οὐκ ἔμελλεν αὐτὸς κατακλίθαι.

Adonc Iesus dit, Faites assieoir les gens. (Or y auoit il beaucoup d'herbe en celieu-la.) Les gens donc s'assirent, enuiron cinq milie à les conter,

11. Ἐλαβὼν δὲ τὰς ἄρτους ὁ ἰησοῦς, ἐδούλωσεν αὐτοὺς μετὰ χάριτος. καὶ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀναγκάσι τοῖς ἰσχυροῖς καὶ οἱ ἄλλοι ἐψάχων ὅσον ἦν ἔλεον.

Et Iesus print les pains: & apres qu'il eut rendu grâces, les distribu aux disciples, & les disciples à ceux qui estoient assis, & semblablement des poissons autant qu'ils en vouloyent.

12. Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, ἀρέξα τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, συναρπάξαι τὰ περσινὰ. αὐτοὶ καὶ λαβόμενοι, ἔλα μὴ τι διαλείπειν.

Et apres qu'ils furent rassasiés, il dit à ses disciples. Aidez les pieces qui sont de reste, afin que rien ne soit perdu.

13. Συνήρασαν δὲν, καὶ ἐρέμασαν δώδεκα κοφίους λαβόμενοι ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τοῦ κρέθινου, καὶ πάλιν ἔλα τοῖς βιβρακῶσιν.

Ils les amasserent donc, & emportent douze penerees de pieces des cinq pains d'orge, qui estoient demeurees à ceux qui en auoyent mangé.

14. Οἱ δὲ αὐθροοντες ἰδόντες ὅτι ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, ἐθαύμαζον. καὶ εἰς ἀληθείαν ὁ πῶς φησὶ ὁ ἰησοῦς αὐτοῖς τὸν λόγον.

Or les gēs ayans veu le miracle que Iesus auoit fait, disoient, Celui-ci est veritablement le Prophete qui deuoit venir au monde.

15. Ἰησοῦς δὲ οὖν γινώσκων ὅτι μέλλουσιν ἐρεχθῆσαι, καὶ ἀρπάξαι αὐτὸν ἵνα τοῖς βασιλεία, ἀνέχεσθαι πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτοῖς μόνον.

Dont Iesus ayant cognu qu'ils deuoient venir pour le raurir afin de le faire Roy derechef se retira tout seul en la montagne.

CAP. VI.

10. Dicit ergo Iesus, Facite homines discumbere. Erat autem scenum multum in loco, Discubuerunt ergo viri, numero quasi quinque millia.

And Iesus saide, Make the people sitte downe. (Nowe there was much grasse in that place) Then the men satte downe in number / about fise thousand.

11. Accepit ergo Iesus panes: & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus, similiter & ex piscibus quantum volebant.

And Iesus tooke the bread / and gaue thanks: & gaue to the disciples / & the disciples to them that were set downe: and likewise of the fishes as much as they would.

12. Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis, Colligite quae superaverunt fragmenta, ne pereant.

And when they were satisfied / he saide unto his disciples / Gather up the broken meate which remaineth / that nothing be lost.

13. Collegerunt ergo, & impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis quae superfuerunt his qui manducaverant.

Then they gathered it together / and filled twelue baskets with the broken meate of the fise barlie loaves / which remained unto them that had eaten.

14. Illi ergo homines cum vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebant, Quia hic est verè Propheta qui venturus est in mundum.

Then the men when they had seene the miracle that Iesus did / saide, This is of a truch the Prophet that should come into the worlde.

15. Iesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum, & facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus.

When Iesus therefore perceived that they would come / and take him to make him a King / he departed againe into a mountaine himselfe alone.

Das VI. Capitel.

10. Iesus aber sprach: Schaffet daß sich das Volk lagere. Es war aber vil graß an dem ort. Da lagerten sich bey fünff tausent Mann.

Ihesus sagde / Sticker Volcker til sæde. De der vaar meget græss paa den sted. Da sette sig ned ved fem tusind Mand.

11. Iesus aber nam die Brodt / danket / vñnd gab sie den Jüngern / die Jünger aber denen / die sich gelagert hatten. Desselbigen gleichen auch von den Fischen / wie vil er wolte

De Ihesus tog Brødene / takkede / oc fiek Disciplene dem / Men Disciplene finge dem / som haffde sæt sig ned. Disligger oc saa aff Fiskene / saa meget som hand vilde.

12. Da sie aber satt waren / sprach er zu seinen Jüngern: Sammlet die übrigen Brocken / das nichts vmbkomme.

De der de vaare mætte / Da sagde hand til sine Disciple / Samler til sammen de offuerbleffne Deffninger / at der intet spildis.

13. Da samleten sie / vñnd fülleten zwölff Körbe mit Brocken / von den fünff Gerstenbrodt / die überblieben denen / die gespeiset worden.

Da samlede de / oc füllede tolf Rurre met deffninger / aff de fem Bygbrød / som de leffnede / der finge mad.

14. Danun die Menschen das Zeichen sahen / das Iesus that / sprachen sie: Das ist der Prophet / der in die Welt kommen soll.

Der Menneffene nu saac der Tegen / som Ihesus gjorde / sagde de / Denne er vistelge den Prophete / som skal komme til Verden.

15. Da Iesus nun mercket / daß sie kommen würden / vñnd ihn haschen / daß sie ihn zum Könige machten / entweich er abermal / auff den Berg er selbst allein.

Der Ihesus nu merckte / at de vilde komme at tage sar paa hannem / at de funde gøre hannem til Konge / da vigede hand atter paa Bierger / self alene.

Kapitola VI.

10. Tedyt fiek gim Gefijs: Kostajet sidu spsi. A bylo trawy mnoho na tom mjesti. V posadilo se mužm pottem pakošto pti Tisocw.

Tedyt fiek Iesus: Kostajet aby ci sadali / a bylo tam trawy desy na onym mjestu. Skadto tedy mchow licbie ofo po praci tyficy.

11. Tedyt Gefijs wjal chleb / a fong dity vcinil trodas mal vcedniskum / vcednisk co pak sedicim: Tedyt Xp paf gsau mnoho chleli.

A tak Iesus wjawi ony chleb y vczyni wsi diti / podielil zwolennikom / zwolennicy zafie tym co siedieli / tak je te y ony ryby ile tedno chleli.

12. A fong byli naspteni / fiek vcedniskum swpm: Zbete fter zwoftaly droby / at nez hynau.

A gdy to i mtekt dosy / rzek Iesus zwolennikom swym: Zbierzcie okusiti kore zostaly / zedy nie nie ginco.

13. Tedyt febrali a naytalli dwanacte kofuow droby / ow z pti chlebuow gechny / fterifj pozwoftaly po tech fter fty gedli.

Febrali tedy y pelne nalkabli dwanactie kofow okusfow z pti ciorgh chleba icimienno / fter re pozostaly tym co tedli.

14. Ti pak lide fong wfeletu diw fterfj byl vcinil / prawi: Temo gest giste Prorok / fterfjby meli prigijti na swet.

A przetoz ont wyzrawfy tud fterfj Iesus okusaf / monit: Ten ci rest zapramde on Prorok / kchos ry mal przyd na swiat.

15. Tedyt Gefijs fong po / znal zedy meli prigijti aby gen chotili a vcinili Kralem / offel na Quoru opti sam.

A wiedzac Iesus iz go przy / fedy wchwyce mielt a weynte Kolem / wfeol zafie sam tyfko na gore.

16 וַיָּבֹר הָיָא רַמְשָׁא נַחְתָּו
תַּלְמִידֵיהּ לְיַמָּה:

E venuta la sera, i suoi discipoli scesero al mare.

17 וַיִּתְּבוּ בְּסִפִּינֵתָא וְאִתְּיוּ
הָנוּ לְעֵבְרָא לְכַפֵּר נַחֲוִים
וְחִשְׁבַת הָנוּת לָהּ וְלֹא אִתִּי
הָיָא לִתְחֵתָּו יִשׁוּעַ:

Et essendo montati su la barca andavano da la dal mare verso Capernaum e qua s'era fatto oscuro, ne Iesus era venuto a loro.

18 וַיֵּבֶא דִּין אֲדֻמָּה הָיָא
עֲלֵיהֶון מְטוּל דְּרוּתָא
רַבִּינָא נִשְׁבַת הָנוּת:

Et il mare per un grand vento che souffiaua, se gonfia.

19 וַיִּכְבְּדוּ אֶיְיָ וְאִתְּסַדִּיקָא
עֲסָדִיו וְרַמְשָׁא אִין קִלְתִּין
וַיִּתְּנוּ לְיִשׁוּעַ כַּר מִבַּחֲךְ עַל
יִמֵּתָא וַיָּבֹר מִרְבַּב לֵית
סִפִּינֵתָּהֶון דְּחֵלִי:

Poi dunque che hebbero ramato circa venticinque o trenta stadij, veggono Iesus camminare sopra l'mare, & appressandosi a la barca: & hebbero paura.

20 הוּ דִּין יִשׁוּעַ אָמַר ל
לְהֶון אַנְּתָא אֲנִי לֹא ת
תִּירָדְוּ:

Ma egli disse loro, Son io, non habiate paura.

21 וַיָּבֹאוּ הָנוּ דְּחֵלִי לְיִשׁוּעַ
בְּסִפִּינֵתָא וְהָיָא בְּשִׁטְתָּא
סִפִּינֵתָא הָיָא הָנוּת לִנְחָה
אֲרָצָא הָיָא דְּאִתְּיוּ הָנוּ לָהּ:

Essi dunque il volsero ricuorere la barca, & subito la barca arrivò a la terra, a la quale andavano.

22 וַיִּלְוֵם דְּבַתְרָה הָיָא
בְּנִימָא דְּהָאָם הָיָא בְּעֵבְרָא
דִּימָא הָנוּ דְּסִפִּינֵתָא
אִתְּתִיתָּ לִית הָיָא כִּפְּפוּ
אַל אִין הָיָא דְּסִלְקִי לָהּ
תַּלְמִידָא וְלֹא עֵי הָיָא
עֲמִהֶון יִשׁוּעַ עֵם
תַּלְמִידֵיהּ דְּסִפִּינֵתָא:

Il giorno seguente, la turba che era restata da la dal mare, vedendo che non era tutavia barca che quella sola, ne la quale erano entrati i suoi discipoli; e che Iesus non era entrato co i suoi discipoli ne la barca, ma che i suoi discipoli soli s'erano andati.

16 וְהָיָא עֶרֶב וַיֵּרְדוּ תַּלְמִידֵיהּ
אֶל־הַיָּם:

Y como se hizo tarde, descendieron sus Discipulos a la mar.

17 וַיַּעֲלוּתָם אֶל־הַנַּחֲיָה בָּאָה
לְעֵבֶר הַיָּם אֶל־כֶּפֶר נַחֲוִים וְהָיָה
חֹשֶׁךְ וַעֲזָבוּ לֹא בָּא אֶל־תָּם
יִשׁוּעַ:

Y entrando en un navio, venian de la otra parte de la mar hazia Capernaum. Y era ya escuro, y Iesus no avia venido a ellos.

18 וַתֵּשֶׁב רוּחַ גְּדוֹלָה וְהָיָם
הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר:

Y la mar se començo a leuantar con un gran viento.

19 וַיִּתְּחִירוּ כְּבֹדָתָא דְּחֵרֶץ עֲשָׂרִים
וְחֲמִשָּׁא אִין שְׁלוֹשִׁים וַיִּרְאוּ אֶת־
יִשׁוּעַ מֵחֵלֶךְ עַל־הָיָם וְקָרַב לָאֲנִיָּה
וַיִּירָאוּ:

Y como onieron navegado como veyntey-cinco ó treynta estadios, veen a Iesus que andava sobre la mar, y se acercava al navio: y onieron miedo.

20 וְהָיָא אָמַר אֶל־הָיָם אֲנִי הָיָה
אֶל־תִּירָאוּ:

Mas el les dixo, Yo soy, no ayays miedo.

21 וַיֵּאָבֹו לָקַחְתָּ אֹתָו בְּנַחֲיָה
וַיַּתְּאוּם וַהֲיָתָה הַנַּחֲיָה אֶל־
הַחֹרֶץ אֲשֶׁר אֶל־הָיָה הָלַכְּ:

Y ellos lo recibieron de buena gana en el navio: y luego el navio llegó a la tierra donde yau.

22 וַיִּמְחַקְתָּ הַדִּמּוֹן אֲשֶׁר הָיָם
לְעֵבֶר הַיָּם וְהָיָה כִּי אֲנִיָּה
אֶחָדָה לֹא הָיָה שָׁם כִּי אֵלֶם
אֶחָת הָיָא אֲשֶׁר בָּהּ עֲלִי תַּלְמִידֵיהּ
וְכִי יִשׁוּעַ לֹא בָּא עִם תַּלְמִידֵיהּ
בְּנַחֲיָה כִּי אֵלֶם תַּלְמִידֵיהּ לְבָדָם
הָלַכְּ:

El dia siguiente la companna que estava de la otra parte de la mar, como vido que no avia alli otra navezilla sino una, en la qual se auian entrado sus Discipulos; y que Iesus no avia entrado con sus Discipulos en el navio, mas que sus Discipulos solos se auian ydo.

Ε.

16. Ὡς δ' ὥρα ἔσθ' ἦλθεν, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν.

Et quand le soir fut venu, ses disciples descendirent à la mer.

17. Καὶ ἐμῶντες εἰς τὴν πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς καπερναεὺμ. καὶ σκούτια ἦν ἡ γαλῆ, καὶ οὐκ ἦλθεν εἰς αὐτοὺς Ἰησοῦς.

Et estans montés en la nasselle, tiroyent outre la mer vers Capernaum: & illoit desja obscur, & il n'estoit point Iesus venu à eux.

18. Ἦν θαλάσσα ἀνέμους μεγάλους πνεύσης διηγείετο.

Et la mer s'esleua par un grand vent qui souffloit.

19. Ἐλθὼντες οὖν αἱ σκαῖες αὐτοῦ πέντε ἢ τρεῖς ἡμέρας, θύεραν τὸν ἰησοῦν περιπατοῦντα τῇ τῆς θαλάσσης, καὶ ἔγγυς ἔσθ' αὐτοῖς γινώσκοντες, καὶ φόβηθησαν.

Après doncqu'ils eurent ramé environ vingtcinq ou trente stades, ils voyent Iesus cheminant sur la mer, & s'approchant de la nasselle: dont ils eurent peur.

20. Ὁ δὲ λέγων αὐτοῖς, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεσθε.

Mais il leur dit, C'est moi ne craignez point.

21. Ἦλθον οὖν λαβόντες αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ὁρμήσαντες τὸ πλοῖον ἐγένετο ἡ γαλῆ εἰς ὡς ἠέρον.

Ils le receurent donc volentiers en la nasselle, & incontinent la nasselle print terre au lieu où ils alloient.

22. Τῇ ἑπομένῃ ἡ ὄχλη ὅτι ἔσθ' ἡ καὶς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πολλοὶ ἄλλοι σὺν αὐτῷ, καὶ μὴ εἶς ὁ μόνος εἰς τὸ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνέβηκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ καὶ μέντοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπηλθόν.

Le lendemain les troupes qui estoient demeurees de l'autre costé de la mer, voyans qu'il n'y avoit point là de autre nasselle, sinon celle seule, en la quelle estoient entrés des disciples: & que Iesus n'estoit point entré avec les disciples en la nasselle: mais que les disciples s'en estoient allés.

CAP. VI.

16. Ut autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare.

When euen was nowe come / his disciples went downe vnto the sea.

17. Et cum ascendissent navim, venerunt trans mare in Capharnaum, & tenebrae iam factae erant: & non venerat ad eos Iesus.

And entred into a ship / and went ouer the sea towards Capernaum: & now it was darke / and Iesus was not come to them.

18. Mare autem, vento magno flante, exurgebat.

And the sea arose with a great wind: & thus blew.

19. Cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Iesum ambulans super mare, & proximum navi fieri, & timuerunt.

And when they had rowed about fiftie and thirtie furlongs / they saw Iesus walking on the sea / and drawing neere vnto the ship: so they were afrayed.

20. Ille autem dicit eis, Ego sum, nolite timere.

But he sayd vnto them, It is I: be not afrayed.

21. Voluerunt ergo accipere eum in navim: & statim navis fuit ad terram quam ibant.

Then willingly they receaved him into the ship / and the ship was by and by at the land / whither they went.

22. Altera die, turba quae stabat trans mare, vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, & quia non introisset cum discipulis suis Iesus in navim, sed soli discipuli eius abiissent.

The day following the people which stood on the other side of the sea / sawe that there was none other ship there / save ye one / whereunto his disciples were entred / & that Iesus went not with his disciples in ye ship / but that his disciples were gone alone.

Das VI. Capitel.

16. Am abend aber / giengen die Jünger hinab an das Meer.

Om assienenginge Discipulene ned til Haffuit.

17. Vnd tratten inn das Schiff / vnd kamen über das Meer / gen Capernaum / vnd es war schon finster worden / vnd Iesus war nicht zu ihnen kommen.

De traadde i Skibet / oc komme offuer Haffuit / til Capernaum / oc der vaar allerede bleffuit merck / De Ihesus vaar icke kommen til dem.

18. Vnd das Meer erhob sich von einem grossen Winde.

De Haffuit gaff sig op / aff ic stort Vær.

19. Da sie nun gerudert hatten bey fünf und zwenzig oder dreissig Feldweg / sahen sie Iesum auff dem meer daher gehen / vnd nahe bey das Schiff kommen / vnd sie forchten sich.

Der de haffde nu roet ved sem oc time eller tredie agre longe / da saae de Ihesum gaa paa Haffuit / oc komme nær til Skibet / De de freiede.

20. Er aber sprach zu ihnen: Ich bins / Forchtet euch nicht.

Da sagde hand til dem / Der er ieg / Forchtet eder icke.

21. Da wolten sie ihn in das Schiff nemen / vnd also bald war das Schiff am Lande / da sie hin fuhren.

Saa vilde de tager hannem i Skibet / oc Skibet vaar strax hos Landet / som de fore til.

22. Des andern tages sahe das Volk / das disseit des Meers stund / das kein ander Schiff daselbs war / denn das einzige / darein seine Jünger getreten waren / vnd das Iesus nicht mit seinen Jüngern inn das Schiff getreten war / sondern alleine seine Jünger waren weggefahren.

Den anden dag / saa Folket / som stod paa denne side Haffuit / at der vaar intet andet Skib / vden det ene / der hans Disciple vaare traadde vdi / oc at Ihesus traadde icke med sine Disciple i skibet / men hans Disciple alene vaare samne offuer.

Kapitola VI.

16. Aftonj byl weter / estau pilli Bedniscy geho k Moři.

A gdy byl weter / puścił sie zwolennicy tego do morza.

17. Aftonj wstaupili na Lodij / plawili se přes Moře do Kaffarnaum: a tmy již věč něm bylo / a nepřítel byl Jezise k nim.

A wstaupili w lodj techali za morze / do Kaffarnaum / a no už bylo tma / a Jezus nie przyszedł do nich.

18. A Moře buřilo wielice ho wětru / idmijalo se.

Tedy morze gdy wstał wielki wiatr porzelo sie burze.

19. Tedy tdyj se gij byli od plawili homow nalo přines čima nebo třiceti / vjeli Jezise an chodj po Moři / a přiblížuje se k Lodij / bali se.

A gdy już odpłyneli i łódzby na dnu dżesła y płać abo na trzecie dziesiąt stów / wyszli Jezusa chodzącego po morzu a przychodzącego ku łodzi / y wleli się.

20. Alle on řekl jim: Jáť jsem / nebojteť se.

Řekl jim on řekl: Jáť jsem / nie bojteť se.

21. Tedy chřel ho wpyl na Lodij a hned Lodij přiběhl k zemi kterě se plawil.

A tħál go z dušila řekl w lodj / y nárychněst lodj k zemi / oney krámy do ktery techali.

22. Druhého pať dne / Ják stup kterě byl k Mořem / wšel žegine Loděky tu nebylo než ta gedna / na kteraž byli wšli Bedniscy geho / a Jezise newšel byl s Bedniscy wšim na Lodij / ale sami Bedniscy geho byli se plawili.

A druhého ladi třech řekl k morzem / gdy obacjyli se řham nie máš drugie lodj / cykloz ona ies dná w kora kyle wšedli zwolennicy tego / a už Jezus nie wšedł w lodj / zwolennicy swemi / tednož s mi zwolennicy tego wlechi.

23. אמתי הני דיו אלפא
אנרננתא מן טבריוס על
גיב דנקתא הי דאכלו ביה
לחמא פד פברך ישוע:

*E che erano venute da Tiberia barche
da Tiberiade, presso al luogo dove haue-
uano mangiato il pane, pos che il Signore
habbeuenduto gratis.*

24. וכד הניא הו פנשנא
דלא הניא תמן ישוע אף
ללא תלמידיו סלקו
לכליו אלפא ואתו לפבר
נחום ובעין הני דה
ל ישוע:

*Quando dico la turba vide che Iesus
non era li, ne i suoi discipoli, salirono au-
cor essi ne le barche, e vennero in Caper-
naum, cercando Iesus.*

25. וכד אשבחוהו בעברא
דימא אמריו לה רבו
אמתי אמית להרבא:

*Et haueudo lo ritrouato di la dal ma-
re, li dissero, Maestro, quando venisti tu
qua?*

26. ענא ישוע ואמר להון
אמיו אמיו אמר אנני
לכו דבעיו אנתון לי לא
מטול דחנותון אנתון
אלא דאכלתון לחמא
וסבבתון:

*Iesus rispose loro, e disse, In verità,
in verità vi dico, voi mi cercate, non per-
che haueste veduto i miracoli: ma perche
haueste mangiato de pane, e feruete satiasi.*

27. לא תפלחון מאכולתא
דאכדא אלא מאכולתא
דמקנתא לחינא דלעלם
אידא דברה דאנשא יתל
לכו לחינא איר אנא נתם
אלה:

*Attaccate non gia per haueir il cibo
che perisce, ma quello que dura a vita e-
terna, il quale il Figliuol de l'huomo vi
dara, percioche il Padre, iddieu l'ha col
suo figliuola approuato.*

28. אמריו לה כינא נעבד
דנפלה עבדא דאלהא:

*Effi dunque li dissero, Che faremo
noi per operare l'opere di Dio?*

23. ואניות אחרות באו
מטיבריוס קהבות למקום אשר
פז אכלו את הלחם בברכו
אדני:

*Y que otras nauezillas auian arribado de Ti-
beria, junta al lugar donde auian comido el pan,
despues de auer el Sennor hecho gracias.*

24. וכאשר ראה הקבון כי
ישוע לא היה שם ולא תלמידיו
ויעלו על האניות ויבואו בכפר
נחום מבקשים את ישוע:

*Como vido pues la compaña que Iesus no
estaua alli, ni sus Discipulos, entraron ellos tam-
bien en las nauezillas, y vinieron a Capernaum
buscando a Iesus.*

25. וכאשר מצאו אותו בעבר
הים אמרו לו רבי מתי באת
הנה:

*Y hallandolo de la otra parte de la mar, di-
xeronle, Rabbi, quando llegaste acá?*

26. ויען להם ישוע ויאמר אמן
אמן אומר אני לכם אנכם
מבקשים אותי לא כי ראיתם
אותות כ"א כי אכלתם
מן הלחם ושבעתם:

*Respondioles Iesus, y dixo, Decierto deci-
erto os digo, que me buscays, no por las sennales
que aueys visto, mas por el pan que comistes y os,
hartastes.*

27. פעלו לא את אכל האבד
כ"א את אכל הקם לחי
עולם את אשר פ"האדם יתן
לכם כי אותו האב נתם
האלהים:

*Obrad no para la comida que perece, mas
para la comida que a vida eterna permaneco, la
qual el Hijo del hombre os dara: porque a este
sennaló el Padre, es a saber Dios.*

28. ניאמרנו אליו מה נעשה
אשר נפעל את מעשי אלהים:

*Y dixeronte, Que haremos para que obre-
mos las obras de Dios?*

5.

23. Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πλοῖα ἦσαν ἐκ
τιβεριάδος ἰσχυροὶ καὶ ἄλλοι ὄπισθεν
ἐφ' αὐτοῦ καὶ ἐρχομαι, διχαρῶντες
τὸ ἰδεῖν αὐτόν.

*(Or d'autres nasselles estoient ve-
nues de Tiberias pres le lieu où ils auo-
yent mangé le pain apres que le Sei-
gneur eut rendu graces.)*

24. Ὅτι οὕτως εἶπεν ὁ ὄχλος ὅτι
ἰησοῦς ἐκεῖ ἐστι καὶ οἱ μαθη-
ται αὐτοῦ, ἐπεὶ ἔβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ
πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς καπερναεὺν
ζητοῦντες τὸν ἰησοῦν.

*Les troupes donc voyans que Iesus
n'estoit point là, ne ses disciples, eux
aussi monterent dedans les nasselles, &
viurent en Capernaum, cerchâs Iesus.*

25. Καὶ διότι οὗτοι ἀκούοντες τῆς
φωνῆς αὐτοῦ, ἔβησαν, καὶ
πῶς αὐτὸν ἐζήτησαν;

*Et l'ayans trouuë outre la mer, ils
lui dirent, Maître, quand es-tu arriué
ici?*

26. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς
καὶ εἶπεν, ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν,
ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἶδτε σημεῖα,
ἀλλ' ὅτι ἐφάρσατο ἐκ τοῦ ὕδατος καὶ
ἐχρησάμην.

*Iesus leur respondit, & dit, En véri-
té, en vérité ie vous dis, vous me cerchez
nó point pource que vous auez veu des
signes, mais pource que vous auez man-
gé de pains, & auez esté rassasiés.*

27. Ἐργάζεσθε μὴ τὸν βρωτὸν
τὸν διαφθαλματικόν, ἀλλὰ τὸν βρω-
τὸν τὸν μένοντα εἰς ζωὴν αἰώνιον,
ὃν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δώσει ὑμῖν ὅτι
τὸν πατέρα ὁ πῦρ ἐξέφρασεν ὁ
υἱός.

*Trauailler, non point apres la vian-
de qui perit, mais apres celle qui est per-
manente a vie eternelle: laquelle le fils
de l'homme vous donnera. Car le Pere,
afin d'auoir Dieu, l'a approuué de son ca-
chet.*

28. Εἰπαὶ οὖν αὐτοῖς ἀποκριθεὶς, τι ποιή-
μεθα, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ
θεοῦ;

*Ils lui dirent donc, Que ferons no-
us pour crœuer les crœures de Dieu?*

CAP. VI.

23. Aliæ verò supervenerunt naves à Tiberiade iuxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino.

And that there came other shippes from Tiberias neere unto the place where they ate the bread; after the Lords had given thanks.

24. Cum ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi, neque discipuli eius, ascenderunt in naviculas, & venerunt Capharnaum quærentes Iesum.

Nowe when the people sawe that Iesus was not there; neither his disciples; they also tooke shipping; and came to Capernaum seeking for Iesus.

25. Et cum invenissent eum trans mare, dixerunt ei, Rabbi, quando huc venisti?

And when they had found him on the other side of the sea; they said unto him: Rabbi; when comest thou hither?

26. Respondit eis Iesus, & dixit, Amen, amen dico vobis, quæritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducaſtis ex panibus, & saturati estis.

Iesus answered them; and said: Verely, verely I say unto you; ye seeke mee not; because ye saw the miracles; but because ye are of the loaves; and were filled.

27. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quem filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit Deus.

Labour not for the meat which perisheth; but for the meate that endureth unto everlasting life; which the Sonne of man shall give unto you: for him hath God the Father sealed.

28. Dixerunt ergo ad eum, Quid faciemus ut operemur opera Dei.

Then said they unto him: What shall we do; that we might worke the workes of God?

Das VI. Capitel.

23. Es kamen aber andre Schiffe von Tiberias nahe zu der stette / da sie das Brot gessen hatten / durch des HERRN dancksagung.

Und der komme andre Stib fra Tiberias hant til den Sted; som de ode Brod / ved HERRN Sætt sigt.

24. Da nun das Volk sahe / daß Jesus nicht da war / noch seine Jünger / tratten sie auch in die Schiffe / vnd kamen gen Capernaum / vnd suchten Iesum.

Der Joldet nu saa; at Ihesus vaar der icke / oc en hans Disciple / da raadde de oc i Skibet / oc komme til Capernaum / oc lete efter Ihesum.

25. Vnd da sie in funden jenseit des Meers / sprachen sie zu ihm: Rabbi / wenn bist du herkommen?

De der de funde hannem paa hin side Haffs / sagde de til hannem: Rabbi; naar est du kommen hid?

26. Jesus antwortet ihnen / vnd sprach: Warlich / warlich / ich sage euch: Ihr suchet mich / nicht darum / daß jr Zeichen von mir gesehen habt / Sondern daß ihr von dem Brot gesessen habt / vnd seht satt worden.

Ihesus svarede dem / oc sagde: Sandelige / sandelige / Jeg siger eder; icke effter mig icke fordi / at i haaffne seet Tegen men saar i ode aff Brodet; och bleffue mette.

27. Wircket speise / nicht die vergänglich ist / sondern die da bleibet in das ewige Leben / welche euch des Menschen Sohn geben wirdt / denn denselbigen hat Gott der Vatter versigelt.

Afhyder paa mad / icke den som er forgængelig / men den som bliffuer i det ewige lif / huet den Mennesken / Son skal giuffue eder; thi Gud Fader beseglede hannem.

28. Da sprachen sie zu ihm: Was sollen wir thun / das wir Gottes wercke wirken?

Da sagde de til hannem: Hvad skulle vi gøre; at vi kunde arbeide Guds gerning

Kapitola VI.

23. Potom pak gině todij by: In připlauly od Tyberjady / k tomu mijsu došlo boli gedli chleby / deſugije Bohu.

Przyſtly teſ byly drugie łot zje od Tyberjady / nie daleko miedzy ſeą onego gdzie iedli chleb / gdy byl Pan wjezynil do ſkafli.

24. Protoſtdy byſel Jāsup / Je Geſiſſe tu nentj ani Vtedi niſkaw gcho / wſtaupili na Łodij / a pſigeli do Kafarnaum hiedagije Geſiſſe.

Co gdy obaczyl lud Jeſum Krystus nie byl tam zwolennicy tego wſiedli y tam w łodzi / a przyſli do Kafarnaum ſukajac Jeſusa.

25. Ałdyſho naleſli za Moſem / teſli genu: Wiſſie / ſdy gſy ſem pſiſſel?

A znalazſzy go za morzem / rzekli mu: Wiſzszu a kiedyś tu przyſzedł?

26. Odpowēdēl gim Geſiſſo a teſt: Giſſe giſſe prawim wām: Hledāte mne / ne proto Je gſie diwy widēli / ale Je gſie gedli chleby a naſyceni gſie.

Odpowēdziel im Jeſus y rzekl: Szprawde ſprawde wam powiedam / ſukacie me / nie ſcie ſcie widzieli cudā / ale ſcie ſcie ony chleby iedli / y by ſcie naſyceni.

27. Jpāſobugtene ten poſrm geſto hync / ale kterſj ſnoſtā waf ſiwotu wēnēmu / kterſj Syn klowiſa dā wām. Ne bo ten geſt Wāh Otce wyzna menal.

Prkyniēteſ nſe o poſkrmie kthory gimē / ale o onym poſkrmie kthory trwa ku ſymotowi wieſejnema / kthory wām dā Syn cjos wiecj / Abowlem tego ſapiecjes tował Otce / to teſt Bog.

28. Tedy ſekli k nimu Co budeme činiti / abychom dělali diſla Boſji?

Tedy oni rzekli: Což čynitē bychomy / abychomy ſprawowali v čyniti Božer

29 צא ישיע ואמר להון
הנמצא דאלה ד
דתימננו במן דהו שדרו

*Il se vifpoſe, e diſſe loro, Queſta è
l'opera di Dio, che voi crediate in colui
che egli ha mandato.*

30 אמרו לה מנא אתא
צבר אנת דנחמא נחמנו
בן מנא סער אתא :

*Ilſi adunque li diſſero, Che ſegno fai
tu, accioche noſto crediamo, e crediamoſi?
Che operi tu!*

31 אנהו מנא אכל
במדבר איכא דבתין
דלחמא מן שמיא נהב
להון למאכל :

*I noſtri padri mangiarono la manna nel
deſerto, ſi com'è ſcritto, Et dedit loro à
mangiar il pane dal cielo.*

32 אמר להון ישיע אמר
אמר אמר מנא לכו דלא
היא מנא נהב לכו
לחמא מן שמיא אכל
אני נהב לכו לחמא
דקישתא מן שמיא :

*Allor I se vifpoſe loro, In Verità, in Ve-
rità vi dico, che Moſe non vi dette il pa-
ne dal cielo, ma noſtro Padre vi ha dato il
vero pane dal cielo.*

33 לחמא ציד דאלה
אימתי הו דנחמא
שמיא נהב חמא לצלמא :

*Imperioche il pane di Dio, è quello che
è ſeſo dal cielo, e che dà vita al mondo.*

34 אמרו לה ברו בבל
ובן הב לו לחמא הנא :

*Ilſi adunque li diſſero, Signore, dacci
ſempre queſto pane.*

35 אמר להון ישיע אמר
אנא לחמא דחמא מן ד
נאמא לנתי לא יכפו ומו
דמחמא בי לא נחמא
לצלם :

*Il se vifpoſe loro, Io ſono il pane de
la vita: chi viene à me, non haueſa fa-
me: e chi crede in me, non haueſa mai
piu ſete.*

36 אלא אמרו לכו
דמחמא נלא מהמחמא
אתא :

*At se vifpoſe loro che qui mi haueſa
ſedare, e non credere.*

29 ויען ישיע ויאמר להם זה
הוא מעשה אלהים אשר
תאמינו באותו אשר שלח הוא :

*Respondió Ieſus, y dixoles. Eſta es la obra de
Dios, es à ſaber, Que creays en el que el embió.*

30 ויאמרו אליו ומה תעשה
אית אשר נראה ונאמין מה
פועל את :

*Dixerunt entonces, Que ſennal pues ha-
zes tu, para que veamos, y te creamos? Que obras?*

31 אבותינו אכלו את לחמא
במדבר כאשר נכתב להם
משמים נתן להם לאכל :

*Nueſtros padres comieron el Manna en el
deſierto: como eſta eſcripto, Pan del cielo les dió
à comer.*

32 ויאמר להם ישיע אמר אמר
אומר לכם משה לא נתן לכם
את הלחם משמים כי אם אבי
נתן לכם את לחם האמת מן
השמים :

*Y Ieſus les dixo, Decierto decierto os digo
que no os dió Moſen pan del cielo: mas mi pa-
dre os dà el verdadero pan del cielo.*

33 כי לחם אלהים זה הוא
אשר יורד משמים ונתן את
חיים לעולם :

*Porque el pan del cielo es aquel, que decen-
dió del cielo, y da vida al mundo.*

34 ויאמרו אליו אדני תן לנו
בכל עת את לחם חיה :

Y dixerunt, Sennor, dà nos ſiempre eſte pan.

35 ויאמר להם ישיע אני הוא
הלחם חיים כל אשר בא אלי
לא ירעב ואשר מאמין בי לא
יצמא לעולם :

*Y Ieſus les dixo, Yo ſoy el pan de vida: el que
à mi viene, nunca aura hambre: Y el que en mi
cree, no aura ſed jamas.*

36 אבל אמרתם לכם כי
דאיתנוי ואנכם מאמינים :

*Mas ya os he dicho, que aunque me aueys
viſto, no me creays.*

29. Ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, ὅτι ἐὰν ἐρεσθῆτε ἐν
ἐμοὶ καὶ ἐν τῷ ἀποστόλῳ ἐ-
μῷ.

*Ieſus reſpondit, & leur dit, C'eſt ici
l'œuvre de Dieu, que vous croyiez en
celui qu'il a enuoyé.*

30. Εἰπὼν οὖν αὐτοῖς, τί οὖν ποιή-
σῃς, ἵνα ἰδοὺμεν καὶ πιστέ-
σωμεν σοὶ; τί ἐργάζῃ;

*Adoncils lui dirent, Quel ſigne dōc
fais-tu afin que nous le voyions, & que
nous croyions à toiſt quelle œuvre fais-
tu?*

31. Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸν μάννα ἐ-
φαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶ γ-
ραμμήν, ὅτι ἔλεον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐ-
δωκεν αὐτοῖς Φαρισαῖοι.

*Nos peres ont mangé la manne au
deſert, ainſi qu'il eſt eſcrit, Il leur a don-
né à manger le pain du ciel.*

32. Εἰπὼν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μωσὴς δέδωκε
καὶ ὑμῖν τὸν ἀληθινὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν
ἀληθινὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.

*Ieſus donc leur dit, En verité, en ver-
rité ie vous di, Moſe ne vous a point
donné le pain du ciel: mais mon Pere
vous donne le vrai pain du ciel.*

33. Ὁ γὰρ ἀληθινὸς θεὸς ἐστὶν ὁ
καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὁ ζῶ-
ντις διδοὺς τῷ κόσμῳ.

*Car le pain de Dieu c'eſt celui qui
eſt deſcendu du ciel, & qui donne vie au
monde.*

34. Εἰπὼν οὖν αὐτοῖς αὐτοῖς, κύριε,
πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἀληθινόν.

*Il lui dirent donc Seigneur, donne
nous toujours ce pain-là.*

35. Εἰπὼν δὲ αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἐγὼ εἰ-
μι ὁ ἀληθινὸς θεός. ὁ ἐρχόμενος
πρὸς μου, οὐ μὴ πεινάσῃ. ὁ ἐπισ-
τῶν ἐς ἐμεῖς, οὐ μὴ διψῇ.

*Et Ieſus leur dit, Je ſuis le pain de vie:
qui vient à moi, n'aura point de faim:
& qui croit en moi, n'aura jamais ſoiſ.*

36. Ἀλλ' εἰπὼν ὑμῖν, ὅτι καὶ ἐν-
εργατὴς μου, καὶ οὐ πιστεύετε.

*Mais ie vous ai dit, que vous m'a-
uez veu, & ſi ne croyez point.*

CAP. VI.

29. Respondit Iesus, & dixit eis, Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille.

Jesus answered / and sayde unto them, This is the worke of God / that ye beleue in him / whom he hath sent.

30. Dixerunt ergo ei, Quod ergo tu facis signum, ut videamus, & credamus tibi? quid operaris?

Then sayde therefore unto him / What signe / shewest thou / that we may see / and beleue thee? what dost thou worke?

31. Patres nostri manducaverunt manna in deserto: sicut scriptum est, Panem de caelo dedit eis manducare.

Our fathers did eate Manna in the desert / as it is written / He gaue them bread from heauen to eate.

32. Dixit ergo eis Iesus, Amen, amen dico vobis, non Moyses dedit vobis panem de caelo, sed Pater meus datur vobis panem de caelo verum.

Then Iesus said unto them, Verily / verily I say unto you / Moses gaue you not bread from heauen / but my Father giueth you the true bread from heauen.

33. Panis enim Dei est qui de caelo descendit, & datur vitam mundo.

For the bread of God is he which cometh downe from heauen / and giueth life vnto the worlde.

34. Dixerunt ergo ad eum, Domine, semper da nobis panem huc.

Then they sayde vnto him / Lorde / euermore giue vs this bread.

35. Dixit autem eis Iesus, Ego sum panis vitae, qui veni ad me, non esuriat, & qui credit in me, non sitiet unquam.

And Iesus said vnto them / I am the bread of life / that cometh to me / shall not hunger / and he that beleueth in mee / shall neuer thirst.

36. Sed dixi vobis quia & vidistis me, non creditis.

But I sayde vnto you / that ye also haue seene me / and beleue not.

Das VI. Capitel.

29. Iesus antwortet / vnd sprach zu ihnen: Das ist Gottes werck / daß ir an den glaubet / den er gesandt hat.

Ihesus suarede / oc sagde til dem / Det er Guds gerning / at i tro paa den / som hand vdsende.

30. Da sprachen sie zu ihm: Was thußt du für ein Zeichen / auff daß wir sehen vnd glaubend dir? Was wirckest du?

Da sagde de til hannem / huad gör du for i Tegen / paa det vi kunde see oc tro dig? Huad arbejder du?

31. Unsere Väter haben Manna gesen in der Wüsten / wie geschrieben steht: Er gab ihnen Brot vom Himmel zu essen.

Vore Fedre ode Manna i Ørken / lige som scrif fte staar / hand gaff dem Brod aff Himmelen at æde.

32. Da sprach Iesus zu ihnen: Warlich / warlich / ich sage euch / Moses hat euch nicht Brot vom Himmel gegeben / sondern mein Vater gibt euch das rechte Brot vom Himmel.

Da sagde Ihesus til dem / Sandeltge / sandeltge / ieg siger eder / Mose gaff eder icke Brod aff Himmelen / men min Fader giffuer eder det rette Brod aff Himmelen.

33. Denn diß ist das Brot Gottes / das vom Himmel kompt / vnd gibt der Welt das leben.

Thi dette er Guds Brod / som kommer aff Himmelen / oc giffuer Verden lif.

34. Da sprachen sie zu ihm: HERRE / gib vns allweg solch Brodt.

Da sagde til hannem / HERRE / giff oss altid saadant brod.

35. Iesus aber sprach zu ihnen: Ich bin das Brot des Lebens / wer zu mir kompt / den wirdt nicht hungern / vnd wer an mich glaubet / den wirdt niemehr dürsten.

Ihesus sagde til dem / Jeg er lifsens Brod / hu som kommer til mig / hand skal icke hungre / oc hu som tror paa mig / hand skal aldri tørste.

36. Aber ich habß euch gesagt / daß ihr mich gesehen habt / vnd glaubet doch nicht.

Men ieg haßuer sagt eder det / at i haßuer seet mig / oc tro dog icke.

Kapitola VI.

29. Odpowiedel Jezus / a řekl jim: Toto jest dílo Boží / abyštie věřili v toho kteréhož jest on poslal.

A Jezus odpovíed zjavíly řekl im: Tak jest správa Boží / abyštie věřili v toho kteréhož on poslal.

30. Protož řekl k nim: Vy které ty znamení činíte / abyštie chom viděli a věřili tobě / co děláš?

Němu on řekl: Což vidíte ty zázraků kázání / abyštie věřili v toho kteréhož jest on poslal?

31. Otcové naši jedli Manna na poušti / jakož psáno jest: Chléb s Nebe dal jim Bůh.

Otcové naši jedli Manna na poušti / jakož psáno jest: Chléb s Nebe dal jim Bůh.

32. Tedy řekl jim Jezus: Gfite gíste pravým wám: Ne Možíš dal wám chléb s Nebe / ale Otec můj dává wám chléb s Nebe pravý.

Táto im pověděl Jezus: Záprawda záprawda wám powiem / nie dalci wám Mojíš tego chleba s nebieskeho / alec wam Ociec mój dáwa prawdziwie on chleba s nebieskeho.

33. Neb chléb Boží pravý jest který s Nebe spaušil / a dáwa život Swětu.

Abowsemé on chleba Boží ten jest který s neba spaušil / y dáwa život Swětu.

34. Tedy řekl k nim: Pane / dáwaj nám vždycky chléb ten.

Rěkli tedy k němu: Pane / dáwaj nám vždycky tego chleba.

35. O řekl jim Jezus. Jáť gšem chléb života. Kdož přichazí k mně / nebude lačen: a kdož věří ve mne / nebude žíjen na věky.

Něm řekl Jezus: Jáť jest on chleba života / ten který do mne přichodí / žádným iposobem lačen nebude / a kdo věří v mne / nikdy neupráhne.

36. Ale řekl gšem wám / že gste viděli mne / a newěřili gste.

Lečťem wám powěděl: Jezus mneť widěli / a vždy ne věřycie.

37 כל הנהב לי אבי לותי
אחא ומן הלותי אחא
לא אפקה לבר :

Tutto ciò che il Padre mi dà, verrà a me, e colui che viene a me non lo scaccio fuori.

38 הנחת מן שמיא לא
הוא האכד בבני אלה
בבניה ובן השדרני :

Imperò che io son disceso dal cielo, non per far la mia volontà, ma la volontà di colui che m'ha mandato.

39 הנא דין בבניה ובן
השדרני דכל הנהב לי לא
אובד מנה אלא אקיימיה
בנומא אחריא :

E la volontà del Padre, che m'ha mandato, è questa, che di tutto quel ch'ei m'ha dato, io non me perda niente, ma che io lo risusciti ne l'ultimo giorno.

40 הנו גיר בבניה דאבי
דכל דהוא לברא ומהימן
בה יהוה לה רחא ולעלם
ואנני אקיימיה בנומא
אחריא :

Questa è ancor la volontà di colui che m'ha mandato, che chiunque vede il Figliuolo, e crede in lui, habbia vita eterna, e per ciò io lo risusciterò nell'ultimo giorno.

41 יהנא דין רטגין הו
עלוי דאמר האנא אנא
לחמא הנחת מן שמיא :

I Giudei dunque mormoravano di lui, perchè egli ha uena detto, Io sono il pane che son disceso dal cielo.

42 ואמרו הו לא הוא
הנני יסוע בר יוסף הו
הנני יסוע בר יוסף הו
ואנני אמר הנא דין
שמיא הנחת :

E dicevano, Non è costui Iesus figlio di Ioseph, del quale noi conosciamo il Padre e la madre? Come dunque dice egli, Io son disceso dal cielo?

43 אנא יסוע ואמר להון
לא יהנא דין רטגין חר עם חר :

Aller Iesus rispose, e disse loro, Non mormorate fra voi.

37 כל אשר נתנו לי האב
יבוא אלי ואשר יבוא אלי
אני משליך אותו לחוץ :

Todo loque el Padre me dà vendrà a mi: y alque a mi viene, no lo echo fuera.

38 כי ירדתי משמים לא
אשר אעשה את רצוני כי אם
את רצוני אשר שלחני :

Porque he decendido del cielo, no para hazer mi voluntad mas la voluntad del que me embió.

39 זאת היא רצון אבי אשר
שלחני למען כל אשר נתנו לי
לא אבד מפני כי אם אקיימנו
אני ביום אחרון :

Y esta es la voluntad del que me embió, es a saber, del Padre. Que todo loque me diere, no pierda de ello, mas que lo resuscite, en el dia postrero.

40 זאת היא רצוני אשר שלחני
למען כל הרואה את הבן
ובאמין בו יהי לו חיי עולם
ואקיימנו אנכי ביום אחרון :

Item, esta es la voluntad del que me embió, Que todo aquel que vee al Hijo, y cree en el, aya vida eterna: y yo lo resuscitaré en el dia postrero.

41 נילנו עליה היהודים כי
אמר אלי הוא תלחם אשר
ירדתי משמים :

Murmurauan entonces deel los Iudios, porque auia dicho, yo soy el pan que decendi del cielo.

42 ויאמרו תלחם זה הוא ישוע
בר יוסף אשר אנחנו ידענו את
אביו ואננו ואיככה תאמר זה
כי משמים ירדתי :

Y dezian, No es este Iesus, el hijo de Ioseph, cuyda madre y padre nosotros conocemos? como pues dizeste, Que del cielo he decendido?

43 ויען ישוע ויאמר להם
אל תלנו איש על רעהו :

Y Iesus respondiò, y dixoles No murmureys entre vosotros.

37. Πάντ' ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ
πάντες ἐγὼ ἔχω, καὶ τὸν ἐρχόμενον
πάντες με εὐμὴν ἐκδέχεται.

Tout ce que mon Pere me donné viendra à moi, & ie ne jetterai point hors celui qui viendra à moi.

38. Ὅτι κατεβίβηκα ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ, καὶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν,
ἀλλὰ τὸ θέλημα τὸ πέμψαντός με.

Car ie suis descendu du ciel non point pour faire ma volonté mais la volonté de celui qui m'a enuoyé.

39. Τὸ δέ ἐστι τὸ θέλημα τὸ πέμψαντός με πατήρ, ἵνα πᾶς ὃ δει-
κνύει μοι μὴ ἀπολείψω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ,
ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ἐσχάτῃ.

Et c'est ici la volonté du Pere qui m'a enuoyé, que ie ne perde rié de tout ce qu'il m'a donné : mais que ie le resuscite au dernier iour.

40. Τὸ δέ ἐστι τὸ θέλημα τὸ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὃ θεωρεῖ τὸν υἱόν, καὶ πιστεύῃ εἰς αὐτόν, ἔχω ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτόν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐσχάτῃ.

Et c'est ici aussi la volonté de celui qui m'a enuoyé, que qui conque contemple le Fils, & croit en icelui, ait vie éternelle: & pourtant ie le resusciterai au dernier iour.

41. Ἐργαζόμενοι οὖν οἱ Ἰουδαῖοι
ἐπὶ αὐτῷ, ὅτι εἶπεν, ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρ-
τος ὁ κατεβας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Les Iuifs donc murmuroient de lui pour ce qu'il auoit dit: Je suis le pain descendu du ciel.

42. Καὶ ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν ἰη-
σοῦς ὁ υἱὸς ἰωσήφ, ἐν ᾧ οὐκ οἶδα-
μεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα;
πῶς οὖν λέγει, ἐγὼ ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ καταβίβηκα;

Car ils disoyent, N'est-ce pas ici Iesus le fils de Ioseph, duquel nous connoissons le pere & la mere? comment donc dit cestui-ci, Je suis descendu du ciel?

43. Ἀπεκρίθη οὖν ὁ ἰησοῦς καὶ εἶ-
πεν αὐτοῖς, μὴ ροιζήτε με ἀδελ-
φάων,

Iesus donc respondi, & leur dit, Ne murmurez point entre vous.

CAP. VI.

37. Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet: & cum qui venit ad me, non eiciam foras.

Al that the Father giueth me, shall come to me: and him that cometh to mee, I cast not away.

38. Quia descendi de caelo, non ut faciam voluntatē meam, sed voluntatem eius qui misit me.

For I came downe from heauen, not to do mine owne will: but his wil which hath sent me.

39. Hæc est enim voluntas eius qui misit me Patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die.

And this is the Fathers will wch hath sent me: that of all which he hath giuen me, I should lose nothing: but I should raise it vp againe at the last day.

40. Hæc est autem voluntas Patris mei, qui misit me, ut omnis qui vider Filium, & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die.

And this is the will of him that sent me: that euery man which seeth the Sonne, & beleueth in him, I should haue everlasting life: and I will raise him vp at the last day.

41. Murmurabant ergo Iudei de illo, quia dixisset, Ego sum panis qui de caelo descendi.

The Jewes then murmured at him, because he said, I am the bread, which is come downe from heauen.

42. Et dicebant, Nōne hic est Iesus filius Ioseph, cuius nos novimus patrem & matrem? Quomodo ergo dicit hic, Quia de caelo descendi?

And then sayde, Is not this Iesus the sonne of Ioseph, whose Father and mother we know? How then saith he, I came downe from heauen?

43. Respondit ergo Iesus, & dixit eis, Nolite murmurare invicem.

Iesus then answered, and said vnto them, Murmure not among your selues.

Das VI. Capitel.

37. Alles was mir mein Vater gibt/ das kompt zu mir / vnd wer zu mir kompt/ den werde ich nicht hinausstoßen.

Al huad min Vader giffuer mig / der kommer til mig / oc huo som kommer til mig / den skal ieg icke vdsende.

38. Denn ich bin vom Himmel kommen / nicht daß ich meinen willen thue / sondern des der mich gesandt hat.

Thi ieg er kommen aff Himmelen / icke at ieg skal gøre min vilie / men hans som mig vdsende.

39. Daß ist aber der wille des Vaters / der mich gesandt hat / daß ich nichts verliere von allem / daß er mir gegeben hat / sondern daß ichs auffwecke am Jüngsten tage.

De der er Vadersens vilie / som mig vdsende / At ieg skal ineed miste aff alt der som hand gaff mig / men at ieg skal opuecke det paa den yderste dag.

40. Das ist aber der wille des / der mich gesandt hat / daß / wer den Son sihet vnd glaubet an ihn / habe das ewige Leben / vnd ich werde in auffwecken am Jüngsten tage.

De der er hans vilie som mig vdsende / at / huo som seer Sonnen / oc tror paa hannem / skal haaffue det ewige leff / Och ieg skal opuecke hannem paa den yderste dag.

41. Da murreten die Jüden darüber / daß er sagte: Ich bin das Brot/ das vom Himmel kommen ist.

Da knurrede Iudeerne der saare / at hand sagde / ieg er det Brød / som kom aff Himmelen.

42. Vnd sprachen: Ist diser nicht Jesus Iosephs Son / des Vater vnd Mutter wir kennen? Wie spricht er denn: Ich bin vom Himmel kommen?

De de sagde, Er icke denne Ihesus Iosephs Son / hues Vader oc Moder wi kende? Huorledis siger hand da / ieg kom aff Himmelen?

43. Jesus antwortet / vnd sprach zu ihnen: Murret nicht vntereinander.

Ihesus suarede / oc sagde til dem / knurre icke ibland huer andre.

Kapitola VI.

37. Wßecco coż mi dawa Otec / kenne přijde: a toho kdož kenne přijde / nawayru hu wen:

Cožkolwiek mnie dawa Ociec / do mnie przyjdzie / a tego co do mnie przyjdzie / nie wyrzuce precz.

38. Neb gsem estaupils Nebe / ne abych činił wůli mau / ale wuoli toho kteryž mne poslal.

Gdyżem zstąpił z nieb / nie iżbych czynił wola moie / lecz wola onego ktery mne poslal.

39. Tato gesti pak wuole toho kteryž mne poslal Otcowa / abych wßecco coż mi dal neśras til toho / ale abych wyčkřišl to w napposledněgšy den.

Tac test wola Oyci onego ktery mne poslal / iżby e-koli wickdy on mne dal / nie stracił / ale to wzbudil w on o statečný dzień.

40. Nebo tato gesti wuile Otcemého kteryž mne poslal / abych každy kdož widi Syna a wěři w něho / měl žiwot wěčný / a pak gey wyčkřišm w den napposledněgšy.

A tak testí thá wola onego ktery mne poslal / ižby každy křesťan widi Syna a wierzy w ně / měl žiwot wěčný / a na go wzbudí w on ostatečný den.

41. Protož reptali židě o to / že řekl: Já gsem chleb kteryž gsem s Nebe estaupil.

A przet ož židowie řekli o nim iž powídal: Jámi jest on chleb ktery s nieb zstapil.

42. Y prawili: Wßak tento gesti Běžšs Syn Iosefuow / gchož my Otcow Marku známe / kterať pak tento prawi: Žegsem s Nebe estaupil?

A mowili: Žaž ten najeť Iesus syn Iosefuow / kteryž my znali oyci y mārke / Jakž tedy ten powídal / že s nieb zstapil?

43. Tedy odpowěděl Běžšs / a řekl jim: Nereptajte wšpoleť.

Ale Iesus wěčyni wšy odpowěděl řekl do nich: Ne řekzte cti mēdy soba.

44 לא אָנשׁ מִשָּׁפָחָה דִּי
דִּיאָתָא לִתִּי אֶל־
גַּדְהָ אַבְרָהָם דִּישְׁדַּרְנִי וְאַנְתָּ
אֶקִּימִינִי בִּינוֹמָא אֶתְרִנָּא:

*Niuno può venire a me, se il Padre
che mi ha mandato non lo tirerà: & io lo ri-
susciterò nel ultimo giorno.*

45 פְּתִיב יִיר בְּנִינֵי
דִּיהוֹנָן בְּלִחוֹן מִצְפָּה
דִּיאֶלְהָה כֹּל מִן דִּישְׁמַע
הַכִּיל מִן אַבְרָהָם וְגַלְהָ מִנָּה
אָתָא לִתִּי:

*Egli è scritto ne i Profeti. E saranno
tutti ammassati da Dio. Ciascuno dun-
que che ha visto dal Padre, & ha impara-
to, viene a me.*

46 לֹא הָיָה דִּקְנוֹת אָנִשׁ
לְאַבְרָהָם אֶלָּא מִן דִּמִּן אֶלְהָה
אִיתְרִנִּי הוּא הוּא הוּא לְאַבְרָהָם:

*Non già che alcuno habbi veduto il
Padre, se non colui che è da Dio: esso ha
veduto il Padre.*

47 אֲמִין אֲמִין אָמַר אָנִי
לִכְוֹן דִּמִּן דִּמְדִּימִן בִּי אֵית
לֵה חַיָּא בְּעֵלְמָא:

*In Verità, in Verità tibi dico, Chi crede
in me, ha vitam eternam.*

48 אָנָּה אָנָּה לְחֵמֵי
דְּחַיָּא:

Io son il pane de la Vita.

49 אֲבִיהֶיכוֹן אָכְלוּ מִנָּה
בְּמִדְבָּרָא וּמִיתוּ:

*I vestri padri mangiaron la manna nel
deserto, e son morti.*

50 הֵנוּ דִּין לְחֵמָה דְּבִנְחָת
מִן שְׁמַיָּא דִּיאֶכְוֹל אָנִשׁ
מִנָּה וְלֹא מִמוּת:

*Questo è il pane che è sceso dal cielo,
fine che l'huomo che ne mangiarà non
morirà.*

51 אָנָּה אָנָּה לְחֵמָה חַיָּה
דִּמִּן שְׁמַיָּא נִתְחַיָּת וְאַן
אָנִשׁ יֶאֱכֹל מִן הָיָה לְחֵמָה
יִחַת לְעֵלְמָא וְלְחֵמָה אֲנִי
הָאָנָּה אֶתֵּל בְּגִרִי הוּא דִּיעֵל
אֲפִי חַיָּה דִּיעֵלְמָה נִתְחַיָּת
אֲנִי:

*Io son il pan vivo, che son disceso dal
cielo: se alcuno mangiarà di questo pa-
ne, vivrà in eterno: e il pane che io darò,
è la mia carne, laquale io darò per la Vi-
ta del mondo.*

44 אִישׁ לֹא יִכָּל לָבוֹא אֵלַי
אִם לֹא אָבִי אֲשֶׁר שְׁלַחְנִי
יִמְשְׁכֵהוּ וְאַנִּי אֶקִּימֵנּוּ בְּיוֹם
אֲחֵרֹן:

*Ninguno puede venir a mi, si el padre, que
me embió, no lo truxere: y yo lo resuscitare en el
dia postrero.*

45 גָּכֶתֶב הָיָה בְּנִבְיָאִים וְכָל־
בְּנֵי לְמוֹדֵי יְהוָה לֵכֵן כָּל־שׁוֹמַע
מִן הָאֵב וְלֹוֹמַד בָּהּ אֵלַי:

*Escripito esta en los Prophetas, Y serán todoz
enfennados de Dios, ansi que todo aquel que oyó
del Padre, y aprendió, viene a mi.*

46 לֹא כִי אֶתְחַתֵּב אִישׁ דָּאָה
כִּי אִם תְּהוֹה מֵאֱלֹהִים הוּא דָּאָה
אֶתְחַתֵּב:

*No que alguno aya visto al Padre, si no aquel
que vino de Dios este ha visto al Padre.*

47 אָמֵן אָמֵן אָמַר אָנִי לָכֵם
תִּמְנָאמִין בִּי יְהוֹי לֹו חַיָּי עוֹלָם:

*Decierto dacierto os digo que el que cree en
mi, tiene vida eterna.*

48 אָנִי הוּא לֶחֶם הַחַיִּים:
יֹו פֹי עֵל פַּן דֵּי וִידָא.

49 אֲבֹתֵיכֶם אָכְלוּ אֶת־חֶמֶן
בְּמִדְבָּר בְּיָמוֹתוֹ:

*Vuestros padres comieron el Manna en el
desierto, y son muertos:*

50 זֶה הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר מִשְׁמַיִם
יֵרֵד לְמַעַן כָּל־אִשׁ יֵאֱכֹל מִמֶּנּוּ
לֹא יָמוּת:

*Este es el pan que deciendo del cielo para-
que el que de el comiere, no muera.*

51 אָנִי הוּא הַלֶּחֶם חַיִּי אֲשֶׁר
מִשְׁמַיִם יֵרֵדְתִּי אִם אִישׁ יֵאֱכֹל
מִן הַלֶּחֶם חַיִּי יִחַיָּה לְעוֹלָם
וְהַלֶּחֶם אֲשֶׁר אָנִי אֶתֵּן בְּשָׂרִי הוּא
אֲשֶׁר אָנִי אֶתֵּן עַל־חַיִּי חַיָּוִלָּם:

*Yo foy el pan vivo que he decendido del ci-
elo: si alguno comiere de este pan, biuirá para si-
empre: y el pan que yo daré, es mi carne, laqual
yo daré por la vida del mundo.*

44. Οὐδὲς δύναται ἔλθαι πρὸς
με, εἰ μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με
ἐλκύσῃ αὐτόν· ὁ ἐγὼ αἰσῶν ζῶ
τὸν τῷ ἐρχάτῃ ἡμέρῃ.

*Nul ne peut venir à moi, si le Pere,
qui m'a enuoyé ne le tire: & ie le res-
susciterai au dernier iours.*

45. *Εστὶ γραμμένη ἐν τοῖς
προφήταις, καὶ ἐσονται πάντες δι-
δάκται τοῦ θεοῦ. πᾶς ὁ ἀκού-
ων τοῦ θεοῦ καὶ μαθήσας,
ἔρχεται πρὸς με.

*Il est escrit es Prophetes, Et ils seront
tous enseignés de Dieu. Quiconque a
ouï du Pere, & a appris, vient à moi.*

26. Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τὸς ὥρα-
κον, εἰ μὴ ὁ ἀκούσας τοῦ θεοῦ
ἐώρακε τὸν πατέρα.

*Non point qu'aucun ait veu le Pere,
sinon celui qui est de Dieu: cestui là a
veu le Pere.*

47. *Ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὁ
πιστεύων εἰς ἐμέ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον.

*En verite en verite ie vous di, Qui
croit en moi a vie eternelle.*

48. *Εγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς.
Ιε suis la pain de vie.

49. Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον
τὸ μάννα ἐν τῷ ἐρήμῃ, καὶ ἀπέθανον.

*Vos Peres ont mangé la manne au
desert, & sont morts.*

50. Οὗτός ἐστι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ καταβὰς, ὃς τις ἐξ αὐ-
τοῦ φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ.

*C'est ici le pain qui est descendu du
ciel, afin que si quelcun en mange, il ne
meure point.*

51. *Εγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὃς τις ἐξ αὐ-
τοῦ φάγῃ, καὶ ζήσεται εἰς
τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἀρτος ὁ ἐγὼ
δῶλω, ὃς ἀφ' ἐμοῦ ἐστί, καὶ ἐγὼ δῶ-
σω αὐτῷ τὸν ὅτι ἐσθλας ζῆσται.

*Je suis le pain vivifiant, qui suis de-
scendu du ciel: si quelcun mange de ce
pain-ici, il vivra éternellement: & le
pain que ie donnerai, c'est ma chair, la-
quelle ie donnerai pour la vie du mon-
de.*

52. נָצוּ הָיוּ דִין יְהוֹנָתָן
חַד עִם חַד נֹאמְרִין אֵיכָנָא
מִשְׁפָּחָה הָנָא פְּגָרָה דְּתִל
לֹן לְמֵאכְלֵי:

I Giudei dunque contendevano fra loro, dicendo, Come può costui darci la sua carne a mangiare?

53. נֹאמְדוּ לְהוֹן יִשְׁוֹעַ צְמוֹן
צְמוֹן נֹאמְדוּ אֵנָּה לְכוּן הָאֵן
לֹא תִאכְלוּן פְּגָרָה דְּתִרָה
דִּמְנִשָּׁא וְתִשְׁתַּנוּ דְּמָה לִית
לְכוּן חַיָּה בְּקִירָמְכוּן:

Allora Iesù disse loro, In verità, in verità vi dico, Se voi non mangiate la carne del Figliuol de l' homo, e non beucte il suo sangue, non habete vita in voi.

54. דִּאכַל דִּין מִן פְּגָרָה
וְשִׁתָּה מִן דְּמֵי אִי־תִלָּה
חַיָּה דְּלִצְלִם וְאֵנָּה
אִתְרִימִינִי דְּנִימָא אִתְרִימִינִי:

Chi mangia la mia carne, e beue il mio sangue, ha vita eterna: & io lo resuscitarò ne l'ultimo giorno.

55. פְּגָרִי יִר שְׁרִיבֵי־אִתִּי
אִי־תִהִי מֵאכֻלָּתָא וְדְמֵי
שְׁרִיבֵי־אִתִּי אִי־תִהִי מִ
מִשְׁתִּי־:

Impedat la mia carne & veramente cibo, e il mio sangue & veramente beuanda.

56. מִן דִּאכַל פְּגָרִי וְשִׁתָּה
דְּמֵי בִי מֵדָמָא וְאֵנָּה בְּהָ:

Chi mangia la mia carne, e beue il mio sangue, sta in me, & io in lui.

57. אֵיכָנָא וְשִׁדְרֵי אֵבָא
חַיָּה וְאֵנָּה חַי אֵנָּה מִטְוִל
אֵבָא וּמִן דִּיכְלֵי אִדִּי הָו
וְהָא לִצְלִם:

Si come il Padre che tiene in lui mandato, così io vivo per il Padre: e colui che mi mangera, viverà ancora per cagion mia.

58. הֵנִי לְרֵמָא דְּתִבְתָּה מִן
שְׁמַיָּא לֹא הֵנִי אִדִּי הָו
דִּאכְלוּ אֵבָהִיכוּן מִזֵּי
וְיָמִיתוּ מִן דִּאכַל מִן הָא
לְרֵמָא יִחַיָּה לְעֵלְמָא:

Questo è il pane che è sceso dal cielo: non già come i padri vostri mangiarono la manna, e morirono: chi mangia questo pane vivrà in eternità.

52. וְיָרִיבוּ הַיְּהוּדִים בֵּינֵיהֶם לֵאמֹר
אִךְ יִכְלֵל הַלֵּל לִתְּתָ לָנוּ אֶת־
בָּשָׂר לֵאכֹל:

Entonces los Judios contendian entresi, diciendo, Como puede este darnos su carne a cõer:

53. וַיֹּאמֶר לָהֶם יֵשׁוּעַ אִמֵּן אִמֵּן
אֹמֵר אֲנִי לָכֶם אִם לֹא יֵאכְלוּ
אֶת־בָּשָׂר בֶּן־הָאָדָם וְאִם לֹא
תִשְׁתּוּ אֶת־דָּמוֹ לֹא יֵהְיֶה לָכֶם
בְּעֵצְמְכֶם חַיִּים:

Y Iesús les dixo, Decierto cierto os digo que si no comierdes la carne del Hijo del hombre y beuierdes su sangre, no tendreys vida en vosotros.

54. תֹּאכֵל אֶת־בָּשָׂרִי וְתִשְׁתָּה
אֶת־דָּמִי יֵהְיֶה לָּךְ עוֹלָם
וְאֲנִי אֶקְיָמְךָ בְּיוֹם אַחֲדוֹן:

Elque come mi carne, y beue mi sangre, tie-ne vida eterna: y yo lo resuscitaré en el dia po-strero.

55. כִּי בָשָׂרִי בְּאֵמָתָה אֵכֹל הוּא
וְדָמִי בְּאֵמָתָה שִׁתִּי הוּא:

Porque mi carne, verdaderamente es comida: y mi sangre verdaderamente es beuida.

56. תֹּאכֵל אֶת־בָּשָׂרִי וְתִשְׁתָּה
אֶת־דָּמִי יֵהוּא בִי וְאֲנִי אֶהְיֶה
בְּךָ:

Elque come mi carne, y beue mi sangre, en mi permanece, y yo en el.

57. כַּאֲשֶׁר שָׁלַחֲנִי אָבִי חַיִּי כֹן
אֲנִי חַי בְּעֵבוֹר הָאָבִי וְאֲשֶׁר אֹכֵל
אֶת־זֶה הוּא יִחְיֶה בְּעֵבוֹרִי:

Como me embió el Padre biuiente, y yo biuo por el Padre, así también elque me come el también biuirá por mi.

58. זֶה הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר מִשְׁמַיִם
יָרַד לֹא כַּאֲשֶׁר אָכְלוּ אֲבוֹתֵיכֶם
אֶת־הַמָּן וַיָּמִיתוּ כָּל אֲשֶׁר יֵאכֵל
אֶת־הַלֶּחֶם הַזֶּה יִחְיֶה לְעוֹלָם:

Este es el pan que descendió del cielo: no como vuestros padres comieron el Manna, y son muertos: elque come deeste pan, biuirá eternamente.

52. Ἐμάχοντο ἱουδαῖοι ἀλλήλους
οἱ ἰσθῆναι, λέγοντες, πῶς δύναται τοῦ-
το δοῦναι τὴν σάρκα Φα-
ρισαῖ;

Les Iusfs donc se debatoyent entr'eux, dilans, Comment nous peut celui-ci donner la chair à manger?

53. Εἰπὼν δὲ αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἀ-
μὲν ἀμὲν, λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ Φά-
γητὴ τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ-
που, καὶ πίνητὶ τὸ αἷμα, οὐκ ἔ-
χετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.

Lors Iesús leur dit, En vérité, en vérité je vous di, Que si vous ne mangez la chair du Fils de l'homme, & ne beu-uez le sang d'icelui, vous n'aurez point vie en vous mesmes.

54. ὁ τρώγων μετὰ τὴν σάρκα,
καὶ πίνων μετὰ τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν
αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν
ἐν ἡμέρᾳ.

Celui qui mange ma chair & qui boit mon sang, a vie éternelle: & ie le resusciterai au dernier iour.

55. Ἦ γὰρ σὰρξ μετὰ ἄλγους ἐ-
στὶν τρώσας, καὶ τὸ αἷμα μετὰ ἄλγους
ἐστὶν πίνον.

Car ma chair est yrayement viande, & mon sang est yrayement la viande.

56. ὁ τρώγων μετὰ τὴν σάρκα, καὶ
πίνων μετὰ τὸ αἷμα, ἐστέ μοι μέσος,
καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ.

Celui qui mange ma chair & qui boit mon sang, demeure en moi, & moi en lui.

57. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν
πατήρ, καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα
καὶ ὁ τρώγων με, καὶ πίνων τὸ ζῶν
ἐν ἐμοί.

Comme le pere qui est vivant m'a enuoyé, ie suis vivant de par le Pere: ainsi celui qui me mangera, vivra aussi de par moi.

58. Οὗτός ἐστι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ὁ καθὼς ἔφαγον οἱ πα-
τέρες ὑμῶν τὸ μάννα, ἐπεθνήσκον·
ὁ τρώγων τὸν ἄρτον τὸν ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, οὗτος ζήσεται.

C'est ici le pain qui est descendu du ciel: non point comme vos Peres ont mangé la manne, & sont morts: qui mangera ce pain-ici, vivra, éternellement.

59 תליו אמר בפגושתא
בד מלך בפגושתא :

*Quelle chose disse ne la synagoga, in-
segnando in Capernaum.*

60 וסגאא דשמיא מו
תלמידיו אמריו קשיא
הי מלתא דא מנו מ
משפח למשמעה :

*Molti dunque de suoi discipoli ha-
nendolo udito, dissero, Questo parlare è
duro, chi lo può udire?*

61 ישוע דין ידע בפגשה
דבטניו על הדא ת
תלמידיו ואמר להון ה
דא מוקלא לכו :

*E IESU habendo conosciuto in se stesso
che i suoi discipoli marmaravano di que-
sto, disse loro, Questo vi scandalizza?*

62 או תהוון הכיל לפה
דאנשא דסלק לאתתא
דאיתתיו דא מו קדים :

*Che farà dunque se voi vedete il Fi-
gliuol de l'huomo salire dov'egli era pri-
mo?*

63 דאמא הי דמכני
פגא לא מדא מדי
מלא דאמא מל עמכו
דאמא אית נחא אית :

*Lo Spirito è quel che vivifica, la car-
ne non presta niente : le parole che io vi di-
co, sono spirito e vita.*

64 אלא אית אנשא
מכניו דלא מדימוניו ידע
דא גיר ישוע מו קדים
מ איתו אליו דל מ
מדימוניו ופגו דו דמשלם
לה :

*Ma come sono alcuni de' voi che non
credono. Perché IESU suppone da principio
che fusser quelli che non crederebbono, e
che fusse quello che li haveva a tradire.*

65 ואמר דאמא לכו
מטול דא אמרית לכו
דלא אנש משפח דאמא
לדני או לא יחייב לה מו
אב :

*E diceva, Per questo vi dissi che nun-
ca più venire a me se non gli è dato dal
Padre mio.*

59 ואת הדברים האלה אמר
בעדה מלמד בכפר נחום :

*Estas cosas dixo en la Synoga enseñando
en Capernaum.*

60 ורבים מתלמידיו שומעים
אמרו קשה הוא הדבר הזה מ
יכול לשמוע אותו :

*Y muchos de sus Discipulos oyendo lo dixe-
ron, Dura es esta palabra, y quien la puede oyr?*

61 וישוע בדעתו פנפשו כי
מלנים על-ולא תלמידיו אמר
להם תולא תכשילכם :

*Y sabiendo Iesus en si mismo que sus Disci-
pulos murmuraban de esto, dixoles, Esto os escan-
daliza?*

62 ואם-תראו את-בן-האדם
לעלות שמה או בראשונה היה :

*Pues que será, si vierdes al Hijo del hombre
que sube donde estaua primero?*

63 הרוח היא אשר תחיה ותקשר
אנינו מועיל מאומה הדברים
אשר אני מדבר אליכם רוח
וחיים תמה :

*El Espiritu es el que dà vida : la carne à nada
à prouecha : las palabras que yo os hablo, Espi-
ritu son, y vida son.*

64 אבל הוים ממכם אנשים
אשר אינם מאמינים כי ידע
ישוע מקדם את-אשר אינם
מאמינים ומי זה הוא אשר
ימסר אותו :

*Mas ay algunos de vosotros que no creen.
Porque Iesus desde el principio sabia quien eran
los que no auian de creer, y quien lo auia de en-
tregar.*

65 ואמר לכו אמרתי לכם כי
איש לא יוכל לבוא אלי אם
לא יתן לו יהיה מאבי :

*Y decia, Por esto os he dicho, Que ninguno
puede venir à mi, sino le fuere da dode mi pa-
dre.*

5.

59. Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ
διδάσκων ἐν καπερναύμ.

*Il dit ces choses en la synagogue,
enseignant en Capernaum.*

60. Πολλοὶ γὰρ ἀκούσαντες ὅτι ἦν
μαθητὴς αὐτοῦ εἶπον, σκληρὸς ἐστὶν
ὁ λόγος, τίς δύναται αὐτὸ
ἀκοῦει :

*Plusieurs donc de ses disciples l'a-
yant ouï, dirent, Ceste parole est rude,
qui la peut ouïr?*

61. Εἰδὼς γὰρ ὁ ἰησοῦς ὅτι αὐτοὶ οὐκ
ἔμελλον πιστεῦσαι ταῦτα εἰ μαθηταὶ
αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, τὸ πνεῦμα
σκανδαλίζει :

*Mais Iesus sachant en soy-mesme
que ses disciples murmuroient de cela,
leur dit, Ceci vous scandalize-il?*

62. 'Εάν οὖν θεωρῇτε τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ
πρῶτον :

*Que sera-ce donc si vous voyez le
Fils de l'homme monter là où il estoit
promièrement.*

63. Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοπι-
εῖν ἡ πνεῦμα σὰν ὡφελὲς ἔστιν. τὰ ῥή-
ματα δὲ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά
ἐστὶ, καὶ ζωὴ ἐστίν.

*C'est l'Esprit qui vivifie : la chair ne
profite rien : les paroles que ie vous di
sont esprit & vie.*

64. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ
ὃι καὶ οὐκ οἶδον, ὅτι ἀρχὴς ὁ
ἰησοῦς τινες εἰσὶν οἱ καὶ οὐκ οἶδον,
καὶ τίς ἐστὶ ὁ πωπυλαῖς αὐτῶν.

*Mais il y en a d'entre-vous qui ne
croyent point. Car Iesus fauoit dès le
commencement qui seroyent ceux qui
ne croiroient point, & qui seroit celui
qui le trahiroit.*

65. Καὶ εἰπὼν. ὁτι τὸ πνεῦμα
ὑμῶν, ὅτι ἀδελφὸς δυνάμει ἐστὶν πνεῦμα
με, εἰδὼς μὴ ὅτι δειδομένη αὐτῶν ὅτι
πατὴρ ἐστὶν με.

*Dont il leur dit, Pourtant vous ai-je
dit, que nul ne peut venir à moi, s'il ne
lui est donné de mon Pere.*

CAP. VI.

59. Hæc dixit in synagoga docens in Capharnaum.

These things spake he in the Synagogue, as he taught in Capharnaum.

60. Multi ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt, Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?

Many therefore of his disciples (when they heard this) sayde, This is an hard saying: who can heare it?

61. Sciens autē Iesus apud semetipsum, quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis, Hoc vos scandalizat?

But Iesus knowing in him selfe, that his disciples murmured at this, said vnto them, Doeth this offend you?

62. Si ergo videritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius?

When then if ye should see the Sonne of man ascende vp where he was before?

63. Spiritus est qui vivificat: caro non prodest quicquam verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.

It is the Spirit that quickneth the flesh: profiteth nothing: the words that I speake vnto you, are spirit and life.

64. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt, sciebat enim ab initio Iesus qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum.

But there are some of you that beleeue not: for Iesus knewe from the beginning, which they were that beleeued not: & who should betray him.

65. Et dicebat, Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi tuerit ei datum à Patre meo.

And he sayde, Therefore said I vnto you, that no man can come vnto me, excepte it be giuen vnto him of my Father.

Das VI. Capitel.

59. Solches saget er in der Schule/ da er lehrte zu Capernaum.

Saadant sagde hand i Scholen/ der hand lærde i Capernaum.

60. Vil nun seiner Jünger/ die das höreten/ sprachen: Das ist eine harte rede/ wer kan sie hören?

Mange aff hans Disciple/ der de nu der hørde/ sagde/ Denne er en haard Tale/ huo kand høre hende?

61. Da Iesus aber bey sich selbs mercket/ daß seine Jünger darüber murreten/ sprach er zu ihnen: Ergert euch das?

Der Iesus merckte ved sig self/ at hans Disciple murrede der saare/ da sagde hand til dem/ Forarget der eder?

62. Wie/ wenn ihr denn sehen werdet des Menschen Sohn aufffahren dahin/ da er vor war?

Huorledis/ naar i da see Mennistens Søn fare der op/ som hand vaar før?

63. Der Geist ist/ der da lebendig machet/ das Fleisch ist kein nütze. Die wort die ich rede/ die sind Geist vnd sind Leben.

Der er Anden som gør leffuendis/ Røder er inred mæteligt. De ord som ieg taler/ de ere And oc de ere lif.

64. Aber es sind etliche vnter euch/ die glauben nicht. Denn Iesus wuste von anfang wol/ welche nicht glaubend waren/ vnd welcher in verrathen würde.

Men der ere nogle iblant eder/ som icke tro. Thi Iesus viste vel aff begyndelsen/ huilcke som icke trode/ oc huilcken hannem skulde forraade.

65. Vnd er sprach: Darumb hab ich euch gesagt/ Niemand kan zu mir kommen/ es sey im denn von meinem Vater gegeben.

Oc hand sagde. Der fæder sagde ieg til eder/ Ingen kand komme til mig/ Vden der giffuvs hannem aff min Fæder.

Kapitola VI.

59. Toto mluvilw Eskole vlcw Kaffarnaum.

To mowl w bojnicy vezac w Kaffarnaum.

60. Tedy mnozy z Nekl nislom geho vsloufawse/ feskli: Twarda gest tato zel/ yfdo gi mafe sloufeti?

Wiele ich tedy z zwolennym tego to sloufaw mowlit? Prsyfrec to sa slowa y ftoz tego sluchac moze?

61. Ale zda Gedy sam w sobe/ zebn proto repial Nekl nicy geho/ fesklim: Toto was pohorsluge?

A tak wiedzac Jezus samw siebie/ iz o tym hemali zwolennicy tego/ rzekl do nich: A toz was obrazat?

62. Co/ kduzpak vzkijte Syna Eflowka/ an wslupuge fdezprie bol?

Coz gdybycie wyzreli Syna cilmoweczego wslupiaczego tam gozie byl i rowey?

63. Duch gest kteryz obzywoge/ ale cilo neprosijawa nide hchoz. Slowa ktera z na mluwl glem wam/ Duch a zywog sfau.

Duch i jest Pihory ozywia/ cila loenic nte test pozytrecno. Slowa ftoze ia wam powiedam/ Duch sa zywot.

64. Ale gfaul nekteriz z was/ kteryz neweriz. Wedel jagis se Gedy od pocatku/ kdoby byli werizy/ a kdoby ho mel zraditi.

Lezci sa nekteriz z was co niemierza/ Aboniem wiedzial od pocatku Jezus ftozyz byli ci co niemierzyl/ y tego ftozy go zdraz diti mal.

65. Yprawi: Protot glem wam fell/ Je zaden nemuofe pfijitile mne/ ledy genu das no bylo od Dce mho.

Amowl: Dla thegomci wam powiedzial/ iz zaden nie moze przijdz tu mne/ testu mu to nie bedzie panu od Dca moiego.

66 מטול הדא מלתא
סגאנא מן תלמידיה
אנלו לבסמיהו וכל
מהלכו הו אמה :

*Da quell' hora molti de suoi discipoli
sene tornarono indietro, e non andavano
piu con esso lui.*

67 ואמר ישוע לתל
עסרתה למא אה אנתון
עבין אנתון למאול :

*I esv dunque disse a i dodici, Vole-
te ancora voi andar meco?*

68 ענא שמעון כאפא
ואמר מרי לנת מן נאול
מלא דתנא דלצלם אית
לך :

*Allora Simon Pietro gli rispose, Si-
gnore, a chi andaremo noi? tu hai le pa-
role de la vita eterna.*

69 נתנו חימון וידעו ד
דאנת הו משיחא ברה
דאלהא חני :

*E noi habbiamo creduto e conosciuto
che tu sei Christo il Figliuolo di Dio vivente.*

70 אמר להון ישוע לא
היא אפא אביתכון לתל
אסר ומבכין חד סטנא הו :

*Rispose loro I esv, Non v'ho io eletti
voi dodici, e uno di voi e diavolo?*

71 אמר הו על יהודה
בר שמעון סכרוסא הו
גיר איתיד הו דתלמידיה
חד מן תל אסר :

*E disse a i Giudei iscarione figliuolo
di Simone: perche non voleua conversa-
re in Giudea, imperche i Giudei cer-
cavano d'ammazzarlo.*

1 בתר הלן מהלך הו
ישוע בגליל לא גיר אפא
הו למהלכו ביהוד
מטול דיהודא פצין הו
למחטלה :

*Dappo questo I esv conversava in
Galilea: perche non voleva conversa-
re in Giudea, imperche i Giudei cer-
cavano d'ammazzarlo.*

2 וקרוב הו חג תיהודים
דמסללא דיהודא :

*Or era vicino il giorno de la festa de
Giudei, che e de tabernacoli.*

66 ובצבור דבר הזה רבים
מהלמדין הלכו לאחור ועוד
לא הלכו עמו :

*Desde esto muchos de sus Discipulos bolu-
ieron atras, y ya no andavan con el.*

67 ואמר אל שנים עשר הלא
גם אתם תאבדו להלך ממני :

*Dixo entouces Iesus a los Doze, Quereys hos
vosotros yr tambien.*

68 ויען לו שמעון כיפה אדני
אל מן גהלך דברי חיי עולם
היום לך :

*Y respondi ole Simon Pedro, Sennor, a quien
yremos? tienes palabras de vida eterna:*

69 ואנחנו מאמינים וידענו כי
אתה הוה המשיח בן אל חי :

*Y nosotros creemos, y conocemos, Que tu
eres el Christo, el hijo del Dios viviente.*

70 ויען להם ישוע הלא אני
בחרתי אתכם שנים עשר ואחד
ממכם מכלים הו :

*Iesus les respondi o, No os he yo escogido
Doze, y el vno de vosotros es diablo?*

71 וידבר על יהודה בן שמעון
איש כריות כי זה הוה אשר
עתיד הוה למסור אותו והוה
היה אחד משנים עשר :

*Y hablava de Judas de Simon Iscariote: por
que este era el que lo avia de entregar, el qual era
vno de los Doze.*

1 ויהלך ישוע אחרי הדברים
האלה בגליל כי לא אבה להלך
ביהודה כי בקשו היהודים
להרגו :

*Y passadas estas cosas, andava Iesus en Gali-
lea: que no queria andar en Judea, porque los Ju-
dios procuravan de matarlo.*

2 וקרוב היה חג תיהודים
הספח :

*Y era cerca el dia de la Fiesta de los Judios,
De las Cabannas.*

66. 'Εκ τούτου πολλοὶ ἀπολλύον
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἰς τὸ οὐκ ἄκολου-
θεῖν αὐτῷ ἀλλ' ὑπομένουσιν.

*Dés ceste heure-la plusieurs de ses
disciples s'en allerent en arriere, & ne
cheminoyent plus avec lui.*

67. Εἶπεν ὁ ἰησοῦς τοῖς δώ-
δεκα, μή καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπα-
στῆναι :

*Dont Iesus dit aux douze, Et vous
ne vous en voulez-vous point aussi al-
ler?*

68. Απεκρίθη οὖν αὐτῷ σίμων
πέτρος, κύριε, ποῦς τίμα ἀπελευ-
σόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίης ἔ-
χεις.

*Simon Pierre donc lui respondit,
Seigneur, à qui nous en irons-nous? tu
as les paroles de vie eternelle.*

69. Καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν καὶ ἴ-
δωμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ ζῶντος.

*Et nous avons creu, & avons co-
gnu que tu es le Christ le Fils du Dieu
vivant.*

70. Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς,
οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τρεῖς δώδεκα ἐξε-
λέμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς πᾶσι τοῖς
ἡμέραις :

*Iesus leur respondi o, Ne vous ai ie
pas choisi vous douze, & l'un de vous
est diable?*

71. Ἐλεγε δὲ τὸν ἰσκαριώτην
ἰσκαριώτην εἶναι τὸν ἡμετέρον
αὐτῷ πᾶσι τοῖς ἡμέραις, ὅτι αὐτὸς
δίδεκεν.

*Or disoit-il cela de Judas Iscariot,
fils de Simon: car c'estoit celui à qui il
devoit advenir de le trahir, combien
qu'il fust l'un de douze.*

ΚΕ + ΑΑ. ζ

Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων
αὐτῷ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ οὐ
παρεῖχετο ἀντὶ τῆς ἰουδαίας ἀντιπα-
τεῖν ὅτι ἐζητοῦν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι
ἀποκτείνειν.

*Après ces choses Iesus conversoit
en Galilee: car il ne vouloit point con-
verser en Judee, pource que les Juifs
cerchoyent de le mettre à mort.*

2. Ἦν δὲ ἐγγύς ἡ ἑορτὴ τῶν ἰσθνά-
ων ἢ σκηνοπηγίας.

*Or la feste des Juifs, dite des taber-
nacles, estoit prochaine.*

CAP. VI.

66. Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retrò: & iam non cum illo ambulabant.

From that time many of his disciples went back / and walked no more with him.

67. Dixit ergo Iesus ad duodecim, Nunquid & vos vultis abire?

Then said Iesus to the twelve / Will ye also go away?

68. Respondit ergo ei Simon Petrus, Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.

Then Simon Peter answered him / Master, to whom shall we go? Thou hast the wordes of eternall life.

69. Et nos credimus & cognovimus quia tu es Christus filius Dei vivi.

And we beleeve and knowe that thou art the Christ the Sonne of the living God.

70. Respondit ei Iesus, Nonne ego vos duodecim elegi: & ex vobis unus diabolus est?

Iesus answered them / Have not I chosen you twelve? and one of you is a devill?

71. Dicebat autem Iudas Simónis Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

Now he spake of Iudas Iscariot the sonne of Simon: for he it was that should betray him / though he was one of the twelve.

CAP. VII.

Post hæc ambulabat Iesus in Galilæam, non enim volebat in Iudæam ambulare: quia quærebant eum Iudæi interficere.

After these things / Iesus walked in Galilee / & would not walke in Iudæa: for the Jewes sought to kill him.

2. Erat autem in proximo dies festus Iudæorum.

Now the Jewes feast of the tabernacles was at hand.

Das VI. Capitel.

66. Von dem an giengen seiner Jünger vil hinder sich / vnd wandelten fort nicht mehr mit ihm.

De fra den tid ginge mange aff hans Disciple bag sig / och vandrede lenger icke mere mer hannem.

67. Da sprach Iesus zu den zwölfen: wolt ihr auch weg gehen?

Da sagde Ihesus til de Tolf / vilde oc i gaa bort?

68. Da antwortet ihm Simon Petrus: HERR / wo hin sollen wir gehen? Du hast Wort des ewigen Lebens.

Da suarede Simon Petrus hannem HERRE / hvort skulle vi gaa hen? Du haaffuer det ewige Leffs Ord.

69. Vnd wir haben geglaubet / vnd erkannt / daß du bist Christus der Son des lebendigen Gottes.

De vi trode och foestode / at du est Christus / den leffuendis Guds Son.

70. Iesus antwortet jm: Habe ich nicht euch zwölfte erwehlet / vnd euer einer ist ein Teufel?

Ihesus suarede hannem / Vndalde ieg icke eder Tolf / oc en aff eder er en Dieffuel.

71. Er redet aber von dem Juda Simon Ischarioth / derselbige verrieth in hernach / vnd war der zwölfen einer.

Men hand taledde om Juda Simon Ischarioth / den samme forraadde hannem der efter / oc vaar en aff de Tolf.

Das VII. Capitel.

Darnach zog Iesus vmbher in Galilea / denn er wolte nicht in Judea vmbher ziehen / darumb / daß ihm die Jüden nach dem Leben stelleten.

Der efter drog Iesus omkring i Galilea / Thi hand vilde icke drage omkring i Judea / Fordi / at Jøderne stode efter hans Leff.

2. Es war aber nahe der Jüden Fest der Laubrüst.

De Jøderis Høytid som vaar Løffsalenis be-redelse vaar nær.

Kapitola VI.

66. Ad toho pak casu unno: qđ z vnednijskuow geho odo: Ali zpř / a gis nim neoditi.

Odo tegoż cjasu wiele z zwolennikow odstapili go / ani z nim wiecey chodzili.

67. Protoż řekl Běžíš ke Dvanácti: Jdaliž y wy chce- te odgiti?

Jáťym Iezus řekl o nym dwieř mánáctie: Jdali y wy chcecie idť přec?

68. Odpověďel gému Sým mon Petr: Pane / k komu půj- dem? aty slova věčnoho j- wota maš?

Ale mu nátho odpowěďial Sým on Píotr: Pánte do Egoj idź many? Ty maš słowa żywota wieczne.

69. A myť věřime a po- znali gíme / že gšy ty Kryštus Syn Boha živého.

A my iny wwierzyli y poznali my / że ty jest Kryštus on Syn Boha żywego.

70. Odpověďel gim Běžíš: Wšak gšim ná wás dvaná- cte wywolil / a geden z wás Diab. l gest.

Nátho im odpowěďial Iezus: Jsalim ja me dwunáctie was ob- rati leč eden z was jest dyabel.

71. A to řekl o Bědášow i Sým ona Pšaryothkěho: Neb gey ten měl praditi / a gša geden ze Dwanácti.

A to címowl o Jadašu Sým on nowym synu Ischarioće / do go ten zdraďicmial / gdyž byl eden z oných dwunáctie.

Kapitola VII.

Postom pak Běžíš bydlil w Galilei / nebo nechťel bžej w Jhd skř Kragině že hle- dali ho zabiti.

Thy Iezus przenieř skřawal po- tym w Galilei / bo niechciał w Jydowskim przebywáć / iż nań chybali Jydowieć skřoby go zabiti.

2. A byl blizko den Swáte- řný Jydowský Stánkuow.

Bylo blizko swiętego Zuczet Jydowskie.

3 ואמר לה אחי
לשוע שנה לך מבוא חל
ליהוד דחזון תלמידיך
עבדא דעבד אנת :

I suoi fratelli dunque li dissero, Partiti da qui, e vattene in Galilea, accioche i tuoi discipoli ancora veggano quel che tu fai.

4 לית גיר אנש דעבד
מדם בטושא וצבא חו
דבגלל נהוא או חליו
עבד אנת חננה נפשו
לעלמא :

Imperocche nissuno fa cosa alcuna in occulto, che cerchi di portarsi ingenuamente, se tu fai queste cose, mostrati te stesso al mondo.

5 אף לנ גיר אחיה
דומינו חנו ביה פישוע :

(Perche non anco i suoi fratelli credano tu fai.)

6 אמר להון ישוע וכני
דילי עד מא להשא למ
מטנ ונכון דין דילכון
פכל עדן מטנב :

Iesus dunque dice loro, il mio tempo non è ancor venuto, ma il tempo voestro è sempre appressochiato.

7 לא משבח עקמא
למסככו לי פיוסנא מטנב
האנא מסחד אנא עלה
דעבדוהי פישין אנת :

Il mondo non si può haver in odio: ma me ha ben in odio, perocche io rendo testimonio a te, che l'opere sue son male.

8 אנתון סקו לעדעא
הנא אנת לא סלה אנת
השא לעדעא הנא מטנב
דובנא פילי לא עד—כיל
שלם :

Salute par voi à questa festa: io à questa festa non suglio ancora: perocche il mio tempo non è ancor compiuto.

9 חליו אמר ופש לה
בגליל :

Et habendo detto lor queste cose, rimase in Galilea.

10 בד דין סלקו אחיה
לעדעא חליו אף חו
סלק לא בגלילא אלא אף
דבטושא :

Come i suoi fratelli furono saliti, allora salì anch'egli a la festa, non più manifestamente, ma come in cangiato.

3 ואמר אליו אחי שנה
דרכך מפה ולך לך ביהודה
למען גם תלמידך ידא אח
פעלך אשר פיעל אנת :

Y dixerone sus hermanos, Passare de aqui, y vete a ludea: para que tus Discipulos vean tus obras que hazes.

4 כי איש לא עושה מאומה
בסתד אשר מבקש הוא לתופיע
אם את הדברים האלה תעשה
או תגלה את נפשך לעולם :

Que ninguno que procura ser claro, haze algo en occulto: pues que estas cosas hazes, manifestare al mundo.

5 כי גם אחי לא האמינו בו :

Porque ni aun sus hermanos creyan en el.

6 ואמר אליהם ישוע עתי לא
באה ועתכם בכל עתות עתידה
היא :

Dizeles entonces Iesus, Mi tiempo aun no es venido: mas vuestro tiempo siempre es presto.

7 העולם לא יוכל לשנא אתכם
ואחתי שונא הוא כי אני מעיד
עליו כי מעשיו רעים המה :

No puede el mundo aborreceros a vosotros mas à mi aborreceme: porque yo doy testimonio de el, que sus obras son malas.

8 אתם תעלו אל־הג תהי נאני
עד פה אני אעלה אל־הג
תהי כי עתי עד עת לא נמלאתה :

Vosotros subid à este dia de la Fiesta: yo no subo aun à este dia de la Fiesta: porque mi tiempo no es aun cumplido.

9 וידברו את הדברים האלה
אליהם דיקה לעת בגליל :

Y auiciendoles dicho esto, quedóse en Galilea.

10 וכאשר עלו אחיו אף גם
הוא עלה אל־הג לא בגליל
כי־אם אף בלס :

Mas como sus hermanos vuieron subido, entonces el tambien subió al dia de la Fiesta, no manifestamente, mas como en cangierto.

ז.

3. Εἰπον οὖν αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μεταβήθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεωρῶσιν τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς.

Ses freres donc lui dirent, Pars d'ici, & t'en va en ludee, afin que tes disciples aussi contemplent les ceuvres que tu fais.

4. Οὐδεὶς γὰρ ἐν καρτερίᾳ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρήγορίᾳ ἑαυτοῦ, καὶ τῶν πατέρων, φανερωσὶν πάντων τῶν ἔργων.

Car nul ne fait aucune chose en secret, qui cherche de se porter franchement. Si tu fais ces choses-ici, monstre toi toi-mesme au monde.

5. Οὐδεὶς γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίσταντες εἰς αὐτόν.

Car ses freres meisme ne croyoyent point en lui.

6. Ἀρχὴ οὖν αὐτοῦ ὁ ἱσχυρὸς καὶ ὁ ἐμὸς ἄνω παρῆεν ὁ ἱσχυρὸς ὁ ἐμὸς παρῆεν ὁ ἐμὸς ἐμὸς.

Iesus donc leur dit, Mon temps n'est point enores venu: mais vostre temps est toujours prest.

7. Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισῆν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ ἐν αὐτοῖς, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ ποιεῖ.

Le monde ne vous peut avoir en haine, mais il m'a en haine, pourcât que ie ren témoignage de lui que tes ceuvres sont melchantes.

8. Ὑμεῖς ἀναβήθι εἰς τὴν ἑορτὴν πάντων ἐγὼ ὑπὸ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν πάντων ὅτι ὁ κόσμος ὁ ἐμὸς ἄνω παρῆεν.

Vous autres montez à ceste feste, quant à moi, ie ne monte point encores à ceste feste, d'autant que mon temps n'est point encores accompli.

9. Ταῦτα εἰπὼν ἀνῆκεν, καὶ ἐμῇ γαλιλαίᾳ.

Et leur ayant dit ces choses, il demeura en Galilee.

10. Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τίτε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν, οὐ φανερώς, ἀλλ' ὡς ἐν καρτερίᾳ.

Et comme ses freres furent montés, lors il monta aussi à la feste, non pour manifestement, mais comme en cachette.

CAP. VII.

3. Dixerunt autem ad eum fratres eius, Transi hinc, & vade in Iudæam, ut & discipuli tui videant opera tua quæ facis.

His brethren therefore said unto him: Depart hence, and go into Iudæa: that thy disciples may see thy works that thou doest.

4. Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palam esse, si hæc facis, manifesta te ipsum mundo.

For there is no man that doth any thing secretly, and hee himselfe seeketh to be famous. If thou doest these things, how thou assest to the world.

5. Neque enim fratres eius credebant in eum.

For as yet his brethren believed not in him.

6. Dicit ergo eis Iesus, Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum.

Then Iesus saide unto them: My time is not yet come: but your time is alway ready.

7. Non potest mundus odisse vos: me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo quod opera eius mala sunt.

The world can not hate you: but mee it hateth because I testifie of it that the works thereof are evil.

8. Vos ascendite ad diem festum hunc, ego non ascendo ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est.

Go ye up into this feast: I will not go up yet into this feast: for my time is not yet fulfilled.

9. Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa.

These things he said unto them, and abode still in Galilee.

10. Vt autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ascendit ad diem festum, non manifestè, sed quasi in occulto.

But as soon as his brethren were gone up, then went he also up into the feast, not openly, but as it were secretly.

Das VII. Capitel.

3. Da sprachen seine Brüder zu ihm: Mache dich auff von dannen / vnd gehe in Judeam / auff das auch deine Jünger sehen die werck die du thust.

Da sagde hans Brødre til hannem, gør dig rede at fare bort, oc gaa til Judeam / at dine Disciple kunde se / de gerninger som du gør.

4. Niemand thut etwas im verborgen / vnd will doch frey offenbar sein / Thust du solches / so offenbare dich für der Welt.

Jngen gør noget i hemmelighed / or vil dog vere openbare / For du saadant / da openbare dig saar Verden.

5. Denn auch seine Brüder glaubten nicht an ihn.

Thi at hans Brødre trode icke paa hannem.

6. Da spricht Iesus zu ihnen: Meine zeit ist noch nicht hie / Euer zeit aber ist allwege.

Da siger Iesus til dem / min tid er icke end nu her / Men der er stedse eders tid.

7. Die Welt kan euch nicht hassen / Mich aber hasset sie / Denn ich zeuge von ihr / daß ihre werck böse sind.

Verden kan icke hade eder / men hun hader Mig / thi ieg vidner om hende / at hendis gerninger ere onde.

8. Gehet ihr hinauff / auff dieses Fests / Ich will noch nicht hinauff gehen auff dieses Fest / denn meine zeit ist noch nicht erfüllet.

Gaa i hen op / paa denne Høytid / Jeg vil icke end nu gaa op paa denne Høytid / thi min tid er icke end nu fuldkommen.

9. Da er aber das zu ihnen gesagt / bleib er in Galilæa.

Der hand haffde sagt det til dem / da bleff hand i Galilæa.

10. Als aber seine Brüder hinauff gegangen / da gieng er auch hinauff zu dem Fest / nicht offenbarlich / sondern gleich heimlich.

De der hans Brødre vaare gongne op / da gief hand oc op til Høytiden / icke openbartlig / men lige hemmeligt.

Kapitola VII.

3. Tychdy kelli k nēmu Bratři geho: Wgdy odjud / agdy Jidowšima / at Wcdlnijcn twogi midij skutij twē / kterčj činijše.

Aprzetoz rzešli k nēmu bratřia tego: Wymdij nad zidj do Judy / jebdy zwolennicy moi oglosili sprawy twe ktere cymijše.

4. Nijádnyh jagiše w skrytē nē neděla / ale hleďj on aby agaven byl. Protož poněwadž tto wěcy činijše / agawij se Swěm.

Zbowiemci jaden nē w skrytości nē cymij / owšem tego szukałoby sławym byl / Jesliż to cymij / obawiaje się sam Swiatu.

5. Nebo aniz Bratřij geho wvěřili w něho.

Bo ani bratřia se w něho nie wierzyli.

6. Tychdy kelli gim Bęzijs: Cjaso muog gęstie neprissel / ale čas wajs wjodęcy gęst hotę.

Alle im rzešli Jezus: Jeszeje ctemaš mego cjasu / lecj cjas wajs wjodęcy jest pogorowu.

7. Nemajet wās Swēt nē nāwiděti: Ale mnē nēnawis di / nēb pā swēdecwij wydās wām o nēm / że skutkowē geho jlij gšan.

Niemajet was swiat nē widěci / alec mnē ma w nē nawiści / bo ja oświadczam o nim iż sprawię tego sa sę.

8. Wgdęte k dni Swātes Enijmu tomuto: Jāt nepuogdu k dni Swātes Enijmu to muto / nēb čas muog gęstie se nenaplnil.

Jdęciemy nā to święto / iac jeszeje nā nie nie poyde / bo moy cjas tesze sie nie wypełni.

9. To když powěděl / zaoštal w Galilei.

A thak im to powiedział / i zostal w Galilei.

10. A když šli Bratřij geho / tchdy ŋ on šel k dni Swātes Enijmu / nē agawnē / ale yako tajně.

Poym gdy šli bratřia tego / tchdy rej ŋ on šel nā święto / nie tawie ale takoby potajemnie.

11 יהודיא דין בציון הונו לה
בצעדא נאמרין הונו איכו
הו :

*I Giudei dunque il cercavano nella
festa, e dicevano, Dove è colui?*

12 ורשנא סגיאא מטולתה
אית הונו בפנשא אית הונו
גיר דאמרין דטב הו
ואחרנא אמרין הונו ל
אלא מטעא לעמא :

*Et era gran mormorio di lui tra le
turbe, perché alcuni dicevano, Egli è un
buomo da bene, & altri dicevano, Non,
ma inganna la turba.*

13 לא דין אנש גלגאות
ממלל הונו עלוהי מטול
דחלקתא דיהודיא :

*Nondimeno niuno parlava libe-
ramente di lui, per il timor de Giudei.*

14 כר דין פלג יומתא
דצעדא סלק ישוע
להיכלא ומלך הונו :

*Et essendo già passata meza la festa,
Iesu sali nel templo, & insegnava.*

15 ומתדמרין הונו יהודיא
ואמרין איכנא דע הונו
ספרא כר לא ילף :

*Onde i Giudei si maravigliavano, di-
cendo, Come fa costui le Scritture non ha-
mandole imparare?*

16 ענא ישוע ואמר
יולפני לא הונו דילי אלא
דקו דשררני :

*Iesu rispose loro e disse, La mia do-
ctrina non è mia, ma di colui che m'ha
mandato.*

17 מן דעבא דיעבד צבניה
מסתפל יולפני אומן א
אלהא הונו אן אנא מן צבות
נפשי ממלל אנא :

*Se alcuno vorrà far la volontà di lui,
considera de la doctrina, se ell'è da Dio, o
se io parlo da me stesso.*

18 מן דמון צבות רעניה
ממלל שובחא לנפשה
בעא חו דין דשוכחא דמון
דשררה בעני שריר הו
ועלמא פלבה לא אית :

*Chi parla da se stesso cerca la sua pro-
pria gloria: ma chi cerca la gloria di colui
che l'ha mandato, questo è verace, &
non è ingiustitia in lui.*

11 ויהודים בקשו אותו בכת
ותאמרין אלו :

*Y buscavano los Judios en el dia de la Fiesta
y dezian, Donde esta aquel?*

12 ותלונה גדולה היתה עליו
בעם כי אחדים אמרו כי טוב
הוא נאחרים אמרים לא כי
אם מתעה העם הוא :

*Y auia grande mormolio de el en la compan-
na, porque vnos dezian, Bueno es: Y otros dezian
No, antes enganna las compannas.*

13 ואיש לא הו פיע לדבר עליו
בעבור יראת היהודים :

*Mas ninguno hablaua abiertamente de el,
de miedo de los Judios.*

14 ובהצית החג עלה ישוע אל
תהיכל ולמד :

*Y al medio de la Fiesta, subio Iesus al Tem-
plo, y ensennaua.*

15 ויתמהו היהודים לאמר
איכנא זה ידע ספרים ולא
למד הונו :

*Y marauillabanse los Indios, diziendo, Como
sabe este letras, no auiendo aprendido?*

16 ויען ישוע להם ויאמר
לקחי איננה לי הונו פיהם לו
אשר שלחני :

*Respondioles Iesus y dixo, Mi doctrina, no
es mia: sino de el que me embió.*

17 אם איש יאבה לעשות
את דצונו ידע על תלקח אם
מאלהים היא אז אם אני
מנפשי מדבר :

*El que quisiere hazer su voluntad, conocerá
de la doctrina si viene de Dios, ó si yo hablo de
mi mismo.*

18 כל אשר מנפשו מדבר את
כבוד נפשו מבקש ואשר מבקש
את כבוד השולח אותו זה הוא
אשר ואיננה עולתה בו :

*El que habla de si mismo, gloria propria bu-
sca: mas el que busca la gloria del que lo embió,
este es verdadero, y no ay en el iniusticia.*

ז.

11. Οι δὲ Ἰουδαῖοι ἐζητοῦν αὐτὸν
ἐν τῇ ἐορτῇ καὶ ἐλεγον, ποῦ ἐστιν
ὁ αὐτός.

*Les Iuifs donc le cherchoyent à la
feste, & disoyent, Ou est cestui-là:*

12. Καὶ γογγυσμὸς πολὺς ᾤχε-
το αὐτῷ ὑπὸ τοῖς ἑλεῖν. οἱ μὲν ἱ-
λεγον, ὅτι ἀγαθὸς ἦν· ἄλλοι δὲ ἱ-
λεγον, οὐδὲν αἰσῶν αὐτὸν ὄρχαν.

*Ery auoir grand murmure de lui
entre les troupes. Les vns disoyent, Il
est homme de biens: & les autres disoy-
ent, Non est, mais il seduit le peuple.*

13. Οὐδὲν μὲν τοι παρήσια ἔλα-
λεν αὐτῷ, διὰ τοῦ φόβου τοῦ Ἰου-
δαίου.

*Toutesfois nul ne parloit franche-
ment de lui pour la crainte de Iuifs.*

14. Ἡ δὲ ἐν τῇ ἐορτῇ μεσάσης
αἰέσεθ οἱ ἰσχυροὶ εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδί-
δασκε.

*Et comme la feste estoit ia demi pas-
see, Iesus monta au temple, & ensei-
gnoit.*

15. Καὶ ἰθαυμάζον ἐἰσεβάιοι
λεγοντες, πῶς οὗτος οὐ μαμαται
εἰδὲ μὴ μαματαιώ;

*Donc les Iuifs s'esmeruilloient,
disans, Comment fait cestui-ci les Ec-
ritures, veu qu'il ne les a point ap-
prises?*

16. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰσχυρὸς
ὁ ἰσχυρὸς, ἡ ἐμὴ διδασκῆναι ἐστὶν ἐμὴ,
ἀλλὰ ὁ πέμψας με.

*Iesus leur respondit, & dit, Ma do-
ctrine n'est point miene, mais de celui
qui m'a enuoyé.*

17. Ἐὰν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ
ποιῆν, γνώσεται αὐτὸς τῆς διδασκῆς,
ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς ἰσχυρὸς, ἡ ἐμὴ αὐ-
τὸν ἐμμεν λαλεῖ.

*Si queleun veut faire la volonté d'i-
celui, il cognoitra de la doctrine, aila-
uoir si elle est de Dieu, ou si se parle
de par moi-mesme.*

18. Οἱ αὖτε ἰσχυροὶ λαλοῦν, πῶς δι-
ξαν πῶς ἰσχυρὸς ἐστὶν ὁ θεὸς ἰσχυρὸς
ὁ δὲ ἐμμεν αὐτὸν ἐμμεν αὐτὸν
ἀληθὴς ἐστὶν, καὶ ἀδικία ἐστὶν αὐτῷ
ὅτι ἐστὶν.

*Qui parle de par soi-mesme, il cer-
che sa propre gloire: mais celui qui cer-
che la gloire de celui qui l'a enuoyé, ce-
stui-là est veritable, & n'y a point d'in-
iustice en lui.*

CAP. VII.

11. Iudæi ergo quærebant eum in die festo & dicebāt. Vbi est ille?

Then the Jewes sought him at the feast: and said: Where is he?

12. Et murmur multus erat in turba de eo. Quidam enim dicebant, Quia bonus est. Alii autē dicebant, Non, sed seducit turbas.

And much murmuring was there of him among the people. Some said: He is a good man: other said: Nay: but he deceiveth the people.

13. Nemo tamen palàm loquebatur de illo, propter metum Iudæorum.

Howbeit no man spake openly of him for feare of the Jewes.

14. Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus in templum, & docebat.

Now when halfe the feast was done: Iesus went up into the Temple and taught.

15. Et mirabantur Iudæi, dicentes, Quomodo hic literas scit, cum nō didicerit?

And the Jewes marvelled saying: How knoweth this man the Scriptures: seeing that he neuer learned?

16. Respondit eis Iesus, & dixit, Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me.

Iesus answered them: and said: My doctrine is not mine: but his that sent me.

17. Si quis voluerit voluntatem eius facere: cognoscat de doctrina, utrū ex Deo sit, an ego à meipso loquar.

If any man will do his will: he shall know of the doctrine: whether it be of God: or whether I speake of my selfe.

18. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriam quærit, qui autem quærit gloriam eius qui misit eum, hic verax est, & iniustitia in illo non est.

He that speaketh of him selfe: seeketh his owne glorie: but hee that seeketh his glorie that sent him: the same is true: and no vniustice aynce is in him.

Das VII. Capitel.

11. Da suchten in die Jüden am Fest/ vnd sprachen: Wo ist der?

Da seer Jederne esset hannem/ oc sagde/ Huet er hand?

12. Vnd es war ein groß gemümel von im vnter dem Volck. Etliche sprachen: Er ist fromb. Die andern aber sprachen: Nein/ sondern er verführet das Volck.

Ob der waar ist store bulder om hannem iblant Jolcker. Nogle sagde/ Hand er from/ oc de andre sagde/ Ney/ men hand forfører Jolcker.

13. Niemand aber redete frey von im/ vmb der forcht willen für den Jüden.

De ingen taledede obenbarlige om hannem/ thi de fræetede saar Joderne.

14. Aber mitten im Fest/ gieng Iesus hinauff inn den Tempel vnd lehret.

Men mit i Høytiden/ gick Ihesus op i Tempelen/ oc lærde.

15. Vnd die Jüden verwunderten sich/ vnd sprachen: Wie kan diser die Schrift/ so er sie doch nicht gelernt hat?

De Jederne forundrede sig/ oc sagde/ huorledis kand denne Scrijften/ effterdt hand lærde hende icke?

16. Iesus antworttet ihnen/ vnd sprach Meine Lehre ist nicht mein/ sondern des der mich gesandt hat.

Ihesus suarede dem oc sagde/ Min lærdom er icke min/ men hans som mig vdsende.

17. So jemand wil des willen thun/ der wirdt innen werden/ ob dise Lere von Gott sey/ oder ob ich von mir selbs rede.

Der som nogen vil gøre hans vilje/ hand skal fornemme/ om denne lærdom er aff Gud/ eller om teg taler aff mig self.

18. Wer von ihm selbs redet/ der suchet seine eigne ehre/ Wer aber suchet die ehre des der in gesandt hat/ der ist warhafftig/ vnd ist keine vngerechtigkeith an ihm.

Huo som taler aff sig self/ hand søger sin egen ære/ men huo som søger hans ære/ som hannem vdsende/ hand er sandru/ oc der er ingen uretferthighed i hannem.

Kapitola VII.

11. Tehen Jidē hledali ho na den Swatecni/ a prawili: Kde gest onen?

Synkali go tedy dydowie w swietok mowili: A on gdzie jest?

12. A welike rozmlawani bylo onem w Zaslupu. Neb netetj prawili: Ze dobrj gest. A ginij prawili: Neni/ ale swodij Zaslupj.

A bylo o nim wielkie szemranie miedzy ludem/ bo jedni powiedzieli ze jest dobrzy czlowiek/ druzi zy zaslup mowili: Nie tak jest/ ale swodzi lud.

13. Ale wssak Jidni nemluwilo nem jawnē/ pro strach Jidowstj.

Wpatoj o nim jaden stawie nie mowil/ dla bojazni Jydowstiej.

14. Kdij pak gij polowico se Swatku wysonalo/ wssel Jezjjs do Chramu/ a wtil.

A gdy iuz bylo w poludnie swietoce/ wshedl Jezus do koscioła y wstajl.

15. W diuili se Jidē/ kauce: Kterak tento pijino umi/ new: kio set

Dziwowali sie tedy Jydowie mowiac: Jakoz wzdj ich vime pijino/ gdyz siemte wczyl?

16. Odpowēdel gim Jezjjs/ a keli: Mē wtenij neni mē/ ale toho kterjz mne poslal.

Leez Jezus odpowiedziawszy im rzekl: Mōj kōmōt nie jest ci mōj/ ale tego ktory mne poslal.

17. Wubeli kdo chytiti wroli gcho tiniti/ rozeznat Wtenij mē/ gestiz Bogu/ kili yā sam od sebe mlunijm.

Jestli kto bedzie chytal ejynic wola tego/ rozeznac o nauce jestli jest Bogu/ abo jestli ta thej sam sie die mowie.

18. Kdoť sam od sebe mlunij/ chwāli wlasny hleda: ale kdoť hledā chwāly toho kterjz ho poslal/ tenť gest prawdomlunij/ a neprawedliwosti w nam neni:

A tot z samego siebie mowi/ chwāly wlasney pusa. Ale then co kusa chwāly tego ktory go poslal/ ten jest prawdyw/ a nie maff w nim neprawedliwost.

19 לא הוּנָה מוֹשֶׁה יִהְיֶה
לְכֹן בְּמוֹסָא וְלֹא אֶנְשׁ
מִבְּכֹן נִטַּר בְּמוֹסָא מִנִּי
בְּעִיז אֲנִיתִי לְמִקְטָלִי:

Moïse non s'ha egli data la Legge, e nondimeno non di'vosi offerua la Legge? Perche cercate voi d'ammazzarmi?

20 עֲנָא כְּנִשְׁנִי וְאִמְרִין
הִינֵה אֵית לְךָ מֵנוּ בְּעִיז
לְמִקְטָלִי:

Rispose la turba, e disse, Tu hai il demonio, chi cerca d'ammazzarti?

21 עֲנָא יֵשׁוּעַ וְאִמְרִי לְהוֹן
חַד עֲבָדָא עֲבָדִי וְכָלְכֹן
מִתְדַּמְרִין אֲנִיתִי:

Iesus rispose, e disse loro, Io ho fatto un'opera, e tutti v'osate ammirare.

22 מִטּוֹל הֵנָּה מוֹשֶׁה יִהְיֶה
לְכֹן גְּזֻרָתָא לֹא הוּנָה
הַמִּיָּה הִי מִן מוֹשֶׁה אֶלָּא
מִן אֲבִיהָ הִי וּבִשְׁבָתָהּ
גְּזִרְוּ אֲנִיתִי בְּרִגְשָׁא:

Nondimeno Moïse s'ha dette la circuncisione (non gia ch'ella sia venuta da Moïse: ma da i padri:) e così circuncidat'huomo in sabbato.

23 וְאִן בְּרִגְשָׁא מִתְגִּיד
בְּיוֹמָא דְשִׁבְתָּא מִטּוֹל דְּלֹא
יִשְׁתַּרְא בְּמוֹסָא דְמוֹשֶׁה
עַלִּי דְטַנּוּן אֲנִיתִי דְכֹלָה
בְּרִגְשָׁא אֲחִלְמִת בְּיוֹמָא
דְשִׁבְתָּא:

Se l'huomo riceve la circuncisione in sabbato, accioche la Legge di Moïse non si violi: voi s'ate seguitate contra da me, perche io ho fatto sano tutto un huomo in sabbato?

24 לֹא תִהְיוּן דִּינִין בְּמִסַּב
בְּאַפָּא אֶלָּא דִּינָא בְּאַנָּא
דְּהִנּוּ:

Non giudicate secondo l'appetto, ma giudicate con giusto giudicio.

25 וְאִמְרִין הוּוּ אֶנְשָׁא מִן
אוּדְשָׁלַם לוֹ הִנּוּ הוּוּ דְבָעִין
לְמִקְטָלִי:

Dicevano dunque alcuni di quelli di Ierusalem, Non è questo colui che cercano d'ammazzare?

19 הֲלֹא מֹשֶׁה נָתַן לָכֶם אֶת־
הַחֻזָּה וְאִישׁ מִמֶּכָּם לֹא עוֹשֶׂה
אֶת־הַחֻזָּה לָמָּה תִּבְקֶשׁוּ לְהַרְגֵנִי:

No os dió Moysen la ley, y ninguno de vosotros haze la ley? porque me procurays matar?

20 וַיַּעַן הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר יְשׁוּעַ לָךְ מִי
יִבְקֶשׁ לְהַרְגֵךְ:

Respondio la compaña, y dixo, Demonio tienes: quien te procura matar?

21 וַיַּעַן יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
אֶחָד מֵעֲשֵׂה עֲשִׂיתִי וְכָלְכֶם
מִתְמַהִים:

Iesus respondiò y dixoles, vna obra hize, y todos os marauillays.

22 עַל־כֵּן מֹשֶׁה נָתַן לָכֶם אֶת־
הַמּוֹלָה לֹא כִי־מֹשֶׁה הָיָא כִי־
אִם מֵאֲבוֹת וּבִשְׁבָת מִלְחָם
אֶת הָאָדָם:

Cierto Moysen os dió la circuncision, no porque sea de Moysen, mas de los padres, y en Sabbado circuncidays al hombre.

23 אִם תִּקַּח אָדָם אֶת־הַמּוֹלָה
בִּשְׁבָת וְלֹא מִחֻלָּה הוֹרֵת מֹשֶׁה
וְלָמָּה תִּתְּרוּ כִי אֶת־כָּל הָאָדָם
רַפִּיתִי בִּשְׁבָת:

Si recibe el hombre la Circuncision en Sabbado, sinque la ley de Moysen sea quebrantada, enojayshos conmigo porque en Sabbado hize sano todo vn hombre?

24 אִל־תִּשְׁפֹּטוּ לְמַרְאֵה עֵינֵיכֶם
כִּי אִם מִשְׁפֹּט צֶדֶק תִּשְׁפֹּטוּ:

No juzgueys segun loque parece, mas juzgad justo juyzio.

25 וַיֹּאמְרוּ אֲחֵדִים מֵאֲנָשֵׁי
יְרוּשָׁלַם הֲלֹא זֶה הוּא אִשְׁר
מִבְּקָשִׁים אֲתָם לְהַרְגּוֹ:

Dezia entonces vno de los de Ierusalem, No es este alque buscan para matarlo?

ζ.

19. Οὐ μωσῆς ἐδίδωκεν ὑμῖν τὴν νόμον, καὶ ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὴν νόμον; τί μὲν ζητεῖτε δολοφονεῖν αὐτόν;

Moïse ne vous a-t-il pas baillé la Loy: & toutesfois nul de vous ne m'ert en effect la Loy: pourquoy tachez vous à me faire mourir.

20. Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος ὁ εἰπὼν, διαμαρτυροῦντες τὸς οὗ ζήτησεν δολοφονεῖν αὐτόν;

Les troupes respondirent, Tu as le diable, qui est-ce qui tache à te faire mourir.

21. Ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς, καὶ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔ. ἐν ᾧ ἐποίησα, καὶ πατρὸς μου ποιῶν.

Iesus respondit, & leur dit, J'ai fait vne oeuvre, & vous tous en estes esmerueillés.

22. Διὰ τὴν μωσῆς δίδωκεν ὑμῖν τὴν περὶ τοῦ μωλῶ, καὶ ὅτι ἐκ τῶν πατέρων ἐστὶν, καὶ ὅτι πατὴρ μου ἐστὶν ὁ σαββάτος περὶ τοῦ σαββάτου.

Tant y a que Moïse vous a baillé la circuncision (non point qu'elle soit de Moïse, mais des Peres) & vous circoncisez l'homme au Sabbat.

23. Εἰ περὶ τοῦ μωλῶ λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, καὶ μὴ λυθῇ ἐν τῷ μωσῆ. ἡμῖς χαλάμεν ὅτι ὁ πατὴρ μου ὑπερβαίνει ἐν σαββάτῳ.

Si l'homme reçoit la circuncision au Sabbat, afin que la Loy de Moïse ne soit violée: estes-vous courroucés contre moi pourceque j'ai guéri vn homme tout entier au Sabbat.

24. Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.

Ne jugez point selon l'apparence, mais jugez d'un droit iugement.

25. Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν ἱεροσολυμιτῶν, καὶ ἔτις ἐστιν οὗ ζήτησεν δολοφονεῖν αὐτόν;

Adonc quelques vns de ceux de Ierusalem disoyent, N'est-ce pas c'estui-ci qu'ils cherchent à faire mourir.

CAP. VII.

19. Nonne dei hic Moyses dedit vobis lege m: & nemo ex vobis facit le gem? Quid me. quæritis in iustificare.

Did not Moyses give you a Law / and yet none of you keepeth the Law? Why goe ye af / out to kill me?

20. Respondit turba, & dixit, Dæ monium habes: quis te quærit interficere?

The people answered / and sayde / Tho u hast a devil: who goeth about to kill thee?

21. Respondit Iesus, & dixit eis, Vnum opus feci: & omnes miramini.

Iesus answered / and said to them / I have done one worke / and ye all marvel.

22. Propterea Moyses edidit vobis circumcisionem: (non quia ex Moyses est, sed ex patribus,) & in sabbatho circumciditis hominem.

Moses therefore gave unto you circumcision: (not because it is of Moyses: but of the fathers,) and ye on the Sabbath day circumcise a man.

23. Si circumcisionem accipit homo in sabbatho, ut non solvatur lex Moyse: mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in sabbatho?

If a man on the Sabbath receive circumcision: shall the Law of Moyses be broken? or will ye be angry with me / because I have made a man whole on the Sabbath day?

24. Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.

Judge not according to the appearance: but iudge righteous judgement.

25. Dicebant ergo quidam ex Ierosolymis. Nonne hic est quem quærunt interficere?

Then said some of them of Ierusalem / Is not this he / whom they goe af / out to kill?

Das VII. Capitel.

19. Hat euch nicht Moses das Gesetz gegeben / vnd niemand vnter euch thut das Gesetz? Warumb suchet jr mich zu tödten?

Hassuet ick Mose giffen eder Löwen / oc ingen ihelant eder gort Löwen? Qui söge i effter at sla mig ihel?

20. Das Volk antwortet / vnd sprach: Du hast den Teuffel / wer suchet dich zu tödten?

Folckes suarede / oc sagde / Du hassuet Dieffuel / hu söger effter at sla dig ihel?

21. Iesus antwortet / vnd sprach: Ein einiges werck hab ich gethan / vnd ihr wundert euch alle.

Iesus suarede oc sagde / ieg hassuet giort en enisigering / oc i vndre alle der paa.

22. Moses hat euch darumb gegeben die Beschneidung / nicht daß sie von Mose kommet / sondern von den Vätern / noch beschneidet ihr den Menschen am Sabbath.

Mose gaff eder der saare Omsterelsen / ick at hun kommer aff Mose / men aff Fedrene / Alligeuel omsteret Mennisten om Sabbathen.

23. So ein Mensch die Beschneidung annimpt am Sabbath / auff daß nicht das Gesetz Mose gebrochen werde / Zürnet ihr denn über mich / daß ich den ganzen Menschen habe am Sabbath gesund gemacht?

Der som it Menniste anattmer Omsterelsen om Sabbathen / paa der Mose Low it al ick e brydis / Erg i da brede paa mig / at ieg helbrede der ganske Menniste om Sabbathen?

24. Richtet nicht nach dem ansehen / sondern richtet ein recht Gerichte.

Dommer ick effter anseelse / men dommer en ret dom.

25. Da sprachen etliche von Jerusalem: Ist das nicht der / den sie suchen zu tödten?

Da sagde nogle aff Jerusalem / Er der ick den / som de sögte effter at sla ihel?

Kapitola VII.

19. Vñat Moyses dal wam Jaten / a Jaden: & wam netini Jaton. Pro mne hle dæte jabit?

Isalt wam Moyses dal dal Jaton / a Jaden: & wam netini Jaton. Pro mne hle dæte jabit?

20. Obywædel Jastup / a fæst: Diabelluwig mæse / fæst: icbe hle dæte jabit?

Obywædel Jastup / a fæst: Diabelluwig mæse / fæst: icbe hle dæte jabit?

21. Obywædel Jastup / a fæst: Diabelluwig mæse / fæst: icbe hle dæte jabit?

Alle Jatus dæsthy obpawed: Jastup / a fæst: Diabelluwig mæse / fæst: icbe hle dæte jabit?

22. Proto Moyses dal wam obfærowani / ne aby: Moyses se bylo / ale: Jatonow: a w Soboru obfærowate llo wæla.

Isalt wam Moyses dal obfærowani / ne aby: Moyses se bylo / ale: Jatonow: a w Soboru obfærowate llo wæla.

23. Ponæwad Jæflowælo: færowani pæghimæ w Soboru / aby nebyl ruffen Jaton Moysesuow: Na mne se paf hne wæte / se gæm cæstho llo wæla wdrawil w Soboru?

Jest: Jæflowælo pæghimæ obfærowani / ne aby: Moyses se bylo / ale: Jatonow: a w Soboru obfærowate llo wæla.

24. Nefudie podlæ Jæstuw / ale sprawedliwy Gaud judie.

Alle Jæstuw dæsthy obpawed: Jastup / a fæst: Diabelluwig mæse / fæst: icbe hle dæte jabit?

25. Jæstuw netini: Jerusalemskæ pæghimæ: Vñat tento gest fæstho: hle dæte jabit?

Isalt wam Moyses dal obfærowani / ne aby: Moyses se bylo / ale: Jatonow: a w Soboru obfærowate llo wæla.

26 וְהָא נִלְתָּאִית מִמֶּלֶךְ
וּמִדָּם לְאִי אֲמִדִּין לָהּ
נִלְמָא גִיעֵי קִשְׁיִין קִהְנוּ
שְׂרִירָאִית מִשִּׁיחָא :

Es ecco qui ch'ei parla liberamente, e non gli dicano cosa alcuna. I principali hannebben forse conosciuto di certo che costui sia veramente Christo?

אֶלֶּה לְהוֹנָה יְרֵמְיָהוּ
אֶמְבָּרָה הִי מִשִּׁיבָה לְדִין
אֶמְבָּרָה הִי מִשִּׁיבָה לְדִין
אֶמְבָּרָה הִי מִשִּׁיבָה לְדִין

*Ma noi sappiamo bene donde costui
è: ma quando Christo verrà, minui sopra
donda fia.*

29 ואני יסודי קדש פי
 עמר עתה לא אבא על
 ידעו עתה וכן יסודי
 אבא ידעו עתה וכן
 עתה ידעו לא אבא
 ידעו עתה וכן יסודי
 ידעו עתה וכן יסודי
 ידעו עתה וכן יסודי

*LESU dunque gridava nel tempio, in-
segnando e dicendo, E voi mi conoscete, e
sapete donde io sono: e non son venuto da
me stesso ma colui che m'ha mandato è
vero, al qual voi non conoscete.*

[illegible]

*Ma io lo conosco: l'è seus dero di mon
l'hauev conossauo, saiò un mendace si-
mile à voi, ma lo conosco:) perche io son
da lui, e epla m'ha mandato.*

30 נפשו למאחיה ולא
אנש אדמי צלוהי אדניה
מטול דלא עד-כיל אמת
הנת שעתה :

Hor effi, cercandom di pigliarlo, ma
 niuno gli miffe le mani addosso: perco-
 che l' hora sua non era ancor venuta.

31 שְׁמִינִי הָיוּ מִן פִּגְשָׁא
הַמִּבְרֵכָה וְאֶמְרִין מִלְּשִׁחָא
מָא דְאֵתָא יָמָא דְהִתְרִין
מִן קִלּוֹ אֶתְעִירָה דְעֵבֶר
הָא עֵבֶר !

*Emolti de la turba credettero in lui,
e dicevano. Quando Christo sarà venuto,
farà egli più segni che costui non ha fatti:*

26 וְהָיָה בְּבִשְׁתֹּךְ מִדְּבַר וְאִישׁ
אֶחָד לֹא אָמַר לוֹ דְּבַר אֶלֶּי
בְּהִמָּתָה יָדָעוּ תַּנְשִׁימִים כִּי וְהָ
הוּא הַמִּשְׁתָּח :

Y he aqui, habla publicamente, y no le dicen nada: han porventura entendido verdaderamente los principes, que este es el Christo?

27 אֶתְּ אֶת־חֵלֶק יִדְעוּ אִמּוֹתָה
הֵנָּה וְהַמַּשִּׁיחַ אֲלֵם יְבוּז אִישׁ
לֹא יִדַּע אִמּוֹתָה יְבוּז :

Mas este sabemos de donde es: y quando viniere el Christo, nadie sabra de donde sea.

28 וַיִּצְעַק יִשְׂרָאֵל בְּהִכָּל מַלְאָכָיו
וַיֹּאמְרוּ נָתַם אֹתָיִי יוֹדְעִים אַתֶּם
מֵאִדּוּ אֵלֵי הוּא וְאֵלֵי מִסְמָר לֹא
בָּאתִי כִּי אִם יֵשׁ וַיִּחַר אֱשֶׁר
שָׁלַחֵי אֱשֶׁר אַתֶּם אֵינְכֶם יוֹדְעִים
אֹתָיו :

Entonces clamaua Iesus en el templo enseñando, y diziendo. Y à mi me conoceys, y sabeys de donde soy: empero no he venido de mi mismo: mas el que me embió es verdadero, al qual vosotros ignorays.

וְאֵלֶּיךָ יָדַעְתִּי (וְאֵלֶּם אֹמֵר
כִּי אֵינִי יָדַע אֶתְּךָ אֶתְּךָ
בְּמוֹתָם כִּי כִּי אֵלֶּם יָדַעְתִּי)
כִּי מִמֶּנִּי הוּא אֵלֶּם הוּא שְׁלֵחַתִּי :

Empero yo lo conozco: (y si dixere que no lo conozco, fere como vosotros, mentiroso, ma conozco,) porque del soy, y el me embió.

30 וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
שֶׁל הַיְּהוּדִים וְיִשְׁמַע אֶת הַקּוֹל
שֶׁל הַיְּהוּדִים וְיִשְׁמַע אֶת הַקּוֹל

Entonces procuraban prenderlo : mas ninguno metió en el mano, porque aun no aua venido su hora.

וְרָבִים מֵהָעָם הָאֵלֶּיךָ בְּ
יֵאמְרוּ כִּי הַמֶּלֶךְ אֵלֹהִים יְבֹרָךְ
הַעֲשֵׂה אוֹתוֹת רַבִּים מֵאֲשֶׁר
הָיָה עֲשֵׂה :

Y de la compaña, muchos creyeron en el, y dezian, El Christo, quando viniere, hará mas señales que las que este haze?

26. Καὶ ἰδοὺ παρρησία λαλῶν, ὅτι
ἐπὶ αὐτῇ λέγουσι· μήποτε ἀληθὺς
ἔγνωσαν οἱ ἀρχαῖοις ὅτι ἡ τοῦ ἔθνους
ἐκείνου;

Et voici, il parle franchement, & si ne lui disent rien. les Gouverneurs auroient-ils bien connu de faux que celui-ci est véritablement le Christ?

27. Ἄλλὰ τῇτιν εἰς αὐτὸν πᾶν ἔ-
στιν ὁ θεὸς ἡμεῶν ὁ αὐτὸς ἐκκλησία, ὁ ὅτις
ἡμεῖς καὶ πᾶν ἔσται.

Or nous savons bien d'où est celui-ci, mais quand le Christ viendra, nul ne saura d'où il est.

28. Ἐκρηξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ ὁ
 δαυὶδ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ λέγοντες, καὶ ἡ
 οὐρα, ὅτι οὐρα πῆρε αἰμαί· ὁ αὐτὸς
 ἱμνωῖ ὅτι ἐπληρώθη, ἀλλ' ἔστι αὐ-
 τοῦ υἱοῦ οὐ πῆρε αἷμα, ἀλλ' ὑμῶν ὅτι
 ἐπληρώθη.

Iesus donc croit au temple, ensei-
gnant, & disant, Et vous me cognoissez,
& lauez d'où ie suis, & ie ne suis point
venu de par moi mesme, mais celui qui
m'a enuoyé, est veritable, lequel vous
ne cognoissez point.

29. Ἐγὼ δὲ εἶδα αὐτὸν, (καὶ εἶπα
ἐπ' αὐτὸν ὅτι οὐκ εἶδα αὐτὸν, ἐστὶν ἄλλος
μοις ἄλλος) ἄλλ' εἶδα αὐ-
τὸν) ὅτι περὶ αὐτοῦ εἶμι, καὶ καὶ ἐς
με ἀπὸ γῆλης.

Mais moi, ie le cognoi: (& si ie di
que ie ne le cognoi point, ie serai ment
eur, fêblable à vous: mais ie le cognoi
car ie suis de par lui, & icelui m'a enuoyé.

30. Ἐξήταται οὖν αὐτὸν πρὸς τὴν
καὶ ἀποκρίσας ἐπεὶ ἔλαβεν αὐτὸν τὴν
χρυσίδα· ὅτι ἔπειτα ἐληλυθὴς ἡ ἀρχὴ
αὐτοῦ.

Adonc taschoyent-ils de l'empoigner
mais nul ne mit la main sur lui, d'autant
que son heure n'estoit point encore ve-
nue.

31. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ὀχλοῦντων
 ἤλθον εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, ὅτι
 ὁ Ἰησοῦς οὗτος ἐποίησεν πάντα
 ταῦτα τὰ σημεῖα ἐν ἡμῶν
 ὀφθαλμοῖς.

Et plusieurs d'entre les tropes croient en lui, & disoient, Quand le Christ sera veu, sera-il plus de lignes que ce lui-ci n'a fait ?

26. Et ecce palàm loquitur,
& nihil ei dicunt. Nunquid
verè cognoverunt principes
quia hic est Christus?

And behold he speaketh openly/ and
they say nothing to him: do the rulers
know in deed that this is the very
Christ?

27. Sed hunc scimus unde
sit: Christus autem cum ve-
nerit, nemo scit unde sit.

Howbeit we know this man whence
he is: but when the Christ cometh: no
man shall know whence he is.

28. Clamabat ergo Iesus
in templo docens, & dicens,
Et me scitis, & unde sum sci-
tis, & à me ipso non veni, sed
est verus qui misit me, quem
vos nescitis.

Then cried Iesus in the Temple as
he taught / saying / Ye both know me /
and know whence I am: yet I am not
come of my selfe / but he that sent me is
true / whom ye know not.

29. Ego scio eum: (Eti-
dixero quia non scio eum:
ero similis vobis, mendax)
quia ab ipso sum, & ipse me
misit.

But I know him / (and if I should
say I know him not / I should be a liar
like unto you) for I am of him / and he
hath sent me.

30. Quærebant ergo eum
apprehendere, & nemo mi-
sit in illum manus, quia nō-
dum venerat hora eius.

Then they sought to take him / but no
man laid hands on him / because his
houre was not yet come.

31. De turba autem multi
crediderunt in eum, & dice-
bant, Christus cum venerit,
nunquid plura signa faciet
quàm quæ hic facit?

Nowe many of the people beleevd
in him / and sayde / When the Christ
cometh / will he do mo miracles then this
man hath done?

26. Vnd sihe zu / er redet fren / vnd
sie sagen ihm nichts. Erkennen vnser
Obersten nun gewiß / daß er gewiß
Christus sey?

De see til / hand taler obenbare / oc de sihe inted til
hannem. Kende vore Øffuerste nu vist / at hand er til
viffe Christus?

27. Doch wir wissen / von wannen
dieser ist / Wenn aber Christus kom-
men wirdt / so wirdt niemand wissen
von wannen er ist.

Dog vide vi hueden denne er / Men naar Chr-
stus kommer / da skal ingen vide / hueden hand er.

28. Da rieß Iesus im Tempel / leh-
ret vnd sprach: Ja ihr kennet mich /
vnd wisset von wannen ich bin / Vnd
von mir selbs bin ich nicht kommen /
sondern es ist ein Warhafftiger / der
mich gesandt hat / welchen ihr nicht
kennet.

Da roble Ihesus i Tempelen / lærde oc sagde / Ja
i kende mig / oc vide hueden ieger / Oc aff mig selft er
ieg icke kommen / men det er en Sandhed / som mig vds-
fende / hilscken i icke kende.

29. Ich kenne ihn aber: (Vnd so ich
würde sagen / ich kenne sein nicht / so
würde ich ein Lügner / gleich wie ihr
sagt / Denn ich bin von ihm / vnd er hat
mich gesandt.

Men ieg kender hannem / (Oc som ieg sagde / ieg
kender hannem icke / da bleff ieg en Løgnere / ligesom
i ere) thi ieg er aff hannem / oc hand vdsfende mig.

30. Da suchten sie ihn zu greiffen /
Aber niemand legte die hand an ihn /
denn seine stunde war noch nicht kom-
men.

Da søgte de efter at gribe hannem / men ingen
lagde haand paa hannem / thi hans time vaar icke
end kommen.

31. Aber vil vom Volck glaubten an
ihn / vnd sprachen: Wenn Christus
kommen wirdt / wirdt er auch mehr zei-
chen thun denn dieser thut.

Men mange aff folcket trode paa hannem / oc
sagde / Naar som Christus kommer / skal hand oc go-
re flere Tegen / end denne gør.

26. Hlezcemne mluvi / a nie
gemu nescislagij. Zdali gšau
prawe poznali knizjata / Je
tento gest pramy Krysłus?

Nota słowne mow / a nte mu
nie rzeka: / zali prawdjmie po-
znali kniazetá / i ten test prawdjny
wieon Krysłus?

27. Ale toho známe odkud
gest: Krysłus pak řeky přijde /
žadny něvij odkudby byl.

Kecj my wtamy řkad then test /
a gdyc przydzie Krysłus / żaden
nie wżwie / żadny byl.

28. Tchdy Gęsijs wolal
všew Chráme / řka: V mne
znáte / y odkud gšem wjste: a
šam gšem od sebe nepřijšl / ale
gestiř pravdomluvný řterýž
mne poslal / gehoř wy neznáte.

Wolal ředy Iesus w řošćiele
všjac á mowiac: A mne znacie /
y řkad ieslem wiecie. A nie przy-
šedłiem sam od siebie / ale iesł
prawdřawy řterý mne poslal /
řterego wy nie znacie.

29. Ale pā znám geň / (A
dijmli ře ho neznam / budu po-
dobný wám řhář.) neb gšem
od něho / a on mně poslal.

Kecj á go řa znám / (y ředřby řy
ředř ře go nie znam bode rowný
wám řhář.) dom od niego iesł /
á on mne poslal.

30. Protož hledali ho gijti / a
žadny newřáhl řuř na něho /
nebo gestiř nebyla přišla hodi
na geho.

A řukali řego řářoby go posł
má / ale řaden nie řářgnál ře nan
řekář / bobyłá nie przyřlá godřiná
řego.

31. Žářstupu pak mřořř vřěř
řili w něho / a pravřili: Křp-
řus řeky přijde / ždali diwřř
wřice řinici bude nadřo / řterěř
tento řinij?

A wiele řch řadu vřterřřili
wěň y mowili / řdy Krysłus pře-
řdřie / á řař wieceř cudow wěpni
nad řř řterě řen wěpnił?

32 וְשָׁמְעוּ פָּרִישָׁא לְפָנָא
בְּמִלְלֵי עֲלוֹתֵי הַלֵּל וְ
וְשָׁדְרוּ בְּחֵן וּרְבִי בְּהֵנָּה
בְּחָשָׁא פְּנֵי אֲחֵיהֶם:

I Farisei udiron la turba murmurar queste cose di lui: onde essi Farisei come principali Sacerdoti mandarono gli schiavi per pigliarlo.

33 וַאֲמַר יֵשׁוּעַ קָלִיל הֵיכָּה
וְכָנָא עִמָּכֶם אֲנִי וְאֵין
אֲנִי לֵנֶת מִן דְּשָׁדְרֵנִי:

Jesus dunque disse loro, Io sono ancora con essorvi per un poco di tempo, poi me ne vo a celui che m'ha mandato.

34 וְתִבְעֵנִי וְלֵךְ ת
תִּשְׁכַּחֲנֵנִי וְאִיכָּא דֶּאֱנָא
אִימִי לֹא מִשְׁכַּחֲנִי אֲנִתָּה
לְמֵאחֶרָה:

Voi mi cercavate, e non mi trovavate. E la dove io sarò, voi non potrete venire.

35 אֲמָרִין וְהִדְבֵּרֵנִי ב
בְּמִשְׁכַּחֲנִי לֹא כִּי עֲתִיד
הָיָא לְמֵאוּלָּת דְּבֵנִי לֵךְ
מִשְׁכַּחֲנִי לֹא לְמֵאחֶרָה כִּי
לֹא תִּשְׁכַּחֲנִי דְּעִמָּמָא עֲתִיד
דִּיאוּלָּת וְיִמְלֹךְ לְחַיָּה:

Perilche i Giudei dissero fra loro, Dove debbe andar costui, che noi non lo trovaremo? Debbe egli andare verso quelli, che sono sparsi tra Greci, & insegnar a i Greci?

36 מֵנָּה הִי דִּבְרָא מִלְּנָא
דֵּאֲמַר דְּתִבְעֵנִי וְלֵךְ
תִּשְׁכַּחֲנֵנִי וְאִיכָּא דֶּאֱנָא
אִימִי אֲנִתָּה לֹא מִשְׁכַּחֲנִי
אֲנִתָּה לְמֵאחֶרָה:

Che parlare è questo che egli ha detto, Voi mi cercavate, e non mi trovavate, & la dove io sarò, voi non potrete venire?

37 בְּנִימָא דִּין רַבִּי ד
דֵּאִימִנִי אֲחֵרָה דְּדִבְרָא
הָאֵם הֵנָּה יֵשׁוּעַ וְהָאֵם
וַאֲמַר עֻז אֲנִשׁ צִהָא יִמְלֵא
לִנְתִי וְיִשְׁתַּחֲוֶה:

Or nell'ultimo giorno e grande della festa, insi si ferono la gridando, e dicevano, Se alcuno ha sete venga a me & beva.

38 כִּי מִן דְּחֵמוֹ בִּי א
אִיכָּנָא דֵּאֲמָרִי בְּתַבְנִי
וְהִתְחַלֵּת דְּמֵיָא תִּבְנִי
לִדְרוֹן מִן בְּרֵסֵה:

Chi crede in me, come dice la Scrittura, Sifanno fiumi d'acqua viva dal suo ventre.

32 וְכִנְאֶשׁר שָׁמְעוּ הַמִּמְכָּרִים
כִּי הִגָּה הִגָּה חֲלָם עֲלֵי אֶת—
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַחוּ הַמִּמְכָּרִים
וְשָׂרֵי הַכֹּהֲנִים אֶת-הַמְּשֻׁרְתִּים
לְתַפְשׁוֹ:

Los Phariseos oyeron la compaña que murmurava de el estas cosas: y los principes de los Sacerdotes y los Phariseos embiaron feruidores que lo prendiessen.

33 וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ עוֹד עֵת מַעַט
עִמָּכֶם אֲנִי וְאֵלֶךְ אֶל—אֶשְׁרִי
שְׁלַחֲנִי:

Y Jesus les dixo, Aun vn poco de tiempo estare con vosotros, y yre a aquel me embio.

34 תִּבְקִשׁוּנִי וְלֹא תִמְצְאוּ וְכִנְאֶשׁר
אֲנִי הִנֵּה אֲנִים לֹא תוּכְלוּ לְבוֹא
שָׁמָּה:

Buscarmeheys, y no me hallareys: y donde yo estare, vosotros no podreys venir.

35 וַיֹּאמְרוּ הַיְּהוּדִים אִישׁ אֶל—
לַעֲתֹה אֲנִי הִנֵּה עֲתִיד לָלֶכֶת כִּי
אֲנַחְנוּ לֹא נִמְצְאוּ הַלְלִילָת
הַזֹּאת עֲתִיד לָלֶכֶת וְלִלְמַד אֶת—
הַגִּוִּיִּם:

Entonces los Judios dixeron entresi Donde se ha de yr este, que no lo hallaremos? Ha se de yr a los esparzidos entre los Griegos, y a enseñar los Griegos?

36 מֵהֵנָּה הִנֵּה הַדְּבָר אֶשְׁרִי אֲמַר
תִּבְקִשׁוּנִי וְלֹא תִמְצְאוּ וְכִנְאֶשׁר
אֲנִי הִנֵּה אֲנִים לֹא תוּכְלוּ לְבוֹא
שָׁמָּה:

Que dicho es este que dixo, Buscarmeheys, y no me hallareys: y donde yo estare, vosotros no podreys venir?

37 וּבַיּוֹם אַחֲרָיו תִּהְיֶה בִּהְיָ
קֹם יֵשׁוּעַ וַיַּעֲזֵק לֵאמֹר הוּא כֹל—
צִמָּא לְכוּ אֵלַי וְשָׁתוּ:

Mas en el postrer dia grande de la Fiesta Jesus se ponia en pie, y clamava, diciendo, Si alguno ha sed, venga a mi, y beva.

38 כָּל-אֶשְׁרִי בְּאִמּוֹן בִּי בִּאֶשְׁרִי
אֲמַר תִּכְתֹּב בְּהָרִי מִיָּם חַיִּים
מִבְטְנוּ יוֹדֵנוּ:

El que cree en mi, como dize la Escriptura, rios de agua viva correran de su vientre.

2.

32. "ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι ἔχ-
λα γινώσκοντες, ὅτι αὐτὸς τοῦτο,
καὶ ἀπεστάλθησαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ
δουλοὶ τοῦ ἱεροῦ, ἵνα παύσωσιν
αὐτόν.

Les Pharisiens entendirent la troupe murmurât ces choses de lui: dont iceux Pharisiens avec les principaux Sacrificateurs enuoyèrent des sergents pour l'empoigner.

33. Ἐπεὶ οὖν ὁ ἰησοῦς, ἔτι μὲν ἐν
ῥεόσει μετ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ἄ-
νω πάρος τὸν πᾶν, πορεύομαι.

Jesus donc leur dit, Je suis encores pour un peu de temps avec vous, puis ie m'en vai vers celui qui m'a enuoyé.

34. Ζητεῖτέ με, & ἔχ' ἀγνοεῖ-
τε καὶ οὐκ εἰστέ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύ-
νασθε εἰλθεῖν.

Vous me chercherez, & ne me trouue-
rez point, & là où ie seray, vous n'y pou-
uez venir.

35. Εἰσὶν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ ἐ-
αυτούς, καὶ ἔχ'· μέλλει παρελ-
θεῖν, ὅτι ἡμεῖς ἔχ' ἀγνοούμεν αὐ-
τόν; καὶ εἰς τὴν ἀποστασίαν ἔλ-
λυσιν μέλλει παρελθεῖν, & διδά-
σκειν τοὺς ἑλλήνας;

Dont les Juifs dirent entr'eux, Où doit aller cestui-ci, que nous ne le trouuerons point? doit-il aller vers ceux qui sont espars entre les Grecs, & enseigner les Grecs?

36. Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος ὃν
εἶπεν; Ζητεῖτέ με, καὶ οὐκ εἰστέ ἐγώ,
καὶ οὐ δύνασθε εἰλθεῖν, ὑμεῖς οὐ δύ-
νασθε εἰλθεῖν;

Quel est ce propos qu'il a dit, Vous me chercherez, & ne me trouueriez point: & là où ie seray, vous n'y pouvez venir:

37. Ἐν δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ ἐκ τῆς με-
γάλης τῆς ἑορτῆς εἰσέλκει ὁ ἰησοῦς &
ἐκπαύει, λέγων, εἰ τις διψᾷ, ἐρ-
χέσθω πρὸς με, καὶ πίεται.

Or en la dernière & grande iournée de la feste, Jesus se trouua là, criant, & disant, Si quelcun a soif, qu'il viene à moi & boiue.

38. Ὁ πιστεύων ἐν ἐμῷ, καθὼς
ἔστιν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κο-
λίας αὐτοῦ πορεύσονται ὑδατὶ ζῶν-
τι.

Qui croit en moi, suivant ce que dit l'Ecriture, il decoulera des fleuves d'eau viuant de son ventre.

32. Audierunt Pharisei turbam murmurantem de illo hæc: & miserunt principes & Pharisei ministros ut apprehenderent eum.

The Pharisees heard that the people murmured these things of him: & the Pharisees and his Priests sent officers to take him.

33. Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicum tempus vobiscum sum, & vado ad eum qui me misit.

Then said Iesus unto them, Yet am I a little while with you: and then go I unto him that sent me.

34. Quæretis me, & non inuenietis: & ubi ego sum vos non potestis venire.

Ye shall seek me, and shall not find me: and where I am, ye cannot come.

35. Dixerunt ergo Iudæi ad semetipsos, Quò hic iturus est, quia non inueniemus eum: nunquid in dispersionem Gentium iturus est, & docetur Gentes?

Then said the Jewes among themselves, Whither will he go, that we shall not find him? Will he go unto them that are dispersed among the Grecians: and teach the Grecians?

36. Quis est hic sermo quem dixit, Quæretis me, & non inuenietis: & ubi ego sum, vos non potestis venire?

What saying is this that he said? Ye shall seek me: and shall not find me: and where I am, ye cannot come?

37. In novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus, & clamabat, dicens, Si quis sitis, veniat ad me, & bibat.

Now in the last & great day of the feast, Iesus stood and cried, saying, If any man thirst, let him come unto me, and drinke.

38. Qui credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ vivæ.

He that believeth in me, as saith the Scripture, out of his belly shall flow rivers of water of life.

32. Vnd es kam für die Phariseer/ daß das Volk solches von ihm mummelte. Da sandten die Phariseer vnd Hohenpriester Knechte auß / daß sie ihn griffen.

Ich der kom saar Phariseerne/ ar Jolcher mummelte saadant om hannem. Da sendete Phariseer oc de ypperste Presfers Suenne vñ / ar de stulde gribe hannem.

33. Da sprach Iesus zu ihnen: Ich bin noch eine kleine zeit bey euch / vnd denn gehe ich hin zu dem der mich gesandt hat.

Da sagde Ihesus til dem ieg er end nu en liden tid hoffer / oc da gaar ieg bort til den/ som mig vñ sende.

34. Ihr werdet mich suchen / vñnd nicht finden/ vñd da ich bin / können jr nicht hinkommen.

I stulle lede effter mig / oc icke finde mig / oc der som ieg er / kunde icke komme hen.

35. Da sprachen die Jüden vntereinander: Wo will diser hingehen/ daß wir ihn nicht finden sollen? Wil er vnder die Griechen gehen/ die hin vñd her zerstreuet ligen/ vñd die Griechen lehren?

Da sagde Jødemne iblant huer andre/ huort vil denne gaa hen/ ar vi stulle icke finde hanne? Vil hand gaa iblant Grekerne som ligge her oc der afspredde/ oc lær e Grekerne?

36. Was ist das für eine rede/ daß er saget: Ir werdet mich suchen / vñd nicht finden / vñd / Wo ich bin / da können ihr nicht hinkommen?

Quad er der for en Tale / ar hand siger / I stulle lede effter mig / oc icke finde mig icke / och huor som ieg er / der kunde icke komme hen?

37. Aber am letzten tage des Festes/ der am herrlichsten war / tratt Iesus auff / rief vñd sprach: Wen da dürstet / der komme zu mir vñd trincke.

Men den siste Høytidelige dag / som naar hederligst / da traadde Ihesus op robt oc sagde / Huo som tørster / hand komme til mig / oc drick.

38. Wer an mich glaubet / wie die Schrift saget / von des Leibes werden ströme des lebendigen Wassers fließen.

Huo som tror paa mig / som Scriffren siger / aff hans liv stulle strømme flyde met leffuendis Vand.

32. Clouffwisse Jákonicen Jákup rozmilauwágisch o nem toto wéen: I posłali knijzata knieźstá a Jákonicen Cloufbenjstý/ aby gen yali.

Eby slyšac Jákupowíe iž cho omilau pospolity semrat / posłali ciž to Jákupowíe Ják kniežá Káplánstie slouženstí aby go posłali.

33. Ebydystellim Gějstis: Gěst malichy čas gšem s wámi: a gdu kromu křesť mne poslal.

A přetož řekl im Iesus / Jěste cie maluchy bude s wámi: a poslyšm odepde do tego křory mne poslal.

34. Hledati mne budete / a nenaleznete: a kdež gšem yá / wy tam nemůžete přigjiti.

Hodjicte mne slyšat: a nie znay ožicte / y gđjie ta bude tam wy přizpdyz nemožete.

35. Protož řekl Jidě i jost wěspoleť / kde tento gijti mň / jen naleznem ho? Jdali w rož přistěni Pohankw págde / a budetiti Pohany.

A přetož Jydowie mómili mte dyž seba / Jdodacie then ma idž iž my go me znayojemny? Ebyli porožíe do rozprošeny ch miedzy Gřeti a budjie wczyc posłay?

36. Která gest tato řeč kterauš promluwil: Hledati mne budete a nenaleznete: a kde gšem yá / wy nemůžete přigjiti.

Což to žá slowá ktere mowi / Slyšac mne hodjicte a nie znay ožicte / y gđjie to křesť / thám wy přizpdyz nemožete?

37. Wposlednij pał den wěstěho Swětku / stál Gějstis a woial řka: Žijniži kow / podiž kenne / a napij se.

A tak w on ošřěrecny dñen stěllě swětk / stál Iěsusy woial mowiac / Jesli kro přágnie / ntedž jec kow mne přizpdyž a pite.

38. Kdož wěří w mne / nas tož di žijmo / křesť / břicha ge ho poplynau woby žiwě.

Kto wierzy w mne / takto posłeda pišmo / křesť woby žiwey poplynaz žywotk tego.

39. הָיָא דִּין אָמַר עַל־
רוּחָא דִּפְתִּיחֵיהּ הָיָא לֵי
לְמַקְבָּלֵהּ אֵלִינָן דְּמִתְחַנְנִין
בְּהָא לֹא עִיר עַד—כִּיל
אֲתֵיבְתָּהּ בְּתֵיבָא מְטוּלָה
דִּלְתָּא עַד—כִּיל אֲשַׁתְּבַח
הָיָא יְשׁוּעָה :

*Questo disse egli de lo spirito che do-
menano ricevere quelli che credemmo in
lui: imperocche lo Spirito Santo non era an-
cora stato dato: conciossia che Iesus non
era ancor glorificato.*

40. סָנְיָא דִּין מִן פְּנֵימָה
דְּשָׁמְעֵי מִלּוּחֵי אֲמִרְיָן הָיָא
הֵנוּ שְׂרִירָאִית נִבְנָא :

*Molti dunque de la turba hauendo
oïdo queste parole, diceuano, Costui è
veramente il Profeta.*

41. אֲתֵיבְתָּהּ אֲמִרְיָן הָיָא
הֵנוּ מִשִּׁיתָהּ אֲתֵיבְתָּהּ
אֲמִרְיָן דְּלִמָּא מִן גָּלִילָה
אֲתֵיבְתָּהּ מִשִּׁיתָהּ :

*Altri diceuano, Questo è Christo, Et
altri diceuano, Ma Christo verrá egli de
Galilea?*

42. לֹא הָיָא פְּתֵבָא אָמַר
דִּמִּן נִרְצָה פְּתֵיבָא יִמִּין בִּי
בִּיתָהּ לָהֶם הָיָא דִּילָהּ
פְּתֵיבָא אֲתֵיבְתָּהּ מִשִּׁיתָהּ :

*La Scrittura non dice ella che Chris-
to verrá dal seme di Dauid, e dal castel-
lo di Betleem, d'onde habbiamo Dauid?*

43. וְהָיָא הָיָא פְּלִיגִיָהּ
מְטוּלָהּ בְּפִנְיָהּ :

*Nacque dunque dissension ne la tur-
ba, per cagion di lui.*

44. וְאִירָתָהּ הֵנוּ אֲנָשִׁין
מִתְחַנְנִין דְּעָבְדוּ הֵנוּ
הִיא חֲדוּתָהּ אֵלָּה לֹא
אָנֹכִי אֲרָמִי עֲלֵיהּ אֲדִינָא :

*Et alcuni di loro si voleuano pigliare:
ma niuno però gliuocò le mani addosso.*

45. וְאִינוּ דְּחִשְׁנָהּ הֵנוּ
לֵית רַבִּי פְּתֵבָא וְנִפְתִּיחֵיהּ
וְאִמְרוּ דְּהֵנוּ פְּתֵבָא קְפֵיָה
לֹא אֲנִיתוּתֵיהּ :

*Gl'hirri dunque se ne ritornarono a
i principali Sacerdotes, Et a i Farisei: e
quale disse loro, Perché non ti hauea io
ricercato?*

39. וְהָיָא אָמַר עַל־רוּחָא
עֲתִידִים הֵינָּה לְקַחְתָּ אִתָּהּ
הַמִּתְחַנְנִים בּוֹ כִּי עַד לֹא
הָיָא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בִּי יְשׁוּעָה עַד
לֹא נִבְנָא :

*Y esto dixo, del Espiritu que auian de recibir
losque creyessen en el, Porque aun no era el Es-
piritu Sancto, porque Iesus aun no era glorificado.*

40. וְלִבִּים מִן־הָעָם שׁוֹמְעִים
אֲתֵיבְתָּהּ אֲמִרְיָן הָיָא בְּפִנְיָהּ
הֵנוּ בִּינָא :

*Entonces muchos de la compaña oyendo
este dicho, dezian, Verdaderamente este es el Pro-
pheta.*

41. וְאַחֲרֵים אֲמִרְיָן הָיָא הַמִּשִּׁיתָהּ
אֲחֵרִים אֲמִרְיָן הֵמֶן הַגָּלִילִי יְבוּא
הַמִּשִּׁיתָהּ :

*Otros dezian, Este es el Christo algunos em-
pero dezian, de Galilea ha de venir el Christo?*

42. הָלֹא תִכְתֵּב אָמַר כִּי־מִדְּרַע
דְּוִיד וּמִבֵּית לָהֶם אֲפִרְתָּהּ אָשֶׁר
שָׁם הָיָא דְּוִיד יְבוּא הַמִּשִּׁיתָהּ :

*No dizela Escripura, Que de la simiente
de Dauid, y del aldea de Beth-lehem, de donde e-
ra Dauid, vendra el Christo?*

43. וְהָיָא בִּנְיָהּ וּמִרִיבָהּ בְּעָם
עָלִיָּהּ :

*Antique auia dissension en la compaña
por el.*

44. וּמִקְפָּחָם אָבִי לְתַפְשׁוֹ אָבִל
אִישׁ לֹא שָׁלַח בּוֹ אֶת־יָדָיו :

*Y algunos de ellos lo querian prender, mas
ninguno metió sobre el manos.*

45. וְיְבוּאֵהּ הַמִּשִּׁיתָהּ אֵלָּה
שְׁרֵי הַכֹּהֲנִים וְאֵל־הַפְּרוּשִׁים
וְאִמְרוּ לָהֶם הִיא אֵלָּה לָמָּה לֹא
הִלַּכְתֶּם :

*Y los seruidores vinieron a los Pontífices y
a los Phariseos, y ellos les dixeron, Porque no lo
truxistes.*

5.

39. Τῷ δὲ ἐν τῷ πνεύματι
τῷ, οὐ ἐμῶν λαμβάνειν εἰς
δύναμις εἰς αὐτὸν ἔτι οὐκ ἔστι
πνεῦμα ἁγίου ὅτι ἐν τῷ αἰσθη-
τῷ ὄντι.

*(Or disoit-il cela de l'Esprit que de-
uoyent receuoir ceux qui croyoyent en
lui: car le saint Esprit n'estoit point
encore donné, pour ce que Iesus n'estoit
point encore glorifié.)*

40. Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου
ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον, ὅτι
ἐστὶ ἀληθὲς ὁ προφητῆς.

*Plusieurs donc de la troupe ayans
ouï ce propos, disoyent, Cestui ci est
veritablement le Prophete.*

41. Ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι ἐστὶ ὁ χρι-
στὸς ὁ λαοὺς ἐλεγον, μή γάρ ἐκ τῆς
γαλιλαίας ὁ χρῆσταις ἐρχεται;

*Les autres disoyent, Cestui-ci est le
Christ. Et les autres disoyent, Mais
aussi le Christ viendra-t-il de Galilee?*

42. Οὐχὶ ἡ γραφή ἐστίν, ὅτι ἐκ
τῆς σπέρματος Δαυὶδ, καὶ πόδι βη-
θλεὲμ, τῆς πόλεως οὗτος καὶ Δαυὶδ,
ὁ χρῆσταις ἐρχεται;

*L'Escripture ne dit-elle pas que le
Christ viendra de la semence de Dauid,
& de la bourgade de Beth-lehem, où a
esté Dauid?*

43. Σχίσμα οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου
ἐγένετο δι' αὐτόν.

*Il eut donc dissension entre le pe-
ple pour lui.*

44. Τινες δὲ θέλοντες αὐτὸν
παρασχεῖν αὐτόν, ἀλλ' οὐδὲς ἐπέβηκεν
ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα;

*Et quelques vns d'entr'eux le vou-
loyent empoigner: mais nul ne mit les
mains sur lui.*

45. Ἦλθον οὖν αἱ ἀρχαὶ τῶν
τῶν δόξαντες καὶ φαρῖσαίους, καὶ
εἰπον αὐτοῖς ὁμοῦ, τίς σὺν ἡ-
γάγας αὐτόν;

*Ainsi les sergeans s'en reuindrent
aux principaux Sacrificateurs & aux
Pharisiens, lesquels leur dirent, Pour-
quoi ne t'auez-vous amené?*

CAP. VII.

39. (Hoc autem dixit de Spiritu quē accepturi erant credentes in eum, nondum enim erat Spiritus datus: quia Iesus nondum erat glorificatus.)

(This spake he of the Spirit which they that beleue in him / should receiue: for the holy Ghost was not yet giuen / because that Iesus was not yet glorified.)

40. Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius, dicebant, Hic est verē propheta.

So many of the people / when they heard this saying / sayde / This is the Prophet.

41. Alii dicebant, Hic est Christus. Quidam autem dicebant, Nunquid à Galilæa venit Christus.

Other sayd / This is the Christ: and some sayd / But shall Christ come out of Galilee?

42. Nōne scriptura dicit, quia ex femine David, & de Beth-lehem castello ubi erat David, venit Christus?

Saith not the Scripture that the Christ shall come of the seede of David / and out of the towne of Beth-lehem / where David was?

43. Dissensio itaque facta est in turba propter eum.

So was there dissension among the people for him.

44. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manus.

And some of them would haue taken him: but no man layd hands on him.

45. Venerunt ergo ministri ad pontifices & Phariseos. Et dixerunt eis illi, Quare non adduxistis illum?

Then came the officers to the high Priests and Pharisees / and they sayde vnto them / Why haue ye not brought him?

Das VII. Capitel.

39. Das saget er aber von dem Geist/ welchen empfangen solten/ die an ihn glaubten. Denn der heilige Geist war noch nicht da/ denn Jesus war noch nicht verkläret.

Wen der sagde hand om den Aand / som de skulde anamme / der trode paa hannem / Thi den hellig Aand vaar der icke end / thi Iesus vaar icke end forklarert.

40. Vil nun vom Volck / die diseredē hōreten / sprachen: Diser ist ein rechter Prophet.

Wange nu aff Volcker / som herde denne tale / sagde / Denne er en ret Prophete.

41. Die andern sprachen: Er ist Christus. Etliche aber sprachen: Soll Christus auß Galilea kommen?

De andre sagde / hand er Christus. De nogle sagde / skal Christus komme aff Galilea.

42. Spricht nicht die Schrift/ von dem Samen David / vnd auß dem Flecken Bethlehem / da David war/ solle Christus kommen?

Siger icke Skriften / aff Davids Sæd / oc aff den By Bethlehem / der som David vaar / skal Christus komme?

43. Also ward eine zwitteracht vnter dem Volck über ihm.

Saa bleff en tvedraet iblant Volcker om hannem.

44. Es wolten aber etliche in greiffen / aber niemand leget die hand an ihn.

De der vilde nogle grebet hannem / Wen der sagde / ingen haand paa hannem.

45. Die Knechte kamen zu den Hohenpriestern vnd Phariseern / vnd sie sprachen zu ihnen: Warumb habt jr ihn nicht gebracht?

Suennene komme til de høyerste Prester oc Phariseerne / oc de sagde til dem / Hvi ledde i hannem icke hid?

Kapitola VII.

39. Also fell o Duchu / kterē hoj mēti pfigiti wēkij w nē ho. Nēbgeffē Duch Swacj nēbpl dān / proto / jēgeffē Gē jijis nēbpl ošlawen.

(Also mowst o duchu fihores go wjac mēti wēczacj mē / abos wtem iēfēze mē byl Duch swacj / bo Iesus iēfēze nēbpl wmiel bion.)

40. Echdy mnozj; Jāstupu fdyj wšlyfeli togo gcho fcti / prawili: Tētoť gēst w praw: dē Prorok.

Wiele ich tedy / onego jgro / mādzenia gdy wšlyfeli to gcho / mowili / Jāprawde tē iēst on Prorok.

41. Aginj prawili: Tētoť gēst Kryslus. Ale nēkterij prawiłi / Jdali od Galilee pfigjde Kryslus?

A drudyj sāsien mowili / Tēn iēst Kryslus on / A drudyj powie dāli / A sāj Kryslus prjyjdje od Galileey?

42. Wšak pšimo dji / jē; Sennene Dawidowa / a; Beth lēma Wēstēka fdeť gēst byl Dawid / pfigiti mā Kryslus.

Jāj wšimo uie powēda / J; Kryslus prjyjdje / nēkēma Dawidowego / j; māsibeztā Beth leem gojie byl Dawid?

43. Atak ruoznice w Jāstupu stala se pro nēho.

Stālo se tedy rozewānie o nim miedzy ludem.

44. Ale nēkterij z nich chełli ho giiti / a wšak Jādnj newz / tahl rufy na nēho.

A dēali nēkterozj; / nēch poiz māj go / Ale sie nāj jaden nie tahl gual rēla.

45. Echdy pšilli slufēbnij; en f Jāstupūm / a Jālonij; kām. J fcti giin oni: Proť gēst ho nēpřiwēdli?

Jātym prjyšli sludyj do 'nā wšlyfeli Jāplanow / do Jāryzen / šow / kterj im rēkli / Prjēczje sēie gonie prjywedli?

46. אמרו להם דחשו
לא מפותים הכנא מלל בר
נשא ארץ הממלל הנל
תנאם :

Risposero gli scribi, Giamai huomo non parlò così, come quest' huomo.

47. אמרו להם פרישא
למא ארץ אנתון טנתון :

La onde i Farisei risposero loro, se te fosse voi ancora ingannati?

48. למא אנתון מן רישא
ומן פרישא הימנו פה :

Ha però alcun de principali, & de Farisei creduto in lui?

49. אלה ארץ עמא הנא
הלל ידע נמוס לדין
אנן :

Ma questa turba che non s'è così che sia la Legge, è maladetta.

50. אמר להם ניקודמוס
חד מנהון הו דאנתא הנא
לית ישוע בללא :

Nicodemo (quello che era venuto a lui di notte, il quale era uno de i loro) dice ad essi.

51. הלמא נמוס דילן
מחייב לבר נשא אלה ארץ
לשמע מנה לקדש וידע
מנה עבר :

La nostra Legge giudica ella alcun huomo, senza haverlo prima udito e conosciuto che cosa egli habbia fatto?

52. אנו ואמרו לה למא
ארץ אנתון מן גליל אנת
בני חתני דנבנא מן גליל
למא קאם :

E si risposero, e dissero, Sei tu forse ancora Galileo? E s'auano, e sappi che di Galilea non s'è mai alcuno Profeta.

53. ויהיכר אנש אנש
לבתה :

Poi ciascuno sen'andò a casa sua.

ה
ישוע הלך אל לטיב
הוית :

Ma Iesv sen'andò nel monte degli Oliui.

46. ויענו המשרתים
עליתנו איש לא דבר בנה
תנאם :

Los seruidores respondieron, Nunca anfi ha hablado hombre, como este hombre habla.

47. ויענו להם המפרשים הנל
אנחם נזעיתם :

Entonces los Phariseos les respondieron, Soys tambien vosotros engannados?

48. הנל איש מנשיאים ארץ
מפרשים הנאמין בו :

Ha creydo en el alguno de los Principes, ó de los Phariseos?

49. כלי ארץ הרמון תנה אשר לא
ידע את חתונה הארורים הנא :

Si no este vulgo que no sabe la Ley : malditos son.

50. אמר נקודם אליהם תבא
בלילה אליו אחד הנה מתחמת :

Dizeles Nicodemo, el que vino a él de noche ciquel cravno decelles,

51. התשפוט חורתנו אנת
הנאדם ארץ לא תשמע בטרם
ממנו וידע מה עשה :

Nuestra ley juzga por ventura a hombre : si primero no oyere de el, y entendiere lo que ha hecho?

52. ויענו ויאמרו לו הנל אנת
מגליל הנה חקר ודאה כלי נביא
מגליל לא קאם :

Respondieron, y dixeronele, No eres tu tambien Galileo: escudrinna y vee, que de Galilea nunca se leuanto Profeta.

53. וישבו איש אל ביתו
Y boluieron se cada vno a su casa.

ה
ישוע הלך אל להר הוית :

Y Iesvs se fué al Monte de las Oliuas.

46.

46. 'Απεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐλάλησαν αὐτῶν, ὡς ἔειπεν ὁ ἄβρωα.

Les sergeans respondirent, Jamais homme ne parla comme fait cest homme.

47. 'Απεκρίθησαν οὗτοι αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλανημένοι;

Parquoi les Pharisiens leur respondirent, N'avez-vous point esté seduits vous aussi?

48. Μὴ περὶ οὗτοι ἀρχόντων ὀπίσθου οὐδ' αὐτῶν, ἢ οὐκ οὗτοι Φαρισαῖοι;

Aucun des Gouverneurs ou des Pharisiens a-t-il creu en lui?

49. 'Αλλ' ὁ ὄχλος ὕμῃς μὴ γὰρ ἀσχεῖται τὸν νόμον, ὅτι ματαίωται αὐτοῖς.

Mais ce populaire ici, qu'il ne fait que celt de la Loy, est plus qu'exécration.

50. Λίγος πικρόθυμος περὶ αὐτοῦ, ὁ ἐλθὼν ὑποκρίσας αὐτὸν, ὡς ὅτι ἐξ αὐτοῦ.

Nicodeme (celui qui estoit venu vers Iesus de nuict, & qui estoit venu s'entr'eux leur dit.

51. Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κερτὶ τῶν ἀβρωων, ἵνα μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ περὶ περ, καὶ γὰρ τί πιστὸν;

Notre Loy iuge-elle vn homme deuant que l'auoir oui, & cognu ce qu'il a fait?

52. 'Απεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτοῖς, μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς γαλιλαίας εἶ; ἐρῶμεν σοι, καὶ ἴδω ὅτι περὶ Φητις ἐκ τῆς γαλιλαίας σὺ ἐστὶς ἰσχυρῶς.

Ils respondirent, & lui dirent, N'es-tu pas aussi de Galilee? enquier-toi, & sache que nul Prophete n'a esté suscitè de Galilee.

53. Καὶ ἐπερὶ ἡμέρας εἰς τὸν ἰσθμὸν αὐτοῦ.

Et chacun s'en alla en sa maison.

Κ Ε Φ Α Α Ε

[Ἦσαν δὲ ἐπερὶ ἡμέρας εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

Mais Iesvs s'en alla en la montagne des Oliuiers.

CAP. VII.

46. Responderunt ministri, Nunquam sic locutus est homo, sicut hic homo.

The officers answered / Neuer man spake like this man.

47. Responderunt ergo eis Pharisei, Nunquid & vos seducti estis?

Then answered them the Pharisees / Are ye also deceived?

48. Nunquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Phariseis.

Doeth any of the rulers / or of the Pharisees beleue in him?

49. Sed turba hæc quæ non novit legem, maledicti sunt.

But this people / which knowe not the Lawe / are cursed.

50. Dixit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis.

Nicodemus sayde unto them / (he that came to Jesus by night / and was one of them.)

51. Nunquid lex nostra iudicat hominem: nisi prius audierit ad ipso, & cognoverit quid faciat?

Doeth our Lawe iudge a man before it heare him / and know what he hath done?

52. Responderunt, & dixerunt ei, Nunquid & tu Galilæus es? Scrutare, & vide quia à Galilæa propheta non surgit.

They answered and sayde unto him / Art thou also of Galilee? Search and looke: for out of Galilee ariseth no Prophet.

53. Et reversi sunt unusquisque in domum suam.

And euerie man went unto his owne house.

CAP. VIII.

Iesus autem perrexit in montem Oliveti.

And Iesus went unto the mounte of Olives.

Das VII. Capitel.

46. Die Knechte antwortten: Es hat nie kein Mensch also geredt / wie dieser Mensch.

Guennene suarede / Der taledede als dri noget Menschen / som dette Menschen.

47. Da antwortten ihnen die Pharisæer: Seyt ihr auch verführet?

Da suarede Pharisæerne dem / Ere i or forfærde?

48. Glaubet auch irgend ein Oberster oder Pharisæer an ihn?

Eror och nogen sted en aff de Ypperste eller Pharisæere paa hannem?

49. Sonderndas volck / das nichts vom Gesetz weiß / ist verflucht.

Men der folck / som inder veed aff loven / er forbandet.

50. Spricht zu ihnen Nicodemus / der bey der nacht zu ihm kam / welcher einer unter ihnen war:

Nicodemus sagde til dem / som kom til hannem om natten / huilken der vaar en aff dem.

51. Richtet unser Gesetz auch einen Menschen / ehe man ihn verhöret / und erkenne was er thut?

Dommer oc vor lov it Menschen / for end mand forhöret hannem / huad hand ger?

52. Sie antwortten und sprachen zu ihm: Bist du auch ein Galilæer? Forsee und siehe / Auß Galilæa stehet kein Prophet auff.

De suarede oc sagde til hannem / Est du oc en Galilæer? Randsage oc see / aff Galilæa staar ingen Prophet op.

53. Und ein jeglicher gieng also heim.

De huer gick saa hjem.

Das VIII. Capitel.

Iesus aber gieng an den Ölberg.

De Ihesus gick til Olie bierget.

Kapitola VII.

46. Odpowědělí služebníci: Nikdy tak člověk nemluvil / jako tento člověk mluvil.

Odpowědělí služby / Nikdy tak žádnie mowil jako ten to člověk.

47. Tědy odpowědělí jím farisejci: Jdali wy jste swedeni.

Lees in odpowědělí farisejci / Jdali cie tuž wy swiez ožiem?

48. Jdali někdož kníže anebli světil w něho anebli farisejci k němu?

Nějaký král? Anebli kněz? Anebli farisejci k němu?

49. Króm zákon tento kletý jest národ / kterýž nezná zákon / vložen jest.

Alle to pospolstwo kleté jest / kteréž nezná zákon / jest prokleté.

50. Řekl k nim Nikodem / ten kterýž byl přišel k němu w noc / kterýž byl jeden z počtu jejich.

Řekdo k nim řeekl Nikodem / on kterýž byl w noci přišel k němu / a byl jeden z nich.

51. Jdali zákon náš soudí člověka / když se ne slyší / a pozná co by učinil?

Jdali zákon náš soudí kágo / když se ne slyší / a pozná co by učinil?

52. Odpowědělí / a řekli jim: Jdali ty ty Galilejský? Prose a uvidíš / Prose a uvidíš / že prorok od Galileje nepomstane.

Omni mu odpowědělí / a řekli jim: Jdali ty ty Galilejský? Prose a uvidíš / Prose a uvidíš / že prorok od Galileje nepomstane.

53. V navrátili se každý do domu svého.

A tak se každý vrátil do domu svého.

Kapitola VIII.

Iesus pak odšel na hůru Olivetskou.

Že Ihesus šel na hůru Olivetskou.

ח

2 וּבְבֹקֶר שָׁב וּבָא אֶל־הַהִיכָל
וְכָל־הָעָם בָּא אֵלָיו וַיֹּשֶׁב
לְמִדָּם :

Esul far del giorno venne di nuovo nel tempio, e tutto il popolo sene venne a lui, & egli sedendo, insegnaua loro.

3 וְסֵפֶרָא וּפְרִישָׁא אֵיתִיו
לֵיה אֲנִתָתָא דְּאַשְׁתִּנְפָּחָת
בְּנִינִיתָא וְאַקִּימוּ יָתָהּ ב
בִּינְתָהּ :

Hor li scribi e i Farisei le menarono una donna che era stata seprapresa in adulterio. E mettendola la nel mezo.

4 וְאַמְרִין לָתָה רַבִּי א
אַתָּתָא לְהַדְּנָא אֶשְׁכַּח
דְּתַנְיָר :

Gli dicono, Maestro, questa donna è stata colta in sul istesso fatto che adolteraua.

5 בְּאַדְרֵתָא דִּין מוֹשֶׁה
בְּקֹד לֹא מוֹתֵמִיתָהּ דְּאִין
הָלֹא וְאַתָּת מִנֵּי אָמַר
אַתָּת :

Or Moïse ne la Legge ci comandolo, che queste tali si lapidasseno : tu dunque che ne dici?

6 הִדָּא דִּין אָמְרוּ מְנַסִּים לָהּ
דִּישְׁכַּחֲנוּ דִּיאַכְלוּן קְרִצְיָהּ
וְאַדִּיק יִשְׁעֵי לְתַחַת וְכָתַב
בְּאַדְעָא וְלֹא שְׁקִיל צִפְתָּא
לְאַנְשֵׁי :

Questo diceuano essi tentandolo, per hauer da che accusarlo. Ma Iesus chinandosi gius scrivenua col dito in terra.

7 כִּד דִּין תִּכְבִּין הֵנוּ ל
לְמִשְׁאֲלוֹתָהּ אַקִּים וְאַמַּר
לָהֶון הִדְּלָא חֲטָהֶון הֵנוּ
בִּינְתָכוֹן קִדְמָא יִרְמָנָא
כְּאַפָּא עֲלֵיהּ :

E perseverando essi di domandarlo, egli si drizzò, e disse loro, Ohi de vos è senza peccato, gius egu al primo la pietra contra esse.

8 וְתוֹב אִדִּיק לְתַחַת
וְכָתַב בְּאַדְעָא :

E di nuovo chinandosi gius scrivenua in terra.

ח

2 וּבְבֹקֶר שָׁב וּבָא אֶל־הַהִיכָל
וְכָל־הָעָם בָּא אֵלָיו וַיֹּשֶׁב
לְמִדָּם :

Y por la manhana boluió al Templo. y todo el Pueblo vino a el : y sentado el ensennaualos.

3 וְהַסּוֹפְרִים וְהַפְּרוּשִׁים הוֹלִיכוּ
אֵלָיו אִתָּת אִשָּׁה הַתִּנְפָּחָה
בְּנִינִיּוֹת וַיִּקְרְאוּהָ בְּחוֹכֶם :

Entonces los Escribas y los Phariseos traen a el vna muger tomada en adulterio : y poniendola en medio.

4 לֵאמֹר אֵלָיו תִּמְלִימַד אַתָּ—
אִשָּׁה הַזֹּאת מִצְאֵנוּ כִּי־נִגְזְפוּ
נִחְפָּה :

Dizenle, Maestro, esta muger ha sido tomada en el mismo hecho adulterando.

5 וּבְתוֹרָה מֹשֶׁה צִוָּה אֲנִי
לְהַסְקֵל בְּאִלָּה וְאַתָּ מַה תֵּאמַר
עֲלֵיהָ :

Y en la Ley Moyfen nos mandó apedrear a las tales : tu pues que dizes ?

6 וְהָאֵת אָמְרוּ מְנַסִּים אוֹתוֹ
אֲשֶׁר יוֹכְלוֹן לְחִיבָנָי וַיִּקַּד יִשׁוּעַ
לַמִּטָּה וַיִּכְתֹּב בְּאַצְבָּעוֹ אֶל־
הָאָרֶץ לֹא־שׁ לֹא מַסְכִּין :

Mas esto dezian tentandolo, para poderlo accusar. empero Iesus abaxado haziabaxo escreuia en tierra con el dedo.

7 וּבִנְצָהֶם לְשֹׁאֵל לוֹ וַיִּקֶּם
וַיֵּאמֶר אֲלֵיהֶם אֲשֶׁר בָּלָא מִטָּאוֹת
בְּכֶם יִשְׁלִיךְ בְּדִאשׁוֹנָה אַתָּ—
אֲבֵנוּ עֲלֵיהָ :

Y como perseverassen preguntandolo, endereçose, y dixoles, Elque de vosotros es sin peccado, arronje contra ella la piedra el primero.

8 וַיֵּשֶׁב וַיִּקַּד לַמִּטָּה וַיִּכְתֹּב אֶל־
הָאָרֶץ :

Y boluiendose a abaxar hazia baxo, escreuia en tierra.

η.

2. Ὁρθρὴ δὲ πάλιν περιβήσας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.

Et appoinct du iour derechef il vint au temple, & tout le peuple vint vers lui, & estant assis, il les enleignoit.

3. Ἀγούσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα (ὅτι) μοιχείαν κατήλημμένην, καὶ σίνωντες αὐτῷ ἐν μέσῳ.

Adonc les Scribes & Pharisiens lui amenerent vne femme sur prinse en adultere : & l'ayans mise là au milieu.

4. Λέγουσιν αὐτῷ διδάσκαλε, (ταῦτήτι ὑνεμνῇ) ἡπώκαφώ-
ρω μοι χαλσολόγη.

*Lui disent, Maître, ceste femme-ici a esté surprise sur le fait mesme com-
mettant adultere.*

5. Ἐν δὲ τῷ νόμῳ μουυσῆς (ἡμῖν) ἐ-
νεπίλατο πρὸς τοιαύτας λιθοβολῶ-
σθαι. συ θεωρεῖς τί λέγεις :

*Oren la Loy Moyse nous a com-
mandé de lapider celles qui sont telles :
toi donc qu'en dis-tu ?*

6. Τῶν δὲ ἐλεγκτῶν πειρασόντες αὐ-
τὸν, ἵνα ἔχωσι (κατηγορεῖν) αὐτόν. ὁ
ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύ-
λῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν, μὴ πο-
τευσέμεν.

*Or disoyent-ils cela le tentans, afin
qu'ils eussent de quoi l'accuser. Mais Je-
sus s'estant encliné en bas, escrivoir du
doigt en terre.*

7. Ὡς δὲ ἐπέμνησιν ἰσχυρῶς αὐ-
τὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς,
ὁ ἀσμάρετη τις ὑμῶν, πρῶτον τὴν
λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλεῖτω.

*Et comme ils continuoyent de l'in-
terroguer, lui s'estant redressé, leur dit,
Celui de vous qui est sans peche, iette
le premier la pierre contre elle.*

8. Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγρα-
φεν εἰς τὴν γῆν.

*Et derechef estant encliné, il escri-
voit en terre.*

CAP. VIII.

2. Et diluculo iterum venit in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos.

And early in y morning came againe into the Temple: & all the people came vnto him: and he satte downe: and taught them.

3. Adducunt autem Scribae & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in medio.

Then the Scribes, & the Pharisees brought vnto him a woman: taken in adulterie: and set her in the middes.

4. Et dixerunt ei, Magister, hæc mulier modo deprehensa est in adulterio.

And said vnto him: Master: this woman was taken in adulterie: in the very act.

5. In lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis?

Now Moyses in the Law commaunded vs: that such should be stoned: whar sayest thou therefore?

6. Hoc autem dicebant tentantes eum: ut possent acculare eum. Iesus autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terra.

And this they said to tempt him: that they might haue whercof to accuse him. But Iesus stooped downe: and with his finger wrote on the ground.

7. Cum ergo perseverarent interrogantes eum: erexit se, & dixit eis, Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.

And while they continued asking him: he lift him selfe vp: and said vnto them: Let him that is among you without sinne: cast the first stone at her.

8. Et iterum se inclinans, scribebat in terra

And againe he stooped downe: and wrote on the ground.

Das VIII. Capitel.

2. Vnd frü morgens kam er wider inn den Tempel/ vnd alles Volck kam zu ihm/ vnd er sagte sich/ vnd lehret sie.

De aarle om morgenem kom hand igen i Tempelen oc ale Folket kom til hannem/ oc hand sette sig/ oc lærde dem.

3. Aber die Schriftgelehrten vnd Phariseer brachten ein Weib zu ihm/ im Ehebruch begriffen/ vnd stelleten sie ins mittel dar.

Men de Scrijftloze oc Phariseer/ ledde en Quinde til hannem/ som vaar greben i Hoer/ oc stillede hende der mit ind.

4. Vnd sprachen zu ihm: Meister/ diß Weib ist begriffen auff frischer that im Ehebruch.

De sagde til hannem/ Meistere/ Denne Quinde er greben med ferske gerninger i Hoer.

5. Moses aber hat vns im Gesetz gebotten/ solche zusteinigen. Was sagst du?

De Mose bad offi loven/ at stene saadanne. Hvad siger du?

6. Das sprachen sie aber/ ihn zu uersuchen/ auff daß sie eine sache zu im hetten. Aber Jesus bückte sich nieder/ vnd schreib mit dem finger auff die Erden.

Men de sagde det at forsoge hannem/ paa det de kunde haaffue sag mer hannem. Men Ihesus bukkede sig ned/ oc screff med fingeren paa Jorden.

7. Als sie nun anhielten ihn zu fragen/ richtet er sich auff/ vnd sprach zu ihnen: Wer vnter euch ohn sünde ist/ der werffe den ersten stein auff sie.

Der de bleffue nu vaar affrig at spørte hannem at/ da reysde hand sig op oc sagde til dem/ huo som aff eder er vden synd/ hand kaste den første sten paa hende.

8. Vnd bückte sich wider nieder/ vnd schreib auff die Erden.

De hand bukkede sig ned igen oc screff paa jorden.

Kapitola VIII.

2. Potom na vsvisek zase pñissel do Chrãmu/ a vest te ren Eid pñissel k nãmu/ a on se dẽ vtil go.

Prãmnezko potym byl w Ro- ściele/ & lud wpytẽł z siedi sie do niego/ y s iadysz wczyl te.

3. Tedy pñiwedli Błitẽł a Bãtonhcy Zemu w czsologjswu popadenau/ a tdyz postawili gi w prosiedcu.

Przymiedli tedy do niego Dos- krowie y Saryseu Bownie nienas- sic ktera nã cudzologjswie Bãstano/ & postawiwili ta w poãrzodcu.

4. Kelli gemu: Miste/ tato žena nynij gest popadena w czsologjswu.

Kyelli mu/ Ten niewiãste Bãstã: wo nã sãmym wczpãku cudzolo- jiac.

5. A w Bãkonte Wronjjsa pñikãzãmã takowẽ kãmeno- wati: Protožy co prawijis?

A w Bãkonte rokazãmã Mte: jeß aby chãcie kãmonowano: Tož tedy ty mowis žemu?

6. A to kelli poãussiegijce ho/ aby gen mohli obžalowati. A Bẽjjsa Btoniw je doããw/ pñstem psal na žemi.

A to mowili Bãstã go aby g: o Bãrzcymogli/ lecz Jezus schyls wpy sie ku dolu/ pisal pãlcem nã žemi.

7. A tdyž se nepñstãwali o: tazewati ho/ y ždowjhl se a kelli gim: Kdo gest ž was bẽž Bẽjjs: tdu/ prwnij na ni wrz kãmen.

Gdy go ttedy nte pñstãwali pytãc/ podmõžjy sie ze sãm/ A to ž was nte test wõmẽ grzechu/ miedy žec nã nte pñewjy rzuci kãmes ntem.

8. A tdyž opẽt schylil se/ psal na žemi.

A žãsic schyliwjy sie ku dolu/ pisal nã žemi.

ח
וַיִּבְדֹּשׁ שְׂמֵיכוֹן הָיוּ וְכַד מִ
מִסְתַּדָּא אֶלְיָהוּ וְתַאֲתָהוּן
וַיִּבְקִי חֵד בְּתֵר חֵד שְׁלִימוֹן
קִשְׁיָא עַד מֵאָה לִּמְתָּא
וַיִּפֹּשׁ לֵה יִשְׁוֹעַ אֶלְיָהוּ וְהָיָה
וַיִּנְתְּתָהּ בְּמֵאצְתָא אֶתְּ
הָיָה:

Essi dunque hauendo udito questo, & essendo, risposti da la confidente, sen'usciano l'Un dappo l'altro, incominciando da a più Vecchio infra à gli altri e, così l'altro fu lasciato solo, e la donna che si stava in mezzo.

10 וְאָדָם יָשָׁם וְכָרַךְ
לְאִשְׁתּוֹ לֵאמֹר
לְחַיֵּתָהּ בְּלַחְמָהּ וְאָמַר
לְחַיָּה אֵלֶיךָ
כִּי תִהְיֶה לְךָ
בְּתוּלָה לֵאמֹר
דְּמִיתִי הָיָה לְךָ :

E insu diriz xandof, e non vedendo alcuno, fuor che le donne, le disse, Donna, dove sono quei tuoi accusatori? niente s'ha conosciuti?

וּמִשְׁפָּחָה לֹא חָדָר רַבָּנִי
וְאֶפְסָר לִיכְתֹּב וְאֶפְסָר לִי
אֲדִיבֶה לְכִי וְלִי וְכִי וְכִי
תִּשְׁבֵּל מִחֲשָׁבִית :

*Ell'a disse, Niuno Signore. E l'usò le
disse, Ne so ancor la condanna. Va, e non
pessar più.*

[illegible]

Hor TEU parlò di nuovo ad esse, di-
cendo, Io son la luce del mondo: chi se-
guetarme, non camminarà ne le tenebre,
anzì habbora la luce de la vita.

אמרו לה פרש
אנת על נפשך מסד אנת
סד דתך לא הנת שדדא

*Allor i Farisei li dissero, Tu vendi te
stimonianze a di te stesso, la tua testimo-
nianza è degna di fede.*

וּבְשִׁמְעֵם וּבְחִיכָהֶם מִדָּעֵם
יָצָא חֵד אֶחָד מֵהָלֵם
מִזְקֵנִים עַל־הָאֲחֻזָּיִם וַיֵּשְׂאֵר
יִשְׁוֵעַ לְבָרֵהוּ וְהָאִשָּׁה בְּתִיקָה הִיא :

Oyendo pues ellos esto, (redarguidos de la conciencia) salianse vno à vno comenzando desde los más viejos (hasta los postreros,) y quedó solo Iesús y la muger que estaua en medio.

וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
 וַיִּבְרָא אֶת הָאָדָם וְאֶת הָאִשָּׁה לְלִבְדָּה
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ אֵלֶּיךָ הַמַּחְבִּיבִי
 וְאֵלֶּיךָ הַמֵּינֵנִי כִּי אִישׁ הַדּוֹר
 עֲלִיָּת *

Yendere cando se IESVS y no viendo a nadie mas de a lamuger, dixole, Muger, donde estan los que te acusauan? ninguno te ha condenado?

וְנֹאמַר גַּם לֹא אֶחָד מֵהֶם
יִשְׁמַע אֱלֹהִים וְנֹאמַר לֹא
עֲלִיתָ לָכִי וְנִמְצְאָה שְׁמִירַי דְּדָבָר
מִחֲטֹא עוֹד :

Y ella dixo, Sennor, ninguno. Entonces
IESVS le dixo, Ni yo te condeno: ve te, y no
peques mas.

אֲנִי הִנֵּה אֵלֶיךָ יְשׁוּעָה וְיִדְבָּר לְאָמֶר
אֲנִי הִנֵּה אֵלֶיךָ הַעֲוִלִּים כָּל־אֲשֶׁר
לֹא אָחֳרִי לֹא יִהְיֶה בְּחֹשֶׁךְ כִּי
אֲנִי יִהְיֶה לְךָ אֵל וְהַיְיִם :

Y hablólles I E S V S otra vez, diziendo, Yo
soy luz del mundo. el que me sigue, no andara en
tinieblas: mas aurá lumbré de vida.

13 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַמִּכְרָשִׁים אֵלֶיךָ
מֵעֵד עַל־נַפְשְׁךָ עֲדֹנֶיךָ לֵאמֹר
אֵמֶת הִנֵּה :

Entonces los Phariseos le dixeron, Tu de
mismo das testimonio tu testimonio no es ver
dadero.

9. Οἱ δὲ ἀποστολὰς, καὶ ἡ ἐκείνη
 συναθροισθεὶς ἐλεγχετο καὶ ἐξήρατο
 αὐτὴς καθ' ἑαυτὴν, ὡς ἡ ἐκείνη
 πεισθεῖσα ἦν ἐκείνη
 καὶ κατέλειπε τὴν μάστιγαν αὐτῆς
 καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέτρῳ οὖσα.

Or quand ils eurent oui cela, estans redargues par leur conscience, ils torrirent un à un, commençans depuis les plus anciens jusques aux derniers: tellement que Jesus demeura seul: & la femme qui estoit là au milieu.

[illegible]

Adonc Jesus s'estant redresse, & ne voyant personne sinon la femme, lui dit Femme, ou sont ceux la qui t'accusoyent? nul ne t'a-il condamnée?

11. Ἡ δὲ εἴπη, ἡ δὲ κῆς, κῆρας. εἴπη
δὲ αὐτῇ δ' ἰησῶς, ἡ δὲ ἐν αὐτῇ κατὰ
κῆρας. πορεύ, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς
κῆρας ἀνέρταται.

Elle dit, Nul, Seigneur, Et Iesus dit:
Te ne te condamne point aussi: va, & ne
peche plus.

12. Παλιῶν οὖν αὐτοῖς ὁ ἡσυχῆς ἔ-
λαλῃσε, λέγων, ἐγὼ εἰμι τὸ Φῶς
τὸ κόσμον· ὁ ἀκούσας τοῦ ἔμοι, οὐ μὴ
κρίνεται ἐν τῇ σκότητι, ἀλλ' ἐν
τῷ Φῶς τῆς ζωῆς.

Jésus donc parla derechef à eux, di-
 sant, le suis la lumière du monde: qui me
 suit, ne cheminera point en tenebres
 ainsi il aura la lumière de vie.

13. Εἰπαυ ὁπω αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι
 σὺ πρὶ σκαυῖ μὲν τυρ εἶς ἡ μαρ
 τυρία (ὡ ὅτι ἔστι ἐλθῆναι).

Alors les Pharisiens lui dirent, Ton
rèstemoignage de toi-mesme, ton te
moignage n'est point digne de foi.

CAP. VIII.

9. Audientes autem, unus post unum exibant, incipientes à senioribus: & remansit solus Iesus, & mulier in medio stans.

And when they heard it being accused by their owne conscience, they went out one by one: beginning at the eldest even to the last: so Iesus was left alone: and the woman standing in the midst.

10. Erigens autem Iesus, dixit ei, Mulier, ubi sunt qui te accusabant? nemo te condemnavit?

When Iesus had lift up himselfe as gather, and sawe no man: but the woman, he said vnto her: Woman, where are those thine accusers? hath no man condemned thee?

11. Quæd dicit, Nemo, Domine. Dixit autem Iesus, Nec ego te condemnabo. Vade, & iam amplius noli peccare.

She said: No man, Lord. And Iesus said: Neither do I condemne thee: go & sinne no more.

12. Iterum ergo locutus est eis Iesus, dicens, Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.

Then spake Iesus againe vnto them, saying: I am the light of the worlde: he that followed me, shall not walke in darkness, but shall haue the light of life.

13. Dixerunt ergo ei Pharisei, Tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum.

The Pharisees therefore saide vnto him: Thou bearest record of thy selfe: thy record is not true.

Das VIII. Capitel.

9. Da sie aber das höreten / giengen sie hinaus / einer nach dem andern / von den Eltesten an / vnd Iesus ward gelassen alleine / vnd das Weibe im mittel stehend.

Der de hørde det / ginge de vð / den ene effter den anden / først de Eldste / oc Ihesus bleff alene igen / oc Quinden bleff der staaendis.

10. Iesus aber richtet sich auff / vnd da er niemand sahe / denn das Weib / sprach er zu ihr: Weib / wo sind sie / deine verkläger? Hat dich niemand verdambet?

Da reysde Ihesus sig op / och der hand saa ingen / vden Quinden / da sagde hand til hende / Quinde / huor ere din Beklagere? Fordomde ingen dig?

11. Sie aber sprach: HERR / niemand. Iesus aber sprach: So verdamme ich dich auch nicht. Gehe hin / vnd sündige fort nicht mehr.

De hun saade / HERR / ingen. Da sagde Ihesus / saa fordømmer ieg dig oc icke. Gaa bort / oc synde lenger icke mere.

12. Da redet Iesus abermal zu ihnen / vnd sprach: Ich bin das Licht der Welt / wer mir nachfolget / der wirdt nicht wandeln im finsterniß / sondern wirdt das Licht des Lebens haben.

Da talede Ihesus atter til dem / oc sagde / Jeg er Verdens Luss / huø som effterfølger mig / hand skal icke vandre i Mørcke / men hand skal haaffue Liffens Luss.

13. Da sprachen die Phariseer zu ihm: Du zeugest von dir selbst / dein zeugniß ist nicht war.

Da sagde Phariseerne til hannem / Du vidner om dig self / dit vidnisbyrd er icke sant.

Kapitola VIII.

9. Aoni vstřasavšeto / geden po druhém vycházeli / počavšše od starších. V žástal tu Gejijs sám / a žena v prostřed stojecy.

Co kdy vstřeli / tedy bedne od vlastního sum nenia kárání / z o sobná reden za drugim vycházeli / počavšši od starších / a ž do o starších / iž tyko žastal sám Iesus a niewiáha w podrzofu stojaca.

10. A pozdvihsy se Gejijs řekl gi j Zeno / kde gsau ti kteří na tebe žalovali? Žádní ti ne utodžauili?

A kdy sie podnto si Iesus / y nie widzial żadnego oprocz niewiasty / rzekł iey / gdzieś są oni co na cie żalzyli? Żaden ze cie nie żałal.

11. Kterásto řekla: Žádný Páne. V řekl Gejijs: Aniž ná tebe odsuzují? Odpz a giž mŕjce neřekne.

Tedy oná rzekla / řaden Páne / A Iesus ny powieǳiał / Ani ja ciebie skazui / Odpz a mŕjcey nie grzeš.

12. Tedy Gejijs opř gi m mluvil řka: Já gsam světo Swěto. Kdož mine následu ge / nechodí w temnostech / ale bude miiti Swěto života.

Ktál potym Iesus powieǳiał im / mowiac / Jamci ieś oná światłość światła / Proczámma idzie / nie będzie chodził w ciemności / ale będzie miał światłość żywość.

13. Protož řekl gi mu Žalovníci: Ty sám o sobě svědecktiš wýdáváš / svědecktiš twé není pravé.

A przetoż mu rzekł Saryzenowie Ty sam o sobie świadczysz / a świadectwo twoje nie jest słusne.

ה

14. אָנאָ נָשׁוּעַ נֹאמַר לְהוֹן
אֲבוֹן אָנאָ מִסְתַּד אָנאָ עַל
נַפְשִׁי שְׂרִידָה הִי סְהִידוֹתִי
מִטּוֹל דִּנְעָה אָנאָ מִן
אֵימְכָא אֲתִית וְלֹא יִכְא אֲנִי
אָנאָ אֲתִיתוּ בִּין לֹא דִּנְעָה
אֲתִיתוּ מִן אֵימְכָא אֲתִית
וְלֹא לֵא יִכְא אָנאָ אָנאָ:

*Ed non v'ho fatto, e diffidato. Se bene io
rendo testimonianza di me stesso, la mia
testimonianza è vera: perciocchè io so d'ò
de son venuto, e doue io vo: ma voi non
sapete d'ò de io vengo, ne doue io vo.*

15. אֲתִיתוּ פִּדְנִיאוֹת דִּנְעָה
אֲתִיתוּ אָנאָ לֹאנֶשׁ לֹא
דִּנְעָה אָנאָ:

*Voi giudicate secondo la carne, io non
giudico alcuno.*

16. וְאִנְדִּין דִּנְעָה שְׂרִידָה הִי
מִטּוֹל דִּנְעָה הִנֵּית פְּלִחוֹדִי
אֵלֶּי אָנאָ נֹאמַר דִּשְׁדִּנְעָה:

*Che se io ancora giudico, il mio giudizio
è degno di fede: perciocchè io non son solo,
ma io e il Padre che m'ha mandato.*

17. וְנִבְנִימִסְכּוֹן בִּין פְּתִיב
דְּסְהִידוֹתֵינוּ דִּפְתִּירוּ אֲבִירֵינוּ
שְׂרִידָה הִי:

*Et ancor ne la vostra Legge è scritto,
che la testimonianza di due homines è
vera.*

18. אָנאָ אָנאָ דְּסְהִיד אָנאָ
עַל נַפְשִׁי נֹאמַר דִּשְׁדִּנְעָה
סְהִיד עַלִּי:

*Io son quello che rendo testimonianza
di me medesimo, e di non rendo testi-
monianza al Padre che m'ha mandato.*

19. אֲמַרְנוּ לָהּ אֲבִירֵינוּ אָנאָ
נָשׁוּעַ נֹאמַר לְהוֹן אָנאָ
לֹא דִּנְעָה אֲתִיתוּ וְלֹא לֵא יִכְא
אֲנִי לִי דִּנְעָה בִּיתְתוּן אָנאָ
לֵא יִכְא דִּנְעָה בִּיתְתוּן:

*Essi allora gli dissero, Doue è tuo Pa-
dre? Iesù v'rispose, Voi non conoscete me
ne, ne mio Padre: (S'io mi conosco, io
conoscerebbe ancor mio Padre).*

ה

14. וַיֹּעַן יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
אֲנִי אֲנִי מַעֲד עַל-נַפְשִׁי אֲמַת
הִיא עֲדוֹתִי כִּי יִדְעֵתִי מִמֶּנּוּ
בְּאֵתִי וְלֹאִי אֶלֶךְ וְאַתֶּם לֹא
יִדְעֶתֶם מִמֶּנּוּ כִּי אֲנִי וְלֹאִי
הוֹלֵךְ אֲנִי:

*Respondit IESUS, y dixoles. Aunque yo
doy testimonio de mi mismo, mi testimonio es
verdadero: porque sé de donde he venido, y ad-
onde voy: mas vosotros no sabays de donde
vengo, y adonde voy.*

15. כִּי-אַתֶּם שׁוֹפְטִים כְּדֶרֶךְ
הַבָּשָׂר וְאֲנִי אֲנִי שׁוֹפֵט אֶת-
כָּל-אִישׁ:

*Vosotros segun la carne juzgays: mas yo no
juzgo à nadie.*

16. וְאַתֶּם אֲשַׁפֹּט אֲנִי
אֲשַׁפֹּטִי עֲדָקָה הִיא כִּי אֲנִי
לְבָדִי הוּא כִּי אֲנִי וְאֲנִי
אֲשֶׁר שְׁלַחְנִי:

*Y si yo juzgo mi juyzio es verdadero: porque
no soy solo, mas Yo, y el que me embió, el Padre.*

17. וְאַתֶּם בְּתוֹרַתְכֶם נִכְתָּב כִּי
עַל-פִּי שְׁנַיִם עֲדִים יָקוּם דָּבָר:

*Y en vstra Ley està escripto, Que el testimo-
nio de dos hombres es verdadero.*

18. אֲנִי הוּא אֲשֶׁר מַעֲד עַל-
נַפְשִׁי וְהָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְנִי אִתִּי
הוּא מַעֲד עַלִּי:

*Yo soy el que doy testimonio de mi mismo
y da testimonio de mi el que me embió, el Padre.*

19. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵלֶּי אָבִיךָ וַיֹּעַן
יֵשׁוּעַ אֲנִי לֹא אֲנִי יִדְעֶתֶם וְאַתֶּם
לֹא אֶת-אָבִי וְאַתֶּם יִדְעוּ אֲנִי
וְאַתֶּם אֶת-אָבִי יִדְעוּ:

*Y dezianle, Doue està tu Padre? Respon-
dià Iesus, Ni a mi me conocays, ni a mi Padre Si à
mi me conociesdes, à mi padre tambien cono-
ceriades.*

ה.

14. Ἀπεκρίθη ἰησοῦς αὐτοῖς ἔτι
αὐτοῖς, λέγων μαρτυροῦν ἐγὼ ἐ-
μαυτῷ, ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία
ἣν ὁ πατήρ ποιεῖ ἐν ἐμοὶ καὶ ὃν
ὁ πατήρ ὁμοῦς μετὰ ἐμοὶ ποιεῖ
ἐν κόσμῳ, καὶ ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ.

*Iesus respondit, & leur dit, Encore
que ie rende telmoignage de moy-mes-
me, mon telmoignage est digne de foy:
car ie fais d'ou ie suis venu, & où ie vai,
mais vous ne saluez d'ou ie vien, ni ou ie
vai.*

15. Ὑμῖς κατα τὴν σὰρκα κρι-
νετε ἐγὼ οὐκ κρινω ἄνθρωπον.

*Vous iugez selon la chair, moi ie
ne iuge personne.*

16. Καὶ ἐὰν ἐκ τῆς σαρκὸς ἐγὼ, ἡ κρι-
σις ἐμὴ ἀληθὴς ἐστὶν ὅτι ἐγὼ, ὁ
ὢν ἐκ τῆς σαρκὸς, ἀλλ' ἐγὼ, καὶ ὁ πατήρ
με πατρί.

*Que si mesme ie iuge, mon iuge-
ment est digne de foy: car ie ne suis po-
int seul, mais il y a moie le pere qui m'a
enuoyé.*

17. Καὶ ἐστὶν νόμος ἐν τῷ νόμῳ
ἵνα ὁ μαρτυρῶν ἐν τῷ νόμῳ
ἵνα ὁ μαρτυρῶν ἐν τῷ νόμῳ
ἵνα ὁ μαρτυρῶν ἐν τῷ νόμῳ

*Mesmes il est escrit en vostre Loy,
que le telmoignage de deux hommes
est digne de foy.*

18. Ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυροῦν ἐν
ἐμαυτῷ, καὶ μαρτυροῦν ἐν ἐμοὶ ὁ
πατήρ με πατρί.

*Ie suis celui qui rend telmoignage de
moi-mesme, & le Pere qui m'a enuoyé,
rend telmoignage de moi.*

19. Ἐλεγον οὖν αὐτοῖς, πᾶσι τοῖς
πατέρεσσιν ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς, λέ-
γων εἰδότες, οὐτὶς γινώσκει με, οὐ
ἐμὲ δὲ, καὶ τὸν πατέρα με ἔδει-
ξε.

*Ils lui dirent donc, Où est ton Pere?
Iesus respondit, Vous ne cognoissez ni
moi, ni mon Pere. Si vous me cognois-
siez, vous cognoissiez aussi mon Pere.*

CAP. VIII.

14. Respondit Iesus, & dixit eis, Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio unde veni, & quò vado: vos autem nescitis unde venio, aut quò vado.

Iesus answered: and sayde unto them: Though I beare recorde of I my selfe: yet my recorde is true: for I know whence I came and whither I go: but ye cannot tell whence I come: and whither I go.

15. Vos secundum carnem iudicatis, ego non iudico quenquam.

Ye iudge after the flesh: I iudge no man.

16. Et si iudico ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum, sed ego & qui misit me, Pater.

And if I also iudge: my iudgement is true: for I am not alone: but I and the Father: that sent me.

17. Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est.

And it is also written in your Law: that the testimonie of two men is true.

18. Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso: & testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater.

I am one that beare witness of my selfe: and the Father that sent me: beareth witness of me.

19. Dicebant ergo ei, Vbi est Pater tuus? Respondit Iesus, Neque me scitis, neque Patrem meum, si me sciretis: forsitan & Patrem meum sciretis.

Then sayde they unto him: Where is the Father? Iesus answered: Ye neither know me: nor my Father. If ye had knowne mee: ye should have knowne my Father also.

Das VIII. Capitel.

14. Iesus antwortet / vnd sprach zu ihnen: So ich von mir selbst zeugen würde / so ist mein zeugnis war / denn ich weiß von wannen ich kommen bin / vnd wo ich hingehe. Ir aber wisset nicht von wannen ich komme / vnd wo ich hingehe.

Iesus suarede / oc sagde til dem / der som ieg vidner om mig self / da er mit vidnisbyrde sant. Thi ieg veed hueden ieg kom / oc huort ieg gaar hen / Men i vide icke / hueden ieg kommer / oc huort ieg gaar hen.

15. Ihr richtet nach dem fleisch / ich richte niemands.

I domme efter Rodet / Jeg dommer ingen.

16. So ich aber richte / so ist mein Gerichte recht / Denn ich bin nicht alleine / sondern ich vnd der Vater der mich gesandt hat.

De der som ieg dommer / da er min dom ret / Thi ieg er icke alene / men Jeg oc Faderen som vdsende mig.

17. Auch stehet in eurem Gesetze geschrieben / daß zweyer Menschen zeugnis war sey.

Der staar oc sereffuiti eders Low / At thu Menistis vidnisbyrd er sant.

18. Ich bins der ich von mir selbst zeuge / vnd der Vater der mich gesandt hat / zeuget auch von mir.

Jeg er den som vidner om mig self / oc Faderen som vdsende mig / vidner oc om mig.

19. Da sprachen sie zu ihm: Wo ist dein Vater? Iesus antwortet: Ihr kettet weder mich noch meinen Vater. Wenn ihr mich kennet / so kennet ihr auch meinen Vater.

Da sagde der til hannem / huor er din Fader? Iesus suarede / I kende huercken mig oc en min Fader. Der som i kende mig / da kende i oc min Fader.

Kapitola VIII.

14. Odpowědem Gęsiu fęł giu: Alkoſi yā ſwędectwiu wy: dāwāu ſāu o ſobę / wſſak pro: to prawę geſt ſwędectwiu mę: nebo wiſim oduſ gęm pfiſſel aneb ſde gdu: ale wy niewiſte oduſ pſichāzhu / aneb ſde gdu.

Alle Iesus odpowędił y rzeł ſm / Choć i ych i a rēz ſwiādecył ſam o ſobie / w jędy teſt ſuſſne ſwiādectwo moie / gdu y wiem ſka: dem pſyſeł y do ſad idę / lecy wy nie wiecie ſkadem pſyſeł y do ſad idę.

15. Wy podkę tęła ſaudite / yā neſaudim niſādniho:

Wy wedle cięłā ſadycie / ā ſa niſęgo nie ſadycę.

16. Abych pał y ſaudil yā / ſaud muog geſt prawę: neb ſam neſem / ale yā a tēn kterę mne poſlal / Dęc.

A choć i ych tēz i ſadyl / ſad moy teſta prawdy wy: bo nie teſ ſem ſam / ale i a y ktery mie poſlal Dęc.

17. A w Zākonę waſſem pſa: no geſt: Ze dwau Gęłowękuow ſwędectwiu prawę geſt.

A nāpſano cięſt w zākonę wā: ſym / Ze dwoyga ludzi ſwiāde: ctwo ſuſſne teſt.

18. Yā gęm tēn kterę ſwę: dectwiu wy dāwāu ſāu o ſobę: a ſwędectwiu wy dāwā o mne / tēn kterę mne poſlal / Dęc.

Jāc teſtem tēn ktery ſam o ſobie ſwiādecy y ſwiādecy o mne tēn ktery mie poſlal Dęc.

19. Protoę fęłli gęmu: Kde geſt Dęc twyog? Odpowędił Gęſiu: Anię mne znāte / ani Dęc męho. Kędyſſie mne znali / y Dęc męho znali by: ſſie.

Tędy mu mowili / Gęſie y w jędy teſtem twoy Dęc? Odpowędił dęł Iesus / Ani mne znacie / ani Dęc męgo / byſcie mie znali / y Dęc byſcie męgo znali.

20 הליו מלא מלל בית
אנא פד מלך בתיבלא נלא
אנש אחרה לא גיר עד
כיל ארת דנת שעתה :

Quelle parole disse Iesus ne la Teso-
veria, insegnando nel tempio : e tuono el
presc, perchecho non era ancor venuta l'ho-
ra sua.

21 אמר להון תוב ישיע
אנא אל אנה ותבעוני
ותמיתון בחדה יכון
ואיכא דאנא אל אנה
אנתון לא משכחון אנתון
למאתה :

E di nuovo Iesus disse loro, Io me ne
vo, & voi misericordete, e moriete nel vo-
stro peccato : adonde vo, voi non potete
venire.

22 אמריו יהודיא למא
כי נפשה קטר דאמר
דאיכא דאנא אל אנה
אנתון לא משכחון אנתון
למאתה :

I Giudei dunque dixerano, Occidera
egli se stesso, perchecho dice, La dove vo
io, voi non potete venire ?

23 ואמר להון אנתון מן
דלמיתא אנתון נאנא מן
דל אל אנא אנתון מן נאנא
אנתון אלמא אנא ל
מית מן נאנא אלמא :

Et egli disse loro, Voi sete da le parvi
di sotto, & io son da quelle de sopra : voi
seste di questo mondo, io non son gia da
questo mondo.

24 אמרת לכו דתמותון
בחדה יכון לך יד
תהמנו דאנא אל אנה
תמותון בחדה יכון :

Però s'ha detto che voi moriete ne vo-
stro peccato. Perchecho se voi non crederete
che io sono, moriete ne vostro peccato.

25 אמריו יהודיא אנתון מן
אנה אמר להון ישיע אנה
דשרית דאמלל עמכון :

Allora effi gli dissero, Chi sei tu ? E
Iesus disse loro, Quello che da principio
ancor s'ha detto.

26 סגיא יד לי אלכון
למאמר ולמנו אלמא מן
דשדדני שדד הו נאנא
אידיו דשמעת בפה הליו
הו במלל אנא בצלמא :

Io ho da parlare e giudicar di voi mol-
te cose : ma colui che mi ha mandato e ve-
racc : & io le cose che ho udite da lui, quel-
le parlo nel mondo.

20 ואחר הדברים האלה דבר
ישוע בבית אנו מלמד בתיב
ואיש לא תפשו כי עוד לא באה
עתה :

Estas palabras hablo Iesus en el lugar de las
lymnas ensennando en el templo : y nadielo
prendió, porque aun no auia venido su hora.

21 וישב ויאמר להם ישוע אני
הולך ויבקשונני ובחטאתכם
תמותון ואנה אני אלך אתם
לא תוכלו לבוא שמה :

Y dixoles otravez Iesus. Yo voy, y buscare me-
heys, mas en vuestro peccado morireys : adonde
yo voy, vosotros no podeys venir.

22 ויאמרו היהודים ה'הרג את
נפשו כי אמר הוא אנה אני
אלך אתם לא תוכלו לבוא שמה :

Dezian entonces los ludios. Hase de matar
à simismo, que dize, Adonde yo voy, vosotros no
podeys venir ?

23 ויאמר להם אלמא מלמטה
ואני מלמעלה אתם מעולם
הנה ואני אני מעולם הנה :

Y deziales, Vosotros soys de abaxo, yo soy de
arriba : vosotros soys de este mundo, yo no soy de
este mundo.

24 לכו אמרת לכם כי תמותון
בחדה יכון לך אס לא תאמנו
כי אני הוא תמותון בחדה יכון :

Por ellohos dixi, que moririades en vuestros
peccados, porque si no creydes que yo soy, en
vuestros peccados morireys.

25 ויאמרו אליו את מי הנה
ויאמר להם ישוע אני ראשון
המדבר אליכם :

Y dezianle, Tu quien eres ? Entonces Iesus
les dixo, El que al principio tambien os he dicho.

26 רבות היו לי לדבר ולשפוט
עליכם כי אם אשר שלחני
אמן הוא ואשר שמעתי ממנו
אלה מדבר אני אל העולם :

Muchas cosas tengo que dezir, y juzgar de vo-
sotros : mas el que me embió, es verdadero : y yo,
loque he oydo de el, esto hablo en el mundo.

10. Ταυτα τὰ ρήματα ἐλάλησεν
ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ναοῦ καὶ λαλοῦν-
τάς ἐν τῷ ναοῦ, καὶ εἰδὼς οἱ ἰου-
δαῖοι ὅτι ἔτι οὐκ ἦν ἡ ὥρα αὐτοῦ
ἀπελθεῖν.

Ces paroles dit Iesus en la thresfo-
rerie, enseignant au temple : & nul ne
l'empoigna, pourtant que son heure n'
estoit point encore venue.

21. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ ἰη-
σοῦς, ἐγὼ ἀπαγω, καὶ ζητήσετέ
με καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ὀπι-
σθῆσθε. Ἐγὼ ἀπαγω, ὑμεῖς οὐ
δυνάμεσθε ἐλθεῖν.

Et Iesus leur dit derechef, le m'en
vai, & vous me cherchez, & mourrez
en vostre peché : là où ie vai, vous ne
pouvez venir,

22. Ἐλεγον οὖν οἱ ἰουδαῖοι, μή τι
δοκῇ σοὶ ἐαυτὸν, ὅτι λέγεις, ἔγω-
γε ἀπαγω, ὑμεῖς οὐ δυνάμεσθε
ἐλθεῖν :

Les Iudis donc disoyent, Setuera il
soi-même ? d'autant qu'il dit, Là où ie
vai, vous ne pouvez venir.

23. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἐκ
τοῦ κατωῦ ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τοῦ ἄνω εἰ-
μί : ὑμεῖς ἐκ τῆς κρέμας τῆς γῆς ἐ-
στέ, ἐγὼ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰμι.

Adonc il leur dit, Vous estes d'em-
bas, ie suis d'enhaut : vous estes de ce
monde, moi ie ne suis point de ce mon-
de.

24. Εἶπεν οὖν ὑμῖν ὅτι δοκῇ σοὶ ἐ-
αυτὸν ἐκ τῆς ἀμαρτίας ὑμῶν ἐλ-
θεῖν καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ὀπι-
σθῆσθαι, καὶ ἐγὼ εἰμι, ἀ-
παγω, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑ-
μῶν.

Pourtant vous ai-je dit, que vous
mourrez en vos pechés : car si vous ne
croyez que ce suis-je, vous mourrez en
vos pechés.

25. Ἐλεγον οὖν αὐτοῖς, πῶς εἰ-
μι καὶ ἀπὸ αὐτοῦ ὁ ἰησοῦς, τὴν δὲ
χρῆσιν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν.

Adonc ils lui dirent, Toi qui es-tu ?
Et Iesus leur dit, Ce que ie vous di des
le commencement.

26. Πολλὰ ἔχω πρὸς ὑμῶν λα-
λεῖν καὶ κρῖναι, ἀλλ' ὁ πέμψας με
ἀληθὴς ἐστίν. καὶ γὰρ ὁ ἰησοῦς παρ'
αὐτοῦ, καὶ τὰ ἄλλα εἰς τὴν κρίσιν.

J'ai beaucoup de choses à parler &
juger de vous : mais celui qui m'a enuo-
yé, est véritable : & les choses que j'ai
ouïes de lui, ie les di au monde.

ח
27 ולא ידעו דעל אבא
אמר להו:

Essi non intesero che egli diceua loro del Padre.

28 אמר להו תוב ישוע
אמתי דתרימונה לפרה
דאנשנא דידיו תדעון
דאנשנא אבא ומדס מן
גבית נפשי לא עבד אנא
אלא איכנא דאלפני אבי
דכנת הו ממלל אנא:

Perù che Iesù disse loro, Quando voi habuerete malato il Figliuol de l'huomo, allora conoscerete che io sono, & che io non so niente da me stesso: anzi che io parlo queste cose, come mio Padre mi ha insegnato.

29 ומו דשדרי עמי א
איתיהי ולא שבקני ב
פלחוני אבי מטול דאנא
מדס דשפר לה עבד אנא
בכל וכו:

Imperò che colui che m'ha mandato è con meco: il Padre non m'ha lasciato solo, perciò ch'io fo sempre le cose che gli piacciono.

30 וכו דליו ממלל הו
סגאא הימנו בה:

Mentre ch'egli parlaua queste cose molti credettero in lui.

31 ואמר ישוע להו י
יהויהי דהימנו בה או
אנתון תפלתו במלתי ש
שיראית תלמידי אנתון:

Diceua dunque Iesù ai Giudei che gli habueuan creduto, Se voi farete faldì ne la mia parola voi sarete veramente miei discipoli.

32 ותדעון שררה ויה
שררה יצודכון:

E como scirete la Verità, e la Verità vi farà liberi.

33 אמרו לה דרעה חנו
דאברקס ומן מותים
עבדותא לאנש לא
פליח לו איכנא אמר
אנת דתהוון בני חארא:

Essi gli risposero, Noi siamo come d'Abraham, ne giuramus scrummo a persona: como dunque dici tu? Poi sarete fatti liberi.

ח
27 ולא ידעו כי על האב
דבר אליהם:

Mas no entendieron que el les hablaua del Padre.

28 ויאמר להם ישוע אם
תרימו את בן האדם או ידעו
כי אני הנה וממני מאומה לא
עושה אני כי אם כאשר למדני
אבי אלה מדבר אנכי:

Dixoles pues Iesús, Quando leuantareys al hijo del hombre, entonces entenderéis que yo soy, y que nada hago de mi mismo: mas como el Padre me enseñó, esto hablo.

29 ואשר שלחני עמי הנה לא
עובדי לבדי אבי כי אני את
דעונו עושה בכל עת:

Porque el que me embió, conmigo está. no me ha dexado solo el padre: porque yo, lo que á el agrada, hago siempre.

30 וידברו את האלה רבים
האמינו בו:

Hablando el estas cosas, muchos creyeron en el.

31 ויאמר ישוע אל היהודים
אשר האמינו בו אם תעמדו
בדברי האמת תלמידי הוים
אתם:

Y dezia Iesús á los Judios que le auian creydo, Si vosotros permanecierdes en mi palabra, seréis verdaderamente mis Discipulos:

32 ותדעו את האמת והאמת
תבריע אתכם:

Y conocereys la verdad, y la Verdad os libertará.

33 ויענו לו ורע אברקס אנחנו
ולאיש לא עבדנו בכל עת
ואיכנה תאמר כי תפדנו:

Y respondieronle, Simiente de Abraham somos, y jamas feruimos a nadie, como dizes tu, Sereys libres.

ח
27. Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸ πατὴρ
εἰς αὐτοῦ ἐλάλει.

Ils ne cognurent point qu'il leur parloit du Pere.

28. Εἰπὼν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ὅταν
ὑψώσῃ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἴτε
γινώσκετε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἀπὸ ἐ-
μαυτοῦ πῶς εἶπὼν, ἀλλὰ καθὼς ἐ-
λάλει με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λα-
λῶ.

Parquoi Iesús leur dit, Quand vous aures esleué le Fils de l'homme, vous cognoscirez, lors que ce suis ie, & que ie ne fai rien de par moi-mesme mais, que ie di ces choses ainsi que mon Pere m'a enseigné?

29. Καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ
ἐστὶν, ὅς ἐκ ἀφ᾽ ἐκεί με μένον ὁ πατήρ
ὅτι ἐγὼ τὰ δέξασθαι αὐτῷ πᾶσι
πεί-
νω.

Car celui qui m'a enuoyé, est avec moi: le Pere ne m'a point laissé seul, pourtant que ie fai tousiours les choses qui lui plaisent.

30. Ταῦτα αὐτὸς λαλοῦντος
πολλοὶ πιστεύσαντες αὐτῷ.

Comme il disoit ces choses, plusieurs creurent en lui.

31. Ἐλεγε οὖν οἱ ἰουδαῖοι τοῦς τῆς
πιστὸς αὐτῷ ἐκείνους, εἰ
ὕμεις μὴ ἔχετε ἐν τῷ λόγῳ τοῦ ἱμοῦ,
ἀλλ' ὡς μαθηταὶ μου ἐστέ.

A donc disoit Iesús aux Iuifs qui auoyent creu en lui, Si vous persistez en ma parole, vous serez, vraiment mes disciples,

32. Καὶ γινώσκετε τὴν ἀλήθειαν,
καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς.

Et cognoscitez la verité, & la verité vous affranchira.

33. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ ἀπορρο-
αῖς ὡς ἡμεῖς, καὶ εἰπὼν διδασκα-
λὸν ἡμεῖς ἀκούομεν, πῶς σὺ λέγεις, ὅτι
ἐλευθεροῖς ἡμᾶς;

Ils lui respondirent, Nous sommes la posterité d'Abraham, & si jamais ue (er uisimes à personne: comment donc dis-tu, vous serez affranchis?

CAP. VIII.

27. Et non cognoverunt quia patrem eis dicebat Deū.

They vaderstoode not that hee spake to them of the Father.

28. Dixit ergo eis Iesus, Cum exaltaveritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & a me ipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, hæc loquor.

Then sayde Iesus vnto them / When wee haue lift vp the Soune of man / then I shall let you know that I am he / and that I do nothing of my selfe / but as my Father hath taught me / so I speake these thinges.

29. Et qui me misit, mecum est, & non reliquit me solum, quia ego quæ placita sunt ei, facio semper.

For he that sent me is with me / the Father hath not left me alone / because I do alwayes those things / that please him.

30. Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum.

As he spake these thinges / many beleued in him.

31. Dicebat ergo Iesus ad eos qui crediderunt ei Iudæos, Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis.

Then said Iesus to the Jewes which beleued in him / If ye continue in my worde, ye are verely my disciples.

32. Et cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos.

And ye shall know the trueth / and the trueth shall make you free.

33. Responderunt ei, Semine Abraham sumus. & nōmini servivimus unquam, quomodo tu dicis, Liberi eritis?

Then answered him / We be Abrahams seede / & were never bounde to any man / who sayest thou then / Ye shall be made free?

Das VIII. Capitel.

27. Sie vernamen aber nicht daß er ihnen von dem Vater sagete.

Wen de forstode ick / at hand sagde dem / aff vaderen.

28. Da sprach Iesus zu ihnen: Wenn jr des Menschen Sohn erhöhen werdet / denn werdet jr erkennen daß ich sey / vnd nichts von mir selber thu / sondern wie mich mein Vater gelehret hat / so rede ich.

Da sagde Ihesus til dem / naar som i ophøye Menniskens Søn / da skulle i forstaa at der er ieg / oc at ieg gør intet aff mig self / Men lige som min Fader lærde mig / saa taler ieg.

29. Vnd der mich gesandt hat / ist mit mir. Der Vater leset mich nicht alleine / denn ich thu allzeit was ihm gefellet.

De den som vdsende mig / er med mig. Faderen lader mig icke alene / thi ieg gør altid der som hannem behager.

30. Da er solches redet glaubten vil an ihn.

Der hand talede dette / da trode mange paa hannem.

31. Dasprach nun Iesus zu den Jüden / die an ihn glaubten: So jr bleiben werdet an meiner rede / so seyt ihr meine rechte Jünger.

Da saade nu Iesus til Jøderne / som trode paa hannem / Der som i bliffue hoff min Tale / da ere i mine rechte Disciple.

32. Vnd werdet die Wahrheit erkennen / vnd die warheit wirdt euch frey machen.

De skulle forstaa sandhed / oc sandhed skal gøre eder fri.

33. Da antwortten sie ihm: Wir sind Abrahams Samen / sind nie kein mal iemands Knecht gewesen / Wie sprichst du denn / jr solt frey werden?

Da saarede de hannem / vi ere Abraham Søn / oc baare aldri nogen mands Sænd / huorledis siger du da / I skulle bliffue fri?

Kapitola VIII.

27. A oni neporozuměli že Dice svěho pravil bŕti Boha.

A nie porozuměli jemu o Oycu powiedal.

28. Protož řekl jim Jeſus: Když povýšěn bude Syn člověka / tehdy poznáte že já jsem / jenž sám od sebe nic nečiním / ale jakož mne Otec naučil / tak věci mluvím:

A přetohoj im řekl Jeſus / Kdy podnětíctie Syn člověka / tedy poznáte žemci ta jest / Ať já sám s sebou nic nečiním / leč takto mne naučil Otec / to mluvte.

29. A ten kterýmž mne poslal / semnau gest / a nepustil mne samého / Otec. Neb kterak věci gsau libě genu / činím vždycky.

Abowiem ten ktery mne poslal / ze mna jest / a nie zostawił mi samego Ojca / bo ja cho co sie temu podobu zawszy czynię.

30. A když ty věci mluvil / mnozí uvěřili v něho.

Co kdy powiedal / wiele ich wiewierzylo.

31. Tehdy mluvil Jeſus k těm kteříž uvěřili genu / Židům / Žádněcti wy w feti mŕ / w prawdě Bŕdinský mŕgi budete:

Když tedy Jeſus do tych co wiewierzyli ſydom / Jeſus wy zostawił bezjacie w słowie moim / prawdę mówięci z wolności bezjacie.

32. A poznáte Prawdú / a Prawda was wŕswobodí.

A poznacie prawdę / a prawda was oſwobodí.

33. Odpowědělí genu: Semeno Abrahamovo gsine / a žádnemu gsine neſlaufili níť: Ykterak ty diſš / Swobodníj budete?

A to oni temu odpowědiele / Jeſechmy poromětiwo Abrahamovo / a nigdyſny nie ſlaufili niť komu: A takſy powiedniſ jeby nas oſwobodíť miano.

34 אמר להם ישוע אמין
אמין אמר אקרא לכם תל
מן וצמד תליתא אקרא
הי תליתא:

FRAN rispose loro, *In Verità, in Verità*
Vi dico che chiunque fa peccato, è servo
del peccato.

35 ועבדא לא משהגה
לעלם בביתא דגמא דין
לעלם משהגה

*E il ferro non dimora per sempre nella
casa: il figliuolo vi dimora per sempre.*

36 אַן הו קהיל פּערב
צערבן אַרמאָת תּהוּן
פּערבאַר:

*Se dunque il Figliuolo Voi libera, Voi
Sarete veramente liberi.*

[illegible]

Esso che vai fere seme d'Abraam, ma
vai cercate d'ammazzar me, perche la
mia parola non ha luogo in voi.

36
 37
 38
 39
 40

Io vi parlo quello che ho veduto appresso di mio Padre: e voi ancora fate quello che havete veduto appresso al padre vostro.

39 עֲנֵנוּ אֱלֹהֵינוּ לֵאמֹר
לֵילוֹ אֲנִיכֶם הוּא אֲמִיד לָחֵם
וְשִׁמְעֵנוּ אֱלֹהֵי בְּרִיתֵנוּ
לְאֵלֵינוּ **עֲנֵנוּ** ד'
לְאֵלֵינוּ עֲנֵנוּ הוֹדֵנוּ :

*I ffrì vifpofero, e offerir, il padre nostro
è Abraam. I EV dice loro, Se voi fufte f-
gliuoli d' Abraam, farefte l'opere d' Abra-*

40 תשע"ה חנוכה
אשרת למעשה
השנה של
השנה של
השנה של
השנה של

*Ma Voi hor cercate d'ammazzar-
mi, che son huomo, signor & ho detta la
verità, che ho vidita da Dio: questo non
facevasi a' Abram.*

34 וַיֵּצֵא לָהֶם יֵשׁוּעַ אֶמֶן אֶמֶן
אֹמֵר אֵלֶי לָכֶם כִּי כֹל אֲשֶׁר
עָשָׂה אֲבֹתֵי הַטֹּטְאִים עֲבַד תַּחֲטָאֵם
וְנִזְנָה :

Iesus les respondió, Decierto decierto os digo, Que todo aquel que haze peccado, es siervo de peccado.

וְהָעֶבֶד לֹא יַעֲמִיד בְּפָנֶיךָ
לְעוֹלָם וְחֵן יִהְיֶה לְעוֹלָם :

Y el siervo no queda en casa para siempre.
mas el hijo queda para siempre.

וְאֵלֶּם הַבֶּן יִפְרִיעַ אֶתְכֶם
בְּאַמְתּוֹ בְּנֵי חֹדִרִים אֵלֶּם :

Anfi que si el Hijo os libertare, fereys verda-
deramente libres.

וַיֹּדַע יְהוָה כִּי יָרַע אֲבֹרָתָם אֹתָם
אֲבֵל אֹתָם מִבְּקָשִׁים לְהַרְגֵם
כִּי לֹא תִשְׁלַח לְהַכִּיל אֶת־דְּבָרֵי:

Y osé que soys hijos de Abraham: mas procura-
ys matarme-porque mi palabra no cabe en
vosotros.

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל

Yo loque he visto acerca de mi Padre, hablo: y vos otros loque aueys visto acerca de vuestro padre, hazeys.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲבֹתָם יֵשׁוּעַ
אֲבֹתָם הוּא וַיֹּאמְרוּ לָהֶם יֵשׁוּעַ
אֲבֹתָם יֵשׁוּעַ אֲבֹתָם אֲבֹתָם יֵשׁוּעַ
מֵעַשְׂרֵי אֲבֹתָם הַעֲשִׂי:

Respondieron, y dixerole, Nuestro padre Abraham es Dizeles Iesus, Si fuerades hijos de Abraham, las obras de Abraham hariais.

40 וְעָלְתָה מִבְּקֻשִׁים אֵלֶּם לְהַדִּיגֵנִי
אֵת הָאָדָם אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָכֶם
אֶת־אֵמֶת אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם מֵאֵלֹהִים
וְהָיִיתָ לִּי עֲשֵׂה אֲבָרָהם :

Empero agora procurays de matarme, hombre que os he hablado la verdad la qual he oydo de Dios: no hizo esto Abrahám.

34. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς·
ἀμαρὴ ἀμαρτῶν, λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς
ὁ πωλεῖ τὴν ἀμαρτίαν, δοῦλός ἐστι
τῆς ἀμαρτίας.

Jésus leur répondit, En vérité, en vérité je vous le dis, quiconque fait péché, est esclave du péché.

35. "Οὕτως ἐπεὶ λησάντες ἡμῶν ἐς τὴν
οἰκίαν καὶ τὴν ἀποθήκην, οὐκ ἔχοντες μὲν ἐς
τὴν ἀποθήκην.

Or le serf ne demeure point à tous-
jours en la maison : les fils y demeurent à
tousjours.

35. 'Eaen' e'nyu o'p'o'su'ma'e' el'au-
p'o'su, o'itaw'e' el'au'p'o'su' i'so'au'e.

Si donc le fils vous affranchit, vous
serez véritablement francs.

37. Οὐδὲ ὅτι παύσῃ αἰσθησόμε-
νος, ἀλλὰ ζητεῖς με διανοητικῶς,
ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν σὺ-
μῃ.

Je sai que vous êtes la postérité d'Abraham : mais vous tâchez à me faire mourir, parce que ma parole n'a point de lieu en vous.

35. Εἰς τὸ ἐκ τῆς πόλεως τῶν περὶ
 μὲν λαλῶν καὶ ἐμὲν οὐκ ἔχον
 κατὰ τὴν πόλιν τῶν περὶ ἐμὲν, περὶ
 τῆς.

Je vous di ce que j'ai vu chez mon
Pere: & vous aussi faites les choses que
vous avez vues chez vostre pere.

39. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐ-
τῷ, ὁ πατήρ ἡμῶν ἀβραάμ ἐστὶ λή-
γῃ αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, εἰ πάντα τὰ ἀ-
βραάμ ἦν, τὰ ἔργα τοῦ ἀβραάμ ἐ-
ποιεῖτε.

Ils respondirent, & lui dirent, Notre Pere, c'est Abraham. Iesus leur dit, Si vous etiez enfans d'Abraham, vous feriez les œuvres d'Abraham.

40. Νυν δὲ ἡγοῦμαι με ἀπεκτε-
 ναί. αἱ θύραι παρὰ τὴν ἀλυσίδα ἐμὴν
 λαλᾶλῃκασι, ἥν ἡκούσα πρὸς τὴν
 τῆς τοῦ ἑσθραμ δὲ ἐπὶ ἡσιν.

Or maintenant vous tâchez à me
faire mourir, moi qui suis un homme
qui vous ai dit la vérité, laquelle l'a-
mour de Dieu : Abraham n'a point fait
cela.

CAP. VIII.

34. Respondit eis Iesus, Amen, amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, servus est peccati.

Iesus answered them: Verely, verely I say unto you, that whosoever committeth sinne, is the servant of sinne.

35. Servus autem non manet in domo in æternum: filius autē manet in æternum.

And the servant abideth not in the house for ever: but the Sonne abideth for ever.

36. Si ergo vos filius liberaverit, verē liberi eritis.

If the Sonne therefore shall make you free, ye shall be free in deede.

37. Scio quia filii Abraham estis: sed queritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis.

I know that ye are Abrahams seed: but ye seek to kill me, because my word hath no place in you.

38. Ego quod vidi apud Patrem loquor: & vos quæ vidistis apud patrem vestrum, facitis.

I speak that which I have seene with my Father: and ye do that which ye have seene with your father.

39. Responderunt & dixerunt ei, Paternoster, Abraham est. Dicit eis Iesus, Si filii Abraham estis, opera Abraham facite.

Then answered, and sayde unto him: Abraham is our father. Iesus said unto them: If ye were Abrahams children, ye woulde do the workes of Abraham.

40. Nunc autem queritis me interficere, hominem qui veritatem vobis locutus sum, quam audiui à Deo, hoc Abraham non fecit.

But now ye go about to kill me, a man that have tolde you the trueth: which I have heard of God: this did not Abraham.

Das VIII. Capitel.

34. Iesus antwortet ihnen / und sprach: Warlich / warlich / ich sage euch: Wer sünde thut / der ist der sunden Knecht.

Ihesus suarede dem / oc sagde: Sündelige sündelige / ieg siger eder: Huo som gør Synd / hand er Syndsens suend.

35. Der Knecht bleibet nicht ewiglich im Hause / der Son bleibet ewiglich.

De Sunden bliffuer icke ewindelige i Huset / Sennen bliffuer ewindelige.

36. So euch nun der Son frey machet / so seyt jr recht frey.

Der som nu Sennen gør eder frei / da ere trefrei

37. Ich weiß wol daß ihr Abrahams Samen seht / Aber ihr suchet mich zu tödten / denn mein rede sehet nicht vnter euch.

Ieg veed vel / at i ere Abrahams seed / men i søge efter at sla mig ihjel / thi min Tale tager icke iblant eder.

38. Ich rede was ich von meinem Vater gesehen habe / so thut jr / was ihr von eurem Vater gesehen habt.

Ieg taler det som ieg haaffuer seet aff min Fader / Saa gøre i / huad som i haaffue seet aff eders Fader.

39. Sie antworteten und sprachen zu ihm: Abraham ist vnser Vater. Spricht Iesus zu ihnen: Wenn ihr Abrahams Kinder weret / so thet ihr Abrahams werck.

De suarede oc sagde til hannem: Abraham er vor Fader. Ihesus siger til dem / der som i vaare Abrahams Børn / da giørde i Abrahams Veringer.

40. Nun aber suchet jr mich zu tödten / einen solchen Menschen / der ich euch die Warheit gesagt habe / die ich von Gott gehöret hab / Das hat Abraham nicht gethan.

Men nu søge i efter at sla mig ihjel / saadant i Menneske / ieg som saade eder Sandhed / som ieg hørt af Gud / der giørde Abraham icke.

Kapitola VIII.

34. Odpověď jest jim Ježíš: Byste byli pravými muži / že každý kdož činí hříchy / služebník jest hříchu.

Alle im odpověďstal Ježíš / řápravdě řápravdě nam poviedam / Všelich ktery sie dopuštějá grzechu / jest sluga grzechovi.

35. Služebníků neustává v domu na věky / ale Syn zůstává na věky.

A služáci nie miešťa v domu ná věky / ednož syn miešťa wiec eynie.

36. Protož vy svobodní jste vás Syn / pravě svobodní budete.

Przetoż jeśli was syn oswoi / będzie swobodni woli będziecie.

37. Wiem że jeste synowie Abrahamowi. Ale hledáte mne zabiti / nebo má řeč ne chápá se vás.

Wiem że jesteście potomstwo Abrahánowi / lecz szukacie iákoż byście mne zámordowali / gdyż słowa moje nie ma w was mieścić.

38. Já což jsem viděl v Otci: mátež / toť mluvím: a wy co jste viděli v Otci: vášho / to činíte.

Jac Powiedam to com widział v Ojcu mego / a wy też czynicie to coście widzieli v ojcá swego.

39. Odpověď / a řekl jsem: Otce náš Abraham jest. Řekl jim Ježíš: Byste byli syny Abrahamovi / skutky Abrahamovy činite.

Edy ont odpověďal a řekl: Otceci náš jest Abrahám / A Jezus im řekl: Byšcie byli syny Abrahánowými / czynili byšcie ves syni Abrahánowe.

40. Allenyni hledáte mne zabiti / Ešlowěka toho / kteráž jsem pravdu mluvil vám / kterauž jsem slyšel od Boha. Tohož jest Abraham nečinil.

A teraz oto szukacie iákoż byście mne zabic mieli / szlowieka tego / ktery prawmowic prawde / ktery slyszal od Boga / tego nie czyni Abrahám.

ח

41. אֲנִתֶּנּוּ דִּין עֲבֹדֵי אֲנִתֶּנּוּ
עֲבֹדָה דַּאֲבֹכֹן אֲמִרֵי לֵה
חַנּוּ מִן נִינְתָא לֵה הֵנּוּ
חַר אֲפֵא אִית לֹ אֱלֵהָ :

*Voi fate l'opere di vostro Padre. La
onde essi li dissero, Noi non siamo nati di
fornicatione: noi habbiamo un Padre che
è Iddio.*

42. אָמַר לְהוּן יֵשׁוּעַ אֱלֹהִים
אֱלֵהָ הֵנָּה דַּאֲבֹכֹן
מִחֲבִין הֵנְתִּין לִי אֲנִי
זֶר מִן אֱלֵהָ נִבְקָרָה ו
וְאִתִּית לֵה הֵנָּה מִן עֲבֹדָה
נִבְשִׁי אִתִּית אֱלֵהָ הֵנָּה
שְׁדַרְנִי :

*Per il che Iesù disse loro, Se Iddio
fosse vostro Padre, certamente voi amareste
ste me: perche io son partito, e venuto
da Dio: ne son venuto da me stesso, ma
egli mi ha mandato.*

43. מְטִיל מִנָּה מִלְתִּי לֵה
מִשְׁתַּדְּעִין עַל דְּלָה מ
מִשְׁפָּחִין שְׁמַעִין מִלְתִּי :

*Perche non intendete voi la mia se-
nella? Perche io non potete odir le
mie parole.*

44. אֲנִתֶּנּוּ מִן אֲפֵא אֲפֵל-
קֶרֶן וְרִבְתָּה דַּאֲבֹכֹן
עֲבִין אֲנִתֶּנּוּ לְמַעַבְדִּי הֵנּוּ
דִּמּוּ בְּרִישִׁית קֶטֶל אֲנָשָׁא
הֵנּוּ וּבִשְׁרָא לֵה קָאֵם
מְטִיל דְּשִׁרְא לִירַת בֵּה
וְאִמְרִי דְּמִמְלַל כְּדִבּוּתָא
מִן דִּילָה הֵנּוּ מְמַלֵּל מְטִיל
דְּדִגְלָא הֵנּוּ אַף אֲבֹהָ :

*Voi sete figli del Padre diavolo, e
votete satisfare a gli appetiti del padre
vostro, Egli è stato homicida sin da prin-
cipio, e non perre saldo nella verità: per-
che non è verità in lui. Ogni volta che
egli parla il falso, parla del suo proprio:
perche egli è mendace, e padre de la
menzogna.*

45. אָנָּה דִּין דְּשִׁרְא
מִמְלַל אָנָּה לֵה מְהִימִין
אֲנִתֶּנּוּ לִי :

*E perche io dico la Verità, voi non mi
credete.*

ח

41. אֲתֵם עֹשִׂים אֶת-מַעֲשֵׂי
אֲבִיכֶם וְאִמְרוּ אֵלָיו אֲנִתֶּנּוּ
מִתְּנוּתָה לֹא נוֹלְדֵנוּ אֶבֶר אֶחָד
לִנוּ אֱלֹהִים :

Vosotros hazeys las obras de vuestro padre
Dixerone pues, Nosotros no somos nacidos de
fornicacion: vn padre tenemos es à faber, Dios.

42. וְאִמְרוּ לָהֶם יֵשׁוּעַ אֵם
אֱלֹהִים אֲבִיכֶם אֵף תִּתְּבוֹנֵנִי
כִּי אֲנִי מֵאֱלֹהִים יֵצְאָתִי וְכִאֲתִי
וְלֹא מִמֶּנִּי בִאֲתִי כִּי-אֵם הוּא
שְׁלַחְנִי :

Iesus entonces les dixo, Si vuestro Padre fu-
era Dios, ciertamente amarme hyades à mi: por-
que yo de Dios he salido, y he venido; que no he
venido de mi mismo, mas el me embió.

43. עַל-כֵּן אֶת מִלְתִּי לֹא
יֹדְעִים אֲתֵם כִּי לֹא תוֹכְלוּ
לִשְׁמוֹעַ אֶת-דְּבָרִי :

Porque no reconoceys mi lenguaje, que no
podeyz oyr mi palabra?

44. אֲתֵם מֵאֲבִיכֶם תִּשְׁטֹן
הוּא וְאֶת-מֵאֲוִי אֲבִיכֶם תִּתְּאוּ
לַעֲשׂוֹת הוּא מַרְצֵחַ הָאָדָם
מִרְאשִׁית וְכִאֲמֵת לֹא קָם כִּי
אִינְנָה בֹו תִאֲמַת כַּאֲשֶׁר מְדַבֵּר
אֶת-הַקֶּבֶב מִנְפֹּשׁ מְדַבֵּר הוּא
כִּי כֹזֵב הוּא וְאֲבִי-הַקֶּבֶבִּים :

Vosotros de padre diablo soys, y los desseos
de vuestro padre quereys cumplir, el homicida
ha sido desde el principio: y no permanecio en
verdad porque no ay verdad en el. Quando hab-
la: mentira de suyo hablo porque es mentiroso,
y padre de mentira.

45. וְאֲנִי כִּי אֶת אֲמֵת מְדַבֵּר
אִינְכֶם מֵאֲמִינִים לִי :

Y porque yo digo Verdàd, no me creeys.

ה.

41. Ἰμῆς ποιῆτε τὰ ἔργα τοῦ πα-
τρὸς ὑμῶν, εἰπον δὲ αὐτῷ, ἡμεῖς
ὅτι πατρῷες ἔργα ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν πο-
τεστὰ ἔχειν πατὸς ἡμῶν.

Vous faites les œuvres de vostre pe-
re. Dont ils lui dirent, Nous ne som-
mes point nés de pailardie. Nous au-
ons vn père, qui est Dieu.

42. Εἰπον αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, εἰ ὁ θε-
ὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἡγαπαῖεν αὐ-
τὸν ἐγὼ γὰρ ὅτι ἐξ ἡλθὼν
καὶ ἡμεῖς ἔδωκα γὰρ αὐτῷ ἡμῶν τὴν
ἐλπίδα, ἀλλ' ὁ καὶ οὐκ ἀκούει
μας.

Pource Iesus leur dit, Si Dieu estoit
vostre pere, certes vous m'aimeriez, car
ie lui suis de Dieu, & vien de deuers lui:
car ie ne suis point venu de par moi-
mesme, mais lui m'a enuoyé.

43. Διατί τὴν λαλῶν τὴν ἡμεῶν
οὐ γινώσκετε; ἔτι οὐ διῶσθε
ἀκούειν τὴν λόγον τὸν ἡμεῶν.

Pourquoy n'entendez-vous point
mon parler? d'autant que vous ne pou-
vez ouir ma parole.

44. Ἰμῆς ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ δια-
βόλου ἐστὶ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ
πατρὸς ὑμῶν θέλει ποιῆν. ὁ αὖ-
τις ἀποβρασκαίνει τὸν αὐτῷ δέ-
χῃς. καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἐστὶν
ὅτι ὁ καὶ ἐστὶν ἀληθὴς ἐν αὐτῷ. ὅταν
λαλῇ τὴν ψευδῆς, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔ-
στιν ψεύστης ἐστὶ ὁ πατὴρ αὐ-
τοῦ.

Le pere dont vous estes iussus, c'est
le diable, & vous voulez faire les desirs
de vostre pere. Il a esté meurtrier dès le
commencement, & n'a point perueure
en la verité: car verité n'est point en lui.
Toutes les fois qu'il profere menfonge,
il parle de ce qui lui est propre: car il est
menteur, & est le pere de menfonge.

45. Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέ-
γω, οὐ πιστεύετε μοι.

Et pourtant que ie di verité, vous
ne me croyez point.

CAP. VIII.

41. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei, Nos ex fornicatione non sumus nati, unum patrem habemus Deum,

Ye doe the workes of your father. Then said they to him: We are not borne of fornication: we haue one Father / which is God.

42. Dixit ergo eis Iesus, Si Deus pater vester esset, diligeretis utique me, ego enim ex Deo processi, & veni, neque enim à meipso veni, sed ille me misit.

Therefore Iesus said vnto them: If God were your Father / then would he loue me: for I proceeded forth / and came from God: neither came I of my selfe / but he sent me.

43. Quare loquelam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum.

Why do ye not vnderstand my talke? because ye cannot heare my wordes.

44. Vos ex patre diaboli estis: & desideria patris vestri vultis facere, ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit: quia non est veritas in eo, cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater eius.

Ye are of your father the deuill / and the lusts of your father ye will do: he hath bene a murtherer from the beginning / and abode not in the truth: because there is no truth in him. When he speaketh a lie / then speaketh hee of his owne / for he is a liar / and the father of the reue.

45. Ego autem quia veritatem dico, non creditis mihi.

And because I tell you the truth / ye beleeue me not.

Das VIII. Capitel.

41. Ihr thut euers Vaters werck. Da sprachen sie: Wir sind nicht vñ ehelich geboren / Wir haben einen Vater / Gott.

I here eders Fathers gerninger. Da sagde de / wir ere icke wercke soddde / wi hassue en Fader / Gud.

42. Iesus sprach zu ihnen: Were Gott euer Vater / so liebetet jr mich. Denn ich bin außgegangen vñd kommen von Gott. Den ich bin nicht von mir selber kommen / sondern er hat mich gesandt.

Ihesus sagderil dem / vaare Gud eders Fader / da effte i mig. Thi ieg er vdgangen och kommer fra Gud / Thi ieg er icke kommen aff mig self / men hand vdsende mig.

43. Warumb kennet ihr denn meine sprache nicht? Denn jr köndt ja meine Wort nicht hören.

Hui sende i da mie Maal icke? Thi i kunde io icke hore mine ord.

44. Ihr seht von dem Vater dem Teufel / vñd nach euers Vaters lust wolt jr thun. Derselbige ist ein Mörder von anfang / vñd ist nicht bestanden inn der Warheit / denn die Warheit ist nicht in jm. Wenn er die Lügen redt / so redet er von seinem eigen / denn er ist ein Lügner vñd ein Vater derselbigen.

I ere aff den Fader / Diefueles / oc i ville ghere effter eders Faders begering. Den samme er en Morder aff begundelsen / oc er icke beständig i Sandhed / thi sandhed er icke i hannem. Naar hand taler Løgen / da taler hand aff sig eger / Thi hand er en Løgnere och en fader til hende.

45. Ich aber / weil ich die Warheit sage / so glaubet ihr mir nicht.

Men Jeg / effterdi ieg siger Sandhed / da tro i mig icke.

Kapitola VIII.

41. Wy činicie skutky Otce waszeho. Wyśliżemur: Wyż Smilsiwa negsme procent go dnohot Otce mame / Boga.

Wy czynicie vespuři Otca waszeho / Ale mu ont usetli. Wyżycie / chynimy mież cudzolożiwa ja n: rodseni / tednegoż Otca mame Boga.

42. Tedyż káll gim Gęjsio: Był Duoh Otce wájs by / mi: łowalibysie mież zagisic. Dics bo náż Boga possel gšem / a pşissel gšem. Ani sam od sebc gšem pşissel / ale on mne poslat.

Tedyż impowiedział Iesus / Był był Bog Ojciec wájs by / mi: dybyście mnie łowali / gdyżem ja od Boga wyszedł / przyszedł / a nie sam od siebie przyszedł / ale mnie on poslat.

43. Proż kęlij męch nepozná wáte? Proto / że nemużcie słoseti kęli mę.

Czemuz tey powiedzi mowey nie poymniacie? przeto iż nie możecie słuchać słów mego.

44. Wyż Otce Diábła gšie / a jádosi Otce waszeho chęte činiti. On był wrażećniškem od počátku / a w prawdě niśdā nestál: neč prawdy w něm ne nij. Kdys mluwį też / ž swěho wlastnišho mluwį / neč gęst šhát a Dceľš.

Wyż oyc dyábla testěcie / a požadliwači oyc waszeho czynić chęcie / onci był mežoboyca od počátku / y w prawdzie nie zostál / bo w nim nie máš prawdy / ale kockolwiek powieď / klamstwo sám ž siebie powieď / abowiens jest klameč y oče klamliw.

45. Ale ná že pravdu pravim / newěřite mę.

Aż prawde mówię / wy mnie nie wierzycie.

ח

46. בְּנֵי מִצְרַיִם מִכֶּסֶּל לִי עַל
חֲסִידָתָא וְאֵן שְׂרָא מִמֶּלֶךְ
אֲנִי אֲנִתָּן לְמִנָּה לִי
מִחֲמִידָתִי אֲנִתָּן לִי :

Chi è di voi che mi riprenda di peccato? E se io vi dico la verità, perche non mi credete voi?

47. מִן דִּמֶן אֱלֹהִים אֲנִי
אֲנִתָּן מִלָּא דֵאלֹהִים
שְׂמִיכָא מִטֹּל הָנָא אֲנִתָּן לִי
שְׂמִיכָא אֲנִתָּן מִטֹּל הָנָא
הָיִיתָן מִן אֱלֹהִים :

Chi è da Dio, ode la parola di Dio: per questo voi non l'udite; perciocche voi non sete da Dio.

48. עֲנֵי יְהוּדִים וְאֲמָרִין
לֵה לֹא שְׂפִיר אֲמָרִין
דְּשִׁמְרָא אֲנִי דִּינָא אִית
לֵה :

Risposero allora i Giudei, e dissero, Non diciamo noi bene, che tu sei Samaritano, & hai il demonio?

49. אֲמַר לְהוֹן יִשׁוּעַ לִי
דִּינָא לֹא אִית אֱלֹהִים לֹא אֲבִי
מִיָּקֶר אֲנִי וְאֲנִתָּן מִ
מִצְרַיִם לִי :

Jesus rispose, Io non ho il demonio, ma honoro il Padre mio, & voi mi disonorate.

50. אֲנִי דִּין לֹא בְּעֵינִי
אֲנִי שְׂפִיר אִיתִּי הוּא דִּי
דְּבִצָּא דִּינָא :

Or io non cerco la mia gloria: è ben chi la cerca, & non giudica.

51. אֲמָרִין אֲמָרִין אֲמַר אֲנִי
לִכּוֹן דִּמֶן דְּמִלְתִּי גִטֵּר מִ
מִוִּתָּא לֹא יִהְיֶה לְעֵלָם :

In Verità, in Verità ti dico, Se alcuno osserverà la mia parola, non vedrà mai la morte.

52. אֲמָרִין לֵה יְהוּדִים
הָשָׂא יִדְעוּ דִּינָא אִית לֵה
אֲבִדְהֶם מִיָּת וְגִבְרָא וְאֲנִי
אֲמַר אֲנִי דִּמֶן דְּמִלְתִּי גִטֵּר
מִוִּתָּא לֹא יִטְעֵם לְעֵלָם :

Allora i Giudei dissero, Ora noi habbiamo conosciuto che tu hai il demonio: Abraham è morto, & i Profeti: & tu dici, Se alcuno osserverà la mia parola, non gusterà giamai la morte.

ח

46. מִי־מִמֶּכֶס לִי כִינִי עַל־
הַחֲסִידָה וְאֵם אֵת אֲמָתִי אֲנִי
אֹמֵר לְמִה לֹא תִאֲמִינוּ לִי :

Quien de vosotros me redarguye de peccado? Si digo verdad, porque vosotros no me creys.

47. כֹּל אֲשֶׁר מֵאֱלֹהִים הוּא אֵת־
דְּבָרֵי אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ עַל־כֵּן
אֲתֵם מֵיָנֶכֶם שׁוֹמְעִים כִּי־
מֵאֱלֹהִים לֹא הוּיִם אֲתֵם :

Elque es de Dios, las palabras de Dios oye: las quales pourtant no oys vosotros, porque no soys de de Dios.

48. וַיַּעֲנוּ הַיְּהוּדִים וַיֹּאמְרוּ לֵה
הֲלֹא חֲסִידֵי אֲמָרִים אֲנִינָנוּ כִּי־
שׁוֹמְרֵי אֵת יֵשׁ לֵה הַשֹּׁטֵן :

Respondieron entonces los Indios, y dixeronle, No dezimos bien nosotros, que tu eres Samaritano, y que tienes demonio?

49. וַיַּעַן יֵשׁוּעַ אֲנִינָנוּ יֵשׁ לִי הַשֹּׁטֵן
כִּי־אֵם מִכְבֵּד אֲנִי אֵת־אֲבִי
וְאַתֶּם תִּכְלִימוּנִי :

Respondió Jesus, Yo no tengo demonio: antes honro à mi Padre, y vosotros me aueys deshonrado.

50. כִּי־אֲנִי לֹא מִבְּקֵשׁ אֵת־
כְּבוֹדִי יֵשׁ אֶחָד מִמִּבְּקֵשׁ וְשׁוֹפֵט :

Y yo no busco mi gloria: ay quien la busque, y juzgue.

51. אֲמַר אֲמַר אֲמַר אֲנִי לְכֶם
אֵם אִישׁ יֵצֵר אֵת דְּבָרֵי לֹא
יִטְעֵם מִוִּת לְעֵלָם :

Decierto decierto os digo, que elque guardare mi palabra, no verá muerte para siempre.

52. וַיֹּאמְרוּ אֲלָיו הַיְּהוּדִים מַעַתָּה
יִדְעֵנוּ כִּי־יֵשׁ לֵה הַשֹּׁטֵן אֲבִדְהֶם
מִיָּת וְהַגִּבְרָא וְאֵת אֹמֵר אֵם
אִישׁ יֵצֵר אֵת־דְּבָרֵי לֹא יִטְעֵם
מִוִּת לְעֵלָם :

Enonces los Indios le dixeron, Ahora conocemos que tienes demonio. Abraham murió, y los Prophetas: y tu dizes, Elque guardare mi palabra, no gustará muerte para siempre?

ף.

46. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχεται με-
τὰ ἀμαρτίας; οἱ δὲ ἀληθῶς λέ-
γουσιν, ἀλγὴν ὑμῶν ἡ πικρία τοῦ νοῦ.

Qui est celui d'entre vous qui meredarguera de peché? & si le dit vérité, pour quoy ne me croyez-vous?

47. ὁ ὧν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ῥήμα-
τα, τὸ θεοῦ ἀκούει. ἀλλὰ τὸ θεοῦ ὑμῶν
οὐκ ἀκούει, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ
ἐστὶν.

Celui qui est de Dieu, oit les paroles de Dieu: pourtant ne les oyez-vous point, à cause que vous n'êtes point de Dieu.

48. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι
καὶ εἶπον αὐτῷ, οὐ καλῶς λέγεις
ἡμῖν, ὅτι σε μαρτυροῦντες εἶναι, εἰ δαι-
μόνιον ἔχεις;

Adoncles Iuifs respondirent, & lui dirent, Ne disons-nous pas bien que tu es un Samaritain, & que tu as le diable?

49. Ἀπεκρίθη ἰησοῦς, ἰσχυρὰ δαι-
μόνιον ἔχει, καὶ λέγει τὸν πα-
τέρα μου καὶ ὑμῖν ἀπομάζονται.

*Iesus respondit, Ien'ai point le dia-
ble, mais j'honore mon Pere, & vous me des-honorez.*

50. Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν
μου· ἵνα ὁ ζῶν θεὸς κληθῇ.

Or ne cherche-je point ma gloire: il y a qui la cherche, & qui en juge.

51. Ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὁ ὅς
τις τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τηρήσῃ, ἡ-
ναὶ οὐ μὴ θανάτωσιν ἑαυτὸν εἰς
τὸν αἰῶνα.

*En verité, en verité ie vous dis, que d
quelcun garde ma parole, il ne verra ja-
mais la mort.*

52. Εἰπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι,
νῦν ὁρῶμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις.
ἀβραάμ ἐστιν νεκρὸς καὶ οἱ προφῆται·
καὶ σὺ λέγεις, ὁὗτος τις τὸν λόγον μου
τηρήσῃ, οὐ μὴ θανάτωσιν ἑαυτὸν εἰς
τὸν αἰῶνα.

*Dont les Iuifs lui dirent, Maintenant
cognossons-nous que tu as le diable.
Abraham est mort & les prophetes, &
tu dis, Si quelcun garde ma parole, il ne
gouffera jamais la mort.*

CAP. VIII.

46. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico: quare vos non creditis mihi?

Which of you can rebuke me of sinne? and if I say the truth: why do ye not beleue me?

47. Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.

He that is of God/heareth Gods words: he therefore heare them not; because he are not of God.

48. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei, Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes?

Then answered the Jewes and said vnto him: Say we not well that thou art a Samaritan: and hast a deuill?

49. Respondit Iesus, Ego dæmonium non habeo: sed honorifico patrem meum, & vos inhonorastis me.

Iesus answered: I haue not a deuill: but I honour my Father: and ye haue dishonoured me.

50. Ego autem non quaero gloriam meam, est qui quaerat, & iudicet.

And I seek not mine owne praise: but there is one that seeketh it: and iudgeth.

51. Amen, amen dico vobis, si quis sermonem meum ser uauerit, mortem non videbit in aeternum.

Verely/verely I say vnto you: If a man keepe my worde: he shall neuer see death.

52. Dixerunt ergo Iudæi, Nunc cognovimus quia dæmonium habes, Abraham mortuus est & propheta: & tu dicis, Si quis sermonem meum ser uauerit, non gustabit mortem in aeternum.

Then said the Jewes to him: Now know wee that thou hast a deuill. Abraham is dead: and the Prophets: and thou sayest: If a man keepe my worde: he shall neuer taste of death.

Das VIII. Capitel.

46. Welcher vnter euch kan mich einer sünde zeihen? So ich euch die Wahrheit sage/warumb glaubet ihr mir nicht?

Huo aff eder sand beuise mig en synd offuer? Men siger ieg eder sandhed/huor saare tro i mig icke?

47. Wer von Gott ist/der höret Gottes wort. Darumb höret ihr nicht/denn ihr sent nicht von Gott.

Huo som er aff Gud/hand bore Guds ord. Der saare bore icke/thi icke icke aff Gud.

48. Da antwortten die Jüden/vnd sprachen zu ihm: Sagen wir nicht recht/das du ein Samariter bist/vnd hast den Teufel?

Da suarede Jøderne/oc sagde til hannem: Sige vi icke ret/ar du est en Samaritaner/oc haaffuer Dieffuelen?

49. Iesus antworttet: Ich habe keinen Teufel/Sondern ich ehre meinen Vater/vnd ihr vnehret mich.

Ihesus suarede: Jeg haaffuer ingen Dieffuel/Men ieg ærer min Fader/oc i vanære mig.

50. Ich suche nicht meine ehre/es ist aber einer/der sie suchet vnd richtet.

Jeg søger icke min ære/men der er en/som hende søger/oc dommer.

51. Warlich/warlich/ich sage euch/So iemand mein wort wirdt halten/der wirdt den Todt nicht sehen ewiglich.

Sandelige/sandelige: Jeg siger eder/der som nogen holder mit Ord/hand skal icke see Døden ewindelige.

52. Da sprachen die Jüden zu ihm: Nun erkennen wir das du den Teufel hast. Abraham ist gestorben/vnd die Propheten/vnd du sprichst: So jemand mein wort heft/der wirdt den Todt nicht schmecken ewiglich.

Da sagde Jøderne til hannem: Du kende vi at du haaffuer Dieffuelen. Abraham er død/oc Propheterne/oc du siger: Der som nogen holder mit Ord/hand skal icke smage Døden ewindelige.

Kapitola VIII.

46. Kdo z was budemne trostatiz/iskichu? Ale ponemadiz prawdu prawiym/proc mi ne wierzite?

A khoroz z wasz strofufe mie z grechu? Jesli prawda mowia przery jem nie wierzy cie?

47. Kdo z Boga gesti/slowa Bozjishlyshy: prozowy neshlyshite/nch z Boga negstie.

Achoz Boga testif ow Bozjishlyshy: Aola tego z wy nie sluchacie ze nie testestie z Boga.

48. Tedy odpowiedzi Jide. a kelli genu: Wszak my debke prawymie ze ghy Samaritan/a dabelswij masz.

A dathago z Jydowie odpowiedzieli mu y rzekli: Itali my dobrejnie powiedamy ze ty icke Samarytan/y dy dabelstwo masz?

49. Odpowiedl Gzyszo: Waz dabelswij nemam/ale ciym Dze mcho/a wy gste mne nocili.

Y kro im dal odpowiedz Jezus: Jac dy dabelstwo me mam/ale cjece Dyk mego/a wy nie stomocicie.

50. Waz zagiste nchtedam Glawy me/ gestik kdo sleda a sandij.

Jac nie bukam chwały swej/ icke ten kroy buka y sadzi.

51. Giste giste prawym wam/ budeli kdo zachowawati kec mau/ snrti nchzj na wky.

Daprawde zaprawde wam powiedam/ Jesli kro slowa me zachowawac bedzie/ smierci nie o glada na wicki.

52. Tedy kelli Jide: Ny nish gime poznali/ ze dabelswij masz. Abraham vmrl y Procy/a ty prawisze/ Budeli kdo zachowawati kec mau/ snrti neokusy na wky.

Kelli mu tedy Jydowie: Teraz ciechmy poznali ze dy dabelstwo masz/ Abraham vmrl y Procy/ A ty powiedasz/ Jesli kro slowa me zachowawac bedzie/ nie koshuie smierci na wicki.

ח

53 למה איתך רב איתך מן
אבות אברהם דמית ומו
נבנה דמיתו מנו צבר
איתך נפשיך :

Sei tu maggiore del nostro padre Abraham il quale è morto? e i Profetas ancor son morti: chi sei tu te stesso?

54 אמר להון ושיע און
אנא משיבא אנא נפשי
שויבתי לא הוה מר
איתיהי אבי דמשיבא לי
הו דאמרן איתיהי דאיתיהי
הו :

Respondit Iesus, Si ego glorifico me ipsum, la mia gloria è niente: mio padre è quello che mi glorifica, il qual voi dite che egli è vostro idolo.

55 ולא ידעתיהי אנא
היו ידע אנא הו ואו אמר
אנא ולא ידע אנא : לה
הו אנא לי פדבנה
איתיהי אנא ידע אנא
לה וכלתה נטר אנא :

Tu scianula? Sei non lo conoscete, ma io lo conosco, e se io dico di non l'haver conosciuto, farò ben mendace simile a voi, ma io lo conosco, & offermo la sua parola.

56 אברהם אבוכון מר
הו דהווא נמי נפשי
הו :

Abraham padre vostro bramò grandemente di vedere questo mio giorno, e viddelo, et allegressene.

57 אמריו לה יהודי
עד ביל פר חמשין שני
לא הוית ולא אברהם חיות :

I Giudei dunque li dissero, Tu non hai ancor cinquanta anni, & hai veduto Abraham?

58 אמר להון ושיע און
אמיו אמר אנא לכו דעד
לא יהוה אברהם אנא
איתי :

Iesus disse loro, Io scrissi in verità & dico Prima che fusse Abraham, io sono.

59 וישקלו פאפא
הקדמיהי ושיע
איתשי נפיק מן היכלא
נצבר ביהיהו ואל :

Ahora essi presero da sassi per gettarli contro a lui: ma Iesus si nascose, & usci del templo.

ח

53 האת גדול מאביו אברהם
אשר מת והנביאים מתו את
מי תעשה את-נפשיך :

Eres tu mayor que nuestro padre Abraham el qual murió, y los Prophetas murieron: quien te hazes?

54 ויען ישוע אים אני
את-נפשי און פכורי אינו
מאמה יש אבי המכבדני אשר
אומרים אתם כי אלהים
הוא :

Respondió Iesus, Si yo me glorifico a mi mismo, mi gloria es nada: mi padre es el que me glorifica, el que vosotros dezis, que es vuestro Dios.

55 ולא ידעתו ואני ידעתי
ואם אמר כי לא ידעתי איה
במוכם כוב כי-אם ידעתי
ואת-דברו נציתי :

Y no lo conoceys, mas yo lo conozco: y si dixere que no lo conozco, sere como vosotros, mentiroso, mas conozco lo y guardo su palabra.

56 אברהם אביתם עליו לראות
את-יומי נרא וישמה :

Abraham vuestro padre se gozo por ver media: y vidolo, y gozofe:

57 ויאמרו אליו יהודים בן
חמשים שנה עורך לא הית
ואת-אברהם נאית :

Dixeruntle entonces los Judios, Aun no tienes cinquenta annos, y viste a Abraham?

58 ויאמר להם ישוע אמן אמן
אומר אני לכם בטרים יהיה
אברהם אני הוה :

Dixit Iesus, Decierito decierito os digo, Antes que Abraham facer, yo soy.

59 וישאו אבנים להשליך עליו
וישוע התחבא ויצא מן-היכל
ויצא בתוכם ולכה עבר :

Tomaron entonces piedras para arrojalle. mas Iesus se encubrió, y saliose del Templo.

ח

53 Μη σὺ μωλὴν εἶ ὁ πατὴρ
Ἰσὼν ἀβραάμ, ὃς τις ἀποθνήσκει
καὶ οἱ προφῆται ἀποθνήσκουσιν. τίνα σεαυ-
τὸν σὺ ποιεῖς;

Es-tu plus grand que nostre pere Abraham qui est mort? les Prophetes aussi sont morts: que te fais-tu toi-mesme?

54 ὁ πατήρ Ἰησοῦ, ὃς ἐγὼ δὲ
ἐκζητῶ ἱμασθῆναι, ἡ δόξα μου καὶ οὐκ ἔ-
στιν ἐγώ· ὁ πατήρ μου ὁ δόξον ἐκζητῶν, ὁ
ὁ μωλὴς λέγει πρὸς τὸν υἱὸν ἱμασθῆναι.

Iesus respondit, Si ie me glorific moi-mesme, ma gloire n'est rien: mon Pere est celui qui me glorifie, duquel vous dites qu'il est votre Dieu.

55 Καὶ οὐκ ἐγνώκατον αὐτὸν, ἐγὼ δὲ
ὃς εἶδον αὐτόν· ὁ υἱὸς ὁ πατήρ ὁ δὲ
εἶδεν αὐτόν. ὁ πατήρ ὁ μωλὴς λέγει, ὁ
ὁ υἱὸς ὁ δὲ εἶδεν αὐτόν, ὁ δὲ λέ-
γει αὐτὸν ποιεῖν.

Toutesfois vous ne l'avez point connu: mais moi, ie le cognoi: & si ie di que ie ne le cognoi point, ie serai menteur semblable a vous: mais ie le cognoi, & garde sa parole.

56 ὁ ἀβραάμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἡ-
γορεῖται αὐτὸν ὅτι ἔτι τὸν υἱὸν ἡμῶν τὸν
ἱμασθῆναι, καὶ ἐγὼ λέγω.

Abraham vostre pere a tresailli de loye de voir ceste miene iournee: & l'a veue, & s'en est effoui.

57 Εἰς τοὺς αὐτοὺς οἱ Ἰουδαῖοι αὐ-
τῷ· πενήντα ἔτη εὐχόμενος ὁ
ἀβραάμ ἐμωλῆσαι :

Les Iuifs donc lui dirent, Tu n'as point encore cinquante ans, & tu as veu Abraham?

58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, αὐτὸν
ἡμῶν ὁ πατήρ ὑμῶν, καὶ ὁ ἀβραάμ
ἡμῶν λέγει, ἐγὼ εἶμι.

Iesus leur dit, En verité, en verité je vous di, deuant qu'Abraham fust, ie suis.

59 καὶ οὖν αὐτοὶ λίθους ἔλαβον
καὶ αὐτόν. ἰησοῦς ὅμως οὐκ ἐκρύβη, καὶ
ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, καὶ πᾶσι λέγει
καὶ αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἀκούουσιν αὐτόν.

A donc ils leurent des pierres pour ietter contre lui: mais Iesus ne cacha, & sortit du temple, ayant païsé au traict d'eux: & ainsi s'en alla.

CAP. VIII.

53. Nunquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est? & Prophetæ mortui sunt. Quem teipsum facis?

Art thou greater then our father Abraham/which is dead? and the Prophets are dead: whom makest thou thy selfe?

54. Respondit Iesus, Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est. Est Pater meus qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est.

Iesus answered / If I honour my selfe mine honour is nothing worth: it is my Father that honoureth me/whom ye say / that he is your God.

55. Et non cognovistis eum, ego autem novi eum. Et si dixero quia non scio eum: ero similis vobis, mendax. Sed scio eum, & sermonem eius servo.

Yet ye have not knowne him: but I know him: and if I should say I know him not: I should be a liar like unto you: but I knowe him / and keepe his worde.

56. Abraham pater vester exultavit, ut videret diem meum: & vidit, & gavisus est.

Your father Abraham rejoyced to see my day: / and he saw it / and was glad.

57. Dixerunt ergo Iudæi ad eum, Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?

Then said the Jewes unto him / Thou art not yet fiftie yere olde/and hast thou seene Abraham?

58. Dixit eis Iesus, Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum.

Iesus saide vnto them / Verely before I was vnto you / before Abraham was, I am.

59. Tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum, Iesus autem abscondit se, & exivit de templo.

Then tooke they by stones / to cast at him: but Iesus hid him selfe / and went out of the Temple.

Das VIII. Capitel.

53. Bist du mehr denn vnser Vater Abraham/welcher gestorben ist, vnd die Propheten sind gestorben? Was machst du auß dir selbst?

Est du da mere/end vor Vader Abraham? hui/ten'er er ded/oe Prophetenre ere dode. Quad gor du aff dig self.

54. Iesus antwortet: So ich mich selber ehre/ so ist meine ehre nichts. Es ist aber mein Vater der mich ehret/welchen ihr sprecht/ er sey euer Gott.

Ihesus suarede/ der som ieg erer mig self/ da er min ere inred. Men dey er min Vader/ som mig erer/ hui/ten i sige/ hand er eders Gud/ oe kende hannem icke.

55. Vnd kennet ihn nicht/ Ich aber kenne ihn. Vnd so ich würde sagen/ ich kenne sein nicht/ so würde ich ein Lügner/ gleich wie ihr seit. Aber ich kenne ihn/vnd halte sein Wort.

Men ieg kender hannem. De som ieg sagde/ieg kender hannem icke/ da bleff ieg en Lögner/ lige som i ere/ Men ieg kender hannem/ oe holder hans Ord.

56. Abraham euer Vater ward fro/ daß er meinen tag sehen solt vnd er sah ihn vnd freuet sich.

Abraham eders Vader bleff glad/ at hand stulde see min dag/ oe hand saa hannem/ oe gledde sig.

57. Da sprachen die Jüden zu ihm: Du bist noch nicht fünfzig Jar alt/vnd hast Abraham gesehen?

Da sagde Joderner til hannem/ du est icke end nu halffrediesinds tiue aar gammil/ oe haaffuer du seet Abraham?

58. Iesus sprach zu ihnen: Warlich/warlich/ ich sage euch: Ehe denn Abraham ward/ bin ich.

Ihesus sagde til dem / Sandeliger/sandeliger/Jeg siger eder/ For end Abraham bleff/ er ieg.

59. Da huben sie steine auff/ daß sie auff ihn würffen. Aber Iesus verbarg sich vnd gieng zum Tempel hin auß.

Da loffte de steine op/ at de vilde kast paa hannem. Men Ihesus stulde sig/ oe gic ud aff Tempelen.

Kapitola VIII.

53. Bist du wirtschafft größer denn nass Abraham/ welcher gestorben ist, vnd die Propheten sind gestorben? Was machst du auß dir selbst?

Isak tytest wtteschiff nad onego Oryc nassgo Abraham / kteryh gest vntest y Prorocy zmeteli. Kym ty se tynisse?

54. Odpowědel Gęsijs: Chwãłmi nã sebe sam/ chwãł la mã nicemij / gestie Dtec muoz kteryh mnechwãłij / gehoż wy prawije / że Buoż wãjs gest:

T dy odpowiedzial Jezus/ Jezak si nã sam chwãłi/ chwãłi moztã nic nie test/ onci O cęcmoy test ten Prory mnechwãłi/ Prowego wy powiedã o bęci. Do glem wãşym.

55. A nepoznali gęte ho / ale nã gę znãm. A dymni że ho nepnãm / budu podobnã wãm lhať. Ale znãm gę / a řet gęho zachowãwãm.

Leet go ani znaťe / si iã go znãm / y riefli bych rzetl že go me znãm/bederownym wãm flamca/ Ale go znãm y slowo tego zachowwãm.

56. Abraham Dtec wãso radowal se/ aby widel den muoz/ y widel/ radowal se.

Abrahãm o dtec wãş ochotnie jadã ogladã ten dñen moy / y ogladãl a radowal si.

57. Tędy řekli k němu Jidę: Padasati let gęstie ne mãso/ a Abrahamã gę widel?

K řekli mu tedy Jydowie/ Piasid řekieat lat gęstie ne mãsa/ a Abrahãmã widiel?

58. Nęst gim Gęsijs? Bie řet gęstie prawijim wãm Prwě neřli Abraham narobil se/ nã gęm.

Alle im rzekl Jezus/ Jãprawde jãprawde wãm powiedãm/ Pierswey mĩ Abrahãm byl/ iã iestem.

59. Zachãpali Jidę kame nĩ / aby hãzeli na něho. Ale Gęsijs řekl se / a wyřel z Ehrãmu.

Jãřym porwãli kãmentie aby na nĩ cãkali/ ale Jezus vchroniwęř se/ wyředl z Aščiola.

CAP. IX.

ET præteriens Iesus vidit hominem cæcum à nativitate.

And as Iesus passed by / he saw a man which was blinde from his birth.

2. Et interrogaverunt eum discipuli eius, Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes eius, ut cæcus nasceretur?

And his disciples asked him saying / Master / who did sinne / this man / or his parentes / that he was borne blinde?

3. Respondit Iesus, Neque hic peccavit, neque parentes eius: sed ut manifestentur opera Dei in illo.

Iesus answered / Neither hath this man sinned / nor his parentes / but that the workes of God should be shewed on him.

4. Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est: venit nox, quando nemo potest operari.

I must worke the workes of him that sent me / while it is day: the night cometh / when no man can worke.

5. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.

As long as I am in the worlde / I am the light of the worlde.

6. Hæc cum dixisset, exivit in terram, & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super oculos eius.

As soon as he had thus spoken / he spat on the ground / and made clay of the spittle / and anointed the eyes of the blinde with the clay.

7. Et dixit ei, Vade, lava in natatoria Siloe, (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergo, & lavit: & venit videns.

And said unto him / Go waſh in the pool of Siloe (which is by interpretation / Sent) He went his way therefore / & waſhed / and came againe ſeeing.

Das IX. Capitel.

Und Iesus gieng fürüber / vnd sahe einen der Blind geboren war.

U. Ihesus giack frem / oc saa en som vaar Blind fød.

2. Vnd seine Jünger fragten ihn / vnd sprachen: Meister / wer hat gesündigt? diser oder seine Eltern / daß er ist Blind geboren.

Och hans Disciple spurde hannem at / oc sagde / Mestre / hvo haſtuet ſunder? Denne / eller hans Forældre / at hand er Blind fød?

3. Iesus antwortet: Es hat weder diser gesündigt / noch seine Eltern / sondern daß die werck Gottes offenbar würden an ihm.

Ihesus ſvarede / Der ſunder behuerten denne / och en hans Forældre / men at Guds gerning ſkal bliſſue obenbare paa hannem.

4. Ich muß wirken die werck / deß der mich gesandt hat / so lange es tag ist / Es kompt die nacht / da niemand wirken kan.

Jeg ſkal gøre hans gerning / ſom mig vdsende / ſa længe der er dag / Natten kommer / at ligen ſand at behde.

5. Dieweil ich bin inn der Welt / bin ich das Licht der Welt.

Den ſtund ieg er i Verden / da er ieg Verdens liſt.

6. Da er solches gesagt / spühet er auff die Erden / vnd machet einen kot auß dem Speichel / vnd schmiret den kot auff des Blinden augen.

Der hand der sagde / ſpørte hand paa torden / oc gjorde Dynd aff ſpøtter / oc ſtrøg dynder paa den blinde Dyen.

7. Vnd sprach zu ihm Gehe hin zu dem Teich Siloe (das ist verdolmetscht / gesandt) vnd wasche dich. Da gieng er hin / vnd wusch sich / vnd kam sehend.

De ſagde til hannem / gack bort til den dam Siloe / der merckes vdsen / oc to dig. Da giack hand bort / oc vde ſig / oc kom ſeendis.

Kapitola IX.

Vomijgege / vztá klověta / slepěho / od narození.

V Prvchodžae vyzat eslovie / ká slepe od narození.

2. Tedy otázali se Věděl jsem jeho. Mistr / kdo gest žhřestil / ten toli ti Rodičové jeho / že se slepý narodil?

A ſpřáhl go vvolenney teo / noviac / Mistr / kdo zgeršyl / ten / otčyl rodnyego / že se slepým narodil?

3. Odpověď Běhše: Ani tento žhřestil / ani Rodičové jeho / ale aby zjavem byli skutkové Džy na něm.

Odpověď Iesus / Ani ten zgeršyl / ani rodnyego / ale žebý se správy Džy v něm otázaly.

4. Vát musím dělat dílo toho kterýmž mne poslal / do sud den gest. Džy gest noc / dnyho žádny nebude moci dělati.

Mněc potřebá správy onego kterýmž mne poslal / potad džienest prvchodžec noc / dy žadenie bedžie mohl nie spráwowác.

5. Dokavádž jsem na Světě / světlo jsem Světa.

Pokí bedě ná svěcie / testěm světla scta světa.

6. To když pověděl všinul na zemi / a všinul bláto z sliny / v pomazal Džy jeho.

A rzekly cho / všinul ná zemi / a vzyal bloto z sliny / ma / zal blatom ná očách jeho.

7. A řekl genu: Gdi / a v mež se v Abniju Sploc / kterž se vpláda poslan. A on šel a vmyl se / a přišel vída.

Prvthymmu rzekl / Tož vmyl se v Syloam / co jest / testěm vylad / poslan. A přeraz gest vmyl se / v vřoc slie vída.

8. שבביתו דין ואילין ד
דכחא הנה להון מו קדים
דכחד הנה אמרין הוה לא
הנה הנה הו דיתב הנה
(יחדרה)

*Onde i vicini, e quelli che per avanti
l'haneuato veduto ch'egli era cieco, dice-
uano, Non è costui quel che si stava a se-
dere, e mendicava?*

9. אור דאמרין הו
דכחד ואת דאמרין הו
לא אלא מדמא דמ
לה הו דין אמר הנה ד
דאמא אמר:

*Altri diceuano, Egli è cieco. Et altri
diceuano, Egli è simile a quello. Egli dice-
ua, Io son quello.*

10. אמרין לה איכבה
אתפתחי עיניך:

*Essi dunque gli dissero, In che modo
sono stati aperti la tuoi occhi?*

11. צנא ואמר להון גברא
דשמה ושוש צבד טינא
וטש על עיני ואמר לי ה
אשיג במיח דשילוחי
ואגלת אשיגת ואתחני לי:

*Egli rispose, e disse, Quell'huomo che
si chiama iesus, fece del fango e mecen-
tasse gli occhi, e disse, Fa al lauato
di Siloe, e lauati. E poi ch'io mi sono anda-
to, e lauato, ho ricenuto la vista.*

12. אמרין לה איכו אמר
להון לא ידע אנה:

*Ahora gli dissero, Dove e colui? Egli
disse, Io non so.*

13. ואיתיהי להו דמו ק
קדים סמא הנה לנה
פריש:

*Essi condurono a i Farisei colui che
era stato cieco.*

14. איתיהי הנה דין שבחא
כד צבד טינא ושוש ופתח
לה עיניה:

*Et era sabbato, quando Iesus fece il
fango, egli aperse gli occhi.*

15. ותוב שאלוהי פרישא
איכבה אתחני לך הו דין
אמר להון טינא סם על
עיני ואשיגת ואתחני לי:

*Di nuovo dunque i Farisei ancora li
domandarono come egli hauea ricenuto
la vista. Et egli disse loro, Egli mi pose del
fango in ja gli occhi, e fornimi lauato, e
veggio.*

8. וחקרבים וחראם אלה
בראשונה כי עיר הנה אמרו
הלא זה הוא היושב ושואל:

Entonces los vezinos, y los que antes lo auian visto que era ciego, dezian, No es este el que se sentaua, y mendigaua.

9. אחרים אמרו כי זה הוא
ואחרים כי דומה לו והוא אמר
כי אני הוא:

Otros dezian, Que este es: y otros. Parecese a el: y el dezia, Que yo soy.

10. ויאמרו אליו איכבה גפקה
עיניך:

Y dezianle Como te fueron abiertos los ojos?

11. והוא צנה ואמר אדם הפקח
ישוע עשה טיט וימשח את עיני
ויאמר לי לך לך אל ברכת
השלה דחץ והלכתי ורחצתי
וראיתי:

Respondió el, y dixo, aquel hombre que se llama Iesus, hizo lodo, y me vntó los ojo, y me dixo, Vé al estanque de Siloe, y laua te: y fué, y laue-me, y recibí la vista.

12. ויאמרו אליו איך ויאמר לא
ידעתי:

Y dixeronle, Donde está aquel? Dize el, No se.

13. ויוליכוהו אל המפרשים את
אשר מלפניהם עיר:

Lleuanlo a los Phariseos, al que antes auia sido ciego.

14. ותהי שבת כאשר עשה ישוע
את הטט ופקח את עיניו:

Y era Sabbado, quando Iesus auia hecho el lodo, y le auia abierto los ojos.

15. וישובו וישאלו לו הפרושים
אך שב לראות ויאמר להם את
הטט שים לי על עיני וארחץ
וראה אנכי:

Y boluieronle a preguntar tambien los Phariseos, De que manera auia recebido la vista: y el les dixo, Púome lodo sobre los ojos, y laue me, y veo.

8. Οὐ γὰρ γινώσκουσιν οὗτον τὸν φηλῶ-
ντος αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς
ἦν. ἔλεγον, ὃς γὰρ οὗτος ἐστὶν ὁ καλε-
σόμενος καὶ σήμερον;

Or les voisins, & ceux qui auparavant auoyent vcu qu'il estoit aueugle, disoyent, N'est ce pas cestui-ci qui estoit alis, & qui mendioit:

9. Ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι οὗτος ἐστὶν
ἀλλοιοῦς, ὅτι ἐμοὶ αὐτὸς ἐστὶν ἑ-
κείνῳ ἑλγόμενος, ὅτι ἐγὼ ἐμὸν.

Les vns disoyent, C'est cestui-ci. Et les autres disoyent, Il lui ressembie. Lui disoit, C'est moi-mesme.

10. Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, πῶς ἀ-
νεώχθησαν σοι οἱ ὀφθαλμοί;

Ils lui dirent donc, Comment ont esté ouuerts tes yeux.

11. Ἀπεκρίθη αὐτοὺς καὶ εἶπεν,
ἀνθρώπου τοῦ λεγόμενου ἰησοῦς,
πυλὸς ἐποίησε καὶ ἐπέχρισέ με
τὸς ὀφθαλμοίς, καὶ εἶπέν μοι, ὕ-
παγε εἰς τὸν κελευστῆρα καὶ σι-
λαῶμαι, καὶ σιλαῶμαι ἀπελθὼν ὃ καὶ
ἐπέχρισέ με.

Il respondit, & dit, C'est hōme qu'on appelle Iesus, a fait de la boue, & en a oint mes yeux, & m'a dit, Va au lauoir de Siloe, & te laue. Apres donc que j'y suis allé, & me suis laué, j'ai recouuré la veüe.

12. Εἶπον οὖν αὐτῷ, πού ἐστιν ἑ-
κεῖνός; λέγει, οὐκ οἶδα.

A donc ils lui dirent, Où est cestui-là: Il dit, Je ne sai.

13. Ἀγούσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φα-
ρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν.

Ils l'amenerent aux Pharisiens, voire celui qui auoit autrefois esté aueugle.

14. Ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν τῆ-
λος ἐποίησε ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀνέχεν
αὐτὸς τοὺς ὀφθαλμούς;

Or estoit-il Sabbat quand Iesus auoit fait de la boue, & lui auoit ouuert les yeux.

15. Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ
οἱ φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὃ
δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Πηλὸν ἐπέχρισέ με
ὁ τῷ τῶς ὀφθαλμούς, καὶ ἐπέχρισέ
με καὶ βλεῖται.

Les Pharisiens donc l'interrogue-
rent aussi derechef, comment il auoit re-
couuré la veüe. Et il leur dit, Il a mis de
la boue sur mes yeux, & ie me suis la-
ué, & ie voi.

CAP. IX.

8. Itaque vicini & qui viderant eum prius, quia mendicus erat, dicebant, Nonne hic est qui sedebat, & mendicabat?

Nowe the neighbours and they that had seene him before, whē he was blind / sayd: Is not this he that sat and begged?

9. Alii dicebant, Quia hic est. Alii autem, Nequaquā, sed similis est ei. Ille vero dicebat, Quia ego sum.

Some said: This is he: and others said: He is like him: but he himself said: I am he.

10. Dicebant ergo ei, Quomodo aperti sunt tibi oculi?

They therefore said vnto him: How were thine eyes opened?

11. Respondit, Ille homo qui dicitur Iesus, lutum fecit: & unxit oculos meos, & dixit mihi, Vade ad natatorium Siloe, & lava. Et abii, & lavi, & vidi.

He answered, and said: The man that is called Iesus, made clay: and anointed mine eyes: and said vnto me: Go to the pool of Siloam and wash. So I went & washed: and received sight.

12. Et dixerunt ei, Vbi est ille? At, Nescio.

Then they said vnto him: Where is he? He said: I can not tell.

13. Adducunt eum ad Phariseos qui cæcus fuerat.

They brought to the Pharisees him that was once blinde.

14. Erat autem sabbatum quando lutum fecit Iesus, & aperuit oculos eius.

And it was the Sabbath day, when Iesus made the clay: and opened his eyes.

15. Iterum ergo interrogabant eum Pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis, Lutum mihi posuit super oculos, & lavi, & video.

Then againe the Pharisees, also asked him: how he had received sight. And he said vnto them: He made clay vpon mine eyes: and I washed: and do see.

Das IX. Capitel.

8. Die Nachbarn / vnd die zu zuvor gesehen hatten / daß er ein Betler war / sprachen: Ist diser nicht / der da saß vnd bettelte?

Naboeerne oc den som hadde seer seet hannem / a hand vaar en riggere / sagde: Er det icke denne som sad oc riggede?

9. Etliche sprachen: Er ist es. Etliche aber / er ist ihm ehulich. Er selbst aber sprach: Ich bins.

Nogle sagde / der er hand / men nogle / hand er hannem sig. Men hand sagde self / der er ieg.

10. Da sprachen sie zu ihm: Wie sind deine augen auffgethan?

Da sagde de til hannem / huorledis ere dine Dyen opladne?

11. Er antwortet / vnd sprach: Der Mensch / der Iesus heisset / machet einen Kot / vnd schmiert meine Augen / vnd sprach: Gehe hin zu dem Teich Siloah vnd wasche dich. Ich gieng hin vnd wusch mich / vnd ward sehend.

Hand suarede oc sagde: Der Mennecke / som hedder Iesus gjorde Dind / oc smurde mine Dyen / oc sagde: gack bort til den dam Siloe / oc to dig. Jeg giick bort / oc tode mig / oc bleff seendis.

12. Da sprachen sie zu ihm: Wo ist der selbige? Er sprach: Ich weiß nicht.

Da sagde de til hannem / huor er den? Hand sagde: Jeg ved det icke.

13. Da fuhreten sie in zu den Pharisæern / der weiland Blind war.

Da forde de hannem til Phariseerne / som lenge vaar blind.

14. (Es war aber Sabbath / da Iesus den kot machet / vnd seine augen offnet.)

(Men der vaar om Sabbathen der Iesus gjorde dynd oc obuede hans Dyen)

15. Da fragten sie in abermal / auch die Phariseer / wie er were sehend worden: Er aber sprach zu ihnen: Kot leget er mir auff die augen / vnd ich wusch mich / vnd bin nun sehend.

Da spurde de hannem atter at / oc saa Phariseerne huorledis hand vaar bleffuen seendis? oc hand sagde til dem / dynd sagde hand mig paa Dyene / oc ieg tode mig / oc er nu seendis.

Kapitola 1.

8. A protok Gausedē a ti fte-
tūz gē prēm vīdālī ze gēst
būl fēbrat / fēstī: Wssat tēmo
gēst ftergē sedāwala fēbrat?

A thāf sa fiedzi fterzy go y
przed tym wīdālī ja on był ślōpy
mowili / Jādū to nterem fēst fterzy
ono śīdālī fēbrat?

9. Nēstēfī prāvīlī: Jēten
gēst. A gīnī / Nīkōlī / ale podob-
ben gēst f nēmū. Ale on pra-
vīl: Jē nā gēm.

Tedy drudzy mowili / Thēnēf
fēst / A drudzy sāsīe / Jī fēst hīnēu
podobien / Lees on powīedāl / Jāz
ciem fēst.

10. Tēdny fēstī gēmū: Kie-
raf gēst ocrfījny oči wōd?

Apzetoż mūmowili / Jāfōj
ci fē ocy ocrwōrzyly?

11. Odpowēdāl: Tēn kles
wēf ftergē slēmē Gējys / blā-
to vēmīl / a pomāzāl oči mōj /
a fēst mī: Gōf k Rybnīkū
Sīlōc / a vīmōj sē. Jīst gēm /
a vīmōj sēm sē / a wīdām.

On tedy odpowīedīāl y rzēf /
Tī fterzy cō go jōwā Jēzus oczy-
nīl blōrō y pomāzāl ocy mē / a
rzēf mī / Jī dō fīdāwālī Sīlōam /
ā vīmōj sē / slōrom tedy ocrfēdī y
vīmōlēm sī / wīstālem wīrōf.

12. Jī fēstī gēmū: Kde gēst
tēn? Nēstī: Nēhīm.

A tāk mū omī rzēf / Gō jīst on
fēst: Tedy powīedīāl / Tīc wīem.

13. Tēdny pīfīwēdīl tohō fte-
rōj būl ślōpy Jāfōnīfām.

Jāthym prīzwīedīl dō Sāy-
zēfōw / onego to cō przed tym
būl ślōpy.

14. A būlā Sobōtā fdy Jē-
sūs vēmīl blāto / a ocrwāl oči
gēhō.

A nā tēn czās būl sāsāt gōy
Jēzus vczymīl blōrō / ā ocrwōrzył
ocy tēgō.

15. Tēdny opēt Jāfōnīfch
ocrāzāl hō / fterāfny prōzēf. A
on fēst gēm: Blāto pōlōfīl mī
nā oči / a vīmōl gēm sē / y wīd-
ām.

Pōtym gōtē jī pīrālī y Sāy-
zēfōwīe tākō wīdālī wīrōf / A on
mī powīedīāl / Wlōzīt blōrā nā
ocy mōj y vīmōlēm sī / y wīdāc.

16 ואמרו הוּא אֲנִישָׁא מִן
כְּדִישָׁא הֵנָּה גְּבֵרָא לִי
הוּא מִן אֱלֹהֵי הַדְּשִׁמְתָּא
לֹא יָסֵד אֲחֵרֵנָּה דִּין אֲמָרִין
הוּא אֵיכְנָא מְשִׁכָּה גְּבֵרָא
חֲסִיָּא חֲלִין אֲחֵרֵנָּה לְמַעְכָּר
וּפְלִגְתָּא אֵית הֵרֵת בִּינְתָּהּ
בִּינְתָּהּ :

Per el che alcuni de Farisei dicevamo, Quest' homo non è da Dio: perchè non osserva il sabbato. Et altri dicevamo, Come può uno homo peccatore far questa signa? Et era dissentione fra loro.

17 אמרו וְעַתָּה תֵּב לְהוּ סְמִיָּא
אֲנִי מִנָּה אֲמַר אֲנִי עֲלֵהּ
דְּפִתַּח לָךְ עֵינֶיךָ אֲמַר לְהוּ
אֲנִי אֲמַר אֲנִי הֵנָּה הוּא :

Dissero alcuni al cieco, Tu che dici di lui, da ciò ch'è si ha aperto gli occhi? Calui disse, Ch'egli è Profeta.

18 לֹא דִין הֵימְנוּ הוּא ע
עֲלֵהּ יְהוּדֵי דְסִמְכִין
הוּא וְהוּא עֲדָא מִמָּה קָקֵר
לְאֲבִיחֵיהּ דְּהוּ רִחֵמָא :

Ma i Giudei non credettero di lui, ch'ei fosse stato cieco, & hansefferiscono la vista, insin a tanto che chiamavano il Padre & la Madre di lui medesimo ch'hansefferiscono la vista.

19 וְשָׁאֵלֵה אֲבָתָא אִין הֵי ב
כְּדִין הוּא דְאֲמָרִין אֲמָרִין
אֲמָרִין דְּכִד סְמִיָּא אֲמָרִין
אֵיכְנָא הֵשָׁא הוּא :

E domandaromli, dicendo, Qui sto è il vostro figliuolo, al qual voi dite esser nato cieco? come dunque vede ora?

20 עֲנֵן דִּין אֲבִיחֵיהּ וְאֲמָרִין
יִדְעִין דְּהֵי בְּרִין וְדְכִד סְמִיָּא
אֲמָרִין :

Il padre & la madre di lui risposer loro, & dissero, Noi sappiamo bene che questo è il nostro figliuolo, ch'egli è nato cieco.

21 אֵיכְנָא דִּין הֵשָׁא הוּא
אִין מִנָּה פִתַּח לָהּ עֵינֵיהּ ל
לֹא יִדְעִין אִף הוּ עַל לָהּ
לְשִׁנְהֵי לָהּ שָׁאֵלֵה הוּ חֲלָף
נְכִישָׁה יִמְלֵל :

Ma come hora egli veggia, noi non sappiamo: o ch'egli habbia aperti gli occhi, non sappiamo: egli è in età, domandane lui, esso parlava per se medesimo.

16 וַיֹּאמְרוּ אֲנָשִׁים מִפְּרִישִׁים זֶה
הָאִישׁ אֵינּוּ מֵאֱלֹהִים כִּי אֵינּוּ נֹצֵר
אֶת־הַשַּׁבָּת וְאַחֲרֵיהֶם אָמְרוּ אֵיךְ
יִכְלֵ אִישׁ חֲסִיָּא אֶת אֹתוֹת כִּי אֵלֹהִים
לַעֲשׂוֹת וְהִיא מִפְּלִגָּה בָּם :

Entonces vnos de los Phariseos le dezian, Este hombre no es de Dios que no guarda el Sabbath. Y otros dezian. Como puede vn hombre peccador hazer estas fennales? y auia dissension entre ellos.

17 וַיֵּשׁוּבוּ וַיֹּאמְרוּ לַעֲזֹר אֵת מַה
הָאִישׁ עָלֶיךָ כִּי פָתַח אֶת־עֵינֶיךָ
וְהוּא אָמַר כִּי נְכִישָׁה הוּא :

Bueluen à dezir al ciego. Tu que dizes del que te abrió los ojos? Y el dixo. Que es Propheta.

18 וְלֹא הֵאֱמִינוּ הַיְּהוּדִים עָלָיו
כִּי עֹזֵר הָיָה וְשֵׁב לְדָאוֹת עַד־
אֲשֶׁר קָרָא לְיֹדְלֵיו אֲשֶׁר שָׁב
לְדָאָה :

Mas los Iudios no creyan deel, que auia sido el ciego, y oniesse recebido la vista, hasta que llamaron a sus padres del que auia recebido la vista.

19 וַיִּשְׁאֲלוּ לָהֶם לֵאמֹר הִנֵּה
הוּא בְנֵכֶם לֵאשֶׁר אֹמְרִים אֲתֵם
כִּי עֹזֵר גִּלְדֵּי וְאֵיךְ עָמַד רוּחָהּ הוּא :

Y preguntaronles, diciendo, Es este vuestro hijo, el que vosotros dezis que nació ciego? Como pues vee agora?

20 וַיַּעֲנוּ לָהֶם יֹדְלֵיו וַיֹּאמְרוּ
יָדַעְנוּ כִּי זֶה הוּא בְנֵנוּ וְכִי עֹזֵר
גִּלְדֵּי :

Respondieronles sus padres, y dixeron, Sabemos que este es nuestro hijo, y que nació ciego:

21 וְאֵיכְכָּה עָמַד רוּחָהּ לֹא יָדַעְנוּ
אִין מִי פָתַח אֶת־עֵינָיו אֲמָרֵנוּ
לֹא יָדַעְנוּ יֵשׁ לוֹ דֹּרֵי שְׂאֵלֵהוּ
לוֹ וְהוּא חֲלָף נְכִישָׁה יָדַבֵּר :

Mas como vee agora, no sabemos: o quien le aya abierro los ojos, nosotros no lo sabemos: el tiene edad, preguntalde a el, hablará de si.

16. Ἐλεγον οὖν ὅτι οὗτος φαρισαῖος ἢ πῶς, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ἀβραάμ ὁ κύριος τῆς ἡμετέρας. ἄλλοι ἔλεγον, πῶς δύναται ὁ ἀβραάμ ὁ κύριος τῆς ἡμετέρας αὐτὰ σημεῖα ποιῆσαι; καὶ ἡγορεῖτο ὅτι αὐτοῦ.

Parquoi quelques vns d'entre les Pharisiens disoyent, Cest homme-ci n'est point de Dieu: car il ne garde point le Sabbath. Les autres disoyent, Comment peut vn méchant homme faire ces figues: Et y auoit dissension entre eux.

17. Ἀπεκρίθησαν οὖν τῷ τοφλῷ λέγοντες, σὺ τί λῆγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἡγορεῖται τὸς ἐφ' ὧς λέμμε; ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ περὶ ἧτος εἶμι.

Ils dirent derechef à l'aveugle, Toi que dis-tu de lui, de ce qu'il t'a ouuert les yeux: Il respondit, Il est Prophete.

18. Οὐκ ᾔπισθασεν οὖν ἐῖς τοὺς Ἰσραῖλ τοὺς αὐτοῦ, ὅτι τοφλὸς ἦν καὶ ἀβελίψεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὸ ἀβελίψαντες.

Mais les Iuifs ne creurent point de lui qu'il eust esté auengle, & qu'il eust recourré la veue, iusques à ce qu'ils eurent appelé le pere & la mere de celui qui auoit recourré la veue.

19. Καὶ ῥωτήσαντες αὐτοὺς, λέγουσιν, οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τοφλὸς ἐστὶν ἡμεῖς; καὶ οὗτος εἶπεν, ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ;

Ils les interroguerent donc, disans, Est-ce ici vostre fils que vous dites auoir esté auengle? comment donc voit-il maintenant.

20. Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, οἶδαμεν ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς ἡμεῶν, καὶ ὅτι τοφλὸς ἐστὶν ἡμεῖς.

Le pere & la mere d'icelui leur respondirent, & dirent, Nous sauous que cest ici nostre fils, & qu'il a esté né auengle.

21. Πῶς δὲ νῦν βλέπει; καὶ οἱ Ἰσραῖλ οὐκ ᾔπισθασαν, ὅτι πῶς εἰσὶν αὐτοῦ τὸς ἐφ' ὧς λέμμε; ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν. αὐτὸς ἡλπίσεν ἰσχυρῶς ἀντιρροῦν τῇ αὐτοῦ περὶ αὐτοῦ λαλήσει.

Mais comment maintenant il voit, ou, qui lui a ouuert les yeux, nous ne le sauous point: il parlera touchant soimeime.

CAP. IX.

16. Dicebant ergo ex Phariseis quidam, Non est hic homo à Deo, qui sabbathū non custodit. Alii autem dicebant, Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos.

Then saide some of the Pharisees / This man is not of God / because he keepeth not the Sabbath day. Others saide / How can a man that is a sinner / do such miracles? and there was a dissension among them.

17. Dicunt ergo cæco iterum, Tu, quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit, Quia propheta est.

Then spake they vnto the blinde as
gaine/ What sayest thou of him/ becaus
he hath opened thine eyes? And he
saunde/ He is a Prophet.

18. Non crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuisset & vidisset, donec vocaverunt parentes eius qui viderat.

Then the Jewes did not helue him
(that he had bene blinde / and receiued
his sight) vncill they had called the pa-
reutes of him that had receiued sight.

19. Et interrogaverunt eos, dicentes, Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est? **Quomodo ergo nunc videt?**

And they asked them, saying / Is
this your sonne, whom ye say was borne
blinde? How doeth he now / see then?

20. Responderunt eis parentes eius, & dixerunt, Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est.

His parents answered them / and
sayde / We knowe that this is our son
ne / and that he was borne blinde.

21. Quomodo autē nunc videat, nescimus; aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus: ipsum interrogate: artem habet, ipse de se loquatur.

But by what meanes he nowe seeth/
wee knowe not: for who hath opened his
eyes: can we not tell: hee is olde wrong:
aske him: he shall answere for him selfe.

Das IX. Capitel.

16. Da sprachen etliche Phariseer: Der Mensch ist nicht von Gott / die weil er den Sabbath nicht hielt. Die andern aber sprachen: Wie kan ein sündiger Mensch solche Zeichen thun: Vnd es ward ein zwittracht vnter ihnen.

Da ſagde nogle aff Phariſeerne / Der Menſche
erick aff Gud / efferdi hand holderick Sabbathen.
Men de andre ſagde / Huorickis kand ic ſindige
Menſchegere ſaadanne Tegen? Oc der bleff en tve-
track iſland dem.

17. Sie sprachen wider zu dem blinden: Was sagst du von ihm / daß er hat deine augen auff gethan? Er aber sprach: Er ist ein Prophet.

De sagde igen til den Blinde/ Hirad siger du om hannem/ at hand oploed dine Øyen? De hand sagde/ Hand er en Prophere.

18. Die Jüden glaubten nicht von ihm,
daß er Blind gewesen / vund sehend
worden were / biß daß sie riefen den
Eltern / des / der sehend war worden.

Yoderne trode icke om hannem / at hand haſſe
verit blind / oc vaar bleſſuen ſeendis / Gor end de ſalle
de hans Goreldre / ſom vaar bleſſuen ſeendis.

19. Fragten sie / und sprachen : Ist das euer Son / welchen ihr saget / er sey blind geboren ? wie ist er denn nun sehend?

Spurde dem at / oc sagde / Er dette eders Son /
huilcken i siige hand er blind fød? Huorledis er hand
da nu seendis?

20. Seine Eltern antwortten jnen/
vnd sprachen: Wir wissen / daß diser
vnsrer Son ist / vnd daß er blind gebo-
ren ist.

Hans Foreldre suarede dem / oc sagde / Vi vide /
at denne er vor Søn / oc at hand er blind fød.

21. Wie er aber nun sehend ist / wissen wir nicht / Oder wer ihn hat seine augen auffgethan / wissen wir auch nicht. Er ist alt genug / fraget ihn / laßset ihn selbsts für sich reden.

Men huorledis hand er nu seendis / vide wi icke /
 Eller huosom haffuer oplader hans eyen / vide wi oc
 icke / Hand er gammil noch / spører hannem at / lader
 hannem selff tale for sig.

Capitola IX.

16. Tedy nŕŕetŕij z Zákoni
kuow prawili: Nemŕj ten Eŕlo
wŕŕ od Boha / kerŕŕj Seboty
neŕŕetŕij. Giniŕj prawili: Kte
raŕ mŕŕŕe Eŕlowŕŕ hŕŕŕŕŕŕŕŕ
to diwŕj ŕiniŕ: Wylo rozdŕŕes
niŕ meŕy niŕni.

Korzystaj niekorzystaj; Saryżeni
bow mówili / Człowiek ten nie jest
od Boga / bo nie strzeże świątyni:
Drudzy zaśie mówili / N i k t o ż b y
mógł człowieka grzesznych takowe
czuwać czynić? y było rozermienie
miedzy nimi.

17. Tschon op'et kelli Glep:
mu : En pat co prawisš o
tom / kterš, otowel oš twě ?
A on keli: Prorok gest,

Powtore rzetli ślepemu / Ty co
reż miewiś o nim je otworzył oczy
tymotee / Z on powiedział / Proste
ci jest.

18. Tedy židě newěřili o něm.
by Stepp byl a prožtel a žgsau
pewelali Modit' uho toho rterp
bylprožtel.

A niewierzyle Żydowie o nim
 żeby miał być ślepym / a żeby mógł
 wzrosć / a żeby mogli rodzicom ones
 go Ełchory wzrosć otrzymal.

19. W otázali gich / řkauce :
 Tmoli gest Syn wás / o kter
 reuž wy prawijte / jebý slepý
 narodil se? Literaž tchdy nys
 ni widi.

Pyrali ich tedy mowiąc /
 thenże jest syn wąż on fctore go
 ściepowiedali być slepo národzie
 nym? Jákoby między teraz widzi.

20. Odpověděli jim Rodi-
tově jeho / řekl: Wijmet Je-
tento jest Syn náš / a je jest
Slepý se narodil.

Отповѣдѣли имъ родѣицы се-
гоу речеши / Миимъ же то жеи он
сынъ нашъ / а ѿ насъ не роудитъ.

21. Ale škral nymij wibij/
newijme/ aneb fdo gesti otawfel
oči geho/ myt newijme: pčante
seho/ wšar lčha má/ onť sám
za seke bude mlwřiti.

Leczi Aforter; przepisał nie
 wiemy / ſbo ſiſho utworzył ocy
 tego / my niewiemy / maciata / py
 tany; ſame go / a onci o ſobie po
 wie.

ט

ט

θ'.

22 הליו אמרו אברהם
מטול הנבא ידעו
יהודים פסקו הוה ציר
ההדריא האו אנש ידעא פה
המשיחא הו יפקודיהו מו
בגושתא :

*Il padre e la madre sua disser queste cose, perche teneuano i Giudei: con-
ciosia che i Giudei s'erano di gia conue-
nuti che se alcun il confessaua per Christo,
fusse scacciato da la sinagoga.*

23 מטול הנבא אמרו
אברהם ידעל לה לשנויה
לה שאלו :

*Per questa ragione suo Padre e sua
Madre dissero, Egli è ineta, domandate-
me lui.*

24 וקראו הי לגברא
התתמו ובניו להו דארתיה
הוא סמניא ואמרו לה
שבח לאלהא חנו ציר
ידעין דהנא גברא ח
חטא הו :

*Per la seconda volta dunque chiama-
uono l'huomo che era stato cieco, e disserli,
Da gloria a Dio: noi sappiamo che
queste huomo è peccatore.*

25 ענא הו ואמר להו אנ
חטא הו לא דע אנני
הדא דין דע אנא דסמניא
הוית והשא הא הוא אנא :

*Egli rispose, e disse, S'egli sia peccato-
re io non lo so: ma cosa se bene, che essen-
do io già cieco, hora veggio.*

26 אמרו לה הוב מנא
עבר לך איכנא פתח לך
צינור :

*Et essi di nuouo lo dissero, Che ti fece
egli? come s'aperse gli occhij?*

27 אמר להו אמרו
לכו ולא שמעתו מנא
צביו אנתון למשמע למא
אף אנתון תלמדיא צביו
אנתון למחוא לה :

*Egli rispose loro, Io Se l'ho già detto, e
non l'hauete udito, perche volete ser-
uirlu di nuouo? Volete ancor voi esser suoi
discipoli?*

22 ואלה דברו יולדיו כי ידעו
את היהודים כי מאן נסכו
היהודים אשר אם איש יתוודה
כי המשיח הוא ישלך מעדתם :

*Esto dixeron sus padres, porque auian mic-
do delos Iudios: porque ya los Iudios auian con-
spirado, que si alguno confessasse ser el el Christo
que fuese fuera de la Synoga.*

23 על כן אמרו יולדיו כי הוה
לו אחיו חטא לו :

*Por esso dixeron sus padres, Que edad tiene
preguntalde a el?*

24 ויקראו שנית לאיש אשר
היא עור ויאמרו אליו שים נא
כבוד ליהוה ונתן לו תורה יודעים
אנחנו כי תאדם הוה חטא הוא :

*Antique boluieron a llamar al hombre que
auia sido ciego, Y dixerone, Da gloria a Dios, no-
fotros sabemos que este hombre es peccador.*

25 ויען ויאמר אם חטא הוא
לא ידעתי אהד ידעתי כי עור
הייתי ומעתה רואה אנכי :

*Entonces el respondio, y dixo, Si es pecca-
dor, no lo se: vna cosa se, que auiendo y sido cie-
go, aora veo.*

26 ויאמרו לו עודנו מה עשה
לך איר פקח את עיניך :

*Y boluieronle a dezir, Que te hizo? Como
te abrio los ojos.*

27 ויען להם צם עת אמרתי
לכם ולא שמעתם מה ואח
עודכם תאבו לשמוע היום
אתם תאבו להוית תלמידי :

*Respondioles. Ya os lo he dicho, y lo aueys
oydo: que mas quereys oyr? Quereys tambien
vosotros hazeros sus discipulos?*

22. Ταυτα ειπον οι πατερς αυτου,
οτι εφ' ου γινωσκουσιν ηδην οτι
σωατι οτι οι ιουδαιοι, ινα εαν τις
αυτον ομολογησεν χριστον, κατα-
σκευαζουσιν ην ητις.

*Son pere & sa mere dirent ces choses
pource qu'ils craignoient les Iuifs. Car
les Iuifs auoyēt desia arresté que si quel-
cun l'aduouoit estre le Christ, il seroit
ietté hors de la synagogue.*

23. Διὰ τούτο οι πατερς αυτου ειπον,
οτι ηλικιου εχθι, αυτον ερωτησαν.

*Pour ceste cause son pere & sa me-
re responderent, Il a de l'age, interro-
gez-le.*

24. Εφ' ωσην ουκ εν δουλεια
τον ανθρωπον ες τον φυλον, και
ειπον αυτω, δεξαι δ' οξαν τον
μας ειδαμεν οτι ο ανθρωπος ε-
στιν αμαρτωλος εστιν.

*Ils appellerent donc pour la seconde
fois l'homme qui auoit esté auuegle, &
lui dirent, D'ou gloire à Dieu: nous sa-
uons que cest homme est mechant.*

25. Απεκριθη ους ειπας, και
ειπον, ει αμαρτωλος εστιν, οκ οι-
δα, ει οίδα, οτι τυφλος εστιν, α-
ντι ελθω.

*Il respondit, & dit, S'il est mechant,
ie ne sai: vne chose fai-je bien, c'est que
l'estoy é auuegle, & maintenant ie voi.*

26. Ειπον ο αυτω παλιν, τι ποι-
ησες ου; οως λυσις ου τας οφ-
θαλμους;

*Dont il lui dirent derechef, Que t'
a-il fait? comment a-il ouuert tes y-
eux?*

27. Απεκριθη αυτοις, ειπον υ-
μιν ηδη και οτι ηκουσατε τι παλιν
ηλεπε αυτον; μη και υμεις ηλε-
τε αυτην μαθηται ημετεροι;

*leur respondit, Je le vous ai déjà
dit, & ne l'auiez point escouté, pour quoi
le voulez-vous encore ouir, voulez-
vous aussi estre ses disciples?*

22. Hæc dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudæos, iam enim conspiraverant Iudæi, ut si quis cum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret.

These wordes spake his parents / be-
cause they feared the Jewes: for the Je-
sus was had ordeigned alreadie / that if any
man did confesse that he was the Christ /
he should be excommunicat out of the
Synagogue.

23. Propterea parentes eius dixerunt, Quia aetatem habet, ipsum interrogate.

Therefore sende his parentes / He
is oldenmou: aſke him.

24. Vocaverunt ergo rur-
sum hominem qui fuerat
cæcus, & dixerunt ei, Da
gloriam Deo, nos scimus
quia hic homo peccator est.

Then againe called they the man that had bene blind; & said vnto him / Give glory vnto God; we know that this man is a sinner.

25. Dixit ergo eis ille, Si peccator est, nescio: unum scio, quia cæcus cum essem, modò video.

Then he answered, and said, Whether he be a sinner or no, I can not tell: one thing I know / that I was blind / and now I see.

26. Dixerunt ergo illi, Quid
fecit tibi? quomodo aperuit
tibi oculos?

Then said they to him againe: What
did he to thee? how opened he thine e-
yes?

27. Respondite eis, Dixi vo-
bis iam, & audistis: quid ite-
rum vultis audire? nunquid
& vos vultis discipuli eius
fieri?

He answered them / I haue tolde
you already; and ye haue not heard it :
wherefore would ye heare it againe?
will ye also be his disciples?

22. Solches sagten seine Eltern/
denn sie forchten sich für den Jüden/
Denn die Jüden hatten sich schon
vereinigt / So iemand zu für Chri-
stum bekennete / daß derselbige in
Bann gethan würde.

Saadan sagde hans Førelære / thi de frøetede sig
for Jøderne / Thi Jøderne hafde allerede sambunden
sig / Der som nogen bekende hannem for Christum /
at der samme skulde seeris i Vande.

23. Darumb sprachen seine Eltern:
Er ist alt genug / fraget ihn.

Der faare sagde hans Foreldre / Vand er gammill
noel / spører hannem at.

24. Da riefen sie zum andern mal dem menschen der blind gewesen war/ vnd sprachen zu ihm: Gib Gott die ehre/ Wir wissen daß diser Mensch ein Sünder ist.

Da fællede de anden gong det Menneske / som haaff-
de verit blind / oc sagde til hannem / Giff Gud ære /
Wi vide at dette Menneske er en Syndere.

25. Er antwortet / vnd sprach: Ist
er ein Sünder / daß weiß ich nicht/
Eines weiß ich wol / daß ich Blind
war / vnd bin nun sehend.

Hand suarede oec sagde / Er hand en Syndere / den
veed ieg icke / En ting veed ieg vel / at ieg vaer blind /
oec er nu seendis.

26. Da sprachen sie wider zu ihm:
Was thet er dir? Wie thet er deine
augen auff?

Da sagde de til hannem igen / Hvad gjorde hand
ved dig? Hvorledes oplof hand dine øyen?

27. Er antwortet ihnen: Ich hab's euch jetzt gesagt / habt ihrs nicht gehöret? Was wolt ires abermal hören? wolt ihr auch seine Jünger werden?

Hand suarede dem / Jeg sagde eder det nu / hørde i deri pte? Hvad vilde i atter høre der? Vilde i os hliffue hans Disciple?

22. To proto kŕsti Křitiŕ
wŕ geho / že se bŕti židŕm / neb se
bŕti spŕti židŕ / wŕnallibŕ ho
ŕdo Křitiŕ / aby bŕl wŕobŕ
cowŕn.

Toćmowili rodzićcy tego Jeſu:
bali Żydow/ Abow/ miż poſtęba
nowali byli Żydowie/ i Jeſu by
eſto wyznał Chryſtusem/ aby był
sbożnice wyrzucon.

22. Protokol řekli Kodítkovi
gcho/Wař četa pante se ho.

A dla tegoż powiedzieli rodzi-
cy tegoż: Macież pytać się samie-
go.

24. Tedy zawolali opět žnoi
mu tlowěta lterh^h byl jlepp / a
řekli gemu: Wzday chwāsu
Bohu / my wiime že tlowěť
tento hřij^h / n^hij^h gest.

Wzwałi tedy powtore cło-
wieka który był ślepym/ y rzekli/
Daj chwała Bogu/ bo my wiemy
że to jest człowiek grzeszny.

25. Tēhdy on fēll gīm: Ges
fili h̄rissn̄h newīm / neſ to
wīm / ſe fowē gſem byl ſlepp /
gīſ wunīſ woldīm.

Ale on odpowiedział y rzekł /
 Iż wiecieci nie jesteście grzeszney / cho-
 tędno wiem / iż będac ślepym / teraz
 widzę.

26 **W** feli gemu oni opēt :
 To gest včiniš tobě : fterak gest
 tobě otvofel vči :

Pytali go iście powtórę
Coż uczynił? i tak otem orzył o
czymś

27. Odywēdēl gim: Poi
wēdēl seim wām giſ / a ſlyſſeli
gſte: Proē opēi ſlyſſeti cheete ē
ſdallig n wy cheete Bēdiniſen
geho bōi ē

Odpowiedział im tedy / Już
 ciem wam powiedział / Nie szukaj
 liście / Przyszcieżcie drugi raz
 słyszeć głosu / Boły wy głosu /
 byście być zwołani do tego r

ט

28 הָיוּ דִּוְצִיחֵי וְהִי וְאִמְדִּין
לָהּ אֲנִתָּה הִי תִלְמִידָהּ דְּהִי
חֲנוּ צִיר תִלְמִידָהּ חֲנוּ ד'
דְּמוֹשָׁה :

*Allora effegli disse Sillania, e disse-
ra, Tu sei mia discepola, noi siamo discepoli
di Moise.*

29 וְיִדְעִינוּ דַּעַם מוֹשֶׁה
אֱלֹהֵא מִלֵּל לְהֵנָּה דִּין לָא
יִדְעִינוּ מִן אִמְכָּה הִי :

*Noi sappiamo che Iddio parla a Moise
se: ma costui non sappiamo donde sia.*

30 עֲנָה הוּא גִבְרָא וְאִמְר
לְהוֹן בְּהִנָּה הוּא הַכִּיָּר
לְמִתְדַּמְרוּ דְּאִנְתִּיו לָא
יִדְעוּ אִנְתִּיו מִן אִמְכָּה
הִי וְצִינָה דִּי לִי בִּתְתָּה :

*Quell'huomo rispose, e disse loro, Cer-
tamente in questo è una cosa mai abita-
ta, che non sappiate cosa egli sia, e pur lui
aperti i miei occhi.*

31 יִדְעִינוּ דִּין דְּאֱלֹהֵי
בְּקִלָּא דְּחִשְׂיָא לָא שְׂמַע
אֱלֹהֵא לְבוֹן דִּדְחֵל מִבְּהָ וְעִבְר
בְּבִינָה לְהוּ הוּא שְׂמַע :

*Noi sappiamo pure che Iddio non esau-
disce i peccatori: ma se uno è ferito da
Dio, e fa la sua volontà egli è esaudito.*

32 מִן עֲלֵם לָא אֲשַׁתְּמַעַת
דְּפִתְחָ אִנְשׁ עֲיִנָּה דְּסַמְיָא
דְּאִתְדִּיר :

*Non s'è solito piangere che alcuno hab-
bia aperti gli occhi d'un cieco nato.*

33 אֱלֹהֵי לָא מִן אֱלֹהֵי
הוּא הֵנָּה לָא מְשַׁכַּח הוּא
הֵנָּה לְמַעְבָּר :

*Se costui non fusse da Dio, non potreb-
be far cosa alcuna.*

34 עֲנוּ וְאִמְדִּין לָהּ אֲנִתָּה
כִּלְךָ בְּחִטְיָהּ אֲתִלְדִּיר
וְאֲנִתָּה מִלֵּךְ אֲנִתָּה לָו
וְאִמְכָּהּ לְבָר :

*Essi risposero, e dissero, Tu sei tutto
nato ne i peccati, & insegna a noi? E così
lo scacciarono fuori.*

ט

28 וְיִרְיִבֹּתָּ וְיִאֲמְרוּ אֲתָּה תְּהִי—
תִלְמִידָהּ וְאִנְחֵנוּ תִלְמִידֵי מֹשֶׁה
נִהְיָה :

*Y maldixeronlo, Y dixeron, Tu seas su dis-
cipulo? que nosotros discipulos de Moysen so-
mos.*

29 אִנְחֵנוּ יִדְעֵנוּ כִּי אֱלֹהִים
דִּבֶּר אֶל־מֹשֶׁה וְאֵת תִּלְדֵּי לָא
יִדְעֵנוּ מֵאֵין הוּא :

*Nosotros sabemos que a Moysen hablo Di-
os: mas este no sabemos de donde es.*

30 וַיַּעַן הָאִנְשׁ וַיֹּאמֶר לָהֶם
הֲאֵת הִיא נִפְלְאָה בְּעֵינֵי כִי אֲנִים
לָא יִדְעֵתֶם מֵאֵין הוּא וּפְקַח
אֵת־עֵינֵי :

*Respondiole: aquel hombre, y dixoles, Ci-
erto maravillosa cosa es esta, que vosotros no sa-
beyis de donde sea, y a mi me abrió los ojos.*

31 וַיִּדְעֵנוּ כִּי אֱלֹהִים אִנְשׁ שׁוֹמֵעַ
אֵת־הַחֲטָאִים כִּי אִם אֵת
יִדְּא אֱלֹהִים וְהַעֲזִישָׁה אֵת רְצוֹנָו
אֵת־שׁוֹמֵעַ :

*Y sabemos que Dios no oye a los peccado-
res: mas si alguno es temerode Dios, y haze su
voluntad, a este oye.*

32 מַעֲלֵלִים לָא נִשְׁמַע בִּי פִקַּח
אִישׁ עֵינֵי עִוֵּר גּוֹלֵד :

*Desde el figlo no fue oydo, que abriessse al-
guno los ojos devno que nació ciego.*

33 אִם זֶה אִנְשׁ מֵאֱלֹהִים לָא
יָכֹל לַעֲשׂוֹת מֵאוֹמְהָ :

*Si este no fuera venido de Dios, no pudiera
hazer nada.*

34 וַיַּעַן וַיֹּאמֶר לוֹ בְּחִטְיֹת
אֵת גּוֹלְדָתָּ כִּלְךָ וְאֵת תִּלְמִידָו
יִשְׁלִיכְתּוּ חוּצָה :

*Respondieron, y dixeronle, En peccados e-
res nacido todo: y tu nos ensennas? Y echaron-
lo fuera.*

θ.

28. 'Ελοιδορησαν σου αὐτὸν, &
εἶπον. σὺ εἶ μαθητὴς Μωϋσέως· ἡμεῖς
δὲ ὁ μαρτύρων ἱσχυρὸν μαθητῶν.

*Lors ils l'iniurierent, & dirent, Toi,
sois son disciple: quant à nous, nous so-
mes disciples de Moÿse.*

29. 'Ημεῖς οὐδ'αὐτοῦ ὅτι μωσὴν λα-
λομένην ὁ θεὸς τῷ τινι διέσακ' ὁδω-
σάτω τινι ἐστίν.

*Nous savons que Dieu a parle à Moy-
se: mais quant à celui ci, nous ne savons
d'où il est.*

30. 'Απεκρίθη ὁ ἀνθρώπος· καὶ
εἶπεν αὐτοῖς, ἐν γὰρ ταῦτα θαυμά-
ζετε ἐστω, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέ-
ραν, καὶ οὐκ οἶδατε μὴ τις ἐφ' ἡλ-
μύς.

*L'homme respondit, & leur dit, Cer-
tes en cela est un cas estrange, que vous
ne savez d'où il est: & toutesfois il a ou-
vert mes yeux.*

31. 'Οὐδ'αὐτοῦ ὅτι ἀμδρωτοῦ ὁ
θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐὰν τις θεοσε-
βῇ ἐν καὶ τὴν θελήμα αὐτοῦ ποιῇ,
ταῦτα ἀκούει.

*Or nous savons que Dieu n'exauce
point les melchans: mais quelcun est
serviteur de Dieu, & fait la volonté d'i-
celui, il l'exauce.*

32. 'Επεὶ οὐκ ἐστὶν καὶ ἡκεῖθεν ὅ-
τι ἡμεῖς περὶ ἐφ' ἡλμύς ἐν τῷ φλογί
γεννηθέντες.

*On ne fut-il ouï dire, qu'aucun ou-
vrir les yeux d'un aveuglé né.*

33. Εἰ μὴ ὡς εἶπεν ὁ θεός,
ὅτι ἡδύναται ποιῆσαι ὅσα ἐθέλει.

*Si celui ci n'estoit de Dieu, il ne pou-
vroit rien faire.*

34. 'Απεκρίθησαν καὶ οὗτοι αὐ-
τῷ. ἐν ἀμδρωτίας σὺ ἐγὼν ἡμεῖς ὁ-
λοῦ, καὶ σὺ διδάσκαλος ἡμῶν, καὶ
ἐξέβαλον αὐτὸν ἐξω.

*Ils respondirent, & lui dirent, Tu es
du tout né en pechès, & tu nous ensei-
gnes? Et le jetterent hors de la synago-
gue.*

CAP. IX.

28. Maledixerunt ergo ei, & dixerunt, Tu discipulus illius sis: nos autem Moyse discipuli sumus.

Then checked they him & sayde: Thou his disciple: We be Moses disciples.

29. Nos scimus quia Moyse locutus est Deus, hunc autem nescimus unde sit.

We know that God spake with Moses: but this man we know not from whence he is.

30. Respondit ille homo, & dixit eis, in hoc enim mirabile est quia vos nescitis unde sit, & aperuit meos oculos.

The man answered, and said unto them: Doubtes / this is a marvellous thing: that ye know not whence he is: and yet he hath opened mine eyes.

31. Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit.

Nowe we knowe that God heareth not sinners: but if any man be a worshipper of God, and doeth his will, him heareth he.

32. A seculo non est auditum, quia quis aperuit oculos caeci nati.

Since the world began was it not heard that any man opened the eyes of one that was borne blinde.

33. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quicquam.

If this man were not of God, hee could haue done nothing.

34. Responderunt, & dixerunt ei, In peccatis natus es totus, & tu doces nos? & eiecerunt eum foras.

They answered, and said unto him: Thou art altogether borne in sinnes: and dost thou teach vs? So they cast him out.

Das IX. Capitel.

28. Da fluchten sie ihm / vnd sprachen: Du bist sein Jünger / Wir aber sind Moses Jünger.

Da handede de hannem / oc sagde / Du est hans Discipel / Wi ere Mose Disciple.

29. Wir wissen daß Gott mit Mose geredt hat / Disen aber wissen wir nicht von wannen er ist.

Wi vide / at Gud haßuer talet mei Mose / Men wi vide icke hueden denne hand er.

30. Der Mensch antwortet / vnd sprach zu jnen: Das ist ein wunderlich ding / daß ihr nicht wisset / von wannen er sey / vnd er hat meine augen auff gethan.

Der Menniste suarede / oc sagde til dem / Der er en vnderlig ting / at icke vide / hueden hand er / oc hand haßuer opladet mine Øyen.

31. Wir wissen aber / daß Gott die Sünder nicht höret / Sondern so jemand Gotts fürchtig ist / vnd thut seinen Willen / den höret er.

De wi vide / at Gud hører icke Syndere / Men der som nogen er Gudstyctig / oc gør hans vilie / den hører hand.

32. Von der Welt an isis nicht erhört / daß jemand einem gebornen Blinden die augen auffgethan habe.

Fra Verdens begyndelse er der icke hørt / at nogen oplod Øyene paa en / som vaar fød Blind.

33. Were diser nicht von Gott / er köndte nichts thun.

Vaare denne icke aff Gud / hand kunde intet gøre.

34. Sie antwortten / vnd sprachen zu ihm: Du bist ganz inn sünden geboren / vnd lehrest vns / vnd stießest ihn hinaus.

De suarede / oc sagde til hannem / Du est aldelis fød i Synd / oc lærer oss / De de stente hannem hen ud.

Kapitola IX.

28. Protoj / Josefili genua fecti: Ty sam Bednitkem geho bud / my gine Bednitkem / cy Monzjssowi.

Tedy go oni skomocili k mowi / l / Dady ty sam tego zwolnikiem / myciechmy sa / Mojsesowi zwolensnicy.

29. My wijsme / ze Monzjssowi mlunwil Duch / o tomito pak newijsme / odkud gest.

My wiemy ze Bog y Mojses sam mowil / k ten slaby byl iac wiemy.

30. Odpowiedzil ten Eflowil / a fecti gin: W tom zagist dsi wne gest / ze wy newijsie odkud gest / a wssak otworil oci me.

Ktak im on odpowiedzial y rzekl / Choct w tym dziwno ze wy nie wiecie stad test / a wždy otworzy ocsy moie.

31. Wijsme pak ze Bish hrij / smi know nescihsy: Ale gestli kdo ciitel Bozji a wuoli geho cinij / toho slusly.

A wiemy thez iz grzesnych Bog nie wysluchawa / sedno tego kichory jest chwalca Bozym / a wos la tego czyni / tego c wysluchawa.

32. Od wsku neni sluchano / aby kdo otworil oci slepyho narozneho.

Od wielow to nie jest rzecy sluchano / aby kto otworzył ocsy sleponarodzennego.

33. Bytkento nebyl od Boga / nemohlby nic chetchoz wti miti.

A testijebychy then nie byl od Boga nie mogliiby nic uczynic.

34. Odpowiedzil genu: Ty w hrijshch wesskeren gsh se narodil a co ty nas wtijs? W wy hnali gen wen.

Odpowiedzieli mu tedy y rzec / Eli / Tyś jest w grzechoch narodził / a co ty nas wtyjs? W wy hnali go wien.

ט

35. נִשְׁמַע יֵשׁוּעַ דַּאֲבָקוּחִי
לְבַד נִשְׁמַעְתִּיהָ וְאָמַר לָהּ
אֵת מִתְּבוֹן אֵת בְּרִית
דְּאַלְהֵי:

*Issy intese che l'haucauano f. acca-
to fuore, & hauendalo ritrouato lu disse,
Credi tu nel Figliuol de Dio?*

36. אָמַר הוּא דַּאֲבָקוּחִי
וְאָמַר מִנּוּ מִנּוּ דַּאֲבָקוּחִי
בְּרִית:

*Colui rispose, e disse, E chi è egli, Si-
gnore, acciò che io creda in lui?*

37. אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ חֲזַקְתִּיהָ
וְהוּא דַּאֲבָקוּחִי בְּרִית:

*Issy li disse, Tu l'hai veduto, & è
colui che parlo teo.*

38. הוּא דַּאֲבָקוּחִי
וְאָמַר מִנּוּ מִנּוּ דַּאֲבָקוּחִי
בְּרִית:

*Allora egli disse, Io credo, Signore: e
adorolo.*

39. אָמַר יֵשׁוּעַ לְרִיבָה ד'
דַּאֲבָקוּחִי אֵת אֵת דַּאֲבָקוּחִי
וְהוּא דַּאֲבָקוּחִי בְּרִית:

*For Issy disse, Io son venuto in que-
sto mondo per far giudicio: a fin che quei
che non veggono, veggano: e quei che
veggon, auengano ciechi.*

40. נִשְׁמַע מִן פִּי אֵלֶּיךָ
אֵלֶּיךָ דַּאֲבָקוּחִי בְּרִית
וְאָמַר לָהּ אֵת אֵת דַּאֲבָקוּחִי
בְּרִית:

*Et alcuni di Farisei che erano seco &
diron questo, e disserli, Siamo forse anco-
ra ciechi?*

41. אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ אֵלֶּיךָ
כִּי אֵת אֵת דַּאֲבָקוּחִי
בְּרִית אֵת אֵת דַּאֲבָקוּחִי
בְּרִית אֵת אֵת דַּאֲבָקוּחִי
בְּרִית:

*Issy disse loro, Se voi foste ciechi,
non habete peccato: ma hora voi dite,
Noi vediamo: però il vostro peccato resta.*

ט

35. נִשְׁמַע יֵשׁוּעַ כִּי הִשְׁלִיכוּהוּ
חֲחוּצָה וּבְאִשְׁר מִצָּאוֹ אָמַר לוֹ
חֲתָם מִאֲמִיר בְּבִן-אֱלֹהִים:

*Oyó Iesus que lo auian echado fuera: y
hallandolo, dixole, Tu crees en el Hijo de Dios?*

36. נִשְׁמַע הוּא דַּאֲבָקוּחִי
וְאָמַר מִנּוּ מִנּוּ דַּאֲבָקוּחִי
בְּרִית:

*Respondió el, y dixo, Quien es Sennór, para
que crea en el?*

37. אָמַר לוֹ יֵשׁוּעַ וְהָיָה אֵת
וְהָמַדְבַּר אֵלֶיךָ הוּא:

*Y dixole Iesus, Y haslo visto, y el que habla
contigo el es.*

38. וְהוּא אָמַר מִאֲמִיר אֵלֶיךָ
נִשְׁמַע לוֹ:

*Y el dize, Creo Sennor- Y (prostrandose,)
adorólo.*

39. אָמַר יֵשׁוּעַ לְמִשְׁפָּט אֲנִי
אֵלֶּיךָ הַעוֹלָם הוּא בְּאֵת אֵת
וְהָיָה אֵת אֵת דַּאֲבָקוּחִי
בְּרִית:

*Y dixo Iesus, Yo para iuyzio he venido a este
mundo, para que los que no veen, vean: y los que
veen, sean cegados.*

40. וּמִקְצַת הַמִּשְׁפָּט אָשֶׁר
הָיָה עִמּוֹ שָׁמַע אֶת-חֲדָבְרֵיהֶם
הָאֵלֶּיךָ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲגַם אֲנִי
עוֹרִים הֵם:

*Y oyeron esto algunos de los Phariseos que
estauan con el, y dixeronle, Somos nosotros tam-
bien ciegos?*

41. וַיֹּאמְרוּ לָהֶם יֵשׁוּעַ אִם עוֹרִים
אַתֶּם לֹא תִהְיֶה לָכֶם חֲטָאָה
וְעַתָּה אֲמַרְתֶּם כִּי רָאִינוּ לָכֶן
חֲטָאְתֶּם עֲלֵיכֶם:

*Dixoles Iesus, Si fuerades ciegos, no tauie-
rades peccado: mas aora porque dezis, Venimos,
narranto vuestro peccado permanece.*

θ.

35. Ἐκείθεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέλαυν
αὐτοὺς ἐξ ἡμῶν αὐτοῦ, εἰπὼν
αὐτοῖς, σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ
θεοῦ;

*Iesus entendit qu'ils l'auoyent ietté
hors: & l'auant erroué, lui dit, Crois-tu
au Fils de Dieu?*

36. Ἀπεκρίθη αὐτῷ, καὶ εἶ-
πε, τίς ἐστὶν κύριος, ὃς πιστεύω εἰς
αὐτόν;

*Et il respondit, & dit, Qui est-il, Sei-
gneur, à qui ie croye en lui.*

37. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶ-
πακεν αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ
σου, ἐκεῖνος ἐγώ.

*Iesus lui dit, Tu l'as veu, & c'est ce-
lui qui parle avec toi.*

38. Ὁ δὲ εἶπεν, πιστεύω κύριε, &
προσκύνησεν αὐτῷ.

*Lors il dit, Ey croy, Seigneur: & l'
adora.*

39. Καὶ ἔπειθ' Ἰησοῦς, εἰς κριμὰς
ἔγωγε εἰς τὸν κόσμον ἐλθὼν ἵνα
οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ
οἱ βλέποντες στυφλοὶ γένωνται.

*Et Iesus dit, Je suis venu en ce mon-
de pour exercer iugement, afin que ce-
ux qui ne voyent point, voyent: & ceux
qui voyent, deuiuent auengies.*

40. Καὶ ἔρριπεν ἐν τῷ φασματί-
σιν αὐτοῦ οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ
εἶπεν αὐτοῖς, μή καὶ ὑμεῖς τυφλοὶ
ἐστέ;

*Et quelques vns d'entre les Pharisi-
ens qui estoient avec lui, ourent cela,
& lui dirent, & nous sommes-nous aus-
si auengies?*

41. Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, εἰ τυ-
φλοὶ ἦτε, οὐκ εἴτε ἔχετε ἁμαρτί-
αν· γὰρ δεῖ λέγεσθαι, ὅτι βλέπομεν, καὶ
οὐκ ἁμαρτύνομεν· οὐκ ἐστίν.

*Iesus leur dit, Si vous estiez auen-
gles, vous n'auriez point de peccé: ma-
is maintenant vous dices, Nous voyons, &
pourtant nous ne sommes point peccés.*

CAP. IX.

35. Audivit Iesus quia eiecerunt eum foras: & cum invenisset eum, dixit ei, Tu credis in filium Dei?

Iesus heard that they had cast him out: & when he had found him, he said unto him / Dost thou believe in the Sonne of God?

36. Respondit ille, & dixit, Quis est Dominus, ut credam in eum?

He answered, and said, Who is he Lord, that I might believe in him?

37. Et dixit ei Iesus, Et vidisti eum: & qui loquitur tecum, ipse est.

And Iesus said unto him, Dost thou hast seen him? & he is to that talketh with thee?

38. At ille ait, Credo Domine. Et proci dens adora vit eum.

Then he said, Lord, I believe, and wor shipped him.

39. Et dixit ei Iesus, In iudicium ego in hunc mundum veni: ut qui non vident videant, & qui vident cæci fiant.

And Iesus said, I am come into this world: that they which see not, might see: and that they which see, might be made blinde.

40. Et audierunt quidam ex Phariseis qui cum ipso erant: & dixerunt ei, Nun quid & nos cæci sumus?

And some of the Pharisees which were with him, heard these things, and said unto him, Are we blinde also?

41. Dixit eis Iesus, Si cæci essetis, non haberetis peccatum, nunc verò dicitis, Quia videmus, Peccatum vestrum manet.

Iesus said unto them, If ye were blinde, ye should not have sinne: but now ye say, We see, therefore your sinne remaineth.

Das IX. Capitel.

35. Es kam für Iesum / daß sie ihn außgestossen hatten / vnd da er ihn fand / sprach er zu ihm: Glaubest du an den Sohn Gottes?

Der kom faar Ihesum / at de vdstotte hannem / De der hand fant hannem / sagde hand til hannem / Eror du paa Guds Son?

36. Er antwortet / vnd sprach: HERR / welcher istis? auff daß ich an ihn glaube.

Hand suarede / oc sagde / HERR / huilken er den? At ieg fand tro paa hannem.

37. Iesus sprach zu ihm: Du hast ihn gesehen / vnd der mit dir redet / der istis.

Ihesus sagde til hannem / Du haaffuer seet hannem / oc den som taler med dig / den er det.

38. Er aber sprach: HERR / ich glaube / vnd betet ihn an.

Da sagde hand / Jeg tror / De hand tilbad hannem.

39. Vnd Iesus sprach: Ich bin zum Gerichte auff diese Welt kommen / auff daß / die da nit sehen / sehend werden / Vnd die da sehen / Blind werden.

De Ihesus sagde / Jeg er kommen til Dom i den ne Verden / Paa det at de som icke see / skulle vorde seendis / De de som see / skulle vorde blinde.

40. Vnd solches höreten etliche Pharisæer / die bey ihm waren / vnd sprachen zu ihm: Sind wir denn auch Blind.

De saadant hørde nogle aff de Phariseer / som vaare hos hannem / oc sagde til hannem / Ere vi da oc blinde?

41. Iesus sprach zu ihnen: Weret ir blind so hettet ir keine sünde / Nun ihr aber sprecht / Wir sind sehend / bleibet eure sünde.

Ihesus sagde til dem / Vaaret blinde / da haaffde i ingen synd / Men nu i sige / Vi ere seendis / da bliffuer eders synd.

Kapitola IX.

35. V vstlyšel Gefijs: Jeg sau gen vyphnati wen: a fndž gen nateł / kelt genu: Wtęstlyż ty w Syna Bęstho?

Wstlyśal Jezus iż go preez wyrzuali / a gdy go znalazł / rzekł mu / Czy wierzyśli w Syna Bęstho.

36. Odpowiedział on a kelt: Kdo geśt PAN? a bych w dęś fil w nęho.

A on odpowiedział y rzekł / Kto jęś PAN? a bych w dęś w dęś.

37. W kelt genu Gefijs: V widęł gęso ho / a kteryż mluwioj s tebau / onę geśt.

Odpowiedział mu Jezus / W dęś kelt gęso / y kteryż mluwioj s tebau / onę geśt.

38. A on kelt: Wtęstlyż PAN. A padęś keltanęł se genu.

Wtęstlyż on rzekł / Wtęstlyż PAN. A padęś keltanęł se genu.

39. W kelt genu Gefijs: Na Saud gsem. vā pęstli na ten to Ewēł: aby ti kteryż newi dę / widęli: a kteryż widę / aby sęstly byli.

Potym rzekł Jezus / Jačem przyszedł na ten świat odprawy: wac sędu / aby ci kteryż nie widę / widę / a kteryż widę / aby sęstly byli.

40. V vstlyśal to nęstlyż PAN: konnen kteryż s nim byli a kelt genu: Jdali y my sęstly gęst.

Cho vstlyśal nęstlyż PAN: konnen kteryż s nim byli a kelt genu: Jdali y my sęstly gęst.

41. Nęstlyż genu Gefijs: Wy sęstly byli / kteryż bystęstne męli: Ale nęstlyż prawięte: Ze widę / protoż Nęstlyż wāso juośkawa.

A to im powiedział Jezus / Wy sęstly byli / kteryż bystęstne męli: Ale nęstlyż prawięte: Ze widę / protoż Nęstlyż wāso juośkawa.

ΚΕΦ Α Λ. ι.

אמרו אמין אמר אמן
לכיו דמו דלג צאל מו
תרעה לסרנא דענא אלא
סלק מו דיקא אחרנא הו
ענבא הו תגוס :

In Verità, in Verità io vi dico, Chi non entra per la porta ne l'ovile de le pecore ma vi saglie d'altronde, colui è un ladro & un assaffino.

2 הו דין דצאל מו תרעה
רענא הו דענא :

Ma chi entra per la porta, è il pastore de le pecore.

3 גלרנא נטר תרעה פתח
לה תרעה ונא שמענא
הלה ועדכתי הרב
בשמעיהו ומהק להו :

A questo apre il portinaro, e le pecore udono la sua voce : & egli chiama le sue proprie pecore per nome, e menale fuore.

4 ומי דאפק ענא
הדמיה אול ועדכתי
דילה אוליו פתחא מוטל
דדעיו מלה :

E quando egli ha messo fuore le sue pecore, & a loro intanto, & le pecore si seguitano : perche elle conoscono la sua voce.

5 פתר גלרנא דין לה
מלה ענא אלא צדקה
מהק דלא דענא קדמ
דנוכר :

Non seguitavano l'uno l'altro, ma si fuggivano uno da lui : perche chi non conosce la voce de li stranieri.

6 דנא פלאא אמר
להו ושוש קנו דין לה
דעו מנא מלל צמהו :

Essi, disse loro questa similitudine : ma essi non intesero che cosa fusse quella che egli parlava loro.

7 אמר להו דין טוב
ישוע אמין אמר א
אנא לכיו דאנא אגא
תרעה דענא :

Però che l'essy disse loro dimmoio : In Verità, in Verità io dico, che io son la porta de le pecore.

1 אמן אמן אמר אני לכם
אשר לא בא בשער מכלת הצאן
כי אם עולה במקום אחר וה
גנב ופריץ הוא :

Decierto decierto os digo, que el que no entra por la puerta en el corral de las ouejas, mas sube por otra parte, el tal ladron es y robador,

2 ואשר בא בשער דועה הצאן
הוא :

Mas el que entra por la puerta, el pastor de las ouejas es.

3 והשויער פתח לו והצאן שמעו
את קולו והוא קורא את צאנו
בשמותם ומציאם :

Aeste abre el portero, y las ouejas oyen su voz : y a sus ouejas llama por nombre, y las saca.

4 ובתוציאו את צאנו הולך
לפניהם ונצאן הלכו אחריו כי
ידעו את קולו :

Y como ha sacado fuera sus ouejas, va delante de ellas : y las ouejas lo siguen : porque conocen su voz.

5 ואחריו תכרי אנים באים
כי אם ינוסו ממנו כי לא
ידעים את קול תכרים :

Mas al estranno no seguiran, antes huyran de el : porqueno conocen la voz de los estrannos.

6 את חמשל הזה אמר להם
ישוע והמה לא דעו מה הו
אלה אשר דבר להם :

Esta parabola les dixo Iesus, mas ellos no entendieron que era lo que les dezia.

7 וישב ואמר להם ישוע אמן
אמן אמר אני לכם כי אני
הוא שער הצאן :

Boluióles pues Iesus á dezir, Decierto decierto os digo, que yo soy la puerta de las ouejas,

Αὐτὸν αὐτὸν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσέρχων διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αἰλην, ἀλλὰ ἀναβαίνειν ἀλλοῦθεν, ὁ αὐτὸς ἐστὶν κλέπτης καὶ λῃστής.

En verite, en verité je vous di, Que celui qui n'entre point par la porte à la bergerie des brebis, mais y monte par ailleurs, est larron & brigand.

2. ὁ δὲ εἰσέρχων διὰ τῆς θύρας, ποιμὴν ἐστὶν τῶν περὶ αὐτῶν.

Mais celui qui entre par la porte, est le berger des brebis.

3. Τότε ὁ θυροκτὴς ἀνοίγει, καὶ τὰ περὶ αὐτῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἰδὼν περὶ αὐτοῦ καλῶ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξέρχεται αὐτοὶ.

Le portier ouvre à cestuy là, & les brebis oyent sa voix, & il appelle les propres brebis par leur nom, & les mène hors.

4. Καὶ ὅταν τὰ ἰδὼν περὶ αὐτοῦ ἐκβάλῃ, ἐμπερὶ αὐτῶν περιέιται, καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ αὐτῶν ἐπὶ εἰδασὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

Et quand il a mis hors ses brebis, il va deuant elles, & les brebis le suivent, car elles cognoissent la voix.

5. Ἀλλοτρίων δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσι, ἀλλὰ φοβήσονται αὐτῶν, ὅτι οὐκ εἶδασιν τὴν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.

Mais elles ne suivront point un estranger, mais s'effrayeront arriere de lui : car elles ne cognoissent point la voix des estrangers.

6. Ταῦτάν τινι παρεμίμνηται αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἀλλ' οὐδεὶς ἐκ ἔγνω, οὐδ' αὐτοὶ ἐπίστευσαν αὐτῷ.

Iesus leur dit cette similitude : mais ils n'entendirent point quelles estoient les choses qu'il leur disoit.

7. Εἰπὼν δὲ ταῦτα αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, αὐτὸν αὐτὸν λέγω ὑμῖν, ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῆς αἰλης.

Iesus donc leur dit derechef, En verité, en verité, ie vous di, que ie suis la porte des brebis.

A Men, amen dico vobis qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde: ille fur est & latro.

Werich/werich I say unto you: he that entereth not in by the doore into the sheepefold: but climeth by an other way/he is at thise and a robber.

2. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium.

But he that goeth in by the doore: is the shepheard of the sheepe.

3. Huic ostiarius aperit: & oves vocem eius audiunt, & proprias oves vocat nominatim, & educit eas.

To him the porter openeth: and the sheepe heare his voyce: and he calleth his owne sheepe by name: and leadeth them out.

4. Et cum proprias oves traierit, ante eas vadit, & oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius.

And when hee hath sent forth his owne sheepe: he goeth before them: and the sheepe follow him: for they know his voyce.

5. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum.

And they will not follow a stranger: but they flee from him: for they knowe not the voyce of strangers.

6. Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.

This parable spake Iesus unto them: but they understood not what things hee saide which he spake unto them.

7. Dixit ergo eis iterum Iesus, Amen, amen dico vobis, ego sum ostium ovium.

I then sayde Iesus unto them againe: Werich/werich I say unto you: I am the doore of the sheepe.

Warlich / warlich / ich sage euch: wer nicht zur thür hinein gehet in den Schafftal / sondern steigt anderswo hinein / der ist ein Dieb vnd ein Mörder.

Sandelige / sandelige, Jeglicher edel: Hies som icke gaar ind at Døren i Gaarestien: men stiger andenstedt der ind: Hand er en Duff oc en Mordere.

2. Der aber zu der Thür hinein gehet / der ist ein Hirte der Schafe.

Men den som gaar ind at Døren: Hand er Gaarenis Hyrde.

3. Demselbigen thut der Thürhüter auf / vnd die Schafe hören seine stimme. Vnd er ruffet seinen Schafen mit Namen / vnd führet sie auß.

Den samme lader Dørenvæteren op faare: oc Gaarenen hører hans røst. De hånd talder sine Gaare ved Navn: oc fører dem ud.

4. Vnd wenn er seine Schafe hat aufgelassen / gehet er für inen hin / vnd die Schafe folgen ihm nach / denn sie kennen seine stimme.

De naar som hånd hæfver vdi lader sine Gaare: da gaar hånd bort faare dem: oc Gaarenen følger efter hannem: Thi de kende icke den Gaarenens røst.

5. Einem frembden aber folgen sie nicht nach / sonder fliehen von ihm / denn sie kennen der Frembden stimme nicht.

De en Fremmed følger de icke efter: men fly fra hannem: Thi de kende icke den Fremmedes røst.

6. Diesen spruch saget Iesus zu ihnen: Sie vernamens aber nicht was es war / daß er zu ihnen saget.

Denne Sprock sagde Ihesus til dem: Men de forstode icke: huad det vaar som hånd sagde til dem.

7. Da sprach Iesus wider zu ihnen: Warlich / warlich / ich sage euch / Ich bin die Thür zu den Schafen.

Da sagde Ihesus til dem igen: Sandelige / sandelige: Jeg siger edel: Jeg er Døren til Gaarenen.

Giste giste pravim vam: kdoz newchazh dvekni do Dvorce Dvch: ale wchazh ginudy: teni slobdz gest a Lotr.

Zpravde zpravde vam poviedam: Kto ale wchodit drwiani do obory owcey: ale wchodit inedy: ten jest slobdzey y zbeca.

2. Ale kdoz wchazh skzed w dwe: Pastir gest Dvch.

Ktoryc zasluchodit drwiani: teni jest pastyr owiec.

3. Tomut wratny otwira: a Dvce hlas geho slusaj: wlasni Dvce wola ze gmena: a wywodit je.

Temu odwieraty otwiera: a owce sluchaj glosu tego: y nazysz wa owieczki swe mianowicie: a prowadzi je.

4. A kdyz wlasni Dvce wen wypusti: pzed nami gde: a Dvce ho nasluduj: nebo zmagi hlas geho.

Pothym gdy wypusti owce swe: idzie przed nami: a owieczki ida za nim: bowiem zmagi glosu jego.

5. Ale cizho nislisi nenasleduj: ale utrhajit od neho: nebo nejmagi hlasuow chizeh.

Ale za cudzym zadnym spaso: dem nie ida: owsem uciekaj od utego: bo nie zmagi glosu obcych.

6. To pfislowi powiedel gim Gfiss: ale oni nesrozumeli cobp gim mluwil.

To podobienstwo powiedal im Iesus: lecy oni nie rozumeli thego co im powiedal.

7. Tedy opet kelt gim Gfiss: Giste giste pravim vam: jet ja glem dwece Dwcey.

Kceli im tedy powrete Jezus: Zpravde zpravde vam poviedam: Jaciem jest drwiani owiec.

8 וְכָל־הוֹן אֵילִין דָּאֲתוּ ג
זַבְכָּא אֲמִינוּ וְזַבְכָּא אֲלֵא לֹא
שְׂמִיצַת אֲמִינוּ עֲנֵה :

Tutti quanti quelli che son venuti innanzi a me, son ladri & assassini: ma le pecore non gli hanno uditi.

9 אֲנִי אֲנִי תִרְעָה וְכִי
אִין אֲנִי יִעוֹל נִחָא וְיִעוֹל
וְנִפְיִק וְרִעִיָּא יִשְׁפֹּחַ :

Io son la porta: se alcuno entrare per me, si salvera: & entrara, & scifera, & trouera pasture.

10 זַבְכָּא לֹא אֲתֵא אֲלֵא
דִּינְגִיב דִּינְקִטוֹל וְדִינְקִב
אֲנִי אֲמִינוּ דִּינְקִי וְדִינְקִי
לֹא וְדִינְקִי דִּינְקִי וְדִינְקִי
לֹא :

Il ladro non viene senon per rubbare, & ammazzare, & distruggere. Io son venuto a fine ch'ello habbiano vita, & habbiano ricche abbondanza.

11 אֲנִי אֲנִי תִרְעָא טַבָּא
וְרִעִיָּא טַבָּא נִבְשָׁה טַבָּא
חֲלָה עֲנֵה :

Io sono il buon pastore: il buon pastore mette l'anima sua per le sue pecore.

12 אֲנִי דִּינְקִי דִּינְקִי דִּינְקִי
רִעִיָּא וְלֹא דִּינְקִי אֲנִי
אֲנִי דִּינְקִי דִּינְקִי דִּינְקִי
שְׂבִיב אֲנִי וְרִעִיָּא אֲנִי
דִּינְקִי חֲסִי וְרִעִיָּא אֲנִי
לֹא :

Ma il mercenario, & quel che non è pastore (da cui le pecore non son proprie) vede venire il lupo, & lascia le pecore, & fuggi: onde il lupo rapisce, & assperge le pecore.

13 אֲנִי דִּינְקִי דִּינְקִי דִּינְקִי
דִּינְקִי אֲנִי דִּינְקִי דִּינְקִי
עַל עֲנֵה :

Il mercenario dico fuge, perché egli è mercenario, & non sicuro de la pecore.

14 אֲנִי אֲנִי תִרְעָא טַבָּא
וְרִעִיָּא טַבָּא לִדְלִי וְרִעִיָּא
אֲנִי דִּינְקִי דִּינְקִי :

Io sono il buon pastore, & conosco le mie pecore, & son conosciuto da le mie.

8 כָּל־הַכֹּהֲנִים (לְפָנַי) גִּבְרִים
וּפְרִיצִים הָמָּה לְכוּ לֹא שְׂמִיעִים
הַצֵּאן :

Todos los que antes de mi vinieron, ladrones son y robadores, mas no los oyero las ouejas.

9 אֲנִי הוּא הַשְּׂעֵר אִם אִישׁ בִּי
יָבוֹא יִשְׁעִי וְיָבוֹא וְיִצֵּא וְיִמְרְעָה
יִמְצָא :

Yo soy la puerta: el que por mi entrare, sera salvo: y entrara y faldra, y hallara pastos.

10 הַגִּבְרִים אֲנִינוּ בָּא כִּי־אִם
אֲשֶׁר יָגֹב וְיִטְבַּח וְיִאֲכַל אֲנִי
בְּאֵתִי אֲשֶׁר יִהְיֶה לָהֶם חֲתִיִּים
וְלִהְיוֹת לָהֶם יָתֵד :

El ladron no viene sino para hurtar, y matar y destruyr las ouejas, yo he venido para que ayan vida, y para que la ayan en abundancia.

11 אֲנִי הוּא רוֹעֵה הַטֹּב רוֹעֵה
הַטֹּב שֵׁם אֶת נַפְשׁוֹ חֲלָה הַצֵּאן :

Yo soy el buen Pastor: el buen pastor su alma da por (sus) ouejas.

12 וְהַשְּׂכִיר וְהַשְּׂכִיר אֲנִינוּ רוֹעֵה
אֲשֶׁר לֹא הָיָה לוֹ הַצֵּאן אִם יִדְאָה
אֶת־חֲוֶלֶב כִּי בָּא וְיִעֹבֵב אֶת־
הַצֵּאן וְיִבְרַח וְיִחַלֵּב יִטְרַף אֹתָם
וְיִפְּוֹר אֶת הַצֵּאן :

Mas el salariado, y que no es el pastor, cuyas proprias no son las ouejas, vee al lobo que viene y dexa las ouejas, y huye: y el lobo arrebat, & disipa las ouejas.

13 וְהַשְּׂכִיר בּוֹרַח כִּי שְׂכִיר הוּא
וְאֲנִינוּ סוֹכֵן לַצֵּאן :

Asi que el salariado, huye, porque es salariado, y las ouejas no le pertenecen.

14 אֲנִי הוּא רוֹעֵה הַטֹּב וְיִדְעָתִי
אֶת צִנְאִי וְיִדְעָתִי מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר
לִי :

Yo soy el buen pastor: y conosco mis ouejas, y las mias, me conocen.

8. Πάντες οὖτοι (οἱ ἐμπροσθέντες) ἄνθρωποι, κλέπται εἰσι καὶ ληστές, ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτοῦ τὰς φωνάς.

Tout autant qu'il en est venu deuant moi, sont larrons & brigands: mais les brebis ne les ont point ouïs.

9. Ἐγὼ εἰμὶ ἡ θύρα. ὁ ἅ τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσέλθῃσι καὶ ἐξέλθῃσι καὶ νομήσονται.

Je suis la porte: si quelcun entre par moi, il sera saue: & entrera & sortira, & trouuera pasture.

10. Ὁ κλέπτης οὐκ ἐρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ, καὶ διαπολέσῃ· ἐγὼ ἄνθρωπος ὅς ζωὴν ἐρχομαι, καὶ περισσῶς ἐρχομαι.

Le larron ne vient sinon pour desrobber, & tuer, & destruire: ie suis venu afin qu'elles aient vie, voire qu'elles en aient en abondance.

11. Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τίς ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων.

Je suis le bon berger: le bon berger met sa vie pour les brebis.

12. Ὁ μισθωτὸς δὲ ποῦ εὐκ εἰς ποιμὴν, καὶ οὐκ εἰς τὰ πρόβατα ἵ-
σταται, θύσας τὸν λύκον· ἐρχόμενος, καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ λυόμενος αὐτὸν, ἐσθλάει καὶ διασπείρει τὰ πρόβατα.

*Mais le mercenaire, & celui qui n'est point berger (à qui n'appartient point les brebis) voit venir le loup, & de lais-
se les brebis, & s'enfuit: & le loup les rait, & esparde les brebis.*

13. Ὁ μισθωτὸς φεύγει, ὁ μισθωτὸς εἰσι, καὶ ὁ μισθωτὸς αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων.

Ainsi le mercenaire s'enfuit, pour ce qu'il est mercenaire, & n'a cure des brebis.

14. Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμένα, καὶ γινώσκω μεν ὑπὲρ τῶν ἐμῶν.

Je suis le bon berger, & cognoi mes brebis, & suis connu des miens.

CAP. X.

8. Omnes quotquot venerunt (ante me,) fures sunt & latrones: sed non audierunt eos oves.

All that ever came before me, are thieves and robbers: but the sheepe did not heare them.

9. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvetur: & ingredietur & egredietur, & pascua inveniet,

I am the doore: by me if any man enter in he shal be saved, and shall go in and go out, and finde pasture.

10. Fur non venit, nisi ut furetur & mactet & perdat. Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant.

The thiefe cometh noth, but for to steale, and to kill, and to destroy: I am come that they might have life, and have it in abundance.

11. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.

I am the good shepheard: the good shepheard saucth his life for his sheepe.

12. Mercenarius autem & qui non est pastor, cuius non sunt oves propriæ, viderit lupum venientem, & dimittit oves, & fugit: & lupus rapit, & dispergit oves.

But an hireling, and he which is not the shepheard, neither the sheepe are his owne: seeth the wolfe coming, and hee leaveth the sheepe, and fleeth: and the wolfe catcheth them, and scattereth the sheepe.

13. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ovibus.

So the hireling fleeth, because hee is an hireling, and careth not for the sheepe.

14. Ego sum pastor bonus, & cognosco meas: & cognoscunt me meæ.

I am the good shepheard, and knowe mine, and am knowne of mine.

Das X. Capitel.

8. Alle die vor mir kommen sind, die sind Diebe vñ Mörder gewesen, aber die Schafe haben ihnen nicht gehorhet.

Alle de som ere komme saar mig / de haffue veret Dyffue oc Mordere / Men Jaarene lydte dem icke.

9. Ich bin die Thür / so iemand durch mich ingeget / der wirt selig werden / vñ wirdt ein vñnd außgehen / vñ Waide finden.

Ic er Dörrer / Der som nogen gaar ind ved mig hand skal bliffue salig / oc skal gaa ind oc ud / oc finde fede.

10. Ein Dieb kompt nicht / denn daß er stele / wüрге vñ vñbbringe. Ich bin kommen / daß sie das Leben vñnd volle genüg haben sollen.

En Dyff kommer icke / vñ den at stiele / myrde oc ødelegg. Ic er kommen / at de skulle haffue lifffue oc offuerflødigc noet.

11. Ich bin ein guter Hirte. Ein guter Hirte leffet sein Leben für die Schafe.

Ic er en god Hyrde. En god Hyrde lader sit lifff for Jaarene.

12. Ein Nidling / der nicht Hirte ist / deß die Schafe nicht engen sind / sihet den Wolff kommen / vñ verlesset die Schafe / vñnd fleucht / vñnd der Wolff erhaschet vñnd zerstreuet die Schafe.

En lene Svend / som icke er Hyrde / huilcke Jaarene icke bore til / seer Dyffuen kommen / oc forlader Jaarene / oc flyr / oc Dyffuen griber oc afpredet Jaarene.

13. Der Nidling aber fleucht / denn er ist ein Nidling / vñnd achtet der Schafe nicht.

Men lene Svenden flyr / thi hand eren lene Svend / oc æfter Jaarene intet.

14. Ich bin ein guter Hirte / vñnd erkenne die meinen / vñnd bin bekant den meinen.

Ic er en god Hyrde / oc kender mine / oc teg kender de aff mine.

Kapitola X.

8. Wssycki kolikolli gich pzedemnu prifflo / glodęgi gfaual o iſt; ale neſtoſſy gich Dwce.

Wssycki ſte ich pzedemna przy ſto / ſlodęteci ſa / y zboycowi / a teſz ich nie ſluchaly owce.

9. Jāt gſem dwōtce. Strze mnemegdeli ſdo / Spasen bude: a wegdey zas wygde / a paſſwu nalęne.

Jamci teſt drzwiami / przez mie teſli pro wmidzie / bedzie zachowanie / a wmidziey wynidzie / y paſty wiſta ſnapdzie.

12. Glodęgi neſtichęſh gedie nę aby ſradli / a mordowal / a ſa hubil. Jāt gſem priffel aby ſzwot melli / a hognęgi aby melli.

Glodęciy nie idzie ſedno ſeby ſradli / a mordowal y traci owce / leczia przyſtolem aby ſzwot mialy obſtrowaly.

11. Jāt gſem paſtyſt dobry. Dobry paſtyſt ſzwot ſwuoę dawa ja Dwce ſwē.

Jaciem teſt on dobry p ſtyry. Dobry paſtyry zdrowie ſwoe dawa ja owiecy ſi ſwoie.

12. Ale Nagemniſt / a ſteręſi neniſt Paſtyſt / gehoſ negſau Dwce wlaſniſt / wida Wiſta pſichęgięcięſho / y opauſſi Dwce a wtijſa: a Wiſt laya a roęhęniſt Dwce.

Lecz natemniſt y ſteręy paſtyryem nie teſt / ſorego nie ſa owce wlaſne / widzac wiſta przychoęziaceę obbieę owiecy y wtijſa / a wiſt teę drapie y roſpraſia owce.

13. Nagemniſt paſ wtijſa / nebo Nagemniſt geſt / a nie ma pęce o Dwce.

A natemniſt a wtijſa / bo teſt natemniſt / y nie ma nie pracey o owcakh.

14. Jā gſem Paſtyſt dobry: a znamę Dwce mę / a nagiſt mne mę.

Jamci teſt on paſtyry dobry / y znam owiecy moie / a moie teę mnie znają.

15. אִיכָכָה יוֹדַע אֹתִי הָאֵל
כִּכָּה יוֹדַע אֲנֹכִי אֶת הָאֵל וְאֶת-
נַפְשִׁי מִשִּׁם אֲנֹכִי הַצֵּאן :

*Come il Padre conosce me, così cono-
sce io il Padre, e pongo l'anima mia per le
ouejas.*

16. אֵת לִי דִּינָאָה עֲבָדָה
אֲתֵנָּה אֵלֶיךָ דָּלָה הוּא מִן
טִבְרָה הָאֵל נֶאֱמָר לָהּוֹן וְלֹא
לִי לְמִיתָיו אֲנִי וְהַשְׁמָעוּ
חֲלִי וְתִקְוָה עֲנָה כִּלְהָה תִּדְרָה
וְחֵד נִצְרָה :

*Et ho de l'altre pecore, che non son di
questo ovile: quella ancora mi bisogna
condurre, & esse videranno la mia voce: &
faranno ovile. & un pastore.*

17. מִטוֹל הָאֵל אֲנִי נֶאֱמָר
לִי דִּינָאָה עֲבָדָה נַפְשִׁי
תִּתֵּן אֲסִיבָה :

*Per questo mi ama il Padre, percio-
che io pongo l'anima mia, per pigliarla di
nuovo.*

18. לֹא תִּדְרָה אֲנִי עֲבָדָה לָהּ
מִי אֲנִי עֲבָדָה סָמָם אֲנִי
לֹא מִן עֲבָדֵי שְׁלִים אֲנִי
יִדְרָה אֲסִיבָה וְשְׁלִים אֲנִי
תִּתֵּן אֲסִיבָה דִּינָאָה
פִּיקְדָה קָדְלָה מִן אֲנִי :

*Nemo me la piglia, mas io la pongo
da me stesso. Io ho potesta di porla, & ho
potesta di pigliarla di nuovo. Questo co-
mandamento ho i ricevuto da mio Pa-
dre.*

19. וְהָיָה תוֹב פְּלִגְרָה
פִּינִי יְהוּדָה מִטוֹל מִלָּה
לָהּוֹן :

*Allora nacque di nuovo dissension tra
i Giudei per queste parole.*

20. וַאֲמָרְיוּ הַיְּהוּדִים אֵלֶיךָ
מִי הוּא דִּינָאָה אֵלֶיךָ לֹא
וּמִשְׁכָּנָה שְׁמָה מִי שְׁמָרְיוּ
אֲתֵנָּה לָהּ :

*Emolti di loro dicevano, Egli ha il
demonio, & impudice: perché l'asol-
tate così?*

15. אִיכָכָה יוֹדַע אֹתִי הָאֵל
כִּכָּה יוֹדַע אֲנֹכִי אֶת הָאֵל וְאֶת-
נַפְשִׁי מִשִּׁם אֲנֹכִי הַצֵּאן :

*Como el padre me conoce à mi, y yo
conozco al padre: y pongo mi alma por las o-
uejas.*

16. וְצֵאן אֲחֵרִים הָיוּ לִי אֲשֶׁר
אֵינָם מִמִּכְלָה הַזֶּה וְאֶת
לְהַלִּיךְ אֹתָם וְאֶת-קוֹלִי יִשְׁמָעוּ
וְהָיָה צֹאן אֶחָד וְרוֹעֶה אֶחָד :

*Tambien tengo otras ouejas que no son
de este corral: aquellas tambien me conuiene
tracir oyran mi voz: y hazer schà vn corral, y vn
pastor.*

17. עַל־כֵּן הָאֵל אֲהַב אֹתִי כִי
אֲנִי מִשִּׁם אֶת נַפְשִׁי אֲשֶׁר אָשׁוּב
אֶקְחָה :

*Porello me ama el padre, porque yo pongo
mi alma, para boluerla à tomar.*

18. אִישׁ לֹא יִשְׁאַנָּה מִמֶּנִּי כִי
אֵם אֲנִי מִשִּׁם אֹתָהּ מִמֶּנִּי
כִי יֵשׁ לִי הַשְׁלֵטוֹן לְשִׁם אֹתָהּ
מִמֶּנִּי וְיֵשׁ לִי שְׁלֵטוֹן לָשׁוּב וְלִקְחָהּ
אֹתָהּ וְאֶת-הַמִּצְוָה הַזֶּה לִקְחָהּ
מֵאֲבִי :

*Nadie la quita de mi, mas yo la pongo de
mi mismo: Porque tengo poder para ponerla, y
tengo poder para boluerla à tomar. Este manda-
miento recebi de mi padre.*

19. וְהָיָה עוֹד מְרִיבָה בֵּיהֶם
עַל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה :

*Y boluió à auer dissension entre los Iudios
por estas palabras.*

20. וַאֲמָרְיוּ רַבִּים מֵהֶם יֵשׁ לֹא
הַשְׁטָן וּמִשְׁגָּע הוּא מִהֶם שְׁמָעוּ
אֹתָם :

*Y muchos de ellos dezian, Demonio tiene, y
està fuera de sí: para que los oys?*

15. Καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ,
καὶ γὰρ γινώσκω τὸν πατέρα· ὅτι τίς
ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν
βάτων.

*Comme me connoist le Pere, aussi
cognoi-ie le Pere, & mets ma vie pour
mes brebis.*

16. Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ὃ
οὐκ ἔστιν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς πατρὸς· καὶ
αὐτὰ με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς
μου ἀκούσασθαι, καὶ ὁμιλήσω μετὰ
παύρῃ, ὃς ποιμὴν.

*J'ai encotes d'autres brebis qui ne
sont point de ceste bergerie: il me les
faut aussi amener, & elles oyront ma
voix: & il y aura vn seul troupeau, &
vn seul berger.*

17. Διὰ τούτου ὁ πατήρ με ἀγα-
πά, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν
μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.

*Pour ceste cause m'aime le Pere,
pourtant que ie laisse ma vie, afin que ie
la prene derechef.*

18. Οὐδεὶς ἀρᾷ ἀντὶ τῆς ἀ-
γάπης, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι ἀντὶ τῆς ἀ-
γάπης. ἔχουσιν ἔχει θάνατον ἀν-
τὶ τῆς ἐξουσίας ἐχου πάλιν λαβεῖν
αὐτήν. τὴν τὴν ἐπαγγελίαν ἔλα-
βον πατρὸς μου.

*Nul ne me fuste, mais ie la laisse de
par moi-mesme: j'ai puissance de la lai-
ser, & si ai puissance de la prendre de re-
chef. J'ai receu ce mandement de mon
Pere.*

19. Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο
ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τῶν λόγων
τῶν τούτων.

*A donc dissension aduint derechef
entre les Iuifs pour ces propos.*

20. Ἐλεγον οὖν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, δαι-
μόνιον ἔχει καὶ μωμένῃ· τί αὐτὸς ἀ-
κούει;

*Et plusieurs d'entr'eux disoyent, Il
a le diable, & est hors du sens: pour-
quoi l'escoutez-vous?*

CAP. X.

15. Sicut novit me pater,
& ego agnosco patrem: &
animam meam pono pro o-
vibus meis.

As the Father knoweth me / so I know
the Father: and I lay down my
life for my sheepe.

16. Et alias oves habeo quæ
non sunt ex hoc ovili: & illas
oportet me adducere, & vo-
cem meam audiunt, & fiet
unum ovile & unus pastor.

Other sheepe I have also: which are
not of this fold: them also must I
bring: and they shall heare my voyce:
and there shall be one sheepsfold: and
one sheepeheard.

17. Propterea me diligit
pater, quia ego pono ani-
mam meam, ut iterum su-
mam eam.

Therefore doeth my Father love me:
because I lay down my life: that I
might take it againe.

18. Nemo tollit eam à me,
sed ego pono eam à meipso,
& potestatem habeo ponendi
eam, & potestatem habeo
iterum sumendi eam. Hoc
mandatum accepi à patre
meo.

No man taketh it from me: but I
lay it downe of my selfe: I have power
to lay it downe: and have power to take
it againe: this commandement have
I receaved of my Father.

19. Dissensio iterum facta
est inter Iudæos propter ser-
mones hos.

Then there was a dissension againe
among the Jewes for these sayings.

20. Dicebant autem mul-
ti ex ipsis, Dæmonium ha-
bet & insanit: quid eum au-
ditis?

And many of them said: He hath a
dæmell: and is mad: why heare ye him?

Das X. Capitel.

15. Wie mich mein Vater kennet/
vnd ich kenne den Vater / vnd ich lasse
mein Leben für die Schafe.

Esige som min Vader kender mig / oc ieg kender Va-
deren / oc ieg lader mit Liff for Gaarene.

16. Vnd ich hab noch andere Schafe/
die sind nicht auß diesem Stalle / vnd
dieselben muß ich herführen / vnd sie
werden meine stimme hören / vnd
wird eine Herd vnd ein Hirte werden.

De ieg haffuer end andre Gaar / de ere icke aff den-
ne Stal / De de samme skal ieg fore hid / oc de skulle he-
re min rost / De der skal bliffue en Hiord oc en Hyrde.

17. Darumb liebet mich mein Va-
ter / daß ich mein Leben lasse / auff daß
ichs wider neme.

Der faare elster min Vader mig / at ieg lader mit
Liff / paa der ieg skal tage der igen.

18. Niemand nimpt es von mir/
sonder ich lasse es von mir selber / Ich
habe es macht zu lassen / vnd habe es
macht wider zu nemen. Solches Ge-
bot habe ich empfangen von meinem
Vater.

Ingen tager det fra mig / men ieg lader det aff
mig self / Jeg haffuer maet at forlade det / oc ieg
haffuer maet at tage der igen. Saadant Bud anam-
mede ieg aff min Vader.

19. Da ward aber eine zwitracht
vnter den Jüden / über disen Worten.

Da bleff en tuedract iblant Joderne / for disse
Ord.

20. Vil vnter ien Sprachen: Er hat
den Teufel / vnd ist vnfinnig / was
höret ihr ihm zu?

Mange iblant dem sagde / Hand haffuer Diiff-
uelen / oc er fra sinde / hui heret i hannem?

Kapitola X.

15. Jako mne zná Otce / y
já znám Otce / a život můj
pokládám za Ovice.

Jako mne zna Otce / tak y ja
znam Oyc / a zdrowie moje po-
kładam za owieczki.

16. A gessie mám jiné Ovi-
ce / které nejsou z tohoto Ovi-
tince / y tyť také musím přive-
sti / a hlasy muoj slyšeti budou.
A bude jeden Ovitinec / a ge-
den Pastýř.

A drugieťe j ovce mám ktho-
rentie / są they obory / a potrzeba
jebych they y ony przyprowad / bo
głosu mego słuchac będą / y będzie
jedna owczarnia y jeden pastýř.

17. Proto mne Otce miłu-
je / że já pokładam żywot mu-
oj / abych jaśe wziął ge:

Dla tegożi mne miłuje Otce /
że ja pokładam zdrowie moje / a-
bych je zasia wziął.

18. Nikdyś ho nawayme o-
demne / ale já ge pokládám
sam od sebe. Moc mám polo-
žit ge / a moc mám zasia wzię-
ty ge. To přikázání wziął jsem
od Otce mého.

Naděnť go nte obeymie odes-
mitie / ale ja pokládám ie sam od
sebie / y mam moc polozyt ie / a
mam moc zasia wziac ie: Thoť toś
přikázanie wziętem od Oycá mego.

19. Tedy stala se opěť ržni-
te mezi Jidy pro tyto řeči.

A přeto j se stala rozerměnie
miedzy Jidy dla slow tych.

20. Oprawili mnozy nich:
Diábelství má a blázniv / proč
ho poslaucháte?

Bo wiele ich mówili miedzy
seba / Dyabelstwoć máy głupie /
Czemuż go słuchacie?

21. אַתְּרֵנָה דִּין אֲמִרֵין הֵן
הֵלִין מֵלֵא לֹא הֵן דִּינֵנָה
לְמָא דִּינָא מִשְׁפָּחָה עֵינָה
דְּסִמְנָה לְמִשְׁתַּחֲוִי :

Altri dicevano, Queste parole non sono da indemoniato: il demonio può egli aprire gli occhi de ciechi?

22. הֵנָּה הֵנָּה דִּין אַתְּרָה
דְּחִדְתָּהּ בְּאִירֵשָׁלַם
וְסִתְּתָהּ הֵנָּה :

Fecisti poi la festa de La Rinascenza in Ierusalem, & era diverno.

23. וּמִחֵלֶן הֵנָּה יֵשׁוּעַ
בְּהִיכֵל בְּאִסְטֵנָה
דְּשִׁלִּימוֹן :

El usv passaggiava nel tempio, nel portico de Salomone.

24. וַחֲדָרֵיהִי יְהוּדֵינָה
נִאֲמָרִין לֵה עַד מָה לֵּאמֹר
לְמִי נִסִּים אֵתְרָה נִסִּין
אִם אֵתְרָה הִיא מִשְׁתַּחֲוִי אֲמִר
לֹא מִלֵּא יֵרָא :

I Giudei allora l'interrogarono, e dissero, Insin a quanto tieni tu sospeso l'animo nostro? Se tu sei Christo, disciello liberamente.

25. צִנָּה יֵשׁוּעַ וְאֲמִר לְהֵן
אֲמִרָת לְכוּן לֹא מִחִימִין
אֲנִתֵן וְעִבְדָּה דְּאֲנָה עִבְדָּה
אֲנִי מִשְׁמַח דְּאֲנִי הֵן
סְהִדִין אֲנִי :

En sv rispose loro, Io vi l'ho detto, & voi non lo credete: l'opere che io fo nel nome di mio Padre, esse vendono testimonianza di me.

26. אֵלֵא אֲנִתֵן לְמִי
מִחִימִין אֲנִתֵן מִטֹּה
דֵּלֵא הֵנִיתֵן מִן עֲרֵבִי א
אִיכְנָה דְּאֲמִרָת לְכוּן :

Ma voi non credete, perciuche voi non sete de le mie pecore, come io v'ho detto.

27. עֲרֵבֵא דִילִי קִלִּי ש
שְׁמַעִין וְאֲנִי יָדַע אֲנִי
לְהֵן וְהֵן אֲנִי בְּמִרִי :

Le mie pecore adeno la mia voce, & io le conosco, & ella mi seguitano.

28. וְאֲנִי יָדַע אֲנִי הֵן
חַיָּה דִּלְעֵלֵם וְלֹא יִאֲבִדוּן
לְעֵלֵם וְלֹא אֲנִי יִחְסֹרָה
אֲנִי מִן אֲנִי :

Et io do loro vita eterna: & non periranno giamai, ne alcuno te rapirà de la mia mano.

21. וְאַחֲרֵים אֲמָרוּ הַדִּבְרִים
הָאֵלֶּה אֵינֶם דְּבַרִּי הָאִישׁ אֲשֶׁר
יֵשׁ לוֹ הַשֹּׁטָן הַיּוֹכֵל הַשֹּׁטָן
לְפָקֵת אֶת עֵינֵי הָעִוְרִים :

Dezian otros, Estas palabras non son de endemoniado: puede el demonio abrir los ojos de los ciegos?

22. וַתְּהִי־חֲנֻכָּה בִּירוּשָׁלַם
וְסִתְּבָה הִיא :

Y hazianse las Encenias en Ierusalem, y era ynuicrno.

23. וַיְהִלֵךְ יֵשׁוּעַ בְּהִיכֵל בְּאוֹלָם
שִׁלֹמֹה :

Y Iesus andaua en el templo por el Portal de Salomon.

24. וַיִּסְבּוּתוּ הַיְּהוּדִים וַיֹּאמְרוּ
אֵלָיו עַד־מָתַי תִּשָּׂא אֶת־נִפְשֵׁנוּ
אִם אֵתְרָה הִיא הַמִּשְׁתַּחֲוִי דִּבְרַר לָנוּ
בְּבִשְׁחוֹךְ :

Y rodearonlo los Judios, y dixeronle, Hasta quando nos quitaras la vida? Si tu eres el Christo, dinoslo abiertamente.

25. וַיַּעַן לָהֶם יֵשׁוּעַ אֲמַרְתִּי
לָכֶם וְאֵינְכֶם מֵאֲמִינִים
הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה בְּשֵׁם
אָבִי אֵלֹהִים מְעִידִים עָלַי :

Respondioles Iesus, Dicho os lo he, yo no lo creey: las obras que yo hago en nombre de mi Padre, estas dan testimonio de mi.

26. אָבִל אֲתֵם לֹא מֵאֲמִינִים
כִּי אֵינְכֶם מֵצִנָּה בְּאֲשֶׁר אֲמַרְתִּי
לָכֶם :

Mas vosotros no creeys, porque no soys de mis ouejas, como es hé dicho.

27. צִנָּה שׁוֹמְעִים אֶת־קוֹלִי
וְאֲנִי יוֹדַע אֲתֵם וְכֵאִים אֲחֵרִי :

Mis ouejas oyen mi voz, y yo las conozco, y figuen me:

28. וְאֲנִי נוֹתֵן לָהֶם אֶת־חַיָּה
עוֹלָם וְלֹא יִאֲבִדוּ לְעוֹלָם וְאִישׁ
לֹא יִטְרֹף אֶתְּם מִיָּדִי :

Y yo les doy vida eterna, y para siempre no perecerán: y nadie las arrebatará de mi mano.

21. Ἀλλοῖς λεγοῖται, ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ εἰσι δαίμονια λέγοντα· μή δαίμονια δύναται το φθαλμοὺς ἀνοίγειν ;

Les autres disoyent, Ces paroles ne sont point d'un demoniaque: le diable peut il ouurir les yeux des aueugles?

22. Ἐγένετο ἡ τῆς ἐγκαινίας ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ σιτήσθη ἡ πόλις.

Or la feste de la dedicace se fit en Ierusalem, & estoit hyuer.

23. Καὶ περιπατοῦν ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ σούσολομων.

Et Iesus se pourmenoit au temple, au porche de Salomon.

24. Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ ἐλεγον αὐτῷ, ἕως ποῦ τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἰγίζεις· εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπά ἡμῖν παρρησιασθε.

Les Iuifs donc l'environnerent, & lui dirent, Iusqu'à quand tiens-tu nostre ame en suspens? Si tu es le Christ, di-le nous franchement.

25. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἔγωγε ὑμῖν, καὶ ἐν πατρὶ ὀνόματι ἰσχυροῦς εἰς τὰ ἐργα ποιεῖ τῷ ἐνέματι ᾧ πατὴρ μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.

Iesus leur respondit, Je le vous ai dit, & vous ne le croyez point, les œuvres que ie fai au nom de mon Pere, l'endent témoignage de moi.

26. Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε ἐν ὧς λέγω ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐστὶν ὑμῖν.

Mais vous ne croyez-point: car vous n'êtes point de mes brebis: comme ie vous ai dit.

27. Ταῦτα λέγειται περὶ ἐμοῦ ὅτι φωνὴ μου ἀκούει· καὶ γὰρ γινώσκω αἰῶνι, καὶ αἰκνύουσίν μοι.

Mes brebis oyent ma voix, & ie les cognoi, & elles me suivent.

28. Καὶ γὰρ ζωὴν αἰώνιον διδοῦμι αὐτοῖς, ἔν ἐν μὴ ἀπολλομένη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπύγῃ τις αὐτὰς ἐκ χειρὸς μου.

Et moi, ie leur donne vie eternelle, & ne periront iamais: nul aussi ne les raura de ma main.

CAP. X.

21. Alii dicebant, Hæc verba non sunt Dæmonium habentis, nunquid dæmonium potest cæcorum oculos aperire?

Others said, These are not the words of him that hath a devil: can the devil open the eyes of the blinde?

22. Facta sunt autem Encæniam in Ierosolymis: & hyems erat.

And it was at Jerusalem the feast of the Dedication; and it was winter.

23. Et ambulabat Iesus in templo, in porticu Salomonis.

And Iesus walked in the Temple, in Solomons porch.

24. Circunderunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei, Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palam.

Then came the Jewes round about him, and sayde unto him, How long dost thou make vs doute? If thou be the Christ, tell vs plainly.

25. Respondit eis Iesus, Loquor vobis: & non creditis, opera quæ ego facio in nomine patris mei, hæc testimonium perhibent de me.

Iesus answered them, I tolde you, and ye beleue not: the works that I do in my Fathers Name, they beare witness of me.

26. Sed vos non creditis, quia nō estis ex ovibus meis.

But ye beleue not: for ye are not of my sheepe, as I sayde unto you.

27. Oves meæ vocē meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me.

My sheepe heare my voyce, and I knowe them, and they follow me.

28. Erego vitam æternam do eis: & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.

And I give unto them eternall life, and they shall never perishe: neither shall anye take them out of my hand.

Das X. Capitel.

21. Die andern sprachen: Das sind nicht wort eines besessenen / kan der Teufel auch der Blinden augen auffthun?

De andre sagde / Det ere icke ord aff en Besat / Kænd Dæffuelen oc oplade de Blindis Øyn?

22. Es ward aber Kirchweihe zu Jerusalem / vnd war Winter.

De der bleff Kirchcutteset Jerusalem / oc der vaar Vinter.

23. Vnd Iesus wandelte im Tempel in der Halle Salomonis.

De Ihesus vandrede i Tempelen vdi Salomonis Daaben Hus.

24. Da vmbbringeten in die Jüden / vnd sprachen zu ihm: Wie lange hebest du vnser Seelen auff? Bist du Christus so sage es vns frey heraus?

Da komme Jøderne trint omkring hannem / oc sagde til hannem / Hvor lenge opholder du vaar siel? Est du Christus / da sig off det obenbare vd.

25. Iesus antwortet ihnen: Ich habe es euch gesagt / vnd ihr glaubet nicht. Die werck / die ich thu inn meinem Vaters Namen / die zeugen von mir.

Ihesus svarede dem / Jeg haaffuer sagt eder det / oc i tro icke. De gerninger som ieg gør i min Faders Naaff / De vidne om mig.

26. Aber ihr glaubet nicht / denn ir seht meiner Schafe nicht / als ich euch gesagt habe.

Men i tro icke / Thi ere icke mine Saar som ieg sagde eder.

27. Denn meine Schafe hören meine stimme / vnd ich kenne sie / vnd sie folgen mir.

Thi mine Saar høre min roff / oc ieg kender dem / oc de følge mig.

28. Vnd ich gebe ihnen das ewige Leben / vnd sie werden nimmermehr vmbkommen / vnd niemand wird sie auß meiner hand reißen.

De ieg gifuer dem det ewige Liff / oc de skulle aldri forfaris / oc ingen skal slide mig dem aff min Haand.

Kapitola X.

21. Ginijs pak pravili: Tas to slova negsau dābelsivij māgichpho: Jdali dābelsivij māgje sleppch oti otvjrati?

Drudzysāfic porviedāli Tyē Nōwā nie sāt ego coby mial dyas dēlswō / Jdali dyabel sleppch oczp otvārzać moje?

22. Stalo sepał Posłolices nij w Gerezakmē / a zyma byla.

A byl w Jeruzalem obchod Poświacania / zyma byla.

23. Wchodil Gējiss w Chramē po Gēficy Salomono: wē.

Tedy sic Iesus przychadzał po kōścielę w przysionku Salomono: nowym.

24. Tędy obli kili gen Jidē / a kēli genu: Dokud duffi naffi dējiss? Goli ty Krysstus? porvēz nām jgawnē.

A obli apli go jydowie / Arzes Eli mus / Dokudze tak duffe naffe sāmieshac bedziess? Jesliż ty iest on Krysstus / powiedz nām iāz wnie.

25. Dpovēdel gim Gējiss: Povēdel gēm wām / a wssal newēfijte. Gfukowē kterēz nā tinnim gēmēnem Dce mē ho / tē swēdectwij wpdām aglij o mne.

25A tho im dal odpowiedzi Iesus / Powiedz iālemā wām ā nie wierzycie / sprāwistore iā cymie wāmie Gych mego / syco mnte dwiādeca.

26. Ale wy newēfijte / nebo negste z Dweh mēch / wafōz gēm powēdel wām.

Ale wy nie wierzycie / bo nte tes sēkcie z owiecsk moich / iāfom wām powēdžat.

27. Dwe mē hlas muog slof / a nāt znām ge / a nāfledu gij mne.

Owiecski more slychāt ā glo / su mego / ā iāc ie znām / ydā zā mna.

28. A nāt žiwot wētnj dā wām gim / a negahnauf nā wētn / anijge fdo wotrhne rus fymē.

Jacim tež wteczny žiwot dā wām / ymē zgina nā wiet / ān ich jādān wy dze z mekē.

29. אָבִי צִיר דִּיחָב לִי מִן
כָּל רֶב הוּא וְלֹא אֶבְשׁ מִשְׁפַּח
דְּמִן אֲחֵיהּ דְּאָבִי וְחִטּוּף:

*Mio Padre che me l'ha date, è mag-
gior di tutti, e nessuno le può rapire dalla
mano di mio Padre.*

30. אָנָּה וְאָבִי חֵד חֵן:

Ex il Padre siamo hon.

31. וְשָׁקֵלָה תִּיב יְהוּדִינָה
בְּאֵפָא לְמַרְגָּמָה:

*Allora i Giudei presero di nuovo da
cassi per lapidarlo.*

32. אָמַר לְהוּן יִשׁוּעַ ס
סִנְיָא עֲבָדָא שְׁפִירָא מִן
לְנֵת אָבִי חֵינִיכִין מִטּוֹל
אֲנִי עֲבָדָא מִיָּהוּן דְּמִן
אֲתָן לִי:

*Es v. risposto loro, Io ho mostrate
molte buone opere dal Padre mio per
quale di quelle opere mi lapidate voi?*

33. אָמְרִין לָהּ יְהוּדִינָא לֹא
הָיָא מִטּוֹל עֲבָדָא שְׁפִירָא
דְּמִינִין לָהּ אֲלֵי מִטּוֹל
דְּמִינִינָה אֲתָן וְכֵן אֵי תִּיךְ
כֵּן נִשְׂאָ עֲבָד אֲתָן וְכֵן
אֲלֵהָ:

*I Giudei gli risposero, dicendo. Noi
non ti lapidiamo per alcuna buona opera,
ma per la blasfemia: e perché offendendo tu
huomo, fusti te stesso Iddio.*

34. אָמַר לְהוּן יִשׁוּעַ לֹא
הָיָא חֲכָמָא כְּתִיב
כְּמִינִיכִין דְּאָנָּה אֲמַרְתָּ
דְּאֵלֵהָ אֲתָן:

*Rispose loro I. e s. v., Non è egli scritto
nella Vostra Legge, Io ho detto, Voi siete
Iddio?*

35. אֵן לְהִינּוּ אָמַר אֲלֵהָ
מִטּוֹל דְּלִיתְהוּן הִתָּן מִלְתָּה
דְּאֵלֵהָ וְלֹא מִשְׁפַּח
כְּתִיבָא דְּיִשְׂרָאֵל:

*Se quelli ha chiamati Iddio, a i quali
la parola di Dio è fatta, e la Scrittura
non si può sciogliere.*

29. אָבִי אֲשֶׁר נָתַן לִי עַל-כָּל
דָּוָל הוּא וְאִישׁ לֹא יוּכַל לְטַרְף
מִיְדֵי אָבִי:

*Mi padre que me las dió, mayor que todos es
y nadie las puede arrebatár de la mano de mi
padre.*

30. אָנִי וְאָבִי אֶחָת אֲנַחְנוּ:

Yo y mi Padre vna cosa somos.

31. וַיָּשׁוּבוּ יְהוּדִים וַיִּשְׂאוּ אֶת-
אֲבָנִים לְרֹגֵם אוֹתוֹ:

*Entonces boluier on à romar piedras los Iudi-
os para apedrearlo.*

32. וַיַּעַן לָהֶם יִשׁוּעַ מִצִּישִׁים
טוֹבִים וְרַבִּים תְּגִדְתִּי לָכֶם
מֵאָבִי עַל-מָה מִמִּצִּישִׁים תִּיאָלָה
תְּרַמּוּנִי:

*Respondioles Iesus, Muchas buenas obras
he mostrado de mi padre, por qual obra de-
clis me apedreays?*

33. וַיַּעַן לֹא תִיְהוּדִים לְאֹמֶר
עַל-מַעֲשֵׂה טוֹב לֹא נָרְגָם אוֹתְךָ
כִּי אִם עַל-גְּדוּפִים וְכִי אֶתְּךָ
אָדָם הוּא וְעוֹשֶׂה אֶת נִפְשְׁךָ
לֵאלֹהִים:

*Respondieronle los Iudios, diciendo, Por
la buena obra no te apedreamos, si no por la
blasphemia; y porque tu siendo hombre te ha-
zes Dios.*

34. וַיֹּאמֶר לָהֶם יִשׁוּעַ הֲלֹא
כָּתוּב בְּחֻרְתְּכֶם אָנִי אֲמַרְתִּי
כִּי אֵלֵהֶם אֲתָם:

*Respondioles Iesus, No esta escripto en vue-
stra Ley, que Yo dixes, dioses soys.*

35. אִם לֹאֲלֵה אָמַר אֲלֵהֶם
אֲשֶׁר אֵלֵהֶם הִנֵּה דְבַר אֲלֵהֶם
וְלֹא יוּכַל חֲכָתֵב לְהִתְקַבֵּל:

*Si dixo dioses à aquellos à los quales fué he-
cha palabra de Dios, y la Escripura no puede ser
quebrantada:*

29. Ο πατήρ μου ὁ ὀρίωνός μοι,
μείζων πάντων ἐστίν, καὶ οὐδὲς δύ-
ναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ
πατρὸς μου.

*Mon pere, Qui me les a donnees, est
plus grand que tous, & personne ne les
peut raiur des mains de mon Pere.*

30. Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐσμεν ἓν.

Moi & le pere sommes vn.

31. Ἐβόησαν οὖν πάλιν λίθους
αὶ ἐβόησαν, ἵνα λιθώσωσιν αὐτόν.

*Adonc les Iuifs prirent derechef
des pierres pour le lapider.*

32. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς,
πολλὰ καλὰ ἔργα ἐδείξαμίνοι ἐκ τοῦ
πατρὸς μου· ἀλλὰ τοῖσι αὐτοῖς ἔργον
λιθίζετε μέ;

*Iesus respondit, Je vous ai fait voir
plusieurs bonnes oeuvres de par mon
Pere: pour laquelle d'icelles me lapidez
vous?*

33. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι
λεγοντες, ὅτι καλὰ ἔργα εἰς λιθί-
ζου σε, ὅτι καὶ περὶ βλασφημίας,
καὶ ὅτι σὺ αἰθερὰς εἶ, καὶ ποῖς σε-
αὐτὸν θεόν.

*Les Iuifs lui respondirent, disans,
Nous ne te lapidons point pour quel-
que bonne oeuvre: mais pour blasphe-
me, & pource que toi estant homme, tu
te fais Dieu.*

34. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς,
ὅτι ἐστὶ γεγραμμένον ἐν τῇ νόμῳ
ὕμῶν, ἐγὼ εἶπα, ἦτοι εἶπα:

*Iesus leur respondit, N'est il pas es-
crit en vostre Loy, J'ai dit, Vous estes
dieux.*

35. Εἰ ἐκείνους εἶπα θεούς, ὡς
αὐτοὶ ὁ λόγος ἐστὶν τοῦ ἐσφίεσθαι, καὶ ἐ-
δυνάμην λυθῶσαι ἢ γεγραπτόν.

*Si elle a appellé ceux-la dieux: auf-
queis la parole de Dieu est adressee, &
l'Escripture ne peut estre enfraincte:*

CAP. X.

29. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est: & nemo potest rapere de manu patris mei.

My Father which gave them me / is greater then all / and none is able to take them out of my Fathers hand.

30. Ego & pater unum sumus.

I and my Father are one.

31. Sustulerunt lapides Iudaei, ut lapidarent eum.

Then the Jewes againe tooke up stones / to stone him.

32. Respondit eis Iesus, Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?

Iesus answered them / Many good works haue I shewed you from my Father: for which of these workes do ye stone me?

33. Responderunt ei Iudaei, De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, & quia tu homo cum sis, facis te ipsum Deum.

The Jewes answered him / saying / For the good workes we stone thee not / but for blasphemy / and that thou being a man makest thy selfe God.

34. Respondit eis Iesus, Nonne scriptum est in lege vestra, quia ego dixi, dii estis?

Iesus answered them / Is it not written in your Law / I sayd / ye are gods?

35. Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, & non potest solui scriptura.

If he called them gods / unto whom the word of God was giuen / & the Scripture can not be broken.

Das X. Capitel.

29. Der Vater/der sie mir gegeben hat / ist grösser denn alles / vnd niemand kan sie auß meines Vaters hand reissen.

Vaderen som gaff mig dem/er storte end alle ting / oc ingen kand slide dem aff min Vaders Haand.

30. Ich vnd der Vater sind eins.

Ieg oc Vaderen ere ic.

31. Da huben die Jüden abermal seine auff / daß sie ihn steinigten.

Da toge Joderne atter stene op / at de vilde stene hannen.

32. Iesus antwortet ihnen: Vil guter werck hab ich euch erzeiget von meinem Vater / vmb welches werck vnter denselbigen steiniget ihr mich?

Ihesus suarede dem / Wange gode Gerninger heimsdeieg eder aff min Vader / for hullcken Gerning iblant de samme stenet mig?

33. Die Jüden antwortten ihm / vnd sprachen: Vmb des guten wercks willen steinigen wir dich nicht / sondern vmb der Gottslesterung willen / vnd daß du ein Mensch bist / vnd machest dich selbst einen Gott.

Joderne suarede hannem / oc sagde / For den gode gernings styld stene wi dig icke / men for Guds besvættelse stend / De at du est ic Menntiste / oc gor dig selft til en Gud.

34. Iesus antwortet ihnen: Stehet nicht geschrieben in eurem Gesetz / Ich habe gesagt ihr seyt Götter?

Ihesus suarede dem / Staar der icke scressuit i eders lov / Jeg sagde / Iere Guder?

35. So ihr die Götter nennet / zu welchen das wort Gottes geschach / vnd die Schrift kan doch nicht gebrochen werden.

Der som i kalde dem Guder / thi hullcke Guds ord stede / oc Scriffen kand dog icke brydis.

Kapitola X.

29. Dier muog coß mi dat / wesset gest nadwsector: a jaden nemiße wytrnauti s rufy Dier mēho.

O dier moy Proy se moie dat / wesset iest mi wesset / a jaden nemiße wydruc s ruf Dier me go.

30. Já a Dier gedno gsmē.

Jay O dier sedno testechmy.

31. Tschdy schapali jide karmen / abggen kamenowall.

A ruf potwaki zhsa kamies nle dydowie aby go v kamionowale.

32. Odpowiedz gim Gęjsis: Mnożę dobre skutki wiażal gsm wam i Dier mēho / pro kery skutek i tch kamenowate mne?

Odpowiedzial im thedy Jezus / Wiele dobrych spraw wiazalem wam i Dier mego: Dla korego i rdy i wozynkow rdy kamionowate mne.

33. Odpowiedzi gami jide: Pro dobry skutek tche nekame nugen / ale pro rauhānij / a je ty gsa slowkiem / kimsse se Dohem.

Wato mu dydowie odpowiedz daki / mowiac: Dla dobrego wozynko nie kamionowate mne / ale dla bluznierstwa / cho test i ty gdyżes test ci lowieciem / czynisz sie jam Bogiem.

34. Odpowiedz gim Gęjsis: Wssat psano gest w ja / konē wassan: Já gsm test: Wohowē gste.

Edy an rzezt Jezus / Daki nte test napisano w zakonie wassym / Jam rzezt / Bogowie testebac?

35. Ponemadż ty nazwal Boho / i nimžio test Dohij itas / a se / a nemije ruffano byti Dhsj smo.

Jeslize powierzial ony byc Bogi / do korych sie skalo slowo Boze / kame moze byc w swopo kione.

36. לֹא־נָתַן דַּבָּרָא קִדְשָׁא
וְשִׁדְרָא לְעִלְמָא אֲנִתָּו א
אֲמַרְיָן אֲנִתָּו דְּמַגְדָּלָא אֲנִתָּ
עַל דַּבְרָת לִכְוֹן דְּבָרָא
אֲנִתָּ דַּבְרָא :

*Voi dite à celui che il Padre ha san-
tificato, e mandato nel mondo, Tu ha-
stemmi: perché io ho detto, la figliuola
figliuol di Dio?*

37. נָא לֹא עֲבַד אֲנִי
עֲבַדְתִּי דַּבְרֵי לֵךְ ת
תִּהְיֶינִי :

*Se io non fo l'opere di mio Padre, non
mi credete.*

38. אִם דִּין עֲבַד אֲנִי אֲפֹ
לִי לֵךְ מִתְקַבְּלִין אֲנִתָּו
לְהֹן לְעֲבַדָּא הִימְנִי
דְּתִדְעֹן וְתִתְקַבְּלִין דַּבְרֵי
כִּי נָתַן בְּאֲדָבִי :

*Ma se io lo fo, ancor che voi non cre-
diate à me, credete à l'opere: acciò che
vos constiate, e crediate, che il Padre è
in me, & io in lui.*

39. וְכַצֵּר הָיוּ תִּיב
דְּאֲמַרְיָנִי בְּנִיבָק לֹא מִן
בֵּית אֲבִיחֹן :

*Egli dunque cercavano di pigliarlo,
ma egli scappo loro de le mani.*

40. וְאֵל לֹא לְעֲבַדְתִּי
דִּיִּדְרֹן לְדֹכְתָא אֲיִבְתִּי
דַּאֲמַרְיָנִי הָיוּ יִתְקַבְּלִין מִן
קִדְּשִׁים כִּד מַצְמִיד תִּתֵּן
וְהָיוּ תִּתְקַבְּלִין :

*Edi uenno sen'ando di là dal Gio-
rdano, à quel luogo doue prima era stato
Giuuanni à baptizare: & ius si fermò.*

41. וְאֲנִי אֲנִשָּׂא סִנְיָא
לְבָתָּא וְאֲמַרְיָן הָיוּ דִּיִּתְקַבְּלִין
אֲפֹ לֹא קִדְּשָׁא אֲמַרְיָן עֲבַד
כִּל מִכֵּס דִּין דַּאֲמַרְיָן יִתְקַבְּלִין
עַל עֲבַדָּא הָיוּ שְׂרִיד הָיוּ :

*E molti uennero à lui, e dicuano,
Giuuanni non ha fatto segno alcuno: ma
uista le cose che esso ha dette di costui, et a-
no uere.*

42. וְסִנְיָא הִימְנִי (תִּתְקַבְּלִין)
בֵּית :

*E molti in quel luogo crederono in
lui.*

36. וְאֵת אֲשֶׁר קִדְּשָׁה הָאֵל וְשִׁלַּח
אֶל־הָעוֹלָם אֲמַרְיָם אֲתָם כִּי
מַגְדָּלָא אֲנִי בְּרִי־אֱלֹהִים
אֲנִי :

*Alque el Padre sanctificó, y embió al mun-
do, vosotros dezis que blasphemo, porque dixe,
Hijo de Dios soy.*

37. וְאִם אֲנִי עוֹשֶׂה אֶת־מַעֲשֵׂי
אָבִי לֹא תֵאֱמִינוּ לִי :

Si no hago obras de mi Padre, no me creays.

38. וְאִם עוֹשֶׂה אֲנִי וְגַם אֲנִיכֶם
מֵאֱמִינִים לִי אֶךְ תֵּאֱמִינוּ
לְמַעֲשֵׂים לְמַעַן תִּדְעוּ וְתֵאֱמִינוּ
כִּי אָבִי בִי הֵיךְ וְאֲנִי בֹ :

*Mas si las hago, y si à mi no creays, creed à
las obras, para que conozcays y creays, que el pa-
dre es en mi, y yo en el Padre.*

39. וַיִּבְקְשׁוּ עוֹדִיָּהֶם לְתִפְשׁוֹ
אֹתוֹ וַיֵּצֵא מִיָּדֵיהֶם :

*Y procurauan otra vez prenderlo, mas el se
falió de sus manos.*

40. וַיָּשָׁב וַיֵּלֶךְ לְעֲבַד תִּדְרֹן
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר בֹּו הָיָה יוֹחֲנָן
בְּרִאשׁוֹנָה טוֹבֵל וַיֵּאָחֵז שָׁם :

*Y boluióse tras el Iordan à aquel lugar don-
de primero auia estado baptizando Ioan. y estu-
uó alli.*

41. וְרַבִּים בָּא אֵלָיו וְאָמְרוּ כִּי
יֹחֲנָן אֹת לֹא אֶחָת עָשָׂה וְכָל־
אֲשֶׁר אָמַר יֹחֲנָן עַל־תְּלִיָּה אֶמְתָּ
הָיָה :

*Y muchos uenían à el, y dezian, que Ioan à
la verdad ninguna sennal hizo: mas todo lo que
Ioan dixo de este, era verdad.*

42. וְאֲמִינוּ רַבִּים בֹּו שָׁם :

Y muchos creyeron alli en el.

36. Οὐὸ πατήρ ἡγάπησεν καὶ ἀπέ-
στειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὃς μὴ ἀγνοεῖ
ὅτι βλασφημῶ, ὅτι εἶπα, ἦν εἰς
ἐμὲ.

*Dites vous que ie blaspheme, moi
que ie Pere a sanctifié & enuoyé au
monde, pourrant que j'ai dit, ie suis
Fils de Dieu?*

37. Εἰ οὐ τοῦτ' ἐγὼ ποῶ πατρὸς
μου, μὴ πιστεύετε μοι.

*Si ie ne fai les œures de mon Pa-
re, ne me croyez point.*

38. Εἰ δὲ τοῦτ', ὧν ἐμοὶ μὴ πι-
στεύετε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα
γινώσκῃτε καὶ πιστεύετε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ
πατήρ, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ.

*Mais si ie le fai, & vous ne me vou-
lez croire, croyez aux œures: afin que
vous cognossiez & croyiez que ie Pe-
re est en moi, & moi en lui.*

39. Ἐξήκουσαν οὖν πολλοὶ ἀνὰ
πιάσας αὐτὸν εἰληθῆναι ὅτι τὸς χιτῶ-
νος αὐτοῦ.

*Ils cerchoyent donc derechef à l'em-
poigner: mais il elchappa de leurs ma-
ins:*

40. Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν
τῆς ἰορδάνης, εἰς τὸν τόπον ὧν αὐτὸς
ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ
ἐμῆκεν ἐκεῖ.

*Et s'en alla derechef outre le for-
dain, au quartier où Iehan baptizoit
premierement, & demeura là.*

41. Καὶ πολλοὶ ἤλθον πρὸς αὐτὸν,
καὶ ἔλεγον, ὅτι ἰωάννης μὴ οὐκ ἔδει
πιστεῖν ἡμῖν πάντα ὅ ἔειπεν
ἰωάννης περὶ ταῦτα, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοῦ.

*Et plusieurs vindrent à lui, disoyent,
Quant à Iehan, il n'a fait aucun signe:
mais toutes les choses que Iehan a dites
de celi-ci, estoient véritables.*

42. Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν
ἐκ τῶν
Et plusieurs creurent là en lui.

CAP. X.

36. Quem pater sanctificavit & misit in mundum, vos dicitis, Quia blasphemias: quia dixi Filius Dei sum?

Say ye of him / whom the Father hath sanctified / and sent into the world / Thou blasphemest / because I sayde / I am the Sonne of God?

37. Si non facio opera patris mei: nolite credere mihi.

If I do not the workes of my Father / believe me not.

38. Si autem facio: & si mihi non vultis credere, operibus credite: ut cognoscatis & credatis quia pater in me est, & ego in patre.

But if I do / then though ye beleene not me / yet beleue the workes / that ye may knowe and beleue / that the Father is in me / and I in him.

39. Querebant ergo eum apprehendere, & exivit de manibus eorum.

Again they went about to take him: but he escaped out of their hands.

40. Et abiit iterum trans Iordanem in eum locum ubi erat Iohannes baptizans primum: & mansit illic.

And went againe beyond Iordan / into the place where Iohn first baptized / and there abode.

41. Et multi venerunt ad eum, & dicebant, Quia Iohannes quidem signum fecit nullum. Omnia autem quaecunque dixit Iohannes de hoc, vera erant.

And many came unto him / and sayde / Iohn did no miracle: but all things that Iohn spake of this man / were true.

42. Et multi crediderunt in eum.

And many beleueed in him there.

Das X. Capitel.

36. Sprechet ihr denn zu dem / den der Vater geheiligt / vnd in die welt gesandt hat / Du lesterst Gott? darumb daß ich sage / Ich bin Gottes Sohn?

Sige i da til den / der Faderen heiligede / oc sende til Verden / Du bespaader Gud? Der saare at ieg siger / Jeg er Guds Son?

37. Thu ich nicht die werck meines Vaters / so glaubet mir nicht.

For ieg like min Faders Gerninger / da tror mig ikke.

38. Thu ich sie aber / glaubet doch den wercken / wolt ihr mir nicht glauben / Auff daß ihr erkennet vnd glaubet / daß der Vater in mir ist / vnd ich in ihm.

Men gör ieg dem / da tror dog de Gerninger / vil se i like tro mig / Paa det i skulle kende oc tro / at Faderen er i mig / oc ieg vdi hannem.

39. Sie suchten abermal in zu greiffen / aber er entgeng ihnen auß ihren henden.

De sagte atter effter at gribe hannem / Men hand vndgick dem / aff deris hender.

40. Vnd zoch hin wider jenseit des Jordans / an den ort / da Iohannes vorhin getauft hatte / vnd blieb allda.

De drog bort igen paa hin side Jordan / paa den Sted / som Iohannes for dobt / oc bleff der.

41. Vnd vil kamen zu ihm / vnd sprachen: Iohannes thet kein zeichen. Aber alles was Iohannes von diesem gesagt hat / das ist war.

De der somme mange til hannem / oc sagde / Iohannes gjorde ingen Tegen. Men alle der som Iohannes sagde om denne / der er sant.

42. Vnd glaubten allda vil an ihn.

De mange trode der paa hannem.

Kapitola X.

36. O tom kcerhof poswz' til Dtec a poslalna swet. Wp prawste jese rauhau / je gsem tcel / Syn Dojz gsem?

Mnie Prowego O dtec poswies al y poslalna swiat / wy powiedziemy: blajnie mia / jem rzekl / Jestem Syn Dojz?

37. Nczinim si skutkow Dtece mch / newierc mi.

Jestli nie czynie spraw Opech mego / nie wierciez mi.

38. Pakti cinim / necheteli mne wctiti / asposi skutkow mctie / aby sie poznali a wctili / Jewe mne gest Dtec / a y a w Dico.

Nie iescie czynie / choctaz bycie te / mte nie wierzyli / wierzye / sprawam / aby cie poznali y wierzyli / Jec O dtec jest wemnie ia w nim.

39. Protoz hledali ho / gisti / a on wffel / rukau gegich.

Ata powtore cyhali nati / aby go poznali / ale wffel / ruku ich.

40. Wodssel opet za Jordan na to mislo kdcz napprw Jan / ktiti / a pobyl tu.

Wtedl potym za Jordan na ono miesce gdzie byl Jan / Fryczac napprw / y tam se mieskal.

41. Wprissili k nemu mnoz / a prawili: Jan zagiste jadn / hodiwu neotinil. Ale wsecko coz gest mluvil Jan o tomto / prawe bylo.

Lez wsele ich do niego pravy / chodzili a mowili. Alezi Jan ja dnego cudu nie ucytal / wselecoz wyslyho co solwiec sam powiedal o tym / prawdyne bylo.

42. Amnozh wctili w nch / ho.

Wiele ich tam w wierzyli wen.

י א

1 אית הני דיו חר ד
בכריה לעזר מן בית
עניי קריתא אחיה
דמרם נדמרתא :

*Es era por un cierto enfermo chiamato
Lazaro de Bethania, del castello de
Maria e de Marta sus hermanas.*

2 מרם דיו דא איתיה
הי דבשחר בבסמא
בגלוי דישוע ושוית
בסערה אחיה הנא דהא
לעזר בכריה הנא :

*Et era Maria quella che vngse il Si-
gnor con l'unguento, & asciugò i piedi
co i suoi capelli, il cui fratello Lazaro era
infermo.*

3 ושדרו מרמיהו א
אחיה לנת ישוע ואמרו
מרם הא הו דכח אנת
כריה :

*Le sue sorelle dunque mandarono a
lui, dicendo, Signore, ecco, colui che tu
ami, è infermo.*

4 וישע דיו אמר הנא
בכריה לא הנא דמרתא
אלא חלה תשבחת
דאחיה דישוע כריה
דאחיה מטובתה :

*Esuy baxendo d'isto queijo, disse,
Queija infermita non è a morte, ma per
la gloria di Dio: accorche per essa sia glo-
rificato il Figliuol de Dio.*

5 מרב הנא דיו וישוע
למרתא נדמרתא וילעזר :

*E amava Esuy Marta, e la sua so-
rella, o Lazaro.*

6 ופד שמוע בכריה פתר
דיוכתא דאיתיהו הנא
מרם נדמרתא :

*Et appresso haver inteso che Lazaro
era infermo, si respo per allora ben due
giorni nel medesimo luogo, dou' egli era.*

7 ובתו דיו אמר
לחלמיהוהי פו גאול תוב
ליהוד :

*Poi doppo questo disse a i discipoli, An-
disiamocene di nuovo in Giudea.*

י א

1 ויהי איש חולה חל' לוועז
מבית עניה מטבת מרם
ומרתה אחותה :

*Estaua entonces enfermo vno llamado La-
zaro, de Bethania el aldea de Maria y de Martha
sus hermanas.*

2 והיתה מרם הריא תמסיכה
את אדון בשמו ומקלקלה את
רגליו בשערי ראשה אשר
אחיה לוועז חולה :

*Y Maria era la que vngió al Sennor con un-
guento, y limpió sus pies con sus cabellos, cuyo
hermano Lazaro estaua enfermo.*

3 ונתשלחה אחיות אל' לאמר
אלנינו ראה זה אשר אחיה
חולה :

*Embiaron pues sus hermanas a el, diciendo,
Sennor heaqui, el que amas está enfermo.*

4 ובשמעו אמר ישוע החלשה
חולת אנפה למות כי אם אל'
כבוד אלהים נאשר יקבר בן'
אלהים בה :

*Y oyendolo Iesus, dixo, Esta enfermedad no
es para muerte, mas por gloria de Dios, para que
el hijo de Dios sea glorificado por ella.*

5 כי אהב ישוע את מרתה
ואחותה ואת לוועז :

*Y amava Iesus a Martha y a su hermana, y a
Lazaro.*

6 ובאשר שמע כי חולה הוא
או אחר במקום אשר היה
ביומים :

*Como oyó pues, que estaua enfermo, enton-
ces a la verdad quedole dos dias en aquel lugar
dónde estaua.*

7 ואחר כך אמר לחלמיהו
גשובה ונלכה אל ארץ יהודה :

*Luego despues de esto dixo a sus Discipulos
Vamos a Iudea otra vez.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ.

1 ΗΝ δέ τις αὐθιγὼν λαζάρου
ἀπὸ βεθανίας ὅς τις καὶ μί-
μας καὶ μαρθᾶς τῆς ἀδελφῆς
αὐτῆς.

*Or y auoit-il vn certain homme ma-
lade appelé Lazare, de Bethanie, de la
bourgade de Marie & de Marthe sœur
d'icelui.*

2. Ἦν δὲ μαρία ἡ ἀδελφεὰ τοῦ
κυρίου μου, καὶ ἡ μαρθα τῆς
πιδας αὐτῆς καὶ θελὼν αὐτῆς, ἦν
ὁ ἀδελφὸς λαζάρου ὁ αὐτῆς.

*(Et Marie fut celle qui oignit d'oi-
gneur le Seigneur, & effuya les pieds
d'icelui de ses cheveux: de laquelle
frere Lazare estoit malade.)*

3. Ἀπελθὼν εὐω αἱ ἀδελφαὶ
αὐτῶν λέγουσαι, κύριε, ἰδεὶ ὁ
φίλος αὐτοῦ.

*Ses sœurs donc enuoyèrent vers lui,
disans, Seigneur, voici celui que tu ai-
mes, est malade.*

4. Ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν, αὐ-
τῇ ἡ αὐθιγὴ οὐκ ἐστὶ περὶς ἡμέ-
ρας, ἀλλ' ἵνα παρὲς τῆς θούης τῆς
ἡμέρας αὐτῆς ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ.

*Iesus ayant entendu cela, dit, Ceste
maladie n'est point à la mort mais po-
ur la gloire de Dieu: afin que le Fils de
Dieu soit glorifié par icelle.*

5. Ὥρατε δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν μαρ-
θὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς καὶ τὸν
λαζάρου.

*Or Iesus aimoit Marthe, & sa sœur,
& Lazare.*

6. Ὡς δὲ εὐω ἤκουσεν ὅτι αὐθιγὴ, ἦ-
ν μὲν ἡμεῖς ἐν τῷ τόπῳ οὗ
ἡμῶν.

*Et après auoir entendu qu'il estoit
malade, il demeura deux iours au mes-
me lieu où il estoit.*

7. Ἐπτα μὲν τῶν λόγων τῶν μα-
ρθᾶς αὐτῆς ἀκούσαντες οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ.

*Et apres cela il dit à ses disciples, Al-
lons achercher en Iudee.*

CAP. XI.

ERat autem quidam languens Lazarus à Bethania, de castello Marix & Marthæ sororum eius.

And a certaine man was sicke / named Lazarus of Bethania / the towne of Marix and her sister Marthæ.

2. (María autem erat quæ unxit Dominum unguento, & extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur.)

(And it was that Mary which anointed the Lord with ointment / and wiped his feet with her haire / whose brother Lazarus was sicke.)

3. Miserunt ergo sorores eius ad eum, dicentes, Domine, ecce quem amas, infirmatur.

Therefore his sisters sent unto him saying / Lord behold here whome thou lovest is sicke.

4. Audiens autem Iesus, dixit eis, Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur filius Dei per eam.

When Iesus heard it / he said / This sickness is not vnto death / but for the glory of God / that the Sonne of God might be glorified thereby.

5. Diligebat autem Iesus Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum.

Now Iesus loved Marthæ / and her sister / and Lazarus.

6. Vt ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus.

And after he had heard that he was sicke / he taryed there two dayes still in the same place where he was.

7. Deinde post hæc dicit discipulis suis, Eamus in Iudæam iterum.

Then after that / sende he to his disciples / Let vs go into Iudea againe.

Das XI. Capitel.

Elag aber einer krank mit Namen Lazarus von Bethanien / in dem stucken Maria / vnd ihrer Schwester Martha.

Der laa en siug / som hed Lazarus aff Bethania / Marie oc hendis søsters Marthe Wy.

2. Maria aber war die den HERN gesalbet hat mit salben / vnd seine füsse getrucket mit ihrem Haar / derselbigen Bruder Lazarus lag krank.

Men Maria vaar den / som saluede HERREN met salue / oc sturde hans Føder met sit Haar / Den saumns Broder Lazarus vaar siug.

3. Da sandten seine Schwestern zu ihm / vnd lieffen im sagen: HERR / Ahe / den du lieb hast / der ligt krank.

Da sende hans Søstere til hantnem / oc lode hantnem siige HERREN / See den du elsker / hand ligger siug.

4. Da Iesus das höret / sprach er: Die Krankheit ist nicht zum todte / sondern zur ehre Gottes / daß der Sohn Gottes dardurch geehret werde.

Der Ihesus der hørde / sagde hand / Den Stigdom er icke til døden / men til Gudz ære / at Gudz Søn skal priss der aff.

5. Iesus aber hatte Martham lieb / vnd ihre Schwester vnd Lazarum.

De Ihesus elskte Martham / oc hendis søster / oc Lazarum.

6. Als er nun höret / daß er krank war / bleib er zween tage an dem ort da er war.

Der hand nu hørde / at hand vaar sig / bleff hand tho dage paa den sted / som hand vaar.

7. Darnach spricht er zu seinen Jüngern / laßet vns wider in Iudæam ziehen.

Der effter siige hand til sine Disciple / Lader oss drage til Iudæam igen.

Kapitola XI.

El pal geden namocny / gmdnem Lazar; Bethany; Wsietka Marce a Marthy Gestrý geho.

Wtstory tej imientem Lazar; byl niemocen; Bethany; wsieta Marce y Marthy siostry tej.

2. A byla ta Maria / která; to pomazala Pána Maslím / a wpišla; jemu geho wlaso; siw; mi: gegřto Bratr Lazar; byl niemocen.

A Marya tá byla; která; pomazala Pána olejím / y wpiřala; no; tãgo wlaso; siw; mi: gegřto Bratr Lazar; byl niemocen.

3. Tãdy; posłaly; k; nãmu Gestrý geho / řkauce: Pãne / hle; tãrãho; miluge; / niemocen; gřst.

Posłali; tedy; siostry; tãgo; k; nãmu / mowiac: Pãne; or; siostry; go; miluje; niemocen; gřst.

4. To; wřstřaw; Gęřst; řekl; jim: Niemoc; tato; nem; k; smrti; ale; pro; slãwu; Bo; ji / aby; wřstřawen; byl; Syn; Bo; ji; řkã; ni.

To; kdy; wřstřal; Iesus / řekl: Niemoc; ta; nie; k; smrti; ale; k; slãwã; Bo; ji / aby; byl; wřstřawen; Syn; Bo; ji; prã;z; nã.

5. Wřstřaw; pal; Gęřst; Marthu; y; Gestrý; geg; Marcy; gi; y; Lazara.

A; wřstřaw; Iesus; Marth; y; siostry; tej; y; Lazara.

6. Proto; řal; wřstřal; řeky; niemocen; byl; řstřal; tãdy; na; tãm; mřstř; za; dwa; dni.

A; prã;to; řstřal; řek; řek; niemocen; / prã;rdie; uednã; řstřal; prã;z; dwa; dni; uã; onym; řek; mřstřu; gřst; byl.

7. Potom; pal; řekl; Wřstřaw; tuom; řstřaw;: Poďme; opř; do; řidom; řstřaw.

Pochym; mowit; do; wřstřaw; řow; řstřaw; / řstřaw; řstřaw; do; řstřaw; řstřaw.

י א

8 אמריו לה תלמידיו
רבו השא והדנא בעין הו
למדמך ותוב אנל אנת
לחמו :

I discepoli gli dicono, Maestro, i Giudei certamente poco fa di lapidarti, e tu vi vai di nuovo?

9 אמר להן ישוע ל
תרת עשרא שציו איר
ביומא ואן אנש מהלך
באומא לל מתתקל
מטול דחזי נהיה ד
דעלמא הנה :

Jesus rispose, Non sono elle dodici le ore del giorno? Se uno camina di giorno, non inciampa: perche che de la luce di questo mondo.

10 או אנש דין בלילא
נהלך מתתקל מטול
דנהיה לית פה :

Ma se uno camina di notte, inciampa: perche che la luce non e in lui.

11 הליו אמר לשיע ובמר
כו אמר להן לצור דחמו
שכב אלא אנל אנת ד
דאצוריה :

Queste cose disse, e poi dice loro, Lazaro nostro amico dorme: mas voy per svegliarlo.

12 אמריו לה תלמידיו
מכו או דמך מתתקלם :

Perche i suoi discepoli dissero, Signore, se egli dorme, fara guarire.

13 הו דין ושיע אמר על
מיתה והנו סברו דער
מדמבא הו דשנתה
אמר :

E i suoi avevano detto questo de la morte de esso Lazaro: et essi pensavano che egli disse del dormire del sano.

14 הידיו אמר להן ושיע
בשקאית לצור מית לה :

Onde aller Jesus disse loro apertamente, Lazaro e morto.

15 וחדא אנא דלא הית
חמן מטולתכו דתהומנו
אלא הלכו לחמו :

E vallegiamo per cento soffro, di non esser stato li: accio che vos crediate, ma andiamo a lui.

י א

8 ויאמר לו תלמידיו רבי ג
עת בקשו היהודים לרגום אותך
ותשוב תלך שמה :

Dizenle los Discipulos, Rabbi, aora procurauan los Judios apedrearte, y vas otra vez alla.

9 ויען ישוע תלא שאלים עשה
שעות היום הנה אם איש מהלך
ביום איננו כושל כי את אור
העלם רואה :

Respondio Iesus, No tiene el dia doze horas? El que anduuiere de dia, no trompiega: porque vce la luz deste mundo.

10 ואם איש מהלך בלילה או
כושל כי האור אינו בו :

Mas el que anduuiere de noche, trompiega: porque no ay luz en el.

11 את האלה דבר ואחרי
כו אמר אליהם לוועד מרענו
שכב כי אם אלק להקים
אותו :

Dicho esto, dizeles despues, Lazaro nuestro amigo duerme: mas voy a despertarlo del suenno.

12 ויאמר תלמידיו אדני אם
שוכב וישע :

Dixeronle entonces sus Discipulos, Sennor si duerme, saluo estara.

13 כי אמר ישוע על מותו
והמה חשבו כי על שכבת
השנה אמר :

Mas esto dozia Iesus de la muerte de el, y ellos pensaron que hablaua de suenno de dormir.

14 ואן וזופיע ישוע לדר
אליהם כי לוועד מל :

Entonces pues Iesus les dixo claramente, Lazaro es muerto:

15 ושמעו אנכי עליכם כי
תאמינו כי לא הייתי שם אבל
אלך אלי :

Y huelgo me por vosotros, que yo no aya estado ay, porque creays, mas vamos a el.

יא.

8. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, ῥαββί, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐζητοῦν σε λιθῶσαι· οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;

Les disciples lui disent, Maître, les Juifs cherchoyent t'agueres à te lapider, & tu y vas de rechef?

9. Ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς, ὅτι ὁ δῶδεκα ὥρῃ οἱ σὺν τῇ μέσῃ· εἰς τὴν πεντατῆ ὥρῃ ἡμέρας, οὐ σκωπῶντί· ὅτι τὸ φῶς εἰς τὸν κόσμον τὴν βλῆπ.

Iesus respondit, N'y a-il point douze heures au jour? si quelcon chemin de jour, il ne choppe point: car il voit la lumiere de ce monde.

10. Ἐὰν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, σκωπάσεται· ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστι ἐν αὐτῷ.

Mais si quelcon chemine de nuit, il choppe: car il n'y a point de lumiere avec lui.

11. Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τούτων λέγει αὐτοῖς, λέζαρε· ὁ φίλος ἡμῶν καὶ κοιμῶν· ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ἵνα ἐγερῶμαι αὐτόν.

Il dit ces choses, & puis apres leur dit, Lazare nostre ami dort: mais j'y vai pour l'esveiller.

12. Εἶπον οὖν οἱ μαθηταί· αὐτός, κύριε, εἰ κοιμῶνται, σωθήσεται.

Dont ses disciples lui dirent. Seigneur, s'il dort, il sera gueri.

13. Εἰρηκαὶ δὲ ὁ ἰησοῦς περὶ τῆς θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἐνόμιζον ὅτι περὶ τῆς κοιμῆστος ὅτι τὸν λέγει.

Or Iesus auoit dit cela de la mort d'icelui: mais ils pensoyent qu'il parlast du dormir du sommeil.

14. Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς παρήρησθε, λέζαρε· ἀνίστα.

Et pourtant lors Iesus leur dit ouuertement, Lazare est mort.

15. Καὶ χαίρει ὁ ἰησοῦς, ὅτι πιστεύετε μοι, ὅτι εἰς τὸν κόσμον ἐκεῖ· ἀλλ' ἐγὼ μὲν παρὲς αὐτοῦ.

Et suis ioyeux, pour l'amour de vous, que ie n'y estoys point, afin que vous croyiez, mais allons vers lui:

CAP. XI.

8. Dicunt ei discipuli, Rabbi, nunc quærebant te Iudei lapidare: & iterum vadis illuc?

The disciples sayd unto him/ Master / the Jewes lately sought to stone thee / and dost thou go thither againe?

9. Respondit Iesus, Nonne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit: quia lucem huius mundi videt.

Iesus answered/ Are there not twelue houres in the day? If a man walke in the day / he stumbleth not / because he seeth the light of this worlde.

10. Si autem ambulaverit in nocte, offendit: quia lux non est in eo.

But if a man walke in the night / he stumbleth / because there is no light in him.

11. Hæc ait, & post hæc dicit eis, Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut a somno excitem eum.

These things spake he / and after he saide unto them / Our friend Lazarus sleepest: but I go to wake him up.

12. Dixerunt ergo discipuli eius, Domine, si dormit, saluus erit.

Then said his disciples / Lord / if he sleepest / he shall be safe.

13. Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret.

Howbeit Iesus spake of his death: but they thought that he had spoken of the naturall sleepe.

14. Tunc ergo Iesus dixit eis manifestè, Lazarus mortuus est.

Then said Iesus unto them plainly / Lazarus is dead.

15. Et gaudeo propter vos, ut credatis quoniam non eram ibi, sed eamus ad eum.

And I am glad for your sakes / that I was not there / that ye may believe: but let us go unto him.

Das XI. Capitel.

8. Seine Jünger sprachen zu ihm/ Meister/ jenes mal wolten die Jüden dich steinigen/ vnd du wilt wider dahin ziehen?

Hans Disciple sagde til hannem/ Meister/ Siste gong vilde Jøderne stenedig / oc du vilst drage der hen igen?

9. Iesus antwortet: Sind nicht des tages Zwölff stunden? Wer des tages wandelt/ der stößet sich nicht/ denn er sihet das Licht diser Welt.

Ihesus suarede / Ere der icke tolf timer om dagen? Hvo som vandrer om dagen / hand støder sig icke / thi hand seer denne Verdens liuss.

10. Wer aber des nachts wandelt/ der stößet sich/ denn es ist kein Licht in ihm.

Men hvo som vandrer om natten / hand støder sig / thi der er intet liuss i hannem.

11. Solches saget er/ vnd darnach spricht er zu ihnen: Lazarus unser Freund schleffe/ aber ich gehe hin/ daß ich ihn auffwecke.

Saadan sagde hand / oc der effter siger hand til dem / Lazarus vor Ven soffuer / Men ieg gaar bort / at opvæcke hannem.

12. Da sprachen seine Jünger: HERR/ schlefft er so wirdts besser mit ihm.

Da sagde hans Disciple / HERR / soffuer hand / da bliffuer det bedre mer hannem.

13. Iesus aber saget von seinem tode/ Sie meineten aber/ er redet vom leiblichen schlaff.

De Ihesus talde om hans død / Men de mente / at hand talde om den legemlige søvsn.

14. Da sagt's ihnen Iesus frey heraus: Lazarus ist gestorben.

Da sagde Ihesus dem der obenbare / Lazarus er død.

15. Vnd ich bin fro vmb euren willen/ daß ich nicht da gewesen bin/ auff daß ihr glaubet/ aber lasset vns zu ihm ziehen.

De ieg er glad for eders skyld / at ieg vaar icke der / paa det i skulle tro / Men lader oss drage til hannem.

Kapitola Xii.

8. Kęśli genu Bęednįj v: Wįstę / nęnį hędali tę jęę vřamenowali / a coż tam opęę chęęs gįęi?

Kęśli mu tedy zwolennęy / Wįstęz thęraz sękęli Jędowie łękobyęę vřamenowac a pręęę sę thęm idęęę?

9. Odpowędęł Bęęsę / wřal dwanaęęę hędń hędę gest. Chędęłi kędę medne nęwaręę sę / nębo sęwęłło to hęoto Sęwęta wřędę.

Wę to Jęzus odpowędęł / Sęk nędowę nęsęę sę godęęę omę / wřęę kędę chędęę medne / me obręęęę / bo wřędę sęwęłło tego sęwęta.

10. Pękę chędę hędę w nęcy / vřęęę sę / nębo Sęwęta nęnį w nęm.

Jęsę tęę kędę chędę w nęcy / obręęę sę / bo w nęm sęwęłło nę męę.

11. To powędęę / kęł gęm opęę / Łęzar pęęęł nęsę sęę / a le gędę abyęę gęę zę Sęna pęę będę.

To tęęęę / pęęę do nęch mę / wřę / Łęzarę pęęęęł nęęę wřęę / ale pęęę abyęę gęę zę sęu obrędęł.

12. Tędę kęł Bęędęęę gęę / Pęęę / sęęę / z drawę będę.

Kęłli mu tedy zwolennęę tego / Pęęę tęęęę sęę / będęęę zdręw.

13. Ale Bęęsę kęł Sęmę gęę / omę pęł domęęę sęę sęę bęę sę sęę sęa męwęł.

Ale im Jęzus powędęł o sęmęęę tego / wřęęę om męęęę / lęę o zęsęęęę sęę powędęł.

14. Pęęę kęł gęm Bęęsęęęęę / Łęzar gęę vřęęł.

Tędę Jęzus powędęł im tęę węęę / Łęzarę vřęęł.

15. Ale radęęł sęę wřęę / abyęęę wřęę / zęęęę tam nę bęł / pęęęę podęęęę nęm.

Rędęęę sędę węę (abyęęę węęęę) sęę nęę bęł thęm / ale idęęę sę męm.

י א

25 אמר לה ישוע אנני
אנני בחרמך ויהי ומו
דמיהמו כי אפן ימור
יהי:

*Iesv le dice, Io sono la resurrezione
e la vita: chi crede in me, ancor che sia
morto, vivrà.*

26 וכל דחי ומיהמו כי ל
לעלם לא ימות מיהמו
אנני יהי:

*E chiunque vive, e crede in me, non
morirà ta eterno. Credi tu questo?*

27 אמר לה איז פד
אנני מיהמו אנני דאנני
הו משיח פד דאלהא
דאנני לעלמ:

*Ella gli dice, Sì, Signore, io credo che
tu sia Christo, il Figliuol di Dio, che do-
venia venire al mondo.*

28 ופד אמרת הליו א
אנני למרדס חתה כ
פסוקא דאמרת לה רבו
אנני וקרא לכי:

*E detto questo, andò, e chiamò Ma-
ria sua sorella, dicendole, Il Mae-
stro è qui, e si chiama.*

29 ומרדס פד שמינה
קמת עגל ואנני יהי
לחיה:

*Ella como oíó questo, si leuò su pre-
stamente, e vieníse a lui.*

30 הו דיו ישוע לה עד
כיל איה הוה לקרית
אלא פה הוה דוכתא
דאנני מרתא:

*Perche Iesv non era ancor venuto
nel castello, ma era in quel luogo dove
Martha l'aveva incontrato.*

31 אה רבו דיו יהיה
דאית הוה עמה בבית
דמבאין הוה לה פדו ל
למדים דעגל קמת נפקת
אנני להו פתרה סברו ל
להו גיד דלקברא אנני
למבא:

*Allora i Giudei che erano con essa in
casa, consolauanla, habendo veduto che
Martha s'era leuata su con prestezza, che
era uscita fuori, la seguirono, dicendo,
Ella va al sepolcro, per piangere e querere.*

י א

25 ופד אמר לה ישוע אנני יהי
תקומה ויהי חיים המאמין כי
גם כי ימות ויהי:

*Dizele Iesús, Yo soy la resurrección, Y la vida
elque cree en mí, aunque esté muerto, vivirá.*

26 וכל חלי ומאמין כי ל
ימות לעולם התאמיני ואת:

*Y todo aquel que vive, y cree en mí, no mo-
rirá eternamente. Crees esto?*

27 ופד אמר אליו אמנם אנני
אנני האמנתי כי אתה הוה המשיח
בר האלהים תבא אל העולם:

*Dizele, Si Sennor, yo he creydo que tu eres
el Christo, el Hijo de Dios, que has venido al
mundo.*

28 ובאשר אמרה אתה האלה
ותלך ותקרא למרדס אחותה
חדש ובלאט לאמר תפלמד רה
פה וקרא לה:

*Y esto dicho, fue y llamó en secreto a Ma-
ria su hermana, diciendo, El Maestro está aqui, y
te llama.*

29 והוה בשמעה קמה מהרה
ובאה אליו:

*Ella como lo oyó, leuantase prestamente, y
viene a el.*

30 ועוד לא בא ישוע אל
חטינה כי אם עודנו היה במקום
באשר קרתה לו מרתה:

*(Que aun no auia llegado el Sennor al al-
dea, mas estava en aquel lugar donde Martha lo
auia salido a recebir.)*

31 ויהי יהודים אשר היו אתה
בבית וינחמו אותה בראותם את
מרדס כי מהרה קמה ויצאה
ויבאו אחריה לאמר כי תלך
אל הקבר לבכות שם:

*Entonces los Iudios que estauan en casa co-
nella, y la consolauan, como vieron que Maria
se auia leuantado prestamente, y auia salido, fig-
uieronla, diciendo, Que va al sepulchro a llorar
alli.*

י א

25. Εἰπὼν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, εἰ μὴ εἴμι
ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ. ὁ πιστεύων
εἰς ἐμὲ, καὶ ζῶντες καὶ ἔχοντες
ζῆναι με.

*Iesus lui dit, Je suis la resurreccion
& la vie, qui croit en moi, encore qu'il
soit mort, vivra.*

26. Καὶ πάλιν ὁ Ἰησοῦς καὶ πάλιν
εἰς ἐμὲ. οὐ μὴ θανάτωται εἰς τὸν αἰῶ-
να. πιστεύς ταῦτα:

*Et quiconque vit & croit en moi,
ne mourra jamais: crois-tu cela?*

27. Αἰνῶν αὐτῷ, καὶ κύριε. ἔγωγε
πιστεύω ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.

*Elle lui dit, Oui, Seigneur, ie croy
que tu es le Christ le Fils de Dieu, qui
devoit venir au monde.*

28. Καὶ πάλιν εἰπὼσα ἀπὸ ἀγ. η.
καὶ ἐφώνησε μαρθάν τὴν ἀδελφὴν
αὐτῆς λέγουσα, ὁ διδασκα-
λος παρῇ καὶ φωνεῖ σε.

*Puis ayant dit cela, elle s'en alla, &
appela Marie la sœur en secret, disant,
Le maître est ici, & t'appelle.*

29. Εκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐβίβησεν
ταχὺ, καὶ ἐρχεται πρὸς αὐτόν.

*Et si tost que elle l'eust entendu, elle
se leua hastivement, & s'en vint vers
lui.*

30. Οὐπω δὲ ἐληλυθὴ ὁ Ἰησοῦς εἰς
τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐν τῷ τόπῳ
ὅπου ὤκισεν αὐτῷ ἡ μαρθέ.

*O Iesus n'estoit point encore venu
à la bourgade, mais estoit autieu où
Marthe l'auoit rencontré.*

31. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ'
αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ. καὶ παραμυ-
νοῦντο αὐτήν, ἰδόντες τὴν μαρ-
θάν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν,
ἡκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες, ὅτι
ὤψεται εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύ-
σῃ ἐκεῖ.

*Adonc les Iuifs qui estoient avec
elle en la maison, & la consoloyent,
quand ils virent que Marie s'estoit leuee
si tost, & qu'elle estoit sortie, la suiui-
rent, disans, Elle s'en va ou sepulchre, a-
fin qu'elle pleure la.*

CAP. XI.

25. Dicit ei Iesus, Ego sum resurrectio & vita, qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet.

Iesus said unto her: I am the resurrection and the life: he that believeth in mee / though he were dead / yet shall he live.

26. Et omnis qui vivit, & credit in me, non morietur in aeternum. Credis hoc?

And whosoever liveth / and believeth in me / shall never die. Believest thou this?

27. Ait illi, Vtique Domine, ego credidi quia tu es Christus filius Dei, qui in hunc mundum venisti.

She said unto him: Yea, Lord: I believe that thou art the Christ the Son of God: which should come into the world.

28. Et cum hæc dixisset, abiit, & vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens, Magister adest, & vocat te.

And when she had so said, she went her way / and called Marie her sister secretly / saying: the Master is come / and calleth for thee.

29. Illa ut audivit, surgit cito, & venit ad eum.

And when she heard it / she arose quickly / and came unto him.

30. Nondum enim venerat Iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei Martha.

For Iesus was not yet come into the town: but was in the place where Martha met him.

31. Iudei ergo qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit & exiit, secuti sunt eam, dicentes, Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi.

The Jewes then which were with her in the house / and comforted her / when they saw Marie / that she rose up hastily / and went out / followed her / saying: She goeth unto the grave / to weep there.

Das XI. Capitel.

25. Ihesus spricht zu jr / ich bin die auferstehung vnd das leben / wer an mich glaubet / der wirdt leben / ob er gleich stirbe.

Ihesus siger til hende: Jeg er Opstandelsen oc Leffue: / hvo som tror paa Mig / hand skal leffue / alligeuel at hand doer.

26. Vnd wer da lebet vnd glaubet an mich der wirdt nimmermehr sterben. Glaubest du das?

De hvo som leffuer oc tror paa mig / hand skal altdo. Tror du det?

27. Sie spricht zu ihm: HERR / ja ich glaube / daß du bist Christus der Sohn Gottes / der in die Welt kommen ist.

Hun siger til hannem: HERR: ja / Jeg tror at du est Christus Gud: Søn / som kom til Verden.

28. Vnd da sie das gesagt hatte / gieng sie hin / vnd rieß ihrer Schwester Maria heimlich / vnd sprach: Der Meister ist da / vnd ruffet dir.

De der hun hafde det sagt / gic hun bort / oc kaldede sin søster Maria hemmeligt: oc sagde: Meesteren er der / oc kalder at dig.

29. Dieselbige als sie das höret / stund sie eilend auff / vnd kam zu jm.

Der hun der hørde / stod hun strax op / oc kom til hannem.

30. Denn Iesus war noch nicht in den Flecken kommen / Sondern war noch an dem ort / da jm Martha war entgegen kommen.

Thi Ihesus vaar icke end kommen in Byen / men hand vaar end nu paa den sted / som Martha møde hannem.

31. Die Jüden / die bey ihr im hause waren / vnd trösteten sie / da sie sahen Mariam / daß sie eilend auffstunde vnd hinaus gieng / folgeten sie jr nach / vnd sprachen: Sie gehet hin zum Grabe / daß sie daselbs weine.

Jøderne / som vaare i Huset hos hende / oc trøstede hende / der de saae Mariam at hun stod hasteligt op / oc gic ud da hun de effier hende / oc sagde: Hun gaar bort til Graven / at græde der.

Kapitola XI.

25. Nihil gij Gēssis: pā gēm Wēssienij y Jiwot / fdo wēssij we mne: byt pā tafē vmtel / jiw bude:

Rezeft sey Jesus: Jam test pō wstanie y jywot / fto wnie wter: y / chooby y omāt / jyw bedjie.

26. A kazoj fdo gest jiw a wēssij we mne / neomfēn a wēssij. Wēssijli tomu?

A wssijli fchorz jyw test / a wter: y wnie / nie vnie nā wter: f: Wter: y fje temu?

27. Njella gemu: Dwssem pāne / pā gēm wēssia / je gsh ty Krysus Syn Bōha j: wēssij / fterpā gsh na tento Swēt pēssiel.

Powiadził im / Dwssem pānie / ja wterze jēs ty test Kry: sus Syn Bōhy / fterpā nā swiāt przydmiat.

28. A fdoj to powēdila / obe: ssia a jawolala Marce Gēssij fivē tagnē / ffaucp: Wjstr zde gest / a wolā ftebe.

A to rzekłszy / sła y po tidu mē: zwała Marce siostry swoicy / mo: wiac / Wjstr tu test y w ywācie.

29. A ona natj wstysala / wstala rychle a sła kntmu.

Onā tedy wstysawszy / wnet wstala y sła do niego.

30. Nch byl gessit Gēssis no pēssiel do Wēssieka / ale byl ges: ste na tom mjsse / fdeż wysła byla proti nēmu Martha.

A Jezus testze byl nie przy: szedł do miasteczka / ale byl nā tym mieyscu / gdzie wysła była przeciwko niemu Martka.

31. Tchoj Jidē kēssij a nij byl w domu atēssij gi / fterpā wsseli Marngi / je gest rychle wstala a wysła / sła ja nij / ffauc: Gde f hrobu / aby tam plakala.

A przetoż Jydowie fchorzy: nia byli w domu a ciępyli: / gby wyszeli iż Marce prawić wstala y wysła / sła ja nia / mówiąc: Jdż do grobu / aby tam plakała.

י א

32. הִי דִין מִרְיָם בְּרַחֲמֶיהָ
אֵיכָנָה דְּאִיתְּהֵי הִיא יִשׁוּעַ
וְהִנֵּה בְּפִלּוֹתָהּ עַל רַגְלֶיהָ
וְאִמְרָה לֵה אֱלֹהֵי תַנּוּן הַיּוֹם
מִרְיָ לֹא מֵאֵת הִנֵּה אֲחֵי:

Come Maria dunque fu arrivata là dove era l'uscio, veduto che ella l'habbe, se li getto, li piedi, discendoli, O Signore, se tu fossi stato quà, il mio fratello non sarebbe morto.

33. יִשׁוּעַ דִין בְּרַחֲמֶיהָ
דְּבִכְנָה וְלִיהוּדֵיהּ הִנּוּ
דְּאִתְּהֵי עִמָּה דְּבִכְנָה אֲתַעֲזוּ
בְּרַחֲמֶיהָ וְאִיזַע בְּנִפְשָׁהּ:

Quando Iesus la vide piangere, & i Giudei che erano venuti con esse, che piangevano, fremo nel suo spirito, e turbossi in se stesso.

34. וְאִמְרָה אֵיכָנָה
סִמְתִּיהִי וְאִמְרָה לֵה מִ
מִרְיָ תֵּהּ הִי:

E disse, Dove l'hauea voi posta? Effi li dicono, Signore, viene, & vedilo.

25. וְאִתְּהֵי הִי דְּמִעֲזֵיהִי
דִּי־יִשׁוּעַ:
Et Iesus pianse.

36. וְאִמְרָה הִי וְהַיּוֹדִים
חִנּוּ בְּמֵתָה רַחֵם הִיא לֵה:

Onde i Giudei dissero, Ecco come egli l'amaua.

37. אֲנִשׁוּ דִין מִנִּהֲוֹן א
אִמְרָה לֹא מִשְׁכַּח הִיא הִנָּה
דְּפִתַח עֵינֵיהִי הִיא סִמְתָּה
דִּי־יִשׁוּעַ דְּאִתְּהֵי הִנָּה לֵה
יִמְרָה:

Et alcuni di loro diceuano, Non poteva costui che ha aperti gli occhi del cieco, fare ancora che questo huomo non morisse?

38. יִשׁוּעַ דִין בְּרַחֲמֶיהָ
בְּיִנְיָהּ וְלֵה אֲתָה לְבִית
קְבוּרָה וְהִי בֵית קְבוּרָה
אִיתְּהֵי הִיא מִעֲדֵתֵיהָ
וְכִאֲפָא סִימָא הִנָּה עֵר
תִּרְעָה:

I essy allora fremendo di nuovo in se stesso, viene al monumento: & questo era vna spelunca, e sopra essa era posta vna pietra.

י א

32. וּמִרְיָם בְּבִנְיָהּ אֵלֶּי־אִשָּׁר
הִי שָׁם יִשׁוּעַ וְהִיא אֲתָה
בְּפִלָּה אֵלֶּי־רַגְלֵיהִי וְהִיא אִמְרָה
אֵלֶּי־יִשׁוּעַ לֹא מֵאֵת אֲחֵי:

Más Maria, como vino donde estava Iesus, viendolo, derribose á sus pies diciendole Sennor si uieras estado aquí, no fuera muerto mi hermano.

33. וְיִשׁוּעַ בְּאִשָּׁר רָחַם אֲתָה
כִּי בִּכְיָה וְאֵת הַיְּהוּדִים אִשָּׁר
בְּאִוֹ אֲתָה כִּי בִּכְיָם הִמָּה וְעַם
בְּרַחֲמֶיהָ וְיִשְׁתַּחֲוֶה בְּנִפְשָׁהּ:

Iesus entonces como la vido llorando, y á los Iudios que auian venido juntamente con ella llorando, abraueciose en Espirito, y álbortose á simismo.

34. וְיִאֲמַר אֵלֶּי־הַמָּקוֹם אִשָּׁר
שְׁמִתְהוּ שָׁמָּה וְיִאֲמַר לֹא בֹא
וְרָחַם:

Y dixo, Donde lo pusistes? Dizenle, Sennor, ven, y vec lo.

35. וַיִּבֶךְ יִשׁוּעַ:
Y lloro Iesus.

36. וְיִאֲמַר וְהַיְּהוּדִים רָחַם אִתָּךְ
אֲתָהּ:

Dixeron entonces los Iudios, Mirad, como lo amaua.

37. וְאֲנִשִּׁים מִהֵמָּה אִמְרָה הִיא
יָכֹל זֶה תַּפְקֶה אֶת־עֵינֵי תַעֲזֹר
לַעֲשׂוֹת פֶּן־עֵם יָמוּת הִנָּה:

Y vnos de ellos dixeron, No podia este, que abrio los ojos del ciego, hazer que este no muriera.

38. וְיִשׁוּעַ עוֹדֵה וְעַם בְּנִפְשָׁהּ
וְכִאֲפָא הַקֶּבֶר וְהִיא מַעֲרָה וְאִבּוֹ
הוֹשְׁמָה עֲלֶיהָ:

Y Iesus, abraueciendose otra vez en simismo, vino al sepulchro, donde auia vna cueua, la qual tenia vna piedra encima.

י א

32. 'Η ὡς μαρτία ὡς ἡ γυνὴ ὅτι
ὡς ὁ ἱεὺς, ὁ δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῇ, ὁ δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῇ
εἰς τὰς πόδας, λέγουσιν αὐτῇ, κύριε, εἰ ἦς ὡς, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ
ἀδελφός.

Quand donc Marie fut venue là où estoit Iesus, l'ayant veu elle se ietta à ses pieds, lui disant, Seigneur, si tu eussies este ici, mon frere ne fust pas mort:

33. 'Ιησοῦς ὡς ὅτι δὶν αὐτῇ
κλαίεισιν, ὁ δὲ τὸ πνεῦμα ἔλεγε αὐτῇ
καὶ τοὺς Ἰουδαίους κλαίοντας. ἐπεὶ ἐμύνη-
σεν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἐταπείνω-
σεν αὐτόν.

Quand Iesus la vid pleurant, & les Iuifs qui estoient là venus avec elle, aussi pleurans, il fremit en son esprit, & s'efineur soi-mesme.

34. Καὶ εἶπεν, ὅπου θήσεται αὐ-
τόν; λέγουσιν αὐτῷ, κύριε, ἔρχε, καὶ
ὄψεαι.

Et dit, Où fancez-vous mis? Ils lui respondirent, Seigneur, vien, & voi.

35. 'Εδάκρυσεν ὁ ἱησοῦς.
Et Iesus pleura.

36. 'Ελεγον ὡς οἱ ἰουδαῖοι, ὅτι
ὡς ὁ ἱεὺς ἔφαιλε αὐτόν,

Les Iuifs donc dirent, Voyez comme il l'aimoit.

37. Τίς τῶν ἐξ αὐτῶν εἶπεν, οὐκ ἔ-
στιν αὐτῷ οὗτος ὁ ἀνείχων τὰς ἐφ-
θαλμὰς τοῦ τυφλοῦ, ποιῶν ὅσα ἐ-
στὶν σημεῖα;

Et quelques vns d'entr'eux dirent, Cestui-ci qui a ouuers les yeux de l'aueugle, ne pouuoit-il pas faire aussi que cest homme ne mourut point?

38. 'Ιησοῦς ὡς πάλιν ἐμύνησεν
αὐτόν, ὅτι αὐτῷ, ἔρχεσθαι εἰς τὸ
μνημεῖον. ὡς δὲ ἀνέβη αὐτόν, ὁ δὲ
ἐπέκειτο ἐπ' αὐτόν.

Lors Iesus fremissant derechef en soi-mesme, vient au sepulchre (or c'estoit vne grotte: & y auoit vne pierre mise dessus.

CAP. XI.

32. Maria ergo cum venisset ubi erat Iesus, videns eum, cecidit ad pedes eius, & dicit ei, Domine si fuisses hic, non esset mortuus frater meus.

Then when Marie was come where Iesus was / and saw him / she fell down at his feet / saying unto him / Lord / if thou haddest bene here / my brother had not bene dead.

33. Iesus ergo ut vidit eam plorantem, & Iudæos qui venerant cum ea, plorantes, intremuit spiritu, & turbavit seipsum.

When Iesus therefore saw her weep / & the Jewes also weep which came with her / he groined in the spirit / and was troubled in himselfe.

34. Et dixit, Vbi posuistis eum? Dicunt ei, Domine, veni, & vide.

And said: Where haue we laid him / They said vnto him / Lord / come / and see.

35. Et lacrymatus est Iesus.

And Iesus wept.

36. Dixerunt ergo Iudæi, Ecce quomodo amabat eum.

Then said the Jewes / Beholde / how he loved him.

37. Quidam autem ex ipsis dixerunt, Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci, facere, ut hic non moreretur?

And some of them sayde / Could not hee which opened the eyes of the blinde / haue made also / that this man should not haue died?

38. Iesus ergo rursus tremens in semetipso, venit ad monumentum, erat autem spelunca: & lapis superpositus erat ei.

Iesus therefore againe groined in himselfe / and came to the graue. And it was a caue / and a stone was layd vpon it.

Das XI. Capitel.

32. Als nun Maria kam da Iesus war / vnd sahe ihn / fiel sie zu seinen füssen / vnd sprach zu ihm: HERR / werest du hie gewesen / mein Bruder weremicht gestorben.

Der Maria kom nu bid som Ihesus vaar / oc saa hannem / da said hnn ned saar hans søder / oc sagde til hannem / HERR / haffde du veret her / da haffde min Broder icke døet.

33. Als Iesus sie sahe weinen / vnd die Jüden auch weinen / die mit jr kamen / ergrimmet er im Geist / vnd betrübet sich selbst.

Da Ihesus saa hende græde / oc Jøderne oc saa græde / som komme mer hende / da gremmedis hand i Aanden / oc gaff sig suarlige.

34. Vnd sprach: Wo habt ihr ihn hingelegt? Sie sprachen zu ihm: HERR / komm vnd siehe es.

De sagde / hvor lagde i hannem hen? De sagde til hannem / HERR / kom oc see.

35. Vnd Iesu giengen die Augen über.

De Ihesu syen løbe offuer.

36. Da sprachen die Jüden: Etie / wie hat er ihn so lieb gehabt.

Da sagde Jøderne / See / hvor kær haffde hand hannem.

37. Etliche aber vnter ihnen sprachen: Kunde / der dem Blinden die Augen auff gethan hat / nicht verschaffen / daß auch diser nicht stürbe?

Men nogle aff dem sagde / Kunde icke den / som oploed den Blindis eyen / besticke / at oc denne icke haffde døet?

38. Iesus aber ergrimmet abermal in ihm selbst / vnd kam zum Grabe. Es war aber eine Klufft / vnd ein stein darauff gelegt.

Men Ihesus gremmedis atter i sig self / oc kom til Græffuen / De der vaar en Hule / oc en sten lagd der paa.

Kapitola XI.

32. Ale Maria když ta přišla / když byl Ježíš / vzrušivš gen / padla k Nožm geho / a řekla genu: Pane / by ty byl zde / Bratr můj byl by neomřel.

Ale Maria přišedš k němu / když byl Ježíš / vzrušivš go přizpovědla do něho / mluvic mu / Pane byš ty tu byl / nie umřel / by byl bratr můj.

33. Tehdy Ježíš když vztel ana pláč / v židě řekvš by / si s ním přišli ani pláč / žalost / nal duchan / azarmantiv sám sebe.

Iezus tedy abyta vyral pľáč / a v žydy ktorzy s nim spolu přišli pláčiac / vzrušivš si w duchu / p žiaľosťoval sie sám w sobie.

34. Řekl: Kde jste gen položili? Řekli genu: PANE / pod a pohleb.

Sátym řekl / Odkde jste go položili? Novědci mu / Pane řekli a o glady.

35. Zaplakal Ježíš.

Plakal Iezus.

36. Tehdy řekli židé: Hle / kterať gest ho miloval.

Řekli tedy žydové / O to / ktero go miloval.

37. Někteří pak z nich řekli: Nemohli gest tento kterýž oči otevřel / oči slepého narozené ho vřiniti / aby tento neomřel?

Některorzy z nich mowli / Nie mogli ten ktorý otvoril ocy slepe go vřynit / aby byl ten nie umřel?

38. Tehdy opět Ježíš žalostnaw sám w sobě / přišel k Hrobu. Byla pak tu kámen / a kámen byl svrchu položen na něj.

Ale Iezus wzrušivš si z žalost sam w sobie / přišel do grobu / a byla tamina y kámen na něj položený.

א

39 ואמר ישוע שקולו
באבא הדא אמר לה
מרתא חתה דבר מרתא
מרימו פדו סרי לה
אקבעא לה גיר זמין :

*L'evy disse, Levate via la pietra. E
Martha, la sorella del morto, gli dice, Si-
gnore, es puto hominis : parciocchè egli è
sinto quattro giorni.*

40 אמר לה ישוע לה
אמרת לבי דאן פהימין
תהיו שוכות דאלהא :

*L'evy le dice, Non t'ho io detto che se
tu crederai, vederai la gloria di Dio?*

41 נשקלו באבא הי ויהו
ישוע ארים ענינה לאל
ואמר אבא מרתא אג
לה דשמעתני :

*Levono dunque via la pietra di so-
pra il luogo dove era posato il morto. L'evy
allora alzò gli occhi in su, e disse, Padre,
io ti ringrazio che tu m'hai esaudito.*

42 ואנא דע אנא דכבד
ובו שמע אנת לי אג
מטיל פנשא הנא דקאם
אמר אנא הליו דיהימין
דאנת שדרתני :

*Io spero bene che tu m'esaudisci sem-
pre: ma io l'ho detto per cagion de la pen-
se che l'ha qui d'intorno: accoghevo credendo
che tu m'hai mandato.*

43 ויד אמר הליו קאם
במלא רמא לעזר תא לבדו

*E disse chi egli hebbe queste cose, gri-
dò ad alta voce, Lazaro, vien fuori.*

44 ונפק הו מיתא פד
אסיריו אבדוהי וקללה
בסקיתא ואפתי
בסידרא אמר להו ישוע
שראוהי נשוקו אגל :

*Dunque colui che era morto scesi fuori
co' piedi e con le mani legate di fasce, e la
sua faccia era involupata in uno ascia-
gatoio. L'evy disse loro, Sghegetelo, e lassate-
lo andare.*

א

39 ויאמר ישוע שאו את-האבן
אומרה לו אחת המלת מרתה
אלני גם עלת ביאש כי יום
דביעי הוא :

*Dize Iesus, Quitrad la piedra. Martha la her-
mana del que auia sido muerto, le dize, Sennor
hiede ya: que es de quatro dias.*

40 אמר לה ישוע קלא אמרת
לה אים תאמיני כי תראי את-
כבוד אלהים :

*Iesus le dize, No te he dicho que si creyeres,
veras la gloria de Dios.*

41 וישאו את-האבן אשר
הושם שם המלת וישוע נשא
עיניו למעלה לאמר אבי אורה
לה כי שמעתני :

*Entonces quitaron la piedra de donde el
muerto auia sido puesto: y Iesus, quando los ojos
arriba, dixo, Padre gracias te hago que me has
oydo.*

42 ואני ידעת כי בכל-עת
השמעני אכל בעבוד העם
העומד סביב אמרת לי למען
אמינו כי את שלחתני :

*Queyo sabia que siempre me oyes: mas por
causa da la compaña que está arredor, le dize,
paraque crean que tu me has embiado.*

43 ונבאשר אמר את-האלה
צעק בקול גדול לוועזר בא
חוצה :

*Y auiendo dicho estas cosas, clamó à gran
voz, Lazaro, ven fuera.*

44 ויצא המלת והוא אסור
בגדליו ובגדיו במדבדים ועל-
פניו צננה במסוה ויאמר להם
ישוע תתירוהו ותניחו ללכת :

*Entonces el que auia sido muerto, salio, ata-
das las manos y los pies con vendas: y su rostro e
staua embuelto en vn sudario. Dizeles Iesus, De-
fataido, y dexaldo yr.*

א

39. λέγει ὁ ἰησοῦς, ἀρᾶτε τὴν λί-
θον. λέγει αὐτῇ ἡ ἀδελφὴ ἢ τι-
θηκὸς τῷ μαρτᾷ, κύριε, ἡδὴ ἐστὶ
παραπῆρ ὅτι τέτταρες ἡμέραι.

*Iesus dit, Leuez la pierre. Mais Mar-
thela sœur de celui qui estoit mort, lui
dit, Seigneur il pur deüa, car il eit de
quatre iours.*

40. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐ-
πίστωσιν ὅτι ἐὰν πιστεύῃς, ὁψεί
θεῶν σε.

*Iesus lui'dit, Ne t'ai-je pas dit que si
tu crois, tu verras la gloire de Dieu?*

41. Ἦσαν οὖν τὸν λίθον οὗ ἐστὶν ὁ
τοῦ θανάτου κλῆρον. ὁ δὲ ἰησοῦς ἔθε-
τες ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ εἶπεν, πα-
τερ, διχαριστῶ σοι, ὅτι ἡκούσας
μου.

*Ils leuerent donc la pierre de dessus
le lieu où gisoit le mort. Adonc Iesus
effluant les yeux en haut, dit, Pere, ie te
ren graces que tu m'as exaucé.*

42. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτε μου
ἀκούεις. ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκκλησίαν τὴν
περιεστώσαν ἐμοί, ἵνα πιστεύωσιν
ὅτι σύ με ἀπέστλας.

*Or sauy'-ie bien que tu m'exaucas
toufiours: mais je fai dit à cause des
troupes qui sont à Pentour, afin qu'ils
croyent que tu m'as enuoyé.*

43. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, Φωνή με-
γαλὴ ἐκπαύσατο, λέζαρε, δεύρε
εἰς.

*Et ayant dit ces choses, il cria à hau-
te voix, Lazare, vien-t'en dehors.*

44. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ νεκρὸς, δε-
δωδῆς τὰς πόδας καὶ τὰς χεῖρας
καὶ αἱ, ἃ ἔσαν αὐτοῦ συνδεαί-
αται δαδίοι. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς,
λίσσεται αὐτὸν, καὶ ἀφετε ἕως ἄρτι.

*Adonc sortit le mort, ayant les mains
& les pieds liés de bandes: & la face e-
stoit enuoloppée d'un couurechef. Iesus
leur dit, Deüillez-le, & le laissez aller.*

CAP. XI.

39. Ait Iesus, Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror eius qui mortuus fuerat, Domine iam scietur, quatuordecim dies enim.

Iesus said/Take ne away the stone. Martha the sister of him that was dead/saide unto him / Lord / he stincketh already: for he hath bene dead foure dayes.

40. Dicit ei Iesus, Nonne dixi tibi quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?

Iesus saide unto her/ Saide I not unto thee? if thou diddest beleue in me thou shouldst see the glorie of God?

41. Tulerunt ergo lapidem. Iesus autem eleuatis sursum oculis, dixit, Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me.

Then they tooke away the stone from the place where the dead was layd. And Iesus lift up his eyes/and sayde / Father / I thanke thee / because thou hast heard me.

42. Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum qui circumstat, dixi, ut credat quia tu memisti.

I knowe that thou hearest me alwayes / but because of the people that stande bye / I said it / that they may beleue in / that thou hast sent me.

43. Hæc cum dixisset, voce magna clamauit, Lazare, veni foras.

As he had spoken these thinges / he cryed with a loude voice / Lazarus / come forth.

44. Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes & manus iussis, & facies illius sudario erat ligata. Dixit ei Iesus, Soluite eum, & linite abire.

Then he that was dead / came forth / bound hand and foote with bandes / and his face was bound with a napkin. Iesus sayd unto them / Loose him / and let him go.

Das XI. Capitel.

39. Iesus sprach: Hebt den Stein abe. Spricht zu ihm Martha / die Schwester des verstorbenen: HERR / er stinckt schon / denn er ist vier tage gelegen.

Ihesus sagde / Tager stenen aff. Martha den do: die so: ter: siger til hannem / HERR / hand lueter nu ilde / thi hand hassuer ligget fire dage.

40. Iesus spricht zu ihr: Hab ich dir nicht gesagt / so du glauben würdest / du soltest die Herrlichkeit Gottes sehen.

Ihesus siger til hende / hassuer ieg icke sagd dig / Der som du tror / da skulde du see Guds: Herlighed.

41. Da huben sie den stein abe / da der Verstorbene lag. Iesus aber hub seine augen empor / vnd sprach: Vater / ich dancke dir / daß du mich erhörst hast.

Da loffte de stenen aff / som den Døde laa. Men Ihesus oploffte sine øyen / oc sagde / Fader / ieg tacker dig / at du hassuer bønher mig.

42. Doch ich weiß / daß du mich allezeit hörst / sondern umb des Volcks willen / das umbher siehet / sage ichs / daß sie glauben / du habest mich gesandt.

Dog vedt ieg / at du hører mig altid / Men for Folkens skyld / som her staar omkring / siger ieg det / at de skulde tro / at du vdsende mig.

43. Da er das gesaget hatte / rieß er mit lauter stimme: Lazarus komm herauf.

Der hand der haffde sagd / robre hand mer høyr rost / Lazare / kom hid vd.

44. Vnd der Verstorbene kam heraus / gebunden mit Grabtüchern an füssen vnd händen / vnd sein Angesicht verhüllet mit einem Schweiß tuch. Iesus spricht zu ihnen: Löset in auff / vnd laßet ihn gehen.

O den Døde kom vd / bunden med Jordelader om foder oc hender / oc hans Ansiet vaar stult met en Suede dug. Ihesus siger til dem / Losse hannem / oc lader hannem gaa.

Kapitola XI.

39. Ait Iesus: Odložte kamen. Ažela genu Martha / Sestra toho kteryž byl v mrtel: PANE / Být smrdij / nebo čtyři dni v hrobě gft.

Potym rzekl Iesus / Odeymis cte kámen / Ažela mu povied: žiala sestra onego kteryž byl v mrti / Pane / byt smrdny / bo mu tuž vyšly ctery dni.

40. Ažel gij Iesus: Všal gsem kelt tobě / že budešli vžiti / vžitiš slávu Boží.

Powiedzial tedy Iesus / Za jemu: (nie powiedzial / iestli wierzysz / ogladaš chwałę Bożą)

41. Tedy odložil kámen od tud / kdež byl v mrti pocho: wár. A Iesus pozdvihl ruku svou oči v kelt: Otce / Dě: / ligit tobě / že gfy mne slošsal.

Odtel tedy kámen z támtad gdtie on v mrti byl položen / y podobnožy Iesus ocsu svou wžgore / rzekl / Otc / dte / toz bie žes mne wylučal.

42. Já žagistě wšim / že ty mne wžgorež sloššis / ale pro žid kteryž ofolo žgij / kelt gsem / aby wvěřili / že gfy ty mne pošsal.

Ažadim wšedžal se ty mne wžgorež w sluchawě / ležadim / to rzekl dladub ofolo žgace: go / aby wierzyl žes ty mne pošsal.

43. Tedyž powěděl žawo: laš hlašem wielikým: Lazare poď wen.

To tedy rzeklž žawo: laš wielikým / Lazare wynidž sam.

44. Ahned wšel / kteryž byl v mrtel / mže swázaně / u: ce y kteryž státny obžegnými / a twár geho rauchau byla přit: křta. Ažel gim Iesus: Dož wžtež gfy / a nechte at odegde.

Ažadon kteryž byl v mrti / wšel / mžac kece y nogi zwiazane / džiřami / a twarz jeho byla dny: la žawo: laš / y rzekl im Iesus / Dož wžtež gfy / a nechte at odegde.

י א

45 וַיִּסְמְּנוּ מִן הַיְּהוּדִים
וְאֵתוּ לֵדָת מִרְיָם בִּרְחוּ
מִדָּם וַעֲבָד יֵשׁוּעַ הַיְּמֵנוּ
כֵּן :

*Per il che molti de Giudei che erano
venuti a Maria, & hanno an veduto le
cose che l' h'v hanno fatte, credettero in
lui.*

46 וַאֲנִישׁוֹ מִיְּהוּדָה
לָדָת פְּרִישֵׁא וַאֲמָרוּ לְחֹן
כָּל מָרָם וַעֲבָד יֵשׁוּעַ :

*Ma alcuni di loro sen' andarono a i
Farisei, e disser loro le cose che l' h'v ha-
venuto fatte.*

47 וַאֲתַכְּנִשׁוּ דְבֵי כְּהֵנָא
בְּפִרְשֵׁא וַאֲמָרוּ הֵנוּ מִנָּה
וַעֲבָד דְּכֵנָא וְכֵנָא אֲתַתָּא
סִגְיָאֲתָא עָבָד :

*Onde i principali Sacerdoti e i Farisei
risponderono il Consiglio, e disserano, che
facevamo noi i perche questi homini fa
molte miracoli.*

48 וְאֵל שִׁבְחֵנוּ לָהּ הַכְּנָא
כִּלְהֵנוּ אֲנִישָׁא מִיְּהוּדָה
וַאֲמָרוּ רְחוּמֵנוּ שְׁקִלֵנוּ
אֲתָנוּ וְכֵנָא :

*Se noi lo lasciamo cosi, tutti crederan-
no in lui: e verranno i Romani, & ruinan-
ranno il nostro luogo & la nostra natione.*

49 כִּד דִּין מִיְּהוּדָה דְּשִׁמְיָה
הִנָּה רַב כְּהֵנָא הֵנָּה דְּדִין
שִׁנְתָּא וַאֲמָרוּ לְהוֹן לָנָה
נִדְּרֵנוּ אֲתָנוּ מִדָּם :

*Ahora uno di essi chiamato Caifas,
che era Pontefice di quell' anno, disse loro,
Voi non sapete niente.*

50 וְלֹא מִתְחַשְּׁבִינוּ אֲתָנוּ
דְּפִתְחֵלֵנוּ דִּימָד וְכֵנָא יִמְוִית
חִלָּה עֲמָא וְלֹא קִלָּה עֲמָא
יִמְוִית חִלָּה עֲמָא :

*Ne considerate che ci è expediente che
vni homo muera per el popolo, & non che
tutta la natione perisca.*

51 וְהָא דִּין מִן צְבוֹתָא
וּבְשִׁמְיָה לֹא אָמַר אֲלֵא מִטְוִיל
דְּרַב כְּהֵנָא הֵנָּה דְּהִי שִׁנְתָּא
אֲתַנְבִּי דְּעִתִּיד הֵנָּה יֵשׁוּעַ
דִּימְוִית חִלָּה עֲמָא :

*Questo non disse gia da se stesso: ma
essendo egli sommo Sacerdote di quell' an-
no, profetizo che l' h'v doveva morir per
la natione.*

י א

45 וְלִבִּים מִיְּהוּדִים הִלְכָּאִים
אֲלֵי־מִדְתָּה בְּרִאיוֹתָם בְּמָה עָשָׂה
יֵשׁוּעַ הָאֲמִינִי בּוֹ :

Entonces muchos de los ludios que auian
venido a Maria, y auian visto loque auia hecho
Iesus, creyeron en el.

46 וַאֲנִישִׁים מִיְּהוּדָה הִלְכוּ אֵלָיִךְ
הַפְּרוּשִׁים וַיִּסְפְּרוּ לָהֶם אֵת
כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יֵשׁוּעַ :

Mas vnos de ellos fueron a los Phariseos, y
dixeronles loque Iesus auia hecho.

47 וַיִּקְהִלוּ עִלְיָי הַכְּהֵנִים
וְהַמִּפְּלְשִׁים אֶת־הַעֲדָה וַיֹּאמְרוּ
מִה־עָשָׂה כִּי הָאָדָם הַזֶּה אֹתֵנוּ
רַבּוֹת עָשָׂה :

Y los Pontifices y los Phariseos juntaron
concilio: y dezian, Que hazemos? que este hom-
bre haze muchas senales.

48 וְאֵלֵם וְנִיחָנֵנוּ כִּכָּה כָּלָם
אֲמִינֵנוּ בּוֹ וַיְבוֹאֵנוּ רְחוּמִים
וַיִּקְחוּ אֶת־מִקְוָמֵנוּ וְגַם אֶת־
עֲמָנֵנוּ :

Si lo dexamos assi, todos creeran en el: y
vendran los Romanos, y quitaran y nuestro lugar
y la nacion.

49 וְאַחַד מֵהֶם וְשִׁמְיָ קַיפָא
וְכֵהֵן הַגָּדוֹל הוּא בְּשֵׁנָה הָהִיא
אָמַר לָהֶם אַתֶּם אֵינְכֶם יוֹדְעִים
מֵאֲמָרָה :

Entonces Caifas, vno de ellos, summo Pon-
tifice de aquel anno, les dixo, Vosotros no sabeys
nada:

50 וְאֵינְכֶם מִתְחַשְּׁבִים כִּי
מוֹעִיל לָנוּ לָמוּת אָדָם אֶחָד
עַל־הָעָם מֵאֲבֹד כָּל־הָעָם :

Ni penlays que nos conuiene que vni hom-
bre muera por el pueblo, y no que toda la naci-
on se pierda.

51 וְהָאֵת לֹא אָמַר מִנְפִּשׁוֹ כִּי
אֵם בְּהוֹלֵנוּ כֵּהֵן גָּדוֹל בְּשֵׁנָה
הָהִיא עַל־כֵּן גָּבַח כִּי יֵשׁוּעַ הָהֵא
עִתִּיד לָמוּת עַל־הָעָם :

Mas esto no lo dixo de finisimo: si no que co-
mo era el summo Pontifice de aquel anno, pro-
phetizo, que Iesus auia de morir por la nacion:

י א

45. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων
οἰκίσθησαν πρὸς τῷ μαρτῳ, καὶ
πιστεύουσιν ὅτι ἰησοῦς,
ὁ ποιῶν ταῦτα εἰς αὐτόν.

Parquoi plusieurs des Iuifs qui e-
royent venus vers Marie, & auoyent
veules choses que Iesus auoit faites,
croyent en lui.

46. Τινὲς δὲ ἐκ τῶν ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας πρὸς Φαρισαίους, καὶ εἰς
αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς,

Mais quelques vns d'entr'eux s'en al-
lerent aux Pharisiens, & leur dirent les
choses que Iesus auoit faites.

47. Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ
ἔλεγον, τί ποιούμεν; ὅτι οὗτος ὁ
ἀνθρώπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ.

Adonc les principaux Sacrificateurs
& les Pharisiens allement le conseil,
& disoyent, Que faisons-nous / car cest
homme ci fait beaucoup de signes.

48. Ἐὰν ἀφ᾽ ἡμῶν ἀφ᾽ οὗτων,
πᾶσις τῶν ὁσούντων εἰς αὐτόν, καὶ
ἐλθῶσιν οἱ ῥωμαῖοι καὶ ἀφ᾽ οὗτων
ἡμῶν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ναὶ.

Si nous le laissons ainsi, chacun croi-
ra en lui: & les Romains viendront, qui
nous extermineront, & le lieu & la na-
tion.

49. Εἷς δὲ τις ἐκ τῶν ἀπὸ τῆς
ἀρχιερείας ὡς τῶν ἐπιστολῶν ἐκείνων, εἶ-
πεν αὐτοῖς, ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὗτον.

Alors vn certain d'entr'eux appelé
Caiphé, qui estoit le Souuerain Sacrifi-
cateur de cette année-là, leur dit, Vous
n'y entendez rien:

50. Οὐδὲ ἀλογίζομεθα ἐπι συμ-
φέρεϊ ἡμῶν ἢ αὐτοῦ ἀποθῆ-
ναι ἑνὸς ἀνθρώπου, καὶ μὴ εἶναι
πᾶσι τὸ ἀποθῆναι.

Et ne considerez point qu'il nous
est expedient qu'un homme meure pour
le peuple, & non point que toute la na-
tion perisse.

51. Ταῦτα δὲ λέγων αὐτὸς οὐκ ᾔσκη-
ον, ἀλλὰ προφητεύων, ὅτι εἰς αὐτὸν ἐκεί-
νον πρὸς τῶν ἐπιστολῶν ἐκείνων ὁ ἰη-
σοῦς ἀποθνήσκει ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.

Or cela ne dit il point de par soi-mes-
me, mais lui estoit Souuerain Sacrifica-
teur de cette année-là, prophétiza que
Iesus deuoit mourir pour la nation:

CAP. XI.

45. Multi ergo ex Iudæis, qui venerant ad Mariam, & Martham, & viderant quæ fecisset Iesus, crediderunt in eum.

Then many of the Jewes, which came to Marie, and had seene the things, which Iesus did, beleueed in him.

46. Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos, & dixerunt eis quæ fecit Iesus.

But some of them went their way to the Pharisees, and tolde them what things Iesus had done.

47. Collegerunt ergo Pontifices & Pharisei concilium & dicebant, Quid facimus? quia hic homo multa signa facit.

Then gathered the hie Priestes, and the Pharisees a counsell, and said, What shall we do? For this man doeth many miracles.

48. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, & venient Romani, & tollent nostrum locum & gentem.

If we let him thus alone, all men will beleue in him; and the Romanes will come and take away both our place, and the nation.

49. Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset Pontifex anni illius, dixit eis, Vos nescitis quicquam.

Then one of them named Caiphas, which was the hie Priest that same yere, said vnto them, Ye perceiue nothing at all.

50. Necessogitatis quia expedit nobis ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat.

For yet do you consider that it is expedient for vs, that one man die for the people, and that the whole nation perish not.

51. Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset pontifex anni illius, prophetauit quod Iesus moriturus erat pro gente.

This spake he not of him selfe, but being the Priest that same yere, he prophesied that Iesus should die for the nation.

Das XI. Capitel.

45. Vilun der Juden / die zu Maria kommen waren / vnd sahen was Iesus thet / glaubten an ihn.

Mange aff Iudeene / som naare tomme til Maria / oc saae huad Ihesus giorde / trode paa hannem.

46. Etliche aber von ihnen giengen hin zu den Pharisceern / vnd sagten ihnen / was Iesus gethan hatte.

Men nogle aff dem / ginge bort til Pharisceerne / oc sagde dem / huad Ihesus hadde giort.

47. Da versammelten die Hohenpriester vnd die Pharisceer einen Rath vnd sprachen? was thun wir? diser Mensch thut vil Zeichen.

Da forsamlede de hyyerste Prestre oc Pharisceerne til Raad / oc sagde / Huad gore vi? Dette Meniske gor mange Tegen.

48. Lassen wir ihn also / so werden sie alle an ihn glauben. So kommen denn die Römer / vnd nemen vns Land vnd Leute.

Forlade vi hannem saa / da ro de alle paa hannem Saa tomme da de Romere / oc tage fra oss Land oc Folk.

49. Einer aber vnter ihnen / Caiphas / der desselbigen jahrs Hohenpriester war / sprach zu ihnen: Ihr wisset nichts.

Men en iblant dem / Caiphas / som naardet samme aar den hyyerste Prest / sagde til dem / I vide intet.

50. Bedencket auch nichts. Es ist vns besser / ein Mensch sterbe für das Volk / denn daß das ganze Volk verderbe.

Bedencke oc intet. Det er oss bedre / at et Meniske doer for Folket / end at alt Folket forderuis.

51. Solches aber redet er nicht von sich selbst / sondern dieweil er desselbigen Jars Hohenpriester war / weissaget er. Denn Iesus solte sterben für das Volk.

Saadant talde hand icke aff sig self / men effierdi hand naardet samme aar hyyerste Prest / da spaaede hand / Thi Ihesus stulde do for Folket.

Capitola XI.

45. Tedy mnozy z Iudow ktesij boli prissli k Marii a Martě / a viděvši co gest včini / vvrěili vněho.

A přeto i wiele Iudow ktorzy byli przysli do Marii / a Martę / a patrząc na to co czynił Iesus / wwierzili wń.

46. Některij pať z nich odešli k farijským / a pověděli jim / co gest včinił Gěsijs.

Některozv eť z nich šli do farijských / a pověděli jim co vczynil Iesus.

47. Tedy sešli se Biskupové / a farijský Radu / a pravili / Co činíme k němu? Ešlowěť ony mnoho činí.

Tedy sebrali sie Biskupianos wyšly y farijskou Radu / a pravili / Co činíme k němu? Ešlowěť ony mnoho činí.

48. Necháme ho tak / wšak čni vwrěti w něho: V přibau Řimaně / a odegmau mjišio nassej lid.

Ještě go tak z nichamy / wšak čy vwrěti w něho: V přibau Řimaně / a odegmau mjišio nassej lid.

49. Geden pať z nich gme nem Kaffas / když byl Biskupem toho Ešha / řekl jim: Wy nawěti ničehož.

Ne jedem z nich Biskup co byl ná on rok nawěti Biskupem / řekl jim / Wy nic nevěte.

50. Aniz na to myslíte / že v žitěně gě nám / abo gden Ešlowěť vmeť za lid / než by wškeren lid zahynul.

Ant myslíte co nam test vohy tečno / žeby teden Ešlowěť vmeť za lid / a žeby wškeré narod nie zginat.

51. Ale toho neřell sám ob sebe / ale že byl Biskupem Ešha toho prorokoval / že Gěsijs neli vmeť za lid.

Nie mowěti rěgo sám z dies bie / ale gdyž byl Biskupem nase wyšlym roku onego / prorokoval žeto mialo byt / Iesus mial vmeť ce za on narod.

א

52 וְלֹא בְּלִחּוּד חִלָּה עָמָא
אֵלֶּה דְּמֵה בְּנֵי דְאֵלֵהָ
דְּמִכְדָּרִיו יִבְנֵשׁ לְחַדָּא :

Enon sol per questa nazione, ma etiam-
do accenche raccoglieste in vno i figliuoli
de Dio, che erano dispersi.

53 וּמִן הוּא יוֹמָא אֶתְחַשְׁבוּ
הֵנוּ דְּיִקְטְלוּבְּנֵי :

Da quel giorno dunque si conside-
rono insieme d'ammazzarlo.

54 הוּא דְּיוֹ יִשׁוּעַ לֹא מֵהֵלֶךְ
הוּא גַּלְיָאִית בֵּית יְהוּדָא
אֵלֶּה אֵלֶּה לֵּאמֹר לֵה מִן תִּמְן
לֹא תֵּדָא דְּקָרִיב לְחַדָּא
לְכַדָּא דְּמִתְקַדָּא אֶפְרַיִם
וּתִמְן מִתְקַדָּא הוּא עַם
תְּלַמִּידָיו :

Per ilche Iesus non conuersaua più
publicamente tra i Giudei: ma di li sen-
tando ne la contrada presso al deserto, in
vna città chiamata Ephraim: e quini con-
uersaua co i suoi discipoli:

55 קָרִיב הוּא דְּיוֹ פִּשְׁחָא
דִּיהוּדָא וְסָלֵק סְגִיָּא
מִן קִירְיָא לְאַרְשָׁלַם קָדָם
עֲדָעָא דִּידְכוּן וּבִשְׁחֹן :

Hor la Pasqua de Giudei era vicina:
e melta di quel paese salirono in Ierusa-
lem auanti la Pasqua, per purificarsi.

56 וּבָעִין הֵנוּ לֵה לִישׁוּעַ
וְאִמְדִּין הֵנוּ חֵד לְחַד ב
בְּהִיבְלָא מִנָּה סְבָרִין א
אֶתְחַן דְּלֵה אֶתְחַן ל
לְעֲדָנָא :

Essi dunque cercavano Iesus: e stan-
do nel tempo, diceuano tra loro, Che si-
pa-e parueno egli non sia per venire a la
festa?

57 רַבִּי פִּתְיָא דְּיוֹ וּפְרִישָׁא
מִקְדוֹ הֵנוּ דָּאן אֶנְשׁ דָּע
אִיבֵן יִבְדֵּק לְחַד אִיךְ
דְּיִתְחַדְּבוּבְנֵי :

E i principali Sacerdoti e i Farisei ha-
ueran data commissione, che se alcuno
sapesse donde egli si iust, lo significasse, ac-
cenche lo pigliassero.

א

52 וְלֹא עַל־הָעָם לְבִדּוֹ כִּי אִם
אֲשֶׁר אֶת־בְּנֵי אֱלֹהִים הִנְפֹצִים
יֵאָסֶף לְאַחֵת :

Y no solamente por aquella nacion, mas
tambien paraque juntasse en vno los hijos de
Dios que estauan detramados.

53 וּמִיָּוִם הַהוּא הִתְעַצּוּ לְקַדְּוֹ :

Ansique desde aquel dia consultauan juntos
de matarlo.

54 וַיִּשׁוּעַ עוֹד לֹא הוֹפִיעַ לְהֵלֶךְ
בִּיהוּדִים כִּי אִם הֵלֶךְ מִשָּׁם
אֶל־מָקוֹם קָרִיב לְמִדְבַּר אֶל־
עִיר הַקְּדָאָה אֶפְרַיִם וְשָׁם הִתְחַלָּךְ
אֶת תְּלַמִּידָיו :

Demancara que Iesus ya no andaua mani-
festamente entre los Iudios; mas fue de alli a la
tierra que esta junto al desierto, a vna ciudad que
se llama Ephraim: y estauase all con sus Discipu-
los.

55 וַיִּקְרַב פֶּסַח הַיהוּדִים וַיַּעֲלֵה
רַבִּים מִמָּקוֹמָם יְרוּשָׁלַיִם לְפָנֵי
תֶּפֶסַח לְקַדֵּשׁ אֶת־נַפְשָׁם :

Y la Pasqua de los Iudios estaua cerca: y mu-
chos de la tierra subieron a Ierusalem antes de la
pasqua para purificarse.

56 וַיִּבְקֹשׁ אֶת־יִשׁוּעַ וַיֵּאמְרוּ
אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ תִקְרָא בְּהִיבְלָא
מִה גִדָּאָה לָכֶם כִּי אֵינְנוּ בֹא
אֶל־חֶתֶךְ :

Y buscauan a Iesus, y habluau los vnos con
los otros estando en el Templo, Que os parece?
que no vendrá al dia de la fiesta?

57 כִּי שָׂרֵי חֲכָהִימִים וְהַמִּפְדָּשִׁים
נִתְּנוּ מִצְוָה אֲשֶׁר אִם יָדַע אִישׁ
אֵיזוֹ הוּא יֵגִיד לְתַפּוֹשׁ אוֹתוֹ :

Y los Pontifices y los Phariseos auian dado
mandamiento, Que si alguno supiesse donde es-
tuuiesse, que lo manifestasse paraque lo pren-
diessen.

א

52. Καὶ ὅχι ὑπὲρ τῶ ἔθνους μόνου,
ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ τέκνα τῶ Θεοῦ πε-
ρὶ τὰς πόλεις τῆς συναζούσης ἔσονται.

Et non pour la nation seulement,
mais afin aussi qu'il assemblât en vn les
enfants de Dieu qui estoient disperses.

53. Ἀπ' ἐκείνης ὥρας ὁ ἡμῖνος
συνεβούλευον τὴν ὁδο καὶ τὴν ὥραν
αὐτοῦ.

Depuis ce iour-la donc ils consul-
terent ensemble de le mettre à mort.

54. Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παρήσει
ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ
ἀπῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως καὶ
ἦλθεν εἰς τὴν ἐφραίμ, εἰς ἑφραὶμ λεγο-
μένην πύλιν, καὶ ἐκεῖ διετέλει μετὰ
τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ.

Par ainsi Iesus ne cheminoit plus
ouuertement entre les Iuis, mais s'en
alla de la en la contrée qui est pres du
desert, en vne ville appelee Ephraim,
& la conuerloit avec les disciples.

55. Ἦν δὲ ἔγγυς τὸ πάσχα τοῖς Ἰου-
δαίοις καὶ αὐτῶν πολλοὶ εἰς Ἱε-
ρουσόλυμα ἦσαν τῆς ἡμέρας πρὶν τὸ
πάσχα, καὶ ἀγρίσασθαι ἑαυτοὺς.

Or le iour de la Pasque de Iuis es-
toit prochain, & plusieurs de ce quartier
se monterent en Ierusalem auant Pa-
que, afin qu'ils se purifiassent.

56. Ἐζητοῦν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ
ἐλεγον μετ' ἐκείνων ὡς τὸ ἔρη-
σθαι πρὸς τὸ δοκεῖν ὅτι οὐ μὴ
ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν.

Ils cherchoyent donc Iesus, & disoy-
ent entre'eux estans au temple, Que vous
semble-t vous sembler-il qu'il ne viendra
point à la feste?

57. Διέταξαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐν τῇ λαῶν, ὅτι ἂν
τις γινῶσκει ὅτι ἐστὶ, μὴ λέγειν, ὅτι οὐ
γινῶσκον αὐτοῦ.

Or les principaux Sacrificateurs &
les Pharisiens auoyent donné comman-
dement, que si quelqu'un cognoissoit où
il estoit, il le declarast, afin qu'ils l'em-
poignassent.

CAP. XI.

52. Et non tantum pro gente, sed ut filios Dei qui erant dispersi, congregaret in unum.

And not for the nation onely / but that hee should gather together in one the children of God / which were scattered.

53. Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum.

Then from thit day forth they conspired together to put him to death.

54. Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudeos, sed abiit in regionem iuxta desertum in civitatem quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis.

Iesus therefore walked no more openly among the Jewes / but went thence into a countrey nere to the wilderness / into a citie called Ephrem / and there continued with his disciples.

55. Proximum autem erat Pascha Iudeorum: & ascenderunt multi Ierosolymam de regione ante Pascha ut sanctificarent seiplos.

And the Jewes Pasche was at hand: and many went out of the countrey up to Jerusalem before the Pasche: to purifie them selves.

56. Quærebant ergo Iesum & colloquebantur adinvicem in templo stâtes, Quid putatis, quia non venit ad diem festum?

They sought then for Iesus: and spake among them selves as they stood in the Temple: what thinke they that he cometh not to the feast?

57. Dederant autem Pontifices & Pharisei mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit indicet, ut apprehendant eum.

Now both the hie Priestes and the Pharisees had given a commandment: that if any man knowe where he were, he should shew it: that they might take him.

Das XI. Capitel.

52. Und nicht für das Volk alleine / Sondern daß er die Kinder Gottes / die zustruet waren / zusammen brechte.

Dricke for Golderalene / Men at hand stude til hebe sancte Guds Børn / som vaare aspridde.

53. Von dem tage an rathschlugen sie / wie sie ihn tödten.

Fra den dag raadsløge de / huorledis de kunde dræbe hannem.

54. Jesus aber wandelte nicht mehr frey unter den Jüden / sondern gieng von dannen / in eine gegend / nahe bey der Wästen inn eine Stadt / genant Ephrem / vnd hatte sein wesen daselbs mit seinen Jüngern.

Da vandrede Ihesus icke mere obenbare iblant Jøderne / men gik der fra / til en Egn / hart hoff Døden / i en Stad / som kaldis Ephrem / oc haffde der sit væsen med sine Disciple.

55. Es war aber nahe Ostern der Jüden / vnd es giengen vil hinauff gen Jerusalem / auß der gegend / vor den Ostern / daß sie sich reinigten.

Men der vaar nær Jøderis Paafe / De der ginge mange op aff den Egn til Jerusalem / saare Paafe / at rensesig.

56. Da funden sie vnd fragten nach Jesu / vnd redten mit einander im Tempel: Was düncket euch / daß er nicht kommt auff das Fest?

Da fiode de / oc spurde effter Ihesum / oc taledet med huer andre i Templet / Huad tyckis eder / at han kommer icke til høytiden?

57. Es hatten aber die Hohenpriester lassen ein gebot außgehen / So ir mand wiste / wo er were / daß ers anzeiget / das sie ihn griffen.

Men de nyverste Presten oc Phariseerne haffde lader vdgaa it Bud / At der som nogen viste / huor han vaar / da stude han giffue det til kende / at de kunde gribe hannem.

Kapitola XI.

52. Ane tolisko za tid/ale abn syny Bozji kticz byli roz ptyleni / shromazili w gedno.

Ane tolisko za enarob / ale jeby zhej syny Boze rozprosseni / shromazili w gedno.

53. Protoz ob toho dne spoli se to radili / abn geyzabili.

Ahalked onego dnia radzili sie spoli aby go zshromazili.

54. Geyhs pak gij nechod / zgwne mezy Jidy / ale odshel do Kraginy podile paustie / do Wiesty ktiez slowe Efram / a tu bols Wiednitsy swymy.

A bla tegoz Iesus izn meby / wal ikwone miedzy Jidy / ale shantad obshel do Kraginy / pro test blisko puste / do miasta Efram / a tu bols Wiednitsy swymy.

55. Byla tato blizko Wiesty / ta noc Jidowsta. Wili mnozy do Geruzalema / z kraginy te przed Wiestau noch / aby se poswecili.

Byla blisko Wiesty / ta noc Jidowsta / a wiele ich slo do Jeruzalema / ony kraginy przed Wiestau / a tu bols Wiednitsy swymy.

56. Tedy hledali Geyhs / a rozniliwali wespole w Chramie / ktiez: Co se wam zda / ze nepfisel dne slawnemu to muto?

Gufalt tedy Iesus / a mozi wili edni do drugich / ktiez: Co se wam zda / ze nepfisel dne slawnemu to muto?

57. Bistupow zagsil a zafonijcy byli rozkazali / wozdelliby k do edny byl / aby poswecil / gey abn wali.

A zaplani namyzy / a faryzejskome podali byli rozkazani / iz testiby sie ktho dowiedzial geyby byl / jeby oznamil izby go polmalo.

יב

1 וישוע דיו קרס שתנא
ומוזדפצתא אמתא לבית
ענוה אצבא דאיתנהי הוה
לצנר הו דאקים מן בית
מיתא הו נשנע :

*Hor Iesus sei giorni avanti la Pasqua
venne in Bethania, donde era Lazaro, ch'
era stato morto, el quale egli haveneva
suscitato da morte.*

2 וצבדו לה פמו
חשמיתא ומרתא מ
משמשא חות ולצנר חר
מן סמוכא הוה דעמיה :

*E qui lui li fecero vna cena . e Martha
serviva : e Lazaro era vno di quelli che se-
deuano a tavola con esso lui.*

3 מדום דיו שקלר ש
שטיבתא דבסמא דנדיו
רשנא סג דמנא ומשחת
הגלוי דישוע נשנת ב
בסערה הגלוי נאחמלי
בנתא מן ריחה דבסמא :

*Allor Maria prese vna libra d'un-
guento di nardo fino di gran prezzo, &
onse i piedi di Iesus. Et asciugogli co suoi
capelli: e la casa s'empie del odor de l'un-
guento.*

4 נאמר והוה סכריטא
חד מן תלמידיהי הו
דצתיד הוה דישלמיוהי :

*Allora vno de suoi discipoli, cioè Giu-
da Iscariote figliuol di Simone, che doue-
ua tradirlo, disse,*

5 למנא לא אנדבו משחא
הנא פחלר מאה דנדיו
נא תריב למספנא :

*Perche non s'è venduto questo un-
guento trecento denari, e dato a i po-
veri?*

6 הנא דיו אמר לא הוה
מטול דעל מספנא בטיל
הנא לה אגל מטול
דענא הוה נגלוסקמנא
לנתה הוה ימדם דגפל
הוה ביה הו טעין הוה :

*Questo disse egli, non gia perche si
cuiasse de pouere: ma perche egli era
ladro, & haueua la borsa, e portaua quel
che si metteua.*

יב

1 וישוע ששית ימים לפני
הפסח בלא אל בית ענוה אשר
שם היה לוצנר המלך אשר הקיצנו
מבתים :

*Iesus pues seys dias antes de la pasqua vino a
Bethania, donde Lazaro auia sido muerto, al qual
Iesus auia resuscitado (de los muertos.)*

2 ויעשו לו משחה הערב
ובמרתה משחתה ולוצנר היה אחד
מישבים במסבה :

*Y hizieronle alli vna cena, y Martha seruia,
y Lazaro era vno de los que estauan sentados a la
mesa juntamente con el.*

3 ומרים לקחה משקל שמו
נרד ראש יקר מאוד ושמחה אחר
הגלי ישוע וחקלקל בשעריה
אחר נגליו וכל חבית גמלא
מריח הבשם :

*Entonces Maria tomo vna libra de vnguen-
to de nardo liquido de mucho precio, y vngeo los
pies de Iesus, y limpiò sus pies con sus cabellos :
y la casa se hinchio del olor del vnguento.*

4 נאמר אחד מתלמידיה והוה
בן שמעון איש כריות העתיד
למסור אותו :

*Y dixo vno de sus Discipulos, Iudas de Simo
Iscariota, el que lo auia de entregar.*

5 למנא השמן הזה לא גמכר
בשלוש מאות שקלים כסף ונתנו
לנכריים :

*Porque no se ha vendido este vnguento por
trezientos dineros, y se diò a los pobres?*

6 ונאמר לא כן על
הנכריים ושיח לו כיהם כן
גנב הוא והכיס היה לו
והמשלכים בו סבלם :

*Mas dixo esto, no por el cuydado que el re-
nia de los pobres, mas porque era ladron : y re-
nia la bolsa, y traya lo que se echaua en ella.*

ΚΕΦ Α. ΙΒ'.

Ο ούω ιησους παρ ες ημεραν
τη παλιν ηλθεν εις βηθανια
αν, οπου ην λαζαρος, ο τον ημεραν
ον ηγγισεν εκ νεκρου.

*Iesus donc six iours deuant Pasque
vint en Bethanie, où estoit Lazare qui
auoit esté mort, lequei il auoit resuscité
des morts.*

2. Εποίησαν ουν αυτοις δειπνον
εκει, και η μαρθα διακονει. ο δε
λαζαρος εις ου ην συνακει-
μενον αυτοις.

*Et lui firent là vn souper, & Marthe
seruoit à table, & Lazare estoit vn de
ceux qui estoient à table avec lui.*

3. Η δε μαρια λαβουσα λιτραν
μύρου νάρδα πιστης πλυτιμης, η-
ληψα τας παδας ιησου, και εξε-
μαζε τας θελξιν αυτης τας παδας
αυτου, η δε οικια καταπληθη οσπε-
τος & μυρου.

*Adonc Marie ayant prins vne liure
d'oignement d'alpie liquide de grand
prix, en oignit les pieds de Iesus, & les
essuya de ses cheueux : & la maison fut
remplie de l'odeur de l'oignement.*

4. Λιγν ουν εις εκ των μαθητων
αυτου, ισθαρις σιμωνος ισκαριωτης, ο
μελλων αυτου πωλησθαι.

*Lors Iudas Iscariot fils de Simon,
vun de les disciples, celui à qui il deuoit
aduenir de le trahir, dit.*

5. Διατι τρις τετρακοντα δηναρ
ην τοιαυτα σιων δωα ελπον, και εδο-
θη πτωχοις;

*Pourquoi cest oignement n'a-il esté
vendu trois cens deniers, & donne aux
poures?*

6. Ειπε δε ταυτα, ουχ οτι αυτου ην
πτωχος, εμελει αυτος, αλλ' οτι κλε-
πτης ην, και το γλασσομενον ει-
χε, και τα βαλλομενα εβαλεν.

*Or dit-il cela, non point qu'il lui cha-
lust des poures : mais pourtant qu'il es-
toit larron, & auoir la bourse, & por-
toit ce qu'on y mettoit.*

CAP. XII,

Iesus ergo ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quē suscitavit Iesus.

Then Iesus six daies before the Pasche came to Bethania, where Lazarus was: which was dead: whom he had raised from the dead.

2. Fecerunt autem ei cenam ibi, & Martha ministrabat, Lazarus verò unus erat ex discumbentibus cum eo.

There they made him a supper: and Martha served: but Lazarus was one of them that sat at the table with him.

3. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici, pretiosi, & unxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis: & domus impleta est ex odore unguenti.

Then tooke Marie a pounce of ointment of spikenard very costly: and anointed Iesus feet: and wiped his feet with her haire: and the house was filled with the savour of the ointment.

4. Dixit ergo unus ex discipulis eius Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus.

Then said one of his disciples, even Iudas Iscariot Simon's sonne: which should betray him.

5. Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis, & datum est egenis?

Why was not this ointment sold for three hundred pence: and given to the poore?

6. Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur portabat.

Nowe he sayde this: not that he cared for the poore: but because he was a thief, and had the bagges: an bare that which was given.

Das XII. Capitel.

Sechs tage vor Ostern kam Iesus gen Bethania / da Lazarus war der verstorbene / welchen Iesus auferwecket hatte von den todten.

Sech dage saare Paaste / tom Ihesus til Bethaniam / der som Lazarus vaar død / hviileten Ihesus opveckte fra de døde.

2. Daselbs machten sie ihm ein Abendmal / vnd Martha dienete / Lazarus aber war der einer / die mit ihm zu tische saßen.

Der gjorde de hannem en Maduere / oc Martha dienete / De Lazarus vaar en aff dem som sadet til bordet.

3. Da nam Maria ein pfund Salben / von ungefalschter köstlicher Narden / vnd salbete die füsse Jesu / vnd trucknet mit ihrem haare seine füsse / das Haus aber ward vol vom geruch der Salben.

Da tog Maria et pund Salue / aff wforfaltet kostelig Nardus / oc saluede Ihesu foder / oc tirde hanc foder met sit haar / oc Huset bleff fuld aff Saluens luff.

4. Da sprach seiner Jünger einer / Judas Simonis Son Ischariotes / der ihn hernach verrieth:

Da sagde en aff hans Disciple / Judas Simonis sen Ischariots / som hannem siden forraadde.

5. Warum ist dise Salbe nicht verkauft umb drehundert groschen / vnd den armen gegeben?

Hui bleff derne Salue icke solt for tre hundrede Pendinge / oc giffne fattige?

6. Das saget er aber nicht / daß er nach den Armen fraget / sondern er war ein Dieb / vnd hatte den Beutel / vnd trug was gegeben ward.

Der sagde hand icke / at hand aecede fattige / men hand vaar en Tyff / oc hadde Pungen / oc bar huad der bleff giffuit.

Capitola XII.

Nach sechs tag dñm Weltskonochium / piffel Gessis do Bethaniam / dñz byl Lazarus vntsch / gehoß byl wtschijft Gessis.

Przym Jezus dnia kostego Porzed Wielka noca, przyjeżdż do Bethanien / tedy byl Lazarus vntsch / terego on wzbudził od wmarlych.

2. Tedy pripravili genu tu wczesci / a Martha poslucho wala. Ale Lazar byl geden z tych kiejz s nim sedeli za Stolem.

Tamze tedy sprawili mu wieczera / a Martha sluzila / y byl tedy Lazarz jednym z onych ktorzy s nim spolu siedzieli.

3. Marya pak wzala Libru Masli drahe z Nardoweho Kozeni / y pomazala nosz Gessisowych / a wytela wolasy jemu nosh geho / y naplnen gest duom wanij re Masli.

Tedy Marya wziaszyla suntu olejku Spikankardowego barzo drogiego / nardala nosz Jezusowe / y wcierala nogi jego wolasy swoimi / tak iz dom pelen byl wonnosci maslonej.

4. Tedy keli geden z Bredniskuw geho Bidase Pstarnosty / kiejz gest mel graditi:

Przekl niektory z wolennikow tego / Judasz Symonow / syn Iskariot ktorzy go miai zdradzic.

5. Procz tato Masl neni prodana za tsi Eta Groszuow / a neni dano chudym?

Przez tego olejku nie sprzedano za trzy sta groszy / a nie dano ubogim?

6. To pak keli / ne aby mel poci o chudze / ale ze zlodziej byl a mescer mel / a ty wozey kiejz gim dawany byly nosyl.

A toci mowil nie aby mial sprzedano ubogich / ale iz byl zlodziej / y mescer mial / a cofolwiec tam wlozono / to nosil.

יב

7 אמר יישיע
שבוקיה לימא בקבד
נרמה :

*Iesu dunque disse, Lasciale: ella l'ha
servato per il giorno de la mia sepoltura.*

8 בכל וכן גיר מספגת
איר לכו עמכו לי דין
לא בכל וכן אית לכו :

*Imperoche de poueri haurete sempre
con effuso: ma me non haurete gia sem-
pre.*

9 ושמעו פנשא סגיא
מיהודיא דתמן הו ישוע
ואתו לט מסול ישוע
בלחד אל אה דתחון
לצור הו דאקים מן בית
מית :

*Ho vna gran moltitudine de Giudei
hauena inteso che egli era la: e venuerunt,
non tanto per Iesu, ma per vedere ancor
Lazaro, el quale egli hauena risuscitato
da morte.*

10 ואתדציו רפי פנשא
דאח ללצור נקטלויניה :

*Onde i principali Sacerdoti consultau-
ano de far morire ancor Lazaro.*

11 מסול דסגיא מן
יהודיא מסולתה אולין
הו ומהימני פנשא :

*Perciuche molti de Giudei per cagion
di lui si partivano, e credeuano in Iesu.*

12 ולומא אחרנא פנשא
סגיא אית דאתא הו
לצור פד שמעו ד
דישוע אתא לאורשלם :

*Il giorno seguente vna gran turba, che
era venuta a la festa, hauendo visto che
Iesu veniva in Ierusalem.*

13 שקלי סוכא דנקלא
ונבקו לאורעה וקצו הו
ואמרו אנשנא דין הו
דאתא בשמה דמור
מלכא דישראל :

*Presero de rami de la palme, e ando-
rongli incontro, e gridauano, Hosanna:
Benedetto sia il Re d'Israel, che viene nel
nome del Signore.*

יב

7 ויאמר ישוע העתה לה אל
יום קבדתי עצת זאת :

*Entonces Iesus dixo, Dexala: para el dia de
mi sepultura ha guardado esto.*

8 האביונים תמיד היו לכם עמכם
ונאני לא אחיה עמכם תמיד :

*Porque a los pobres siempre los tendreys
con vosotros, mas a mi no siempre me tendreys.*

9 וידע עם רב מן היהודים
כי שם הוא יבוא לא בעבוד
ישוע לבר כיהאם אשר גם ירא
את לוועד אשר הקיצו ממתינים :

*Entonces mucha companna de los Judios
entendio, que el estava alli: y vinieron no so-
lamente por causa de Iesus, mas tambien por ver a
Lazaro al qual auia resuscitado de los muertos.*

10 וינצצו שרי הכהנים להרג
גם את לוועד :

*Consultaron ansimismo los principes de
los Sacerdotes, de matar tambien a Lazaro.*

11 כיהנים מיהודים בעבודו
הלכו ומהמינו בישוע :

*Porque muchos de los Judios yaay creyan
en Iesus por causa de el.*

12 וביום מחר עם רב תבא
אל תהא בשמעם כי בל ישוע
ירושלמה :

*El siguiente dia mucha companna que auia
venido al dia de la Fiesta, como oyeron que Iesus
venia a Ierusalem.*

13 ויקחו את ענפי תמר
ויצאו לקדחו ויזעקו הושע נא
ברוך תבא בשם יהוה מלך
ישראל :

*Tomaron ramos de palmas, y salieron lo a re-
cebir, y clamauan, Hosanna, Bendito el que vie-
ne en el Nombre del Sennor, el Rey de Israel.*

יב

7. Εἰπὺν οὖν ὁ ἰησοῦς, ἄφετε αὐ-
τὴν εἰς τὴν ἡμέραν τῆς καταφι-
ασμῶς μου πηγήσεται αὐτή.

*Iesus donc dit, Laisse-la: elle l'a
gardé pour le iour de l'appareil de ma
sepulture,*

8. Τὰς πτωχούσ σου πάντοτε ἔ-
χεται μεθ' ἐμοῦ, ἐγὼ δὲ οὐ πάντο-
τε ἔχω.

*Car vous aurez tousiours les pou-
res avec vous: mais vous ne m'aurez
point tousiours,*

9. Ἐγὼ οὖν ὄχλος πολλὸς, ἐκ
τῶν Ἰουδαίων ἐστὶ καὶ ἐκ τῶν ἡλιζων
οὐ μόνον τὸν ἰησοῦν μόνον, ἀλλὰ καὶ
τὸν λαόν αὐτοῦ ἰδόντων, ὃς ἦν ὁ
ὢς νεκρῶν.

*Adonc grandes troupes des Iuifs
cognurent qu'il estoit là: & y vindrent,
non pour Iesus seulement, mais aussi a
fin qu'ils vissent Lazaro, lequel il auoit
ressuscité des morts.*

10. Ἐβουλόσαντο οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ γραμματεῖς τὸν λαόν αὐτοῦ σκοτεῖν αὐτόν.

*Dont les principaux Sacrificateurs
consultent de mettre aussi à mort La-
zaro,*

11. Ὅτι πολλοὶ δὲ αὐτὸν ὡς ἦν
ἐκ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐκ τῶν ἡλιζων
οὐ μόνον τὸν ἰησοῦν.

*Car plusieurs de Iuifs se departoy-
ent a cause d'icelui, & croyoyent en Je-
sus.*

12. Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολλὸς
ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑσπέρην, ἀκού-
σωντες ὅτι ἐρχεται ὁ ἰησοῦς εἰς ἱερ-
ουσόμ.

*Le lendemain vne grande troupe
qui estoit venue à la feste, ayant oui di-
re que Iesus venoit en Ierusalem.*

13. Ἐλάβον τὰ βάζα τῶν φοι-
των, καὶ ἔχοντες εἰς ὕψος αὐτῶν
αὐτῶν, καὶ ἔκραζον, ὡσαννὰ δόξα
τῷ κυρίῳ, ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
κυρίου βασιλεύς ἐν ἱερουσόμ.

*Prindrent des rameaux de palmes,
& sortirent au deuant de lui, & cryoient,
Hosanna: Benit soit le roy d'Israel qui
vient au nom du Seigneur.*

CAP. XII.

7. Dixit ergo Iesus, Sine il-
lam, ut in diem sepulture
meæ seruet illud.

Then said Iesus / let her alone / as
against the day of my burying / he kept it.

8. Pauperes enim semper
habetis vobiscū: me autem
non semper habebitis.

For the poore alwayes he haue with
you / but me ye shall not haue alwayes.

9. Cognovit ergo turba
multa ex Iudæis quia illic est:
& venerunt, non propter Ie-
sum tantum, sed ut Lazarum
viderent, quem suscitavit à
mortuis.

Then much people of the Jewes knew
that he was there: and they came /
not for Iesus sake only / but that they
might see Lazarus also: whome he had
raised from the dead.

10. Cogitaverunt autem
principes sacerdotum ut &
Lazarum interficerent.

The hie Priests therefore consulted /
that they might put Lazarus to death
also.

11. Quia multi propter il-
lum abibant ex Iudæis, & cre-
debant in Iesum.

Because that for his sake many of
Jewes went away / and believed in Je-
sus.

12. In crastinum autem tur-
ba multa quæ venerat ad di-
em festum cū audissent
quia venit Iesus Ierosoly-
mam.

On the morrow a great multitude
that were come to the feast / when they
heard that Iesus should come to Jeru-
salem.

13. Acceperunt ramos pal-
marum, & processerunt ob-
viam ei, & clamabant, Hos-
anna, benedictus qui venit
in nomine Domini, Rex
Israel.

Took branches of palme trees / and
went forth to meet him / and cried, Ho-
anna / Blessed is the King of Israel that
cometh in the Name of the Lord.

Das XII. Capitel.

7. Da sprach Iesus: Laß sie mit fris-
den / solches hat sie behalten / zum ta-
ge meiner Begrebniß.

Da sagte Ihesus / laßer hende mit fred / saadant
hassuer hun foruaret / til min Begræffuelis dag.

8. Dem Armen habt ihr allezeit
bey euch / mich aber habt ir nicht alle-
zeit.

Thi i hassue alcid Gattige hoff eder / Men mig hass-
uet icke alcid.

9. Da erfuhr vil Volcks der Jüden /
daß er daselbst war / vnd kamen / nicht
vmb Iesus willen allein / sondern daß
sie auch Lazarum sehen / welchen er
von den todten erwecket hatte.

Da for mercke meger aff der Jodiske Folk / at hand
vaar der / oc de komme / icke aleniste for Ihesu skyld
men at de vilde oc saa see Lazarum / huilcken hand hass-
de opuect fra de Døde.

10. Aber die Hohenpriester trachten
darnach / daß sie auch Lazarum töd-
ten.

Men de nypperste Prester hassde i sinde / at sla Laza-
rum ihuel.

11. Denn vmb seinet willen giengen
vil Jüden hin / vnd glaubten an Je-
sum.

Thi at for hans skyld ginge mange Joder bort / oc
trode paa Ihesum.

12. Des andern tages / vil Volcks /
das auffßs Fest kommen war / da es
höret / daß Iesus kompt gen Jerusa-
lem.

Den anden dag / der der megle Folk som vaar kom-
met til Høytiden / hørde / at Ihesus kommer til Jeru-
salem.

13. Namen sie Palmenzweige / vnd
giengen hinaus ihm entgegen / vnd
schrien: Hosanna / Gelobet sey / der
da kombt in dem Namen des HER-
REN / ein König von Israel.

Toge de Palme grene / oc ginge dd mod homnem /
oc ropte / Hosanna / Iossuit vere den / sem kommer i
HERREN S Naamn / en Konge aff Israel.

Kapitola XII.

7. Tedyt seß Gessis: Nych
gij / kedni pochowani mcho /
zachowala to.

A przeto i seß Iesus / dantes
chay iey / nad iieci po grzebu me-
go zachowala to.

8. Chude jagiste wżdyetny
mate s sebau / ale mne ne wżdy
mijti budete.

Abowiem vhogie zawdy sfo-
ba mne bedziecie / sedz mne
zawdy bedziecie mieti.

9. Wnohy pal zassup / z
duow kopy onem zwodeli / zo
by tu byl / o prysli tam ne pro
Gessisse toliko / ale aby takz Las-
zara wideli / kteryz byl
wzkrissy / i mrtwych.

Dowiedzielo sie tedy wtekie
zgromadzenie zydw iz tam byl /
prysli nie tylko dla Jezusa / ale
zeby te z byli wzreli Lazarza ktos
tego wybudzi od umarli.

10. Nadill sepal knizata /
knizka aby y Lazara zabili.

Nadziely sie ksharetz kaplany
sie zeby y Lazarza zabili.

11. Nch mnozy z iduow od-
chazeli pro ncho / a wkrili w
Gessisse.

Do wteki ich z zydw dla nies-
go odialu / y wteryli w Jezusa.

12. Potdm nazaystij mno-
hy zassup kteryz byl prysli le-
dni swatelnymu / kopy wshy-
steli ze Gessisse gde do Geruza-
lema.

Wdzieli wte z zgromadzenie wte-
kie ksharetz sie bylo zeflo na swie-
to / gdy wshy steli ze Jezus sedl do
Jeruzalem.

13. Nabrali ratolesij Palmos
wch / a wssli w cestu proti
nmu wolagijce: Spas nas /
Pozchnam genj se beke we
Gmnu Panz / Kral Izra-
elsky.

Wdzieli wte z zgromadzenie wte-
kie ksharetz sie bylo zeflo na swie-
to / gdy wshy steli ze Jezus sedl do
Jeruzalem.

יב

14 אֲשַׁפַּח בְּיוֹשֻׁעַ הַמֶּלֶךְ וְיִתֵּב עֲלֵיהִי אֵיזִכָּרָא דְּכִתְיִב:

Et habuendo Iesum notatum sicut asinello, si messo à fader supra esso, se como è scritto.

15 לֹא תִירָאוּ בְּרֵית אֱהִיּוֹן הֵיא מִלִּפְנֵי אֲתָנָה לְבִי תִרְדֵּב עֲלֵי אֵילָא בֵּר אֲתָנָה:

Non temere figliuola di Sion, ecco il tuo Re che viene, sedendosi sopra il pollaio di un asino.

16 הֲלִיו בְּיוֹ לֹא יִדְעוּ תַלְמִידֵיהִי בְּהוֹנָנָא אֵילָא בְּדִ אֲשַׁמְכַח יִשׁוּעַ אֲתָתְרֵיהִי תַלְמִידֵיהִי דְּהֲלִיו בְּתִיבּוֹ אֲנִי וְהֲלִיו עֲבָדוֹהִי:

Queste cose non intesero i suoi discipoli da prima: ma quando Iesus fu glorificato, allora si ricordarono che queste cose erano scritte da Iesus che egli che Iesus habuendo non face.

17 וְסִבְדָּה הֵיא בְּנִשְׂאָה הוּא דְּעִמְמָה הֵיא דְּקָרָא לְלִעְזָר מִן קִרְבָּא נִאֲקִימָהּ מִן בֵּית מִיתָה:

E la turba, che era con lui, vendeva testimonio, a chi egli habuendo chiamato Lazaro dal monumento, o resuscitato da morte.

18 וּמִטּוֹל הַבֵּית נִפְקָה לְקוֹבֵלָה בְּנִשְׂאָה סִנְיָה דְּשִׁמְעוֹ דְּאֵתְרָה הָיָא עֲבָד:

E per questo ancora gli andò incontro la moltitudine: per cioche habuendo visto che egli habuendo fatto questo miracolo.

19 פְּרִישָׁא בְּיוֹ אֲמִרְיוֹ הֵו חַד לְחַד בְּיוֹן אֲנִתְיוֹ דְּלֹא מִוְרִינְיוֹ אֲנִתְיוֹ מִדֵּם דְּהֵיא אֲלִמְנָה פְּלִיָּה אֲנִי לֹא בְּתִרָה:

E i Farisei dissero tra loro medesimi, Non vedete voi che voi non fate proficere alcuno: Ecco, il mondo gli è andato dietro.

20 אֵית בְּיוֹ אִתְּרָה מִן עֲמִמָּא אֲנִשָּׁא דְּסִלְקוּ לְמִסְנַד פְּאִדְעִיָּה:

Ora vi erano alcuni Greci di quelli che erano saliti per adorare à la festa.

יב

14 וְיִמְצָא יִשׁוּעַ אֲתָתְרֵיהִי וְיִשָּׁב עֲלֵיו כְּמוֹ גִּכְתִּיב:

Y hallo Iesus vn asinello, y sentose sobre el, como esta escripto.

15 גִּילִי מֵאֵד בְּתָ צִיּוֹן הַרְיָעִי בְּתָ יְרוּשָׁלַיִם הִנֵּה מִלִּפְנֵי יְבוּא לָךְ צִדִּיק וְגֹשֶׁעַ הוּא עֲנִי וְרוֹכֵב עַל־חֲמֹר וְעַל־עִיר בֶּרֶךְ־אֲתָנָה:

No temas, o Hija de Sion, heaqui tu Rey viene assentado sobre vn pollino de vna asna.

16 וְאַתָּה הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֹא יָדְעוּ תַלְמִידֵיו בְּדִ אֲשִׁוּנָה אֲבָל אַחֵר כִּי־נִאֲדָר יִשׁוּעַ אֵל וְזָכְרוּ כִּי עֲלֵיו גִּכְתְּבוּ אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ הָאֵלֹהִים:

Mas estas cosas no las entendieron sus Discipulos primero: empero quando Iesus fue glorificado, entonces se acordaron que estas cosas estauan escriptas de el, y que le hizieron estas cosas.

17 וַיַּעַד הָעָם אֲשֶׁר הָיָה עִמּוֹ בְּאֲשֶׁר קָרָא אֶת־לוֹעֶזֶר מִן הַקֶּבֶר וַיִּקְרָצוּ מִמֵּיתִים:

Y la compaña que estaua con el, daua testimonio de quando llamó à Lazaro del sepulchro, y lo resuscitó de los muertos.

18 וְעַל־כֵּן בָּלָא הָעָם לְקַרְתָּו כִּי שָׁמַע כִּי הוּא עָשָׂה אֶת־הַחַיּוֹת הָהֵם:

Por lo qual tambien auia venido la compaña à recebirlo, por que auian oydo que el auia hecho esta señal.

19 וְהַמִּפְרָשִׁים אָמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ רָא כִּי לֹא תוֹעִילֻן מֵאַוְמָה הִנֵּה הָעוֹלָם הֹלֵךְ אַחֲרָיו:

Mas los Phariseos dixeron entre si, Veys que nada aprouechays? heaqui que todo el mundo se va tras de el.

20 וַיְהִי אֲנִשֵּׁי יוֹנִים מִן־הָעוֹלָם לְהִתְמַלֵּל בְּהִי:

Y auia vnos Griegos de los que auian subido à adorar en el dia de la Fiesta;

יב

14. Εὐρὺν δὲ ὁ ἰησοῦς ἐνέειπεν, ὁ καὶ ἔστιν ὁ αὐτοῦ, καθὼς ἐστὶ γερραμμένον.

Et Iesus ayant recourré vn asnon, s'assit dessus, suivant ce qui est escrit.

15. Μετὰ Φεβὼ ἡ γυνὴ τοῦ αὐτοῦ ἰδοὺ ὁ βασιλευδὴς (ὁ ἰησοῦς) καθ' ἡμῶν ἐστὶν ὡς ἐπὶ τῶν ἰσθμῶν.

Ne crain point fille de Sion, voici, ton roy vient assis sur le poulain d'une asnelle.

16. Ταῦτα δὲ οἱ μαθηταὶ οὐκ ἔγνωσαν αὐτῷ ὅτι ἐπὶ ὁ ἰησοῦς ὁ θεὸς ἦν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ.

Or les disciples n'entendirent point ces choses du premier coup: mais quand Iesus fut glorifié, adonc ils eurent souuenance que ces choses estoient elrites de lui, & qu'ils auoyent fait ces choses en son eudoir.

17. Ἐμαρτυροῦντο δὲ οἱ ὄντες αὐτῷ, ὅτι ἐπὶ ὁ λαὸς ἐφώνησεν ὅτι ὁ ἰησοῦς ὁ θεὸς ἦν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ.

Et la troupe qui estoit avec lui, portoit testimonage qu'il auoit appelé Lazare du sepulchre, & qu'il l'auoit resuscité des morts.

18. Διὰ τούτου ἐπὶ ὁ λαὸς ἤρξατο λέγειν αὐτῷ ὅτι ὁ ἰησοῦς ὁ θεὸς ἦν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ.

Pourtant aussi alla le peuple au deuant de lui: car ils auoyent oui qu'il auoit fait ce miracle.

19. Οἱ οὖν φαρισαῖοι ἕκαστος αὐτοῦ εἰπὼν, ὁ ἰησοῦς ὁ θεὸς ἦν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ.

Dont les Pharisiens disoyent entre eux mesmes, Ne voyez-vous pas que vous ne profitez rien? voici, le monde va apres lui.

20. Ἦσαν δὲ καὶ Ἕλληνες ἐκ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔγνωμεν αὐτῷ.

Or y auoit il quelques Grecs de ceux qui estoient montes pour adorer à la feste.

יב

21 חליו אתו קרבו לנת
פיליפוס הו דמן בית
צנדרה בגלילא ושאלהו
ואמריו לה מרי צבנו ד
דנחנא לישוע :

*Liguale fene Gennaro a Filippo, che
era da Bethsaida de Galilea, e pregorolo,
dicendo, Signore, noi desideriamo veder
Te.*

22 ואתא הו בפיליפוס
ואמר לאנדראוס
ואנדראוס ובפיליפוס אמרו
לישוע :

*Philippe vient, & le dit a Andre, &
dorechet Andre & Philippe le disent a
Iesus.*

23 ישיע הו צנא ואמר
להו אתת שעתא ד
הישתפח ברה באשחא :

*El lesy rispose loro, dicendo, Egli e
venuta l' hora che si Figliuol de l' huomo
sia glorificato.*

24 אמרו אמרו ואמר אנא
לכו תפדנתא דהשתא נא
לא נבלא ומרתא בארצא
פלחניה פישא נא הו
מרתא פארמא סגנא
מרתא :

*In verita, in verita io vi dico, se il gra-
no del frumento cadute in terra, non muo-
re: ma produce molto frutto.*

25 מו דנחנא נפשה
נפשה ומו דסגנא נפשה
פאקמא הנה נפשה להנה
העלם :

*Chi ama la vita sua, la perdera: e chi
odra la vita sua in questo mondo, la con-
servara in vita eterna.*

26 אה לי אנא מישח
ואתא בנחרי ואקמא האנה
איתי תמן יהנה אה
משמשני מו דלי משמש
הקרייה אבא :

*Se alcuno mi ministrava, seguita me: e
dove sono io, lui sara ancora al mio minis-
tero. Et se alcuno mi ministrava, mio Padre
l' honorara.*

27 השא נפשי הא שגשגא
ומא אמר אבי פצני מו
הנה שעתא אלא מטיל
הנה אתית להנה שעתא :

*Enima mia hora e turbata: e che
direi? Padre, salvame da questa hora:
non per questa ragione, sono io venuto in
questa hora.*

יב

21 ויהמה קרבו אל פילפוס
אשר הוא מבית צנדרה בגליל
וישאלו ממנו לאמר אדני
מתאנים אנחנו לראות את ישוע :

*Estos pues se llegaron a Philippe, que era de
Bethsaida de Galilea, y rogaronle, diciendo Sen-
nor querriamos ver a Iesus.*

22 בא פילפוס ואמר לאנדראוס
ועוד אנדראוס ופילפוס אמרו
לישוע :

*Vino Philippe, y dixolo a Andres Andres: en-
tonces y Philippe, lo dicen a Iesus.*

23 ויען להם ישיע לאמר בנה
השעה אשר נאדר בר האדם :

*Entonces Iesus les respondi6, diciendo, La
hora viene enque el Hijo del hombre ha de ser
clarificado.*

24 אמר אמר ואמר אני לכם
אם צדוד הדגן לא יפול אל
הארץ וימות לבדו יהיה ואם
ימות פרי רב יעשה :

*Decierto decierto os digo que si el grano
que cae en la tierra, no muriere, el solo queda:
mas si muriere, mucho fruto lleua.*

25 האורב את נפשו ואפדנה
והשנה את נפשו בעולם הזה
אל תי עולם יצדנה :

*El que ama su vida, perderla ha, y el que abor-
rece su vida en este mundo, para vida eterna la gu-
ardara.*

26 אם איש ישדת אחי יבוא
אחרי ואיה אני אהיה ושם גם
משדת יהיה ואם איש ישדת
אחי יכבדני האב :

*El que me sierue, sigame: y donde yo estu-
niere, alli tambien estara mi seruidor. El que me si-
ruiere, mi padre lo honrrara.*

27 עת נפשי נבהלה מאד ואני
מה אמר אבי הו שיעני משעה
הזאת אך על זאת באתי אל
השעה הזאת :

*Aora es turbada mi anima: y que direi? Pa-
dre, salvame de esta hora: mas por esto he venido
en esta hora.*

יב

21. Οὗτοι δὲ οὖν προσῆλθον Φιλιπ-
πῳ τῷ ἀπὸ βηθσαιδα τῆς γαλι-
λαιας, καὶ ᾠρώτων αὐτὸν λέγοντες·
κύριε, θέλομεν σε ἰδεῖν.

*Lesquels vindrent vers Philippe, qui
estoit de Bethsaida de Galilee: & le prio-
rent disans, Seigneur, nous desirons de
voir Iesus.*

22. Ἐρχεται Φίλιππος & λέγει
τῷ ἀνδρίᾳ καὶ πάλιν αὐτῶν &
Φίλιππος & λέγουσι τῷ ἰησοῦ.

*Philippe vient, & le dit a Andre, &
dorechet Andre & Philippe le disent a
Iesus.*

23. Οἱ ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐ-
τοῖς, λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἐν
δοξαῖ ἣ ὅς τῷ υἱὲ τοῦ ἀνθρώπου.

*Et Iesus leur respondit, disant, L'heu-
re eit venue que le Fils de l'homme doit
estre glorifie.*

24. Ἀλλ' αὐτὸν λέγω ὑμῖν, τοῖς
μὴ ὁ κόκκος & σίτη πεσὼν εἰς τὴν
γῆν & ἀποθῆναι, ἀπὸ τῆς γῆς
ἐάν ᾧ ἀποθῆναι, πολλὴν καρπὸν φέ-
ρει.

*En verité, en verité ie vous di, si le
grain de froment tombant en la terre
ne meurt, il demeure seul: mais s'il
meurt apporte beaucoup de fruit.*

25. Οἱ φιλοῦν τὴν ψυχὴν αὐτῶν,
ἀπολέσθαι αὐτήν & ὁ μισθὸν αὐτῶν
ψυχὴν αὐτῶν ἐν τῷ κέρει τῆς γῆς,
(ὡς αἰῶνες φυλάξῃ αὐτήν).

*Qui aime sa vie, la perdra, & qui hait
sa vie en ce monde, la gardera en vie e-
ternelle.*

26. Ἐάν τις ἀγαπήσῃ τὸν ἑαυτόν,
ἀπολέσθαι αὐτόν καὶ ὁ πῶς εἰμι ἐγὼ, ἐ-
κὴ καὶ ὁ ἀγαπῶν & ὁ ἐμὸς ἐστί καὶ
ἐάν τις ἐμὸν ἀγαπήσῃ, τιμήσῃ αὐτὸν
ὁ πατήρ.

*Si quelcun me sert, qu'il me suive:
& là où ie serai, là aussi sera celui qui me
sert, & si quelcun me sert, mon Pere
l'honorera.*

27. Νῦν ἡ ψυχὴ μου ταρασσεται
καὶ τί εἶπω; πᾶν περ σῶσέν με ὁ
πατήρ ὅπως ταῦτ' εἴη· ἀλλὰ διὰ τού-
το ἔλθω εἰς τὴν ὥραν ταύτην.

*Maintenant est mon ame troublee:
& que dirai-je? Pere delivre moi de ce-
ste heure: mais pour cela suis-je venu a
cette heure.*

CAP. XII.

21. Hiergo acceſſerunt ad Philippum qui erat à Bethſaida Galilææ, & rogabant eum, dicentes, Domine, volumus Ieſum videre.

And then came the Philip which was of Bethſaida in Galilee, and deſired him ſaying, Sir, we would ſee Ieſus.

22. Venit Philippus, & dicit Andreæ, Andreas rurſum & Philippus dixerunt Ieſu,

Philippe came and tolde Andreæ: and againe Andrew and Philippe tolde Ieſus.

23. Ieſus autem reſpondit eis, dicens, Venit hora, ut clarificetur filius hominis.

And Ieſus answered them ſaying, The houre is come, that the Sonne of man muſt be glorified.

24. Amen, amen dico vobis, niſi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, iſtum ſolum manet: ſi autem mortuum fuerit, multum fructum affert.

Whereof verely I ſay unto you: except the wheate corne fall into the ground and die it by it ſelfe alone: but if it die, it bringeth forth much fruit.

25. Qui amat animam ſuâ, perdet eam: & qui odit animam ſuam, in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam.

He that loneth his life, ſhall loſe it: & he that hateth his life in this worlde, ſhall receiue it unto life eternall.

26. Si quis mihi miniſtrat, me ſequatur: & ubi ſum ego, illic & miniſter meus erit. Si quis mihi miniſtraverit, honorificabit eum Pater meus.

If any man ſerve me, let him follow me: for where I am, there ſhall alſo my ſervant be: and if any man ſerve me, him will my Father honour.

27. Nunc anima mea turbata eſt. Et quid dicam? Pater, ſalvifica me ex hac hora. Sed propterea veni, in horam hanc.

Nowe is my ſoule troubled: and what ſhall I ſay? Father, ſave me from this houre: but ſpecially becauſe I came into this houre.

Das XII. Capitel.

21. Die tratten zu Philippo / der von Bethſaida auß Galilea war / baten ihn / vnd ſprachen: Herr / wir wolten Jeſum gerne ſehen.

De waadde til Philippum ſom vaar aff Bethſaida vdaſſ Galilea / bade hannum / oc ſagde / Herre / Vi vilde gerne ſee Iheſum.

22. Philippus kombt vnnnd ſagets Andreas / vnd Philippus vnd Andreas ſagtens weitter Jeſu.

Philippus kommer oc ſiger Andreas det / De Philippus oc Andreas ſagde fremdelis Iheſu det.

23. Jeſus aber antworttet ihnen / vnd ſprach: Die zeit iſt kommen / daß des Menſchen Son verklärer werde.

Da ſuarede Iheſus dem / oc ſagde / Tiden er kommen / at Menſkens Son ſkal forklaris.

24. Warlich / warlich / ich ſage euch: Es ſey deß daß das weizenkorn in die Erden falle / vnd erſterbe / ſo bleibts alleine. Wo es aber erſtirbet / ſo bringets vil Früchte.

Sandelige / ſandelige / Jeg ſiger eder / Vden ſaa er / at Hvede kornet falder i Jorden / oc dør / da bliffuer det alene. Men der ſom det dør / da bær det meget Fruct.

25. Wer ſein leben lieb hat / der wirdts verlieren. Vnd wer ſein leben auß diſer Welt haſſet / der wirdts erhalten zum ewigen leben.

Huo ſom elſter ſit liſt / hand ſkal miſte det. De huo ſom hader ſit liſt / denne Verden / hand ſkal forlære det til det ewige liſt.

26. Wer mir dienen wiſſt / der folge mir nach / vnnnd wo ich bin / da ſoll mein diener auch ſein. Vnd wer mir dienen wirdt / den wirdt mein Vater ehren.

Huo ſom vil diene mig / hand folge mig efter / De huor ſom teg er / der ſkal oc min Diener vere. De huo ſom mig ſkal diene / den ſkal min Fader ære.

27. Jetzt iſt meine Seele betrübet. Vnd was ſoll ich ſagen? Vater hilf mir auß diſer ſtund. Doch darumb bin ich in diſe ſtunde kommen.

Mig min Siel bedrøffuit. De huad ſkal ieg ſige? Fader hielp mig aff denne time. Dog er ieg der ſaar kommen i denne time.

Kapitola XII.

21. Protoż ci pſiſtaupili k Filipowi / ktorzy był od Betſaidy Galilejskiej: I proſili ho ſkauce: Panie / chceme Go ſiſſe widzieć.

Którzy oni przyſſli do Filipa ktorzy był z Betſaidy Galilejskiej / i proſili go mówiąc / Panie chcemy Jeſuſa widzieć.

22. Pſiſſel Filip a powęděl Ondregowi / Ondreg pak a Filip powęděl Gęſiſſowi.

Przyſzedſzy Filip powęděl Andrezejowi / Andrezej zaś i Filip powęděl Jeſuſowi.

23. A Gęſiſs odpowęděl gim ſka: Pſiſſiat gęſi hodina / aby oſlawen był Syn Cęſlowęſka.

Tedy im Jeſus odpowęděl: Ja / mówiąc / Przyſzedł czas aby był uwielbion Syn cęſłowięcy.

24. Giſtę giſtę prawim wam: Iſno pſſeničnē padna w zemi ncmſteli / onek ſamo žiſſiane: a pakliſkomiſe / vžitek mnohy pſrinje.

Ja prawię ja prawię wam poſwiedam: iſtli žakno pſſenitcne v padny w ziemi nie obmſrtwieie / ſamo tak poſtane / lecz iſtli obmſrtwieie / wielki owoc przynieſie.

25. Kdož miluje ſiwoť ſwuoę / ſtraſitę gę. A kdož ne nſwidij ſiwota ſwęho na tom to ſwęte / k ſiwotu węcniemu gę zachowa.

Kto chce miłować ſwoją wotę / ſtraci ją. A kto nie nſwidzi wotę ſwoję / nie tym ſwęcicie / i ſu wieczneſ in ſiwotowi zachowa ją.

26. Clauſiſſi mi kdo / nſſle duož mne: a kę gęm pſ / tuž y mſg ſlužbnij bude. A buſ deli mne kdo ſlauſiſi / pocitę ho Dicc muoę / ktorzy w Dicc beſpęch gęſt k

Jeſli mnie kſho ſluży / niechjēc žakna kſjē / kbowiem gęſt ſa beſ de / tam y ſlužba moy beſjē / Jeſli mnie kſho ſlužyc beſjē / weſti go Dicc moy.

27. Nonij Duſſe mſ žaw mauena gęſt. A coſ dijmę De / te / wſwobod mne od tto ho / dinn. Ale proto gſam pſiſſel k tto hodinnē.

Teraz ja duſſa moſa žaw mojos nſteſt / A coſ teke k / Owe je ža / choway mę od tto godinn / lecz ciem bla tego przyſbedi nſte god / žine.

28 אָבָה שְׁבַח שְׁמוֹךְ וְקָלָא
אֶשְׁתַּמְעֵה מִן שָׁמַיָּה שְׁבַחָת
וְרֵיב מִשְׁבַּח אֲנִיִּי:

*Padre, glorifica il tuo Nome. Allora
Venue una voce dal cielo, che disse, Io l'ho
glorificato, e di nuovo il glorificherò.*

29 וְכִנְשָׁא דְקָאם הוּא
שְׁמוֹי וְאִמְרִין רַעְמָא הוּא
אֲחֵרָא וְיוֹ אִמְרִין מִלֵּאכָא
מִלֵּל עֲמֹה:

*El turbache stava li presente, e
hancuna d'oro, d'acqua esserli fatto un tuono.
Altri dicuano, l'un Angelo gli ha parla-
to.*

30 עָנָה יֵשׁוּעַ וְאָמַר לְהוֹן
לֹא מְטוּלִי הוּא קָלָא
אֲנִי אֵלָא מְטַלְתָּן:

*Iesus respondit, et dixit, Quæstio vocis non
est veniens per me, sed per vos.*

31 חֲשָׂא דִינָה הִדְעִלְמָא
הָנָה חֲשָׂא אֲרִיכְנָא ד
דִּעְלָמָא הָנָה מְשַׁתְּרָא
לְבָר:

*Uxor è il giudicio di questo mondo:
hora el principe di questo mondo sarà
facciato fuori.*

32 וְאִנָּה מֵאָה דִּאֲתֵרִימָת
מִן אֲרֵצָא אֲחֵר כִּי
לִנְתִי:

*Ex te se facit innalzato da terra, tira-
rò tutti gli homines a me stesso.*

33 הָנָה יְהוֹ אִמְרִין מִלֵּאכָא
בְּאִנָּה מִתְּנָה מֵאָה:

*Questo diceva egli, significando di
qual morte doueva morire.*

34 אִמְרִין לֵה כְּנֵשָׂא חָג
שְׁמוֹי מִן נְמוּסֵי ד
דְּמִשְׁרָא לְעָלָם מְקוּנָא
אִיכְנָא אֲמַר אֲתָה דִּעְתִּיד
הוּ דִּיתְתִּירִים בְּרִיָּה דְאִנְשָׁא
מִנּוּ הָנָה בְּרִיָּה דְאִנְשָׁא:

*La turba gli respondit, Noi habbiamo
scuto da la Legge che Christo durava
eterno: e come dicisti, Pissogna che il Fi-
gliuolo de l'huomo sia innalzato e Chè
questo Figliuolo de l'huomo?*

28 אָבָה הָאֲדִיר אֶחָד שְׁמוֹךְ
וְיָבוֹא קוֹל מִשְׁמַיִם וְהָאֲדִירִי
וְאָשׁוּב אֶאֱדִיר:

*Padre clarifica tu nombre. Entonces vino v-
na voz del cielo, Y he lo clarificado, y clarificar-
lohe otra vez.*

29 וְהָעָם הָקָם וְשׁוֹמֵעַ אָמַר
כִּי רַעַם הָיָה וְאֲחֵרִים אָמְרוּ
כִּי מִלֵּאכָה דִּבֶּר אֵלָיו:

*Y la compaña que estava presente y la auia
oydo, dezia que auia sido trueno. otros dezian,
Angel le ha hablado.*

30 וַיַּעַן יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר לֹא בָעֲבוּרִי
הָיָה קוֹל חוּהָ כִּי אֲנִי בָעֲבוּרָכֶם:

*Respondió Iesus, e dixo, No ha venido esta
voz pur mi causa-mas por causa de vosotros.*

31 עַתָּה מְשַׁבֵּט תַּעֲוֹלָם הוּא
עַתָּה נָשִׂיא תַּעֲוֹלָם חוּהָ מְשַׁלָּךְ
הַחֻצָּה:

*Aora es el juzyio deeste mundo: aora el Prin-
cipe de este mundo será echado fuera.*

32 וְאִנִּי בְּתוֹנְשָׁא מִן הָאָרֶץ
כָּלָם אֲמַשֵּׁךְ אֵלָיו:

*Y yo si fuere leuantado de la tierra, a todos
tracere a mi mismo.*

33 וְהָאֵת אָמַר מַחֲוָה בְּמֹה
מִיָּת עֲתִיד הָיָה לְמוֹת:

*Y esto dezia dando a entender de que muer-
te auia de morir.*

34 וַיַּעַן לֹא הָעָם אֲנַחְנוּ שְׁמַעְנוּ
מִן הַחֻצָּה כִּי הַמָּשִׁיחַ יָקוּם
לְעוֹלָם וְאִךְ הָאֲמַר צְרִיךְ לְהִנְשָׂא
אֶת־בְּרִיָּה הָאָדָם מִיָּה הוּא בְּרִיָּה
הָאָדָם:

*Respondiòle la compaña, Nosotros au-
mos oydo de la Ley, Que el Christo permanece
para siempre: como pues dizes tu, Conuiene que
el Hijo del hombre sea leuantado? Quien es este
Hijo del hombre?*

28. Πάτερ, δόξασόν σοι ὄνομα.
ἤλθεν σου Φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἐδόξασέν σου πάλιν δόξαν.

*Pere, glorifie ton Nom. Lors vne
voix vint du ciel, disant, Et ie t'ai glori-
fié: & derechef ie le glorifierai.*

29. Ὁ κύριος ἔρχεται ἐν νεφέῃ καὶ
ἀνεμῶς, ἔλκει ὑποπύλαι μαγνῆσαι
ἀλλοι ἔλκετε, ἀγγέλων αὐτοῦ λε-
λάληκεν.

*Et la troupe qui estoit là, & qui fa-
uoit ouie, disoit, que c'estoit vn tonner-
re qui auoit esté fait. les autres disoyent,
Vn Ange a parlé à lui.*

30. Ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν,
ὃ δὲ ἰμὲ αὐτῇ ἡ Φωνὴ ζέσσει, ἀλλ-
οὐ δὲ ὑμῶς.

*Iesus print la parole, & dit, Ceste vo-
ix n'est point venue pour moi, mais pou-
ur vous.*

31. Νυνὲ κρίσις ἐστὶ τῷ κόσμῳ, καὶ
τὸ νῦν ὁ ἀρχὴ τοῦ κόσμου ἐστὶν
ἐκβάλλεσθαι ἔξω.

*Maintenant est le iugement de ce
monde: maintenant le prince de ce mo-
de sera ietté dehors.*

32. Καὶ γὰρ ἐγὼ ὑψωθὲς ἐκ τῆς γῆς,
πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτὸν.

*Et moi, si ie suis enleué de la terre,
ie tirerai tous hommes à moi.*

33. Τὸν δὲ ἔλεγε, σημαίνει πῶς
θανάτῳ ἡμελλεν ἀποθῆναι.

*Or cela disoit il signifiant de quelle
mort il deuoit mourir.*

34. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἔρχεται,
ἡμεῖς ἡκούσαμεν ἐκ τῆς νόμου ὅτι ὁ
χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα καὶ πῶς
σύ λέγεις, ὅτι ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν
ἐκβάλλεσθαι; τίς ἐστιν ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου;

*Les troupes lui respondirent, Nous
auons entendu par la Loy que le Christi
demeure eternellement. Cōment donc
dis tu qu'il faut que le Fils de l'homme
soit enleué? qui est ce Fils de l'homme?*

28. Pater, clarifica nomen tuum, Venit ergo vox de celo, Et clarificavi, & iterum clarificabo.

Father, glorifie thy Name. Then came there a voice from heauen / saying / I haue both glorified it / and will glorifie it againe.

29. Turba ergo quæ stabat & audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant, Angelus ei locutus est.

Then saide the people that stood by and heard / that it was a thunder: others said: An Angel spake to him.

30. Respondit Iesus, & dixit, Non propter me hæc vox venit, sed propter vos.

Iesus answered & said / This voyce came not because of me / but for your sakes.

31. Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi eicietur foras.

Now is the iudgement of this world: now shall the prince of this world be cast out.

32. Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.

And I / if I were lift up from the earth / will drawe all men vnto me.

33. (Hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus.)

Now this said he / signifying what death he should die.

34. Respondit ei turba, Nos audiuimus ex lege, quia Christus manet in æternum) & quomodo tu dicis, Oportet exaltari filiū hominis? Quis est iste filius hominis?

The people answered him / Wee haue heard out of the Lawe / that the Christ should liue for ever: and howe saiest thou / that the Sonne of man must be lift up? who is that Sonne of man?

28. Vater verkläre deinen Namen. Da kam eine stimme vom Himmel: Ich hab ihn verkleret / vnd will ihn abermal verklären.

Fader / forkläre die Namm. Da kam ein röst aff Himmelen / Jeg haßuer forklaret hannem / oc ieg vil atter forkläre hannem.

29. Da sprach das Volk das dabei stunde / vnd zühöret / es donnerte. Die andern sprachen: Es redte ein Engel mit ihm.

Da / sagde Folket som der stod höst / oc horde til Det tordnede. De andre sagde / Der taleden en Engel med hannem.

30. Jesus antwortet vnd sprach: Dese stimme ist nicht vmb meinent willen geschehen sondern vmb euren willen.

Ihesus suarede / oc sagde / Denne röst skede icke for min skyld / men for eders skyld.

31. Jetzt gehet das Gerichte über die Welt / nun wirdt der Fürst diser welt außgestossen werden.

Nu begyndis Dom offuer denne Verden / Nu skal denne Verdens Forste vdsledis.

32. Vnd ich / wenn ich erhöhet werde von der Erden / so will ich sie alle zu mir ziehen.

De ieg naar ieg bliffuer ophøyet fra torden / da vil ieg drage dem alle til mig.

33. Das saget er aber / zu deuten welches Todes er sterben würde.

Men hand sagde det / at gifue til lende / mer hand dog hand skulde dø.

34. Da antwortet ihm das Volk: Wir haben gehöret im Gesetz / daß Christus ewiglich bleibe / vnd wie sagest du denn / Des Menschen Son muß erhöhet werden? Wer ist diser Menschen Sohn?

Da suarede Folket hannem / Vi haßue høret Louen / at Christus bliffuer euindelige / oc hvorledes siger du da / Menneßens Son skal ophøyes? Quo er denne Menneßens Son?

28. Dite oslawiż Śmieno twę. Wtom prysłel hlas s Nebe řkauch: J oslawiř gřm / a geřřit oslawiřm.

Oprez vmielbiř imę twoię: A řhař prysłel glos z niebā / moř wiać / A vmielbiřm y teřře vmiř elbie.

29. Tędy zařup řterřř en řlā a to řřřřel / prawiři řębyře řromobřřř řlāo. Břniř prawiři řř: Angel gemu inřwiř.

A řař lud řębory řlā y řřřřel / powiedāři řā gřřmāloř / ā deudzy mořwiř / Aniel mořwiř do mego.

30. Odpwiřel Geřřřř / a řell: Ne pro mne prřřřel geřř hlas tento / ale pro wās.

A odpwiřel ģęřřřř Jęřřř / řřell / Nie dla mneć ři ten glos řhař / ale dla wās.

31. Nyniř řand geřř Śwēřia tořoto: nyniř řniř tořoto Śwēřia, wpyřřeno bude mē.

Teraz ři řest řib řwiřřā řego / teraz ři řřāřę řego řwiřřā precz wpyřřcone bude.

32. A řā budniř powiřřen od řemē / w řřell y prřřāřm řřo bē:

A řa řell będe podwpyřřen od řiemię / podāřne w řřřř řā řoba.

33. To řař powiřel / řname nage řterāu mē řmreř vmiřři ři.

(Řmowiř to o řmēřmřāć řā řowa āmreřā mēā vmiřřē.)

34. Odpwiřel gemu řāřřup: Wę ģřmē řřřřřřřř řāřřna / řę řřřřřř řřřřřřā nā wēřř / ā řterāř y prawiřřř / řę muřř bęři powiřřen řyn řlo: wēřā řterā ģřř to řyn řlo: wēř?

Tędy mu odpwiřel řāřř mādęnie / Wę řřřřřřřř řāřř řonę / řę řřřřřř řwā wēćęnie / řāřřřř tędy powiřel ři řterāř vā ābyřł powiřřen řyn řřlo: wēćęř? A řterāř to řest řyn řřlo: wēćęř?

יב

35 אמר להון ישוע קליל
אחריו ובנא בנהרא עמכון
הו הלכו עד איהו לכו
בנהרא דלא חשוכה
ידרכון ומו דמיהלך
בחשוכה לא ידע לאיכא
איהו :

Iesu dunque disse loro, La luce è ancor con voi per un po' di tempo, Camminate fin che uisate la luce, acciò che le tenebre non vi occupino: perche chi cammina ne le tenebre non sa dove si vada.

36 עד איהו לכו בנהרא
הימנו בנהרא דבנוהי ד
בנהרא תהון הליו מלל
ישוע נאמר אחתשיר מנהון :

Fin che voi haute la Luce, credete nela Luce, acciò che voi siate figliuoli de la Luce. Queste cose disse Iesu, poscendosi, e nascosesi da loro.

37 ובר הליו פלהיו א
איתתא עבר דמיהון לא
הימנו בה :

E benche egli hauesse fatti tanti segni in lor presen tia nò pero credenano in lui.

38 דתתמלא מלתה
אשעיא נביא דאמר מרי
מנו הימנו לשמען דרעה
דמדיא למן אתגלי :

Acciò che la parola del Profeta Esaias s'adempiesse, la quale egli disse, Signori, chi ha creduto al nostro parlare? & à chi è stato riuclato il braccio del Signore?

39 מטול הנא לא מ
משכחון הון דיהימנו מ
מטול דתיב אמר אשעיא :

Per questo non potuan credere, perche di nuovo Esaias disse.

40 דעורו עיניהון ואחשכו
לכהון דלא יחזון בעיניהון
ויסתכלון בלכהון ויתבטון
ואסא אמן :

Egli ha acciecati gli ocelli loro, & ha indurato il lor cuore: acciò che non viderano con gli ocelli, ma intendano col cuore, ne si conuertano, & si fa santi.

41 הליו אמר אשעיא בר
הוא שוכח ומלל עלוהי :

Queste cose disse Esaias, quando vido de la gloria di esso, & parlo di lui.

יב

35 ואמר להם ישוע עוד מעט
עת האור עמכם הוא הלכו
בהיות לכם האור פן תאחזו
אתכם החשוכה ותהולך בחשך
איננו יודע איכה הולך :

Entonces Iesus les dize, Aun por un poco estara la luz entre vosotros: andad entre tanto que teneys luz, porque no os comprehendian las tinieblas, porque el que anda en tinieblas, no sabe donde va.

36 בעודע יש לכם האור
האמינו באור ובני האור תהיו
ואת הדברים האלה דבר ישוע
ילך ויתחבא מהם :

Entrerando que teneys la Luz, creed en la Luz, para que seays hijos de Luz: Estas cosas hablo Iesus, y fue, y escondiose de ellos.

37 ואף כי את כל האותות
האלה עשה לפניהם ולא
האמינו בו :

Empero auiedo hecho delante de ellos tantas fennales, no creyan en el:

38 אשר ימלא דבר ישעיהו
הנביא האמר אדני מי האמין
לשמענו ודוע יהיה על מי
נגלה :

Para que se complicesse el dicho que dixo el Profeta Isaias, Sennor, quien creera à nuestro dicho? y el brazo del Sennor à quien es reuelado?

39 על פן לא יכלו להתאמין
כי עודעו אמר ישעיהו :

Por esto no podian creer porque otra vez dixo Isaias.

40 השמן לב העם הזה ואני
הכבד ועיניו השע פן יראה
בעיניו ובאניו ישמע ולבבו יבין
ושב ורפא לו :

Cego los ojos de ellos, y endurecio su coracon: por que no vean de los ojos, y entiendan de coracon y se conuertan, y yo los sane.

41 את הדברים האלה אמר
ישעיהו בראותו את כבודו וידבר
עליו :

Estas cosas dixo Isaias, quando vido su gloria, y hablo de el.

יב

35. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἔτι μικρὸν, καὶ ὑμεῖς μετ' ἐμοῦ ἐστέ· καὶ τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτίη ὑμᾶς κατελάβη· ὁ δὲ σκοτίας ἐν τῇ σκοτίᾳ, οὐκ οἶδε ποῦ ἄγει.

Adonc Iesus leur dit. Encore pour un petit de temps la Lumiere est avec vous, cheminez tandis que vous auez la Lumiere, que les tenebres ne vous surprenent. Car qui chemine en tenebres, ne fait ou il va.

36. "Εἰς τὸ φῶς ἔχετε, καὶ ἐν τοῖς φῶσι, ἡμεῖς καὶ φωνῶντες ἡμεῖς· καὶ τὸ φῶς ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀπεβίβην ἐκρούσας αὐτοῦ.

Tandis que vous auez la Lumiere, croyez en la Lumiere, afin que vous soyez enfans de lumiere. Ces choses dit le Iesus, puis s'en alla, & se cacha de deuant eux.

37. Τεσσάρη ἢ αὐτῶν σημεῖα πεποίηκεν ὁ ἰησοῦς ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ᾔπισθαν ἐν αὐτοῖς.

Et combien qu'il eust fait tant de signes deuant eux, ils ne creurent point en lui.

38. "Ἰνα ὁ λόγος ὁ ἰησοῦς, ὃς ἀποφῆκεν περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι εἰμι· καὶ οὐκ ᾔπισθαν οὐδὲν τὸ φῶς ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀπεβίβην ἐκρούσας αὐτοῦ.

Afin que la parole d'E saie le Prophe te fust accomplie, laquelle il a dite, Seigneur, qui a creu à nostre parole, & à qui a esté reuelé le bras du Seigneur?

39. Διὰ τούτων οὐκ ἠδυνάμην πιστέψαι, ὅτι πάλιν εἶπεν ἰησοῦς.

Pourtant ne pouéent-ils croire à cause que des reuelé Esaias dit.

40. Τετράβλεψεν αὐτοῖς τὰς ὀφθαλμοῖς, ὥστε μὴ ἰδεῖν τὸν πλὴν καὶ οὐκ ᾔπισθαν, ἵνα μὴ ἰδόντες τὸν ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσαντες τὴν καρδίᾳ, καὶ οὐκ ᾔπισθαν, καὶ ἰάσω μὴ αὐτοῖς.

Il a aucuglé leurs yeux, & a endurci leur cœur, afin qu'ils ne voyent des yeux, & n'entendent du cœur, & ne soyent conuertis, & que ie les guerisse.

41. Ταῦτα εἰπὼν ἰσηύεος ὅτι εἶδε τὸν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ.

Ces choses dit Esaias quand il vid la gloire d'icelui, & parla de lui.

CAP. XII.

35. Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebrae comprehendant, & qui ambulat in tenebris, nescit quid vadat.

Then Iesus said unto them / Yet a little while is the light with you: walk while ye have light / lest the darkness come upon you: for he that walketh in the darkness knoweth not whither he goeth.

36. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Hæc locutus est Iesus: & abiit, & abscondit se ab eis.

While ye have light / believe in the light / that ye may be the children of the light. These things spake Iesus / and departed: & hid him selfe from them.

37. Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum.

And though hee had done so many miracles before them / yet they beleueed not on him.

38. Ut sermo Isaie prophete impleretur, quem dixit, Domine, quis credidit auribus nostris? & brachium Domini cui reuelatum est?

That the saying of Isaie the Prophet / might be fulfilled / that he said / Lord / who beleueed our report? and to whom is the arm of the Lord reuealed?

39. Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaías.

They were could they not beleuee / because that Isaías saith against.

40. Excæcavit oculos eorum, & induravit cor eorum: ut non videant oculis, & non intelligent corde, & convertantur, & faciam eos.

He hath blinded their eyes / and hath hardened their heart / that they should not see with their eyes / nor understand with their heart / and should be converted / & I should heale them.

41. Hæc dixit Isaías, quando vidit gloriam eius, & locutus est de eo.

The things said Isaías when he saw his glory / and spake of him.

Das XII. Capitel.

35. Da sprach Jesus zu ihnen Es ist das Licht noch eine kleine zeit bey euch. Wandelt dieweil ihr das Licht habt / daß euch die Finsternisse nicht überfallen. Wer im Finsterniß wandelt / der weiß nicht wo er hin gehet.

Da sagde Ihesus til dem / Lusst er end nu en liden tid hoff eder. Vandrer den fundt i haaffue lusst / at mørket skal icke offerfalde eder. Hvo som vandrer i mørket / hand veed icke hvort hand gaar hen.

36. Glaubet an das Licht / dieweil ihrs habt / auff daß ihr Lichtes Kinder seyt. Solches redet Jesus / vnd gieng hinweg / vnd verbarg sich für jnen.

Erør paa lusst / den fundt i haaffue der / Paa dett skulde vere lusstens Børn. Saadant talsede Ihesus / oc giet bort / oc skulde sig saar dem.

37. Vnd ob er wol solche Zeichen für ihnen that / glaubten sie doch nicht an ihn.

De alle giet at hand gjorde saadanne Tegn saar dem / saa rode de dog icke paa hannem.

38. Auff daß erfüllet würde der Spruch des Propheten Esaie / denn er sager: HERR / wer glaubt unserm predigen / vnd wem ist der Arm des HERRN offenbaret?

Paa dett Esaie Prophetis sprock skulde fuldcommis / som hand siger / HERR / hvo tror vor prediken / oc hvem er HERRNS Arm obenbaret?

39. Darumb kondten sie nicht glauben / denn Esaías sager abermal:

Der saare kunde de icke tro / Thi Esaías siger atter-

40. Er hat ihre augen verblendet / vnd jr herß verstocket / daß sie mit den augen nicht sehen / noch mit dem herßen vernemen / vnd sich bekehren / vnd ich ihnen hilffe.

Hand haaffue forblinder deris øyen / oc forherder deris Herte / at de skulde icke see met øyene / oc ey for / saa met Hertet / oc omvende sig / oc teg kunde de hielpe dem.

41. Solches sager Esaías / da er seine Herrligkeit sahe / vnd redete von ihm.

Saadant sagde Esaías / der hand saa hans Herrligbed / oc talsede om hannem.

Kapitola XII.

35. Ichon kelt gim Gefisse: Gesset na malau chwisli Swetlo swami gest. Chodiedofuo swetlo mate / aby was tmy ne / zachwatily. Kdo chodij we tmach / nawij sam gde.

A przetoj im: jeli Jezus / Jezusze do malego czasu test w was swiatlosc / Chodziejz tedy pozt swiatlosc macie zebj was ciems nocci nie o gienely / Do kto w posciemu chodzi / nie wie gdzie idzie.

36. Dofud Swetlo mate / wstetw Swetlo / aby ste Eynow Swetla byli. Toto mhu: wil Gefisse: y odssel / a strol se pted nimi.

Gdy swiatlosc macie / wstetciej w swiatlosc / aby ste synimi swiatlosci byli: A to powiedziez im: Jezus / wyszedl y schronil sie od nich.

37. Afdy tak mnoha znamienij imil pted nimi / newow filiglau w nicho:

A gdy tak wiele cudow czynil przed nimi / przed sie weli nie wierzyli.

38. Aby seket Izajasze Pro: rofa naplnila / iterauz powe: del: PANE / kdo wstetl fedi nassp: a moc PANA komu gest zgawna?

Aby se wyplnilo slowo Izaisze Pro: rofa ktore powiedzial / Panie y ktiez mierzyl powieci ci nas: hey? A tamie PANA komu jest obiazanie?

39. Protok glau niemohli wstet / ne opet Izajasze kelt:

Kto tego c mierzyc nie mogli / Do tej issece powiedzial Izaisze.

40. Ostepil oti gegich / a zat: wrdil sidce gegich / aby oclima nawideli / a sidcam nroczum: li / o neobratili se / aboch glich neozdrawil.

Aslepil oczy ich / y zardwardzil serca ich / aby nie widzieli oczys: mi / a nie zrozumieli sercem zebj sie nie nawrocili / a nie wleczyl bych: te.

41. To gest kelt Izaisze / fdy: widel slawu gcho / a mluwil o nim.

Thoc powiedal Izaisze gdy widzial chwale tego / a mowil o nim.

יב

42 אף מן הישעין
סגנאן הימנו ביה אל
מטול פרישא לא מידו
הנו דלל נהוין לבר מן
פנישתא :

*Nondimeno molti de principali an-
cora crederono in lui : ma per rispetto de
Farisei non lo confessavano, per non esser
seccati de la sinagoga.*

43 רחמו גר שובח
דבני ישה נחיר מן
שובח דאלמא :

*Perche amavano piu la gloria de
gli homini, che la gloria de Dio.*

44 ישע דין קנא ואמר
מן דמדימין כי לא הוא כי
מדימין אלל דמן
ישדנני :

*Alor l'ass. gridò, e disse, Chi crede
in me, non crede in me, ma in colui che
in lui mandato.*

45 ומן דלי הוא מן
דמן דשדנני :

*E chi sedeme. Sede colui che m'ha
mandato.*

46 אנה נהקרא אתיר
לאלמא דכל מן דמדימין
כי לא יהא פחשקא :

*Io son venuto per offer luce al mondo,
à fin che chiunque crede in me, non ri-
manga ne le tenebre.*

47 ומן דשמי מלי ונה
נשר לחיו אנה ל דמן
אנה לא לא גר אתיר
דאדו לאלמא אלל
דאנה לאלמא :

*E se alcuno dirà le mie parole, e non
le crederà, io non lo condanno : perche
io non son venuto per condannare il mon-
do, ma per salvar il mondo.*

48 מן דטלם לי ונה
מקבל מליאת מן דדמן
לה מלמא דמללית מן
דינא ביה פוקמא אתדנא :

*Chi mi rifiuta, e non accetta le mie
parole, ha chi lo giudica : il parlare ch'io
ho fatto sarà quello che lo giudicherà ne
l'ultimo giorno.*

יב

42 וכמו כל רבים מן הנשיאים
האמינו בו אבל מפני המפרשים
לא התירו פן ישלכו מעדתם :

Con todo esso aun de los principes muchos
creyeron en el : mas por causa de los Phariseos
no confessauan, por no ser echados de la Synoga:

43 כי אהבו את כבוד האנשים
יותר מכבוד אלהים :

Porque amava mas la gloria delos hombres
que la gloria de Dios.

44 ויצעק ישוע ויאמר המאמין
כי אינני מאמין כי לא אה
באותו אשר שלחני :

Mas Iesus clamò, y dixo, El que cree en mi
no cree en mi, mas en el que me embió.

45 ואשר רוצה אותי רוצה
אותו אשר שלחני :

Y el que me vee, vee al que me embió.

46 אנכי הוא האור אשר באתי
אל העולם למען כל המאמין
כי לא יעמד בחשך :

Yo la Luz he venido al mundo, porque todo
aquel que cree en mi, no permanezca en tini-
ebblas.

47 ואם איש ישמע את דברי
ולא יאמין אני לא שופט אותו
כי לא באתי לשפוט את
העולם כי אם להושיע את
העולם :

Y el que oyere mis palábras, y no creyere, y
no lo juzgo, porque no he venido à juzgar al
mundo, mas à salvar al mundo.

48 ואשר יניאני ולא יקח את
דברי יש לו שופט אשר שפט
הדבר אשר דברתי הוא ישפט
ביום אחרון :

El que me desecha, y no recibe mis Pala-
bras, tiene quien lo juzgue: la palabra que he
hablado, ella lo juzgarà en el dià postrero.

יב

42. Ομοιως πολλοι των αρχι-
μαχων αυτου πιστευον εις αυ-
την, αλλα οτι των Φαρισαι-
ων ουκ ημελειν αυτην, οια μη αποσπασ-
θωσιν την συναγω-
γην.

Toutes fois plusieurs des principaux
mèmes creurent en lui : mais ils ne le
confessoient point à cause des Pharise-
ens, de peur qu'ils ne fussent iettés hors
de la synagogue.

43. Ηγαπησαν γαρ την δόξαν των
ανθρώπων μάλλον ή την δό-
ξαν του Θεου.

Car ils ont plus aimé la gloire des
hommes que la gloire de Dieu.

44. Ιησους δε ειπαρξεν και ειπεν,
ο πιστευων εις εμε, ο πιστωσ εις ε-
με, αλλα εις τον πουψαντα με.

Or Iesus s'escria, & dit, Qui croit en
moi, ne croit point en moi, mais en ce-
lui qui m'a enuoyé.

45. Καί ο θεωρων εμε, θεωρει τον
πουψαντα με.

Et qui me contemple, contemple ce-
lui qui m'a enuoyé.

46. Εγω Φως εις τον κόσμον ε-
ληλυθα, οια πας ο πιστευων εις εμε,
ου τι σκοτία μη μνη.

Je suis venu au monde pour estre
lumière, afin que quiconque croit en
moi, ne demeure point en tenebres.

47. Καί ειπε με ακουση η
ρηματων, ου μη πιστωσ, εγω ου
κρινω αυτον. ου γαρ η εγω εις κρι-
τη τον κοσμον, αλλα οια (ωσω τον
κοσμον.

Et si quelcon oit mes paroles, & ne
les croit point, je ne le iuge point : car ie
ne suis point venu pour iuger le monde,
mais pour sauver le monde.

48. Ο οτι ουκ εμε, ου μη λαμ-
βανω τον ρηματι μου, ειχι τον κρι-
τη αυτην. ο λογος οτι ελεληκα,
ουκ εστι κριμα αυτην εν τη ισχυ-
τι ημερα.

Celui qui me reiette, & ne recoit
point mes paroles, il a qui le iuge: la pa-
role que j'ai portée, ce sera celle qui le
jugera au dernier iour.

42. Veruntamen & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Phariseos non confitebantur, ut e synagoga non eicerentur.

Neuerhefse enen among the chief rulers many believed in him: but because of the Pharisees, they did not confess him: lest they should be cast out of the Synagogue.

43. Dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei.

For they loved the praise of men, more than the praise of God.

44. Iesus autem clamavit, & dixit, Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me.

And Iesus cried, and said, He that believeth in me, believeth not in mee, but in him that sent me.

45. Et qui videt me, videt eum qui misit me.

And he that seeth mee, seeth him that sent me.

46. Ego lux in mundum veni, ut omnis qui credit in me, in tenebris non maneat.

I am come a light into the world: that whosoever believeth in me, should not abide in darkness.

47. Et si quis audierit verba mea, & non custodierit: ego non iudico eum, non enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvificem mundum.

And if any man heare my words, & believe not: I iudge him not: for I came not to iudge the world, but to save the world.

48. Qui spernit me, & non accipit verba mea: habet qui indicet eum, sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in ultimo die.

He that refuseth me, and receiveth not my wordes, hath one that iudgeth him: the word that I have spoken, it shall iudge him in the last day.

42. Doch der Obersten glaubten vil an in / aber umb der Phariseeer willen bekanten sie es nicht / daß sie nicht in den Bann gethan wilt den.

Doch trode der mange aff de Offuerste paa hannem / Men for Phariseeeris skyld bekende de der ick / at de skulde icke seeris i Bann.

43. Denn sie hatten lieber die ehre bey den Menschen denn die ehre bey Gott.

Thi de haffde heller ære haff Menschen / end ære haff Gud.

44. Iesus aber rieß / vnd sprach: Wer an mich glaubet / der glaubet nicht an mich / sondern an den der mich gesandt hat.

Men Ihesus robte / oc sagde / Hvo som tror paa mig / hand tror icke paa mig / men paa den / som mig vdsende.

45. Vnd wer mich sihet / der sihet den der mich gesandt hat.

De hvo som mig seer / hand seer den / som mig vdsende.

46. Ich bin kommen inn die Welt ein Licht / auff daß / wer an mich glaubet / nicht im Finsterniß bleibe.

Jeg er kommen i Verden ic luss / paa det / hvo som tror paa mig / skal icke bliffue i Mørket.

47. Vnd wer meine wort höret / vnd glaubet nicht / den werde ich nicht richten / denn ich bin nicht kommen / daß ich die Welt richte / sondern daß ich die Welt selig mache.

De hvo som horer mine ord / oc tror icke / den skal ieg icke domme / Thi ieg er icke kommen at domme Verden / men at ieg skal gøre Verden salig.

48. Wer mich verachtet / vnd nimbt meine wort nicht auff / der hat schon der in richtet / das wort / welches ich geredt habe / das wirdt in richten am Jüngsten tage.

Hvo mig foræcter / oc anammer icke mine ord / Hand haffuer allerede den hannem dommer / der Ord som ieg talde / der skal domme hannem paa den Yderste dag.

42. Ale wssak mnozho i krsja zat w wstali w ncho / ale pro zakonij nowoznawali ho / prosto / aby i skoly nebyli wyobcowani:

Wiele tez i krsja zat w wsteryl wens / lez dla krsyuslow nie wyznawali / aby i boznie wstani nie byli.

43. Neb milowali slawu lidzka / wiecej neg slawu Bozija.

Bo w milowali byli chwale ludz karadziej niz chwale Boza.

44. Gsijis pak jawolal / fka: k do wstali w mne / ne we mne wstali / ale w toho ktery mne poslal.

Wolal Iesus glosow wstali / k mowal / Kto w mne wierzy / nie w mne wierzy / ale w one ktery mne poslal.

45. A kdo i widzi mne / widzi toho ktery mne poslal.

A koho na mne patrzy / patrzy na one ktery mne poslal.

46. Ja swietlo na swietl gsem prislal / aby kto i do wstali w mne / we tmach ne zstals.

Ja swiatlo na swietl gsem prislal / aby kto i do wstali w mne / we tmach ne zstals.

47. A slyszli kdo slowa ma / a nebudeli ostrzazani / na ne saudim ho: Neb neprislal gsem abych saudil swietl / ale abych spasi wstali swietl.

Abowsem slisli kto slowa ma / a nebudeli ostrzazani / na ne saudim ho: Neb neprislal gsem abych saudil swietl / ale abych spasi wstali swietl.

48. Kdo i minau pohrda / a neprigima slow moich / ma ktery gen saudit. Nie kterauf gsem na milowal / tat gen saudit u bude w napposledniesz den.

Kto mne odmawia / a nie przyjmuje slow moich / ma ktery go perczy / slowo kteraumia poswidat / one go osadzaj w on ostatni dzien.

יב

49. דאנא פון נפשי לא
מלית אלא אבא דשדני
הו יחב לי פיקדנא מנא
אמר ומנא אמלל :

*Perciò io non ho parlato da me-
stesso, ma il Padre, che m'ha mandato
m'ha dato comandamento di ciò che io
debo dire e parlare.*

50. וידע אבא דפיקדנא
חייא אפון פלעס אילין
הכיל דממלל אבא אבא
דאמר לי אבא הכנא
ממלל אבא :

*E so che il suo comandamento è vita
eterna, Le cose dunque ch'io parlo, como il
Padre m'ha detto, così lo parlo.*

יג

1. היום דיו אבא דפיקדנא
ידע אבא יסוע דמסור
שעתא דשנא מן הנא
אלמא דנת אבא נאחב
לדילה דפיקדנא אלמא
נאד אבא לתרתא אבא
אבא :

*Ora innanzi la festa di Pascha, sa-
pendo Iesus che l' hora sua era venuta di
passar di questo mundo al Padre, haue-
do egli amato suoi che erano nel mundo,
gli amò infino al fine.*

2. וידע הנת חשמיתא
רמא הוא לה לסטנא
פלפא דיוחודא בר שמעון
סבר יסוע דנשלמיוהי :

*E fatta che fu la cena, (haueudo da
già il diavolo messo nel cuore à Giuda di
Simone Iscariote che lo tradisse.)*

3. הו דיו יסוע מסור
ידע הוא דכל מרם יחב
אבא בא דיוהי נדמן אלהא
נפק נלת אלהא אמלל :

*Sapendo Iesus che il Padre gli haue-
ua dato tutte le cose ne la mano, e ch'egli
era venuto da Dio, & à Dio sen' andaua.*

4. הם מן חשמיתא נסם
נמתיה נשקל סדנא
מחא פחציה :

*Si leua su da la cena, e pon giù la sua
veste, e preso un asciugatoio, sene cinse.*

יב

49. כי אני מנפשי לא-דברתי
כי אם אשר שלחני אבי הוא
צוה אותי מה אמר ומה אדבר :

*Porque yo no he hablado de mi mismo : mas
el Padre que me embió, el medió mandamiento
de loque tengo de dezir, y de lo que tengo de
hablar.*

50. וידעתי כי מצותו חיי עולם
הוא לכן כל-אשר אני מדבר
באשר אמר לי האב כה מדבר
אנכי :

*Y sé que su mandamiento es vida eterna :
anfi que lo que yo hablo, como el padre me lo ha
dicho, anfi hablo.*

יג

1. ולפני חג הפסח ידע ישוע
כי באה עתו לעמד מעולם
היה אל-האב באשר אהב את-
אשר לו בעולם כן אהבם עד-
קץ :

*Antes del dia de la Fiesta de la Pascha, sa-
biendo Iesus que su hora era venida para que pas-
sasse de este mundo al Padre, como auia amado à
los suyos, que estauan en el mundo, amólos hasta
el fin.*

2. והיה משתה הערב וגם השטר
השקר בלב יהודה בר-שמעון
איש-פריות למסור אותו :

*Y la Cena acabada, como el diablo ya auia
metido en el coraçon de Judas de Simon Iscario-
ta para que lo entregasse.*

3. וידע ישוע כי כל-דברים
נתן לו אביו בידיו וכי מאלהים
יצא ואל-היה ילד :

*Sabiendo Iesus que el padre lo auia dado to-
das las cosas en las manos, y que auia salido de
Dios, y à Dios yua :*

4. ניקם מן חשמיתא נשם את
בגדיו מעליו נקח בגד הפשתים
והגד במתניו :

*Leuante se de la Cena, y pone su ropa, y to-
mando vna touaja, cinniose.*

יב.

49. "Οτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἔ-
λαλησα, ἀλλ' ὁ πατήρ μου πατὴρ,
αὐτὸς μοι ἐντολὴν ἔδωκε, τί ἂν ὡς
καὶ τὴ λαλήσω.

*Car ien'ai point parlé de par moi-
même, mais le Pere qui m'a couoyé,
m'a donné commandement de ce que
j'ai à dire & à parler.*

50. Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ
ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. ὃ ὅτι λαλῶ ἔγωγε,
καθὼς ὁρῶ καὶ μοι ὁ πατήρ ἔδωκε λα-
λεῖν.

*Et sai que son commandement est
vie éternelle : les choses donc que ie dis,
ie les dis ainsi comme mon Père m'a dit.*

ΚΕΦΑΛ. ιγ.

Πρὸ τῆς ἑορτῆς τῆς πάσχα,
οἶδὼς ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐληλυθὴν
αὐτῷ ἡ ὥρα, & ὅτι μαρτύρεται ὅτι ὁ
κύριος ἐστὶν ὁ πατήρ, ἀγα-
πῶν τοὺς υἱοὺς τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ,
οἱς τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς.

*Or deuant la feste de Pasque, Iesus
sachant que son heure estoit venue pour
passer de ce monde au Père, comme il au-
oit esté qu'il eust aimé les fions, qui esto-
ient au monde, il les aime iusqu'à la fin.*

2. Καὶ ὁ ἰησοῦς ἔσπευσε, & ἀγα-
πῶν ἡ δὲ βελιχνοῦσιν ὡς τῷ
καρδίῳ αὐτοῦ ἐστὶν ὁ κύριος ἐστὶν ὁ
κύριος αὐτοῦ ὁ πατήρ.

*Et apres auoir souppé (le diable ayant
desia mis au cœur delusdus Iscariot fils de
Simon, de le trahir.)*

3. Οἶδὼς ὁ ἰησοῦς ὅτι πάντα διέδο-
κεν ἀπὸ τοῦ πατρὸς οἱς τὸς υἱοὺς, ὅτι
ὁ πατήρ ἵνα ἡ ἀγάπη, καὶ ὡς τῷ
κύριῳ.

*Iesus sachant que le Pere lui auoit
donné toutes choses entre mains, & qu'il
estoit issu de Dieu, & s'en alloit à Dieu.*

4. Ἐποίησεν ὁ κύριος ὁ ἰησοῦς, καὶ τί-
θησι τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ λαβὼν λινόσιν,
ὁνίζωνται αὐτόν.

*Se leue du souper, & oste sa robbe,
& ayant prins vn linge, il s'en ceignit.*

CAP. XII.

49. Quia ego ex me ipso non sum locutus: sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar.

For I have not spoken of my selfe: but the Father, which sent me, he gave me a commandement what I should say: & what I should speak.

50. Et scio quia mandatum eius vita aeterna est. Quare ergo ego loquor: sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

And I knowe that his commandement to life everlasting: he hathing the: therefore that I speake: I speake them so as the Father said unto me.

CAP. XIII.

ANte diem autē festum Paschæ, sciens Iesus quia venit hora eius ut transiret ex hoc mundo ad Patrem: cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos.

Nowe before the feast of the Pasche: when Iesus knew that his houre was come: that he should depart out of this worlde unto the Father: for as much as he loved his owne which were in the worlde: unto the end he loved the.

2. Et cœna facta, (cūm diabolus iam misisset in cor, ut traderet eum Iudas Simōnis Iscariotes.)

And when supper was done: (and that the devill had now put in the heart of Iudas Iscariot: Simons soune: to betray him.)

3. Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia a Deo exivit, & ad Deum vadit.

Iesus knowing that the Father had given all things into his hands: and that he was come from God: and went to God.

4. Surgit a cœna, & ponit vestimenta sua, & cum accepisset linteum, præcinxit se.

He riseth from supper: and layeth aside his upper garments: and tooke a towell: & girded himselfe.

Das XII. Capitel.

49. Denn ich habe nicht von mir selber geredt / sondern der Vater / der mich gesandt hat / der hat mir ein gebot gegeben / was ich thun vnd reden soll.

Ehi ieg haßuer icke taler aff mig self: men Faderen som mig vdsende / hand gaff mig it Bud huad ieg skal sere oc tale.

50. Vnd ich weiß / daß sein Gebot ist das ewige Leben. Darumb daß ich rede / das rede ich also / wie mir der Vater gesagt hat.

Der ieg veed: at hans Bud er det euige lif: Der faare det ieg taler: der taler ieg saa / som Faderen sagde mig.

Das XIII. Capitel.

Vor dem Fest aber der Ostern / da Jesus erkennet / daß seine Zeit kommen war / daß er aus dieser Welt gieng zum Vater / wie er hatte geliebet die seinen / die inn der Welt waren / so liebete er sie ans ende.

Fore Paaste: Høytiden / der Ihesus viste / at han tid vaar kommen / at hand skulde gaa aff denne Verden: til Faderen: lige som hand haßde eiste sin: som vaare i Verden: saa eiste hand dem til enden.

2. Vnd nach dem Abendessen / da schon der Teufel hatte dem Iuda Simonis Iſcharioth ins Herz gegeben / daß er ihn verriethe.

De eiste afftens Maaltid / Der Dieffuelen haßde alle rede giffut Iuda Simonis Iſcharioth i hert: at hand skalle forraade hannem.

3. Wusste Jesus / daß ihm der Vater hatte alles inn seine Hände gegeben / vnd daß er von Gott kommen war / vnd zu Gott gieng.

Da viste Ihesus / at Faderen haßde giffut hannem alting i sine Hender: oc / at hand som aff Gud: oc giet til Gud.

4. Stund er vom Abendmal auff / legte seine Kleider ab / vnd nam einen Schurz vnd umbgürtet sich.

Da stod hand op aff Maadueren / lagde sine Klæder aff: oc tog ic Skørt: oc omgiordede sig.

Kapitola XII.

49. Nebo ná od sebe samého jsem nemluvil: ale kterýmž mne poslal / Otce / on mi přikázal: dal / co bych pravil / a co bych mluvil.

Odyjem ta nte z sebe samego nte mowil: leez ten Otce mne poslal: Otce ten mi to kázal: co n am mowic y powiedac.

50. Wiem że Prkazanij geho / gest żywo wieczny. Protoż kteryż wczny ná mluwijn / yakoż mi powiedel Otce / tak mluwijn.

Wiem że oświadczenie tego jest żywo wieczny: A przetoż to co ta powiedam: tak mi powieźiał Otce / tak powieźdam.

Kapitola XIII.

Před dnem pak slavným Velikonočním / věda Ježíše se přišla hodina geho / aby šel z tohoto světa k Otci: když gest mluwal své křesťj byli na světe / až do konce ge mluwal.

Edy przed świętem Wielkonocnym wiedzac Jezus że przysła godzina jego: aby odszedł z tego świata do Ojca: gdyż gdyj mluwał swe kresťj byli na świecie / y aż do końca mluwał ic.

2. A když večereli / když byl již Diábel wnuřl w Otce: Si dáffe Pſkariotſkého / aby gyp gradil:

A odpráwitiſky wieczera / (gdy dyabel už byl drzypuřal ſkrcu Judášowi synowi Symonowemu Iſkariotowi: jeby go zdrádjel.)

3. Wēda Ježíše že wſſetſy wczny dal genu Otce w ruce / a že od Boha wyſſel / at Bohu gde:

Wiedzac Jezus že wſſetſo os krec podal do rakiemu / kiz od Boga wyſſedł y do Boga idz: mial.

4. Wſial od Welaře / a ſlo: ſil rauchó ſwě: A wozar rauhó / přepáſal ſe.

Wál hal od wieczery / a ſlawo: ſy plaſež wſial rucniſ y přepáſal ſe.

5 וארמיו מניח במשנתא
ושרי למשגו רגלי ד
דתלמידוהי ומשנה הוא
בסדונה דמחא פחצוהי:

Poi mette de l'eau in un bacin, e cominciò a lavare i piedi de discipoli, & asciugarli con l'asciugatoio col quale s'era chito.

6 פד פיו אתה לני
שמעון באבא אמר לה
שמעון אנת מורי רגלי מ
משיג אנת לי:

Viensene dunque à Simon Pietro: & egli li dice, Signore, a me lava tu i piedi?

7 ענא ישוע ואמר לה
מדם דעבד אנת אנת לא
נדע אנת השא פתור
פיו תדע:

*Issu rispose, e disse, Tu non sai ho-
ra quello che ro fo, ma lo saprai dappoi.*

8 אמר לה שמעון באבא
לעלם לא משיג אנת לי
רגלי אמר לה ישוע או לא
משיג אנת לך לית רג
עמי מניחא:

*Pietro li dice, Tu non mi laverai giam-
mai i piedi. Issu li rispose, Se io non ti
lavaro, tu non bamerai parte con meco.*

9 אמר לה שמעון באבא
מדין מרי לא בלחוד רגלי
תשיג לי אלני אף אגרי
אף רישי:

*Simon Pietro li dice, Signore, non so-
lamente i miei piedi, ma etiam le ma-
ni e il corpo.*

10 אמר לה ישוע הו
דסחא לא סניק אלני
רגלתי בלחוד ושיג פלה
גיר דבני חו אף אגרות
פלכון דבני אנתון אלני
לא בלכון:

*Issu li dice, Chi è lavato non ha bi-
sogno se non di lavarsi i piedi, ma è tutto
mondo, e voi sete mondi, ma non tutti.*

5 ואחריו בן שלח מים בסיר
רחצו ויחל לרחץ את רגלי
התלמידים ולקלקל בבגד
תפשתים אשר חגור בו:

*Luego Puso agua en un bacin, y començo à
lavar los pies de los Discipulos, y a limpiarlos
con la touaja con que estaua cennido.*

6 ובבואו אל שמעון כיפה
אז אמר לו כיפה אדני תאמ
תרחץ את רגלי:

*Vino pues à Simon Pedro, y Pedro le dize
Sennor, tu me lauas los pies?*

7 ויען ישוע ויאמר לו את
אשר אני עושה עתה לא ידע
אבל אחרי כן תדע:

*Respondió Iesus, y dixole, Loque yo hago,
tu no lo sabes aora: mas saberlohas despues.*

8 ויאמר לו כיפה לא תרחץ
את רגלי לעולם ויען לו ישוע
אם אני לא ארחץ אותך לא
יהיה לך חלק עמי:

*Dizele Pedro, No me lavarás los pies jamas.
Respondióle Iesus, Si no te lavare, no tendrás
parte conmigo.*

9 אומר לו שמעון כיפה אדני
לא את רגלי לבד כי אם
גם את ידיים ואת ראש:

*Dizele Simon Pedro, Sennor, no solo mis
pies, mas aun las manos, y la cabeça.*

10 אומר לו ישוע תרחץ לא
יציורה כי אם לרחץ את
רגלים וכלו טהור ואתם טהורים
הולם אך לא כלכם:

*Dizele Iesus, Elque esta lavado, no ha me-
nester sino que laue los pies, mas es todo limpio.
Y vosotros limpios soys, aunque no todos.*

5. Εἰτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν κηλίκον
& ἔρχεται νίπτει τὰς πόδας τοῦ μαθητοῦ, & ἐκμαίωσιν τὸ λινθίνον, ᾧ ὡς διαζωσμεν.

Puis mit de l'eau en un bacin, & se print à laver les pieds de ses disciples, & à les essuyer du linge, duquel il estoit ceint.

6. Ἐρχεται ὁ κύριος σιμων πέτρον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ κύριος, κύριε, σύ μόνος νίπτεις τὰς πόδας;

Il vind donc à Simon Pierre: & Pierre lui dit, Seigneur me laues tu les pieds?

7. Ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι γὰρ ποῦ, εἰ σὺ σὺν αἰσῶς ἔσῃ, οὐ δύνασαι ᾗ μετὰ ταῦτα.

Iesus respondit, & lui dit, Tu ne fais point maintenant ce que je fai, mais tu le feras ci apres.

8. Λέγει αὐτῷ πέτρος, ἀλλ' ὅτι ἵψης τὰς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα, ἀποκαθάρσει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, εἰάν μὴ νίψω σε, σὺν ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ.

Pierre lui dit Tu ne me laveras iamais les pieds. Iesus lui respondit, Si ie ne te laue, tu n'auras point de part avec moi.

9. Λέγει αὐτῷ σιμων πέτρος, καὶ κύριε, μὴ τὰς πόδας μου μόνοι, ἀλλὰ καὶ χεῖρας καὶ τὴν κεφαλάν.

Simon Pierre lui dit, Seigneur, non seulement mes pieds, mais aussi les mains & la tete.

10. Λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὁ βαλμενός σου χρειάζεται ἔχρει τὰς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔσθι καθαρός ὅλος, καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐσθε, ἀλλ' ὅχι πάντες.

Iesus lui dit, Celui qui est lavé, n'a besoin, sinon de laver les pieds, mais est tout net. Or estes-vous nets, mais non pas tous.

CAP. XIII.

5. Deinde misit aquam in pelvim, & cepit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo quo erat praecinctus.

After that he poured water into a basin, and began to wash the disciples feet: and to wipe them with the towel, where with he was girded.

6. Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus, Domine, tu mihi lavas pedes?

Then came he to Simon Peter, who said to him, Lord, dost thou wash my feet?

7. Respondit Iesus, & dixit ei, Quod ego facio, tu nescis modò, sciens autem postea.

Iesus answered and said unto him, What I do, thou knowest not now: but thou shalt know it here after.

8. Dicit ei Petrus, Non lavabis mihi pedes in aeternum. Respondit ei Iesus, Si non lavero te, non habebis partem mecum.

Peter said unto him, Thou shalt never wash my feet. Iesus answered him, If I wash thee not, thou shalt have no part with me.

9. Dicit ei Simon Petrus, Domine, non tantum pedes meos, sed & manus & caput.

Simon Peter said unto him, Lord, not my feet only, but also the hands and the head.

10. Dicit ei Iesus, Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes.

Iesus said to him, He that is washed, needeth not save to wash his feet: but is clean every whit: and ye are clean: but not all.

Das XIII. Capitel.

5. Darnach goß er Wasser inn ein Becken/hub an den Jüngern die Füße zu waschen / vnd trucknet sie mit dem Schurke / damit er ombgürtet war.

Der effter os de hand Band i it Becken / begynne at to Discipulis foder / oc sturde dem mit der Skort / som hand vaar omgiorder mit.

6. Da kam er zu Simon Petro. Vnd derselbige sprach zu jm: HERR soltest du mir meine Füße waschen?

Da kom hand til Simon Petrum. De hand sagde til hannem / HERR / skude du to mig mine foder?

7. Ihesus antworttet / vnd sprach zu jm: Was ich thu / das wessst du jetzt nicht / du wirst aber hernach erfahren.

Ihesus suarede / oc sagde til hannem / Hvad ieg gør / det vedst du icke nu / Men du skal forstaa det her effter.

8. Da sprach Petrus zu ihm: Nimmer mehr solt du mir die Füße waschen. Ihesus antworttet jm: Werde ich dich nicht waschen / so hast du kein theil mit mir.

Da sagde Petrus til hannem / Alder skal du to mine foder. Ihesus suarede hannem / For ieg dig icke / da haaffuer du ingen Del mit mig.

9. Spricht zu ihm Simon Petrus: HERR / nicht die Füße allein / sondern auch die Hände vnd das Haupt.

Simon Petrus siger til hannem / HERR / icke foderne alene / men ogsaa henderne / oc Hovedet.

10. Spricht Iesus zu jm: Wer gewaschen ist / der darff nicht denn die Füße waschen / sondern er ist ganz rein. Vnd jr seyt rein aber nicht alle.

Ihesus siger til hannem / Hvo som toen er / hand haaffuer icke behoff / vden at to foderne / men hand er aldeis reen. De i ere rene / men icke alle.

Kapitola XIII.

5. Potom nalisł wody do Miednicy / y pozał wmywać nogi uczniow / a wycierati Kauchau kiera był pęc pāsān.

Potym nalisł wody do miednicy / y pozał nogi wmywać zwolennikom / a wycierac ręcznikiem Ktoś rym sie był opāsł.

6. Tedy przyszedł do Symona i Piotra. I kłamał Piotr: PANIE / co ty chcesz mi myć nogi?

Tędy przyszedł do Symona i Piotra / Ale mu on rzekł / Panie / co ty to mnie nogi masz wmywać?

7. Odpowiedział Jezus a kłamał mu: Co ja czynię ty nie wiesz teraz / ale wiesz potem.

Odpowiedział Jezus y rzekł mu / Co ja czynię ty nie wiesz teraz / ale wiesz potem.

8. Kłamał mu Piotr: Nie będziesz mi myć nogi / bo ja wiem / że ty jesteś święty. Odpowiedział mu Jezus: Nie myję cię / bo ja wiem / że ty jesteś święty.

Powiedział mu Piotr / Nie będziesz wmywać moich nog / ja wiem / że ty jesteś święty. Jezus mu rzekł / Jestem cię wmyć / nie jestem / bo ja wiem / że ty jesteś święty.

9. Kłamał mu Simon Piotr: PANIE / nie tylko nogi / ale i ręce y głowę.

Tędy mu rzekł Symon Piotr / Panie / nie tylko nogi / ale i ręce y głowę.

10. Kłamał mu Jezus: Kto jest umyty / nie potrzebuje myć nóg / ale jest czysty / ale nie wszyscy.

Powiedział mu Jezus / Kto jest umyty / nie potrzebuje myć nóg / ale jest czysty / ale nie wszyscy.

11 כִּי יָדַע אֶת רַכִּילוֹ עַל־כֵּן
אָמַר לֹא כָלְכֶם טְהוֹרִים הֵימָּן ;
כִּינֵא אֶתְהוֹן :

Imperioche sapena chi era quello che lo tradirebbe: però disse, Vos non sete mōdo tutti:

12 כִּד דִּין אֲשִׁיג רַגְלֵהוֹן
שְׂקִי נִמְתְּהִי וְאֶסְתַּמֵּר
וְאָמַר לְהוֹן בְּרָצִין אֶתְהוֹן
מִנָּה עֲבַדְתָּ לָּהֶן :

Poi ch'epis hebbe lavati loro i piedi, e ripresi i suoi vestimenti, postosi di nuovo à sedere à tavola, disse loro, Sapete Vos quel che io v'ho fatto?

13 אֶתְהוֹן קָרִין אֶתְהוֹן לִי
רַבּוֹ וְיָמִינוֹ וְשִׁפְרִי אֶמְדִּין
אֶתְהוֹן אִיתִי גִיר :

Voi mi chiamate il Maestro e il Signore, e dite bene: perciocche io sono.

14 אִלּוּ אֲנִי חָבִיל מְרִכּוֹן
וְכַבְּכוֹן אֲשִׁיגֶרָה לָּכֵן ר
רַגְלֵיכֶן כָּפֹא אֶתְהוֹן חֲבִין
אֶתְהוֹן בְּתַשְׁיגוֹן כִּגְלֹא חַד
דְּחַד :

Se adunque io che sono il Signore e il Maestro, ho lavato Vostri piedi, Vos ancora dovete lavarui piedi l'uno à l'altro.

15 הֵנָּה גִיר טוֹפְסָמִי
יִהְיֶה לָכֵן דְּאִיכְפֵּא דְּאֵנָּה
עֲבַדְתָּ לָּכֵן אִף אֶתְהוֹן
תַּעֲבֹדוּן :

Perche io v'ho dato esempio, che si come io v'ho fatto, così facciate ancora Voi.

16 אֲמִינוֹ אֲמִינוֹ אָמַר אֲנִי
לָכֵן דְּלִית עֲבָדָא דְּרַבּ מִן
מִרְה וְלֹא שְׁלִיחָא דְּרַבּ מִן
מִן דְּשִׁבְחָה :

In Verità, in Verità à Voi dico, che il servitore non è maggiore del suo padrone, ne l'ambasciatore maggiore di colui che l'ha mandato.

17 אִלּוּ בְּרָצִין טִיבָא
אֶתְהוֹן אִלּוּ תַעֲבֹדוּן אֶתְהוֹן :

Si Vos sapete queste cose, Vos sarete benedetti.

11 כִּי יָדַע אֶת רַכִּילוֹ עַל־כֵּן
אָמַר לֹא כָלְכֶם טְהוֹרִים הֵימָּן ;
כִּינֵא אֶתְהוֹן :

Porque sabia quien era el que lo entregava: por esso dixo, No foyis limpios todos.

12 וְכַאֲשֶׁר רָחַץ אֶת רַגְלֵיהֶם
וַיִּקַּח אֶת־בִּגְדֵי וַיִּשָּׁב וַיִּשָּׁב אֶל־
הַמַּסָּבָה וַיֹּאמֶר לָהֶם דַּעוּ מִה
עֲשִׂיתִי לָכֶם :

Antique desque les vuo lavado los pies, y tomado su ropa, boluiendose à assentar à la mesa, dixoles, fabeys loque os he hecho ?

13 וְאַתֶּם קְדָא תוֹנִי מַלְמֵד וְאֲדֹנִי
הֵיטֵב תֹּאמְרוּ כִּי אֲנִי הוּא :

Vosotros me llameys Maestro y Sennor: y dezis bien-porque lo foy:

14 וְאַתֶּם אֲנִי רַחֲצִיתִי אֶת־רַגְלֵיכֶם
תִּהְיוּן וְהַמַּלְמֵד וְאַתֶּם חוֹבִים
אִישׁ לָרֵעֵהוּ לְרַחֵץ אֶת־רַגְלֵיכֶם :

Pues si yo el Sennor y maestro he llauado vuestros pies, vosotros tambien deveys lavar los pies los vnos de los otros.

15 כִּי דַמְיוֹן נָתַתִּי לָכֶם אֲשֶׁר
אַתֶּם תַּעֲשׂוּ בְּאֲשֶׁר עֲשִׂיתִי
לָכֶם :

Porque exemplo os he dado, para que como yo os he hecho, vosotros tambien hagays.

16 אִמֵּן אִמֵּן אָמַר אֲנִי לָכֶם
תַּעֲבֹד אִיגְוֹ גְדוֹל וְיִמְאֲדוֹנִי
וְהַשְׁלִיחַ אִיגְוֹ גְדוֹל מֵאֲשֶׁר
שָׁלַח :

Decierto decierto os digo, El siervo no es mayor que su Sennor: ni el apostol es mayor que elque lo embió.

17 אִם אַתְּ תִּהְיֶה תִּדְעוּ
אֲשֶׁר־כֶּם אִם תַּעֲשׂוּ אוֹתָם :

Si fabeys estas cosas, bienauenturados sereys, si las hizierdes.

12. Ἦλθὼν ἵνα πλύνω τοὺς πόδας
ὑμῶν, ὅτι ὁ υἱ τοῦ ἀνθρώπου
καὶ ἵνα παύσῃ.

*Car il fauoit lequel c'estoit qu'il teñ-
hiroic: pourtant, dit-il, Vous n'elles pas
neis tous.*

12. Ὁ πῶς ἐνέψατε τοὺς πόδας αὐ-
τοῦ, καὶ ἐλάβε ταῖς ὑμῶν αὐτοῦ, ἀ-
ποστὸς ὢν παλιν, εἰπὼν αἰ τοῖς μαθη-
ταις ταῖς πρὸς ἑαυτοὺς :

*Après donc qu'il eut lauë leurs pieds,
& repris les vestemens, & qu'il se fut
remis à table, il leur dit, lauez-vous bi-
en que ie vous ai fait?*

13. Ὑμεῖς φωνεῖτέ με, ὁ δὲ δάσκα-
λός, καὶ ὁ κύριός, καὶ καλῶς λέ-
γετε ὅτι ἐγώ εἰμι.

*Vous m'appellez Maître & Seigneur,
& vous dites bien: car ie le suis.*

14. Εἰ οὖν ἐγὼ ἐνέψα ὑμῶν τοὺς
πόδας, ὁ κύριός, καὶ ὁ δάσκαλός,
καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλους
πλύνειν τοὺς πόδας.

*Si donc moi, qui suis le Seigneur &
le Maître, ai lauë vos pieds, vous aussi
deuez lauer les pieds les uns des autres.*

15. Ὅτι ὅτι ἐγὼ ἵνα δώσω ὑμῖν
ἵνα καὶ ὑμεῖς ἐπαιήσῃτε ὑμῶν ἑαυ-
τοῖς τοῖς αἰνῶσι.

*Car ie vous ai donné exemple, afin
qu'ainsi que ie vous ai fait, vous faciez
aussi.*

16. Ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι
ἐστὶ δόξα μείζων τῇ αὐτοῦ αὐτοῦ
οὐδὲ ὁ ἀποστόλος μείζων τῇ πρέ-
σβυτεροῦ αὐτοῦ.

*En verité, en verité ie vous di. Que
le seruiteur n'est point plus grand que
son maître, ni le ambassadeur plus grand
que celui qui l'a enuoyé.*

17. Εἰ πάντες οἴσθητε, μακάριοί ἐ-
στέ, εἰ καὶ ποιῇτε αὐτά.

*Si vous saluez ces choses, vous estes
bienheureux, si vous les faitez.*

CAP. XIII.

11. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum, propterea dixit Non estis mundi omnes.

For he knewe who should betraye him: therefore said he / Ye are not all cleane.

12. Postquam ergo lavit pedes eorum, & accepit vestimenta sua, cum recubuisset, iterum dixit eis, Scitis quid fecerim vobis?

So after he had washed their feet / & had taken his garments / & was set downe againe / he said vnto them / Knowe ye what I haue done to you?

13. Vos vocatis me Magister, & Domine: & benedicitis, cum etenim.

Ye call me Master and Lord and ye say well: for so am I.

14. Si ergo ego lavi pedes vestros, dominus & magister: & vos debetis alter alterius lavare pedes.

If I then your Lord and Master haue washed your feet: ye also ought to wash one anothers feet.

15. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

For I haue giuen you an example: that ye should do: euen as I haue done to you.

16. Amen, amen dico vobis, non est servus maior domino suo: neque apostolus maior est eo qui misit illum.

Verily, verily I say vnto you: The seruant is not greater then his master: neither the ambassadour greater then he that sent him.

17. Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.

If ye knowe these thinges: blessed are ye if ye do them.

Das XIII. Capitel.

11. Denn er wuste seinen Verräther wol / darumb sprach er: Ihr seht nicht alle rein.

Thi hand wiste sin Forreder vel / der saare sagde hand / Iere icke alle rene.

12. Da er nun ihre Füße gewaschen hatte / nam er seine Kleider / vnd setzte sich wider nider / vnd sprach abermal zu ihnen: Wisset jr / was ich euch gethan habe?

Der hand hassdennu toer deris foder / tog hand sine klæder / oc sette sig ned igen / oc sagde atter til dem: Videi / huad ieg hassuer giort eder?

13. Ihr heisset mich Meister vnd HERR / vnd saget recht daran / denn ich bins auch.

I kalde mita Mestere oc HERR / oc siger ret der vdi / Thi ieg er oc saa.

14. So nun ich / euer HERR vnd Meister / euch die Füße gewaschen habe / so sollt ihr auch euch untereinander die Füße waschen.

Der som ieg nu eders HERR oc Mestere / tode eders foder / Saa skulle i oc to eder foderne iblant huer andre.

15. Ein Venspiel habe ich euch gegeben / daß ihr thut / wie ich euch gethan habe.

Ieg gaff eder en Effersyn / at i skulle gøre / som ieg giorde eder.

16. Warlich / warlich ich sage euch / der Knecht ist nicht grösser denn sein Herr / noch der Apostel grösser / denn der ihn gesandt hat.

Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / Guenden er icke store end hans Herre / oc en Apostelen store / end den hannem vdsende.

17. So ihr solches wisset / selig seht ihr / so ihrs thut.

Der som i vide saadant / da eret salige / der som i det gøre.

Kapitola XIII.

11. Nebo wędzi / kdobry był brádec geho / protoż kęś: Nie gście czysti wssyćmi.

Abowiem wiebział kchory był co go zdrádzic miał / y dla tegoż powiebział / Nie wssyćcyście czysti.

12. Kdobry był vmył nohy / ge glich / mzał na sebraucha swż / a posadiw seza Stul zafę kęś gim / Wżiceli co gsem vćinil wám?

Vmi wssy poryn nogi ich / a wżicawssy stary siwe / siadł zafę y rzę / kdobry był / Dozwumeciel co com wám wczynil.

13. Wo nazpwaće mne Mistr / a Pánem / a dobre práw wżic / gsem zagiż.

Wdy mne nazpwaće Mistr / som y Pánem / a dobre mowicie / bom im test.

14. Protoż powěwadż yá / vmył gsem nohy wasse PÁN a Mistr / y wy máte gedn drus hěmu nohy vmywati.

A przetoż testam ta vmył nogi wasse będac Pánem a Mistrzem / thedy wy ráż je spois powinnistęe iedni drugiem vmywać nogi.

15. Pżiżlad zagiż daj gsem wám / abyście nátoż gsem yá vćinil / y wy rzęćinili.

Abowiemam wam daj przpżlad / zgiżomia wam wczynil / abyście y wy ráż czynili.

16. Bżiż gżiż prawijm wám / neni Stulzbnisł wěssy nad Pána swżho / ani posel wěssy nejl ten kdobryy poslal.

Záprawda záprawda wam powiedam / Sluganie testci wiecsy nad pana swego / ani posel testci wiecsy nad onego ktery go posyla.

17. Znáteci tyto wěcy / bla / hoslawni gżi gżiż ge tćinili budete.

Testci temy rozmńće / bla / goslawni będzic gżi testci ro wczynicie.

יג

18 לא הנני על כלכם
אמר אמת נדע אנכי יד
לאילו פגיות אל
דפתקא ושלם דבר דאכל
עמי לרמא ארזים על
עקבה

*Non dico pia di tutti voi, io so quali
ho eletti: ma bisogna che l'adempia la
Scrittura che dice: Colui che mangia con
meo il pane, ha alzato contra me il suo
calcagno.*

19 מן השא אמר אנכי
לכו מן קדם דתרגא דמא
דברא פתחמנו דאנכי
אנכי

*Io so lo dico da hora prima che gli
ammetta: acciò che quando farà annunzio,
voi crediate che io sono.*

20 אמין אמין אמר אנכי
לכו דמו דמקבל למו ד
דמשדר אנכי לי מקבל
ומו דלי מקבל מקבל
דשדרני

*In Verità, in Verità io dico, che
sia mandando qualcuno, colui lo riceve, rice-
ve me: e chi riceve me, riceve colui che
mi ha mandato.*

21 הלן אמר ישוע
ואתענו דרונה ואסחד
ואמר אמין אמין אמר
אנכי לכו דחד דמקבל
דשדרני

*Poi che Io so hebbe dette queste cose,
si commosse ne lo spirito: onde dichiarò, e
disse. In Verità, in Verità io dico, che uno
di voi mi tradirà.*

22 חרין דין תלמידא חר
דחד דמקבל דלא דדעין חר
דאל מנו אמר

*I discipoli allora si guardarono l'un
l'altro, dubitando da chi egli si diceffe.*

23 אית הנני דין מן
תלמידי חר דמקבל ח
הנא בעיבה חר דדכח
הנא לה ישוע

*Era uno de suoi discipoli che si vi-
spicava nel seno di Iesus, il qual Iesus
amava.*

24 להנני רבד שמעון
באפא דישאליו חר דמנו
הו דאמר עזרהי

*A costui dunque Simon Pietro fece
segno che domandasse chi fusse quello di
cui egli parlava.*

יג

18 אינני על כלכם אמר פ
ידעתי את אשר בחרתי פ
אשר ימלא תכתב האוכל לחמי
הדיל עלי עקב

No hablo de todos vosotros: yo se los que
he elegido: mas para que se cumpla la Escritura
El que come pan conmigo, levantó contra mí su
calcagnar.

19 מעת אמר אני לכם בטרם
יהיה אשר אם יהיה תאמינו פ
אני הוה

Desde a ora os lo digo antes que se haga: pa-
ra que quando se hiziere, creays que yo soy.

20 אמין אמין אמר אנכי לכם
אשר יקח אותו אשר אני אשלח
יקחני ואשר יקחני יקח אותו
אשר שלחני

Decierto decierto os digo que el que recibe
al que yo embiare, a mí recibe y el que a mí recibe
recibe al que me embió.

21 ובאשר אמר ישוע את
הדברים האלה ובהל ברוחו
והעיד ואמר אמין אמין אמר אנכי
לכם פ אחד מכם ימסרני

Como vno de vuestros ma ha de en-
tregar.

22 ויביטו התלמידים איש אל
דעתו ואינם ידעו על מי
אמר

Entonces los Discipulos mirauan se los vnos a
los otros, dudando de quien decia.

23 ויהי אחד מתלמידי במסבה
ושב פחיק ישוע ואותו אהב
ישוע

Y vno de sus Discipulos, al qual Iesus amava
estava assente a to a la mesa al lado de Iesus.

24 ויקרץ לו שמעון בן יונה לשאול
מי זה הוא אשר אמר עליו

Aeste pues hizo señas Simon Pedro para
que preguntasse quien era a quel de quien decia.

יג

18. Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω·
ἐγὼ οἶδα ὅς ἐστις ἐλεγχόμενος· ἀλλ' ὁ
ὃς ἐσθίει μετὰ ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπ' ἐμοῦ
τίσθη τὸ πῦρ.

Je ne parle point de vous tous: ie fai
ceux que j'ai eueus: mais il faut que l'
Ecriture soit accomplie, disant, Celui
qui mange pain avec moi, a leue son
raion contre moi,

19. Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὶν τε
γινέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστέ-
σητε ὅτι ἐγὼ εἰμι.

Dés maintenant ie vous di, de-
uant qu'il aduene: afin que quand il se-
ra aduenu, vous croyiez que ce suis-je.

20. Ἀλλὸς ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὁ
λαμβάνων ἐάν τινα πέμψω, ἐμεῖ
λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμεῖ λαμβάνων,
λαμβάνει τὸν πέμψοντά με.

En verité, en verité ie vous di, Si l'en-
uoye quelcun, quiconque le reçoit, me
reçoit: & qui me reçoit, reçoit celui
qui m'a enuoyé.

21. Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἰησοῦς ἐτα-
ράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμάρτυ-
ρουν ὅτι ὤππαι, ἀμὲν ἀμὲν λέγω
ὑμῖν, ἐν τῷ εἶ ὑμῶν τὸ μυστήριον
με.

Quand Iesus eut dit ces choses, il
fut esmeu en esprit dont il declara, &
dit, En verité, en verité ie vous di, que
l'un de vous me trahira.

22. Ἐβλῆσαν οὖν αἱ ἀλλήλοις
μαθόντες ἀλλήλους περὶ τίος
λέγει.

Lors les disciples se regardoyent les
uns les autres, estans en perplexité du-
quel il parloit.

23. Ἦν δὲ ὁ ἀγαπώμενος τοῦ ἰη-
σοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ καθίσαντος ἐν ἡμέ-
ρῃ τῷ ἰησοῦ.

Or y auoit il vn des disciples de Je-
sus, lequel Iesus aimoit, qui estoira ta-
ble au sein d'iceul.

24. Καὶ ἔκρινεν ὁ σίμων πέτρος
πυθέσθαι τίς ἐστις ἐκείνου λέγει.

Simon Pierre donc lui fit signe, qu'il
demandast qui estoit celui duquel il par-
loit.

CAP. XIII.

18. Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim. Sed ut adimpleatur scriptura, Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum.

I speake not of you all: I know whom I have chosen: but this that the Scripture might be fulfilled / He that eateth bread with me / hath lift up his heel against me.

19. A modo dico vobis prius quam fiat: ut cum factum fuerit, credatis, quia ego sum.

From henceforth tell I you before it come: that when it is come to passe / ye might believe that I am he.

20. Amen, amen dico vobis, qui accipit si quem misero, me accipit, qui autem me accipit, accipit eum qui me misit.

Verely / verely I say unto you / If I send any / he that receiveth him / receiveth me: and he that receiveth me / receiveth him that sent me.

21. Cum hæc dixisset Iesus, turbatus est spiritu: & protestatus est, & dixit. Amen, amen dico vobis: quia unus ex vobis trader me.

When Iesus had said these things / hee was troubled in the Spirit / and testified / and said: Verely / verely I say unto you / that one of you shall betray me.

22. Aspiciebant ergo ad invicem discipuli, hesitantes de quo diceret.

Then the disciples looked one on another / doubting of whom he spake.

23. Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus.

Nowe there was one of his disciples / which layd on Iesus bosome / whom Iesus loved.

24. Innuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei, Quis est de quo dicit?

To him beckened therefore Simon Peter / that he should aske who it was of whom he spake.

Das XIII. Capitel.

18. Nicht sage ich von euch allen: Ich weiß welche ich erwählt habe. Sondern daß die Schrift erfüllet werde: Der mein Brodt isset / der tritt mich mit Füßen.

Ieg siger icke om eder alle / ieg veed hvilke ieg haffter udvalte. Men at Scrifften skal fuldcommes / Den som ader mit Brod / hand traader mig med foder.

19. Jetzt sage ichs euch / ehe denn es geschicht / auff daß / wenn es geschehen ist / daß ihr glaubet / daß ichs bin.

Nu siger ieg eder det / før end det skeer / paa det at: naar det er skeet / at i skulle tro / at det er ieg.

20. Warlich / warlich / ich sage euch / Wer auffnimmt so ich jemand senden werde / der nimt mich auff. Wer aber mich auffnimmt / der nimt den auff / der mich gesandt hat.

Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / Quo som anammer der som ieg sender nogen / hand anammer mig. De hvo som mig anammer / hand anammer den som mig sende.

21. Da solches Iesus gesagt hatte / ward er betrübt im Geist / vnd zeugete / vnd sprach: Warlich / warlich / ich sage euch / einer vnter euch wird mich verrathen.

Der Ihesus haffte dette sagt / bleff hand bedrøff mit Ånden / oc vidnede / oc sagde / Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / En aff eder skal forraade mig.

22. Da sahen sich die Jünger vnter einander an / vnd ward inen bange / von welchem er redete.

Da saae Disciplene paa huer andre / oc dem bleff bange / om hvilke hand talde.

23. Es war aber einer vnter seinen Jüngern / der zu Tische saß an der Brust Jesu / welchen Iesus lieb hatte.

Men der vaar en iblant hans Disciple / som sad til bords: hvo Ihesu bryst / hvilke Ihesus elste.

24. Dem winket Simon Petrus / daß er forschen solt / wer es were von dem er saget.

Den nickede Simon Petrus til / at hand skulde vdsperre / huem der vaar / der hand talde om.

Capitola XIII.

18. Neo wsscht wås prawijm / wå wijm kær gsem wps wolit. Ale aby senapnisto toto Djsino: Kdoż gj chleb se minau / pozowiyne proti miæ paty swæ.

Ute o wssyth Fichit was mowiel / tac wtem kæræ obrat / Ale jebysie wy pelnisa pismo / Ten ktery se mino te chleb / podnosi tuż teraz przeciwko miæ piæte swa.

19. Nonij prawijm wåm prawæ nej se to stane / aby sie kðj se stane wæfili / je wå gsem.

Therasci wåm powiedam przed tym niż bedzie / Se gdy sie to stanie / aby ciem wssyth iactem na ou test.

20. Gist giste prawijm wåm / Kdoż priggimå toho for hoj wå postli / mine priggimå: a kdo mine priggimå / priggimå toho ktery mine postli.

Såprawde / såprawde wampowiedam / Ktoż salwie przymiæ rego kto rego bym postli / mine przymiæ / ktozy mine przymiæ / onego przymiæ ktozy mine postli.

21. A kðj to powiedel Gijis / jarmantil se duchem a hwæle promilwil / kta: Gijis giste prawijm wåm / je geden / wås mine jradij.

Co gdy rzekł Iesus / zhrwoyil sie w Duchu / a oświadczył sie rzekł / Såprawde såprawde wampowiedam / je ieden / wås jradij me.

22. Tedy Wiedniij wshledali na jeb wsspolek / pochybugijce o komby to prawil.

A przytoż pozyseli zwolennicy po sobie / worpiaco kimby powiedal.

23. Byl pak geden / Wiedl nistaw Gzjssowych / kteryj wpolch na pssch Gzjssowych / gehoż milowal Gzjss.

A byl mæ kteryj zwolennikom Iesusowych / ktery sie polozyl na lome tego / on korego milowal Iesus.

24. Protoż tomu nawessil dal Gsymon Petr / a kstl genu: Kdo gest o kterem prawij?

Uchody o nemu dal znak Gsymon Piotr / aby sie wsspytal ktery by to byl co o nim powiedzial.

יג

25 ונפל הו תלמידא על
חנה דישוע ואמר לה מ
מרר מרר הבנ:

*Paritche egli chiamandosi sopra il petto
di Iesus, li dice, Signore, chi è cglè?*

26 ענא ישוע ואמר הו
הו דעבד אנא לחמא נחב
אנא לה נחב ישוע
לחמא נחב ליהודא בן
שמעון סכריוטא:

*Iesus rispose, Egli è quello à cui io por-
gerò il boccone intinto. E poi ch'egli hebbe
inteso il boccone, si dette à Giuda Isca-
riote figliuol di Simone.*

27 ובתר לחמא חבון
אתעלל בה סטנא ואמר
לה ישוע מדם דעבד אנת
עבד בענא:

*E doppi il boccone satana entrò in lui.
Dando Iesus li dice, Fa prestamente quel
che tu fai.*

28 תנא דין לא אנש דע
מו חנון סמריבא דעל מנא
אמר לה:

*Ma nuno di quelli che erano à side-
re à tavola, intese di che fine gli hauesse
detto questo.*

29 אנשיו ציר מנהון סכרי
מטול דילוסקמא צאנהו
הנא דיהודא דמסקד סכרי
לה דיוון מדם דמתבצא
לעדנא או דיתל מנא
למסקב:

*Imperache alcuni si pensauano (per-
cioche Giuda hauesse la borsa) che Iesus
gli hauesse detto, Compra le cose che ci bi-
sognano per la festa: ouero ch'ei dicesse
qualche cosa di i poueri.*

30 הו ציר יהודא נסב
לחמא בר שעתה ונפק
לבה ללנא הנא דין:

*Preso dunque il boccone, subito sen-
sisi fuore: e ora di notte.*

31 כד נפק ואמר ישוע
השן אשתבח ברה ד
דאנשא ואלמא אשתבח
בה:

*Visto ch'ei fu, Iesus disse, Hora è glo-
rificato il Figliuolo del l'uomo, e Iddio è
glorificato in esso.*

יג

25 ונפל הו תלמידא על
חנה דישוע ואמר לה מ
מרר מרר הבנ:

*El entonces acostandose al pecho de Iesus, di-
zele, Sennor, quien es?*

26 ויען ישוע זה הוא לאשר
אתר את-פח טבול וטבל את-
הפת ויתר ליהודא בן-שמעון
אשכריות:

*Respondió Iesus, Aquel es, a quien yo diere
el pan mojado. Y mojado el pan, diólo à Iudas
de Simon Iscariota.*

27 ואחר הפת אז כנ בו השטן
ואמר אליו ישוע אשר תעשה
עשה מהרה:

*Y tras el bocado Satanas entró enel, Enton-
ces Iesus le dize, Loque hazes, hazlo mas presto.*

28 וזאת איש מיושבים במסכה
לא תבין אל-מה אמר לו:

*Mas esto ninguno de losque estauan à la me-
sa entendió à que proposito se lo dixo.*

29 ואנשים מהמה השבו בהיות
ליהודא חכים כי אמר לו ישוע
קנה את-אשר צרכנו אל הק
או לתת מאומה לאביונים:

*Porque los vnos pensauan, porque Iudas re-
nia la bolsa, que Iesus le dezia, Compra las cosas
que nos son necessarias para el día de la fiesta: o
que diese algo à los pobres.*

30 ובקחתו את-הפת במהרה
יצא ביה לילה:

*Como el pues vuo tomado el bocado, luego
salíó, y era ya noche.*

31 וכאשר יצא אמר ישוע עמה
נאדר בן-האדם ואלהים נאדר
בה:

*Entonces como el salíó, dixo Iesus, Agora es
clarificado el Hijo del hombre, y Dios es: clarifi-
cado en el.*

יג

25. Ἐμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸ
ἐγκλινόμενος ἐπὶ τῆς κοιλίας,
αὐτῷ ἔειπεν:

*Parquoi cestui-la estant encliné sur
le festomach de Iesus, lui dit, Seigneur qui
est-ce?*

26. Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἐκεῖνος
εἶπεν αὐτῷ ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ τῷ
ψαμίῳ, ἔγωγε ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ
τῷ ψαμίῳ, εἰς τὴν κοιλίαν σου
καὶ εἰς τὸν ψαμῖον σου.

*Iesus respondit, C'est celui auquel
je baillerai le morceau trempé. Et ayant
trempé le morceau, il le bailla à Iudas
Iscariot fils de Simon.*

27. Καὶ ὅτε τὸ ψαμίον ἐν τῇ κοιλίᾳ
ἦν, αὐτῷ ἔειπεν ὁ Ἰησοῦς, ἄγε
αὐτῷ ἐν τῇ κοιλίᾳ, ὅπως ποιήσῃς
ταῦτα.

*Et apres le morceau, lors Satana en-
tra en lui: parquoi Iesus lui dit, Fai bien
toit ce que tu fais.*

28. Τότε τῶν ἐκείνων ἦσαν οἱ ἀν-
δρες, καὶ οὐκ ἔγνωσαν τί ἐλάλει αὐτῷ.

*Mais nul de ceux qui estoit à table
n'entendit pourquoi il lui auoit dit ce-
la.*

29. Τότε οἱ ἄλλοι μαθηταί, ὅτε τὸ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ
τῷ ψαμίῳ, ὅπως ποιήσῃς ταῦτα,
οὐκ ἔγνωσαν τίς ἐλάλει αὐτῷ, καὶ
τίς ἐλάλει αὐτῷ.

*Car quelques uns cuidoyent, pour-
ce que Iudas auoit la bourse, que Iesus
lui eust dit, Achete ce qui nous est ne-
cessaire pour la feste, ou qu'il donnast
quelque chose aux poures.*

30. Ἀπὸ τότε ὅτε τὸ ψαμίον ἐν τῇ
κοιλίᾳ ἦν, αὐτῷ ἔειπεν ὁ Ἰησοῦς,
ἀγε αὐτῷ ἐν τῇ κοιλίᾳ, ὅπως ποιήσῃς
ταῦτα.

*Après dōc qu'icelui eut prins le mor-
ceau, il se parist incontinent. Or estoit
il nuit.*

31. Ὅτε ἔξελθεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν
ἐκείνῳ ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ τῷ ψαμίῳ,
ὅπως ποιήσῃς ταῦτα.

*Comme donc il fur sorti, Iesus dit,
Maintenant est glorifié le fils de l'hom-
me, & Dieu est glorifié en lui.*

21

32 וְאֵלֶּיָּהּ אָשִׁיבָהּ
בָּהּ נֹאֵף אֶלֶּיָּהּ מִשְׁבַּח לָהּ
כִּי וּמְחַדָּת מִשְׁבַּח לָהּ :

Se Iddio è glorificato in esso, Iddio ancora glorificarà a lui in se medesimo, e sublimata il glorificarà.

33 בְּנֵי קָלִיל אֲחֵרִין ע
אֲמָרוּ אֵלָיו וְתִבְעִינוּ
וְאֵיכָנָה נִאֲמָרָת לִיהוּדָא
דְּלֹאֲיָכָה נִאֲמָרָת אֵינָה
אֲנָתוֹן לֹא מִשְׁפָּחָיו אֲנָתוֹן
לְמִאֲתָנָה אֵף לְכוֹן אֲמָר
אֵינָה הַשְׁבָּח :

Figliuolotti, io sono ancora un poco con essoro, Voi mi tenete, ma come io dissi a i Giudei, Da me io so, Voi non potete venire: così hora dico a Voi.

34 מִיִּתְּנָה חֲדָתָא יֵהֵב
אֵינָה לְכוֹן דְּהִיתָו מִחֲבִין
חַד לְחַד אֵיכָנָה נִאֲמָרָת
אֲחֵבְתָּכוֹן אֵף אֲנָתוֹן ת
תִּחֲבִין חַד לְחַד :

Io vi do un nuovo comandamento, che Voi si amiate l'un l'altro, come dico io ho amato Voi, accioche Voi ancora V'amiate l'un l'altro.

35 בְּרָתָא יָדַע כָּל־יֵשׁ
דְּתִלְמִידֵי אֲנָתוֹן אֵן חִיבָא
יֵהֵבָה בְּכוֹן חַד לְחַד :

Da questo conosceranno tutti che Voi siete miei discipoli, se Voi habuerete amore l'uno a l'altro.

36 אֲמָר לָהּ שְׁמַעוֹן כ
כִּאֲפָא מִכוֹן לֹאֲיָכָה אֲנִי
אֲנִי עֲנָה נְשִׁיעַ וְאֲמָר לָהּ
לֹאֲיָכָה דִּאֲוֹל אֵינָה לִּי
מִשְׁבַּח אֲנִי הַשָּׂא דְּתִאֲתָא
בְּתֵרִי לְחֲדָתָא דִּי תִאֲתָא :

Simon Pietro li dice, Signore, donde vai tu? Iesus li rispose, La dove io so, tu non puoi seguir me hora ma mi seguirai poi.

37 אֲמָר לָהּ שְׁמַעוֹן כִּאֲפָא
מִכוֹן לְמִנָּה לֹא מִשְׁבַּח אֲנִי
דִּאֲתָא בְּתֵרִי הַשָּׂא נִפְשִׁי
תִּלְפֹּךְ סָאֵם אֲנִי :

Pietro li dice, Signore, perche non posso io seguir ti hora? Io metterai la mia vita per me? Iesus li rispose, Tu metterai la tua vita per me? In veritate, in veritate te dico, che el gallo non cantara, insin che tu non habbui rimediato tre volte.

38 אֲמָר לָהּ יֵשׁעַ נִפְשִׁי
חֲלָפִי סָאֵם אֲנִי אֲמִין
אֲמִין אֲמָר אֵינָה לָךְ דְּלֹא
יִקְרָא תְּרִיגְלָא עַד־מָא
דְּתִכְפֹּר בִּי תִּלָּת וּבְגִין :

Iesus li rispose, Tu metterai la tua vita per me? In veritate, in veritate te dico, que el gallo non cantara, insin que tu m'ayes renie trois fois.

21

32 אֵם הָאֱלֹהִים נִאֲדָר בּוֹ גַם
הָאֱלֹהִים יֹאדִיר אוֹתוֹ בְּנִפְשׁוֹ
וּבְתַאֲם יֹאדִיר אוֹתוֹ :

Si dios es clarificado en el, Dios tambien lo clarificará en si mismo: y luego lo clarificará.

33 בְּנֵי עוֹדְנֵי מַעַט עִמָּכֶם הוּא
יִבְקֹשׁוּנִי וְכֹאשֶׁר אֲמַרְתִּי
לִיהוּדִים כִּי בֹאשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ
אִתָּם לֹא תוֹכְלוּ לָבוֹא שְׁמָרָה
וְאֲמָר אֲנִי לָכֶם עַתָּה :

Hijitos, aun vn poco estoy con vosotros, Buscarme heys, mas, como dixi a los ludios, donde yo voy, vosotros no podeys venir: y agora os lo digo.

34 אֶת־מִצְוָה חֲדָשָׁה נִתַּן אֲנִי
לָכֶם אֲהַבּוּ אִישׁ אֶת־לִיעָהוּ
בֹאשֶׁר אֲהַבְתִּי אִתְּכֶם כֹּן אֲהַבּוּ
אִישׁ אֶת־לִיעָהוּ :

Un mandamiento nuevo os doy, Que os ameyds los vnos a los otros: como os amé que tambien os ameyds los vnos a los otros.

35 בּוֹאֵת יָדַעוּ כָּלֶם כִּי תִלְמִידִי
אִתָּם אֵם אֲהַבָּה תְּהִיָּה לָכֶם
בְּיָנֵכֶם :

En esto conocerán todos que soys mis Discipulos, si tuvierdes amor los vnos con los otros.

36 וְיֹאמַר לוֹ שְׁמַעוֹן כִּיפָּה
אֲדוֹנִי אֵינָה תִּלְכֵּךְ וַיַּעַן לוֹ יֵשׁוּעַ
אֵינָה אֲנִי הוֹלֵךְ עִתָּה לֹא תוֹכֵל
לָבוֹא אַחֲרַי אֶךְ מֵאַחֲרַיִךְוֹן תָּבוֹא
אַחֲרַי :

Dizele Simon Pedro, Sennor, adonde vas? Respondiolo Iesus, Donde yo voy, no me puedes agora seguir: mas seguiras me despues.

37 וְיֹאמַר לוֹ כִּיפָּה אֲדוֹנִי לָמָּה
לֹא אוֹכֵל לֵאמֹר אַחֲרַיִךְ גַּם עִתָּה
אֶת־נִפְשִׁי אֲשִׁים עִלָּיָךְ :

Dizele Pedro, Sennor, porque no te puedo seguir agora? mi alma pondré por ti.

38 וַיַּעַן לוֹ יֵשׁוּעַ הָאֶת־נִפְשִׁי
תִּשִׁים עָלַי אִמֵּן אִמֵּן אֲמָר אֲמָר
לָךְ לֹא יִקְרָא תְּרִיגְלָא עַד־כִּי
תִּכְתְּשֵׁנִי שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים :

Respondiolo Iesus-Tu alma pondras por mi? Decierto decierto te digo, que no cantará el gallo, que no me ayas negado tres vezes.

19.

32. Ei ó thes édox'á'atē en autō, καὶ ὁ thes doxasē autōn en iau-
tō καὶ ὁ thes doxasē autōn.

Si Dieu est glorifié en lui Dieu aussi le glorifiera en loi-mesmes, & continuant le glorifiera.

33. Τακίς, ἔτι μικρόν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με, καὶ καθὼς ὡπεί-
τε ἐσθλαίτε, ὅτι ἔπιπορεύω ἀγῶν ἰ-
γὰ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.

Mes petis enfans, ie suis encore pour vn peu avec vous: vous me cherchez, mais comme j'ai dit aux Iuifs, que j'allo ierai, ils ne pouuoient venir: ainsi ie vous di-je aussi maintenant.

34. Ἐν τῷ καιρῷ αὐτῷ ἐδίδου ὁ-
μοί, ὅτι ἀγαπήτε ἀλλήλους καὶ ὡς ἡγάπησα ὑμᾶς, καὶ ὑμεῖς ἀγα-
πήτε ἀλλήλους.

*Ie vous donne vn nouveau commande-
ment, que vous aimiez l'un l'autre: voire que comme ie vous ai aimés, vous vous aimiez aussi l'un l'autre.*

35. Ἐν τῷ καιρῷ γινώσκουσιν πάντες ὅτι ἐμὶ μαθηταὶ εἰσιν, ἐὰν ἀγα-
πῶν ἕχητε ἐν ἀλλήλοις.

Par cela cognoistront tous que vous estes mes disciples, si vous aurez amour l'un à l'autre.

36. Λέγει αὐτῷ σίμων πέτρος, κύριε, πῶς ἔσθλαίς, ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἐπεὶ ἰγὼ ἔσθλα οὐ δύνασθαι μετὰ ἀπολαύσειν, ὅσον ὃ ἀπολαύσεις με.

Simon Pierre lui dit, Seigneur où vas-tu? Iesus lui respondit, La où ie m'en vai, tu ne me peux maintenant suivre, mais tu me suivras apres.

37. Λέγει αὐτῷ ὁ πέτρος, κύριε, ἀγαπῶ οὐ δύναμαι σε ἀπολαύσειν ἄρτι, τίς ψυχῶν μα ἐσθλαίς σου ἔω.

Pierre lui dit, Seigneur, pourquoy ne te puis ie maintenant suivre? ie mettrai ma vie pour toi.

38. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, τίς ψυχῶν σε ἔσθλα ἔμῃ thes; ἀμὲν ἀμὲν λέγω σοι. οὐ μὲν ἀλλὰ τὸ φωνήσῃ εὐς ὃ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

Iesus lui respondit, Tu mettras ta vie pour moi? En verité, en verité te te di, que le coq ne chantera point tant que tu m'ayes renie trois fois.

CAP. XIII.

32. Si Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso: & continuo clarificabit eum.

If God be glorified in him / God shall also glorifie him in him selfe / and shall straight way glorifie him.

33. Filioli adhuc modicum vobiscum sum. Quæretis me: & sicut dixi Iudæis, Quod ego vado, vos non potestis venire: & vobis dico modò.

Little children / yet a little while am I with you: ye shall seeke me: but as I said unto the Jewes / Whither I goe / can ye not come: also to you say I now.

34. Mandatum novum do vobis, Ut diligatis invicem: sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem.

A newe commandement giue I vnto you / that ye loue one another: as I haue loued you / that ye also loue one another.

35. In hoc cognoscet omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.

So this shall all men knowe that ye are my disciples / if ye haue loue one to another.

36. Dicit ei Simon Petrus, Domine, quò vadis? Respondit Iesus, Quò ego vado, non potes me modò sequi, sequeris autem postea.

Simon Peter said vnto him / Lord / whither goest thou? Iesus answered him / Whither I goe / thou canst not followe me now: but thou shalt followe me afterwards.

37. Dicit ei Petrus, Quare nò possum te sequi modò? animam meam pro te ponam.

Peter said vnto him / Lord / why can I not followe thee now? I will lay downe my life for the sake.

38. Responditei Iesus, Animam tuam pro me ponas? Amen, amen dico tibi, non cantabit gallus, donec ter me neges.

Iesus answered him / Wilt thou lay downe thy life for my sake? Verely verely I say vnto thee / The cocke shall not crowe till thou haue denied me thrise.

Das XIII. Capitel.

32. Ist Gott verkleret in ihm / so wirdt ihn Gott auch verkleren in ihm selbst / vnd wirdt ihn bald verkleren.

Er Gud forklaret i hannem / da skal Gud oc forklare hannem i sig self / oc hand skal snart forklare hannem.

33. Lieben Kindlein / ich bin noch ein kleine weile bey euch. Ihr werdet mich suchen / vnd wie ich zu den Jüden sagte: Wo ich hingeh / da köndt ihr nicht hinkommen. Vnd sage euch nun:

Kære Børn / Jeg er end nu en liden stund hos eder. I skulle lede efter mig / oc som ieg sagde til Jøderne / Huort som ieg gaar hen / der kunde i icke følge mig. De ieg siger eder nu.

34. Ein neu Gebott gebe ich euch / daß jr euch untereinander liebet / wie ich euch geliebet habe / auff daß auch ihr einander lieb habet.

Jeg giffuer eder ic nye Bud / at i skulle elste andres / ic som ieg elster eder / paa det oc i skulle elste huer andre.

35. Dabey wirdt jederman erkennen / daß ihr meine Jünger seht / so jr Lieb untereinander habt.

Der paa skal huer mand seende / at i ere mine Disciple / der som i haaffue indbyrdis kærlighed.

36. Spricht Simon Petrus zu ihm: HERR / wo gehst du hin? Iesus antwortet ihm: Da ich hingeh / kanst du mir dißmal nicht folgen / aber du wirst mir hernachmals folgen.

Simon Petrus siger til hannem / HERR / huort gaar du hen? Iesus suarede hannem / Der som ieg gaar hen / kan du denne gong icke følge mig. Men du skal her efter følge mig.

37. Petrus spricht zu ihm: HERR / warumb kan ich dir dißmal nicht folgen? Ich wil mein Leben für dich lassen.

Petrus siger til hannem / HERR / hui kand ieg denne gong icke følge dig? Jeg vil lade mit Liff for dig.

38. Iesus antwortet ihm: Soltest du dein Leben für mich lassen? Warlich / warlich / ich sage dir: Der Han wirdt nicht frehen / biß du mich dreymal habest verläugnet.

Ihesus suarede hannem / Skulde du lade dit Liff for mig? Sandelige / sandelige / Jeg siger dig / Hannen skal icke gale / for du haaffuer forloret mig tre gonge.

Kapitola XIII.

32. A ponewaj Duch osla: wen gest w nēm / y Duch osla: wij gest sam w sobe: a y hneć oslawij gest.

Nieć Duch owielbion test w nim / tedy też Duch owielby go w sobie samym / y narydmasi go owielbi.

33. Synaczkow / gestie mas lisko s wami gsem. Hledati budete mne / a pakoż gsem fell Zduom: Kbeną gdu / wy nie muosetepfigiti. Tak y wam prarodim nym.

Synaczkowe / iesszećlećm mās luczko test wami / bedziecie mi sulać / Ale iakom powiedzial Syn dom / Gdzie ja ide wy przysydzi nie moście / takżec też y wam teraz powiedam.

34. Pskazani nowi dā wam wam / abyście se milowali li wespoleć: Dal oż pā milował gsem wās / tak abyście wy milowali geden druhého.

Skazanie nowe damam wam / abyście ieden drugie milowali / y iakom iawas w milował / abyście siemy spole milowali.

35. Po tomk poznagij wsty: cni że gste mogi Wiedniy / budeteli se milowali wespoleć.

Stadci poznania wsty: je wy iesszećleć wolećmy moć iessz mi losć mić bedziecie ieden przeciwo drugim.

36. Njell genu Symon Petr: Pā / ege gdes? D: powiedel Ggij: Kde pā gdu / nemā gdes gdu za mnam nym / ale pigndes potom.

Powiedzial mu Symon Piotr / Pānie doś adze idzieś? Odpowiedzial mu Iesus / Tam gdzie ja ide / nie możieś teraz ić mnam / Ale po tym poydzieś.

37. Njell genu Petr: Pā / Proebnych nemohi wniy giti za teba a pā swot muog za tebe wydam.

Tedy mu rjell Piotr / Pānie przecy ja toba nie moge idz teraz zdrowie moje polożę za cie.

38. Odpowiedel Ggij: Si wot twig za mne wydas? G: se giti prarodim robē / naby: pitmāt kohan / ať iťi rāt mne zaprjiso.

Odpowiedzial mu Iesus / Zdrowie twe ja nie polożieś? Dā: prāwde zaprawde powiedam tobie / Wież sypoleś fur ja siemnie po trzy kroć zaprzys.

יד

1 לא תתדור לבבך ה'מנו
באלהא יבני ה'מנו :

*Poi disse à i suoi discipoli, Non si tur-
bi il cor vostro. Vor credete in Dio, crede-
te ancor in me.*

2 סגיתו אפן אפן בית
אבי ואן לא אמה ה'מנו
לכון דאול אנן דאטיב
לכון איתכא :

*Nella casa del Padre mio si son mol-
te stanze : se fusse altrimenti se l'have-
rei detto. Io vo ad apparecchiarmi alluogo.*

3 תוב איתו ואנדכון
להי דאיתא דאנא איתי
נאר איתון תהוון :

*E quando me ne sarò andato, e che-
rò apparecchiato il luogo, di nuovo ri-
tornerò e riceverò voi appresso di me : ac-
cinciate là dove io sono state ancora voi :*

4 ולאיתא דאול אנן
נדעין איתון ואנדכא
נדעין איתון :

*E dond'io vo, voi lo sapete, e sapete la
Via.*

5 אמר לה תאומא מרן
לא נדעין לאיתא אור
אית ואיתא משכחין
איתא למרע :

*Tomas li dice, Signore, noi non sap-
piamo doue tu vai, e come possiamo noi
saper la Via.*

6 אמר לה ישוע אנן
אנא איתא לשכרא וחיה
לא אנש איתא לנת אבי
אלא אנן :

*Io v li dico, Io son la Via, e la Verità,
e la Vita : nullo viene al Padre, se non
per me.*

7 אלוי לי נדעין תהוון
אף לאבי נדעין תהוון ופון
השא נדעין איתון לה ו
תהוון תהוון :

*Se voi mi conoscete, conoscerete an-
cor mio Padre : e da hora il conoscete, e
l'havete veduto.*

8 אמר לה פילפוס מרן
חנא אפא נבדו לו :

*Filippo li dice, Signore, mostraci il
Padre e basta.*

יד

1 אל-ישחזים לבבכם א'ם
תאמינו באלהים א'ם תאמינו ב'י :

No se turbe vuestro corazón : creeds en Di-
os, creed tambien en mi.

2 בבית אבי מעונות רבות
הנה וא'ם לא אמרת' לכם א'לך
לחכין לכם א'ת-חמקום :

En la casa de mi Padre muchas moradas ay :
otramente deziros lo hya : porque voy a apareja-
thos el lugar.

3 וא'ם הלכתי תהווןתי לכם
א'ת-חמקום אשוב אבוא וא'לך
איתכם אלי אשר איתם תהוון
א'יפה א'י הנה ש'ם :

Y si me fuere, y hos aparejare el lugar, ven-
dré otra vez, y tomaros he á mi mismo : para que
dond'yo estoy, vosotros tambien estey.

4 וא'נה א'י חלך יודעים א'תם
וא'ת חדרך יודעים א'תם :

Ansique sabeys dond'yo voy, y el camino
sabeys.

5 ויאמר לו תאומא אדני לא
נדעין אנה חלך וא'ך ג'כל
לדעת א'ת-חדרך :

Dizele Tomas, Sennor, no sabemos dond'
vas, como pues podemos saber el camino ?

6 ויאמר לו ישוע אנן הוא
חדרך ותאמרת' תהוון איש לא
יבוא אל-האב פ'י א'ם ב'י :

Iesus le dizele, yo soy el camino, y la verdad,
y la vida : nadie viene al Padre, si no por mi.

7 א'ם ידעתוני וג'ם א'ת-אבי
ידעתם ומעת' יודעים א'תו
וראיתם א'תו :

Si me conociesdes, tambien á mi Padre co-
noceríades : y desde aora lo conoccy, y lo aucys
visto.

8 אמר לו פילפוס אדני חלך
ל'י א'ת-האב ותל'ע נמשני א'ת
ד'ני :

Dizele Philippe, Sennor, muestranos el Pa-
dre, y bastanos.

ΜΗ ταρασσέτω ὑμῶν ἡ καρ-
δία. κατέστε εἰς τὸν Θεόν, &
εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

Vostre cœur ne soit point troublé :
vous croyez en Dieu : croyez aussi en
moi.

2. Ἐν οἴκῳ τοῦ πατρὸς μου
πολλὰ κατοικίαι ἵτι' ἐγὼ, οὐκ ἔχω
ὅπου ὑμεῖς, καὶ ἐγὼ ἔρχομαι
καὶ ἐκεῖ ἔσται ὑμεῖς.

Il ya plusieurs demeurances en la
maison de mon Pere : s'il estoit autre-
ment, ie vous l'eusse dit, ie vai vous a-
preiter lieu.

3. Καὶ ἐὰν παρὼν ᾖ καὶ ἐκταράσω
ὑμῶν τὴν ψυχήν, καὶ ἐλθὼν
καὶ ἔσται ὑμεῖς μετὰ ἐμοῦ, καὶ
ἐγὼ ἔλθω καὶ ἔσται ὑμεῖς ἔνθ' ἔγωγε.

Et quand ie m'en serai allé, & vous
aurez préparé le lieu, ie retournerai de-
rechef, & vous recevrez à moi : afin que
là où ie suis, vous soyez aussi.

4. Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω εἰσά-
γω, καὶ τὴν οὐκ εἰδέναν.

Et vous sauez là où ie vai, & sauez
le chemin.

5. Ἀλλ' αὐτὸς ὁ μαθητὴς, καὶ μαρτυ-
ρῶν πρὸς τὸν ἀδελφόν, καὶ πρὸς
διδασκάλον τὸν οὐκ εἰδέναν :

Thomas lui dit, Seigneur nous ne
savons là où tu vas comment donc pou-
vons nous savoir le chemin ?

6. Ἀλλ' αὐτὸς ὁ μαθητὴς, ἐγὼ εἶμι
ἡ ὁδὸς καὶ ἡ αἰληθία καὶ ἡ ζωὴ. &
ὅστις ἐρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ
μὴ δι' ἐμοῦ.

Iesus lui dit le suis le chemin, & la
verité, & la vie : nul ne vient au Pere si-
non par moi.

7. Εἰ γινώσκετέ με, καὶ τὸν πατέρα
ἐξ ὃς ἐγενήθη ἐγὼ, καὶ ὁ πατήρ ἀλη-
θινῶς μετὰ ἐμοῦ, καὶ ἐγὼ μετὰ αὐ-
τοῦ.

Si vous me cognoissiez, vous cog-
noissiez aussi mon Pere : & dès main-
tenant vous le cognoillez, & l'avez veu.

8. Ἀλλ' αὐτὸς Φίλιππος, καὶ μαρτυ-
ρῶν ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ λέγει
ἡμῖν.

Philippe lui dit, Seigneur montre
nous le Pere, & il nous suffit.

NON turbetur cor vestrum. Creditis in Deū, & in me credite,

And he saide to his disciples: Let not your hearts be troubled: ye beleue in God: beleue also in me.

2. In domo Patris mei mansiones multe sunt, si quo minus, dixissem vobis, Quia vado parare vobis locum.

In my Fathers house are many dwelling places: if it were not so / I would haue tolde you: I goe to prepare a place for you.

3. Et si habiero, & præparauero vobis locum: iterum venio & accipiam vos ad meipsum, ut ubi sum ego, & vos sitis.

And though I goe to prepare a place for you / I will come againe: & receive you vnto my selfe: that where I am: there may ye be also.

4. Et quò ego vado scitis, & viam scitis.

And whither I goe: ye knowe: and the way ye knowe.

5. Dicit ei Thomas, Domine, nescimus quò vadis: & quomodo possumus viam scire?

Thomas saide vnto him: Lord: we knowe not whither thou goest: how can we then knowe the way?

6. Dicit ei Iesus, Ego sum via, & veritas, & vita, nemo venit ad Patrem nisi per me.

Iesus saide vnto him: I am the Way: and the Truth: and the Life. No man cometh vnto the Father: but by me.

7. Si cognovissetis me, & Patrem meum utique cognovissetis: & a modo cognoscetis eum, & vidistis eum.

If ye had knowne me: ye should haue knowne my Father also: and from henceforth ye knowe him: and haue seen him.

8. Dicit ei Philippus, Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.

Philippe saide vnto him: Lord: shew vs thy Father: and it sufficeth vs.

Vnd er sprach zu seinen Jüngern: Euer Herz erschrecke nicht: Glaubet ihr an Gott / so glaubet ihr auch an mich.

De hand sagde til sine Disciple: Eders hjerre forferdis icke. Tro i paa Gud / saa tro i oc paa mig.

2. In meines Vaters Hause sind viel Wohnungen. Wens nicht so were / so wolt ich zu euch sagen: Ich gehe hin euch die stete zubereiten.

In my Faders Huse ere mange Bolike. Der som der icke saa vaare / da vilde ieg sige til eder: Ieg gaar bort / at berede eder Steden.

3. Vnd ob ich hingienge euch die stete zubereiten / wil ich doch widerkommen / vnd euch zu mir nemen / auff daß ihr seht wo ich bin

De der som ieg ginge bort at berede eder Steden: saa vil ieg dog komme igen / oc tage eder til mig: Paa det i skulle vere der som ieg er.

4. Vnd wo ich hingehe / das wisset jr / vnd den Weg wisset ihr auch.

De huort ieg gaar hen / der vide i: oc veyen vide i oc saa.

5. Spricht zu jm Thomas: Herr / wir wissen nicht wo du hingehst / vnd wie können wir den Weg wissen?

Thomas siger til hannem: HERR: vi vide icke huort du gaar hen / oc huorteds stede vi vide veyen?

6. Jesus spricht zu ihm: Ich bin der weg / vnd die Wahrheit / vn̄ das Leben. Niemand komt zum Vater denn durch mich.

Ihesus siger til hannem: Ieg er veyen oc Sandhed / oc Lifuit. Der kommer ingen til Faderen: vden ved Mig.

7. Wenn ihr mich kennet / so kennet jr auch meinen Vater. Vnd von nun an kennet ihr ihn / vnd habt ihn gesehen.

Der som i kende mig: da kende i oc min Fader. De nu her efter kende i hannem: oc haaffue seet hannem.

8. Spricht zu jm Philippus: Herr / zeige vns den Vater / so genüget vns.

Philippus siger til hannem: HERR: vilff oss Faderen: det er oss nock.

Nicht Bedrückt sich euer Herz / Nermutet se irdce waffe. Wirteteli w Doga / y we mne wffte.

N Jechay siemie frasila serce w kse / wierzycie w Doga / tej y w mie wierzycie.

2. W domu Otce meho mnogo gŕau pŕijbytkow. Vn̄ bylo gŕat powŕdŕibych wam / Nebot gdu abych wam pŕiprawil miŕsto.

W domu Oycy mego wielec jest mieszkania / iesli by takoz bylo / powiedzial bych wam idoc abych wam nagotowal miesce.

3. A odegduŕil abych wam pŕiprawil miŕsto: zaŕek pŕigdu / a wezmę was k sobe samemu / abyŕcie kŕe gŕem y / y wy byli.

A goy odayde y zagotnie wam miesce / przyde zŕe y wezmę was do siebie: i z gŕeja iessem: abyŕcie y wy byli.

4. A ldeyā gdu wiŕte a cestu znāte.

A wiecie do kadeŕia idet y drogę wiadcie.

5. N̄ jest gemu Thomās: P A N E / newiŕme kŕe gdeŕo / a kŕeak miŕjeme cestu wŕdŕit

Powiedzial mu Thomas: P A N E / nie wiemy do kade idzieŕ / y yās goz mojem drogę wiadcie.

6. N̄ jest gemu Gŕiŕis: P A gŕem Cŕia / Prawda y Œiwot. Œadny nepŕichāyŕ k Dŕo / ge dine ŕŕze mne.

N̄ jest nam rŕdy Jezus: Jāc teŕ ŕem drogā / prawdā y ŕywot: Œadny nie przychodidŕ Oycy iedno przez mne.

7. Byŕŕe znali mne / v Otce meho owŕŕem znali byŕŕe: a gŕiŕ n̄mij gen znāte / a widŕli gŕte gen.

Gdybyŕcie mie znali: y Oycy byŕcie teŕ mego znali: a wiŕ go teŕ rŕz znacie y widzieliŕcie go.

8. N̄ jest gemu Œilip: P A n̄e / oŕaŕ nām Dŕce / a doŕŕit geŕŕ nām.

Powiedzial mu Œilip: P A n̄e / wŕaŕ nam Oycy / a doŕŕynam n̄ rym.

77

9 אמר לה ישיב תהי
פלה וקבא אפכו אנה
ולא ירעמו בלי פא מו
דלי תוא תוא לאנה
ואיכנה אנה אמר אנה
תוא אנה:

FESY li dice, Io sono già tanto tempo
con effemas. e non mi haurete conosciuto?
Filippo, che ha veduto me, ha veduto mio
Padre: e come dici tu, Mostraci il Pa-
dre?

[illegible]

Non credi tu che io son nel Padre, e il Padre è in me? Le parole che io ti dico, non le dico da me stesso: ma il Padre che sta in me, è quello che fa le opere.

וְהַיְיטָה לְךָ אֶת הַיָּמִים הָאֵלֶּה לְעֵשֶׂה
אֶת הַיְיטָה לְךָ אֶת הַיָּמִים הָאֵלֶּה לְעֵשֶׂה

Credetemi che io son nel Padre, e il Padre in me: e se no, credetemi per queste opere.

[illegible]

In Verità, in Verità Vi dico, chi crede in me, le opere che io fo, le farà anch'egli, e farà de le maggiori di queste, perchè io me ne vo al Padre.

13 וימדם דתשאלון בשמי
אעבד לכו דתשתבח אבא
בפרה :

E ciò che Voi domanderete nel nome mio, io lo farò: acciò che il Padre sia glorificato per il Figliuolo.

71

אמר לו ישוע כל תלמי
תלמה הנה אנכי עמכם ולא
ינטעתי בילפא חדוזה אלהי
דמה אתה תאב ואך תאמר
תעדה לע אתה תאב :

Jesus le dice, Tanto tiempo ha que estoy con vosotros, y no me aueys conocido? Philippe elque me ha visto, ha visto (tambien) al Padre: como pues dizes tu, Muestranos el Padre?

10 תִּחְיֶנָּה מֵאֲמִיד בִּי אֱלֹהִי בָּאֵל
וְהָאֵל בִּי הוּא תְּדַבְּרִים אֲשֶׁר
אֱלֹהִי מְדַבֵּר אֵלַיְכֶם מִנֶּפֶשׁ אִינִי
מְדַבֵּר הָאֵל אֲשֶׁר בִּי הִנֵּה הוּא
עֹשֶׂה אֶת־הַמַּעֲשִׂים :

No crees que yo soy en el Padre, y el padre en mi? Las palabras que yo os hablo, no las hablo de mi mismo: mas el Padre que está en mi, el haze las obras.

ו) האמנו לי כי אנכי נאמב
והנאב כי הוא נאם לא על
חפצש'ם האלה האמנו לו *

No me creays, que yo soy en el Padre, y
 el padre en mí: otramiente creed me por las
 mismas obras.

21 אָמֵן אָמֵן אָמֵן אֱלֹהֵינוּ לָכֵן
 הַמֵּאֲמִין בִּי אֵת--חֲמִיעֵשִׁים
 אֲשֶׁר אֱלֹהֵי עֲשָׂה גֵם הוּא יַעֲשֶׂה
 גְּדוּלָּתוֹ מִהֶמְתָּ יַעֲשֶׂה כִּי אֱלֹהֵי
 אֱלֹהֵינוּ הֵלֶךְ :

Decierto decierto os digo que el que en mi cree, las obras que yo hago tambien el las hará, y mayores que estas hará; porque yo voy al Padre:

וְכָל־אִשֶּׁר תִּשְׁמְלוּ בְּשִׁמְיִי
אֶתְּחִי אֶמְעִסֶה אִשֶּׁר יֵאָדָר תִּהְיֶה
בְּכֹרִי :

Y todo lo que pidiereis al Padre en mi nombre, esto haré: para que el Padre sea glorificado en el Hijo.

20.

9. Αἰχὴ αὐτοῦ ὁ ἰησοῦς, πασέπει
 χεῖρον μετ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὅσοι ἐ-
 γνηστές με φίλιπποι· ὁ ἐμ' ἐρακὼς ἐ-
 μέ, ἐώρακε τὴν πετιέραν καὶ τῶς
 σὺ λείπεις, θάψον ἡμῶν τὴν πετιέραν·

Jesus lui respondi, Je suis & si long
temps avec vous, & si ne m'as point co-
gneu? Philippe, qui m'a veu, il a veu mon
pere : & comment dis tu, Monstre nous
le pere?

10. οὐ παρ' ἑξ ὅπου γὰρ ἐστὶ τὸ
πατήρ. καὶ οὐ πατήρ ἐν ἑαυτῷ· ἀλλ'
ῥημάτων αἱ ἐργα λαλοῦντες, ἀπ'
ἐκαστοῦ οὐ λαλοῦντες οἷς πατήρ οὐ ἐν
ἑαυτῷ μόνον, ἀλλ' οὗτοι παῖδες ἐργα.

Ne crois-tu point que je suis au pere, & le pere en moi ? les paroles que je vous di, ne ne les di point de par moi-même : mais le Pere qui demeure en moi, c'est celui qui fait les œuvres.

11. Πις δὲ τί μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ
πατρὶ, καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί· ἵνα ἐν
ἐμῇ, διδοὺνταί ἑαυτὰ πρὸς δὲ τί
μοι.

Croyez-moi que je fais en mon Père, & le Père en moi, finon croyez-moi pour ces œuvres.

12. Ἀπελθὲ ἀπὸ τοῦ λαοῦ ὑμῶν, οὗ
πιστεύουσιν εἰς ἐμέ, καὶ εἴρηξαι αὐτοὺς
κατὰ τὸν νόμον σου· καὶ ποιεῖς
ἐκείνοις τὰς ἐπαγγελίας σου.

En verité en verité ie vous di, qui
croit en moi, cestui-la aussi fera les œu-
res que ie fai, & en fera de plus gran-
des que celles-ci: car tem'en vai au Pe-
re.

[illegible]

Et quoi que vous demandiez en mon nom, je le ferai : afin que le Père soit glorifié par le Fils.

CAP. XIII.

9. Dicit ei Iesus, Tanto tempore vobiscum sum: & non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt & Patrem. Quomodo tu dicis, Ostende nobis Patrem?

Iesus sandvnto him / I have bene so long time with you / and hast thou not known me? Philippe? he that hath seen me / hath seen my Father: howe shd I sauest thou? Shewe vnto thy Father?

10. Non credis quia ego in Patre, & Pater in me est? Verba quae ego loquor vobis, à meipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera.

Belieuest thou not, that I am in the Father, and the Father is in me? the words that I speak vnto you, I speak not of my selfe: but the Father that dwelleth in me, he doeth the workes.

11. Non creditis quia ego in Patre, & Pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credite.

Belieue me that I am in the Father, and the Father in me: as the least belieue me for the very workes sake.

12. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera quae ego facio & ipse faciet, & maiora horum faciet: quia ego ad Patrem vado.

Verely / verely I say vnto you / he that belieueth in me / the workes that I doe here / shall doe also / and greater then these / shall he doe: for I go vnto my Father.

13. Et quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio.

And what soeuer ye aske in my Name / I will doe: that the Father may be glorified in the Sonne.

Das XIII. Capitel.

9. Iesus spricht zu ihm: So lange bin ich bey euch / vnd du kennest mich nicht: Philippe / wer mich sihet / der sihet den Vater / Wie sprichst du den / Zeige vns den Vater?

Ihesus siger til hannem / Saa lenge er ieg haff edet / oc du kender mig icke? Philippe / huo mig seer / hand seer Faderen / Huorledis siger du da / Vilst off Faderen?

10. Glaubest du nicht / daß ich im Vater / vnd der Vater in mir ist? Die Wort die ich zu euch rede / die rede ich nicht von mir selbst. Der Vater aber / der in mir wohnet / derselbige thut die Werck.

Tror du icke / at ieg eri Faderen / oc Faderen i mig? Deord som ieg taler til eder / dem taler ieg icke aff mig self. Faderen som boer i mig / hand gør de Gerninger.

11. Glaubet mir / daß ich im Vater / vnd der Vater in mir ist. Wo nicht / so glaubet mir doch vmb der Werck willen.

Tror mig / at ieg eri Faderen / oc Faderen i mig. Vilst icke / saa tror mig dog for de Gerningers skyld.

12. Warlich / warlich ich sage euch: Wer an mich glaubet / der wirdt die Werck auch thun / die ich thu / vnd wirdt grössere denn dise thun / denn ich gehe zum Vater.

Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / Huo som tror paa mig / hand skal oc gøre de Gerninger / som ieg gør / oc hand skal gøre større end disse / Thi ieg gaar til Faderen.

13. Vnd was ir bitten werdet in meinem Namen / das will ich thun / auff daß der Vater geehret werde in dem Sohne.

De huad i beder mit Naam / der vil Jeg gøre / Paa der Faderen skal æris i Sønnen.

Capitola XIII.

9. Njett genu Gjesjo / Tat dlatth las s wami gsem / a ge sse nepoznaligste mine? Jilipe / kdo widij mine / widijst y Dtec mēho. Kteraf ty prawis / wlaż nam Dce?

Alle mu rzet Iezus / Przez tak blagi czas testem s wami / y test sejmie nie znać i Jilipe kroc mnie widzial / widzial y Dce? Jaki ty tedy mowi / Wlaż nam Dce?

10. Zdali nawęjs / Je nā w Dte gsem / a Dte we mnē gest? Słowā kteraż nā mluwim wām / sam od sebe gich ne mluwim / ale Dte we mnē pęchwyge / on tyn Clutky.

Wie wierzyjże iż ja w Dcie testem / a Dcie test me mnie? Słowā kteraż ja wām powie dam / nie od samego siebie ich powie dam / ale Dcie ktery we mnie mieszka / ten sam czyni sprawy ty.

11. Nawęjst / Je nā w Dte gsem a Dte we mnē gest? Alpoň pro samē Clutky wēstennē.

Wiercież mi iż ja w Dcie testem / a Dcie we mnie / Jezus inaszei dla onych słowych spraw mierzcie mnie.

12. Gistē gistē prawlim wām / doż wēstennē / Clutky kteraż nā tynim / y on tynit bude / a wēstē nad ty tynit bude / neb nā gdu f Dte mēmu.

Sprawde / sprawde wām powie dam / Aco wierzy w mne / słowa wy ty krocie to czynie / y on czynie będzie / y wiecież a mi ty czynie będzie / bo ja do Dce odchodzę.

13. A takłsi prositi budete Dte we Smēna mēm / toť tynim: Aby oslawen byl Dce strze Syna:

Cośkolwiek tedy będziecie prosić w imię moje / to czynie / aby był uwielbion Dcie w Synu.

14 ואנן תשאלוני בשמי
אנא עבד אנני :

*Se voi domandare cosa alcuna nel
nome mio, io la farò.*

15 או דרמיו אנתנו לי
פוקדני טרו :

*Se voi mi amate, osservate i miei co-
mandamenti.*

16 ואנא אבא מן אבי
ואתקנא פוקדניא דא
לכו דהנא עמכו דעלם :

*Et io pregavo il Padre, & egli mi da-
rà un altro consolatore, che sia con voi
eternamente.*

17 ריחא דשכר הו
דעלמא לך משכח ל
למקבליה מטול דלא
חיהי כל דעא אנתו
דין דרעיו אנתו לה
דלכוכו עמר תכחו הו :

*Ciò lo Spirito de la Verità, che il
mondo non può ricevere, perciò che non lo
vede, ne lo conosce. Ma voi lo conoscete,
perche egli sta appresso di voi, e sarà in voi.*

18 לא שבק אנני לכו
יתבא אנתא אנני גיר
דנכחו קל לאתרו :

*Io non vi lascerò orfani, io ritornerò
a voi.*

19 ועלמא לא חיהי לי א
אנתו דין דתקונא דאנא
כי אנא אר אנתו תחיו :

*Ancor un poco de tempo, e il mondo
non me vederà più, voi mi vedete per-
che io vivo, voi ancora vivrete.*

20 בקו יומי תדעו
דאנני באני ואנתו כי
אנתו נאנא בכין אנא :

*In quel giorno voi conoscerete che io
son nel Padre mio, e voi in me, & io in
voi.*

14 אם מאמא תשאלו בשמי
אעשה אנני :

*Si algo (me) pidierdes en mi nombre, esto
haré.*

15 אם אתם אהבים אותי
אם את-מציתי נצורו :

Si me amays, guardad mis mandamientos.

16 ואני אשאל מן-אבי ויתן
לכם את-מנהם אחר אשר
יהיה עמכם לעולם :

*Y yo rogare al Padre, el qual os dará otro Con-
solador para que esté con vosotros para siempre:*

17 את-דודת אבתי אשר העולם
לא יוכל לקחת אותו כי אנני
רוחא אותו ולא ידע אותו
ואתם יודעים אותו כי עמכם
מעוד ובי הוה :

*Al Espíritu de Verdad, al qual el mundo no
puede recibir, porque no lo ve, ni lo conoce:
mas vosotros, lo conocéis porque estará con vo-
sotros, y será en vosotros.*

18 לא אעזב אתכם יתומים
נבוא אליכם :

No os dexaré huérfanos, vendré a vosotros.

19 עוד מעט הוא והעולם עוד
לא ידאני אך אתם תדאני כי
כי אני ואתם תחיו :

*Aun un poquito: y el mundo no me verá
mas: empero vosotros me veréis, porque yo bi-
vo y vosotros vivireys.*

20 וביום ההוא תדעו אתם
כי אני באני ואתם בי ואני
בכם :

*Aquel día vosotros conoceréis que yo
soy en mi padre: y vosotros en mí, y yo en
vosotros.*

14. 'Εάν τί ἀντήσῃς ἐν τῷ ὀνό-
ματί μου, ἐγὼ ποιήσω.

*Si vous demandez en mon nom quel-
que chose, ie la ferai.*

15. 'Εάν ἀγαπήτεί με, καὶ ὁ-
ρατὰς τὰς ἐντολὰς τηρήσετε.

*Si vous m'aimez, gardez mes com-
mandemens.*

16. Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα-
ν, καὶ ὁ πατήρ ἀποστέλει κατὰ τὴν ὁμοί-
ωσιν, ἡν ἐγὼ μὲν ὕμῳ εἶπα, τὸν
ἀληθινόν.

*Et ie prierai le Pere, & il vous don-
nera un autre Consolateur, pour de-
meurer avec vous eternellement.*

17. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ
ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι
ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ὁρᾷ, καὶ οὐκ
ἐπίσταται αὐτόν, ὃς ἐν τῷ κόσμῳ
καὶ ὁ κόσμος οὐκ ἔγνω αὐτόν.

*Affluoir l'Esprit de verité, que le
monde ne peut recevoir, pour ce qu'il ne
le voit, & ne le cognoist: mais vous le
cognoissez: car il demeure avec vous,
& sera en vous.*

18. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφαν-
οὺς, ἐγὼ γὰρ μετὰ ὑμᾶς.

*Iene vous laisserai point orphelins:
ie viendrai vers vous.*

19. Ἐτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος μου
οὐκ ἐστὶν ὄψιν. ὑμεῖς δὲ ὁρατὰί με
ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσε-
τε.

*Encores un petit, & le monde ne me
verra plus, mais vous me verrez, pour-
tant que ie vi vous aussi vivrez.*

20. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσε-
σθε ὑμᾶς ἐντὶ τῷ κόσμῳ καὶ τὸν
κόσμον ἐν ὑμῶς, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῶς.

*En ce iour-la cognoistrez-vous que
ie suis en mon Pere, & vous en moi, &
moi en vous.*

CAP. XIII.

14. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.

If ye shall aske any things in my Name, I will do it.

15. Si diligitis me: mandata mea servate.

If ye love me: keepe my commandments.

16. Ego rogabo Patrem, & alium paraclētum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum.

And I will pray the Father, and he shall give you ano ther Comforter: that hee may abide with you for ever.

17. Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum, vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit.

Even the Spirit of truth: whom the worlde cannot receive: because it seeth him not: neither knoweth him: but ye knowe him: for he dwelleth w you: & shall be in you.

18. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos.

I will not leave you comfort lesse: but I will come to you.

19. Adhuc modicum, & mundus me iam non videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo, & vos vivetis.

Yet a litle while: and the worlde shall see me no more: but ye shall see me: because I live: ye shall live also.

20. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis.

At that day shall ye knowe that I am in my Father: and you in me: and I in you.

Das XIII. Capitel.

14. Was ihr bitten werdet in meinem Namen/ das will ich thun.

Quod i bedet i mit Nāssu/ der vil ieg gert.

15. Liebet ihr mich/ so haltet meine Gebot.

Esset i mitg/ da holder mine Bud.

16. Vnd ich will den Vater bitten/ vnd er soll euch einen andern Tröster geben/ daß er bey euch bleibe ewiglich.

De ieg vil bede Faderen/ oc hand skal giffue eder en anden Tröstere/ oc hand skal bliffue hos eder ewigdelige.

17. Den Geist der Wahrheit/ welchen die Welt nicht kan empfangen/ denn sie sihet ihn nicht/ vnd kennet in nicht. Ir aber kennet in/ denn er bleibet bey euch/ vnd wirdt bey euch sein.

Sandheds And/ huilken Verden icke fand an: namme/ Thi hun seer hannem icke/ oc kender hannem icke. Men i kende hannem/ thi hand bliffuer hos eder/ oc skal vere eder.

18. Ich will euch nicht Waisen lassen/ ich komme zu euch.

Ieg vil icke forlade eder Faderløse/ Ieg kommer til eder.

19. Es ist noch vmb ein kleines/ so wird mich die Welt nicht mehr sehen/ Ihr aber solt mich sehen/ denn ich lebe/ vnd ihr solt auch leben.

Der end nu en liden stund/ saa skal Verden icke see mig mere/ Men i skulle see mig/ Thi ieg leffuer/ oc i skulle oesaa leffue.

20. An demselbigen Tage werdet ir erkennen/ daß ich inn meinem Vater bin/ vnd ihr in mir/ vnd ich in euch.

Paa den samme dag/ skalle i forstaa/ at ieg er i min Fader/ oc i vdi mig/ oc ieg i eder.

Kapitola XIII.

14. Bude telliæt prosheti strze Omēno mē/ nāt vlinim.

Ata hoc postulat bediecie prosheti vlinimote/ ta vczynie.

15. Misugieteli mne/ Pēstā janij mā zachowāwayte.

Jeśli mnie miłacie/ chowajcież rozkazania moje.

16. A nāt prosheti budu Dce/ a ginēho Trōstycie dā wām/ aby s wām zostal na wēky.

A bedet ia proshē Dych/ a inē: go po dāci ciela da wam/ aby s wām mi męstali na wieki.

17. Ducha prawdy/ kteréhož Swět nemuž přijeti/ nebo newidij ho/ ani ho znā. Ale wy gey poznāte/ neb v wās zostane/ a w wās bude.

Ata Duchā onego prawdy/ ktorego swiat przyjac nie moze/ bo go nie widzi/ ani go zna/ lecy wy znaciego/ gdyz v wās mieszka/ y w wās bude.

18. Neopusim wās Syroetkū/ pfigduēt wām.

Nie zostawie was syroetkimi/ a wrocę sic do was.

19. Gfē malicko/ a Swēt mne gij nevjzji. Ale wy vztijee mne/ neb vā jiw gsem/ y wy ji wibudete.

Jeżeli malicko a swiat mnie juz wiecej nie oglada/ lecy wy mnie ogladacie/ bo ja jyu y wy jyc bedziecie.

20. W ten den wy poznāte/ je vā gsem w Dych mām/ a wy me mni/ a vā w wās.

W on dzien wy poznacie/ ze ciem ia jest w Dych moim/ a wy me mni y v w wās.

יד

21 מו דא' ר' לנתה ב
פוקדני ונטר להו הו הו
מחב לי הו דיו דכח
לי יתרחס מו אבי נאנא
ארחמיוהי ואחיוהי נ
נפשי :

*Chi ha i miei comandamenti, & offer-
mali; esso è quel che mi ama: & chi ama
me, sarà amato da mio Padre: & io
l'amarò, & dichiarerò omni a lui.*

22 אמר לה יהודא לא
הוא סכרייט' מרי מנו
לו אנת עתיד למחניו
נפשי ולא הוא לעלמא :

*Iuda (non già l'Ischariote) gli dice,
Signore, che cosa è questo, che tu habbis
manifestar te stesso a noi, & non al mondo?*

23 ענא נשוע נאמר לה
מו דנחם לי מלתי נטר
נאבי נחמיוהי נלנתה מ
אחינו נאנא לנתה ע
פדיונו :

*Iesus rispose, & disse, Se alcuno mi
ama, offermarà la mia parola, & mio Pa-
dre l'amarà, & verrò a lui, & faremo
dimora a lungo con lui.*

24 הו דיו דלא רחם לי
מלתי לא נטר ומלתי
הדא דשמיון אנתו לא
נת דילי אלא דאנא
דשדכני :

*Ch'non mi ama, non offerma le mie
parole: & la parola che non s'adire, non è
mia, ma del Padre che m'ha mandato.*

25 חליו מלל' עמכו
פד לנתכו איתי :

*Io v'ho dette queste cose stando ap-
presso di voi.*

26 הו דיו פדקליט' נ
הוא דקדש'הו דמשהר
אבי בשמי' הו נלככו כל
מדם ונעדיכו כל מ
דאמר אנא לכו :

*Mai il Consolatore, che è lo Spirito
santo, che il Padre manderà nel nome
mio, & insegnarà egli tutte le cose, & am-
mentarà in voi tutte le cose che io v'ho dette.*

יד

21 לאשר היו' לו המצוה' ואשר
נוצר אנתנה זה הוא האהב
אותי והאהב אותי יאהב מאבי
ואני יאהב אותו ואנלה לו את
נפשי :

*Elque tiene mis mandamientos, y los guar-
da, aquel es elque me ama: y elque me ama, se-
rá amado de mi Padre: y yo lo amaré a el y me
manifestaré a el.*

22 אמר לו יהודה איש
כריות אדני ומה נהיה כי את
עתיד לגלות לנו את נפשי ולא
לעולם :

*Dizele Iudas, no el Ischariote, Sennor, que ay
porque te has de manifestar a nosotros, y no al
mundo?*

23 ניען ישוע נאמר לו אם
איש אהב אותי את דברי יצור
נאבי יאהב אותו ונבוא אליו
נאחיו מעון נעשה :

*Respondio Iesus, y dixole, Elque me ama, mi
palabra guardará: y mi Padre lo amará, y vendre-
mos a el, y harémos con el morada.*

24 אשר אינו אהב אותי את
דברי לא יצור וחדבר אשר
שומע אותו אינו לי כי אם
לאבי אשר שלחני :

*Elque no me ama, no guarda mis palabras:
y la palabra que aueys oydo, no es mia, si no del
Padre que me embió.*

25 את הדברים האלה דברתי
אלכם בעודי עמכם :

*Estas cosas he hablado estando con vo-
sotros:*

26 והמנחם הוה הקדש אשר
ישלח אחיו האב בשמי' הוא
ילמדכם כלם ויזכיר לכם את
כל אשר דברתי לכם :

*Mas aquel Consolador, el Espíritu Sancto,
álqual el Padre embiará en mi nombre, áquel os
enñenará todas las cosas, y os acordará todas las
cosas que os he dicho.*

יד

21. Ο ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρεῖ αὐτάς, ὁ ἀγαπᾷ τὸν ἀγαπῶντα με. ὁ δὲ ἀγαπᾷ με ἀγαπήσει καὶ τὸν πατέρα μου, & ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, & ἐμφανίσω αὐτῷ ἑμαυτὸν.

*Qui a mes commandemens, & les
garde, c'est celui qui m'aime: & qui m'
aime, il sera aimé de mon pere, & ie l'ai-
merai, & me declarerai a lui.*

22. Ἀπεκρίθη Ἰούδας, ὃς ἦτορ
ἐρωτης, κύριε, τί γινώσκεις ὅτι ὑμῶν
μὴ τις ἐμφανίσῃ σε αὐτὸν, καὶ ε-
γὼ τὸν πατέρα;

*Iude (non pas l'Ischariote) lui dit, Sei-
gneur, d'où vient ce que tu te declara-
ras à nous, & non point au monde?*

23. Ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτῷ, ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λό-
γον μου τηρεῖ, καὶ ὁ πατήρ μου ἀ-
γαπήσῃ αὐτὸν, & τὸ πᾶν ὁ ἐγὼ ἀ-
γαπήσω, καὶ ἐμὸν παρ' αὐτῷ ποιή-
σω μέν.

*Iesus respondit, & lui dit, Si quel-
cun m'aime, il gardera ma parole, &
mon Pere l'aimera: & nous viendrons
à lui, & ferons demeure chez lui.*

24. Ο μὴ ἀγαπῶν με, τὸν λό-
γον μου οὐ τηρεῖ, καὶ ὁ λόγος ὅτι
ἀπολείπει ὅτι ἐστὶ ἐμὸς, ἀλλὰ τὸ
πᾶν ἡμεῖς με πατήρ.

*Qui ne m'aime, il ne garde point
mes paroles. Et la parole que vous oyez
n'est point mienne, mais du Pere qui m'a
envoyé.*

25. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ'
ὑμῶν μένον.

*Je v'ous ai dit ces choses demeurant
avec vous.*

26. ὁ ὃς ἐπέμπετο τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον, ὃ ἐμὸν ὁ πατήρ ἐν
τῷ ὀνόματί μου, ἐκείνῳ ὑμεῖς δι-
δάξετε πάντα, ἀπὸ τῶν μαρτυριῶν ὑμεῶν
πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.

*Mais le Consolateur qui est le S. E-
sprit, que le Pere enuoyera en mon nom,
vous enseignera toutes choses, & vous
raclura en memoire toutes les choses
que ie vous ai dites.*

CAP. XIII.

21. Qui habet mandata mea, & servat ea: ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.

He that hath my commandments /
and keepeth them / is he that loued me ;
and hee that loneth me / shall be loued of
my Father ; and I will loue him / and
will giue him mine owne selfe to him.

22. Dicit ei Iudas, non ille Iscariotes, Domine, quid factum est, quia manifestaturus es nobis teipsum, & non mundo?

Judas saide vnto him (not Iſcariot) Lorde, what is the cause that thou wilt ſeuer thy ſelfe vnto vs / and not vnto the worlde ?

23. Respondit Iesus, & dixit ei, Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.

Jesus answered, and said vnto him,
If any man loue me, he will keepe my
wordes: and my Father will loue him,
and we will come vnto him, and will
dwell with him.

24. Qui non diligit me,
sermões meos non servat.
Et sermonem quem audi-
stis non est meus: sed eius
qui misit me Patris.

He that saith me not / keepeth not
my wordes / and the worde which we
heare / is not mine / but the Fathers
which sent me.

25. Hæc locutus sum vo-
bis apud vos manens.

These things haue I spoken vnto
you, being present with you.

26. Paracletus autem, Spiritus sanctus, quem mittere Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quaecunque dixerō vobis.

But the Comforter, which is the
holie Ghost, whom the father will send
in my Name, he shall teach you all things
I and bring all things to your re-
membrance, which I haue tolde you.

Das XIII. Capitel.

21. Wer meine Gebot hat/ vnd helt
sie/ der ist/ der mich liebet. Wer
mich aber liebet/der wirdt von mei-
nem Vater geliebet werden/ vnd ich
werde ihn lieben/ vnd mich in offen-
baren.

Huo som haßuer mine Bud / oc holder dem / hand
er den / som mig elfter. Oc huo mig elfter / hand skal
elstis aff min Fader / oc ieg skal elste hannem / oc
obenbare mig faar hannem.

22. Spricht zu ihm Judas / nicht
der Ischarioth: HERR / was ist
dass du uns dich wilt offenbaren / vnd
nicht der Welt?

Judas siger til hannem / icke den Ischariorh /
 HERNE / huad er det / at du vilst obenbare oss dig / oc
 icke Verden?

23. **J**esus antwortet / vnd sprach
zu ihm: Wer mich liebet / der wirdt
meine Wort halten / vnd mein Vater
wirdt ihn lieben / vnd wir werden zu
ihm kommen / vnd Wohnung bey ihm
machen.

Ihesus suarede / oc sagde til hannem / Huo min
 elffer / hand holder mine ord / Oc min Fader skal esse
 hannem / oc wi skulle komme til hannem / oc gøre Wo
 lig hos hannem.

24. Wer aber mich nicht liebet / der
helt meine Wort nicht. Vnd das
Wort das ihr höret / ist nicht mein /
sondern des Vaters der mich gesandt
hat.

Men huo mig icke elsker / hand holder icke mine ord.
O de der Ord som i høre / er icke mit / Men Faderens /
som mig ydsende.

25. Solchs hab ich zu euch geredt / weil ich bey euch gewesen bin.

Saadane haffuer ieg taset til eder / den stund ieg
haffuer veret hos eder:

26. Aber der Tröster der heilige Geist / welchen mein Vater senden wirdt in meinem Namen / derselbige wirdts euch alles lehren / vnd euch erinnern alles des / das ich euch gesagt habe.

Men Troøstet den hellig Aand / huilken min
Fader skal sende i mit Navn / den samme skal lære e-
der det altsammen / og minde eder paa alre det / som jeg
saagde eder.

Capitola XLIII.

21. Ađođina přifázanti má/
a jáchowawage; tenť geš fte:
rřj mne miluge; a đo mne mi-
luge; milowan bude od Dce
měho: W hāť gen budu milo-
wati; a ggerojm se swātho ge-
mu.

Którędy się trzymają rozkazania
 mego / y sąchowycie / tenci iest
 Którędy mnie milnie / A kto mnie ma-
 lute / będzie go też miłował Ociec
 mój / y i go miłować będzie / a kto
 wie miu ściebie samego.

22. Njell genu Jūdas / ne
onen Pſſſarjotſkſ: PANE /
co ſe geſt ſtalo / ʒe ʒewiti cheſſ
ſebe ſameſho nām / a ne Swē
tu ?

Powiedział mi Jadas / nie on
 Iskaryot / Panie coż to jest?
 Przecież siewiło nam obdawać mięs;
 A nie świdniać?

23. Odpověďšl Gejššs/a
řell: Mřilugell šoo mne/ řee
man zachowáwař budě/a šo
řee mřg bude geř nřřowatř/a ř
nřřmu přřřgdemě/a přřřbřeeř v
nřřho vřřřřřřř.

Odpowiedział Jezus y rzekł
mu / ięślimie kto milnie / słow
moie zachowywać będzie / a Ocie
mo ywmlnie go / y do niego przy
dźmiemy / a nie ścianiemy z niego wczys
niemy.

24. Kdož ne misluge mne / Fečii
mých nezachová má. A řek ktes
ravšislyšte / neniš má / ale to
ho ueršž mne poslal / Dico
wá.

Zroćimnie nie miłute / słowci
moich nie zachowyma / & słowo
Erore syhyte / nie jesta more / & le
onęgo Erore nie pos. al Wyck

25. Tyto věci mluvilssem
vám / v vás přebývage.

Thomeci wam powiedział y
was interlarac.

26. Přesvědč se, že ten, jenž
dělá Duch Svátý / kteréhož
posle Dítě ve Gměnu našem /
tenž nás naučil všem věcem /
a připomene nám všecky
věci / kterýchžkoli mlávil jsem
nám.

Lecy poćieścić on Duch świę-
 ty/ którego pośle Ojciec w imię
 moje/ on ciwas nauczy wszytko
 czego y przywieść ciem tu pa-
 mietć wszytko co mi wam powie-
 dzał.

27 שלמה שבק אנא לכו
שלמה דילי יהב אנא לכו
ל^ה הוה אבינא דיהב
עלמא אנא יהב אנא לכו
לא יתדני לבכו ול^ה
דמל:

Io ti lascio la pace, io ti do la mia pace: non come la dà il mondo, & la do io: non si turba il cuor vostro, ne si sgomenta:

28 שמיאתו דאנא אמרת
לכו דאנל אנא אמרת
אנא לנתכח אזי נתמין
הנתינו לי חל^ה הנתמין
דאנל אנא לנת אנא דאנל
רב הו ממני:

Voi habuete detto ch'io & ho detto, Io ho, & vengo a voi. Se voi mi amaste, certo vi allegreste che io vi habbi detto, Io vo al Padre: perchecho il Padre è maggior di me.

29 והשא הא אמרת
לכו עד לא יהוה דמל^ה
דיהנ תהומנו:

Et hora io & l'ho detto prima che sia fatto: accioche quando sarà fatto, & io lo crediate.

30 מביל לא אמל^ה
עמכו סגאתא אה^ה
עיר ארפונה דעלמא נבי
לית לה מדס:

Io non parlò più molto con effonoi: perchecho il principe di questo mondo viene, & non ha niente in me,

31 אלא דינע עלמ^ה
דרם אנא לאבי אבינא
דפקדני אבי דכרת עבר
אנא קומי ואל סגא:

Ma questa è la fine che il mondo conosce, ch'io amo il Padre, & como il Padre mi ha comandato, così fo. Leuati eus, andiamo via di qui.

1 אנא אמא יתמל^ה
דשכרא נאבי הו פלחא:

Io son la Vera Vite, & mio Padre è il Lavoratore.

27 את שלום עוב אני עמכם
את שלמי נותן אנכי לכם
לא איכבה העולם נותן אני
נותן לכם אל-ישותח לבכם
ולא ידא:

La paz os dexo, mi paz os doy: no como el mundo la da, yo os la doy: no se turbe vuestro coraçon ni tenga miedo.

28 שמעתם כי אני אמרתי
לכם אני הולך ואבוא אליכם
אם תאכבונני אף תשמחו כי
אמרתי הולך אנכי אל-האב כי
אבי גדול ממני הוה:

Aueys oydo como yo hos he dicho, Voy y vengo a vosotros. Si me amafledes, ciertamente gozaros hyades (porque he dicho) que voy al Padre: porque el Padre mayor es que yo.

29 ועתה אמרתי לכם בטרם
יעשה ואם יעשה תאמינו:

Y aora os lo he dicho antes que se haga: paraque quando se hiziere, creays.

30 עוד לא רבות ארבו אליכם
כי בא נשיא העולם ובי לא
היה לו מאומה:

Yano hablaré mucho con vosotros: Porque viene el Principe de este mundo, mas no tiene nada en mi.

31 אבל למען ידע העולם
כי אוהב אנכי את-האב וכי
עושה אנכי כאשר צוה אותי
לכן קימו ולכה מפה:

Empero paraque conozca el mundo, que amo al padre, & como el Padre me dió el mandamiento anfi hago, leuantaos, vámos de aqui.

1 אנכי הוה תפזר אמתי ואבי
הוה תכודם:

Yo soy la vid verdadera: y mi Padre es el Labrador.

27. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρή-
νην τῆς ἐμῆς διδωμι ὑμῖν· οὐ κα-
θὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδω-
μι ὑμῖν. μὴ παρεστέδω ὑμῶν ἡ
καρδία, μηδὲ δέχιατά.

*Je vous laisse la paix, ie vous donne ma paix: & ne la vous donne point co-
me le monde la donne. Vous ne
soit troublé, & ne soit point craintif.*

28. Ἦκουσατε ὅτι ἐγὼ εἶπα ὑμῖν,
ὡς ἀγαθὸν καὶ ἔρχομαι παρὸς ὑμᾶς·
ὃς ἡκούσατέ με, ἔρχομαι πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ αἰ-
ῶνα, παραμένω παρὸς τὸν πατέρα·
ὅτι ὁ πατήρ με μείζων μου ἐστίν.

*Vous avez ouï que ie vous ai dit, Iem'en vai, & sim'en vien à vous: si vous m'aimiez, vous seriez certes ioy-
eux de ce que j'ai dit, ie m'en vai au Pe-
re: car le Pere est plus grand que moi.*

29. Καὶ νῦν εἶπα ὑμῖν ὅτι ἂν ᾔ-
σθε, ἵνα ὅταν ᾔσθηται, πιστέητε.

*Et maintenant ie vous l'ai dit de-
uant qu'il soit aduenu, afin que quand il
sera aduenu vous croyiez.*

30. Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τῷ κόσμῳ ἀρ-
χὼν, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει ἔδω.

Je ne parlerai plus gueres avec vous: car le prince de ce monde vient, & n'a rien en moi.

31. Ἀλλ' ἵνα γινῇ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐ-
νετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ.
ὁρατε αὐτὸν ἀγωνίζοντα ἐν ἐμοί.

*Mais c'est afin que le monde cogno-
se que j'aime le Pere, & fai ainsi comme
le Pere m'a commandé. Leuez-vous,
pattons nous d'ici.*

ΕΓὼ εἰμι ἡ ἀμπελὶς ἡ ἀλη-
θινή, καὶ ὁ πατήρ με ὁ γεωρε-
γὸς ἐστίν.

Je suis le vrai sep, & mon Pere est le vigneron.

CAP. XIII.

27. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turberetur cor vestrum, neque formidet.

Peace I leave with you: my peace I give unto you: not as ye world giveth/ give I unto you. Let not your hearts be troubled/ nor feare.

28. Audistis quia ego dixi vobis, Vado & venio ad vos. Si diligereis me, gauderetis utique, quia vado ad Patre: quia Pater maior me est.

Ye have heard howe I said unto you I goe away / and will come vnto you. If ye loved me, ye would verely reioyce/ because I saide/ I go vnto the Father: for my Father is greater then I.

29. Et nunc dixi vobis prius quam fiat, ut cum factum fuerit, credatis.

And now haue I spoken vnto you/ before it come / that when it is come to passe/ ye might beleeue.

30. Iam non multa loquar vobiscum, venit enim princeps mundi huius, & in me non habet quicquam.

Hereafter will I not speake many things vnto you: for the prince of this world cometh/ and hath nought in me

31. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio: Surgite, eamus hinc.

But it is that the worlde may knowe that I loue my Father: and as the Father hath commaunded me/ so I doe. Arise/ let vs goe hence.

CAP. XV.

Ego sum vitis vera: & Pater meus agricola est.

I am the true vine/ and my Father is an husbawman.

Das XIII. Capitel.

27. Den Frieden lasse ich euch/ meinen Frieden gebe ich euch: Nicht gebe ich euch wie die Welt gibt. Euer Herz erschrecke nicht/ vnd fürchte sich nicht.

Ieg lader eder Fred / min Fred giffuer ieg eder. Ieg giffuer eder icke som Verden giffuer. Eders Herde forfærdis icke / oc forchte sig icke.

28. Ihr habt gehöret/ daß ich euch gesagt habe/ Ich gehe hin/ vnd komme wider zu euch. Hettet ihr mich lieb/ so würdet ihr euch freuen/ daß ich gesagt habe/ Ich gehe zum Vater/ denn der Vater ist grösser denn ich.

I herde/ at ieg sagde eder/ Ieg gaar bort / oc kommer til eder igen / Haff dei mig for / da glædte i eder / at ieg sagde / Ieg gaar til Faderen / Thi Faderen er større end ieg.

29. Vnd nun hab ichs euch gesaget/ ehe deines geschicht/ auff daß/ wenn es nun geschehen wirdt/ daß ihr glaubet.

Det ieg sagde eder der nu / før end det skeer / paa / det / naar som der nu skeer / at i skulle tro.

30. Ich werde formehr nicht vil mit euch reden. Denn es komt der Fürst diser Welt vnd hat nichts an mir.

Ieg skal her efter icke tale meget mere med eder / Thi denne Verdens Herre kommer / oc haffuer med mig.

31. Aber daß die Welt erkenne/ daß ich den Vater liebe/ vnd ich also thue/ wie mir der Vater gebotten hat. Stehet auff/ vnd lasset vns von hinnen gehen.

Men at Verden skal kende / at ieg elsker Faderen / oc ieg gør saa / som Faderen bød mig. Staar op / oc lader oss gaa bort.

Das XV. Capitel.

Ich bin ein rechter Weinstock/ vnd mein Vater ein Weingärtner.

I er et ret Vintre / oc min Fader er en Vingaardsmand.

Kapitola XIII.

27. Pokog þáflawugi wám/ pokog mág dárám wám/ ne þako Ewédáwá/ ná dárám wám. Nermunz þe Erðer wáfla/ aní þe strachuog.

Pokog þóstháwníe wám / þo / þey en moy dárám wám / me taf íðto dema áwár / ía wám dárám / ntech þe sic nie trow þy þe ce wáfla / aní þe lala.

28. Stoffelli afte/ þe ná tæll gsem wám/ Gdu / a zase þe þe / gdu k wám. Þoffte mne millo wali / radom aliboffte þe owo / stem / þe adut Dtey / neþ Dtece wæstþ mne gest.

Stoffelli áte þem ía wám þo / wædþial / Ochoðzey wroce þe do was goþbyacie mne milowáli / wþbyacie þe wæstli þem wóm / þo wædþial / To do Dtey / do / Dtece wæstþ mne ía tæst.

29. A nyni þowæðel gsem wám / þwæ neþliþ þe flato / tðnþ þe stane / abystte wæstli.

Ateraztem wám þowæðial / þzed tym ní þe stane / í þe goþ þe tho stane þe byacie mne zylí.

30. Þiþ ne mroho mliwíet / budu s wám / neþo gest þríflo / Kniþe toþoto Ewéta / a na mne nana níteþeþ.

Þu þaleý wám wæle mowé / nie bede / ábowím í þe Ástaze / wíatá teþo / á we mnece nte me ma.

31. Ale abþ þoznal Ewé / þe ná milugi Dtece / a þakoþ mí Þrífazaniþ dal Dtece / taf í / niþm. Wstánte / þoþme oduþ / to.

Ale þy þoznal áwíet þe ía mliwíe Dtece / átaþo mne roþazal / Dtece / taf czynie / Wstánte / þoþ / jmy þe rad.

Kapitola XV.

Magsem winnþ finen þræ / wþ / a Dtece mág Winaþ gest.

Þam tæst oná wínnu mliwíe / Þræwínnu / á Dtece moy tæst wínnu þem.

2 כל שבשבתא דבין פארא
לא ידבא שקל לף וארא
ידבא פארא מרפא לה
ידבא סעאא תרפא :

*Egli taglia via ogni tralcio che in me
no fa frutto, e qualunque sia frutto il
menda, acciò che faccia più frutto.*

3 אנתון מו דיו דבין
אנתון מטול מלת
דמלת עמכון :

*Voi che sete mendi per la parola ch'io
v'ho parlata.*

4 חנו בי ואנא פכון א
איכנא דשבשבתא ל
משפחא דתתל פארא
מו נפשה או לא מקנא
פפחא דכנא אף ל
אנתון או לא תהיון בי :

*State in me, & in voi. Si come il tral-
cio non può da se stesso far frutto, se non
stane la vite: così non voi ancora, se non
stare in me.*

5 אנא אנא ופחא י
אנתון שבשבתא מו
דמקנא בי ואנא פה דנא
מרתא פארא סנא
מטול דתל אף ל
משפחון אנתון למקנא
מכא :

*Io son la vite, & voi sete i tralci. Chi
stane me, & io in lui, fa molto frutto: im-
pero che senza me voi non potete far ni-
cote.*

6 או לא דיו אנא מרפא
בי משפחא לדר אף
שבשבתא ונפשה דלקטו
דמין לה פכנא דתאקד :

*Se alcuno non stane in me, & è gettato
fuore come il tralcio, & si secca: poi li vac-
colga, & e gettalo nel fuoco, & abbra-
gaurà.*

7 או דיו תקיון בי וסלי
תקיון פכון כל מ
דפכון למשאל יהנ
לכון :

*Se voi stete in me, & le mie parole ste-
ran in voi, demandate cecche voi vorrete,
e faranno fatto.*

2 כל זמורה בי אנא
עשה פרי ישאנא וכל אנא
עשה פרי יטהרנה לעשות פרי
רב :

*Todo pampano que en mi no lleua fruto,
quitarloha: y todo aquel que lleua fruto, limpi-
arloha, para que lleue mas fruto.*

3 ומעלת טהורי אנתם בעבוד
הדבר אנא דברתי אליכם :

*Y vosotros seys limpios por la palabra que
os he hablado.*

4 דבקו עמי ואני עמכם
באשר הזמורה איננה תוכל
לעשות פריה ממנה אם לא
הדבק בגפר לו אם לא אנתם
אם לא עמי תדבקו :

*Estad en mi, y yo en vosotros. Como el pam-
pano no puede lleuar fruto de si mismo, sino es-
tuviere en la vid, así ni vosotros, si no estuviere-
des en mi.*

5 אני הוא תגפר ואנתם תזמורות
הדבק בי ואני בו הוא יעשה
פרי רב כי מבלי עדי לא תוכלו
לעשה מאמרה :

*Yo soy la vid, vosotros los pampanos: el que
está en mi, y yo en el, este lleua mucho fruto (por-
que sin mi nada podeys hazer.)*

6 אם איש לא דבק בי ישלך
החוצה בזמורה ותיבש יאספה
ובאש ישליכה לבשר :

*El que en mi no estuviere, será echado fue-
ra como mal pampano, y se cañfchà: y cogenlos, y
echarlos en el fuego, y arden.*

7 אם תדבקו בי ודברי יהיו
בכם וכל אנא תשאלו
ויהיה לכם :

*Si estuviereis en mi, y mis palabras estuie-
ren en vosotros todo lo que quisiereis pedireys,
y os será hecho.*

2. Ἰὼν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρει
καρπὸν, ἀλλ' αὐτὸ καὶ πᾶν τὸ καρ-
πὸν φέρει, καὶ τὸ αὐτὸ, ὡς αὐτὸς ὁ
καρπὸν φέρει.

*Il taillè tout le sarment qui ne porte
poies de fruit en moi: & el monde tout
celui qui porte fruit, afin qu'il porte
plus de fruit.*

3. Ἡδὴ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστὲ διὰ τὸν
λόγον ὃν λαλάληκα ὑμῖν.

*Vous estes ja, nets pour la parole que
je vous ai dite,*

4. Μείνατε ἐν ἐμοὶ, καὶ γὰρ ἐν ὑ-
μῖν. καὶ ὅς τὸ κλῆμα ἐν δυνάμει
καρπὸν φέρει ἀφ' εαυτοῦ, εἰς μὴ
μᾶλλον ἐν τῷ ὀμνί τῷ ὅτι εἰς ὑ-
μῖν, εἰς μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε.

*Demurez en moi, & moi en vous. Cō-
me le sarment ne peut de lui-même
porter fruit, s'il ne demeure au sep: ne
vous aussi le semblablement, si vous ne de-
murez en moi.*

5. Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπέλ, ὑμεῖς
τὰ κλῆματα ἐν ἐμοὶ, καὶ
γὰρ ἐν αὐτῷ ἐστὶ καρπὸν
τὸ καὶ ὅτι καρπὸν ἐν δυνά-
μει τοῦ ἐμοῦ.

*Je suis le sep, & vous en estes les sar-
ments: qui demeure en moi, & moi en
lui, porte beaucoup de fruit: car hors
de moi vous ne pouvez rien faire.*

6. Ἐὰν μὴ περ μένητε ἐν ἐμοὶ, ἐλθὲ
ἐξ ὑμῶν καὶ κλῆμα, καὶ ἐξαρ-
θῇ. καὶ συνάγουσιν αὐτὸν, καὶ εἰς
τὸ πῦρ βάλλουσιν, ὥστε καί, τῃ.

*Si quelcun ne demeure en moi, il est
ietté hors comme le sarment, & le seche
puis on l'amallè, & le met on au feu, &
brulle.*

7. Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ, & τὰ ῥη-
ματὰ μὰ ἐν ὑμῖν μένη, & εἰς ὅτι ῥη-
ματὰ ἐν ἐμοὶ, καὶ ὅτι ῥη-
ματὰ ἐν ἐμοὶ.

*Si vous demeurez en moi, & mes
paroles demeurent en vous, demandez
tout ce que vous voudrez, & il vous se-
ra fait.*

2. Omnem palmitem in me, non ferentem fructum, rollet eum : & omnem qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat.

Every branch that beareth not fruit
is cutt off: he taketh away, and every one
that beareth fruit, he purgeth it, that it
may bring forth more fruit.

3. **Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis.**

Nowe are cleane through the
worde; which I haue spoken vnto you.

4. Manete in me: & ego in vobis, sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis.

Abide in me; and I in you: as the branch can not bear fruit of it selfe / except it abide in the vine / no more can ye / except ye abide in me.

5. Ego sum vitis: vos palmites, qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere.

I am the vine: ye are the branches:
hee that abideth in me, and I in him,
the same bringeth forth much fruite: for
without me can ye do nothing.

6. Siquis in me non man-
ferit, mittetur foràs sicut pal-
mes: & arefcet, & colligent
eum, & in ignem mittent,
& ardet.

If a man abide not in me, he is cast
forth as a branch: and withereth: and
men gather them, and cast them into the
fire: and they burne.

7. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint: quodcumque volueritis petetis, & fiet vobis.

If he abide in me / and my wordes
abide in you / after what he will / and it
shall be done to you.

2. Einen jedlichen Reben an mir / der nicht frucht bringet / wirdt er weggenomen / vnd einem jedlichen der da frucht bringet / wirdt er reinigen / daß er mehr frucht bringe.

Huer Quist paa mig / som lede bær Fruct / skal
hand bort tage / De huer som bær fruct / skal hand ren-
se / at hand skal bære mere Fruct.

3. Ir seht jetzt rein/ vmb des Worts
willen/ das ich zu euch geredt habe.

Vere nu rene / for det Ord skyd / som ieg talsede til
eder

4. Bleibet in mir / vnd ich in euch.
Gleich wie der Rebe kan keine Frucht
bringen von ihm selber / er bleibe
denn am Weinstock / Also auch ihr
nicht / ihr bleibet denn an mir.

Bliffuer i mig/oc ieg i eder. Ege som Quisten icke
 fand bare Fruet aff sig self / yden hand bliffuer paa
 Vintraet / Ege saa oc icke i / yden i bliffue i mig

5. Ich bin der Weinstock / ihr seyt
die Reben. Wer in mir bleibet / vnd
ich in ihm / der bringet vil Frucht / den
ohn mich köndt ihr nichts thun.

— Jeg er Vindræet / i ere Quistene. Hvo som bliff-
ner i mig / oc teg i hannem / hand bær megen fruct
Thi vden Mig kunde i inred gøre.

6. Wer nicht in mir bleibet / der wird
weggeworffen / wie ein Rebe / vnd
verdorret / vnd man sammlet sie / vnd
wirfft sie ins feuer / vnd muß bren-
nen.

Huo som icke bliffuer i mig / Hand skal bortkastig /
som en Quist / oc visne / oc mand sancter dem / oc se-
ster dem i ilden / at brende.

7. So ihr in mir bleibet / vnd mein Wort in euch bleiben / werdet ihr bitten was ihr wolt / vnd es wirdt euch widerfahren.

Der som i bliffue i mig / oc mine ord bliffue i eder /
da skulde i bede huad i ville / oc der skal vederfaris eder.

2. Kaſſau rato leſi ſteráſ
we mně neneſe Dwotce/ oďes
ſegi: a laſſau ſteráſ neſe D
wotce/ wotíſſiſt gi/ aby hogne
gſſi Dwotce neſla.

Wpółkalki rośnie wiele
przynosiąc owoc obetnie! A
wpółka Flora przynosi owoc oci
zyścia! Aby obficie owoc przys
nioła.

3. Gif wy zifli ghe/pro feē
fierauf gien in liden wān.

Żużmy je tedy czystymi dla
Stowarzyszenia waszego.

4. Důstaneťež wenně / ať
w wás. Dátož ratolesti nemůž
něsti Dvoce sama od sebe /
neostaněti při kmenu / tež w
gubně lež / důstaneťež wenně.

27 Nie śpiaycie; we mnić s i a w
was / bo i a ſo i a ſo t o ſi nie mo ſe
przynieſć owo cy ſ i a m a z ſiebie i e ſ
ſi ſi nie b e d i e t r w a c w m i a d c y /
c h a ſi e a m i w y t e ſi i e m i e t r w a c
n i e b e d i e t e .

5. Dát gsem winnyš linen / a
wy ratolesti : sdo juostawá we
mnu a yá w něm / ten nese Ds
roerce mnohě / nebo bezemne
nic namůžete včiniti.

Wocierem jest młacie) a wyście
 sa latowoscil ten ktory mieścił we
 mnie i y w nim taż mieścił i ten
 przynosi wielki owoc i bo przyszo
 mie nie nie możecie wzynic.

6. Nežlſtanci ſdo we mně /
wyrſſen bude wen paſo rato /
leſt / a vſchneť / a ſberauť gen a
na oběi vvrhau / a ſhoříť.

Jeſiſz ſi ho me mnie trwac nie
bedzie / tedy precz wyrzucenym
bedac / wone iſto latroſci oſchnie /
y poſoy ty latroſci zbieracia y do
oſnia miedza pogorata.

7. Důstaneš-li ve mně/a slo-
wa má; důstaneš-li w mās/žac-
foli budete chytijet prosyti / slas-
něš se wām.

Jeśliż wam się trwać będziecie /
a słowem tej mojej w was trwać be-
da / czegośkolwiek będziecie chcieli /
proście i stanie się wam.

9 בְּהַדָּה מִשְׁתַּבַּח אֲבִי
דְּבָאֲרֵי סִינְיָא תִּתִּין
יִתְהוֹנוּ תַלְמִידֵי :

In questo è glorificato il Padre mio, che voi apportiate molto frutto, & siate fatti miei discipoli.

9 אִיכְנָה דְּאִתְּכִי אֲבִי
אֲרֵי אֲנִי אֲרִיבְתִּין קִין
בְּרַחֲמֵי דִילִי :

Si come il Padre ha amato me, così ho io amato voi: siate nel mio amore.

10 אֲנִי פִּיקְדֵנִי תִּטְרוֹן תִּ
תִּקְוִין בְּחֻבָּה דִילִי אִיכְנָה
דְּאֲנִי גִטְרָה פִּיקְדֵנִי
דְּאֲבִי וּמִקְנֵה אֲנִי
בְּחֻבָּה :

Se voi offerirete i miei comandamenti, starete nel mio amore: si come io ho offerito i comandamenti al Padre, esto nel suo amore.

11 הָלִין מִלֵּלֵי עֲמִיבִין
דְּחֻדְתִּי תִּהְיוּ בְּכִין ו
וּתְשַׁתְּמַלֵּא חֻדְתְּכוֹן :

Io ho parlato queste cose, accioche la mia allegrezza sia in voi, & l'allegrezza vostra sia compiuta.

12 הֵנוּ פִּיקְדֵנִי דִּתְּכִין חֵד
לְחֵד אִיכְנָה דְּאֲנִי א
אֲרִיבְתִּין :

Questo è il mio comandamento, che voi si amate l'un l'altro como io amo voi.

13 חֻבָּה דְּרַבִּי מִן הֵנוּ
לִית דְּאֲנִי נִפְשָׁה יִסִּין
חֵלְקָה דְּחֻמְוִי :

Nemo ha maggiore amor di questo, cioè, quando qualcuno mette la sua vita per i suoi amici.

14 אֲנִתִּין רַחֲמֵי אֲנִתִּין אֲנִ
תַּעֲבִדִין כֹּל דְּמִפְקֵד אֲנִ
לְכוֹן :

Voi facite miei amici, se voi fate tutto ciò che io vi comando.

15 לֹא מִכִּיל קִרָּה אֲנִי
לְכוֹן עֲבִדָּה מִטוֹל דְּעִבְדָּה
לְכוֹן יָדַע מִנָּה עֲבִד מִרָּה
רַחֲמֵי דִין קִרְיָתִין מִטוֹל
דְּכֹל דְּשִׁמְעִין מִן אֲבִי
אֲרִיבְתִּין :

Io non vi dico più servi, perciocché il servo non fa quello che fu il suo Signore: ma vi ho detti amici, per tanto che ho fatto tutto ciò che io ho udito dal mio Padre.

8 בֹּאֵת נֶאֱדָר אֲבִי אִם פִּרִי
רַב תַּעֲשֵׂי וְתַלְמִידֵי תִּהְיוּ :

En esto es clarificado mi Padre, en que lleueys mucho fruto: y seays mis Discipulos.

9 בְּאִשֶּׁר אֶהְבֵּי הָאֲבִי כֵן אֲנִי
אֶהְבֵּי אֲתָכֶם דְּבָקוּ בְּאֶהְבֵּי :

Como el Padre me amó, tambien yo os he amado, estad en mi amor.

10 אִם מִצְוֹתֵי תִּצְרוּ דְּבָקוּ
בְּאֶהְבֵּי כִּאֲשֶׁר אֲנִי נִצְרָתִי אֶת
מִצְוֹת אֲבִי וְדָבַק בְּאֶהְבֵּי :

Si guardades mis mandamientos, estareys an mi amor, como yo tambien he guardado los mandamientos de mi padre, y estoy en su amor.

11 וְאֵת הָאֵלֶּה דְּבִרְתֵי אֲלֵיכֶם
אֲשֶׁר תִּדְבַּק בָּכֶם שְׂמִחָתִי
וּשְׂמִתְכֶם תִּמְלֵא :

Estas cosas os he hablado para que mi gozo este en vosotros, y vuestro gozo sea cumplido.

12 וְזֹאת הִיא הַמִּצְוָה אֲשֶׁר
תִּתְּבוֹן אִישׁ אֶת־דִּעְהוּ כִּאֲשֶׁר
אֲנִי אֶהְבֵּי אֲתָכֶם :

Este es mi mandamiento Que os amey los vnos a los otros-como yo os ame.

13 אֶהְבֵּה גְדוּלָּה עַל־זֹאת לְאִישׁ
לֹא הָיָה לוֹ כִּי אִם אֲשֶׁר יֵשִׁים
אִישׁ אֶת־נִפְשׁוֹ עַל־רֵעֵיוֹ :

Nadie tiene mayor amor que este, que ponga alguno su alma por sus amigos.

14 אֲתָם רֵעֵי הָיִים אִם תַּעֲשׂוּ
כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי מִצִּיה אֲתָכֶם :

Vosotros soys mis amigos, si hizierdes las cosas que yo os mando.

15 עוֹד אֲנִי קוֹרָא לָכֶם עֲבָדִים
כִּי עֲבַד אֲנִי יוֹדַע מֶה עָשָׂה
אֲדִינוּ כִּי אִם אֲמַרְתִּי כִּי רֵעֵי
אֲתָם כִּי כָּל אֲשֶׁר שְׂמַעְתִּי
מֵאֲבִי הוֹדַעְתִּיכֶם :

Y ano os diré siervos, porque el siervo no sabe lo que haze su señor: mas hecos dicho amigos, porque todas las cosas que oyde mi Padre, os he hecho notorias.

8. Ἐν τούτῳ ἰδοὺ ὁ πατήρ μου,
ὅτι πολλὰ φέρει, καὶ οὐκ ἔστι
σέσωκεν ἐμοὶ μαθηταί.

En cela est glorifié mon Père que vous apportiez beaucoup de fruit, & lors deuiendrez vous mes disciples.

9. Καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ,
καὶ ἡγάπησέν ὑμᾶς, μένει ἐν
τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.

Comme le Pere m'a aimé, ainsi aussi vous ai-je aimés demeurez en mon amour.

10. Ἐάν τις ἐπιτήκει ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καὶ
ὡς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρὸς
μη ἠκούσῃ, καὶ ἡρώα αὐτὸς ἐν τῇ
ἀγάπῃ.

Si vous gardez mes commandemens, vous demeurerez en mon amour: comme j'ai gardé les commandemens de mon Père, & ie demeure en son amour.

11. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ
χαρὰ τῇ ἐμῇ ἐν ὑμῖν μένῃ, καὶ ἡ
χαρὰ ὑμῶν ἀληθεύῃ.

Je vous ai dit ces choses afin que ma joye demeure en vous, & que vostre joye soit accomplie.

12. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἥ ἐστίν, ἵνα
ἀγαπᾷτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπη-
σα ὑμᾶς.

C'est ici mon commandement que vous vous aimiez l'un l'autre, comme ie vous ai aimés.

13. Μείζων πάντως ἀγάπῃς ὅ-
τις ἐστὶν, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
θῇ ὑπὲρ φίλων αὐτοῦ.

*Nul n'a plus grande amour que ce-
ste-ci, d'auoir quand quelcun met son
ame pour ses amis.*

14. Ὅσοι φίλοι μου εἰσὶν, οὗτοι
οὐκ ἐγὼ ἐπιτέλλομαι ὑμῖν.

*Vous serez mes amis, si vous faites
tout ce que ie vous commande.*

15. Οὐκ ἐπὶ ὑμᾶς λέγω ὅτι ἐστέ, ὅτι
ὁ δούλος οὐκ οἶδεν τί ποιᾷ, ἀλλ' ἐκ
ἐμῶν ὑμᾶς ὅσοι φιλεῖτε, ὅτι
πάντες ἀκούσατε τῶν πατέρων
μου, ἐγὼ λέγω ὑμῖν.

*Je ne vous appelle plus seruiteurs: car
le seruiteur ne fait que son maistre fait:
mais ie vous ai nommé mes amis, pour-
tant que ie vous ai fait cognoistre tout
ceque j'ai oui de mon Père.*

CAP. XV.

8. In hoc glorificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei discipuli.

Herein is my Father glorified in ye beare much fruit / and he made me disciples.

9. Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea.

As the Father hath loved me so hath I loved you: continue in my love.

10. Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei praecepta servavi, & maneo in eius dilectione.

If ye shall keepe my commandments: ye shall abide in my love: as I have kept my Fathers commandments: and abide in his love.

11. Hæc locutus sum vobis: ut gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur.

These things have I spoken unto you: that my joy might remaine in you: & that your joy might be full.

12. Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.

This is my commandment: that ye love one another: as I have loved you.

13. Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.

Greater love then this hath no man: when any man doeth so for his friends.

14. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.

Ye are my friends: if ye do whatsoever I command you.

15. Iam non dico vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus eius, Vos autem dixi amicos: quia omnia quæcunque audiivi à Patre meo, nota feci vobis,

Henceforth call I you not servants: for the servant knoweth not what his master doeth: but I have called you friends: for all things that I have heard of my Father: have I made known to you.

Das XV. Capitel.

8. Darinnen wirdt mein Vater ge- chret / daß jr vil Frucht bringet / vnd werdet meine Jünger.

Der vdi skal min Väter eris / at i bare megen Fruct / oc bliffue mine Disciple.

9. Gleich wie mich mein Vater liebet / also liebe ich euch auch. Bleibet in meiner Liebe.

Esge som min Väter elsker mig / saa elsker oc ieg eder. Bliffuer i min kærlighed.

10. So ihr mein Gebot haltet / so bleibet ihr in meiner Liebe / gleich wie ich meines Vaters Gebot halte / vnd bleibe in seiner Liebe.

Der som i holde mine Bud / da bliffue i vdi min kærlighed / Esge som ieg holder min Vaders Bud / oc bliffuer i hans kærlighed.

11. Solches rede ich zu euch / auff daß meine Freude in euch bleibe / vnd euer Freude vollkommen werde.

Saadane taler ieg til eder / at min Glæde skal bliffue i eder / oc eders glæde skal bliffue fuldkommen.

12. Das ist mein Gebot / daß ihr euch untereinander liebet / gleich wie ich euch liebe.

Det er mit Bud / at i skulle elske huer andre. Esge som ieg elsker eder.

13. Niemand hat grössere Liebe / denn die / daß er sein Leben lesset für seine Freunde.

Ingen haaffuer større kærlighed end denne / at hand lader sit Liff for sine Venner.

14. Ihr seht meine Freunde / so ihr thut was ich euch gebiete.

I ere mine Venner / der som i gøre huad ieg binder eder.

15. Ich sage hinfort nicht / daß ihr Knecht seht / denn ein Knecht weiß nicht was sein Herr thut / Euch aber habe ich gesagt / daß jr Freunde seht / denn alles was ich habe von meinem Vater gehört / hab ich euch kunth gethan.

Ieg siger icke lenger / at i ere Suenne / Thi en Suennd ved icke / huad hans Herre gør. Men eder haaffuer ieg sagt / at i ere Venner / Thi alt det som ieg hørde aff min Väter / haaffuer ieg kundgiort eder.

Kapitola XV.

8. Wtomt oslaven gest Dtee muog / abyssie mnohy aufitef pñesit / a vñinñi byli mogi vñedñiehy.

Wymca test vñielvion Dtee moy / i byssie wy wiele owocu przy niefli / a bedziefie moi mi zu o lennifi.

9. Dakej milowal mne Dtee / y yã milowal sem wãs. Zãstãñief milowanij mñm.

Jãko mtecmilowal Dtee / tak y iã milowalem wãs / twajciej tedy w oney miłości mojej.

10. Budeteli zachowãwati pñikãzãñij mã / zãstãñete w mñm milowanij: Dakej y yã pñikãzãñij Dtee mñho gsem zachowal / y zupstãwãm w ges ho milowanij.

Jesli j rozkazãnia mote zachowãwãcie bedziefie / zostãñecie w miłości mojej / tak iãkom ta zachowãwãł rozkazãnia Dycã mego / y zostãwãm w miłości iego.

11. Epto wñeç mluwif gsem wãm / aby radoñ mã zupstala w wãs / a radoñ wãñe aby byla naplnñena.

Tomci wãm powiedziãt / aby ono wesele mote w wãs zostalo / a wypeñnito siẽ wesele wãñe.

12. Tetot gesti pñikãzãñij mñ / abyssie se milowali wespõstet / dakej yã milowal gsem wãs.

Toc test mote rozkazãnie / aby scie tedni drugie milowali / tak som iã wãs milowal.

13. Wñisshoç milowanij nad to zadny nemã / neç aby jiwot swõg kdo položil za pñãtely swẽ.

Wicsshy nad temiloscãzaden niema / tedno gdy kto zdrowie swe klãdzie za swe przyiacioly.

14. Wy pñãteli mogi gste / vñinñiteli to cofkoli yã pñikãzugi wãm.

Wy testecie przyiaciele moi / testli / cynic bedziefie to cofkoli wiefis wãm rozkazãnie.

15. Biß wãs nebudu nazh wati Slußeññij / neb Slußeññij nawij coby tñil Pãñgeho. Ale wãs gsem nazwal pñãtely: neb wñeçtñy wñeçtñeç kofli gsem sñisñil od Dtee mñho / zñãmý gsem wãm vñinñil.

Juz wãs dãleç nie bede nazýwal slugãmi / gdyz slugã nie wie co czyni Pãñiego / lecs wãs nazýwãlem przyiacioly / do to wñyshfo com sñysñal od Dycã mego / osnãý mufem wãm.

16 לא הנני מנתן ג
ביתונני אלא מנתן
ביתכון וסמיתכון דאף
אנתון תאלון מיתון ב
באנני ובאנתון יקוון
דכל דתשאלון לאנני בשמי
נמל לבון:

*Voi non habete eletto me, ma io ho
eletti voi: et homini ordinati accioche voi
amiate, et apportiate del frutto, et il vo-
stro frutto sia permanente: et fine che cio
che voi domandate al Padre nel nome
mio, egli v'elo dia.*

17 הלו מפקד אנני לבון
דתיבון חד לחד:

*Queste cose vi comando, et fine che
voi v'amiate l'un l'altro.*

18 וואו עלמא סנא לבון
דעו דקדמיתון לי סנא:

*Se il mondo v'ha in odio, sappiate
che egli ha amato in odio meo prima che
voi.*

19 ואלו מן עלמא ה
הנתון עלמא לרילה כחם
בנא אלא לא הנתון מן
עלמא אנא ציר גביתכון
מן עלמא מטול הנא סנא
לבון עלמא:

*Se voi fusse stati del mondo, il mon-
do amarebbe quel che fusse suo. Dunque
perche voi non sete del mondo, ma io vi
ho eletti del mondo, pero il mondo v'ha in
odio.*

20 צהדומלתא דאנני
אמנת לבון דלית עבדא
דרב מן מנה אן לי דדפו
אה לבון דדפון ואן
מלתי נטרו אף דילכון
נטרון:

*Ricordatevi della parola che io v'ho
detta, Che il servitore non è maggior del
suo patrono. Se essi hanno perseguitato me
perseguitaranno ancor voi: se hanno of-
fesa la mia parola, offesaranno an-
cor la vostra.*

16 אנתם לא בחרתם בי כי
אם אני בחרתי בכם ושמתי
אתכם להלך ולגדול ולעשות
פר' ובדרכים יקום למען כל
אשר תשאלו מן האב בשמי
יתן לכם:

*No me elegistes a vosotros a mi más yo
helegie a vosotros: y os he puesto para que
vays y lleueys fruto: y vuestro fruto permanezca,
para que todo lo que pidierdes del Padre en
mi nombre, el os lo de.*

17 אחת האלה מצוה אני לכם
אשר תאהבו איש את-לעהו:

*Esto os mando, Que os ameyd los vnos a
los otros.*

18 אם ישנא אתכם העולם
דעו כי לפניכם שניאני:

*Si el mundo os aborrece, sabed que a mi me
aborreció antes que a vosotros.*

19 אם מן העולם היתם
וגם העולם אהב את-אשר לו
וכי מן העולם לא הוים כי
אם אני בחרתי בכם מן
העולם על כן שניא אתכם
העולם:

*Si fuerades del mundo, el mundo amaria lo
que es suyo: mas porque no soys del mundo,
antes yo os elegi del mundo, por esso os aborrece el
mundo.*

20 וברו לדבר אשר אני אמרתי
לכם העבד אנני גדול מאדני
אם אתי דדפו וגם אתכם
ידדפו אם את-דברי נצחו וגם
את-דברכם יצרו:

*Acordaos de la palabra que yo os he
dicho, No os el siervo mayor que su Sennor. Si
a mi me han perseguido, tambien a vosotros
perseguiran: si han guardado mi palabra, tam-
bien guardarán la vuestra.*

16. Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξατε,
ἀλλ' ἐγὼ ἐξελέξαμην ὑμᾶς, καὶ
ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπακούητε
καὶ καρπὸν φέρετε, καὶ ὁ καρπὸς
ὑμῶν μὴ ἔσται ἵνα ὁ, πᾶσι αἰτήσῃτε τὸ
πάντοτε ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῶ ὑ-
μῖν.

*Ce n'est point vous qui m'avez esleu,
mais c'est moi qui vous ai esleus, & qui
vous ai establis: afin que vous aliez, &
apportiez fruit, & que vostre fruit soit
permanent: a celle fin que tout ce que
vous demanderez au Pere en mon nom,
il le vous donne.*

17. Ταῦτα ἐστὶν αἱ ἐντολαὶ ὑμῶν, ἵνα
ἀγαπήτε ἀλλήλους.

*Je vous commande ces choses, afin
que vous vous aimiez l'un l'autre.*

18. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισοῖ, γινώ-
σκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μι-
σώσκει.

*Si le monde vous a en haine, sachez
qu'il m'a eu en haine premier que vous.*

19. Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος
ἀγαπᾶ τοὺς ἐκ τοῦ κόσμου ἐστῆς ἐν τῷ
κόσμῳ ὡς ἐγώ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελέξα-
μην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο
μισοῦ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

*Si vous eussiez esté du monde, le mon-
de aimeroit ce qui seroit sien: or pour-
ce que vous n'êtes point du monde, moi
que ie vous ai esleus du monde, pourtāt
le monde vous a en haine.*

20. Μνημονεύετε τῆς λέξεως ἣν ἐγὼ
εἶπον ὑμῖν, ὅτι δὲ ἄλλος μείζων
ἐκ μου ἐστὶν αὐτῶν ἐμὲ ἰδὼν ἐκεῖ, καὶ
ὑμᾶς διώξουσιν ἐπὶ τοῖς λόγοις μου ὃς
ἐτίθειεν, καὶ τὸν ὑμᾶς ποιεῖ τῆς αἰ-
σῆς.

*Ayez souenance de la parole que ie
vous ai dite, Que le serviteur n'est point
plus grand que son maître. s'ils m'ont
persecuté, aussi vous persecuteront-ils:
s'ils ont gardé ma parole, aussi garde-
ront-ils la vostre.*

CAP. XV.

16. Non vos me elegistis: sed ego elegi vos, & posui vos ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vestri maneat: ut quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis.

Ic haue not chosē me; but I haue chosē you: and ordeined you: that yee goe and bring forth fruite; and that your fruite remaine; that whateuer ye shall aske of the Father in my Name; he may giue it you.

17. Hæc mando vobis, ut diligatis invicem.

These things I commande you: that yee loue one another.

18. Si mundus vos odit: scitote quia me priorem vobis odio habuit.

If the worlde hate you; ye know that it hated me before you.

19. Si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligeret, quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.

If ye were of the worlde; the worlde would loue his owne: but because ye are not of the worlde; but I haue chosē you out of the worlde; therefore the worlde hateth you.

20. Memento sermonis mei quem ego dixi vobis, Non est servus maior domino suo. Si me persecuti sunt: & vos persequentur, si sermonem meum servauerunt: & vestrum servabunt.

Remember the worde that I saide vnto you: The seruāt is not greater then his master. If they haue persecuted me; they will persecute you also: if they haue kept my word; they will also keepe yours.

Das XV. Capitel.

16. Ihr habt mich nicht erwählt sondern ich habe euch erwählt / vñnd gesetzt / daß ihr hingehet vñnd Frucht bringet / vñnd euer Frucht bleibe / auff daß / so ihr den Vater bittet in meinem Namen / daß ers euch gebe.

I haue icke vduale mig; Men ieg vduale eder / or sette eder; At i stulle gaabott oc bare Frucht; (oc eders Frucht bliffue;) Paa det om i bede Faderen om noget i mitē Naffin; at hand stal giffue eder det.

17. Das gebiete ich euch / daß ihr euch vntereinander liebet.

Das binder ieg eder / at i stulle eisse huer andre.

18. So euch die Welt hasset / so wisset / daß sie mich vor euch gehasset hat.

Der som Verden hader eder / Da stulle i vide / at hun hadede mig for end eder.

19. Veret ihr von der Welt, so hette die Welt das ire lieb. Die weil jr aber nicht von der Welt seht / sondern ich habe euch von der Welt erwählt / darumb hasset euch die Welt.

Paaret aff Verden / da eisse Verden der hende til; harde Ibi at effterdi i ere icke aff Verden; men ieg vduale eder aff Verden; Der saare hader Verden eder.

20. Gedendet an mein Wort / daß ich euch gesaget habe / Der Knecht ist nicht grösser den sein Herr. Haben sie mich verfolget / sie werden euch auch verfolgen. Haben sie mein Wort gehalten / so werden sie euers auch halten.

Tencker paa mit ord / at ieg sagde eder; Suender icke storre end hads Herre. Forsulde de mig; de stulle oc forfolge eder. Hulde de mit ord; da stulle de oc holde eders.

Kapitola XV.

16. Dewy gste mne wywoli: li / ale nã gsem wãs wywoli: a posiwil sem wãs abyssie sli / a wstet pñnesti a wstet wãs aby zãstet / aby zãabyssie keli prosiłi. Dtec we Gmēna mēm / dal wãm.

Wie wistē mnte obrali / Alē m ia obrat was / posihānowilēm was / abyssie sli y przyniesliōs woc / a i by awoc wãs rrowat / i oc folwial byssie prosiłi o byca w unte moie / seby wãm dāl.

17. To pñsazugi wãm / abyssie semilowali wespolē.

Thoc wãm powiedam abyssie c spolecnie milowali.

18. Pakli wãs Swēt nēnã widij / wstet / Jēt gēst mne prwē nēz wãs w nēnãwisi mēl.

Jestli cē wãs swiāt mã w mte nawiści / wiecie jēt y mte pierz w pēniat w nēnãwisci.

19. Byssie byli; Swēta Swēt coz gēst geho milowali by: Jē pak negst; Swēta / ale nã; swēta wywoli gsem wãs / protoz wãs Swēt nēnãwidij.

Byssie byli; swiātã; ted by swiāt tho co iest iego milowal / lec i cē mte sa; swiātã; a i am was wybral; swiātã; y dia tegoz was swiāt mã w nēnãwisci.

20. Pamatugte na mau fē / kterav gsem nã mluwil wãm / Neništ Glužebništ wstet nēzli Pãn geho. Denēwãz gšau se mñē protiwili / y wãm se protiwiti budau: Gēstliže gšau fē mau zachowali / y wãssy zachowãwati budau.

Wspomniłē nã słowã kterem sã wãm powieđiał / Wie testli sługã wiecšy mĩ Pãn iego / testli jē mntē pręśladowãli / y wãssci pręśladowã; beda; a i cšlē słowã mē zachowywãli / y wãssci zachowywãc beda.

טו

21. אֵלֶּיךָ הָלֹךְ בְּלִיזָה
יַעֲבֹדוּ בְּכֹחַ מִטְוֵל שְׂמִי
דִּלִּי הָלֹךְ יִדְעוּ לְמוֹ
דְּשִׁדְרָתִי :

*Ma tutte queste cose si faranno per
cagion del mio nome: perché non han-
no conosciuto colui che m'ha mandato.*

22. אֵלֶּיךָ אֵלֶּיךָ לֹא אֶתִּיר
מִלֵּלֶת צִדְקָתוֹ לִית בְּנִי
לִהְיוֹת בְּסִימָה חֲשָׂא דִּין לִית
אֶלְתָּא אֶל אֶתְּ בְּסִימָהוֹן :

*Se io non fossi venuto, e non havessi
parlato loro, non haberebbono peccato al-
cuno: ma hora non hanno scusa veruna
del lor peccato.*

23. מִי דִּלִּי סָנֵא אֶתְּ לֹאֲבִי
דְּנִי :

Chiedia me, ed amio Padre ancora.

24. נִאֲלֵךְ אֶבְרָהָ לֹא אֶבְרָהָ
דְּצִדְקָתוֹ אֶבְרָהָ דְּנִי אֶבְרָהָ
אֶבְרָהָ לֹא אֶבְרָהָ לִית הֵנָּה
לִהְיוֹת בְּסִימָה חֲשָׂא דִּין
נִינִי נִסְטֵי אֶתְּ לִי נִאֲלֵךְ
דְּנִי :

*Se io non havessi fatto tra loro di quel-
le opere che nessun altro ha fatte, non ha-
verebben peccato: ma hora l'hanno ve-
dute, e hanno odiato e me e mio Padre.*

25. דִּתְחַמְלֵה מִלְּתֵךְ
דְּפִתְחֵה בְּמִסְחָהוֹן
דְּסִנְאוֹתֵי מִינִי :

*Ma questo è, accioche l'adempia la
parola che è scritta ne la Ley loro, cioè:
Egli m'hauno odiato in odio senza ca-
gione.*

26. מִיָּה דִּין דְּאֶתְּ לֹא
פִּתְחֵה לִי דְּנִי
מִשְׁפֵּר אֶתְּ לִבּוֹ מִן לִית
אֲבִי רִנָּה דְּשִׁדְרָהוֹ דִּין דְּמִן
לִי אֲבִי נִפְךָ דִּין דְּסִדְרָה
עָלֵי :

*Ma quando sarà venuto il Consola-
tore, il quale io vi mandavo dal Padre, lo
Spirito vero de la Verdad che procede dal
Padre, egli renderà testimonianza di
me.*

27. אֶתְּ אֶתְּ סִדְרָהוֹ
אֶתְּ דִּין שִׁדְרָהוֹ עֲבִי
אֶתְּ :

*E voi ancora me renderete testimo-
nio, conciosia che sin da principio so-
co effo me.*

טו

21. אֵבֶל אֶתְּ-כָּל הַאֲלֵה יַעֲשֻׂהוּ
לָכֶם בְּעֵבֹד שְׂמִי כִי אֲנִים
יִדְעִים אוֹתוֹ אֲשֶׁר שְׁלַחְנִי :

Mas todo esto os haran por causa de mi
nombre porque no conocen a quien me ha embi-
ado.

22. אֵם לֹא בִּאֲתִי וּדְבַרְתִּי
אֲלֵיכֶם חֲטָאָה לֹא הִתְחֵה לָכֶם
נִעַת לֹא יֵשׁ לָכֶם עֲלֵיכֶם
לְהִתְעַלֵּל עַל־רַשְׁעֵתֶם :

Si no viiera venido, ni les viiera hablado
no tuvieran peccado. mas agora no tienen excusa-
cion de su peccado.

23. כָּל־מִשְׁנֵאִי מִשְׁנֵאִי אֲבִי
דִּין :

Elque me aborrece, tambien a mi Padre
aborrece.

24. אֵם אֶתְּ-מִסְעֵלוֹת לֹא
עֲשִׂיתִי בָכֶם אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ
אֲחֵר לֹא עָשָׂה חֲטָאָה אֵינְנָה לָכֶם
נִעַתָה דָּאוֹ וְשִׁנְאוֹתִי וְאֶתְּ אֲבִי :

Si no vuiesse hecho entre ellos obras quales
ninguno otro ha hecho, no tendrian peccado:
mas agora y han las visto, y aborrecen a mi, y a mi
Padre.

25. אֵבֶל אֲשֶׁר יִמְלֵא וְעֵבֹד
הַגִּבְתָּב בְּחוֹדָתָם וְשִׁנְאוֹת חֲמִים
שְׁנִאוֹתִי :

Mas para que se cumpla la palabra, que esta
escrita en su Ley, que sin causa me aborrecieron:

26. וְכִּי אֲשֶׁר יָבוֹא הַמְּנַחֵם אֲשֶׁר
אֲנִי אֶשְׁלַח לָכֶם מֵאֲבִי אֵת
רוּחַ אֱמֶת אֲשֶׁר מִן הָאֲבִי יֵצֵא
הוּא יַעֲיֵד עָלַי :

Empero quando viniere aquel Consolador,
el qual yo os embiare del Padre, el Espiritu de
Verdad, el qual procede del Padre, el dará testi-
monio de mi.

27. וְגַם אֲנִים תַּעֲיִדוּן כִּי
מִרְאשִׁית הָיִיתִם עִמִּי :

Y vosotros dareys testimonio porque estays
conmigo desde el principio.

טו

21. 'Αλλὰ πάντες πάλαι τοῦ ὀνόματός μου εἰδότες τὸν πατέρα μου, ἐν ᾧ οὐκ εἶδαν τὸν πέμψαντά με.

Mais ils vous feroient toutes ces choses à cause de mon Nom: pource qu'ils ne cognoissent point celui qui m'a en-
voyé.

22. Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐ-
τοῖς, ἁμαρτῶν οὐκ ἔρχον· καὶ ὁ
πατήρ οὐκ ἔγνω ἐν τῇ ἁ-
μαρτίᾳ αὐτῶν.

Si ie ne fusse venu & n'eusse parlé
à eux, ils n'auroient point de peché:
mais maintenant ils n'ont point d'ex-
cuse de leur peche.

23. Ὁ μὲν μισῶν, καὶ τὸν πατέρα
ἐμὸν μισεῖ.

Qui m'a en haine, a aussi en haine
mon pere.

24. Εἰ πὲρ ἔργα μὴ ἐποίησαι ἐν αὐ-
τοῖς ἅ ὅτις ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς, ἁ-
μαρτῶν οὐκ ἔρχον· καὶ ἡ πα-
τήρ, ὁ μισήσας καὶ ἐμὲ καὶ
τὸν πατέρα μου.

Si ie n'eusse fait entr'eux les œuvres
que nul autre n'a faites, ils n'auroient
point de peche: mais maintenant ils
ont veues, & ont eu en haine & moi &
mon Pere.

25. Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος
ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐ-
τῶν, ὅτι αἰσίουσιν με δι' ἔργου.

Mais c'est afin que soit accomplie
la parole qui est écrite en leur Loy, di-
sant, Ils m'ont eu en haine sans cause.

26. Ὅταν ᾖ ἐλθὼν ὁ ἁγίος, ὃν ἐγὼ
πέμψω πρὸς ὑμᾶς, ὃς ἐστὶν
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ἐκ
ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖ
μαρτυρήσεται ἐνὶ ὑμῶν.

Mais quand le Consolateur sera ve-
nu, lequel ie vous enuoyerai de par mō
pere, il auoir l'Esprit de verite, qui pro-
cede de mon pere, cestui-là témoignera
ra de moi.

27. Καὶ ὑμεῖς ᾖ μαρτυροῦντες, ὅτι
ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστέ.

Et vous aussi en témoignerez: car
vous estes des le commencement avec
moy.

CAP. XV.

21. Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meū: quia nesciunt eum qui misit me.

But al these things will they do vns to you for my names sake: because they haue not knowen him that sent me.

22. Si non venissem, & locutus fuissẽm eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo.

If I had not come and spoken vnto them: they should not haue had sinne: but now haue they no close for their sinne.

23. Qui me odit, & Patrem meum odit.

He that hateth me / hateth my Father also.

24. Si opera non fecissem in eis quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent, nunc autem & viderunt, & oderunt, & me, & Patrem meum.

If I had not done werkes among them which none other man did: they had not had sinne: but now haue they both seene / and haue hated both me and my Father.

25. Sed ut adimpleatur sermo qui in Lege eorum scriptus est, Quia odio habuerunt me gratis.

But it is that the word might be fulfilled: that is written in their Lawe: They hated me without a cause.

26. Cum autem venerit Paracletus, quem ego mitto vobis à Patre, spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me.

But when the Comforter shall come: whome I will send vnto you from the Father: even the Spirit of truth: which proceedeth of the Father: he shall testifie of me.

27. Et vos testimonium perhibebitis: quia ab initio mecum estis.

And ye shall witness also: because ye haue bene with me from the beginning.

Das XV. Capitel.

21. Aber das alles werden sie euch thun / vmb meines Namens willen / Denn sie kennen den nicht / der mich gesandt hat.

Men alt der skulle de gøre eder / for mit Naamn styld / Thi ar de kendet de Den / som ieg vdsende.

22. Wenn ich nicht kommen were / vnd hette es ihnen gesaget / so hetten sie keine Sünde. Nun aber können sie nichts fürwenden / ihre Sünde zu entschuldigen.

Der som ieg vaare icke kommen / oc haffde sagd dem det / da haffde de ingen synd. Men nu kunde de intet finde paa / at aarsage deris synd mer.

23. Wer mich hasset / der hasset auch meinen Vater.

Huo mig hader / hand hader oc min Fader.

24. Hette ich nicht die Werck gethan vnter ihnen / die kein ander gethan hat / so hetten sie keine Sünde. Nun aber haben sie es gesehen / vnd hassen doch beyde mich vnd meinen Vater.

Haffde ieg icke gjort de Gerninger iblant dem / som ingen anden haffuer gjort / da haffde de ingen synd. Men nu haffue de der seet / De hade dog baade mig oc min Fader.

25. Doch daß erfüllet werde der Spruch in irem Geseze geschrieben: Sie hassen mich ohne vrsache.

Dog at det Ord vroec befereffuit i deris Low skal fuldkommis / De hade mig vden aarsage.

26. Wenn aber der Tröster kommen wirdt / welchen ich euch senden werde vom Vater / der Geist der Wahrheit / der vom Vater ausgehet / der wird zeugen von mir.

Naar Treesteren kommer / hvilken ieg skal sende eder fra Faderen / sandheds Aand / som vdgaaer fra Faderen / hand skal vidne om mig.

27. Vnd ihr werdet auch zeugen / denn ihr seht von anfang bey mir gewesen.

De i skulle oesaa vidne / Thi ar i haffuer veret hos mig aff begyndelsen.

Kapitola XV.

21. Alle toto mfecto vlinij wam / pro Omno me / neb nejnagij toho ktrajj mne postal.

Mei wam tho mfecto czynie beda dla smienis mego / bo nie znal onego ktrajj mne postal.

22. Wych byl neptiffel a ne mluvil jim hrjichu by nemeli / ale nynj wmluvy noma: gij hrjichu sweho.

Wyche byl neptivybedl a ne powiedal im nic meloby grzechu: leci teraz nie mla: czynby siemy wiec: grzechu swego.

23. Kdoz mne nenawidij / y Dieti mho nenawidij.

Kdo mne ma w mienawisti / ma y Dyca mego w uienawisti.

24. Wych skutky nečinil mezi nimi / ktrajj gest jdnj giny nečinil / hrjichu by nemeli. Ale nynj gsau wideli / y ne nawideli mne y Diete mho.

Wy byl miedzyniml thych spraw nie czynil ktrajj haden nie czynil / nie meliby grzechu: leci teraz widzieli / a miedl nie ryko mne w mienawisti ale tej y Dyca mego.

25. Ale aby se naplnila ke ktrajj w jaloně gegich naplna: na gest / Jew nenawisti meli mne darimo.

Ale se to dlete aby se wypl: nilo slowo ktore jest w jalone ich naplnano / Meli mne slusite w mienawisti.

26. Kdyz pŕijde Dŕŕitel ktrajj na possli wam od Dŕce duchu prawdy / ktrajj od Dŕce pochajj / tenk swedectwj wy dawati bude o mně.

A tak goyc przystyje poctegys: ciel / ktore: ja wam posle od Dyca. Duch on prawdy ktore od Dyca pochodzi / oncio mae da swiadectwo.

27. Wy swedectwj wydawati budete / nebo od potaku fennau gŕie.

Wy tej da cie swiadectwo / bo ze mna testesacie od potaku.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Σ .

1 הליו מללת עמכון ולא תתפסלו :

Te si ha dette queste cose, à fin che voi non vi scandalizate.

2 יפקדון צירי מן פגושתהון ותאמא שעתא דכל דיקטולכון יסבר דקורבנא מקרב לאלהא :

Esse si scandalizanno da le sinagoge: non si scienno il tempo che chiunque s'ammazzarà, si penserà far servizio à Dio.

3 והליו יעבדון מטול ולא ידעו ולא לאבי ולא לי :

Et queste cose si faranno, perche non hanno conosciuto ne al Padre ne me.

4 הליו מללת עמכון דמא דאתא עדתהון תעבדון אבין דאמא אמרת לכון הליו דין מן קדים לא אמרת לכון דעמכון תיות :

Mais si ha parlate queste cose, accio che quando l'hora sera venuta, voi ne ricordati, che si se l'ha dette: e non s'ha dette queste cose da principio: parache io ero conosco voi.

5 השא דין אול אבא לי לות מן דשורני ולא אבא מוכון משאל לי לאבא אול אבא :

Ma hora io me me so à colui che m'ha mandato: e nium di voi mi domanda, Dónde vai tu?

6 אמרת לכון ציר הליו ואמרת פרויחא ומללת לכתכון :

Ma perche io s'ha dette queste cose, la tristezza ha ripieno il cuer vostro.

7 אלא אנא שרדא אמר אנא לכון ופקח לכון דאנא אול אן ציר אנא לא אול אנא פקח לכון לא אתא לותכון אן דין אול אשדדיוהי לותכון :

Ma io si dico la Verità, egli è bene per voi che io me ne vada: perche se io non vo, il Consolatore non verria à voi: e se io vo, ve lo manderò.

1 ואת האלה דברתי לכם פרויחא :

Estas cosas os he hablado, para que no os escandalizeys.

2 מעדכון ישליכו אתכם וגם באת העת אשר כל תהרג אתכם יחשב להקריב קרבן לאלהים :

Echarosha de las Synogas: antes la hora viene, quando qualquiera que os matare, pensará que haze seruicio à Dios.

3 ואת האלה יעשו לכם פרויחא לא ידעו את האב ולא אותי :

Y estas cosas os haran, porque no conocen al Padre ni à mi.

4 לכן דברתי אליכם את האלה אשר אים תבוא העת תזכרו למו כי אני אמרתי לכם ואת האלה מראשית לא אמרתי לכם כי עמכם הייתי :

Mas heos dicho esto, para que quando aquel la hora viniere, os acordeys de ello; que yo os lo auia dicho: esto empero no os lo dixi al principio, porque yo estaua con vosotros.

5 ועת הולך אנכי אל אשר שלחני ואיש ממכם לא שאל לי אנה הולך אמת :

Mas agora voy à que me embió, y ninguno de vosotros me pregunta, Dónde vas?

6 אבל פרויחא את האלה דברתי אליכם וימלא לבבכם באבל :

Antes porque os he hablado estas cosas, tristeza ha henchido vuestro coraçon.

7 אני אני את האמת מדבר אליכם מועיל לכם אשר אני הולך ואים אני הולך וגם תמנחם לא יבוא אליכם ואים אהלך אשלחני אליכם :

Empero yo os digo la verdad, que os es necessario que yo vaya, porque si yo no fuese, el Consolador no vendria à vosotros: mas si yo fuere, embiaros lo he.

Ταυτε λαλάηκα υμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.

Je vous ai dit ces choses, afin que vous ne soyéz point scandalisés.

2. Ἀποσυγγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· αἱ δὲ ἐρχομαι ὥρα, ὅτε πᾶς ὁ δόσικτις ὑμῶν, δόξῃ λατρεῖν αὐτοσφύρει τῷ θῷ.

Ils vous chasseront hors des synagogues: mesme le temps vient que quiconque vous fera mourir, cuidera faire seruice à Dieu.

3. Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐγνώκατε τὸν πατέρα, ὃς ἐγώ μιν.

Et vous feront ces choses, pourtant qu'ils n'ont cognu le Pere ne moi,

4. Ἀλλὰ ταῦτα λαλάηκα ὑμῖν, ἵνα ἔσται ἐλθὼν ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτοῦ, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα τῷ ὕμνῳ ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μὲν ὑμῶν ἤμην.

Mais ie vous ai dit ces choses, afin que quand s'heure sera venue, il vous souuigne que ie les vous ai dites: trouvez-fois ie ne vous ai point dit ces choses des le commencement, pource que i'eltoye avec vous.

5. Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδὲς ἐξ ὑμῶν ἐρωτά με, πῶς ὑπάγω.

Et maintenant ie m'en vai à celui qui m'a enuoyé, & personne de vous ne me demande, Où vas tu?

6. Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λαλάηκα ὑμῖν, ἡ λύπη περιστήρικας ὑμῶν τὴν καρδίαν.

Mais pource que ie vous ai dit ces choses, tristesse a rempli vostre cœur,

7. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παρακλητὴς οὐκ ἐλθὼσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ ἀπέλθω, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

Toutesfois ie vous di la verité, il vous est expédient que ie m'en aille: car si ie ne m'en vai, le Consolateur ne viendra point à vous: & si ie m'en vai ie le vous enuoyerai,

CAP. XVI.

Hæc locutus sum vobis,
ut non scandalizemini.

These things have I said unto you / that ye should not be offended.

2. Absque synagogis facient vos, sed venit hora, ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.

They shall excommunicate you: yea / the time shall come, / that whosoever killeth you / will thinke that he doeth God service.

3. Et hæc facient vobis: quia non noverunt Patrem, neque me.

And these things will they doe unto you: because they know not the Father / nor me.

4. Sed hæc locutus sum vobis: ut cum venerit hora, coram reminiscamini, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram.

But these things have I tolde you / that when the houre shall come / ye may remember / that I tolde you this. And these things saide I not unto you from the beginning / because I was with you.

5. Et nunc vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, Quo vadis?

But now I go my way to him that sent me: and none of you asketh me / Whither goest thou?

6. Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum.

But because I have said these things unto you / your hearts are full of sorrow.

7. Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam, si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.

Yet I tell you the truth / It is expedient for you that I goe away: for if I goe not away / the Comforter will not come unto you: but if I departed / I will send him unto you.

Das XVI. Capitel.

Solchs hab ich zu euch geredt / daß ihr euch nicht ergert.

Dere haffuer teg raleet til eder / at i skulle / icke forargis

2. Sie werden euch inn den Bann thun. Es kompt aber die Zeit / daß / wer euch tödtet / wirdt meinen / er thure Gott einen dienst daran.

De skulle sette edert Bann. De den tid skal komme / at / hvo som thielslar eder / skal mene / hand got Gud en Tieniste der mer.

3. Vnd solches werden sie euch darumb thun / daß sie weder meinen Vater noch mich erkennen.

De saadant skulle de der saare gøre eder / at de huer erkenfende min / fader oc ey mig.

4. Aber solches hab ich zu euch geredt / auff daß / wenn die Zeit kommen wirdt / daß ihr daran gedendet / daß ichs euch gesagt habe. Solches hab ich euch von Anfang nicht gesagt / dem ich war bey euch.

Men ieg haffuer raleet derre til eder / paa det / at naa den tid kommer / i skulle tencke der paa / at ieg sagde eder det. De ieg sagde eder icke saadant aff begyndelsen / thi ieg vaar hos eder.

5. Nun aber gehe ich hin zu dem / der mich gesandt hat / vnd niemand vnter euch fraget mich / wo gehest du hin?

De nu gaar ieg hen til den som mig vdsende / or ingen aff eder spør mig at / hvort gaar du hen?

6. Sondern dietweil ich solches zu euch geredt habe / ist euer Herz voll traurens worden.

Men fordi at ieg ralede derre til eder / da er deris Hjerre forgefult.

7. Aber ich sage euch die Wahrheit / Es ist euch gut / daß ich hingehe. Den so ich nicht hingehe / so kommet der Tröster nicht zu euch. So ich aber gehe / wil ich ihn zu euch senden.

Men ieg siger eder sandhed / Der er eder gaar / at ieg gaar bort. Thi at gaar ieg icke bort / da kommer Trøsteren icke til eder. Men gaar ieg bort / da vil ieg sende hannem til eder.

Capitola XVI.

Dies wile ich mit euch reden / daß / ihr nicht erschrocken seid.

Om i væm poveredjial dybske sene overgaa.

2. Wen; Ob; wyjenau was Alepfigdet hodina / je kašdy kooj was zabige / domni / wati se bude / jeby tym Bohu slaužil.

Bedat was ruffat; bo jntic / or wsem przydzie czas / gdy weſſet / Frhory was zhorat; beoſie / mne / mac beoſie je czyni chwale Bogu.

3. A toz vlinij wam proto / nebnaznati Dze ani mne.

A toz wam czynic beda / i; nie znali Dze ani mne.

4. Ale toz wile ich mit euch reden / daß / wenn die Zeit kommen wirdt / daß ihr daran gedendet / daß ichs euch gesagt habe. Solches hab ich euch von Anfang nicht gesagt / dem ich war bey euch.

Aleniet to wam powiedzial / dybske gdy czas ten przydzie / wſpomniat / na to zjem ja powiedzial wam / A toz wile ich mit euch reden / wam / paa / bo i; was mi byl.

5. Alenynij gdu nym / ktes rſz mne poslal / a jadyj was neptia se mne / kdes goſe.

Kes teraz odchadz do onego Frory mne poslal / y nie pyta mne / jaden; was do kdes idz.

6. Ale je toz wile ich mit euch reden / daß / wenn die Zeit kommen wirdt / daß ihr daran gedendet / daß ichs euch gesagt habe. Solches hab ich euch von Anfang nicht gesagt / dem ich war bey euch.

A toz wam powiedzial / at / smatel napelnil serce was.

7. A wſſat y; prawdu prawi; wam / je wyſſetne g; wam abych y; odſci. Nebo neodeg; duſi / Dreſſetel neptia; de; wam: a paliſt odegdu / poſli; ho; wam.

Prowiedamci wam prawde / Wam ci to przyrzecino i; ja obaw; se / bo teſtoych nie odſedi / Poies; dyiel omie przydzie do was / ale i; i; pojde; poſle go do was.

9 וּמֵאָה דְּאֵתָא הוּא יְכַסְיוּהוּ
לְעֵלְמָא עַל חֲסִיתָא וְעַל
נְדִיקוּתָא וְעַל דִּינָא :

*E quando effo far à venuto, consun-
cerà il mondo di peccato, e di giustitia, e
di giudicio.*

9 עַל חֲסִיתָא וְעַל מֵ
נְדִיקוּתָא בִּי :

*Di peccato, perciocche non credemo in
me.*

10 עַל נְדִיקוּתָא דִּין
דְּלִית אֲנִי אֶל אָבִי וְעַל
תּוֹב דִּין אֲנִי לִי :

*Di giustitia, perciocche io me ne so al
Padre, e non mi vedete pro.*

11 עַל דִּינָא דִּין דְּאֵתָא
דְּעֵלְמָא הָא דִּין הוּא :

*Edi giudicio, perciocche il principe di
questo mondo è stato giudicato.*

12 תּוֹב סְגִי אִירָא לִי
לְמֵאמֵר לְכֹן אֶלָּא לִי
מִשְׁכְּבִין אֲנִי לְמֵאמֵר
הָא :

*Io ho ancora molte cose da dirvi, ma
voi non potete portarle hora.*

13 מֵאָה דְּאֵתָא דִּין דִּינָא
דְּשִׁרְרָא הוּא יְבַרְכֵּן בְּכֵלָּה
שְׂרָא לִי אִירָא מִן
רְעִין נְפִשָׁה אֶלָּא כֹּל
דְּנִשְׁמַע הוּא יְמַלֵּל
נְצִיתָא יוֹדְעֵן :

*Ma quando colui sarà venuto, cioè,
lo Spirito de la Verdad, egli se condurrà in
ogni Verdad: perciocche non parlerà de se
stesso, ma dirà tutto ciò ch'egli ha uo-
duto: et annunzierà le cose à venire.*

14 הוּא יְשַׁבְּחֵנִי מְטוֹל דִּמְיוֹ
דִּילִי נִסָּב :

*Effo mi glorificarà, perciocche pigliarà
del mio, & annunzierà alio à voi.*

15 כֹּל מִדָּם דְּאִית לְאֲבִי
דִּילִי הוּא מְטוֹל דִּמְיוֹ אֲמַרְתָּ
לְכֹן דִּמְיוֹ דִּילִי נִסָּב
נְחִיבִין :

*Tutto ciò che ha il Padre è mio: per
questo & ho detto ch'ei pigliarà del mio, e
ve l'annunzierà:*

8 וּבְבוֹא יוֹכִיחַ אֶת-הָעוֹלָם
עַל-חַטָּאתָהּ וְעַל-הַצְדָּקָה וְעַל-
הַמָּשָׁפָּט :

*Y quando el viniere, redarguyra al mundo de
peccado, y de justicia, y de juyzio.*

9 עַל-חַטָּאתָה כִּי אֵינִם מֵאֱמִינִים
בִּי :

*De peccado ciertamente, porquanto nu cre-
en en mí.*

10 וְעַל-הַצְדָּקָה כִּי אֶל-אָבִי
הוֹלֵךְ אֲנִי וְעוֹד לֹא יֵדְאוּנִי :

*Y de justicia, porquanto voy al Padre, y no
me vereys mas.*

11 וְעַל-הַמָּשָׁפָּט כִּי נִשְׂיָא
הָעוֹלָם הוּא נִשְׁפָּט :

*Mas de juyzio, porquanto el Principe de este
mundo ya es juzgado.*

12 עוֹד רַבּוֹת הֵיךְ לִי לְדַבֵּר
אֲלֵיכֶם כִּי-אֵם עֲתָה לֹא תוֹכְלוּ
לִשְׁמָע :

*Aun tengo muchas cosas que deziros, mas
aora no las podeys lleuar.*

13 וּבְבוֹא רוּחַ הָאֱמֶת יוֹלִיךְ
אֶתְכֶם בְּכֹל-אֱמֶת כִּי לֹא
יְדַבֵּר מִנְפֶשׁוֹ כִּי אֵם כָּל-אִשָּׁר
יִשְׁמַע יְדַבֵּר וְאֶת-תְּאֻתֵּיהֶם
לְאֲחֹר יֵגִיד לְכֶם :

*Mas quando viniere aquel Espiritu de Ver-
dad, el os guiara à toda verdad, porqueno habla-
rà de si mismo mas todo loque oyere hablarà : y
las cosas que han de venir os hara saber.*

14 הוּא יִאֲדִיר אֶתִּי כִּי מֵאֵלָּה
אִשָּׁר לִי יִקַּח וְיִדְעֵי לְכֶם :

*El me clarificarà, porque tomarà de mio, y
os lo harà saber.*

15 כֹּל אִשָּׁר לְאָבִי לִי הוּא עַל-
כֵּן אֲמַרְתִּי כִּי מֵאֵלָּה אִשָּׁר לִי
יִקַּח וְיִדְעֵי לְכֶם :

*Todo loque tiene el Padre, mio es por esso
dixe que tomarà de mio y os lo hare saber.*

15.

8. Καὶ ἔλθων ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὸν κόσμον ἐπὶ αἰμασίαις καὶ ἐπὶ οὐρανοῦ καὶ ἐπὶ κρήσεως.

*Et quand cestui-la fera venu, il co-
uaincra le monde de peché, de iustice, &
de iugement.*

9. Περὶ αἰμασίαις μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ.

*De peché, pource qu'ils ne croyent
point en moi,*

10. Περὶ οὐρανοῦ καὶ κρήσεως, ὅτι περὶ τοῦ πατρὸς μου ἔχω αἰσῶν, καὶ ὅτι ἐν Ἰουδαίᾳ με.

*De iustice, pource que ie m'en vai
à mon Pere, & neme verrez plus.*

11. Περὶ τοῦ κρήσεως, ὅτι ὁ ἀρχὸν τοῦ κόσμου τούτου κρινέται.

*De iugement, pource que le prince
de ce monde est iugé.*

12. Ἐτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύναμις βασιλεῖς ἀρεῖν.

*J'ai à vous dire encore plusieurs cho-
ses, mais vous ne les pouvez porter
maintenant.*

13. Ὅταν ᾖ ἔλθῃ ὁ ἄγιος, ὁ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ἐδήξεται ὑμᾶς εἰς πάντα τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀλλ' ὅσα αὐτὸς ἰσχυρὰ λαλήσει, καὶ ταῦτα ἔρχονται ἀναγγελεῖν ὑμῖν.

*Mais quand cestui-la fera venu, af-
fauoir l'Esprit de verité, il vous condui-
ra en toute verité: car il ne parlera point
de par soi meisme: mais il dira tout ce
qu'il aura ouï: & vous annoncera les
choies à venir.*

14. Ἐκὼς ἐμὲ δοξάζει, ὅτι ὁ πατὴρ ἐμὸς λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

*Cestui-la me glorifiera: car il pre-
dra du mien, & le vous annoncera.*

15. Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ, ἐμένα ἐστίν. ὧς τὸ πρὸς ἐμοί, ὅτι ὁ πατὴρ ἐμὸς λαμβάνει, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

*Tout ce qu'a mon Pere, est mien:
pourtant ai-je dit, qu'il prendra du mien,
& le vous annoncera.*

CAP. XVI.

8. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio.

And when he is come / he will repro-
ue the worlde of sinne / and of righteous-
nesse / & of iudgement.

9. De peccato quidem: quia non crediderunt in me.

Of sinne / because they beleue not
in me.

10. De iustitia verò: quia ad Patrem vado, & iam non videbitis me.

Of righteousness / because I go to my
Father / and ye shall see me no more.

11. De iudicio autem: quia princeps huius mundi iam iudicatus est.

Of iudgement / because the prince of
this worlde is iudged.

12. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modò.

I haue yet many things to say vnto
you: but ye can not heare them now.

13. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, non enim loquitur à semetipso: sed quaecunque audiet loquetur, & quaecurrentia sunt annuntiabit vobis.

Howbeit when he is come which is
the Spirit of truth: he will lead you
into all truth: for he shall not speake of
himselfe: but what soeuer he shall heare
of the Father / and he will shewe you
the things to come.

14. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

He shall glorifie me: for he shall re-
ceiue of mine / and shall shew it vnto
you.

15. Omnia quaecunque habet Pater, mea sunt. propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

All things that the Father hath are
mine: therefore saide I that he shall re-
ceiue of mine / and shew it vnto you.

Das XVI. Capitel.

8. Und wenn derselbige kompt / der wird die Welt straffen / vmb die Sünde / vmb die Gerechtigkeit / vnd vmb das Gerichte.

De naar hand kommer / da skal hand straffe Ver-
den / for Synd / for Redserdighed / oc for Dom.

9. Vmb die Sünde / daß sie nicht glauben an mich.

For Synden / at de tro icke paa mig.

10. Vmb die Gerechtigkeit aber / daß ich zum Vater gehe / vnd ihr mich hinfort nicht sehet.

De for Retserdighed / Arteg gaar til Faderen / oc
i see mig icke lenger.

11. Vmb das Gerichte / daß der Fürst diser Welt gerichtet ist.

For Dømmen / at denne Verdens Forste er
dømt.

12. Ich habe euch noch vil zusagen / aber ihr könnet's jetzt nicht tragen.

Jeg haaffuer end nu meget at sige eder / Men i
kunde icke bære det nu.

13. Wenn aber jener der Geist der Wahrheit kommen wirdt / der wirdt euch in alle Wahrheit leiten. Denn er wirdt nicht von ihm selber reden / sondern was er hören wirdt / das wirdt er reden / vnd was zukünftig ist / wirdt er euch verkündigen.

Men naar den Sandheds Anden kommer
den skal lede eder i al Sandhed. Thi hand skal icke
tale aff sig self / men huad hand horer / der skal hand
tale / oc huad tilkomendis er / skal hand forkynde
eder.

14. Derselbige wird mich verklaren / Denn von dem meinen wirdt er sagen / vnd euch verkündigen.

Den samme skal forklare mig / thi hand skal sa-
ge der aff mig / oc forkynde eder.

15. Alles was der Vater hat / das ist mein / darumb habe ich gesaget / Er wirdt von dem meinen nemen / vnd euch verkündigen.

Alt huad Faderen haaffuer / der er mig / Der faa-
re sagde ieg / Hand skal sige der aff mig / oc forkynde
eder.

Kapitola XVI.

8. Alsdz přijde / onk tresta-
ti bude Svět / hříchů / & sprá-
vedlnosti / a / soudu.

8dy on tedy přijde / bude
svět Parálávit / hříchů / & sprá-
vedlnosti / a / soudu.

9. Hříchů žagist / je nové-
tj we mne:

Hříchů / i hře v mne žagist
mne.

10. I spravedlnosti pak / je
gduš Dce / a gž potom neo-
žijte mne:

I správedlnosti žagist / i ž do
Dyck odhodat / a tuž mne více
ne vyžijte.

11. I soudu / je kniže toho-
to světa gž jest odsouzeno.

I soudu tej žagist / je kniže tego
světa tuž odsouzen jest.

12. Gžest mnohě věc mām
mluviti vām / ale nemůžte
snést nynj.

Jestec wiele mam co bych
vām mohl / tedno i žtheraz
ne mōžte snést.

13. Ale kdž přijde ten gž
jest duch pravdy / naučt vās
všeliké pravdě. Nebo nebude
mluviti sám od sebe / ale co-
li vstoupí / toť mluviti bude / a
které věc přijmí magj / vř-
stet vām.

Ale kdy přijde on Duch
pravdy / tedyc vās vpravd-
uje v šelika pravdě / bo nie sám
od sebe mohl byti / ale co vstoupí
to povie / a co byti přijmí
lo oznámi vām.

14. Onk mne oslavj / nebo
i mēho vezme / a žvřstet
vām

On k mne vstet / bo mne
mego vezme co vām opovieda
byti.

15. Všeko věc kteréž koli
mā Dce / mē glau. Protož
gsem řek / je i mēho vezme / a
žvřstet vām.

Všetky věc kteréž koli
mā Dce / y vši žgožem povie-
d / i ž mego vezme / co vām
povieda byti.

16 קליל ול— תחונני
ותב קליל ותחונני דאנל
אנאלת אנל:

Vn poco di tempo & voi non mi vedrete: e di nuovo vn poco di tempo & voi mi vedrete percioche io me ne vo al Padre.

17 ואמרו הנו תלמידיו
חד לחד מנא הי הד
האמר לו דקליל ול—
תחונני ותב קליל
ותחונני דאנל אנל
לנת אבי:

Ahora alcuni de sus discipulos dissero: Che è questo ch'egli ti dice? Vn poco di tempo, e voi non mi vedrete: e di nuovo vn poco di tempo, e voi mi vedrete! E quegli altro, Perche io me ne vo al Padre.

18 ואמרו הנו מנא הי
הדא קליל האמר לו
דעיו מנא ממלל:

Dicevano dunque, Che è questo ch'ei dice, Vn poco di tempo i noi non sapiamo quel ch'ei dice.

19 ישוע דין ידע דעיו
היו למשאלותה ואמר
לחיו על הד— דעיו א
אנתי עם הדא דאמרת
לכו דקליל ול— תחונני
ותב קליל ותחונני:

E IESVS conoscendo ch'essi voleuano domandarlo, disse loro, Vos ricercate ce que io vi dico che io ho detto. Vn poco di tempo, e voi non mi vedrete: e di nuovo vn poco di tempo, e voi mi vedrete.

20 אמין אמין אמר אנל
לכו דתבכו איתון
ותאלון ועלמא יחד
ולכו תבכא אל—
בריתכון לדותה ת
תהמ:

In Verità, in Verità io vi dico che voi pianterete, e lamerete, e il mondo si rallegrerà: voi daco si attristarete, ma la vostra tristezza si conuerterà in gioia.

16 בשעה אסתיד פני ממש
ולא תראוני ועוד ברזע קטון
תראוני כי הולך אני אל—
האב:

Aun vn poquito, y no me vereys despues o tra vez vn poquito, y vermeheys: porque yo voy al Padre.

17 ויאמרו תלמידיו איש לרעהו
מה זאת המדבר אלינו בשעה
לא תראוני ועוד ברזע קטון
תראוני וכי הולך אני אל—
האב:

Entonces dixeran algunos de sus Discipulos vnos a otros, Que es esto que nos dize, Aun vn poquito y no me vereys despues? y o tra vez vn poquito, y vermeheys porque yo voy al Padre.

18 ויאמרו זאת מה הוא אשר
אומר הוא בשעה או ברזע לא
ידענו מה מדבר הוא:

Ansique dezian, Que es esto que dize, Vn poquito: no entendemos lo que habla.

19 וידע ישוע כי אבו לשאל
לו ויאמר להם על— זאת
תבקשון איש מרעהו כי
אמרתי בשעה לא תראוני ועוד
ברזע תראוני:

Y conoció IESVS que le querian preguntar, y dixoles, Preguntays entre vosotros de esto que dize, Aun vn poquito, y no me vereys despues: y otra vez vn poquito, y vermeheys.

20 אמן אמן אני אומר לכם
כי תבכו ותתנו אתם והעולם
ישמח ואתם תתאבלו ואבלכם
לשמחה יהפך:

Decierto decierto os digo que vosotros llorareys y lamentareys, y el mundo se alegrará vosotros empero sereys tristes, mas vuestra tristeza será buelta en gozo.

15.

16. Μικροὶ καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, ὁπότε πάλιν μικροὶ καὶ ὄψασθε με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα.

Vn petit de temps, & vous ne me verrez point: & derechef vn petit de temps, & vous me verrez, car ie m'en vai à mon Pere.

17. Εἰς οὗτω ὥς ἃ μαθηταὶ αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, τί ἐστὶ τούτου ὃ λέγει ἡμῖν, μικροὶ καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικροὶ καὶ ὄψασθε με; ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;

Dont quelques vns de ses disciples dirent entr'eux, Qu'est-ce qu'il nous dit, Vn petit de temps, & vous ne me verrez point: & derechef, Vn petit de temps, & vous me verrez? &, Car ie m'en vai à mon Pere.

18. Ἐλεγον οὖν, τί ἐστὶ ὃ λέγει, π' μικροὶ; ὥς ἃ εἰδομένη σὶ λαλοῦ.

Ils disoyent donc, Qu'est-ce qu'il dit, Vn petit de temps? nous ne saurons qu'il dit.

19. Ἐγνων οὖν ὅτι οὗτος ἔτι ἤθελεν αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ ὑπεὶ αὐτοῦ, πρὸς τὰς ζητήσεις αὐτοῦ ἀλλήλους, ὅτι εἶπον, μικροὶ καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικροὶ καὶ ὄψασθε με;

Et Iesus cognoissant qu'ils le vouloyent interroguer, leur dit, Vous demandez entre vous touchant ce que j'ai dit, Vn petit de temps, & vous ne me verrez plus, & derechef, Vn petit de temps, & vous me verrez.

20. Ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλάψετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ ἔτι καὶ σμῆνησθε, ὅτι ἡ πόλις οὗ ἔστιν ἡ λαοποροῦσα, αἷα ἡ λυπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται.

En verité, en verité ie vous di, que vous pleurerez, & lamenterez, & le monde s'effouira: voire que vous serez contristés, mais voire tristesse sera conuercie en loye.

16. Modicum, & iam non videbitis me: & iterum modicum & videbitis me: quia vado ad Patrem.

A litle while / and ye shall not see me: and againe a litle while / and ye shall see me: I go for to my Father.

17. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem, Quid est hoc quod dicit nobis: Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, & quia vado ad Patrem?

Then said some of his disciples among themselves, What is this that he saith unto us / A litle while / and ye shall not see me: and againe a litle while / and ye shall see me: and / For I go to my Father?

18. Dicebant ergo, Quid est hoc, quod dicit, Modicum? nescimus quid loquuntur.

They said therefore, What is this that he saith / A litle while / we knowe not what he saith.

19. Cognovit autem Iesus, quia volebant eum interrogare, & dixit eis, De hoc queritis inter vos, quia dixi, Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me.

Now Iesus knewe that they would aske him / and saide unto thei, Doe ye enquire among your selves / of that I saide / A litle while / and ye shall not see me: and againe / a litle while / and ye shall see me?

20. Amen, amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

Verely / verely I say unto you / that ye shall weepe and lament / and the world shall reioyce: and ye shall sorrowe / but your sorrowe shall be turned to ioy.

16. Ueber ein kleines / so werdet ihr mich nicht sehen / vñnd aber über ein kleines / so werdet ihr mich sehen / denn ich gehe zum Vater.

Om en liden stund / da skulle i icke see mig / oc atter om en liden stund / saa skulle i see mig / thi ieg gaar til Faderen.

17. Da sprachen etliche vñter seinen Jüngern vñtereinander: Was ist das / daß er saget zu vñs / Ueber ein kleines / so werdet ihr mich nicht sehen / vñnd aber über ein kleines / so werdet ihr mich sehen / vñnd daß ich zum Vater gehe?

Da sagde nogle aff hans Disciple til huer andre / Huad er det / at hand siger til oss / Om en liden stund / da skulle i see mig / oc atter om en liden stund / da skulle i see mig / De at ieg gaar til Faderen?

18. Da sprachen sie / was ist das / daß er saget / über ein kleines? Wir wissen nicht was er redet.

Da sage de / At hand siger / Om en liden stund? Vi vide icke huad hand taler.

19. Da mercket Iesus / daß sie ihn fragen wolten / vñnd sprach zu ihnen: Davon fraget ihr vñtereinander / daß ich gesagt habe: Ueber ein kleines so werdet jr mich nicht sehen / vñnd aber über ein kleines so werdet jr mich sehen.

Da merckte Ihesus / at de vilde spørre hannem at / oc hand sagde til dem / Der om spørte iblant huer andre / at ieg sagde / Om en liden stund / da skulle i icke see mig / oc atter om en liden stund / da skulle i see mig.

20. Warlich / warlich / ich sage euch / Ir werdet weinen vñnd heulen / aber die Welt wirdt sich freuen. Ir aber werdet traurig sein / doch euer traurigkeit soll inn Freude verkehret werden.

Sandelige / sandelige / Jeg siger eder / I skulle græde oc hyle / Men Verden skal glæde sig / De i skulle vere bedrøffuede / Dog skal eders bedrøffuelse omuen- dis til glæde.

16. Malicko a gij neozřijte mne / a opět malicko a vřijte mne / neb gdu k Otci.

Málucko á nte vřijte mne / y žáste málucko á vřijte mne / bo tá ide do Oyci.

17. Echdy řekli Mladších geho vespolek: Co gesti to / že nám praví / Malicko a gij ne vřijte mne / a opět malicko / a vřijte mne / neb pá gdu k Otci?

Tedy někteří z zvolenných tego řekli jedni ku druhým: Což to řeč co nám pověda: Málucko á nte vřijte mne / y žáste málucko á vřijte mne / až tá ide do Oyci?

18. Protož pravili / Co gesti to / že nám praví / Malicko? nemůjme co praví.

Imovali: Což mždy to řeč co mowi málucko? nemůjme co pověda.

19. Vpoznal Ježíš / že chtěli otázati ho. V řekl jim: D tom se tážete mezi sebou / že sm řekl / Malicko a neozřijte mne / a opět malicko a vřijte mne:

Poznal tedy Jezus že go pytal chceli / y řekl im: O tym se pyta- cie miedy soba comřekli: Málucko á nte vřijte mne / y žáste málucko á vřijte mne?

20. Bistě gijte pravím vám / že svělti a plakati bude- t: my / ale Svět se bude rado- wati: Wy se budete rmutiti / ale žármutel wás obrátí se wám w radoť.

Žáprawe žáprawe wam po- wiedzám: Wy bedžecie pláče y nářeká / á swět se bude wesel- it. Wy smutni bedžecie / ale smutek wáš wprázdí wam ku radoći.

21. אנתתא מא דילתא
פרתא לה דמסא יומא
דמולדה מא דילתא דין
פרתא לא עתתא אילצתא
מטול חדותא דאתילד
פרתשא בעלמא :

Quando la donna partorisce, ha dolore, percioche è venuta l' hora sua : ma pos ch' el l' ha parvinto al piccol fanciullo, non si ricorda più de l' angoscia per l' allegrezza, e ch' ell' ha che sia nato un huomo al mondo.

22. אף אנתון השא פרתא
לכון חוב דין אחיכון
ויהי : לבכון וחדותכון
לא אנטש נשב מנכון :

Ancor voi dunque haucte ben hora tristezza, ma io vi vedrò di nuovo, e il cuor vostro si rallegera, e nimmo vi torrà la vostra allegrezza.

23. ופרו יומא לי לא
תשאלו מדם אמן אמן
אמר אנתא לכון דכל מדם
דתשאלו לאבי בשמי יתל
לכון :

Et in quel giorno voi non mi domanderete di cosa alcuna. Io verrò, io verrò, & io dico, che tutte le cose che voi domanderete al Padre nel nome mio, egli ve le darà.

24. עד מא להשא לא
שאלתון מדם בשמי
שאלו ותסבון דתהני
חדותכון משמלא :

Infra ad hora vos non haucte domandato niente nel nome mio : domandate, e riceuerete, accioche la vostra allegrezza sia compiuta.

25. הליו בפלאתא מללת
עמכון אנתא דין שעתא
אמתי דלא אמלל עמכון
פפלאתא אלא עיו פלא
אבה לכון על אפא :

Io vi ho parlato queste cose in similitudini : ma verrà tempo che io non vi parlerò più in similitudini, ma vi parlerò apertamente del Padre.

26. פרו יומא דתשאלו
בשמי ולא אמר אנתא
לכון דאנתא אפאגא מן
אפא עליכון :

In quel giorno voi domanderete nel nome mio, & non vi dico ch' io sia per pregare il Padre per voi.

21. האשה אם תילד מתאבל
כי באה עתה ובאשר ילדה
את הילד עוד לא חזר לחבל
על שמחתה כי ילד אדם אל
העולם :

La muger quando pare, tiene dolor, porque es venida su hora : mas desque ha parido vn ninno, ya no se acuerda del apretura por el gozo de que ayanacido vn hombre en el mundo.

22. ועת מתאבלים אתם ואם
אשוב אראה אתכם וישמח
לבבכם ואת שמחתכם איש
לא ישא ממכם :

Tambien pues vosotros agora a la verdad teneys tristeza : mas otra vez os veré, y gozareis vuestro coraçon, y nadie quitara de vosotros vuestro gozo.

23. וביום ההוא לא תשאלו
לי מאומה אמן אמן אומר אני
לכם כי כל אשר תשאלו מן
האב בשמי יתן לכם :

Ya quel día no me preguntareys nada. Decierto decierto os digo, que si algo pidierdes a mi Padre en mi nombre, daros lo ha.

24. עד עת לא שאלתם
מאומה בשמי שאלו ותקוהו
אשר שמחתכם תהי שלמה :

Hasta aora nada auays pedido en mi nombre? pedid, y recibreys, paraque vuestro gozo sea cumplido.

25. אתה תאמר במשלים דברתי
אלכם אך תבוא העת אשר
בה עוד לא במשלים אדבר
אלכם כי אם אופיע להגיד
לכם על אבי :

Estas cosas os he hablado en prouerbios : la hora viene quando ya no os hablaré por prouerbios, mas claramente os anunciaré de mi Padre.

26. ביום ההוא בשמי תשאלו
ואני אומר לכם כי אנכי
אשאל מאבי עליכם :

Aquel dia pedireys en mi nombre : y no os digo que yo rogare al Padre por vosotros :

21. Η γυνή όταν πικτή λυτῶται
ἐπὶ τῇ γένῃ ἢ ὥρα αὐτῆς ὅταν
ᾗ γέννησθαι τὸ παιδίον, οὐκ ἐπὶ μη-
μονίᾳ τῆς θλίψεως διὰ τὴν χα-
ρὰν, ὅτι ἐγενήθη ἄνθρωπος ὁ οὖν
ἄνθρωπος.

Quando la femme enfante, elle sent les douleurs, pour ce que son terme est venu : mais apres qu'elle a fait vn petit enfant, il ne lui souuient plus de l'angoisse, pour la ioye qu'elle a qu' vne creature humaine est nec au monde.

22. Καὶ ὑμεῖς ὡς λυτῶται μὴ ὡς
ἔχετε, πάλιν ᾗ ὀψιμερῇ ὑμᾶς, καὶ
χαρήσεσθαι ὑμῶν ἡ κἀρεσθῆαι, καὶ τὸν
χαρᾶν ὑμῶν ἡδὺν αἰρεῖ ἀφ' ὑμῶν.

Vous donc aussi auez maintenant tristesse mais ie vous verrai derechef, & vostre cœur s'esjouira, & personne ne vous osterà vostre ioye.

23. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἰμὲ
οὐκ ἐρωτήσετε ἐμέ. ἀλλ' αὖτις αὖτις
λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅτις αἰτή-
σῃ τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί
μου, δώσει ὑμῖν.

Et en ce iour-la vous ne m'interroguerez de rien. En verité, en verité ie vous di que toutes les choses que vous demanderez au Pere en mon Nom, il les vous donnera.

24. Ἔως ἄρα οὐκ ἐτήσπετε ἐν
ἐν τῷ ὀνόματί μου. αὖτις, καὶ λέ-
ψατε, ὡς ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πλεον-
ρουμένη.

Iusques à present vous n'auyez rien demande en mon Nom : demandez, & vous receurez, afin que vostre ioye soit accomplie.

25. Ταῦτα ἐν παροιμίαις λαλά-
ληκα ὑμῖν ἅλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτι ἐγὼ
ἐπὶ ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν,
ἀλλὰ παρήσια πᾶσι τῷ πατρὶ ἐ-
παγγελάμεν.

Ie vous ai dit ces choses par similitudes : mais fleurie viét que ie ne parlerai plus à vous par similitudes, mais ie vous parlerai ouuertement de mo Pere.

26. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ
ὀνόματί μου αἰτήσῃτε. καὶ ἐγὼ λέγω
ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα
πᾶσι ὑμῶν.

En ce iour-la vous demanderez en mon Nom, & ie ne vous di point que ie prierai le Pere pour vous.

CAP. XVI.

21. Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cum autem peperit puerum, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum.

A woman when she travaileth hath sorrow: because her hour is come: but as soone as she is delivered of the child: she remembereth no more the anguish: for now that a man is borne into the worlde.

22. Et vos igitur, nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

And ye now therefore are in sorrow: but I will see you againe: and your desires shall rejoice: and your joye shall no man take from you.

23. Et in illo die me non rogabitis quicquam. Amen, amen dico vobis, siquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

And in that day shall ye aske me nothing. Verely, verely I say unto you: whatsoever ye shall aske the Father in my Name: he will give it you.

24. Usque modò non petistis quicquam in nomine meo, Petite, & accipietis: ut gaudium vestrum sit plenū

Hitherto have ye asked nothing in my Name: aske, and ye shall receive: that your joy may be full.

25. Hæc in proverbii locutus sum vobis. Venit hora cum iam non proverbii loquar vobis, sed palam de Patre annuntiabo vobis.

These things have I spoken unto you in parables: but the time will come: when I shall no more speake to you in parables: but I shall shew you plainly of the Father.

26. In illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis.

At that day shall ye aske in my Name: & I say not unto you: that I will pray unto the Father for you.

Das XVI. Capitel.

21. Ein Weib wenn sie gebieret / so hat sie traurigkeit / denn ihre stunde ist kommen. Wenn sie aber das Kind geboren hat / dencket sie nicht mehr an die angst / vmb der Freude willen / daß der Mensch zu der Welt geboren ist.

En Quinde / naar hun soder / da haffuer hun bedroffuelse / Thi hendis time er kommen. Men naar hun haffuer fød Varner / da tencket hun icke mere paa den nod / for den glædestyld / at Mennisket er fød til Verden.

22. Vnd jr habt auch nun traurigkeit / aber ich wil euch wider sehen / vnd euer Herz soll sich freuen / vnd euer Freude soll niemand von euch nemen.

De i haffue nu ocsaa bedroffuelse / Men ieg vil see eder igen / oc eders herte skal glæde sig oc der skal ingen tage eder glæde fra eders.

23. Vnd an demselbigen tage werdet ihr mich nichts fragen. Wahrlich / warlich / ich sage euch: So ihr den Vater etwas bitten werdet in meinem Namen / so wird ers euch geben.

De paa den samme dag skullet icke spørre mig at noget. Sandeliger / sandeliger / Jeg siger eder / Der som i bede Faderen om noget i mit Naavn / da skal hand giffue eder det.

24. Bissher habt jr nichts gebeten / in meinem Namen. Bittet so werdet ihr nemen / daß euer Freude vollkommen sey.

Her til haffue i icke bedet i mit Naavn. Beders / saa skullet i saa / at eders glæde skal vere fuldkommen.

25. Solchs hab ich zu euch durch Sprichwort geredet. Es kompt aber die Zeit / daß ich nicht mehr durch Sprichwort mit euch reden werde / sondern euch frey heraus verkündigen von meinem Vater.

Saa dan haffuer ieg talt til eder ved Ordsprock / Men den tid skal komme / at ieg skal icke tale mere med eder ved Ordsprock / men obenbare forkynde eder om min Fader.

26. An demselbigen tage werdet ihr bitten in meinem Namen. Vnd ich sage euch nicht / daß ich den Vater für euch bitten wil.

Paa den samme dag skullet bedet i mit Naavn. Deteg siger eder icke / at ieg vil bede Faderen for eder.

Kapitola XVI.

21. Zena kdyz rodij / zárnuet má / neb přisla hodina gesij: ale kdyz porodí Dítě / gif nepamatuje vísee na bolest pro radost / neb se narodil člověk na světě.

Gdy niemłósťa rodzi się / ból jest / bo przyszła godzina iey / lecz gdy porodzi dziecko / już nie pamięta wciśnienia / że się wolała / że ciłłowić ną świat nąrodził się.

22. Protož nyní nynížámutel máte / ale opět vzkijm vás / a radovati se bude Erde vaše / a radostí vášň jádny neodegme od vás.

Nyni teč ještě teraz smutek máte / ale záhy ožijete vás / a bude Země vaše / a vášně neodegme od vás.

23. A v ten den nebudete mne tážati o nicemž. Gifte gifte pravím vám / Bůhovi budete prositi Dítě ve Směnu mým / dáť vám.

V ten čas ne budíte mne ničím pytati: Bůhové já pravím vám / o všem budete prositi Bůha v Směnu mým / dáť vám.

24. Až posawad ja nie gste neprosili we Směnu mým / Prosie a wezmiecie / aby radość wasza do konca była.

Do tego czasu jeszczeście mnie nie prosili w imię moje: Proście i wezmiecie / aby wasza waga była do konca.

25. Toto w přislovij mluvil jsem vám. Přijdeť hodina / kdyz gif ne w přislovij budu mluvití vám / ale zgeruť o mým Dítě zvěstijí vám.

Totem vám pověděl přes podobienství / když čas přijde / že kdy ne přes podobienství mluvím vám / ale řeknu o mým Dítě zvěstí vám.

26. V ten den / ve Směnu mým prositi budete: A nepravím vám / že vā budu prositi Dítě za vás.

V ten čas w imě moje prosit budete: y ne povědā vám / aby vā i směně Dítě prosil za vā.

27. הוּ יִיר אֶפְסָא רַחֵם
לְכוּ דַאֲנֵתוּן רַחֲמֵתוּנִי
וְהִימְנֵתוּן דַּאֲנָא מִן לֹת
אֶפְסָא נִפְקֵר :

*Imperocché il Padre stesso Si ama : per-
ciocchè voi haueste amato me : & haueste
creduto che io sono Sceso da Dio.*

28. נִפְקֵר מִן לֹת אֶפְסָא
וְאֵתִית לְעֵלְמָא וְהוּב שְׂבָק
אֶנָּא לְעֵלְמָא וְאֵנִי לֹת
אֶפְסָא :

*Io sono Sceso dal Padre, e son Venuto
nel mondo : da misero laſſai il mondo, &
Sorrisi al Padre.*

29. אֶמְרִינוּ לֵה תִלְמִידֵיהוּ
הָא הֵשָׁא גִלְיָאִית מִמֶּלֶךְ
אֵתָּה וְנִפְלַתְמָא לֹא תִדְרָא
אֶמֶר אֵתָּה :

*I suoi discipoli gli dicono, Ecco, tu parli
hora apertamente, & non diceſi ſimilitudi-
ne alcuna.*

30. הֵשָׁא יִדְעִינוּ דְּכָל מִרְם
יִדַּע אֵתָּה וְלֹא סִינִיק אֵתָּה
דַּאֲנָא יִשְׁאַלְךָ בְּכִדְרָא
מִיִּדְעִינוּ מִן דְּמִן אֵלֵהָא
נִפְקֵר :

*Nos hora ſappiamo che tu ſai tutte le
coſe, non hai biſogno che alcuno ti doman-
di : per queſto noi crediamo che tu ſei
Sceso da Dio.*

31. אֶמֶר לְהוּן יִשׁוּעַ ה
הִימְנוּ :

Iuſu reſponſit, Credete voi hora?

32. דִּהָא אֵתִיָּא שְׂעִתָּא
וְהֵשָׁא אֵתִיָּא דְּתַתְּבִדְרוּן
אֶנָּשׁ לֹא אֵתִיָּא וְתַשְׁבְּחֵתוּנִי
בְּלַחֲדֵי וְכֵא הֵיית בְּלַחֲדֵי
דַּאֲנָא עֲמִי הֵי :

*Ecco, ſieme l' hora, & già è Venuta, che
ogni ſen di voi ſara diſſerſo, ciaſcuno à ca-
ſa ſua, & laſſare me ſolo : ma io non ſon
ſolo, perciocchè il Padre è meco.*

33. הָלִינוּ אֶמְרַת לְכוּן דְּבִי
וְהֵיָּא לְכוּן שְׁלֵמָא בְּעֵלְמָא
הָנָא לְכוּן אֶמְלֵצְנָא אֶלָּא
אֶתְלַבְּכוּ אֶנָּה זְכִיתָה
לְעֵלְמָא :

*Io ſi ho dette queſte coſe, à fin che
voi habbiate pace in me: Voi haueſte an-
geſſita nel mondo, ma ſtate di buono ani-
mo, io ho vinto il mondo.*

27. כִּי הוּא תָאבִי אֶהֱבֵב אֶתְכֶם
כִּי אֶתְכֶם אֶהֱבֵתוּנִי וְהִאֲמִינֵתֶם
כִּי אֲנִי מֵאֱלֹהִים יֵצְאֵתִי :

*Porque el mismo Padre os ama, porquanto
vosotros me amastes, y aueys creydo que yo ſali
de Dios,*

28. יֵצְאֵתִי מִן תָּאבִי וְכֵאֲתִי
אֶל־הָעוֹלָם וְאָשׁוּב וְאָעֻב אֶת־
הָעוֹלָם וְאֵלֶךְ אֶל־תָּאבִי :

*Sali del Padre, y he venido al mundo : otra
vez dexo el mundo, y voy al Padre.*

29. אֶמְרִינִי לֹא תִלְמִידֵיךָ הֵנָּה
עֵת הַיָּסִיעַ לְדִבֵּר וּמַשָּׁל אֶחָד
לֹא תֹאמַר :

*Dizenle ſus Discipulos, Heaqui aora hablas
claramente y ningun prouerbio dizes.*

30. עֵת יִדְעֵנוּ כִּי כָל יִדְעָתָּה וְלֹא
תִצְטָרֵךְ לְהִשְׁאֵל מֵאִישׁ אֶחָד
בְּזֵאת מֵאֲמִינִים אֶנְחֵנוּ כִּי
מֵאֱלֹהִים יֵצְאֵתָּה :

*Aora entendemos que ſabes todas las coſas
y no has menester que nadie te pregunte : en eſto
creemos que has ſalido de Dios.*

31. וַיַּעַן לְהֵם יִשׁוּעַ עֵת
מֵאֲמִינִים אֶתְהֶם :

Respondit Ieſus, Aora creets?

32. הֵנָּה בָּאָה הָעֵת וְעֵת בָּאָה
וְתַפְצִיץ אִישׁ אֶל־אִשׁ לֹא וְאֵתִי
לְבָדִי תַעֲזֹבוּנִי וְאֲנִי אֵינְנִי לְבָדִי
כִּי תָאבִי עֲמִי הוּא :

*Heaqui, la hora viene, y ya es venida que ſe-
reys eſparcidos cada vno por ſu cabo, y me dexa-
reys ſolo : mas no eſtoy ſolo : porque el padre eſtá
conmigo.*

33. אֶת־הָאֵלֶּה דְּבַרְתִּי אֵלֵיכֶם
לְהוֹיֵת לָכֶם שְׁלוֹם כִּי בְּעוֹלָם
יֵשׁ לָכֶם צָרָה כִּי אִם חֲזָקוּ
וַיֹּאמְרוּ לְבָרְכֶם כִּי אֲנִי שְׂרִיתִי עִם
הָעוֹלָם וְאֹכֵל :

*Eſtas coſas os he hablado para que en mi ten-
gays paz : en el mundo rendreys apprerura : mas
confiad-yo he vencido al mundo.*

15.

27. Αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ Φιλῶ ὁ-
μαί, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, &
πιστεύετε ὅτι ἐγὼ εἶμι τοῦ
θεοῦ ἐκλήρη.

*Car le pere lui meſme vous aime,
pource que vous m'avez aimé, & auez
creu que ie ſuis iſſu de Dieu.*

28. Ἐξῆλθον τοῦ πατρὸς, καὶ
ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον. καὶ ἀ-
φήμι τὸν κόσμον, καὶ παρὲς μου
εἶμι τοῦ πατρὸς.

*Je ſuis iſſu du pere & ſuis venu au
monde : derechef ie delaiſſe le monde,
& m'en vai au Pere.*

29. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, ἰδοὺ σύ περὶ ῥησέως λαλῶν, καὶ
παραμύλιον ἀδελφαὶ λαλῶν.

*Ses diſciples lui diſent, Voici, ma-
intenant tu parles ouuertement, & ne
dis nulle ſimilitude.*

30. Νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα,
καὶ οὐδεὶς ἐπιχειρεῖς ἵνα τί σοι ἰ-
ρωται, ὅτι ταῦτα πιστεύομεν ὅτι σύ
θεοῦ ἐκλήρης.

*Maintenant ſauons-nous que tu
ſais toutes chofes, & n'as beſoin qu'au-
cun t'interroge: par cela croyons nous
que tu es iſſu de Dieu.*

31. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἔ-
τι πιστεύετε;

*Ieſus reſpondit, Croyez-vous main-
tenant?*

32. Ἰδοὺ ἔρχεται ἡ ὥρα, καὶ νῦν ἰ-
σχύει, ἵνα ἕκαστος ἀπο-
εἰς τὴν [2]ς, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφή-
μι τὸν κόσμον, ὅτι ὁ πατὴρ
μετ' ἐμοῦ ἐστί.

*Voici l'heure vient, & eſt iſ venue
que vous ſerez aſpars chacun à part ſoy,
& me delaiſſerez ſeul : mais ie ne ſuis
point ſeul : car le pere eſt avec moy.*

33. Ταῦτα λαλῶντα ὑμῖν ἵνα
ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κό-
σμῳ θλίψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσύν-
εσθ' ὅτι νίκησα τὸν κόσμον.

*Je vous ai dit ces chofes, afin que
vous ayez paix en moi : vous aurez an-
goiſſe au monde, mais ayez bon coura-
ge: j'ay vaincu le monde.*

CAP. XVI.

27. Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia ego à Deo exivi.

For the Father him selfe loveth you / because he hath loved me / & hath believed that I came out from God.

28. Exivi à Patre & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem.

I am come out from the Father / & came into the world: againe I leave the world / and go to the Father.

29. Dicunt ei discipuli eius, Ecce, nunc palàm loqueris, & proverbium nullum dicis.

His disciples saide unto him / Lo / now speakest thou plainly / and thou speakest no parable.

30. Nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi ut quis te interroget, in hoc credimus quia à Deo existis.

Nowe knowe we that thou knowest all things / and needest not that any man should aske thee. By this we believe that thou art come out from God.

31. Respondit eis Iesus, Mòdò creditis?

Jesus answered them / Do you believe now?

32. Ecce veni hora, & iam veni, ut dispergamihi unusquisque in propria, & meolum relinquatis: & non sum solus, quia Pater mecum est.

Beholde / the houre cometh / and is already come / that we shall be scattered every man into his owne / and shall leave me alone: but I am not alone / for the Father is with me.

33. Hæc locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

These things have I spoken unto you / that in me ye might have peace in the world: for I shall have affliction / but because of good comfort / I have overcome the world.

Das XVI. Capitel.

27. Denn er selbst der Vater hat euch lieb / darumb daß ihr mich liebet / vnd glaubet / daß ich von Gott ausgegangen bin.

Thi Vaderen elster oder selbst / der saare / at i erste mig / oc tro at ieg er vdgangen aff Gud.

28. Ich bin vom Vater ausgegangen / vnd kommen in die Welt / Vnderumb verlasse ich die Welt / vndn gehe zum Vater.

Ieg vdgick fra Vaderen / oc kom til Verden / Ieg forlader Verden igen / oc gaar til Vaderen.

29. Sprechen zu ihm seine Jünger: Siehe nun redest du frey heraus / vnd sagest kein Sprichwort.

Hans Disciple sige til hannem / See nu taler du obenbarlige / oc siger intet Ord/sprock.

30. Nun wissen wir / daß du alle ding weissest / vnd bedarffst nicht / daß dich jemand frage. Darumb glauben wir / daß du von Gott ausgegangen bist.

Nu vide vi / at du vedst alle ting / oc haffuer icke behoff / at nogen spør dig at / Der saare tro vi / at du vdgick aff Gud.

31. Jesus antwortet ihnen: Jetzt glaubet ihr.

Ihesus suarede dem / Nu troi.

32. Siehe es kompt die Stunde / vnd ist schon kommen / daß ihr zerstreuet werdet / ein jeglicher in das seine / vnd mich alleine lasset / Aber ich bin nicht alleine / denn der Vater ist bey mir.

See / den time skal komme / oc er allerede kommen / At i skulle atspredis huer til sit / oc forlade mig alene. Men ieg er icke alene / Thi Vaderen er haff mig.

33. Solches hab ich mit euch geredt / daß jr inn mir Friede habet. In der Welt habt jr angst / aber seht getrost / Ich hab die Welt überwunden.

Derre haffuer ieg taler med eder / At i skulle haffue Fred i Mig. I Verden haffuer Irenghel / men verer trostlige / Ieg haffuer offuervundet Verden.

Kapitola XVI.

27. Dterzagist miluge wae / nebst gste wy mne milowali / a wprstie gste / jegsem od Boga wysiel.

Abowiem sam Otiec mluse was / jescie y wy mne milowali / y wprstie gste / jegsem od Boga wysiel.

28. Wysiel asem od Otca / a prstiel gsem na Swiet / a opiet opawstijim swiet / a gdu f. Dter.

Wysiedlciem od Oyc / a przyjedlem na swiat / y powroce os / pusejam swiat / a ide do Oyc.

29. Njelli genu Nledniscy gcho: Nlenynij patrne mlus / wisse / a Prislowski jadncho ncpawisse.

Powiedzieli nam zwolennicy: Oto teraz kwnie mowisz / y jadncho go podobienstwa nie powiedasz.

30. Nynij gsmie poznali / je wisse wssedny wscy / a nany to / be potrbj / aby se kdo tebe talsal. Sprze to wessime / je gsy od Boga prstiel.

Teraz wiemy ze wssylo wiesi / a nie potrbj aby ci to pytalie / przy to wierzimy / jed od Boga wysiel.

31. Odpowiedzilim Jezys: Nynij wessie.

Odpowiedzialim Jezus: N teraz je wierzycie?

32. A wssal nastawa hodi / na / a gise gprstia / je se / roj / prechne gedankajdy sem y tam / a mne samcho opustiste / a wssal negsem sam / nebst Dter / sam nau gese.

Orhoc przydzie ci / a y in / przyjed / gdy wssy / rospromi / bed / jecie / kady do swy / a mne / sam / mego zostawicie / ale nie testem sam / bo jest Otiec zmn.

33. Teto wscy profo mlawil / gsem wam / abyście we mne / potog mieli. Na Swiet / naitse / miji budete: ale dauffan / te / nebst gsem na pramohi Swiet.

Comet wam powiedzial / abyście we mne / potog mieli / na swiet / cied / cist / mact / ale wscy / we mne / Jamci / swy / cist / swiat.

ΚΕΦ ΑΛ ΙΖ

Ταυτα ἔλαλθον ὁ ἱησοῦς, καὶ ἔπαυσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, λέγων, δόξα αὐτῷ ὁ πατήρ, ἡμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἀεὶ καὶ ὁ πνεῦμα τοῦ ἁγίου, ἀμήν.

Iesus dit ces choses : puis essuant ses yeux au ciel, dit, Pere, l'heure est venue, glorifie ton Fils, afin que ton Fils te glorifie :

2. Καὶ ὁ πνεῦμα αὐτοῦ ἐξέστειλε πνεῖς, (αἱρεῖς, ἡμεῖς καὶ ὁ πνεῦμα αὐτοῦ, ἀμήν, δόξα αὐτοῖς ζῶντος ἀβῆναι.

Comme tu lui as donné puissance sur toute chair, afin qu'il donne vie éternelle à tous ceux que tu lui as donés.

3. Αὐτὴ δὲ ἦν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἣν ἡμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀβῆναι, καὶ ὁ πνεῦμα αὐτοῦ ἡμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀβῆναι.

Et celle est la vie éternelle, Qu'ils te connaissent seul vrai Dieu, & celui que tu as envoyé, Iesus Christ.

4. Εἶπα σοι δόξα σοι, ὁ πατήρ, ὅτι ἡμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀβῆναι, καὶ ὁ πνεῦμα αὐτοῦ ἡμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀβῆναι.

Je t'ai glorifié sur la terre. J'ai parachevé l'œuvre que tu m'as baillée à faire.

5. Καὶ νῦν δόξα σοι, ὁ πατήρ, ὅτι ἡμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀβῆναι, καὶ ὁ πνεῦμα αὐτοῦ ἡμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀβῆναι.

Et maintenant glorifie-moi toi Pere, enuvers toi-même, de la gloire laquelle j'ai eue par devers toi deuant que le monde fust fait.

6. Ἐφανερώσω σοι τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀγαποῦ, ὃν ἡμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀβῆναι, καὶ ὁ πνεῦμα αὐτοῦ ἡμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀβῆναι.

J'ai manifesté ton Nom aux hommes lesquels tu m'as donnés du monde : ils estoient tiens, & tu me les as donés, & ils ont garde ta parole.

7. Νῦν ἐγνώκαν ὅτι πάλαι ὁ υἱος τοῦ ἀγαποῦ ἡμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀβῆναι.

Maintenant ils ont connu que tout ce tu m'as donné, est de toi.

1. הלוי מלל ישוע ואמר
ענינו אל השמים ואמר
אבי באת השעה האדיר את
בנך וגם בנך יאדיר אותך :

Queste cose disse Iesus, poi alzò gli occhi suoi al cielo, e disse, Padre, l' hora è venuta, glorifica il tuo Figliuolo, accioche il tuo Figliuolo glorifichi te.

2. איכנא דירבית לה ש
שקטנא על כל פסר דכל
מדינה דירבית לה נמל לה
חיא דלעל :

Si come tu gli hai data potestà sopra ogni carne, & fin ch'ei dia vita eterna a tutti quelli che tu gli hai date.

3. הלוי אמר ביו חכמה
הלענא דירבית דאנת
חכמת אלהי דשכר
לחידוך רבמו דשכר דשוג
משיח :

E quella è la vita eterna, che conoscano te solo vero Iddio, & colui che tu hai mandato, cioè Iesus Christo.

4. אנה שבתך בארצא
גבדא דו דירבית לה
אאבד שלמיתה :

Te t'ha glorificato sopra la terra, ho finito l'opera che tu mi hai data a fare.

5. והשא שבתך אנת אבי
לחידוך רבמו שבתך דאנת
בא דו דירבית לה חכמה
דירבית אנת :

Et hora tu Padre glorificami approposito te medesimo, con la gloria laquale t'haueuo appresso da te prima che ti mondo fusse.

6. אודעת שמך לבני נשא
הניו דירבית לי מן אלהי
דילה דו לי דירבית אנת
נשיו מלכה :

Te ha manifestato il tuo Nome a gli homini che tu m'hai dati del mondo. Essi erano tuoi, & tu me gli hai dati, & hanno osservato la tua parola.

7. השא ידעת דכל מא
דירבית לי מן לחידוך דו :

Essi hanno hano conoscenza che tutto cio che tu mi hai dato, è da te.

1. את האלה דבר ישוע וישא
את ענינו אל השמים ואמר
אבי באת השעה האדיר את
בנך וגם בנך יאדיר אותך :

Estas cosas hablo Iesus, y leuandolos los ojos al cielo, dixi, Padre, la hora viene, clarifica tu Hijo, paraque tambien tu Hijo te clarifique a ti :

2. באשר נתת לו שלטון על
כל פסר דכל מדינה אשר
נתת לו את חיי עולם :

Como le has dado la potestad de toda carne paraque a todos loque le diste, les de vida eterna.

3. ואלה הם חיי עולם אשר
ידעו אותך כי את לבדך אלהי
אמת ואשר שלחת ישוע המשיח :

Esta empero es la vida eterna, que te conozcan solo Dios verdadero, y aique embiasse, Iesus el Christo.

4. אני האדירתי אותך על
הארץ את הפעל אשר נתת לי
לפעול כפליתי :

Yo te he clarificado en la tierra, he acabado la obra que me diste que hiziesse :

5. ועתה תאדירני אבי אלהי
בכבוד אשר נתת לי אמת
מראש מקדם בטרם תטבע
העולם :

Aora pues padre clarificame tu acerca de ti mismo de aquella claridad que tu me diste acerca de ti antes que este mundo fuesse.

6. הודעת את שגך לאנשים
אשר נתת לי מן העולם לך
הו נתת לי אותם ואת דברך
נצח :

Manifestado he en Nombre a los hombres que del mundo me diste. tuyos eran y diste melos : y guardaron tu palabra.

7. עת ידעו כי כלם אשר נתת
לי ממך היום :

Aora han ya conocido que todas las cosas que me diste, son de ti :

Hæc locutus est Iesus, & sublevatis oculis in cælum, dixit, Pater, venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te.

These things spake Iesus: & lift up his eyes to heaven; and said, Father, the hour is come: glorifie thy Sonne; that thy Sonne also may glorifie thee.

2. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut, omne quod dedisti ei, de te eis vitam æternam.

As thou hast given him power over all flesh, that he should give eternall life to all them that thou hast given him.

3. Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.

And this is life eternall, that they knowe thee to be the only verie God: & whom thou hast sent, Iesus Christ.

4. Ego te clarificavi super terram, opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam.

I have glorified thee on the earth: I have finisshed the worke which thou gavest me to doe.

5. Et nunc clarifica me tu Pater apud te metipsum, claritate quã habui prius quàm mundus esset, apud te.

And nowe glorifie me; thou Father, with thine owne selfe: with the glorie which I had with thee before the world was.

6. Manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, & mihi eos dedisti: & sermonem tuum servaverunt.

I have declared thy name unto the men which thou gavest me out of the world: thine they were; and thou gavest them me: and they have kept thy worde.

7. Nunc cognoverunt quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt.

Nowe they knowe that all things which thou hast given me, are of thee.

Solches redet Iesus / vnd hub seine Augen auff gen Himmel / vnd sprach: Vater / die stunde ist hie / daß du deinen Son verklärest / auff daß dich dein Son auch verkläre.

Diese rede Ihesus / oc lasse sine oren op in Himelen / oc sagde / Vater / den time er her / at du skal forklare din Son / Paa det at din Son oc skal forklare dig.

2. Gleich wie du ihm Macht hast gegeben über alles Fleisch / auff daß er das ewige Leben gebe / allen die du im gegeben hast.

Lige som du hastuer giffuie hannem Maect over alle Kød / Paa der hand skal giffue dem alle der ewige Liff / som du hastuer giffuie hannem.

3. Das ist aber das ewige Leben / daß sie dich / daß du allein warer Gott bist / vnd den du gesandt hast / Iesum Christ / erkennen.

De det er der ewige Liff / At de sende dig / alene en sand Gud / oc den du vdsende / Ihesum Christum.

4. Ich habe dich verkläret auff Erden / vnd vollendet das Werk / daß du mir gegeben hast / daß ich thun solt.

Jeg hastuer forklaret dig paa Jorden / oc fuldfommet den Bering / som du hastuer giffuie mig / at ieg skulde gøre.

5. Vnd nun verkläre mich / du Vater / bey dir selbst / mit der Klarheit / die ich bey dir hatte / ehe die Welt war.

De forklare mig nu du Fader / haff dig self / med den Klarhed / som ieg haffde haff dig / før Verden vaar.

6. Ich habe deinen Namen offenbaret den Menschen / die du mir von der Welt gegeben hast. Sie waren dein / vnd du hast sie mir gegeben / vnd sie haben dein Wort behalten.

Jeg ebenbarede dig Naam for Menneskene / som du hastuer giffuie mig aff Verden. De vaare dine / oc du hastuer giffuie mig dem / oc de beuarede dig Ord.

7. Nun wissen sie / daß alles / was du mir gegeben hast / sey von dir.

Si vide de / at alle der som du hastuer giffuie mig / er aff dig.

Dieses kelt edmawen Geschehen: vnd wiewohl er zu dem Vater sprach: Vater, die Stunde ist hie / daß du deinen Sohn verklärest / auff daß dich dein Sohn auch verkläre.

So powiedziałszy Jezus / podłostoj ocu swojemu wniebo / rzekł: Ojcie przysłać godzinę / w której Syn twój też osławil tebe.

2. Waso gsh dal gemu moc nad każdy młotek / aby wsschynem ktery gsh dal gemu / on dal gim węcny żywot.

Jakoś temu dal moc nad wśelkim ciałem / iż ias mu idy podal aby im dal żywot wieczny.

3. Entset gest pał węcny żywot / aby poznali tebe samého Boga prawého / a kteryho gsh poslal / Bężisze Krysta.

Azadzi ias żywot wieczny / aby ciebie samego znali bęż Bogiem prawdziwym / i kterygoś poslal Jezusa Krysta.

4. Wāt gsem osławil tebe na Zemi: dislo gsem wykonał / ktery gsh mi dal abyć gećinil.

Jactem wśelkib ciebie na Zemi / i dołonecylem słowny ktery ras mi dal / abyć ias cępail.

5. Anynsi / osławil amety Dike v tebe samého / sławau tau kteraui gsem mł v tebe / prawe nęsti Swēt był.

Aprejetoj teraz wśelb mie ty Ojcie v siebie samego ra dymala kteraui v ciebie mł / prawcy mż thy swāt był.

6. Dymail gsem Gmēno twē idem / ktery gsh mi dal i Swēta. Twogi gsh był / a mnt gsh ge dal / a oni kē twau zachowali.

Obśawēciem imie twe indy / am / kteraś mi podal z tego śmaka / i / twote był / y daleś mi / a ja / chowawali słowo twoje.

7. Anynsi poznali / że wśelk cę węcny ktery gsh mi dal / od tebe gsu.

Terazci poznali iż wśelkby rzeccy kteraś mnie dal / od ciebie ja.

8 המלך יהושפט לי
יהבתי להם ונתנו קבלת
ידיעו שריאמר
לומר נפקת והקמנו באמת
שדברתי :

Perche io ho date loro le parole che tu hai date a me, & essi l'hanno ricevute, & hanno veramente conosciuto che so farò questo da te, & hanno creduto che tu mi hai mandato.

א. וְהָיָה עַל יְדֵיכֶם בְּעֵת הַהִוא
לֵאמֹר הִנֵּה הָיָה לַיהוָה
כִּי הָיָה עַל יְדֵיכֶם בְּעֵת הַהִוא
לֵאמֹר הִנֵּה הָיָה לַיהוָה

Io prego per loro, Non prego già per il mondo, ma per quella che su un'isola siate: per quella che sono io.

10 וְכֵן מֵהַיָּמִים הַהֵם
דִּילֶךְ הוּא וְדִילֶךְ דִּילֵי הוּא ו
וּמִשְׁבַּח אֵלֶּה בָּהֶן :

Et tutto ciò che è mio è tuo, & il tuo è mio: e sono stato glorificato in essi.

וְכָל הַיּוֹם יִשְׁמַע בְּקוֹל שֶׁהָאֱלֹהִים
נִתְחַלֵּץ וְנִתְפָּרֵס לְפָנֵינוּ וְנִתְבָּרֵךְ
לְפָנֵינוּ וְנִתְחַלֵּץ וְנִתְפָּרֵס לְפָנֵינוּ
וְנִתְבָּרֵךְ לְפָנֵינוּ וְנִתְחַלֵּץ וְנִתְפָּרֵס
לְפָנֵינוּ וְנִתְבָּרֵךְ לְפָנֵינוּ וְנִתְחַלֵּץ
וְנִתְפָּרֵס לְפָנֵינוּ וְנִתְבָּרֵךְ לְפָנֵינוּ

*Esistono non son più nel mondo, ma
affessono nel mondo, E io vengo da te. Pre-
stare aiuto, confermarla nel suo Nome, quel-
lo (dico) che tu mi hai dato: acciochè sia-
no vero come noi.*

12. In 1990, the
13. The first
14. The first
15. The first
16. The first
17. The first
18. The first
19. The first
20. The first

*Quando io ero con effi nel mondo, io
li confermai nel tuo Nome. Io ho confer-
mati quelli che tu mi hai dati, e miuno di
loro è perito, senon il Figliuol de la perdi-
tione. accioche s'adempiesse la Scrittura.*

13. השם דין לומר משה
אמר והלוי מומלך את
עמלקית ויהיה שם
מלך ישראל ויהיה
שם מלך יהודה

Ma hor aio vengo a te, e parlo queſte
coſe nel mondo: accio b'eſſi habbiano l
mae alle peccate compiuſa in lor medefi

8 כִּי אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר נִתְּנָה
לִי נִתְּנָה לָהֶם וְהַפֶּה קִבְּלוּ וְדַעוּ
בְּאֵמֶת כִּי מִפֶּה יֵצֵא וְהַחֲמִיט
כִּי אֵת שְׁלַחְתִּי :

Porque las palabras que me diste, les he enseñado: y ellos las recibieron, y han conocido verdaderamente que salí de ti, y han creydo que tu me embiasiste.

וַיֹּאמֶר שְׂמֹאל עַל־הָעוֹלָם כִּי אֵלֶם
אֲשֶׁר נִתַּח לִי בִי לֶךְ תַּמָּה :

Yo ruego por ellos: no ruego por el mundo,
sino por los que me diste, porque tuyos son.

10 וְכָל אֲשֶׁר לִי לָךְ הוּא נֶאֱמָר
לָךְ לִי הוּא נֶאֱמָר * בְּתָם :

Y todas mis cosas son tus cosas, y tus cosas son mis cosas: y he sido clarificado en ellas.

וְנֶעֱדָר אִינְיָ הָהָה בְּעוֹלָם וְעוֹמֵה
הַיִּלִּים בְּעוֹלָם וְעוֹמֵה בְּאֵל אֱלֹהִים
אֱלֹהֵי תִקְדּוֹשׁ וְעֶזְרָה אֱלֹהֵם בְּשִׁמְךָ
אֲשֶׁר נִתְּנָה לָּהֶם לְהוֹלִיכֵם אֶתְּ
בְּמוֹתָם :

Y ya no estoy en el mundo, mas estos estan en el mundo, que yo à ti vengo Padre Sancto, guardalos en tu Nombre á los quales me has dado, para que sean vna cosa, como tambien nosotros.

מן בְּהוֹרֹת עֲמֹם בַּעֲוֹלָם וְעַד תִּי
 אֲחִיתָם בַּשִּׁמְךָ אֶת־אֲשֶׁר וְנִתְּ לִי
 שִׁמְךָ וְאִישׁ מֵהֶם לֹא אֶבֶר כִּי
 אִם בֶּן־הָאֲבֹרָה אֲשֶׁר יִמְלֹא
 וְיִשְׁתַּב :

Quando yo estaua con ellos en el mundo, yo los guardaua en tu Nombre, a los quales me diste: y o los guarde, y ninguno de ellos se perdió sino el Hijo de perdition: paraque la Escritura se cumpliesse.

וְלֹא בְּאֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ
וְלֹא בְּאֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ
וְלֹא בְּאֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ
וְלֹא בְּאֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ

Mas ahora vengo á ti, y hablo esto en el mundo, para que ayangozo cumplido en si mismos.

8. Ὅτι τὸ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ διδωκὸς μοι.
 δίδωκε ἀντοῖς καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ
 ἔγνωσαν ἀληθείας ὅτι πᾶσι τοῖς
 ἔσχατοις, καὶ ἡπίστατοις ὅτι σὺ μὲν
 ἀπὸ πρῶτου.

Cariel leur a donné les paroles que tu m'as données, & ils les ont reçues : & ont vraiment cognu que ie suis fils de toi, & ont creu que tu m'as enuoyé.

9. 'Eya' කවි සාහිත්‍ය 'දෙවන' හි 7-
වන පිටුවේ දෙවන, හතරැස් කවි
සාහිත්‍යයේ 40, 41 වන පිටුව.

Le prié pour eux ne prie point pour le monde, mais pour ceux lesquels tu m'as donnés: d'autant qu'ils sont si-
cure.

10. Καὶ τὰ ἑμὰ πάντα σὺ εἶς. καὶ
τὰ σὺ ἑμὰ. καὶ δεδοξασμένη ἐν αὐ-
τοῖς.

Et tout ce qui est mien, est tien, & ce
qui est tien, est mien, & suis glorifié en
eux.

11. Καὶ οὕτως εἶπε ὁ τῶν κόσμων
καὶ ἔτι ὁ τῶν κόσμων εἰς, καὶ ἐξ
αὐτοῦ σε ἐρχομαι. πάντες ὅντι, τῶ-
ντων αὐτοῦ ἐν τῶν ἐνοστά σου, ἐν
δοξαῖς μοι, ἵνα αὐτοὶ ἐν καὶ ὡς ἡ
μῶς.

Et maintenant ie ne suis plus au monde, mais ceux-ci sont au monde, & ie vien à toi. Pere saint, garde-les en ton Nom, voire ceux que tu m'as donnés, afin qu'ils soyent vn ainsi que nous.

12. Ὁ πῆμεν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ κό-
σμῳ, ἐγὼ ἐπ' ἄρτων ἀποτὺν ἐν τῇ
ὀνόματι σου, ἧς δεῖνάς μοι ἐφί-
λαξας, καὶ εὐχὰς ἐξ αὐτοῦ ἀπα-
λετο, εἰ μὴ ὁ ἦος τῆς ἀποκαλύψεως
ἡ ἀγ' ἡραφὴ πηλοῦται.

Quand l'Eſtoye avec eux au monde
ieles gardoy'en ton Nom: j'ai gardé ce
ux que tu m'as donnés; & pas vn d'eux
n'est perī, ſinon le Fils de perdition
afin que l'Eſcriture fuſt accomplie.

13. Νυν δὲ ἀφ' ὧν ἐρχομαι, καὶ
πρὸς λαλοῦντάς με ἐκείνους, ἵνα ἔ-
χωσι τὴν χάριν καὶ τὴν ἐμὴν σκεπὴν
ἐν ᾧ ἔσονται.

Et maintenant ie vien à toi, & di ce
choies étant encorres au monde: afin
qu'ils ayent ma royé accomplie en eux
mesmes.

CAP. XVII.

8. Quia verba quæ dedi-
sti mihi, dedi eis: & ipsi ac-
ceperunt, & cognoverunt ve-
rè quia à te exivi, & credi-
derunt quia tu me misisti.

For I have given unto the world
that which thou gavest me; and they have
received them; and have known su-
rely that I came out from thee; and have
believed that thou hast sent me.

9. Ego pro eis rogo: Non
pro mundo rogo, sed pro his
quos dedisti mihi, quia tui
sunt.

I pray for them: I pray not for the
world; but for them which thou hast gi-
ven me: for they are thine.

10. Et mea omnia, tua sunt;
& tua, mea sunt, & clarifica-
tus sum in eis.

And all mine are thine; & thine are
mine; and I am glorified in them.

11. Eriam non sum in mun-
do, & hi in mundo sunt, &
ego ad te venio. Pater san-
cte, serva eos in nomine tuo,
quos dedisti mihi: ut sint u-
num, sicut & nos.

And now am I no more in the
world; but these are in the world; and
I come to thee. Holy Father, keep them
in thy Name whom thou
hast given me; that they may be one; as
we are.

12. Cum essem cum eis,
ego servabam eos in nomi-
ne tuo, Quos dedisti mihi,
custodi vi: & nemo ex eis pe-
rivi, nisi filius perditionis, ut
scriptura impleatur.

While I was with them in the
world, I kept them in thy Name: those
that thou gavest me; I have kept; and
none of them is lost: but the child of
perdition; that the Scripture might be
fulfilled.

13. Nunc autem ad te ve-
nio; & hæc loquor in mun-
do, ut habeant gaudium
meum impletum in semet-
ipsis.

And now come I to thee; & these
things I speak in the world; that
they might have my joy fulfilled in
themselves.

Das XVII. Capitel.

8. Denn die Wort/ die du mir gege-
ben hast/ hab ich ihnen gegeben/ vnd
sie habens angenommen/ vnd erkant
warhafftig/ daß ich von dir außge-
gangen bin/ vnnnd glauben/ daß du
mich gesandt hast.

Thi de ord som du hassuer giffue mig/ gaff ieg
dem/ oc de anammede dem/ oc sende sandelige/ At
ieg vdgiet fra dig/ oc ero/ ar du vdsende mig.

9. Ich bitte für sie/ vnd bitte nicht
für die Welt/ sondern für die du mir
gegeben hast/ denn sie sind dein.

Ieg beder for dem/ oc ieg beder icke for Verden/
men for dem som du hassuer giffue mig/ thi de er
dine.

10. Vnd alles was mein ist/ das ist
dein/ vnd was dein ist/ das ist mein/
vnd ich bin in ihnen verkläret.

De alle det som mit er/ der er ditt/ oc der som die er
det er mit/ oc ieg er forklaret i dem.

11. Vnd ich bin nicht mehr inn der
Welt/ Sie aber sind inn der Welt/
vnd ich komme zu dir. Heiliger Vater/
erhalte sie inn deinem Namen/ die du
mir gegeben hast/ daß sie eins seien/
gleich wie wir.

De ieg er icke mere i Verden/ Men de eret i Ver-
den/ oc ieg kommer til dig. Heilige Fader/ beuare dem
i dit Navn/ som du hassuer giffue mig/ at de bliffue i
lige som vi.

12. Dieweil ich bey ihnen war in der
Welt/ erhielt ich sie inn deinem Na-
men. Die du mir gegeben hast/ die
habe ich bewahret/ vnd ist keiner von
ihnen verloren/ Ohn das verlorn
Kind/ daß die Schrift erfüllet
würde.

Den stund ieg vaar hos dem i Verden/ beuarede
ieg dem i dit Navn. De som du hassuer giffue mig/
dem beuarede ieg/ oc der er ingen fortabt aff dem/ vden
det fortabte Barn/ At Scripfen skulde fullkomme.

13. Nun aber komme ich zu dir/ vnd
rede solches in der Welt/ auff daß sie
in ihnen haben meine freude vollkom-
men.

Men nu kommer ieg til dig/ oc alser saadant i Ver-
den/ paa det de skulde hassue min Glæde fuldkommen
i sig.

Kapitola XVII.

8. Nebo slova kteráž jsi mi
dal/ ná dal jsem jim: a oni je
přijali/ a poznali v pravdě/ že
jsi od tebe vyšel/ a vzkřísil
jsi jsi ty mne poslat:

Nbo slova která jsem ti po-
dal/ jsem jim dal/ a oni je vzi-
li/ a poznali pravdu/ že si od te-
be vyšel/ a vzkřísil jsi ty
mne poslat.

9. Já za ne prosím. Ne za
svět prosím/ ale za ty které
jsi mi dal/ nebo tvoji jsu.

Já za němi prosím/ a ne za svě-
tem/ prosím/ leč za těmi které
mi dal/ nebo jsou tvoje.

10. Všechy věci mé/ vše
jsou/ a vše mé jsou. A já osla-
wen jsem v nich.

A všechny věci mé jsou tvoje/ a
vše mé jsou/ y v nich jsem
slaven.

11. A již nejsem na světě/ ale
oni jsou na světě/ a já k
tobě jdu. Otče/ zachov
jejich/ které jsi mi dal/ aby
jedno byli/ jako ty a já.

A již nejsem na světě/ ale
oni jsou na světě/ a já k
tobě jdu. Otče/ zachov
jejich/ které jsi mi dal/ aby
jedno byli/ jako ty a já.

12. Dokud jsem s nimi byl
na světě/ ná jsem je zachov
vám/ které jsi mi dal. Které
jsi mi dal/ ná osvětil
jsi je/ a já ne
jsem ztratil/ jediné synu ztrac
ený/ aby se písmo naplnilo.

Dokud jsem s nimi byl na svě-
tě/ tak jsem je zachovával/ které
jsi mi dal/ a osvětil je/ a já
nežádu/ aby se písmo naplnilo.

13. Ale nyní k tobě jdu: a
ty osvětiš všechny milující na svě-
tě/ aby všichni rádovali se v tobě.

A nyní jdu k tobě/ a ty osvětiš
vše milující/ aby všichni
rádost měli v tobě.

14. אֲנִי יְהוָה לְהוֹן מִמֶּלֶךְ וְעַלְמָא סָנֵא אֲנִי
דְּלֵא הוּא מִן עַלְמָא א
אִיכְנָא דְּאֲנֵא לֹא הוּיָת מִן
עַלְמָא :

Io ho dato loro la tua parola, e il mondo gli ha hauuto in odio: perche effi non son del mondo, si como ancor io non son del mondo.

15. לֹא הוּא דִּתְשָׁקֵד אֲנִי
מִן עַלְמָא בְּעֵא אֲנֵא אֵלֵא
דִּתְשָׁר אֲנִי מִן בְּרֵשָׁא :

Io non prego che tu gli leni del mondo, ma che tu gli guardi dal male.

16. לֹא הוּי גִיד מִן עַלְמָא
אִיכְנָא דְּאֲנֵא לֹא הוּיָת
מִן עַלְמָא :

Effi non son del mondo, si como ancor io non son del mondo.

17. אֲפֹדִי קִדֵּשׁ אֲנִי ב
בְּשִׁדְרָךְ דְּמִלְתֵּךְ דִּילָךְ ש
שְׂרָא הִי :

Sanctificaber la tua Verità: La parola tua è Verità.

18. אִיכְנָא דְּלִי שְׂרָא
לְעַלְמָא אֵף אֲנֵא שְׂרָא
אֲנִי לְעַלְמָא :

Si come tu hai mandato me nel mondo, così io te mandati effi nel mondo.

19. וְעַל אֲפִדְרִי אֲנִי
מִקְדֵּשׁ אֲנֵא נִפְשִׁי דִּיהוֹן
אֵף הֵנוּ מִקְדֵּשִׁי בְּשִׁדְרָא :

E per loro io santifico me stesso, accio che ancor effi siano sanctificati in Verità.

20. וְלֹא הוּא עַל אֲפִי דְּלִי
בְּעֵא אֲנֵא בְּלִדְרָא אֵלֵא אֵף
עַל אֲפִי דְּלִי דְּמִתְיַמֵּן
בִּי בְּמִלְתֵּהוּ :

Hic io non prego già solamente per loro, ma per quelli ancora che crederanno in me per la lor parola.

21. דִּקְלָהוּ דִּיהוֹן חֵד אִיכְנָא
דְּאֲנֵת אֲבִי בִי וְאֲנֵא בִי
דְּאֵף הֵנוּ בִּן חֵד דִּיהוֹן ד
דִּיהוֹן עַלְמָא דְּאֲנֵת
שְׂרָא :

Accioche tutti siano vna, como tu Padre, jci en me, & io in te, & jci dico che nos, effi siamo vna noi: & jci dico che il mondo credea che tu mi hai mandato.

14. אֲנִי נִתְחִי לְחַם אֶת־דְּבָרְךָ
וְהָעוֹלָם שֹׂנֵא אֹתָם כִּי אֲנִים
מִן הָעוֹלָם בְּאִשֶּׁר גַּם אֲנִי
אֲנִי מִן־הָעוֹלָם :

Yo les enfiene tu palabra, y el mundo los aborrecio: porque no son del mundo, como tampoco yo soy del mundo.

15. אֲנִי שׂוֹאֵל אֲנִי מִמֶּךָ
אִשֶּׁר תִּשָּׂאם מִן־הָעוֹלָם כִּי
אִם אִשֶּׁר תִּצְוֹר אֹתָם מִלְּעָה :

No ruego que los quites del mundo, si no que los guardes de mal.

16. מִן־הָעוֹלָם אֲנִים כְּמוֹנִי
אֲנִי מִן־הָעוֹלָם :

No son del mundo, como tampoco yo soy del mundo.

17. קִדְּשָׁמוּ בְּאִמְרָתְךָ אִמְרָתְךָ
הִיא :

Sanctificalos con tu Verdad: tu palabra es la Verdad.

28. בְּאִשֶּׁר שְׁלַחְתִּי אֶל־הָעוֹלָם
כְּמוֹנִי שְׁלַחְתִּי אֹתָם אֶל־
הָעוֹלָם :

Como tu me embiasse al mundo, tambien yo los he embiado al mundo.

16. וְעַל־הֵם אֲנִי מְקַדֵּשׁ אֶת־
נַפְשִׁי אִשֶּׁר הִנֵּחַ מְקַדְּשִׁים הוּיָם
בְּאִמְרָתְךָ :

Y por ellos yo me santifico à mi mismo: para que tambien ellos sean sanctificados con verdad.

20. אֲנִי שׂוֹאֵל עַל־הָאֵלֶּה
לְבָדָם כִּי גַם עַל־אִשֶּׁר יֵאֱמִינוּ
בִּי בְּדְבָרִים :

Mas no ruego solamente por ellos, sino tambien por los que han de creer en mi por la palabra decellos:

21. לִמְעַן כָּלֶם אֶחָת יִהְיֶה
כְּמוֹךָ אָבִי בִּי וְאֲנִי בְּךָ גַּם
הִנֵּחַ בְּנוֹ אֶחָת יִהְיֶה וְהָעוֹלָם
יֵאֱמִין כִּי אִתְּ שְׁלַחְתִּי :

Para que todos sean vna cosa, como tu, o padre, en mi, y yo en ti: que tambien ellos en nos sean vna cosa: para que el mundo crea que tu me embiasse.

14. 'Εγὼ δὲδωκα αὐτοῖς τὴν λόγον
Οὐ, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσηται αὐτὸν
ἐπὶ ὅτι ἐστὶν ὁ καὶ ὁ κόσμος, καὶ ἐγὼ
ἐγὼ οὐκ εἰμι ὁ καὶ ὁ κόσμος.

Te leur ai donné ta parole, & le monde les a eus en haine, pource qu'ils ne sont point du monde: comme aulli ne suis-je point du monde.

15. Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἀρῇς αὐτοὺς
ὁ καὶ ὁ κόσμος, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐ-
τοὺς ὁ καὶ ποιῇς.

Je ne prie point que tu les offes du monde, mais que tu les gardes de mal.

16. 'Επεὶ ὁ κόσμος οὐκ ἐστὶν, καθὼς
ἐγὼ ὁ καὶ ὁ κόσμος οὐκ εἰμι.

Ils ne sont point du monde, comme aulli ne suis-je point du monde.

17. Ἀγιάσω αὐτοὺς ἐν τῇ ἀλη-
θείᾳ σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀληθινὸς ἐ-
στὶν.

Sanctifio-les par ta verité: ta parole est vérité.

19. Καθὼς ἐμεῖς ἀπέστειλας εἰς τὸν
κόσμον, καὶ ἐγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς
εἰς τὸν κόσμον.

Comme tu m'as enuoyé au monde, ainsi aulli les ai-je enuoyés au monde.

19. Καὶ ὡς ἐγὼ αὐτοὺς ἐγὼ ἀγιά-
ζω ἐν ἀληθείᾳ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἀληθείᾳ
ἁγιασθῶσι ἐν ἀληθείᾳ.

Et pour ceux me sanctifie ie moi-mesme, afin qu'eux aulli soyent sanctifiés en verité.

20. Οὐ ἐπὶ πάντας οὐκ ἐρωτῶ μόνον,
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς πιστεύουσιν ἐν
ἐμοὶ ἐν λόγῳ αὐτοῦ εἰς ἐμὲ.

Or ne prie ie point seulement pour eux, mais aulli pour ceux qui croiront en moi par leur parole,

21. ἵνα πάντες ἐν ὧν, καθὼς ἐν
ἀλήθειᾳ ἐμεῖς, καὶ ἐγὼ ἐν σοὶ, ἵνα ἐ
ἐν σοὶ ἐν ὧν ἐν ὧν. ἵνα ὁ κόσμος
πιστεύῃ ἐν ἐμοὶ ἀπὸ ἀλήθειας.

Afin que tous soyent vn, ainsi que toi Pere es en moi, & moi en toi, afin qu'eux aulli soyent vn en nous: ce que le monde croye que c'est toi qui m'as enuoyé.

CAP. XVII.

14. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo.

I have giuen them thy word / and the worlde hath hated them / because they are not of the world / as I am not of the world.

15. Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serues eos a malo.

I pray not that thou shouldest take them out of the worlde / but that thou keepe them from euill.

16. De mundo non sunt: sicut & ego non sum de mundo.

They are not of the worlde / as I am not of the world.

17. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est.

Sanctifie them with thy word: thy word is truth.

18. Sicut tu me misisti in mundum, & ego misi eos in mundum.

As thou diddest send me into the worlde / so haue I sent them into the world.

19. Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint & ipsi sanctificati in veritate.

And for their sakes sanctifie I myselfe / that they also may be sanctified through the truth.

20. Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me.

I pray not for these alone / but for them also which shall beleue in me / through thy word.

21. Ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint: ut credat mundus quia tu me misisti.

That they all may be one / as thou & Father art in me / & I in thee: even that they may be also one in us: that the world may beleue that thou hast sent me.

Das XVII. Capitel.

14. Ich habe ihnen gegeben dein Wort / vnd die Welt hasset sie / Denn sie sind nicht von der Welt / wie denn auch ich nicht von der Welt bin.

Ieg gaff dem die ord / De Verden hader dem / Thi de ere icke aff Verden / lige som ieg er oc icke aff Verden.

15. Ich bitte nicht / daß du sie von der Welt nimmest / sondern daß du sie bewarest für dem übel.

Ieg beder icke / at du skalt tage dem aff Verden / men at du skalt beuare dem fra ont.

16. Sie sind nicht von der Welt / gleich wie ich auch nicht von der Welt bin.

De ere icke aff Verden / lige som ieg er oc icke aff Verden.

17. Heilige sie inn deiner Wahrheit. Dein Wort ist die Wahrheit.

Hellige dem i din Sandhed. Die Ord er Sandhed.

18. Gleich wie du mich gesandt hast in die Welt / so sende ich sie auch in die Welt.

Lige som du sende mig til Verden / saa sender ieg dem oc til Verden.

19. Ich heilige mich selbst für sie / auff daß auch sie geheiligt seyen inn der Wahrheit.

Ieg heiliger mig self for dem / paa det de skulde ocsaa vere helligede i Sandhed.

20. Ich bitte aber nicht allein für sie / sondern auch für die / so durch ihr wort an mich glauben werden.

Ieg beder icke alene for dem / men ocsaa for dem / som formeelst deris Ord skulde tro paa Mig.

21. Auff daß sie alle eins seyen / gleich wie du Vater in mir / vnd ich in dir / daß auch sie in vns eines seyen / auff daß die Welt glaube / du habest mich gesandt.

Paa det de skulde alle vere i / lige som du Fader i mig / oc ieg i dig / at de skulde oc vere i i oss / Paa det Verden skand tro / at du vdsende mig.

Kapiola XVII.

14. På gsem gini dafset twau / a Swētē ge w nēnawīti wēt / nēb neglau / Swēta / påkož y på negsem / Swēta.

Iactem in pedat slowo thwē / te / a swēt mīst iē w nēnawīti / bonie sa / a swētā / tāto y ta nē testem / swētā.

15. Neprosim ab y ge wōsal / Swēta / ale ab y ge zachowal od zleho.

Nie proszę abyś ieział / a swētā / tā / ale jędyś ię zachowal od zleho.

16. Swēta neglau / påkož y på negsem / Swēta.

Nie sać / a swētā / tāto y in nē testem / swētā.

17. Poswētij glich w prawdē twē. Nfēt twā / prawdaē gest.

Poswiece je ona twoja prawda / slowo twoje iest prawda.

18. Påkož ghy ty mne poslal na swēt / y på ghem ge poslal na swēt.

Jakož ty mne poslal na swēt / tā y ta poslaem iē na swēt.

19. A på poswēcigi sebe sa mēho ja nē / aby y oni poswēceni byli w prawdē.

A ja nieć ta poswēciam samego siebie / aby y oni byli poswieceni przez prawdę.

20. Neprosim pał toliko ja nē sami / ale y ja ty křestij škrze slowo gegich magij wšēti w mne.

Nie tylko proszę siebie / ale i ja ty chrześcij szkrze slowo ich magia wierzyć w mne.

21. Aby wšēci gedno byli / påto ty Dite wē nīnē a på w tobt / aby y oni w nās gedno byli / aby wšēti Swēt / ję ghy ty mne poslal.

Aby wšęcy byli iedno / tāto ty Dycie wē nīnē a ja w tobie / aby y oni w nās iedno byli / a jby wmięzpli swēt ję ty mne poslal.

י

22 ואני שובתה דיהבת
לי יתבונן להון דיהוון חד
איכנא דתנן חד חנן :

*To ho ancor data loro la gloria, che tu
hai data a me: accioche siano como, come
noi siamo uno.*

23 אנא בהון ואנת בי
דיהוון דמירון לחד וידע
עלמא דאנת שדדתי
דלאחבת אמן איכנא דאף
לי אחבת :

*Io sono in loro, e tu in me: accioche
siano perfetti in uno, e che il mondo cono-
sca che tu mi hai mandato, e che tu ami
loro, si come hai amato me.*

24 אנא חנן דיהבת לי
בכא אנא דאתר האנא
אף חנן יהוון צמי ויהוון
חנן שובתה דילי חן ד
דיהבת לי דאחבתני מן ק
תנן דתמננה דעלמא :

*Padre, io desidero che quelli che tu
mi hai dati, la doue sono io, siano amati
essi con meo, accioche contemplino la glo-
ria tua, laqual tu mi hai data, percioche
tu mi hai amato innanzi a la fondation
del mundo.*

25 אבי באנא ועלמא
לא ידעך אנא דיו ודעתך
יהוון ידעו דאנת שדדתי :

*Padre giusto, il mondo non t'ha co-
nosciuto: ma io t'ho conosciuto, e quelli
hanno conosciuto che tu mi hai mandato.*

26 ואודיעת אמן שכן
ומידע אנא דחובתה
דאחבתני יהוה בהון ואנא
אחיה בהון :

*Et io ho fatto conoscere loro il tuo No-
me, e farello conoscere: accioche l'amore,
colquale tu mi hai amato, sia in loro, e
in essi.*

יח

1 חליו אמד ישוע ונפק
עם תלמידיו לעבר
הרצלחא הקדון אמר דאית
חורת גתא איכא דעל חו
ותלמידיו :

*Poi che l'us hebbe detto queste co-
se, s'en'iss con i suoi discipoli da la dal fu-
mo Cedron: done era un horto, nelquale
entro egli, et i suoi discipoli.*

י

22 ואני את-הכבוד אשר נתת
לי נתתי להם ויהיו אחת
כמו אחת הוים אנחנו :

*Yo, la claridad que me diste, les he dado: pa-
ra que sean vna cosa, como tambien nos somos
vna cosa.*

23 אני בם ואנת בי ויכלו
באחת וידע העולם כי את
שלחתי ואהבתם באשר אהבתני :

*Yo en ellos, y tu en mi, para que sean confu-
madamente vna cosa: y que el mundo conozca
que tu me embiasse y que los has amado, como
tambien a mi me has amado.*

24 אבי אשר נתת לי רציתי
להיותם עמי אשר אני הוה
שמה לדאות את-כבודי אשר
נתת לי כי אהבתני בטחם
תתבעו מוסדי ארץ :

*Padre aquellos que me has dado, quieró que
donde yo estoy, ellos esten tambien conmigo:
para que vean mi claridad que me has dado, por-
quanto me has amado desde antes de la constitu-
cion del mundo.*

25 אבי צדיק והעולם לא
ידעך ואני ידעתיך והאלה ידעו
כי את שלחתי :

*Padre iusto, el mundo no te ha conocido:
mas yo te he conocido: y estos han conocido
que tu me embiasse.*

26 והודעתי להם את-שמי
ואודיע אשר תהי בם האהבה
אשר אהבתני ואני בם :

*Yo les hize notorio tu Nombre, y lo haré
notorio: para que el amor con que me has ama-
do, este en ellos, y yo en ellos.*

יח

1 את-האלה אמד ישוע ויצא
עם תלמידיו לעבר תנחל קדון
אשר שם היה תנן אשר בו לא
הוא ותלמידיו :

*Como Iesus vuodicho estas cosas, saliose
con sus Discipulos tras el arroyo de Cedron,
donde estaue vn huerto, en el qual entro Iesus,
y sus Discipulos.*

יז.

22. Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδω-
κάς μοι, δίδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὡς ἐγώ,
καθὼς ἡμεῖς ἐν ἰσχυρῷ.

*Et moi aussi je leur ai donne la gloi-
re, que tu m'as donnee: afin qu'ils soy-
ent vn, comme nous sommes vn.*

23. Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐ-
μοί, ἵνα ὡς ἡμεῖς ἑνὸς εἴμεθα,
ὡς ἡμεῖς ἐν ἰσχυρῷ, ὡς ἡμεῖς ἐν ἰσχυρῷ,
καθὼς ἡμεῖς ἐν ἰσχυρῷ.

*Je suis en eu, & toi en moi, afin qu'ils
soient conformés en vn, & que le mon-
de cognoisse que c'est toi qui m'as en-
uoyé, & que tu les aimes, ainsi que tu
m'as aimé.*

24. Πάτερ, οὗς δέδωκάς μοι, θέ-
λω ἵνα ὡς ἐγώ, οἱ ἐγὼ, καὶ ὡς ἐγώ,
μὲν ἐμὸν, ἵνα ὡς ἐγώ, οἱ ἐγὼ, καὶ
ὡς ἐγώ, ὡς ἐγώ, ὡς ἐγώ, ὡς ἐγώ,
καθὼς ἡμεῖς ἐν ἰσχυρῷ.

*Pere, mon desir est touchant ceux
lesquels tu m'as donnes, que là où ie suis,
ils soyent aussi avec moi: afin qu'ils co-
ntemplent ma gloire laquelle tu m'as
donnee: d'autant que tu m'as aimé de-
uant la fondation du monde.*

25. Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος
οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ σέ γινωσκω, καὶ
οἱ ἀγαπήσαντες σὲ σὺ μέγα πρὸς ἡλίας.

*Pere iuste, le monde ne t'a point co-
gnu, mais moi, ie t'ai cognu, & ceux-ci
ont cognu que c'est toi qui m'as en-
uoyé.*

26. Καὶ ἔγνωσαν αὐτοῖς τὸ ὄνο-
μά σου, καὶ ἀγαπήσαν, ἵνα ὡς ἐγώ,
ὡς ἐγώ, ὡς ἐγώ, ὡς ἐγώ, ὡς ἐγώ,
καθὼς ἡμεῖς ἐν ἰσχυρῷ.

*Et ie leur ai fait cognoistre ton nom,
& le leur ferai cognoistre, afin que l'a-
mour duquel tu m'as aimé, soit en eux,
& moy en eux.*

ΚΕΦΑΛ. ιη.

ΤΑΥΤΑ ΕΙΠΩΝ ὁ ἰησοῦς ἐξῆλθεν
ἐκ τῆς μαθητῶν αὐτοῦ πύ-
λων, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κήπον,
ὅπου ἦν ὁ κήπος, εἰς ὃν ἀπέστειλεν αὐτοὺς
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

*Après que Iesus eut dit ces choses,
il s'en alla outre le torrent de Cedron,
où il y auoit vn jardin, auquel il entra
lui & ses disciples.*

CAP. XVII.

22. Etego claritatem quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut & nos unum sumus.

And the glorie þ thou gapest me / I haue giuen them / that they may be one / as we are one.

23. Ego in eis, & tu in me: ut sint consummati in unum, & cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut & me dilexisti.

I in them / and thou in me / that they may be made perfect in one / and that the worlde may know / that thou hast sent me / and hast loued them / as thou hast loued me.

25. Pater, quos dedisti mihi, volo, ut ubi sum ego, & illi sint mecum: ut videant claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi.

Father / I will that they which thou hast giuen me / be to me euer where I am / that they may beholde my glorie / which thou hast giuen me: for thou louedst me before the fundation of the world.

25. Pater iuste, mundus te non cognovit, ego autem te cognovi: & hi cognouerunt: quia tu me misisti.

O righteous Father / I world also hath not known thee / but I haue known thee / & these haue known / that thou hast sent me.

26. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciā: ut dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

And I haue declared vnto them thy Name / and will declare it / that they also may know where with thou hast loued me / may be in them / and I in them.

CAP. XVIII.

Hæc cum dixisset Iesus, egressus est cum discipulis suis trans Torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introiuit ipse & discipuli eius.

When Iesus had spoke these things / he went forth with his disciples ouer the brooke Cedron / where was a garden / into the which he entred / & his disciples.

Das XVII. Capitel.

22. Vnd ich habe ihnen gegeben die Herrlichkeit / die du mir gegeben hast / daß sie eines seyen / gleich wie wir eines sind.

De ieg gaff dem den Herrligheb / som du hassuer giffst mir / at de stulle vere it / lige som wi ere it.

23. Ich in ihnen / vñnd du in mir / auff daß sie vollkommen seyen / in eines / vñnd die Welt erkenne / daß du mich gesandt hast / vñnd liebest sie / gleich wie du mich liebest.

Ieg i dem / oc du i mig / at de stulle vere full / comme i it / De at Verden fand sende / at du vdsende mig / oc elster dem / lige som du elster mig.

24. Vater / ich wil / daß / wo ich bin / auch die bey mir seyen / die du mir gegeben hast / daß sie meine Herrlichkeit sehen / die du mir gegeben hast. Denn du hast mich geliebet / ehe denn die Welt gegründet ward.

Fader / Ieg vil / at de / som du hassuer giffst mir / stulle oc vere hoff mig / huor sem ieg er / At de stulle see min Herrligheb / som du hassuer affst mig / Ehi du elste mig for end Verden bliff grundest.

25. Gerechter Vater / die Welt kennt dich nicht / ich aber kenne dich / vñnd dise erkennen / daß du mich gesandt hast.

Rechtferdige Fader / Verden kender dig icke / Men ieg kender dig / oc dise kende / at du vdsende mig.

26. Vnd ich habe ihnen deinen Namen kunnth gethan / vñnd wil ihnen kunnth thun / auff daß die Liebe / daß mit du liebest / sey in ihnen / vñnd ich in ihnen.

De ieg kundgiorde dem die Naam / oc vil kundgiore dem / Paa det den Kertigheb / som du elster mig mer / skal vere i dem / oc ieg i dem.

Das XVIII. Capitel.

Da Iesus solches geredt hatte / gieng er hinauß mit seinen Jüngern über den Bach Kidron / da war ein Garten / darein gieng Iesus vñnd seine Jünger.

Der Iesus hassde dette sagt / gick hand vd med sine Disciple affuer den beek Cedron / der vaar en Dreigaard / der gick Iesus ind oc hans Disciple.

Kapitola XVII.

22. A ná Gláwu kerauf gsh mi dal / dal gsem gim / aby byli gedno / pakoš y my gedno gsmc.

Jac te Gwale kerauf ty mnte dal / dalem ty / aby byli tedno / iako y my tedno testechmy.

23. Gá w nich / a ty we mnt / aby dofanáni byli w gedno: a aby poznal swet / je gsh ty mnt postal / a je milowal gsh ge tal / pakoš y mnt milowal.

Ia w nich / a ty we mnt / aby byli dofanány mnt / a aby poznal swet / je ty mnt postal / y milowal / a iako y mnt milowal.

24. Dite / kerauf gsh mi dal / chcy / fdeš gsem ná aby y oni byli semnau: aby wideli Gláwu mau / kerauf gsh mi dal / neb gsh mnt milowal pfer v / stanowenijm Sweta.

Oyczej ty kerauf mnt podal / jadom aby tam gdiš la testem y oni byli semnau / aby pársaly ná one more chwale / kerauf ty mnt dal / zdomenach ty mnt milowal / wyl przed tymniš testem byli / a lozone fundamenty sweta.

25. Dite sprawedliwy / Swet tebenepoznal / ale ná gsem tebe poznal. a tito tšj poznal / je gsh ty mnt postal.

Oycje sprawedliwy ciebiec swet / ale poznal / niem in ciebiec poznal / y ci poznali / je ty mnt postal.

26. A ná známé gsem gim v / čiml Swetno twé / a gseš známé včimj: aby to milowánij / kerauf gsh mnt milowal / bylo w nich / pakoš y ná w nich.

Neznaymjem im mnt twote / y oznaymie aby milowé kerauf mnt milowal / w nich byli / a ná w nich.

Kapitola XVIII.

Opowédw Gsjsse / wy / sšcl s / Wiednišy swymy pšes Petrol Cedron / fdešro by / la Zahrada / do keraufio wšel on y Wiednišy gsho.

Wzeczj powiedziawszy Iesus / wyszedł z swoiennymi swymi / do kerauf Cedron / do byl ogro / do keraufio wšel on y Wiednišy / ciego.

יח

2 נדע הנה דין אף יהודה
משלמנה לדוכתה הו
מטול דסגי ובגנש
הנה תמן ישוע עם
תלמידיה :

*E Ginda ancora che lo tradidua, sapen-
na il luogo: perche Iesv s'era molte vol-
te congregato la coi suoi discepoli.*

3 הו הכיל יהודה דבר
אספיר ומו לנה רבי
פהנא ופרישה דבר ד
דחשא נאמא לתמן עם
נפסירא ולמפירא ונהנא :

*Ginda dunque hauendo presa la cor-
te e gli sbirri dei Pontifici, e dei Farisei,
feno vuen la con lanternine, e fiacole, &
armi.*

4 ישוע דין דנדע הנה
כל מדם דאמא עלוהי
נפק נאמר להו למן פציו
אנתי :

*Or Iesv sapendo tutte le cose che da-
ueuano venir sopra di lui, fattosi avanti,
disse loro, Vos cercate voi?*

5 אמרו לה לישיע נפסירא
אמר להו ישוע אנא אנא
האם הנה דין אף יהודה
משלמנה עמהו :

*Essi gli risposero, Iesv Nazareno.
Iesv dice loro, Io sono esso. E Ginda che
lo tradidua fraua ancor la presente con esso
loro.*

6 נפד אמר להו ישוע
דאנא אנא אנלו
לפסיתהו ונפלו ער
ארצה :

*Como dunque Iesv hebbe detto la-
ro, Io son esso, si rissorono indietro, & ca-
dono in terra.*

7 ותוב שאל אפון ישוע
למן פציו אנתי הנה דין
אמר לישיע נפסירא :

*Di nuovo dunque gli domandò, Chi
cercate voi? Essi dissero, Iesv Nazareno.*

8 אמר להו ישוע אמרת
לכו דאנא אנא ואן לי
פציו אנתי שבוקו להליו
אנלו :

*Rispose Iesv, Io v'ho detto ch'io son
esso. Se adunque voi cercate me, lassate
andar costoro.*

יח

2 ויהודה מוסרו ידע את
המקום כי פעמים רבות גועד
ישוע שמח עם תלמידיו :

*Y tambien Judas, el que lo entregaua, sabia
aqueel lugar porque muchas vezes Iesus se juntaua
alli con sus Discipulos.*

3 ויהודה לקח את החבל ואת
משדתי הפהנים והפרושים
ויבוא שמח עם גרות לפירות
והצו :

*Judas pues tomando vna compannia de sol-
dados, y de los Pontifices y de los Phariseos ser-
uidores, vino alli con lanternas y antorchas, y
con armas.*

4 וישוע ידע את כל אשר
יקרהו יצא נאמר להם את מי
תבקשו :

*Empero Iesus, sabiendo todas las cosas que
auian de venir sobre el, salió delante, y dioxoles
A quien buscats?*

5 ויענו לו את ישוע הנצרי אמר
להם ישוע אני הוא ועמד עם
יהודה מוסרו אתם :

*Respondieronle, A Iesus Nazereno. Dizeles
Iesus, Yo soy. (y estaua tambien con ellos Judas
el que lo entregaua.)*

6 ובאמרו להם כי אני הוא
יפלו לאחור ונפלו ארצה :

*Y como les dixo, Yo soy, boluieron atras y
cayeron a tierra.*

7 וישב ושאל להם את מי
תבקשו והמה אמרו את ישוע
הנצרי :

*Boluioles pues à preguntar, A quien buscats?
Y ellos dixeron, A Iesus Nazareno.*

8 ויען ישוע אמרתי לכם כי
אני הוא ואם אותי תבקשו
תניחו את האלה להלך דרכם :

*Respondió Iesus, Ya os he dicho que yo soy
pues si à mi buscats, dexad yr à estos.*

יח

2. Ἡδὲ δὲ αὐτὸν ἐν ὁδῷ, ὁ παραδόν-
της αὐτὸν, τὸν τῦπον, ὅτι παλαιὰ
συνήθεια ὁ Ἰησοῦς ὡς καὶ καὶ μα-
θητῶν αὐτοῦ.

*Or Judas qui le trahissoit, sauoit an-
si le lieu : car Iesus s'elloit là souuent
assemble avec ses disciples.*

3. Ὁ δὲ οὖν ἰδὼς λαβὼν τὴν σπῆ-
ραν, ἡ καὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ φα-
ρίσας, ἰερογέρτας, ἐρχέται ἐπὶ
Φαρισαίων, καὶ λαμπάδων καὶ ὧντων.

*Judas donc ayant prius vne bande
de soldats, & des sergents, & de par les
principaux Sacrificateurs & de par les
Pharisiens, s'en vint là avec lanternes,
& faïorx & armes.*

4. Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντας τὰ ἐρ-
χόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν
αὐτοῖς, τίνα ζητεῖτε;

*Or Iesus sachant toutes les choses
qui lui deuoyent aduenir, s'aduancant
leur dit, Qui cherchez-vous?*

5. Ἀπεκρίθη αὐτῷ, ἰησοῦ
τὴν ναζωραῖον, λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς,
ἐγὼ εἰμι. εἰσάγετε ᾧ ἰησοῦς, ὁ πα-
ροδοῦνς αὐτὸν, μετ' αὐτοῦ.

*Il lui respondirent, Iesus le Naz-
arien, Iesus leur dit, Ce suis-je. Et Judas
qui le trahissoit estoit aussi avec eux.*

6. Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι ἐγὼ
εἰμι, ἀπηλθὼν εἰς τὰ ὀπίσσω, καὶ ἔ-
πεσεν χαμέλι.

*Après donc qu'il leur eut dit, Ce suis-
je, ils s'en allerent à la renuerse, & cheu-
rent par terre.*

7. Πάλιν οὖν αὐτὰς ἐπερωτήσας,
τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπεν, ἰησοῦ τὸν
ναζωραῖον.

*Derechef donc il les interroguat, Qui
cherchez-vous? Et ils respondirent, Iesus
le Nazarien,*

8. Ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς, εἰπὼν ὑμῖν
ὅτι ἐγὼ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἀ-
φετε τοὺς ἄλλους ὑμῶν.

*Iesus respondit, Je vous ai dit que
ce suis-je: si donc vous me cherchez, lais-
sez aller ceux-ci.*

CAP. XVIII.

2. Sciebat autem & Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis.

And Iudas which betrayed him / knew also the place: for Iesus oft times resorted thither with his disciples.

3. Iudas ergo cum accepisset cohortem, & à Pontificibus & Pharisæis ministros: venit illuc cum lanternis & facibus & armis.

Judas then after he had received a band of men and officers of the high Priests; and of the Pharisees / came thither with lanterns / and torches / and weapons.

4. Iesus itaque sciens omnia quæ ventura erant super se, processit, & dixit eis, Quem queritis?

Then Iesus / knowing all things that should come unto him / went forth and said unto them / Whome seek ye?

5. Responderunt ei, Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus, Ego sum. Stabat autem & Iudas qui tradebat eum, cum ipsis.

Then answered him Iesus of Nazareth. Iesus said unto them / I am he. Nowe Iudas also which betrayed him stood with them.

6. Ut ergo dixit eis, Ego sum abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram.

As soone then as he had said unto them / I am he / they went backward / and fell to the ground.

7. Iterum ergo interrogavit eos. Quem queritis? Illi autem dixerunt, Iesum Nazarenum.

Then he asked them againe / Whome seek ye? And they said / Iesus of Nazareth.

8. Respondit Iesus, Dixi vobis, quia ego sum, si ergo me queritis, linite hos abire.

Iesus answered / I saide unto you / that I am he: therefore if ye seek me / let these goe their way.

Das XVIII. Capitel.

2. Iudas aber der ihn verrieth / wuste den ort auch / denn Iesus versammet sich offte daselbst mit seinen Jüngern.

Men Iudas som hannem forraadde / viste oc den sted / Thi Iesus forsamlede sig offte der med sine Disciple.

3. Danun Iudas zu sich hatte genommen die Schare vnd der Hohenpriester vnd Pharisæer Diener / kom er dahin / mit Sackeln / Lampen / vnd mit Waffen.

Der Iudas haffde nu taget Skaren til sig / oc de hyperste Presters oc Pharisæernes dienere / da kommer hand der hen / med bluss / lamper / oc med Waaben.

4. Als nun Iesus wuste / alles was ihm begegnen solte / gieng er hinaus vnd sprach zu ihnen: Wen suchet ihr?

Der Iesus nu viste / alt der hannem skulde offerer / komme / gic hand ud / oc sagde til dem / Huen leder i efter?

5. Sie antwortten ihm: Iesum von Nazareth. Iesus spricht zu ihnen: Ich bins. Iudas aber der ihn verrieth / stund auch bey ihnen.

De suarede hannem / Ihesum aff Nazareth. Ihesus siger til dem / Der er ieg. Men Iudas som hannem forraadde / stod oc hos dem.

6. Als nun Iesus zu ihnen sprach Ich bins / wiechen sie zu rücke / vnd fielen zu Boden.

Der Ihesus sagde nu til dem / Der er ieg / vige de de til bage / oc fulde til iorden.

7. Da fraget er sie abermal: Wen suchet ir? Sie aber sprachen: Iesum von Nazareth.

Da spurde hand dem atter at / Huen leder i efter? Da sagde de / Ihesum aff Nazareth.

8. Iesus antworttet: Ich habs euch gesagt / daß ichs sene / Suchet ir denn mich / so lasset dise gehn.

Ihesus suarede / Jeg sagde eder / at det er ieg / leder i efter mig / da lader disse gaa.

Kapitola XVIII.

2. Wiedelmal y Sidás grádseto misio / neb lasio Gefijs tam chodijwal s Wiednijsq swymi.

Wiedzial tej ono misie Iesus dasi story go zdradzal / Adowiem tam cze stolroc sie z chadzal Iesus s zwolenniki swotemi.

3. Protoz Sidás konj byl popal Zastup / a od Dystupaw a Zakonstam Sazebnity / pfišel tam s Lucernami a s chodnemi / a s brani.

Zat Iudas wiazany rotę y od namyrych Kaplanow y Sary zcuflow / sluzebniki / przyšel tam z laternami / z wozwodniami / y z brodami.

4. Ale Gefijs weda wssedny wcy ktery pfigiti mly na ncho / sel proti nim / a keli gim: Koho hledate?

Tedy Iesus wiedzac o wssy / kim co nan przyby mialo / wyszed / sy rzekl im: Kogoz szukacie?

5. Odpowiedli genu: Gezisse Nazaretskeho. Keli gim Gefijs: Dat gsem. Stal pal tu y Sidás grádce geho s nimi.

Odpowiedli mu: Jezus Nazaretske? Keli im Iesus: Jancieci / a z nami tej stal Iudas story go zdradzil.

6. Tedy pal keli gim / Dat gsem / postapili zpět / apadli na zem.

Zat im tedy koro rzekl: Janciem test / postapili sie na zad / y padli na zem.

7. Wtom opet gich otazal: Koho hledate? Oni keli: Gezisse Nazaretskeho.

Porym ted powtore pytal: Kogoz szukacie? A oni odpowiedzeli: Jezus Nazaretskeho.

8. Odpowiedli gim Gefijs: Powedel gsem wama / jez gsem. Protoz ponewadz mne hledate / nechaj tech to at ode gdu.

Od owiedzial Iesus: Powies dzialem wam iusticia test. Jesli tedy mne szukacie / dopuscacie tym wolno odejti.

יח

9 דתשלם מלחא דאמר
פאליו דנהבא לי לא
אנכרת מנהון אף לא חדו

*Acciò che l'adempiesse la parola ch'egli
hauera detta, lo non ho perduto alcun di
quelli che tu mi hai dati.*

10 שמעון דין באפאית
הוא עליו ספסין
ושמטה ומדוהי לעבדה
דרב כהנא ושקלה מנה
דימינא שמה דין דעבדא
מלך :

*Allor Simon Pietro hauendo un col-
tello, si tirò fuori, e percussò el seruitor del
Pontefice, e tagliò l'orecchia destra. E
quel seruitore haueua nome Malco.*

11 ואמר ישוע לכאפא
ספסין דנהבא
פסא דנהב לי אבי לא
אשתיה :

*Perche Iesus disse à Pietro, Rimet-
ti il tuo coltello ne la guaina. Non bauerò
io il calice che il Padre mi ha dato ?*

12 הידיו אספיר
ובילארכא דנהבא
דיהודיא אנהוהי לשוע
ואסרוהי :

*Allora la compagnia e il capitano, e
gli feitori de Giudei presero Iesus, e le-
garono.*

13 ואשתיה לנר חנו
לוקדם מטול דחמיתה
הוא דהנפא הו דאשתיה
כהנא רב כהנא דשנתא הי :

*Emenaronlo primamente ad Anna
(perche ch'egli era suocero di Caifas, qual
era Pontefice,) di quell'anno) et effe lo
mandò legato à Caifas Pontefice.*

14 אשתיה הוא דין קנפא
הו דמלך ליהודיא דפקח
דחד גברא ומוהי חלף
צמ :

*Et era Caifas quello che haueua dato
consiglio à Giudei, ch'egli era effendente
che s'haueua morisse per il popolo.*

15 שמעון דין באפא חד
מון תלמידא אנהוהי
הוון כהנא דישוע להו דין
תלמידא דע הוא לה רב
כהנא ועל עם ישוע ל
לדתה :

*Simon Pietro con Sualtro discipolo
seguitaua Iesus. Et era quel discipolo co-
noscuto dal Pontefice, perche ha entrò con
Iesus nel palazzo d'esso Pontefice.*

יח

9 אשר ימלא חדר אשר אמר
כי אלה אשר נחל לי איש לא
אחד אבדתי מהמה :

*Para que se cumpliesse la palabra que auia
dicho, que los que me diste, ninguno de ellos perdi.*

10 ולשמעון כיפה היטה לו
חרב ויקח את חרב וישלפה
מתערה ויקח את עבד כהן גדול
ויכרת בה את אונ הימנית ושם
עבד והוא מלך :

*Entonces Simon Pedro, que tenia espada,
facóla, y hyrió à vn sieruo del Pontifice, y cortó-
le la oreja derecha, y el sieruo se llamaua Malcho.*

11 ויאמר ישוע לכיפה שלח את
חדבך אל תערה חלל אשתה
את תבוס אשר נתן לי האב :

*Iesus entonces dixo à Pedro, Mete tu espada
en la vayna; el vaso que el Padre me ha dado, no
lo tengo de beuer ?*

12 ותחבל ושר אלה ומשרתי
היהודים תפשו את ישוע
ויאסרוהו :

*Entonces la compagnia de los soldados y el
tribuno, y los feruidores de los Iudios prendie-
ron à Iesus, y ataronlo.*

13 ויליכוהו אל חנן בראשונה
כי היה חמי קנפא אשר הוא
כהן גדול בשנה ההיא :

*Y truxeron lo primeramente à Annas, por-
que era suegro de Caifas, el qual era Pontefice
de aquel anno.*

14 וקנפא היה הוא היעץ ליהודים
כי יועיל לאבד אדם אחד על
העם :

*Y era Caifas el que auia dado el consejo à
los Iudios, que era necessario que vn hombre
muriese por el pueblo.*

15 וילך שמעון אחי ישוע וגם
תלמיד אחד ותלמיד והוא היה
מידע לכהן גדול ויבוא עם ישוע
אל חצר כהן גדול :

*Y seguia à Iesus Simon Pedro, y otro disci-
pulo: y aquel Discipulo era conocido del Ponti-
fice, y entrò con Iesus al patio del Pontefice.*

יח

9. *ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὅτι εἶ-
πον, ὅτι οὐδὲν ἀπώλεσα ἐκ
αὐτῶν ὅσους ἔδωκα.*

*C'estoit afin que la parole qu'il auoit
dite, fust accomplie, le n'ai perdu pas vn
de ceux que tu m'as donnés.*

10. *Σίμων οὖν πῖτρος ἔχων μά-
χαιραν ἠλκήσεν αὐτοῦ, καὶ ἐπη-
σε τὸν δεξιὸν ἀγκυλῶς δούλου, καὶ ἀ-
πέσπεν αὐτοῦ τὴν ὠτίαν. ὃ δὲ ὄνομα
αὐτοῦ εἶπετο Μαλχὺ.*

*Or Simon Pierre ayant une espee, la
tira, & frappa le seruiteur du souverain
Sacrificateur, & lui coupa foreille droi-
te, & ce seruiteur auoit nom Malchus.*

11. *Εἰπὼν οὖν ὁ ἰησοῦς τῷ πῖτρῳ,
βάλε τὴν μαχαιρὰν σου εἰς τὴν
θῆκην. ὃ γὰρ εἶπον ὅτι δούλος μου ὁ
πῖτερ, οὐ μὴ πῶς ἀντὶ :*

*Iesus donc dit à Pierre, Remets ton
espee au fourreau: ne boirai-je pas la
coupe que le Pere m'a donnée ?*

12. *Ἦ οὖν συνελθόντες οἱ ἀρχιερεῖς
& οἱ ἀστυνόμοι καὶ οἱ δούλοι
ἐπιάσαντες αὐτὸν ἔλαβον αὐτόν.*

*Lors la bande, & le capitaine, & les
sergeans des Iuifs empoignerent Iesus,
& le lierent.*

13. *Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρῶτον
ἀντὶ ἀννᾶ τοῦ υἱοῦ τοῦ καὶ
καίφας, ἐς τὸν δεξιὸν δούλου τοῦ
καίφας.*

*Et l'emmenerent premierement à
Annas: car il estoit beau-pere de Caifas,
qui estoit le souverain Sacrificateur de
celle année-là.*

14. *Ἦν γὰρ καὶ καίφας ὁ συμφέρεν
τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρεν
αὐτοῖς ὅτι ἀποκτείνῃ ἕνα ἄνθρωπον
ὑπὲρ ὅλης τῆς ἐκκλησίας.*

*Or Caifas estoit celui qui auoit don-
né conseil aux Iuifs, qu'il estoit expedi-
ent qu'un homme mourust pour le peu-
ple.*

15. *Ἦκεν οὖν καὶ τὸν ἰησοῦν
καὶ ἄλλον μαθητὴν ὃς
μαρτυρεῖται ὅτι ἦν μαθητὴς τοῦ
ἰησοῦ, & συνεβλήθη τῷ ἰησοῦ
εἰς τὴν αὐλήν τοῦ δεξιὸν δούλου.*

*Or Simon Pierre avec vn autre disci-
ple suiuoit Iesus, & ce discipule estoit co-
gnu du souverain Sacrificateur: parquoy
il entra avec Iesus en la Salle du souue-
rain Sacrificateur.*

16 שְׁמַעוֹן בִּן קַאס הָיָא
לְבַד לְדוֹת תַּרְעָא וְנִפְקָהוּ
תַלְמִידָא אַחֲרָנָא דְּרַבִּי
הָיָא לֵה רַב פְּרָנָא וְאָמַר
לְנִטְרָא תַרְעָא וְאָעֲלָה
לְשַׁמְעוֹן :

E Pietro stava fuori à la porta. Onde quel l'altro discipolo che era conosciuto dal Pontefice uscì fuori, e parlò à la portinara e messò dentro Pietro.

17 אַמְרַת בִּין עֲלִימָתָא
נִטְרָא תַרְעָא לְשַׁמְעוֹן לְמַא
אַף אַנְתָּה מִין תַּלְמִידֵיהּ
אַנְתָּה דְּהָנָא גִבְרָא אָמַר לֵה
לֵךְ :

Allor la fantesportinara disse à Pietro, Non sei tu ancora de' discipoli di quest'huomo? Egli disse, Io non sono.

18 וְהָיָא בִּין עֲבָדֵי
וְדַחֲשָׁא וְסִימִין הָיוּ בִּנְיָא
דְּיִשְׁחָנָן מְטוֹל דְּקָרִישׁ הָ
הָיָא קַאס הָיָא בִּין אָף
שְׁמַעוֹן עֲבָהוּן וְשָׁחוּ :

E i seruitori e i ministri stannu li, bannando fatto del fuoco (perciocchè egli era freddo) e scaldauanssi: Pietro ancora si stannu li con essi, e scaldauanssi.

19 רַב פְּרָנָא בִּין שְׁאֵלָה
לְיִשְׁוֹעַ עַל תַּלְמִידֵיהּ וְעַל
יְהוֹנָתָן :

Hor il Pontefice domanda à Iesus de sus discipulos, y de su doctrina.

20 וְאָמַר לֵה יִשְׁוֹעַ אָנָּה
עֵין מְגַלָּא מְלֵלַת עִם אָמַר
וּבְכֹל וּבְכֹל
כְּפִנְשִׁתָּא וּבְהִיכְלָא אִיכָא
דְּכִלְהוֹן יְהוּדָא מִתְכַּנְּשִׁין
וּמְדַם בְּטוֹשְׁתָּא לֹא מְלֵלַת :

Iesus gli rispose, io ho parlato liberamente al mondo, io ho sempre insegnato ne la sinagoga e nel tempio, doue i Giudei sempre m'hanno uento, e niente ho parlato in occulto.

21 מִנְּהָ מִשְׁאֵל אַנְתָּה לִי
שְׁאֵל לְהִנּוּן דְּשַׁמְעוֹן מִנְּהָ
מְלֵלָא עֲבָהוּן הָא רַבִּי
יְדַעַן כָּל מִדָּם דְּאִמְרַת :

Perche me domandi tu me? domandane quelli che hanno udito cio che io ho detto loro: ecco essi fanno le cose che io ho detto.

16 וְכִיפָה עֲמַד אֶל־הַשַּׁעַר בַּחוּץ
יִצְא תַלְמִיד תַּאֲחָד אֲשֶׁר גִּזְעַ
לְכַתּוּן גָּדוֹל וַיֹּאמֶר לְשַׁמְעוֹן וַיֵּלֶךְ
אַתָּה כִּיפָה :

Mas Pedro estava fuera à la puerta : y salió aquel Discipulo que era cóocido del Pontifice, y habló à la portera y metió dentro à Pedro.

17 וְהָאָמַר שְׁפַחָה הַשְׁוֹעֶרָה
לְכִיפָה הָלֹא גַם אַתָּה מִתַּלְמִידֵי
הָאֲנָשׁ הַזֶּה הָיָה וְהוּא אָמַר
אֵינִי הוּא :

Entonces la criada portera dixo à Pedro, no eres tu tambien de los Discipulos de este hombre Dize el No soy.

18 וַיַּעֲמֵדוּ הָעֲבָדִים וְהַמְשָׁדִּים
וַיַּבְעֵרוּ אֶת־הַחֲלִים כִּי קָרָה הִיא
וַיַּתְחַמְמוּ וַיְהִי־כִיפָה לָעִם עוֹמֵד
וּמִתְחַמֵּם :

Y estaban en pie los siervos y los criados que auian allegado las ascuas, porque hazia frio, y calentauanse: y estava tambien con ellos Pedro en pie y calentandose.

19 וְכַתּוּן גָּדוֹל שְׁאֵל לְיִשְׁוֹעַ עַל־
תַּלְמִידֵי וְעַל־לְמַדָּו :

Y el Pontifice preguntò à Iesus de sus Discipulos, y de su doctrina.

20 וַיַּעַן לוֹ יִשְׁוֹעַ אָנָּה הַמְשָׁדִּים
לְדַבֵּר לְעָלָם אָנָּה בְּכָל־עֵת
לְמַדָּתִי בַּעֲדָה וּבְהִיכָל אֲשֶׁר שָׁם
בְּכָל עֵת תִּיהְיוּם נִצְעָדוּ וּבְסִתְרָה
לֹא דְבַרְתִּי מֵאֲחֵי :

Iesus le respondió. Yo manifestamente he hablado al mundo: yo siempre he enssinado en la Synagoga y en el Templo donde se juntan todos los Judios: y nada he hablado en occulto.

21 מִמֶּה תִשְׁאֵל לִי שְׁאֵל לְשַׁמְעוֹן
מִה דְבַרְתִּי לָהֶם הֲלֵה תִפָּה יָדַעַן
אֶת־אֲשֶׁר דְּבַרְתִּי אָנָּה :

Que me preguntas à mi? pregunta à los que han oydo, que les aya yo hablado: he aqui, estos saben loque yo he dicho.

16. 'Ο ἰσχυρὸς εἰσῆλθαι τὴν
θύραν ἔξωθεν, ὃς ἡλθεν εἰς τὸ μαθητεῖν
τὸν Ἰησοῦν, ὃς αὐτὸν γινώσκοντες τὸν δὲ ἔξωθεν
ἔειπεν, καὶ εἰπὼν τῇ θυρῷ εἰσέρχου·
γὰρ τὸν πύργον.

Mais Pierre estoit dehors à la porte. L'autre discipule donc qui estoit connu du souverain Sacrificateur, sortit dehors & parla à la portiere: laquelle fit entrer Pierre.

17. Λέγει εἰς αὐτὴν καὶ ἰσχυρὸς ὁ ἰσχυρὸς
τὸν πύργον, μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν
μαθητῶν εἶ; τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ;
λέγει ὁ ἰσχυρὸς, οὐκ εἰμὶ.

La chambriere donc, qui estoit la portiere, dit à Pierre N'es-tu point aussi des disciples de cest homme? Iceui dit, Je ne le suis point.

18. Εἰς αὐτὸν οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπο-
ταγμένοι ἀνθρώπων περὶ τῶν πυλῶν
ψύχας αὐτῶν ὡς ἡμεῖς αὐτοῦ. καὶ οἱ
μαθηταὶ οὐκ ἔδεισαν καὶ οἱ ἰσχυροὶ
μαρτυροῦν.

Eles seruiteurs & sergeans ayans fait du braiser estoient là, pource qu'il faisoit froid, & se chauffoyent. Pierre aussi estoit avec eux, & se chauffoit.

19. 'Ο ἰσχυρὸς ἐρωτᾷ αὐτὸν περὶ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς
διδασκαλίας αὐτοῦ.

Le souverain Sacrificateur donc interroguia Iesus touchant les disciples, & touchant la doctrine.

20. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰσχυρὸς, ἐ-
γὼ παντοῦ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ
ἐγὼ παντοῦ ἐδίδασκα ἐν τῇ συνα-
γωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὡς καὶ παντοῦ
οἱ Ἰουδαῖοι στανερχοῦνται, καὶ ἐν κρυ-
πτῷ ἐλάλησαι εἰς τί.

Iesus lui respondit, J'ai ouuertement parlé au monde, j'ai toujours enseigné en la Synagogue, & au temple, ou les Juifs se asseembloient tousiours, & n'ai rien dit en cachette.

21. Τί με ἐρωτᾷς; ἐπερωτᾷς τοὺς
ἀκούοντας, τί ἐλάλησα αὐ-
τοῖς; ἰδοὺ ἐγὼ οὐδὲν ἔειπον ἐν κρυπτῷ.

Pour quoi m'interrogues tu? interroge ceux qui ont oui que c'est que je leur ai dit: Veila, ceux-là savent ce que j'ai dit.

16. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici, & dixit ostiaria: & introduxit Petrum.

But Peter stood at the doore with-
out. Then went out the other Disciple,
which was knowne unto the hie Priest:
& spake to her that kept the doore: &
brought in Peter.

17. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria, Nunquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille, Non sum.

Then said the maide that kept the
doore/unto Peter / Art not thou also
one of this mans disciples? He said / I
am not.

18. Stabant autem servi & ministri ad prunas, quia frigus erat: & calefaciebant se, erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se.

And the seruants and officers
stoode there; which had made a fire of
les: for it was colde; and they warmed
themselues. And Peter also stood
among them; and warmed him selfe.

19. Pontifex ergo interrogavit Iesum de discipulis suis, & de doctrina eius.

(The hie Priest then asked Jesus
of his disciples; and of his doctrine.

20. Respondit ei Iesus, Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in synagoga, & in templo quod omnes Iudæi conveniunt: & in occulto locutus sum nihil.

Jesus answered him: I spake openly to the worlde: I never taught in the Synagogue and in the Temple: whither the Jewes resort continually: & in secret have I said nothing.

21. Quid me interrogas?
interroga eos qui audierunt
quid locutus sum ipsis: ec-
ce, hi sciunt quæ dixerim
ego.

When askedst thou me? askedst them
which heard me what I said unto the:
Behold, they know what I said.

Das XVIII. Capitel.

16. Petrus aber stund draussen für der Thüre. Da gieng der ander Jünger/ der dem Hohenpriester bekannt war/ hinaus/ vnd redet mit der Thürhüterin/ vnd führet Petrum hinein.

De Peter sloot vden saare dorren. Da giet den anden Discipel / som v aar bekenet met den ypperste Presbiteren v d' / oc raledet met Deruoetersten / oc siude Peder ind.

17. Da sprach die Magd die Thürhüterin zu Petro: Bist du nicht auch dieses Menschen Jünger einer? Er sprach: Ich bins nicht.

Da sagde Pigen som tog vaare paa Døren til
Peter / Ejs du icke oc en aff dette Menniskis Disciple.
Hans sagde / Jeg er icke.

18. Es stunden aber die Knechte vnd Diener / vnd hatten ein Koffen gemacht / denn es war kalt / vnd wärmten sich. Petrus aber stund bey ihnen / vnd wärmte sich.

Men Suenne oc Dienerne slode / oc haffde giort
en Kulild / thi der vaar kalt / oc varmede sig . De Pe-
der slob hof dem / oc varmede sig /

19. Aber der Hohenprieſter fraget Jeſum vmb ſeine Jünger / vnd vmb ſeine Lehre.

Men den ypperste Prest spurde Ihesum om hans Disciple / oc om hans Lærdom.

20. Jesus antwortet ihm: Ich habe
frey öffentlich geredt für der Welt.
Ich habe allezeit gelehret inn der
Schule/ vnd in dem Tempel/ da alle
Juden zusammen kommen/ vnd habe
nichts im verborgen geredt.

Ihesus swareden hannem / Jeg haaffuer taler oben-
barlige saar Verber / Jeg lærde altid i Scholen oc vdi
Templen / der som alle Jøderne komme til sammen /
oc ieg haaffuer inred taler i løndom.

21. Was fragest du mich darum?
Frage die darum / die gehört ha-
ben / was ich zu ihnen geredt habe /
Sihe / dieselbigen wissen was ich ge-
sagt habe.

Hui spør du mig der at? Spør dem der at / som
haffue hørt / huad ieg saalederildem / See / bevide
huad ieg haffuer sagt.

Capitola XVIII.

16. Ale Petr stál v dveřích
vně. V tom wysšel Bředniš
ten kterýž jnám byl Biskup
wi / a powěděl Brátně / y vs
wedl Petra.

X Piotr stał w drzwiach nadwo-
ze / y wyszedł y on drugi zwolenni-
k tego znał nawiążył Rąplan /
mówił s odzwierca / y w miedzi
Piotra.

17. Těhdy šel Petrowš
dívka vrátná: Zvali v tu chví
; Věděl jsem, že měla toho
to: Věděl on: Věděl.

Kieśli tedy Piotrowi służeb-
nicki odzwierca: Salus y ty nie test
z zwołenn: Kow cztowiek tego: K
on powiadzial: Nie testem.

17. V státi Služebních a
Dacholcov o chň/ neb bylo stu-
deno/ v zhrňwali se/ a Efu-
mon Petr také stál o něm hře-
se se.

A stał słaby y oprawcy stros-
 zy byli na płaszczyźnie / bo żurno
 było y grzeli się / a stał też z nimi
 y Piotr grzelił się.

19. Tedy Biskup tážal se
Gějšse/o Vědlnijech geho/
a o geho věniji.

Итакъ назывшъ Кáплинъ пыталъ
Исуса о сего́ змолени́хъ / ꙗ́ко
нау́че сего́

20. Odpowěděl genu Bo-
žije: Ná zgwěně mláwíl gšem
Swětu / ná wšpěch wšimá
gšem w Škole a w Chráně /
točto sewšpěkní židě scháze-
jí / a taguě gšem nie nemá-
wíl.

Odpowiedział mu Jezus: Ja-
ciem takowe powiedział swiatu/
tamci takze ucyl w boznicy y w
Fosacie/gdzie sie zwladz sydomie
schadzaja / a strzeze ucieknie mo-
wil.

21. To semneptāso? ptay se
tēch/ tētijj nane sīschali/ co
gsem mluwil gim/ Av tēt wē
dij co gsem yā mluwil.

Przejdźże mię pytań: Pytań
tych Frorzy słuchali com im mo-
wił: cico to wiedza com ja powie-
dał.

יח

22 וַיִּבְדְּלוּ אֶת־הָאֵלֶּה וַיִּקְרַב
אֶחָד מִן הַמַּשְׁתִּיִּים וַיִּלֶּךְ אַחֲ-
יֵשׁוּעַ עַל־הַלֵּחַ לֵאמֹר הֲלָכָה
תַּעֲנֶה לַכֹּהֵן גָּדוֹל :

*Et haucendo egli dette queste parole,
uno de ministri che staua li presente, bat-
tè con sua bacchetta l'vno, discende, Così
rispondi tu al Pontefice?*

23 צָנֵא וְיֹשִׁיעַ וְאֹמֵר לֵה
אִן בִּישְׁמִית מְלֵלַת אֲסִידֵר
עַל בִּישְׁתָּא וְאִן בִּישְׁפִיד
לְמִנָּא מְחִיתָנִי :

*Il v. li risposse, Se io ho parlato male
rende testimonianza del male, ma se io
ho parlato bene, perche mi batte tu?*

24 חֲנִי דִין שְׂדֵר לִישׁוּעַ
פִּד אֲסִיד לְנֵת קִנְיָא רַב
בְּרִנָּה :

*Anna adunque l'hauera mandaro
legato a Caifa Pontefice.*

25 וְשָׁמְעוּן בְּנֵי אֲנָשׁ קִנְיָא
הַנִּי וְנִשְׁחֹו וְאֹמְרִין לֵה
לְמִנָּא אֵר אֲנִי חַד מִן
הַלְמִידֵיךָ אֲנִי וְהוּא בְּפִר
וְאֹמֵר לֹא הָיִיתִי :

*Et Simon Pierre se ne staua là, e scandal-
auasi: onde li disse, Non sei ancora tu
de suoi discipoli? Egli negò, e disse, Io non
sò.*

26 אָמַר לֵה חַד מִן ע
עֲבָדֵי דְרַב פְּרִימָא אֲתִיבָה
דְּהוּ דְּבִסְקָ הַנִּי שְׁמַעוּן
אֲדִינָה לֹא אֲנִי חַד מִן עֲבָדֵי
בְּנֵיךָ :

*Vno poi de seruitori del Pontefice pa-
rente di quello, a cui Pietro haueua ta-
gliata l'orecchia, gli dice, Non t'ho io ve-
duto me l'huerto con esso lui?*

27 וְחֹבֵב בְּפִר שְׁמַעוּן
וְכִה בִּישְׁתָּא קִנְיָא ת
תְּרִיבָל :

*E Pietro lo negò di nuovo, e subito il
gallo cantò.*

יח

22 וַיִּבְדְּלוּ אֶת־הָאֵלֶּה וַיִּקְרַב
אֶחָד מִן הַמַּשְׁתִּיִּים וַיִּלֶּךְ אַחֲ-
יֵשׁוּעַ עַל־הַלֵּחַ לֵאמֹר הֲלָכָה
תַּעֲנֶה לַכֹּהֵן גָּדוֹל :

*Y como el vuo dicho esto, vno de los cria-
dos que estaua allí, dió vna bofetada à Iesus, dizi-
endo, Ansi respondes al Pontifice?*

23 וַיַּעַן לוֹ יֵשׁוּעַ אִם הִרְעוּתִי
לַעֲנֹת הָעִיד עַל־הִרְעָה וְאִם
חִטְבֹּתִי לָמָּה חִבִּיתָנִי :

*Respondióle Iesus, Si he hablado mal, dá te-
stimonio del mal: y si bien, porque me hieres.*

24 וַיִּשְׁלַחוּ חָנִן אֲסִיד אֶל־
קִנְיָא כֹּהֵן הַגָּדוֹל :

*Ansi lo embió Annas atado à Caiphas pon-
tifice.*

25 וְשָׁמְעוּן הִיָּה עוֹמֵד וּמִתְחַפֵּם
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲלֹא גַם אַתָּה אֶחָד
מִתְלַמְּדֵי נִבְכַּחַשׁ וַיֹּאמֶר יֹאנָנִי
הוּא :

*Estaua pues Pedro en pie callentandose: y
dixeronle, No eres tu de sus Discipulos? El negó,
y dixo, No soy.*

26 וַיֹּאמֶר אֶחָד מֵעֲבָדֵי כֹהֵן
גָּדוֹל דּוֹדוֹ לְאִשְׁר פִּיפָה אַתָּה
אֲנִי הֲלֹא רֵאִיתִךָ בְּגֹן עֲמֹו :

*Vno de los sieruos del Pontefice pariente de
aquel a quien Pedro auia corrado la oreja, le dice
No revide yo en el huerto con el?*

27 וַיֵּשֶׁב וַיִּבְכַּחַשׁ בִּיפָּה וַיִּבְרָע
קָרָא תְרִיבָל :

*Y negó Pedro otra vez: y luego el gallo
cantó.*

יח

22. Ταῦτα δὲ αὐτὸς εἰπὼν, ὅς
ἦν Ἀσκησιῶν παρεστηκὸς ἐδωκεν
ῥαπισμὸν τῷ Ἰησοῦ, εἰπὼν· οὐτως
ἀποκρίνη εἰς ἀγγέλους;

*Quand il eut dit ces choses, vn des
sergeans qui estoit present, bailla vn
coup de la verge à Iesus, disant, Est-ce
ainsi que tu responds au souverain Sacri-
ficateur?*

23. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, εἰ
κακῶς ἐλάλησα, μαρτυρεῖτω· ὡς
δὲ κακῶς, οὐδὲ καλῶς, τί με δέλεος;

*Iesus lui respondit, Si j'ai mal parlé,
ren témoignage du mal: & si j'ai bien
dit, pour quoi me frapes-tu?*

24. Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ ἄρχιερεὶς
καὶ ἄφωτο τὸν ἀγγέ-
λόν.

*Or Anne l'auoit enuoyé lié à Cai-
phe souverain Sacrificateur.*

25. Ὁ δὲ σίμων πέτρος ἐστὼς ἐ
μεμνημένος τοῦ ῥαπισμοῦ, εἶπεν· οὐκ
αὐτὸς εἰμι καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ· καὶ
ἔφη· ἔγωγε οὐκ οἶδα.

*Et Simon Pierre estoit là, & se chauf-
foit: adonc ils lui dirent, N'es-tu pas
aussi de ses disciples? Lui le nia, & dit, Je
ne le fais point.*

26. Αἰγὴν εἶς ἐκ τῶν δούλων τοῦ
ἀρχιερέως, συγγενὴς αὐτῷ ὃς ἀπέκοψε
τὸν ὦτον, εἶπεν· οὐκ εἶδα σε ἐν τῷ
ὄρτῳ καὶ ἐγὼ μετ' αὐτοῦ;

*Et vn des seruiteurs du souverain Sa-
crificateur, parent à celui à qui Pierre
auoit coupé l'oreille, dit, Ne t'ai-je pas
veu au iardin avec lui?*

27. Πάλιν εἰς ἑρμήκειν ὁ πέ-
τρος ἐβόηεν ὡς ἐλὼν τὸν κόκκον
καὶ ἔβραεν.

*Pierre donc le nia derechef, & incon-
cipient le coq chantant.*

CAP. XVIII

22. Hæc autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens, Si respondeas pontifici?

When he had spoken these things, one of the officers which stood by, smote Iesus with his rod, saying, Answer:st thou the hie Priest so?

23. Respondit ei Iesus, Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me cardis?

Iesus answered him, If I have evil spoken, beare witness of the evil: but if I have well spoken, Why smitest thou me?

24. Et misit eum Annas ligatum ad Caiphæ pontificem.

Now Annas had sent him bound unto Caiaphas the hie Priest.

25. Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei Nunquid & tu ex discipulis eius es? Negavit ille, & dixit, Non sum.

And Simon Peter stood and warmed himself. And when they said unto him, Art not thou also of his disciples? He denied it, and said, I am not.

26. Dixit ei unus ex servis pontificis, cognatus eius cuius abscidit Petrus auriculam, Nonne ego te vidi in horto cum illo?

One of the servants of the hie Priest, his cousin whose ear Peter smote off, said, Did not I see thee in the garden with him?

27. Iterum ergo negavit Petrus: & statim gallus cantavit.

Peter then denied again: and immediately the cock crew.

Das XVIII. Capitel.

22. Als er aber solches redet / gab der Diener einer die darbey stunden / Jesu einen Backenstreich / vnd sprach: Solt du dem Hohenprieſter also antworten?

Som hand der salede / gaff en aff Dienerne / som der stod hoff / Ihesu en Kindheit / oc sagde / Stalt du saa suare den ypperste Prest?

23. Iesus antwortet: habe ich übel geredt / so beweiſe es / daß es böse ſey / Habe ich aber recht geredt / was ſchlegſt du mich?

Ihesus suarede / haſſuer teg talet ilde / da beuſte det / at det er ont / Men haſſuer teg taler ret / hui ſlar du mig?

24. Vnd Hannas ſandte ihn gebunden zu dem Hohenprieſter Caiphas.

De Annas ſende hannem bunden til den ypperſte Prest Caiphas.

25. Simon Petrus aber ſtund vnd wärmet ſich. Da ſprachen ſie zu ihm: Biſt du nicht ſeiner Jünger einer? Er verläugnet aber / vnd ſprach: Ich bins nicht.

Men Simon Petrus ſtode oc varinde ſig / Da ſagde de til hannem / Er du icke en aff hans Diſciple? Da, neccede han oc ſagde / Jeg er icke.

26. Spricht des Hohenprieſters Knecht einer / ein Gefreundter deß / dem Petrus das Ohr abgehauen hatte: Sahe ich dich nicht im Garten bey ihm?

En aff den ypperſte Preſtie Suenne / hies frende Peder haſſde hugger Øret aff / ſiger / Saa teg dig icke i Øregaarden hoff hannem?

27. Da verläugnet Petrus abermal / vnd also bald frehet der Han.

Da neccede Peder ætter / De ſtray gol Hanen.

Capitola XVII.

22. To ſom þowæðel / ſtoge tu geden; Cluſebniſtærow / dal poliſet Geſiſſoni / ſka: Taſ ſliþ odpow / daſo Diſtupowit

To gdy mowit / thedy ſeden; ſlug kroy tuſ ſtal / vderzyl pát / cætem Jeſuſa mowiac: A ták je odpowiedaſſ naway, þe mu káplá nowit?

23. Odpowæðel gemu Geſiſſo: Wtumiſi gſem ſle / ſwæ: dectwiſ wyday oſſem: pakli doſ bte / proſ mne tepeſo?

Odpowæðel mu Jeſus: Jeſiſem ſle co rzekt / day ſwædeco tawo o ſiym / á teſliſ dobre / przech: je mie bteſo?

24. W poſtal gen Annáſa ſwázanþo kápiſſaſſowi Diſtupowi.

A thákét go byl Annaſkodes ſtal zwiazanego do kápiſaſaſ náſ wyſſego káplána.

25. Stál pak Eſſimon Petr a þhſiwal ſe. Echdn ſekli gemu: Idali y ty; Wtediniſ: ſlúw gchogſh t Zapſelon / a ſekl Negſem.

A Symon Piotr ſtal grzetac ſe / y rzekli do niego: Káz y ty nie icſekſ tego zwolauſſow? A on záprzal ſe mowiac: Kie teſtem.

26. Kſekl gemu geden; Cluſebniſtæw Diſtupowþch / þſi: buzun toſo / ſterémuſ Petro: talwocho: Wſſal gſem ná tebe o nim wiðel w jahradé.

Tedy mu rzekł niektorzy z ſlug káplána natczyſſego / pominomáſ ty onego kroyemu byl Piotr wcal wcho: Jaſem ja ciebie nie wiðdjal w ogroðu ſe przy nim?

27. Echdn Petr opſet zapſel / A hned kóhaut záþſiwal.

Kie záſſe Piotr záprzal / y náſ tchdmiáſſ kúr zápiál.

יח

28. אֲחֵינוּ דִּין לְשׁוּעָא מִן
לֵית חֲפֵזָא לְפָרְטִירִין ו
נִאֲתָרֵי הוּא בְּפָרְטִירִין
וְהָנוּן לֵאלֹהִי עָלוּ לְפָרְטִירִין
הָלֵךְ יִתְטוּשׁוּן עַד אֲבָלִין
בְּפָרְטִירִין :

Da Casfa menano poi Iesus al Pretorio, & era di mattina: & essi non entrarono nel Pretorio, per non contaminarsi: ma per poter mangiare l'Agnello della Pascha:

29. נִפְקֵי דִּין פִּילָטוֹס לְבָר
לְוִתֵּיהֶן נִאֲמַר לְהוֹן מָתָא
מֵאֲכֹל קִרְבָּא אִית לָבוֹן
עַל גְּבִרָא הַנָּה :

Pilate dunque & si fiore à l'ora desse, Che accusa portate voi contra quest' homo.

30. עֲנֵי נִאֲמָרִין לֵיה אֵלֵי
לֹא עֲבֵד בִּישְׁתָּא דְּנִינָא מָתָא
לֹא לָךְ מִשְׁלָמִין הָנוּן לֵיה :

Effi risposero, e dissero. Se costui non fosse mal'attore, noi non te l'habbiamo dato ne le mani.

31. אָמַר לְהוֹן פִּילָטוֹס
דּוֹבְדִירֵי אֲתוֹן וְדוֹבְדִירֵי
אִיךְ נְמוּסָכוֹן אֲמָרִין לֵיה
יְהוֹדֵנָה לֹא שְׁלִיט לָךְ
לְמַקְטֵל לֹאנָשׁ :

Onde Pilato disse loro, pigliatelo voi, e giudicatelo secon da la vostra Legge. Al lora ai Giudei el disse, A noi non e lecito occidere alcuno.

32. דִּתְשַׁלֵּם מִלְּתָא דִּיאֲמַר
יִשׁוּעָא בְּדִ מִידַע פִּאֲרִינָה
מִוִּתָּא עֲתִיד דִּימוּת :

E questo fu accioche s'adempiesse la parola di iesus, laquale egli habuova detta significando di che morte doneniamen to.

33. עַל דִּין פִּילָטוֹס
לְפָרְטִירִין נִקְרָא לְשׁוּעָא
נִאֲמַר לֵיה אֲנִתְּ הוּא מִדְּכִהֵן
דִּי־יְהוֹדֵנָה :

Pilate dunque entrò di nuovo nel Pretorio: e chiamò Iesus, e disse, Sei tu il Re de Giudei?

34. אָמַר לֵיה יִשׁוּעָא מִן
נִפְשֵׁךְ אֲמַרְתָּ דְּבִרָא אִי
אֲתִרְנָא אֲמָרִין לָךְ עָלֵי :

Iesus rispose, Dici tu queste d'ate medesimo, o altri te l'hanno detto di me?

35. אָמַר לֵיה פִּילָטוֹס לְמָתָא
אֲנִי יְהוֹדֵנָה אֲבָלִין פְּנִי
עֲמִיךְ וְכִפִּי פְּנִינָא אֲשַׁלְמוּךְ
לִי מָתָא עֲבַדְתָּ :

Pilatorispose, Son io Giudeo? La tua nazione, e i principali Sacerdotes mi ti han no dato ne le mani. Che hai tu fatto?

יח

28. וְאַחֲרֵי כֵן הוֹלִיכוּ אֶת־יִשׁוּעָא
מִקִּרְבָּא אֶל־בֵּית דִּין דְּהוּא בְּקֹר
וְהַמָּה לֹא עָלוּ אֶל־בֵּית דִּין פְּרִי
יִטְמָאוּן מֵאֲכֹל אֶת־הַפֶּסַח :

Ylleuan à Iesus de Caiphas a la Audiencia: y era por la manana: y ellos no entraron en el audiencia por no ser contaminados, mas que comiesen el cordero de la Pascha.

29. וַיֵּצֵא פִילָטוֹס אֶל־הֵם וַיֹּאמֶר
מָה פִּשְׁעָא תְּשַׁאֵר עַל־אֲנוּשׁ הַנָּה
Entonces salió Pilato a ellos fuera, y dixo,
Que accusacion traes contra este hombre?

30. וַיַּעֲנֵי וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֵם וְהָ
אֲנוּשׁ מִדַּע וְעוֹשָׂה פִּשְׁעָא לֹא
הַסְּגִירֵנוּ אֹתוֹ בְּדִיךְ :

Respondieron, y dixeronle, Si este no fuera malhechor, no te lo ouieramos entregado.

31. וַיֹּאמְרוּ אֶל־הֵם פִּילָטוֹס וְאֵתֵם
קָחוּ אֹתוֹ וּבְתוֹרַתְכֶם שְׁפִטוּהוּ
וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַיְּהוּדִים אֵת אֲנוּשׁ
אֵם אַחֵר לֹא נוֹכַל לְמוֹתָת :

Dizeles entonces Pilato, Tomad lo vosotros, y juzgadlo segun vuestra Ley. Y los ludios lo dixeron, A nosotros no es licito matar a nadie.

32. לְהַמְלִיא אֶת־הַדְּבָר אֲשֶׁר
אָמַר יִשׁוּעָא בְּהוֹדִיעֵי בְּמָה מָוִתָּה
עֲתִיד הָהּ לְמוֹתָת :

Para que se cumpliesse el dicho de Iesus que auia dicho, dando a entender de que muerte auia de morir.

33. וַיָּבֹאוּ פִילָטוֹס אֶל־בֵּית דִּין
וַיִּקְרָא לְיִשׁוּעָא וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲאַתָּה
מֶלֶךְ הַיְּהוּדִים הוּא :

Ansique Pilato boluióse a entrar en el Audiencia, y llamo a Iesus, y dixole, Tu eres el Rey de los ludios?

34. וַיַּעֲנֵי לוֹ יִשׁוּעָא הַמִּנְפִּשֶׁךְ אֵת
וְאַתָּה מַדְבִּיר אֹתִי אָמַרִין לָךְ אַחֲרִים
עָלֵי :

Respondiole Iesus, Dizes tu esto de ti mismo, o hantelo dicho otros de mi?

35. וַיַּעֲנֵי פִילָטוֹס אֵם אֲנִי יְהוּדִי
הוּא עָמְרִי וְשָׂרֵי הַכֹּהֲנִים הַסְּגִירִי
אֹתְךָ בְּדִי מָה עֲשִׂיתָ :

Pilato respondiò, Soy yo ludio? tu gente, y los Pontificos, te han entregado a mi, que has hecho?

יח

28. Ἀγασιν δὲ τὸν ἱησοῦν καὶ εἰς τὸ πραιτωρίον. ὡς δὲ πρῶτον αὐτοῦ εἰς τὸ πραιτωρίον, ὅπως μὴ μιανθῇ σ, ἀλλ' ἵνα φάγωσιν τὸ πάσχα.

Pais après il menerent Iesus de Calphe au Pretore, or c'estoit au matin, & n'entrèrent point au pretoire de peur qu'ils ne fussent souillés: mais, afin qu'ils pussent manger l'agneau de l'ajique.

29. Ἐξῆλθεν δὲ τὸν πλάττω, αὐτοῦ, καὶ εἶπε, τίς κατηγόρεισθα φησὶ καὶ τὸ ἀνθρώπου τούτου;

Pilate donc sortit vers eux, & dit, Quelle accusation apportez-vous contre cest homme-ci?

30. Ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰπὼν αὐτῷ, οὐ μὲν ἡμεῖς καθ' ἡμεῖς, σὺ αὖτε οὐκ ἀκούεις αὐτοῦ.

Ilz respondirent, & lui dirent, Si ce n'est-ci n'estoit mal'acteur, nous ne le t'audions pas liuré.

31. Εἰπαυτὸν αὐτοῖς ὁ πλάττω, λαλῶν αὐτοῖς ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὴν νόμον ὑμῶν κριάτε αὐτόν. εἰπαυτὸν αὐτῷ, οὐκ ἀκούεις, ἅμῃ σὺν ἡμεῖς κατατάξαι αὐτόν.

Adonc Pilate leur dit, Prenez-le vous, & le iugez selon vostre Loy. Adonc les Iuifs lui dirent, Il ne nous est point loisible de mettre aucun à mort.

32. Ἦν δὲ λόγος τῷ ἱησοῦ πλεονεχθῆν ἐν εἰπῇ, σφραγίσαντας αὐτῷ θανάτου ἡμῶν δὲ σὺν αὐτῷ.

Et ce fut afin que la parole de Iesus fust accomplie, laquelle il auoit dite, signifiant de quelle mort il deuoit mourir.

33. Εἰσῆλθον δὲ αὐτὸς εἰς τὸ πραιτωρίον, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πλάττω, καὶ εἶπεν αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;

Pilate donc entra derechef au Pretore, & appela Iesus, & lui dit, Es-tu le Roy des Iuifs?

34. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἱησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τὰς λέξεις, ἃς ἄλλοι οὐκ εἶπον μοι;

Iesus lui respondi, Dis-tu ceci de par toi-même, ou si les autres le t'ont dit de moi?

35. Ἀπεκρίθη ὁ πλάττω, μή τι ἔχω καὶ ἐς ὑμᾶς; τί ἐγὼ καὶ ἐς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ οὐκ ἐπὶ ἡμῶν;

Pilate respondi, Suis-je Iuif? ta nation & les principaux Sacrificateurs t'ont liuré à moi: qu'as-tu fait?

CAP. XVIII.

28. Adducunt ergo Iesum à Caipha in prætorium. Erat autem mane: & ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent pascha.

Then led they Iesus fro Caiphas into the common hall. Nowe it was morning: and they them Iesus went not into the common hall: lest they should be defiled: but that they might eat the Passover.

29. Exivit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit, Quam accusationem affertis adversus hominem hunc?

Pilate then went out unto them: and sayde: What accusation bringest against this man?

30. Responderunt, & dixerunt ei, Si non esset hic malefactor, non tibi tradidisset eum.

They answered and said unto him: If he were not an evill doer: we would not have delivered him unto thee.

31. Dixit ergo eis Pilatus, Accipite eum vos & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudei, Nobis non licet interficere quemquam.

Then sayde Pilate unto them: Take ye him: and iudge him after your owne Lawe. Then the Jewes sayde unto him: It is not lawfull for us to put any man to death.

32. Ut sermo Iesu impleteretur quem dixit significans qua morte esset moriturus.

It was the worde of Iesus might be fulfilled which he spake: signifying what death he should die.

33. Introivit ergo iterum in prætorium Pilatus: & vocavit Iesum, & dixit ei, Tu es rex Iudeorum?

So Pilate entered into the common hall againe: and called Iesus: and said unto him: Art thou the King of the Jewes?

34. Respondit Iesus, A te metipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me?

Iesus answered him: A iust thou that of thy selfe: or did other tell it thee of mee?

35. Respondit Pilatus, Numquid ego Iudeus sum? Gens tua, & pontifices tradiderunt te mihi?

Pilate answered him: Am I a Jewe? Thine owne nation: and the high Priestes have delivered thee unto me. What hast thou done?

Das XVIII. Capitel.

28. Da fuhreten sie Iesum von Caipha für das Richthaus. Vnd es war früe / vnd sie giengen nicht inn das Richthaus / auff das sie nicht unrein würden / sondern Ostern essen möchten.

Da forde de Ihesum fra Caipha til Dombuser. De der vaar aarte / De de ginge icke i Dombuser / paa der de stulde icke bliffue wrene / men maatte æde Paaske.

29. Da gieng Pilatus zu ihnen heraus / vnd sprach: Was bringet ir für Klage wider disen Menschen?

Da giel Pilatus yd til dem / oc sagde / Hvad klage maalt fore i mod dette Menniste?

30. Sie antwortten vnd sprachen zu ihm: Were diser nicht ein übelthäter / wir hetten dir ihn nicht überantwortet?

De suarede oc sagde til hannem / Vaare denne icke en Misbedere / da hadde vi icke antwoerdt dig hannem.

31. Da sprach Pilatus zu ihnen: Sonnet ihr ihn hin / vnd richtet in nach eurem Geseh. Da sprachen die Jüden zu ihm: Wir dürfen niemand tödten.

Da sagde Pilatus til dem / Saa tage i hannem hin / oc dommer hannem effier eders Lom. Da sagde Jøderne til hannem / Vi tørre ingen dræbe.

32. Auff das erfüllet würde das Wort Jesu / welches er saget / da er deutet / welches Todts er sterben würde.

Paa det at Ihesu ord stulde fuldbræmmis / som han sagde / der han gaff til kende / hvilken Død han stulde dø.

33. Da gieng Pilatus wider hinein ins Richthaus / vnd rieß Jesu / vnd sprach zu ihm: Bist du der Jüden König?

Da giel Pilatus ind igen i Dombuser / oc kallede Iesum / oc sagde til hannem. Est du Jøde Konge?

34. Iesus antworttet: Redest du das von dir selbst / oder habens dir andere von mir gesagt?

Ihesus suarede / Valer du det aff dig self / Eller haaffue andre sagt dig det om mig?

35. Pilatus antworttet: Bist du ein Jude? Dein Volk vnd die Hohen Priester haben dich mir überantwortet. Was hast du gethan?

Pilatus suarede / Er tog en Jøde? Dit Folk oc de høffeste Priester / antwoerdede dig mig / Hvad haaffuer du gjort?

Kapitola XVIII.

28. Tschdy wedt Gefijste od Kapffasse do Kadncho domu. A bylo rano: a oni newessit do radncho domu / aby se nepossit wrniti / ale aby geßli Wellto: noñijho Beránka.

Odwieblit tedy Jezus od Káfáfa ná Katuffi / a bylo porann / y nie weßli sam ná Katuffi aby sie nie spługawili / ale i by pojywalit Wielkiey nocy.

29. Protoj wyszł k nim Pilát wni / a rzekł: Kteru Jazobu wedete proti słowku tomuto?

A tak Pilát wyszł do nich ná dwor / y rzekł: Jakiż starge przysłałcie przeciw ciłowielkowi temu?

30. Odpowiedzieli a rzekli gómu: Był tento niebł płotnik / nedalszychom ho tobi.

Odpowiedzieli mu y rzekli: Wyprzen niebł płotnic / tedy bychmy go nie podali.

31. Tschdy rzekł gim Pilát: Wezmite wy go / a podie Jazkona wasseho suditcho. Y rzekli Jidzi: Námek neßluffi zabiti nißadncho.

Rzekł im tedy Pilát Weźmici go wy / a wedie Jazkonu wassego ssaodze go. Ale my powießli: Wydowie? Namci sie nie godzi zabici nißego.

32. Aby se rzek Gefijstowa napłnila / kierañ rzekł / zname: nage kierauby Emrtij miel umfñiti.

Aby sie wypełniło słowo Jezusowe które powießiał oznajmując która śmierć miał umrzeć.

33. Tschdy Pilát opet wyszł do Kadncho domu / y powoßal Gefijste / a rzekł gim: Ty li ghy Král Jidomst?

A przetoż szli wyszł Pilát do raturßaz y woßawßß Jezus / y rzekł mu: Tyś to ten Król Jydowski.

34. Odpowiedzieli Gefijst: Samli od sebe to prawißli / ti li gßan gim tobi powießli o mně?

Odpowiedzieli mu Jezus: A samje to od siebie mówißli / cißli drubzy o mnie powießali?

35. Odpowiedzieli Pilát: Jdas liß gßan ná Jidom: Národ twóßg a Bißkupowé twóßg / das li mi tebe / to ghy wñiliß?

Odpowiedzieli Pilát: A ja jem to jest Jyd / národ twój y przekoßcießy cißwoi / a płaniß podali mi cie. Tożes wißy wcißniß?

יח

36 וַיֹּאמֶר לֵא יֵשׁוּעַ מַלְכוּתִי אֵינָהּ
הַזֶּה הָיָה מִן הַנָּתַן
עֲלֵי אֱלֹהִים מִן הַנָּתַן
הַזֶּה הָיָה מִלְּכוּתִי
מִתְּהַלְּלִים הָיוּ מִשְׁמָשִׁין
דָּלָא אֲשֶׁתִּלֵּם לִיהוֹדִים
הָשָׂא דִּין מַלְכוּתִי דִּילִי לֹא
הָיָה מִכָּפָא :

Rispose l'evy, Il mio regno non è di questo mondo. Se il mio regno fosse di questo mondo, certo i miei ministri combattirebbero, accioche io non fusse dato nelle mani de Giudei: ma horis il mio regno non è di qui.

37 וַיֹּאמֶר לֵא פִלְטוֹס מַדּוּן
מִלְּכָא אֱלֹהִים אֲנִי אֲמַר לֵא
יֵשׁוּעַ אֲנִי אֲמַרְתָּ דְּמִלְּכָא
אֲנִי לְהַדָּא אֲנִי יָלִיד אֲנִי
וְלְהַדָּא אֲנִי לְעֵלְמָא
דְּאַסְתֵּד עַל שְׂכָרָא בְּדִין
דְּאִיתְּהִי מִן שְׂכָרָא שְׂמַע
הַלִּי :

Allor Pilato disse, Tu sei dunque Re? E l'evy rispose, Tu lo dici, chero son Re. Io son nato per questo, e per questo son venuto al mondo, per render testimonianza a la Verdad. Chitunque è da la Verdad, oio la mia voce.

38 וַיֹּאמֶר לֵא פִלְטוֹס מַדּוּן
שְׂכָרָא וְכָד אֲמַר הַדָּא
נִפְקָא לֵא תוֹב לָנָת יְהוֹדִינָא
וַיֹּאמֶר לֵא אֲנִי אֲמַר לֵא
הַדָּא עֲלֵיָא מִשְׁפַּח אֲנִי
בָּה :

Pilato gli dice, Che cosa è Verdad? E detto ch'egli habbe questo veuno di monno da i Giudei, e disse loro, Io non trouo alcuna colpa in lui.

39 אֲבִירָא דִּין אֵית לָכוּן
דְּחַד אֲשֶׁרָא לָכוּן בְּפִשְׁתָּא
עֲבִין אֲנִינָן חֲבִיל אֲשֶׁרָא
לָכוּן לְהַנָּא מִלְּכָא
דִּיהוֹדִינָא :

Voi haueste un vñsanz, a che io vi liberò non ne la festa di Pascha, Goltan, Voi dunque che se vi liberi il Re de Giudei?

40 וַתִּקְצוּ בָּלְהוֹן וַיֹּאמְרוּ
לֹא לְהַנָּא אֲלֵא לְבָרַאבְבָּא
אֲמִינוּ הֵנָּה דִּין הֵנָּה עָרָא
אֲמַר יֵשׁוּעַ :

Allor gridaron tutti di monno, dicendo, Non girà costui, ma Barrabbas. Ora Barrabbas era un assissino.

יח

36 וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ מַלְכוּתִי אֵינָהּ
מִן הַעוֹלָם הַזֶּה אִם מַלְכוּתִי
מַעוֹלָם הָיָה הָיָה גַם מִשְׁדָּתִי
הָיָה אֲשֶׁר לֹא נָתַתִּי לַיהוֹדִים
נָעַת מַלְכוּתִי אֵינָהּ מִכָּפָא :

Respondió Iesus, Mi Reyno no es de este mundo: si deeste mundo fuera mi Reyno, mis seruidores pelearian para que yo no fuera entregado a los Iudios. aora pues mi Reyno no es de aqui.

37 וַיֹּאמֶר לֵא פִלְטוֹס וַאֲכֹן
מִלְּכָא אֱלֹהִים הָיָה וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ אֲנִי
אֲמַר בִּי מִלְּכָא אֲנִי הָיָה אֲנִי
לְהַדָּא נִלְכָּדְתִּי וְאֵלֵא אֲנִי בְּאִתִּי
אֲלֵא הַעוֹלָם אֲשֶׁר אֲעִיד לְאַמְתָּא
כָּל אֲשֶׁר הָיָה מִמֵּתָא שׁוֹמַע
לְקוֹלִי :

Dixole entonces Pilato, Luego Rey eres tu Respondio Iesus, Tu dizes que yo soy Rey, y para esto soy nacido, y para esto he venido al mundo, es a saber Para dar testimonio a la verdad. Todo aquel que es de la parte de la Verdad, oye mi voz.

38 וַיֹּאמֶר לֵא פִלְטוֹס מַה הָיָה
אֲמַת וְכָאֲשֶׁר אֲמַר וְאֵת שֶׁב
וַיֹּאמֶר אֲלֵא הַיְּהוּדִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
מִשְׁפַּח מִנָּת גַּם אֲהוּר אֵינָהּ מוֹצֵא
בְּאִינוֹשׁ הָיָה :

Dizele Pilato, Que cosa es Verdad? Y como vuo dicho esto, boluió a los Iudios, z dizeles, yo no hallo enel algun crimen.

39 יֵשׁ הַעוֹדָה בָּכֶם אֲשֶׁר
אֲפִטֵּר לָכֶם אֶת־אֶחָד בְּפִשְׁתָּא
וְאִם תִּחַבּוּ אֲפִטֵּר לָכֶם אֶת־
מִלְּכָא הַיְּהוּדִים :

Empero vosotros teneys costumbre, que yo os suelte vno en la Pascha: quereys pues que os suelte al Rey de los Iudios?

40 וַיַּעֲקוּ שְׁנֵי פִלְסִים לֵאמֹר
אֵל נָא אֲחִינוּ בִּי אִם אֶת בְּרַאבְבָּא
וְבְרַאבְבָּא הִיא בְּדִין :

Entonces todos dieron bozes otra vez, diciendo, No a este: sino a Barabbas. Y este Barabbas era ladrón.

יח

36. Ἀπελθὼν ἐῖς τὸ εἶς, ἡ βασι-
λεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἐστὶν ἐκ τῆς κτίσεως
αὐτῆς· εἰ δὲ ἐκ τῆς κτίσεως αὐτῆς ἡ
βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπαρξάντες ἐπὶ
οἱ ἡμεῖς ἡγενοῦμεθα ἡ ἀμὴν τὸ εἰρη-
νικὸν τοῖς Ἰουδαίοις· οὐδὲ ἡ βασιλεία
ἡ ἐμὴ οὐκ ἐστὶν ἐκ τούτου.

Iesus respondit, Mon regne n'est point de ce monde: si mon regne estoit de ce monde, mes gens combatroyent que ie ne fusse liuré aux Iuifs: mais maintenant mon regne n'est point d'ici bas.

37. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ πλάττω, οὐκ εἶν βασιλεὺς εἰ σὺ· ἀπελθὼν ὁ Ἰησοῦς, σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεὺς εἶμι· ἰγὼ. ἐγὼ εἰς τὸ τοῦ γένους μου, καὶ εἰς τὸ τοῦ ἐκκλησιασμοῦ τοῦ κόσμου, ἡ ἀμαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πῶς ὁ ἀνὴρ τῆς ἀληθείας, ἀποὺρ μου τῆς Φωνῆς.

Lors Pilate lui dit, Es-tu donc Roy? Iesus respondit, Tu le dis que ie suis Roy: ie suis en pour cela, & pour cela suis-je venu au monde, a ce que ie rende témoignage à la verité. Quiconque est de verité, oit ma voix.

38. Λέγει αὐτῷ ὁ πλάττω, τί ἐστὶν ἀληθὺς· καὶ αὐτὸς ἀπεκρίθη, πῶς ἐξέλεγε πῶς τοῖς Ἰουδαίοις. καὶ λέγει αὐτοῖς, ἰγὼ ἀδελφοὶ αἰτίας ἀδελφῶν ἐστέ αὐτῷ.

Pilate lui dit, Qu'est-ce que verité. Et quand il leur dit cela, il forcé derechef vers les Iuifs, & leur dit, ie ne trouue aucun crime en lui.

39. Ἐστὶν δὲ συνήθεια ἐμὴ, ἡ ἡμεῖς ὅταν ἀπολύσω ἐκ τῆς πύλας· βέβαιον ἐστὶν ἡμῖν ἀπολύσω τῷ Γρατίᾳ τῷ Ἰουδαίῳ.

Or auez-vous vne coustume que ie vous en deliure vn à la feste de Pasque: voulez-vous donc que ie vous deliure le Roy des Iuifs?

40. Ἐκραύζουσιν οὖν πάντες, πᾶσι λέγοντες· μὴ τούτου ἀλλὰ τοῦ βαρραββᾶ· ὃς ἐστὶν βαρραββᾶς λεγόμενος.

Alors tous derechef s'escrierent, disant, Non pas cestui-ci, mais Barrabbas. Or Barrabbas estoit un brigand.

CAP. XVIII.

36. Respondit Iesus, Regnum meum non est de hoc mundo: si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer Iudæis, nunc autem regnum meum non est hinc.

Iesus answered: My Kingdome is not of this worlde: if my kingdome were of this worlde, my servants would fight to fight: that I should not be delivered to the Jewes: But now is my Kingdome not from hence.

37. Dixit itaque ei Pilatus, Ergo rex es tu? Respondit Iesus, Tu dicis: quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit vocem meam.

Pilate then sayde unto him: Art thou a King then? Iesus answered: Thou sayest that I am a King: for this cause am I born and for this cause came I into the worlde: that I should beare witness unto the truth: every one that is of the truth, heareth my voice.

38. Dicit ei Pilatus, Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad Iudæos, & dicit eis, Ego nullam invenio in eo causam.

Pilate said unto him: What is truth? and when he had said that he went out againe unto the Jewes, & said vnto them, I finde in him no cause at all.

39. Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in Pascha: Vultis ergo dimittam vobis Regem Iudæorum?

But you have a custome: that I should deliver you one loofe at the Pasche: will ye then that I loofe vnto you the King of the Jewes?

40. Gloriamur ergo rursus omnes, dicentes, Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barrabbas latro.

Then cryed then all againe saying: Not him: but Barabbas: now this Barabbas was a murderer.

Das XVIII. Capitel.

36. Jesus antwortet: Mein Reich ist nicht von dieser Welt / were mein Reich von dieser Welt / meine Diener würden darob kempffen / daß ich den Jüden nicht überantwortet würde. Aber nun ist mein Reich von dannen.

Ihesus suarede: Mit Rige er ist aff denne Verden: Daaremit Rige aff denne Verden / mine Diener seude stride der saare: / ar ieg seude anmordis Joderne. Men nu er mit Rige ist der aff.

37. Da sprach Pilatus zu ihm: So bist du dennoch ein König? Jesus antwortet: Du sagest / Ich bin ein König. Ich bin darzu geboren / vnd in die Welt kommen / daß ich die Wahrheit zeugen soll. Wer auß der Wahrheit ist / der höret meine Stimme.

Da sagde Pilatus til hannem: Saa est du alligenet en Konge? Ihesus suarede: Du siger det: Jeg er en Konge. Jeg er der til fød: / oc kommen i Verden: / a ieg skal vidne Sandhed. Hvo som er aff Sandhed: hand horer min rost

38. Spricht Pilatus zu ihm: Was ist die Wahrheit? Vnd da er das gesagt / gieng er wider hinauß zu den Jüden / vnd spricht zu ihnen: Ich finde keine schuld an ihm.

Pilatus siger til hannem: Hvad er Sandhed. De der hand der sagde: / giel hand vntil Joderne igen: / oc siger til dem: Jeg finder ingen skyld met hannem.

39. Ihr aber habt eine gewohnheit / daß ich euch einen auff Ostern loß gebe / wollet ihr nun / daß ich euch der Jüden König loß gebe?

Ihassue en seduane: / ar ieg skal gifue eder en loff om Paasten: / Vile i nu: / ar ieg skal gifue eder den Jøde Kenge loff?

40. Da schrien sie wider allesampt / vnd sprachen: Nicht diesen / sondern Barrabam. Barrabas aber war ein Mörder.

Da robte de igen alle sammen: / oc sagde: Vse den: ne / men Barrabam: / oc Barrabas vaar en Morderer.

Kapitola XVIII.

36. Odpowiedel Jezus: Králowství mé není z tohoto světa / byť z tohoto světa ta bylo Králowství mé / Služebníci žagajíť moci bránit se mně: / abych nebyl vydán Židům: Ale nyní mé Králowství není odsud.

Odpowiedel Jezus: Králostwo moje nie jest z tego świata. Jezusieby Králostwo moje: / tego świata bylo: / słudzy moi walcząliby zbrodnie mną: / abych nie był wydan Żydom. Ale teraz Králostwo moje nie jest stąd.

37. V Kell genu Pilát: Ich du Král gsh to? Odpowiedel Jezus: ty prawis / Je Král gsh ná. Já gsh se k tomu narobil: / a proto gsh na světe pšifst: / abych svědectví vydal pravdě. Každý kdož gest: / Právdy / slyší hlas můj.

Kell mu tedy Pilát: A wleceš ty jest Král? Odpowiedel Jezus: Ty mowiš jemá já jest Král. Jácim si ná to narobil: / ná tom przysiedl ná świat: / abych świadechwo dal prawdzie. Kdś jest króyc: / test prawdzy / slycha głos mego.

38. Kell genu Pilát: Co gest prawda. A kdož to kell: / pře wyšet wenť Židům: / a kell gim: / Já židně winy ná něm ne nářžám.

Powieł jiał mu Pilát: A co jest prawda? y to rzekłszy wyszedł zśic do żydom: / rzekł do nich: Ja żadney winy do niego nie nářżam.

39. Ale gest obyčej wás / a: bych wám gednoho propustil wějně na Velikau noc: / protoščeteli ať wám propustim Krále Židowstěho?

A teč v was jest ten zvyčaj: / ť wám tednego wypustčam ná Velikanoc: / četeliť tčedy je wám wypustče Krála Žydowsčieho?

40. Vzvolali ovč wšickni / ffauce: Ne toho / ale Barrabás. Abyl Barrabás lotr.

Tedy wšickzy zvolali: moř wšac: nie tego: / ale Barrabáš: / a tenci Barrabáš byl zbořec.

TVnc ergo apprehendit Pilatus Iesum, & flagellavit.

Then Pilate took Iesus and scourged him.

2. Et milites placentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius, & veste purpurea circumdederunt eum.

And the soldiers platted a crown of thornes, and put it on his head, and they put on him a purple garment.

3. Et veniebant ad eum, & dicebant, Ave rex Iudaeorum: & dabant ei alapas.

And said, Hail, King of the Jews. And they smote him with their rods.

4. Exivit iterum Pilatus foras, & dicit eis, Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam in venio in eo causam.

Then Pilate went forth againe, and said unto them, Beholde, I bring him forth to you, that ye may knowe, that I finde no fault in him at all.

5. Exivit ergo Iesus portans coronam spineam, & purpureum vestimentum. Et dicit eis, Ecce homo.

Then came Iesus forth wearing a crowne of thornes, and a purple garment. And Pilate saide vnto them, Behold the man.

6. Cum ergo vidissent eum pontifices & ministri, clamabant, dicentes, Crucifige, crucifige eum. Dicit ei Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite, ego enim non inuenio in eo causam.

Then when the hie Priests and officers saw him, they cryed, saying, Crucifige, crucifige him. Pilate saide vnto them, Take ye him and crucifige him: for I finde no fault in him.

7. Responderunt ei Iudei, Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit.

The Jewes answered him, We have a lawe, and by our lawe he ought to dye, because hee made himselfe the Sonne of God.

A nam Pilatus Iesum / vnd geißelt ihn.

Da zog Pilatus Ihesum oc hudsstrog hannem.

2. Vnd die Kriegsknechte flochten ein Krone von dörnen / vnd setzten sie auff sein Haupt / vnd legten ihm ein Purpurkleid an.

De Strickmendenen flochte en Krone aff dörne / oc setzten vaa hans Hoffs / oc lagden Purpur klade paa hannem.

3. Vnd sprachen: Sey gegrüßet lieber Juden König. Vnd gaben ihm Backensstreiche.

De sagde / Hil vere du lere Jode Konige. De de gaffue hannem kindhesse.

4. Da gieng Pilatus wider herauf / vnd sprach zu ihnen: Sehet / ich führe ihn herauf zu euch / daß ihr erkennet / daß ich keine schuld an ihm finde.

Da gieng Pilatus vdrigen / oc sagde til dem / Seer / ieg leder hannem hid vdril eber / at i skulle vide / at ieg finder ingen skyld mer hannem.

5. Also gieng Iesus herauf / vnd truge eine dörnen Krone vnd Purpurkleid. Vnd er spricht zu ihnen: Sehet, welch ein Mensch.

Saa gieng Ihesus vdril / oc bar en dörne Krone oc Purpurklade. De hand siger til dem / Seer / hualket i Menniske.

6. Da ihn die Hohenpriester vnd die Diener sahen / schreyen sie vnd sprachen: Creutzige / creutzige. Pilatus spricht zu ihnen: Nempt ihr ihn hin vnd creutziget / denn ich finde keine schuld an ihm.

Der de nypperste Prestter oc Dienerne saae hannem / robte de / oc sagde / Kaarssst / kaarssst. Pilatus siger til dem / Taget i hannem hen / oc kaarssstet / Thi ieg finder ingen skyld mer hannem.

7. Die Juden antworteten ihm: Wir haben ein Gesetz / vnd nach dem Gesetz soll er sterben / denn er hat sich selbst zu Gottes Son gemacht.

Joderne suarede hannem / Vi haaffue en lov / oc effter den lov skal hand do / Thi hand haaffue gjort sig self til Guds Son.

Ergo Iesum Pilatus Geißelt / vnd zurechtsetzt.

Als ie Pilat wjstangst Iesum / val go vdrickowat.

2. A Goldneß splatße Korun / vnd etn / wstawi gi na blas wu geho / a w Nauchø Esarlatow gen obkelli.

A iolnietz vplorty korone / etn / wlozyl na glomietego / p w placki Esarlatny obkelli go.

3. A pñstapugijee kñem / fislali: Džraro Králi Židow / tñ / a dāw all genu policky.

Amowlt: Wrtayje Kroln Žydow / tñ / y byli go pācatm.

4. Wysselt opñt wen Pilat / a fisl gim: Hle wywedu gen wām wñ / abyssie poznali / Je žadnē winy na nēm nenaležām.

Wysselt potym Pilat nā dwor / v rzešt im: Otho wywiediem go nā dwor / abyssie wiedzielt Je w nām žadney winy nie nāpduie.

5. Tñdñ wysselt Geßijs wen / nesa trnowau Korun / a Naucho šarlatowt. Wysselt gim Pilat: Añ klowlt.

Tedy Iesus wysselt niofac nā šobie curnowa koroney šarlatny placki / a Pilat rzešt im: Wtož žowiet.

6. Protož val gen vžkeli Džstapowt a iustbnjch žwotali / ftauce: Džstžig / vstžig ho. Kfisl gim Pilat: Wemietž wy gen a vstžigite / nešt nā nenaležām winy na nēm.

Žadny go vpyrski Křažeta Pās plāškiey / slāžbnt / žāwēlāš mōs mōc: Vstžyjm / vstžyjm. A Kfisl Pilat: Wdēlmietž go wy / a vstžyjm / doč to w nām žadney winy nie nāpduie.

7. Džprowēdēš genu židē: Wñ žāton māmē / a pōdž žātonānā vñfijti / Neb Gynem Džžym se činil.

O prowēdželt genu žydowie: Wñ žāton māmē / y wēdēl žātonānā goma vñfijti / w nām žātonānā žātonānā.

8 כד שמע דין פילטוס
הדא מולתא יתראת דחלל

Quando Pilato vidi questa parola, temè maggiormente.

9 ועל תוב לפרטורין ו
ואמר לישוע אימכר
אנת ישוע דין פתגמא לא
יהב לה :

Et entrò di nuovo nel Pretorio, disse a Iesù, Donde sei tu? Ma Iesù non gli dette risposta.

10 אמר לה פילטוס עמי
לא במלל אנת לא דע
אנת דשליט אגא האשור
ושליט אגא דא יחבר :

Alor Pilato li dice, Tu non mi parli? Non sai tu che io ho potestà di crucifiggerti, e potestà di liberarti?

11 אמר לה ישוע לית
הוא לך עלי שולטנא אף
לא חר אלו לא יהיב הו
לך מן לעל מטול הנגל
הו מן האשלימני לך רבא
הי חסיתה מן דילך :

Rispose Iesù, Tu non habresti potestà alcuna contra di me, se non ti fuisset dato di sopra, per questo colui che mi ti ha dato ne le mani, ha maggior peccato.

12 ומטול הדא צבא
הגל פילטוס דנשוריה
יהודא דין קצין הו דאן
לכנא שרא אנת לא הנת
הבמה דחסר קל מן גיד
דנבשה מלכא צבד
סקיבלא הו דקסר :

Da questo Pilato cercava di liberarlo: ma i Giudei gridavano, dicendo, Se tu liberi costui, tu non sei amico di Cesare: imperoche chiunque si fa Re, contraddice a Cesare.

13 כד שמע דין פילטוס
הדא מולתא אפיקה לישוע
לכר יתבעלים דודכתא
דמתקרתא נציפתא
דבאפא עבראית דין
מתאמרא גפיתא :

Pilato vidi questa parola, menò fuori Iesù, e pose a sedere pro tribunali: nel luogo che si chiama lastricato, & in Hebreo Gabbatha.

8 וכאשר שמע פילטוס את
הדברה הוה יחדירא :

Pues como Pilato oyó esta palabra vuo mas miedo.

9 וישב ויעל אל בית דין
ויאמר לישוע מאין הוה את
וישוע לא נחן לו מענה :

Y entro otra vez à la Audiencia, y dixo à Iesù, De donde eres tu? mas Iesù no le dió respuesta.

10 ויאמר לו פילטוס הלא
תדבר לי הלא ידעת כי יש לי
שלטון להוריק אנתך וכי יש
לי שלטון להחיר אנתך :

Entonces dizcle Pilato, Ami no me hablas? no sabes que tengo potestad para crucificarte, y que tengo potestad para soltarte?

11 ויען ישוע לא תהי לך
שלטון גם אחת עליהם לא
נתנה היא לך במעלה עליו
אשר חסיד אחי בידך חטאה
ידולה לו ממך :

Respondio Iesù, Ninguna potestad tendrias contra mi si no te fuisse dado da arriba: por tanto el que à ti me ha entregado, mayor peccado, hà.

12 ומאן בקש פילטוס להחיר
אנתו ויהודים צעקו לאמר א
לחיר את הלל איגר אהב
הקיסר כי כל אשר עושה נפשו
למלך מרה וגסוג אחור מן
הקיסר :

Desde entonces procurava Pilato de soltarlo: mas los Indios danan bozes, diciendo, Si à este sueltas, no erés amigo de Cesar. Qualquiera que se haze rey, à Cesar contradize.

13 וכאשר שמע פילטוס את
הדבר הוה חוליק את ישוע
לחוש וישב על חבמה במקום
הנקרא ליטוסטרוטון ועברית
גבחתה :

Entonces Pilato oyendo este dicho, lleuó fuera à Iesù, y sentóse en el tribunal, en el lugar que se dize Lichostrotos, y en Hebrayco Gabbatha.

8. Οπὲν ἴδω ἡκούσας ὁ πλάττω
τῶν λόγων, μᾶλλον φόβηται.

Quand donc Pilate eut oui cette parole, il craignit plus fort.

9. Καὶ εἰσέλθων εἰς τὴν πραιτώριον
παλιν, καὶ λέγει τῷ ἰησοῦ, ποθεν
εἶσ; ὃ δὲ ἰησοῦς ἀποκρίσας οὕτως
ἀπετά.

Et entra de rechef au Pretorio, & dit à Iesús, D'où es-tu? Et Iesús ne lui donna point de réponse.

10. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ πλάττω,
ἔμοι οὐ λαλῶς; οὐκ εἶδώς; ὅτι ἐξουσίαν
ἔχω εὐνοίας καὶ στυγῆς, ἐξουσίαν
ἔχω ἀπολύναι καὶ;

Adonc Pilate lui dit, Ne parles tu point à moi? ne sais-tu pas que j'ai puissance de te crucifier, & puissance de te deliurer?

11. Ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς. οὐκ ἔχω
ἐξουσίαν ἀδυνατῶ καὶ οὐκ εἰμι, οἱ μὲν
αὖτὸς δὲ δοθέντες αὐτῷ, ἀλλὰ τὸ ὅτι
ὁ ἀποδοὺνός με μοι μὴ ἐλαβε ἀρετῶν
ἐχέ.

Iesús respondit, Tu n'aurois puissance que quelconque fut moi: si il ne t'eût été donné d'enuier pour celle cause celui qui m'a livré à toi, à plus grand peché.

12. Ἐκ τούτων ἐξήτη ὁ πλάττω
δοταλίσαν αὐτῷ, οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἔκραζον,
λέγοντες, ἰδοὺ τῷ βασιλεῦς
λέγουσιν, οὐκ εἰ φίλος ἔσται αὐτοῦ
πᾶς ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ποιῶν, καὶ
λέγει τῷ καίσαρι.

Depuis cela Pilate se choïsit à le deliurer: mais les Iuifs crioient, disans, Si tu deliures cestui-ci, tu n'es point ami de Cesar: car quiconque se fait Roy, contredit à Cesar.

13. Οὕτω πλάττω ἀκούσας τῶν
τῶν λόγων, ἡγάγη ἐξωτὸν ἰησοῦν,
καὶ κάθισεν ἐν τῷ βήματι
αἰς τίπον, λεγόμενον λιβήστρωτον,
ἑβραϊστὸν δὲ γαββαθᾶ.

Et quand Pilate eut oui cette parole, il amena, Iesús dehors, & s'asit au siège iudicial, au lieu appelle Pauméc, & en Hebreu Gabbatha.

CAP. XIX.

8. Cum ergo audisset Pilatus sermonem, magis timuit.

When Pilate then heard that word, he was the more afraid.

9. Et ingressus est prætorium iterum: & dicit ad Iesum, Vnde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei.

And went againe into the common hall and sayde vnto Iesus: Whence art thou? But Iesus gaue him none answer.

10. Dicit ergo ei Pilatus, Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo dimittere te?

Then saide Pilate vnto him: Speakest thou not vnto mee knowinge thou not? I haue power to crucifie thee: and haue power to loose thee?

11. Respondit Iesus, Non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maior peccatum habet.

Iesus answered: Thou couldest haue no power at all against mee, except it were giuen thee from aboue: therefore he that deliuered me vnto thee, hath the greater sinne.

12. Exinde quærebat Pilatus dimittere eum, Iudei autem clamabant, dicentes, Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. omnis qui se regem facit, contradicit Cæsari.

From thenceforth Pilate sought to loose him: but the Iewes cried saying: If thou deliuerest him: thou art not Cæsars friend: for whosoever maketh him selfe a King: speaketh against Cæsar.

13. Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit foras Iesum: & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, Hebraicè autem Gabbatha.

When Pilate heard that worde, hee brought Iesus forth: and satte downe in the iudgement seat in a place called the Pavement: and in Hebrew: Gabbatha.

Das XIX. Capitel.

8. Da Pilatus das wort höret/ forcht er sich noch mehr.

Der Pilatus horde der ord/ stræcke hand sig end mere.

9. Vnd gieng wider hinein inn das Richthaus/ vnd spricht zu Jesu: Von wannen bist du? Aber Iesus gab ihm kein antwort.

De hand gick ind igen i Domhuset/ oc siger til Ihesum: Hueden est du? Men Ihesus gaff hannem inred suar.

10. Da sprach Pilatus zu ihm: Redest du nicht mit mir? Weist du nicht/ daß ich Macht habe dich zu creuzigen/ vnd Macht habe dich los zu geben?

Da sagde Pilatus til hannem: Viler du icke med mig? Vedst du icke/ at ieg haaffuer magt at laaerfæste dig/ oc at ieg haaffuer magt at giffue dig loff?

11. Iesus antwortet: Du hettest keine Macht über mich/ wenn sie dir nicht were von oben herab gegeben. Darumb/ der mich dir überantwortet hat/ der hats grössere Sünde.

Ihesus suareder: Du haaffde ingen magt offuer mig/ der som hun icke vaare giffuen dig her offuen ned. Der saare/ den som antuordede mig dig/ hand haaffuer større synd.

12. Von dem an trachtete Pilatus/ wie er ihn los liesse. Die Jüden aber schryen/ vnd sprachen: Lest du disen los/ so bist du des Kaisers Freund nicht/ Denn wer sich zum Könige machet/ der ist wider den Kaiser.

Der effter tænkte Pilatus paa/ huortedis hand funde lade hannem loff. Men Joderne robre/ oc sagde/ lader du denne loff/ da est du icke Keiserens Ven/ Thi hvo sig ger til Konge/ hand er mod Keiseren.

13. Da Pilatus das wort höret/ führet er Iesum heraus/ vnd saßte sich auff den Richtstuhl/ an der stete/ die da heißet Hochpflaster auff Ebreisch Gabbatha.

Der Pilatus horde der ord/ ledde hand Ihesum ud/ oc sette sig paa Domstolen/ paa den Sted/ som vkaits Stenlagd/ Men paa Ebraiske Gabbatha.

Kapitola XIX.

8. Tedyh fdyjusslyssal Pilatuso fcl/ wice se obawal.

A prjetoj Pilatuslyssawssy ty slowa/ tym sie wicecy lekl.

9. Dwsad do Kadncho domu opet/ a ketle Geysslowi: Odfud gfo ty: Ale Geyssy go mu nedal odpowedi.

A wsecl zafie do ratuffa/ a wsecl do Jzyska: Wsadek ty test/ lecl mu Jezus nie dal odpowiedzi.

10. Tedyh fcll gemu Pilat: Nemluwys semnau? Dwyssaz mam moe wst/ jzwari tebe/ a moc mam propustiti tebe?

Tedy mu rzekl Pilat: Ktze moe wstze semna: nie wstze mam moe wstzowac cie/ y mam moe wypustic cie?

11. Odpowedel Geyss: Nemlcho proti mnz mocy jadni/ by tobe nehplo dano shuory: Protoj fdyj mne dal tobe/ wstssy hstich ma.

Odpowedel Pilat: Ktze mialbyz jadniy mocy przecaw mniel/ gdybyc ley nie podano y wstschu. A prjetoj rentor/ y mne wydal tobie/ wicecy Geyss ma.

12. Od te chwiste/ hledal Pilat propustiti ho. Ale Jide wosali/ ffance: Propustissi to: foto/ negsy phtiel Cpsafaw: necl lafss fdyj se kralawa kmij/ protiwh se Cpsafi.

Satym je Pilat pufal rego tskoby go wybawil/ Ale dydowie wolalt mowiac: Jestly go wybawiss/ nie testes prjaciel Csaeska/ bo kthoc sie kolawet zjynt Protem/ swrceumle se Csaerjowt.

13. Tedyh Pilat fdyjusslyssal tyto fcll/ wpmocl wen Geyssse/ a posabill se na Stolicy Gaudnz/ na mijsse ktrre slowe Lithostrotos/ a Jidowssy Gabbatha.

A prjetoj Pilatoflyssawssy ty slowa/ wpmiocl na owor Jezusa/ y fcll na Stolicy na mreyen ktrre zowa Lithostrotos/ a po Geybrayssu Gabbatha.

14 וַיַּעֲרֹבְתָהּ הַיּוֹדֵה
הַפָּאָטָא וְאִי־תֵּי אֵיךְ
שָׂעָא (שֶׁת) וְאָמַר לִיהוֹדֵיָא
הֵא מַלְכָּכוֹ :

Et c'est il de la preparation de la Pasqua, (c'est la festa bona, & Pilato dice a i Giudei, Ecco il vostro Re.

15 הָנוּ בְּיוֹמֵי קִצּוֹ הוּא ש
שְׁהוּלֵיהּ שְׁהוּלֵיהּ
פְּלוֹבְיָהּ פְּלוֹבְיָהּ אָמַר
לְהוֹן פִּילָטוֹס לְמַלְכָּכוֹ
אַתְּקִיעַ וַיַּעַן שְׁלֵי חֲכָמִים אִיגְו
יֵשׁ לָנוּ חֲמֶלֶךְ כִּי אֵלִם חֲקִיסָר :

Et essi gridavano, Tolle, tolle, crucifigilo. Pilato dice loro, Crucifiggete io il vostro Re? Risposero i principali Sacerdoti, Noi non habbiamo Re, non Cesare.

16 הָיוּ אֲשֶׁלְמָה לְהוֹן
הַתְּקַפְּתוֹתָיו וְהַפְּרָחִי ל
לְשִׁיעַ וְאִפְקוֹתָיו :

Onde egli allora li dette loro, che si crucifiggesse. Et essi presero i suoi, & menaronlo via.

17 בְּדִשְׁקִיל וְהִפְּתָה ל
לְדִבְתָּהּ דְּמַתְקָרָהּ
הַתְּקַפְּתָּהּ אֶבְרָאִית בְּיוֹ
מִתְאַמְרָא וְגִילְתָּא :

Et esso portando la sua croce venne al luogo chiamato place de la Teste, che en Hebreu si chiama Gulgatha.

18 אָמַר הַתְּקַפְּתָּהּ וְהִפְּתָה
הָיוּ אֲחֵרֵי הָיָה מִבְּנֵי וְהָיָה
מִבְּנֵי וְלִשְׁוֹעַ בְּמַצָּאָתָא :

Dane essi lo crucifigero, & con lui due altri, uno de qua, & l'altro de la, & uno nel mezzo.

19 וַיִּכְתֹּב אֵף לְהַח
פִּילָטוֹס וְסָם עַל וְהִפְּתָה
פְּתִיב הָנָא בְּיוֹם הַכֶּזֶּה הָנָא
יִשׁוּעַ נָאָרָא מַלְכָּהּ ד
יְהוֹדֵיָה :

E scrisse Pilato ancor il titolo, & pose lo sopra la croce: nel quale era scritto: IESV NAZARENUS RE DEI CIVDEI.

20 וְלִהְיָא דְּפָא סְנֵאָא
מִן יְהוֹדֵיָא קְרָאָוּהּ מִטְוִיל
דְּהַרְיָא הָנָא לְמִתְקָרָהּ
דְּהַרְיָא דְּהַרְיָא פִּה יִשׁוּעַ
וַיִּכְתֹּב הָנָא אֶבְרָאִית
וְהִיבְרָאִית וְהִיבְרָאִית :

Molti dunque de i Giudei lessero questo titolo: perche il luogo dove fu crucifisso, era presso a la citta. Et era scritto in Hebreu, in Greco, & in Latino.

14 וַיְהִי בְּדִיקָתָהּ חֲמִישׁ עָרֵב
לְפָנֵי הַשֹּׁבֵת וְהַשֹּׁבֵת (הַשְּׁלִישִׁית)
וַיֹּאמֶר לַיהוּדִים הֵיחָה תְּמַלְכָּכֶם :

Y era la vispera de la Pasqua, y como a las seys horas : entonces dixo a los judios, He aqui vue stro Rey.

15 וַיַּעֲרֹבְתָהּ שָׂא נִשְׂאָה הוֹקִיעֵנוּ אָמַר
לְהֵם פִּילָטוֹס תְּאָת־מַלְכָּכֶם
אַתְּקִיעַ וַיַּעַן שְׁלֵי חֲכָמִים אִיגְו
יֵשׁ לָנוּ חֲמֶלֶךְ כִּי אֵלִם חֲקִיסָר :

Mas ellos dieron bozes, Quita, quita, crucificalo. Dizeles Pilato, A vuestro Rey tengo de crucificar? Respondieron los Pontifices, No tenemos Rey si no a Cesar.

16 וְאִי וַיְהִי נָתַן לְהֵם לְהוֹקֵעַ וַיִּקְחוּ
אֶת־יִשׁוּעַ וַיַּלְכּוּהוּ :

Ansique entonces se lo entregó para que fuesse crucificado: y tomaron a Iesus, y lleuaronlo.

17 וַיִּסְבֵּל אֶת־צְלִיבוֹ וַיַּצֵּא אֶת־
מָקוֹם צִלְעָתָהּ תְּאָת־מַלְכָּה עֲבָרִית
צִלְעָתָהּ :

Y lleuando la cruz para si vino al lugar que se dize el lugar dela Calauera, y en Hebrayco, Golgotha,

18 אֲשֶׁר שָׂם הוֹקִיעֵנוּ וְעָבְדוּ
שְׁנֵי אֲחֵרִים אֶחָד פֶּה וְאֶחָד פֶּה
וּבְתוֹכָם אֶת־יִשׁוּעַ :

Donde lo crucificaron, y con el otros dos, de vna parte y de otra, Iesus en medio.

19 וַיִּכְתֹּב פִּילָטוֹס כְּתָב עַל־
הַלּוֹחַ וַיִּשֶׂם עַל־הָהוּ וַיְהִי־נִכְתָּב
יִשׁוּעַ הַנָּאָרִי מֶלֶךְ הַיְּהוּדִים :

Y escriuió tambien Pilato vn titulo el qual puso encima dela cruz: y el Escripto era, Iesus Nazareno Rey De Los Indios.

20 וְלָבִים מִיְּהוּדִים קְרָאָוּ אֶת־
הַכְּתָב כִּי קְרוֹב הָיָה וּמָקוֹם הָהוּא
לְעִיר אֲשֶׁר שָׂם הוֹקֵעַ יִשׁוּעַ
וַיְהִי־נִכְתָּב עֲבָרִית יוֹנִית
וְהִיבְרָאִית :

Y muchos de los Indios leyeron este titulo: porque el lugar donde estaua crucificado Iesus, era cerca de la Ciudad: y era escripto en Hebrayco, y en Griego, y en Latino.

14. Ὡς δὲ ἡτοιμασθῆναι τὴν πάσχα, ἡ ἡμέρα τῆς ἑσπέρης (ἡ ἡμέρα) ἔλεγε τοῖς Ἰουδαίοις, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

Or estoit il lors la preparation de Pasque enoir six heures, & Pilate dit aux Iuifs, Voici vostre Roy.

15. οἱ δὲ ἐπαύσαντων, ἄρον ἄρον, αὐτὸν ἄντων. λέγει αὐτοῖς ὁ πῶλας, ὅτι βασιλεὺς ὑμῶν στυγαῖσα; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, οὐκ ἔχομεν βασιλεὺς ἢ μὴ καίσεσθαι.

Mais ils crioyent, Oste, oste, crucifie-le. Pilate leur dit, Crucifierai-je vostre Roy: Les principaux Sacrificateurs respondirent, Nous n'auons point de Roy si non Cesar.

16. Τότε ὁ ἰσὺς παρεβλήθη αὐτοῖς αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. παρεβλήθη δὲ τὸν ἰησοῦν ἡμῶν ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων.

Parquoi lors il le leur lieta pour estre crucifié. Ilaprirent donc Iesus, & l'emmenèrent.

17. Καὶ βασίλειον τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξέστην εἰς τὸν λαγέδρον κρηναῖου τῆς, ὅς ἐστιν ἐκεῖθεν ὁ λαγέδρον.

Et icelui portant sa croix, vint en la place qu'on appelle la place du Test, & en Hebreu Golgotha:

18. Ὅπου ἀπὸ τῶν ἰερῶν ἔχουσιν, καὶ μὲν αὐτὸν ἀλλὰ δὺς ἄλλους καὶ ἐκ τῶν, μὲν δὲ τὸν ἰησοῦν.

Où ille crucifierent, & avec lui deux autres, l'un de ça, & l'autre de là, & Iesus au milieu.

19. Ἐγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ πῶλας, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ὅς ἐστιν ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

Or Pilate escriuit vn escreteau, & le mit sur la croix: où il y auoit en escrete, IESVS NAZARIEN LE ROY-DES IUIFS.

20. Τότε οὖν οἱ τῶν Ἰουδαίων πολλοὶ ἀνέγνωσαν τὸν τίτλον, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἡ σταυρῶσις ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ λαγέδρον ἰερῶν ἐκεῖθεν, ὅς ἐστιν ἐκεῖ.

Plusieurs donc des Iuifs leurent cest escreteau: d'autant quel lieu où Iesus estoit crucifié estoit pres de la ville: & estoit escrete en Hebreu, en Greco, & en Latino.

CAP. XIX.

14. Erat autem pasceve Pa schæ, hora quasi sexta, & dicit Iudæis, Ecce rex vester.

And it was the Preparation of the pasce here and about the first hour: and he said unto the Jewes / Behold your King.

15. Illi autem clamabant, Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices, Non habemus Regem, nisi Cæsarem.

But they cryed / Away with him / away with him / crucifie him. Pilate sayde unto them / Shall I crucifie your King? The hy Priestes answered / We have no King but Cæsar.

16. Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur. Susceperunt autem Iesum: & eduxerunt.

Then delivered hee him unto them / to be crucified. And they tooke Iesum / and led him away.

17. Et baiulans sibi crucem exivit in eum qui dicitur Calvarie locum, Hebraicè Golgotha.

And he bare his crosse / and came into a place named of dead mens skulls / which is called in Hebrew / Golgotha.

18. Vbi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc & hinc, medium autem Iesum.

Where they crucified him / and two other with him / on either side of him / and Iesus in the middle.

19. Scripsit autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem. Erat autem scriptum, Iesus Nazarenus Rex Iudæorum.

And Pilate wrote also a title / and put it on the crosse / & it was written / Iesus of Nazareth the King of the Jewes.

20. Hunc ergo tituli multum Iudæorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus. Et erat scriptum Hebraicè, Græcè & Latine.

This title they read many of the Jewes: for the place where Iesus was crucified / was neere the cite / and it was written in Hebrew / Græke / and Latine.

Das XIX. Capitel.

14. Es war aber der Rüsttag in Dstern / umb die sechste Stunde / vnd er spricht zu den Jüden: Sehet / das ist euer König.

De der vaer Beredessens dag / Paasse / ved den siette time / De hand siger til Jøderne / Seer / der er eders Konge.

15. Sie schryen aber: Weg / weg mit dem / Creutzige in. Spricht Pilatus zu ihnen: Soll ich euern König creutzigen? Die Hohenpriester antworteten: Wir haben keinen König denn den Kaiser.

Men de rober / Vort / bort mit hannem / kaarfest hannem. Pilatus siger til dem / Skal teg kaarfeste eders Konge? De ypperste Prestes suarede / Vi haaffue ingen Konge / vden Kæseren.

16. Da überantwortet er ihn / daß er gecreutziget würde. Sie namen aber Iesum / vnd fuhreten ihn hin.

Da antworde de hand dem hannem at kaarfeste. De de toge Ihesum / oc førde hannem bort.

17. Vnd er trug sein creutz / vnd gieng hinauß zur stete / die da heisset Schedelstet / welche heisset auff Ebreisch Golgatha.

De hand bar sit Kaarf / oc giel vð til den sted som kaldes Hoffuit pande sted / huitten kaldes paa Ebraiske Golgatha.

18. Alda creutzigten sie ihn / vnd mit ihm zween ander / zu beyden seiten / Iesum aber mitten inne.

Der kaarfeste de hannem / oc tho andre mit hannem / paa baade sider / oc Ihesum mit imellem.

19. Pilatus aber schreib eine überschrift / vnd sette sie auff das Creutz / vnd war geschrieben: Iesus von Nazareth / der Jüden König.

Da seffte Pilatus en Offuerfereffte / oc sette hende paa kaarfet / oc der vaer seffteffte Ihesus aff Nazareth Jøde Konge.

20. Dise überschrift lasen vil Jüden / denn die stete war nahe bey der Statt / da Iesus gecreutziget ist. Vnd es war geschrieben auff Ebreische / Griechische vnd Lateinische Sprache.

Denne Offuerfereffte lafde mange Jøder / Thi steden vaer nær hoff Staden / som Ihesus er kaarfest. De der vaer seffteffte paa Ebraiske / Græske / oc Latinske maalt.

Kapitola XIX.

14. A bylo w Pátek před Vespis / a bylo w hodinu pátu / se stav. V řeči lidu: Ať král váše.

Ita ten čas byl před przygo-
tování ná šveto Velikonocne /
a bylo o pátý godjine god vo-
wiedzial sydom: Ať král váš.

15. Alle oni zvolali: Wez-
mi / vezmi / a vkrizuj gen.
Někdo jim říká: Krále vaše-
ho vkrizuj? Odpověděli
Difkupové: Nemáme krá-
le / gedimě Císaře.

Kont volali: Strá / strá / y vkriz-
uj go. A Pilat im řekl: Králo
vášeho vkrizuje? Lach odpov-
wiedzial: A pójera káptanistie
mamy: Králadno Císaře.

16. Tedy vydal jim ho /
by byl vkrizován.

Ať křie go im vydal jeby byl
vkrizován. A wjawiš Iesusa
wymiedli go.

17. V popasí Gěžisse / a we-
dlí ho wen. A on nesa smig
Kříž / wysel na místo tře-
stowe popravit / a Židovský
Golgota.

On tedy nesač křiz / smig /
přijedl ná ono mjestce tchor-
wano Crupich glom / a ps
rasyu Golgota.

18. Kdežto vkrizovali ho / a s
ním giná dva s obou stran / a
w prostředu Gěžisse.

Godje go tam vkrizovali / a
s nim druzich dwu / a s obou
a w prostředu Iesusa.

19. Napsal pak v nápis Pi-
lát / a wšawil na Kříž. A by-
lo napsáno / Gěžisse / Nazare-
th / Král Židovský.

Nápisal tož Pilat v tyent / y
postávil go nad křizem / a byl
tak nápis: Iesus Wážírcen
Krol Žydovský.

20. Ten pak Nápis mnohý
ž Židův křil / nebo blížlo od
Města bylo místo to / kdež v-
krizován byl Gěžiss. A bylo
napsáno Židovským / Řeckým / a
Latinským.

Tenčí tytul čytálo wiele Žy-
dom / do bliska mikiš / bylo micy-
sce ono godje byl vkrizován Ie-
sus / a byl nápis na Gěžiss /
po Grcku y po Latinsce.

יט

21. ואמרו רבי פרייז
לפילטוס לא תכתוב ד
דמלכא הו דייהודיא
דדיו אמר דמלכא
דייהודיא :

*Perche i principali Sacerdoti de
Giudei dissero a Pilato, Non scriuere, il
Re de Giudei: ma che costui ha detto lo
sono il Re de Giudei.*

22. אמר פילטוס מד
דכתבת כתבת :

*Pilato rispose, Quel ch'io ho scritto: ho
scritto.*

23. אסטרטיוטא דין כד
נקפיהי לנשויצ שקל: ה
נכתובי נצבדי לארבע מ
מינו מנת: למד מן
אסטרטיוטא כותיבה דין
איתיה הנת דלא חטא מן
לאל וקירמא כלה :

*I soldati come hebber crocifisso Iesus,
presero i suoi vestimenti, e fecero quat-
tro parti, a ciascuna soldato vna parte: e
presero ancor il sale: et era il sale senza
cucitura, tessuto d'acapo sin al fine.*

24. ואמרו חד לחד לא
נסדחיה אלא נפס צלח
מפס דמנו תהא נשגם
כתבא דאמר דפלאג נחתי
פיתחיו וצל לבושי ארמיו
פסא כדיו צבדו
אסטרטיוטא :

*Onde essi disser tra loro, Non lo strac-
ciamo, ma gettiamone la sorte di chi deb-
ba esser il che fu, accioche s'adempisse
la Scrittura che dice, Hanno spartiti tra
loro i miei vestimenti, e sopra il mio vesti-
mento hanno gettato la sorte. I soldati dunque
fecer queste cose.*

25. קדמו בני דין לור
וקריבו דנשויצ אמה וחתה
דאמה ומרים הי דקלויפא
ומרים מדדליתא :

*Or se ne stanno presso a la croce di
Iesus, sua Madre, e la sorella di sua Ma-
dre, Maria, moglie di Cleopa, e Maria
Maddalena.*

26. ישיג דין בניה לאמה
ולמלמירא הו דרחם בנא
דקאם ואמר לאמה א
איתתא דא דרבי :

*Et Iesus vedendo sua Madre, et di-
scipulo il quale egli amava, et era li pre-
sente, disse a sua Madre, Domina, ecco il
tuo figliuolo.*

יט

21. ואמרו כהני היהודים אל
פילטוס אל כתב מלך היהודים
כי אם כי אמר הוא כי אני
מלך היהודים :

*Y dezian a Pilato los Pontifices de los Iudi-
os, No escriuas, Rey de los Iudios: si no Que el
dixo Rey soy de los Iudios.*

22. ויען פילטוס כתבת אשר
כתבת :

Respondio Pilato, loque he escripto he escripto.

23. ואנשי מלחמה באשר הוקיעו
את ישיג לקחו את בגדיו ונעשו
ארבעה חלקים לאיש איש
מלחמה חלק אחד ואת הכתנת
ותחת הכתנת בלי חוט ממעלה
עד למטה כלה ארבעה :

*Y como los soldados vuieron crucificado a
Iesus tomaron sus vestidos, y hizieron quatro
partes, (a cada foldado vna parte,) y la tunica:
era sin costura, toda texida desde arriba.*

24. ואמרו איש אל רעתו אל
נא וקרענה כי אם נפיל עליה
גזרל למי היא למען ימלא
הכתב לאמר יחלקו בגדי לחם
ועל לבושי יפילו גזרל ואת
עשו אנשי מלחמה :

*Y dixeron entre ellos no la partamos, si no
echemos fuerres sobre ella cuya será: paraque se
cumpliesse la Escritura que dize, Partieron para
si mis vestidos, y sobre mi vestidura echaron fuer-
tes. Y los soldados ciertamente hizieron ello.*

25. ועמדו אל הצלב ישיג אמו
ואחיה אמו מרים לקלויפא
ומרים מדדלית :

*Y estauan junto a la Cruz de Iesus, su madre
y la hermana de su madre Maria de Cleophas, y
Maria Magdalena.*

26. וישוע בראותו את אמו
ואת המלמיד אשר אהבו העומד
אלה אמר לאמו אשה הנח בגדך :

*Y como vido Iesus a la madre, y al Discipulo
que el amava, que estaua presente, dize a su madre
Muger, heay tu hijo.*

יט

21. Ελεγον ουν τω πλατωνα ὁ
ζωρεξ καὶ ἰουδαίων, μὴ γράφῃ, ὁ
βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι
καὶ οὗτοι εἶπε, βασιλεὺς εἰμι τῶν
ἰουδαίων.

*Parquoi les principaux Sacrificateurs
des Iuifs dirent a Pilate, N'escri point.
Le Roy des Iuifs: mais, Que cestui-ci
a dit, le suis le Roy des Iuifs.*

22. Ἀπεκρίθη ὁ πλατῶν, ὁ γὰρ
γράφα, γὰρ γράφα.

*Pilate respondit, Ce que j'ai escripte
j'ai escript.*

23. Οἱ οὖν στρατιῶται ὅτι ἔσαν
ῥωσται ἐν ἡμέρᾳ, ἔλαβον τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέ-
ρη, ἕκαστος στρατιώτῃ μίρον) καὶ
τὴν χιτῶνα. ὅν τι ὁ χιτῶν ἀρρα-
φὸς, ἐκ τῶν ἡμῶν ὑφαντὴς διέ-
λυν.

*Or quand les gendarmes eurent cru-
cifié Iesus ils prindrent ses vestemens,
& en firent quatre parties, à chacun gé-
darme vne partie: ils prindrent aussi le
saye: mais le saye estoit sans coulure,
tissé depuis le haut tour au long.*

24. Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, μὴ
ρίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν
ὅτι αὐτὸς τῷ Θεῷ ἵνα ἡ γρα-
φὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, διμερί-
σαντο τὸ ἱμάτιόν μου ἐαυτοῖς, καὶ
ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔδωκαν κλη-
ροῦ. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐ-
ποίησαν.

*Dont ils dirent entr'eux, Ne le met-
tons point en pieces, mais jettons le sort
dessus, à qui il sera. Et ce, afin que s'e-
scrivire fuit accomplie, disant, Ils ont
parti mes vestemens entr'eux, & ont ier-
té le sort sur mon habillemēt. Les gen-
darmes donc firent ces choses.*

25. Εἰσῆλθον γὰρ ἐκεῖ τὴν γυναῖκα
τὴν ἡσὺς ἡ μητέρα αὐτοῦ, & ἡ ἀδελ-
φὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ μαρία ἡ τῷ
κλωπᾷ, καὶ μαρία ἡ μαγδαλενή.

*Or estoient là pres de la croix de Ie-
sus, sa mere, & la sœur de sa mere Ma-
rie femme de Cleopas, & Marie Mag-
deleine.*

26. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα
καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγά-
πα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, γυναι-
κα, ἰδοὺ ὁ υἱός σου.

*Et Iesus voyant sa mere, & le disciple
qu'il aimoit, estre là, dit a sa mere, l'em-
me, voila ton fils.*

CAP. XIX.

21. Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudeorum, Noli scribere Rex Iudeorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Iudeorum.

Then said the hie Priestes of the Jewes to Pilate: Write not: The King of Jewes: but that he said: I am king of the Jewes.

22. Respondit Pilatus, Quod scripsi, scripsi.

Pilate answered: What I have written, I have written.

23. Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius (& tecerunt quatuor partes: unicuique militi partem) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum.

Then the souldiers: when they had crucified Iesus tooke his garments: and made foure partes: to euery souldier a part: and his coate: and the coate was without seames: woven from the toppe throughout.

24. Dixerunt ergo ad invicem, Nō scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleretur, dicens, Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt.

Therefore then said one to another: Let vs not divide it: but cast lots for it: whoe it shall be. This was that the Scripture might be fulfilled: which saith: They parted my garments among them: and on my coate did cast lottes. So the souldiers did these things in deede.

25. Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius, Maria Cleopæ, & Maria Magdalene.

Then stood by the crosse of Iesus his mother: and his mothers sister: Marie the wife of Cleopas: and Marie Magdalene.

26. Cum vidisset ergo Iesus matrem & discipulum stantem quem diligebat, dicit matri suæ, Mulier, ecce filius tuus.

And when Iesus sawe his mother: and the discipule standing by whom he loved: he said unto his mother: Woman: beholde thy sonne.

Das XIX. Capitel.

21. Da sprachen die Hohenpriester der Juden zu Pilato: Schreib nicht der Juden König: sondern daß er gesagt habe: Ich bin der Juden König.

Da sagde Iohannis nyverste Prester til Pilatum: Scriff icke Jøde Konge: Men at hand sagde: Jeg er Jøde Konge.

22. Pilatus antwortet: was ich geschrieben hab / das hab ich geschrieben.

Pilatus swarede: Der som ieg scrieff / der scrieff ieg.

23. Die Kriegsknechte aber / da sie Iesum gecreuziget hatten / namen sie seine Kleider / vnd machten vier theil / einem jeglichen Kriegsknecht ein theil / darzu auch den Rock. Der Rock aber war vngeneet / von oben angewircket / durch vnd durch.

De Scridmendere / der de hadde faarssest Ihesum / toge de hans Klæder: oc giorde fire parte: huer Scridmand en part: der til oc saa Kiortelen. Men Kiortelen vaar knyt / iuinder fra effuerst: oc sietigen nem.

24. Da sprachen sie vntereinander: Lasset vns den nicht zutheilen / sondern darumb lossen / weß er sein soll. Auff daß erfüllet würde die Schrifft / die da saget: Sie haben meine Kleider vnter sich getheilet / vnd haben über meinen Rock das Loß geworffen. Solches theten die Kriegsknechte.

Da sagde de til huer andre / Lader off icke dese hannem: men faste laad der om: huer hand skal vere. Paa der Scriffen stude fuldkommis som siger: De skiffre mine Klæder iblant sig: oc faste laad om min Kiortel. Dette giorde Scridmendere.

25. Es stund aber bey dem Creutze Iesu seine Mutter / vnd seiner Mutter Schwester / Maria Cleophas Weib / vnd Maria Magdalene.

De der stod hoff Ihesu faarsse hans Moder: oc hans Moder søster: Maria Cleophas hustru: oc Maria Magdalene.

26. Da nun Iesus seine Mutter sah / vñ den Jünger dabey stehn / den er lieb hatte / spricht er zu seiner Mutter: Weib / sihe / das ist dein Son.

Der nu Ihesus saa sin Moder: oc den Discipel staa der hoff: som hand hadde kar: da siger hand til sin Moder: Quinde: see: der er din Son.

Kapitola XIX.

21. Tekdy Biskupowé Bzdowski kelli Pilatowi: Nie pisz Król Żydowski: ale je on prawil: Król sem Żydowski.

Adla tegoż mowili Pilatowi Biskupowi Bzdowski Żydowski: Nie pisz Król Żydowski: ale je on powiedział: Jestem Król Żydowski.

22. Odpowiedel Pilat: Co gsm psal: to gsm psal.

Odpowiedziat Pilat: Co pisal: tom pisal.

23. Żołdnierz paskdnj gsaugeny ofstjowali: wżali Kaucha gcho (a wcinili ktytj dily sag demu Krystji dila) sukni. A byla Sukni neszšwaná) ale od wrchu wššeka na strze sekana.

Żołnierze tedy gdy wkręjomas Ie Jezusa: pobrali ściany tego (p podielili na cztery części) kądennu żłnierzo wicząc: y sukni: a byla sukni nieszwaná: leż od wierzchu wšęka odziana.

24. Protokółli mezo sabau: Nerozerhugme gij: ale losugme o ne cji bude. Kby se napinito piismo: kraweż ale: Rozdělili sobe Kaucha me: a o mág odew losy metali. A żołdnierz sagiste to wcinili.

Tedy mowili miedzy soba: Nie wczemj tej: ale o nierzemj losy cji: a kby se napitalo: kby se bylo piismo napisano: wypelnito: w ktorym powiedziano: Podzielili miedzy sie odzienie moie: a o ściany moie: wcinili los. A to wczemj mli żołnierze.

25. Wstali bliżko Krzyżu Biskupowa: Matka gcho: a Siostra Matki gcho: Marna Kleofassowa a Marna Magdalena.

Wstali pod krzyż Jezusowej matka tego: y siostra matki tego: y Marna Kleofassowa żona: Marna Magdalena.

26. Tekdy dnj wzel Biskup Biskupowa a Biednijska tu bliżko stojęcho kraweżo: kmi lowal: kelli Matce swie: Że no: An Syn twuog.

A gdy wyzrat Jezus matka: y zvolennika ru: y stojącego kraweżo: goniłował: rzekł matce: swotej: Wziwiasz to o syn twoy.

יט

27 ואמר לתלמידא הו
הא אומר ומון הי שעתא
דברת תלמידא הו לנתת:

Dipoi dice al discepolo, Ecco tua madre. E da quell' hora il discepolo la prese in casa sua.

28 פתר הליו ידע ישוע
דכל מדרם אשתלם
נדיתמלא פתגמא אומר
צמא אנא:

Dopo questo, sapendo l'Ev che tutte l'altre cose erano gia compiute, accio che si accompiessse la Scrittura, disse, io ho sete.

29 וצמאנא סים הנג
דמלא חלא הנון דיו מלי
אספיתא מן חלא וסממ
אל ופמא וקדכו לנתת פ
פומה:

Et crans postea in vaso pieno d'acero. Celoro dunque empierono una spongia d'acero, e posala intorno a'm boccione d'la figa, gliela porsero a la bocca.

30 פד דיו שקל הו חלא
ישוע אומר הא משלם
נאמנו דישיה נאשלם
דומה:

Come dunque l'Ev habbe preso l'aceto, disse, Tutto è accompiuto, e baciava la testa vende lo spirito.

31 והיהודים פן ידבקו תפגרים
על תצלב בשבת אשר היא
בדיקת החמץ ערב לפני השבת
כי השבת ההיא יום גדול הוא
וישאלו מפלטוס להשיבר את
שוקיהם ולקחת:

Allora i Giudei, accioche i corpi non rimanesse in croce il sabbato, perche chi era il di da la preparatione (perche quella era il gran giorno del sabbato) pregarono Pilato che si rompesse loro le gambe, e che si levassero via.

32 ואתו אסטרטוטוס
ותברו שקדחי דחדמנה
ודכו אתרנגא דאנדקח
צמיה:

I soldati dunque Gennero, e romper le gambe del primo, e de l'altro che era crucifisso con lui.

33 וכד אתו לורישוש
חיו דמית לה מן דדו ולא
חברו שקדחי:

Ma Genitti a l'Ev, come videro che egli era gia morto, non gli rompero le gambe.

ט

27 וצמא אומר אל תתלמיד
הננה אומר ומשעה הויה לקחה
תתלמיד הויה אליו:

Y luego dize al Discipulo, Heay tu madre. Y desde aquella hora el Discipulo la recibio consigo.

28 ואחריו כן ידע ישוע כי
מצת פלו כל דודברים לתמלא
את הכתב ויאמר צמאני:

Despues, sabiendo Iesus que todas las cosas eran ya cumplidas, para que la Escripura se cumpliesse, dixo, sed tengo.

29 וכלי אחד הושם מלא חומץ
והמה מלאו סבוג בחמץ סבוב
באווב נקדכו לו אל תפיה:

Estaua pues alli vn vaso lleno de vinagre. En tonces ellos hinchieron vna espongia de vinagre y rebuelta con hyfopo llegaron a la boca.

30 ודבקו את החמץ אומר
ישוע פלה ומטה ראש נתן את
רוחו:

Y como Iesus tomo el vinagre, dixo, Consumado es: y abaxa a la cabeça, dió el Espiritu.

31 ויהיהודים פן ידבקו תפגרים
על תצלב בשבת אשר היא
בדיקת החמץ ערב לפני השבת
כי השבת ההיא יום גדול הוא
וישאלו מפלטוס להשיבר את
שוקיהם ולקחת:

Entonces los Judios, porque los cuerpos no quedassen en la Cruz en el Sabbato, porque entonces era la vispera de la Pascua, porque era el gran dia del Sabbato, rogaron a Pilato que se les quebrassen las piernas, y fuessen quitados.

32 ויבואו אנשי מלחמה ואת
שוקי הראשון שברו וגם לאחר
אשר חוקע צמו:

Y vinieron los soldados, y a la verdad quebraró las piernas al primero, y al otro que auia sido crucificado con el:

33 ויבואו אל ישוע פאשר
ראו כי עת מית הוא לא שברו
את שוקיו:

Mas como vinieron a Iesus, como lo vieron ya muerto, no le quebraron las piernas:

יט

27. Εἶπε λέγει τῷ μαθητῇ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς ἰ-
κανὸς ἐἰς τὴν οἰκίαν.

*Puis il dit au disciple, Voila ta me-
re. Et dès cette heure-la le disciple la
reçut chez soi.*

28. Μετὰ ταῦτα εἰδὼς ὅτι ἔσται ὁ πᾶς
πᾶντος ἡδὴ πεπλησται, ἵνα πληρωθῇ
ὁ γραφῆς, λέγει, διψῶ.

*Puis apres Iesus sachant que toutes
choies estoient accomplies, afin que
l'Ecriture fust accomplie, dit, j'ai soif.*

29. Σκευὸς ὅτι ἐκ τῆς ἑξῆς με-
στῆς ὁ ἵψ' ἀληθῶς ἀνέγειρε ἑξῆς
καὶ ὑστάτω ἀνέγειρε, καὶ ἐ-
νεγκαν αὐτῷ τὴν ὑψῆστα.

*Et là estoit mis un vaisseau plein de
vinaigre. Iceux donc emplirent de vi-
naigre une sponge, & la mirent à l'en-
tour de l'hyfopo, & la lui presentèrent
à la bouche.*

30. Ὅτι οὐκ ἔλαβεν ἑξῆς ὁ ἵψ-
σῆς, εἰπὼς· πεπλησται καὶ κλίνας
τὴν κεφαλὴν περιδωκεν τὴν πνεύ-
μα.

*Et quand Iesus eut prins le vinaigre,
il dit, Tout est accompli. Et ayant baï-
sé la teste, il rendit l'esprit.*

31. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι. ἵνα μὴ μείνη
ἡτις ἐστὶν τὴν σάββατον ἐν τῷ
σάββατῳ· ἐπὶ τῷ σάββατῳ ὡς
καὶ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τῇ
σάββατῳ· ἡρώτησαν τοὺς πλάτων
ἵνα καταγώσῃ αὐτῶν τὰ σκέλη,
καὶ ἀρπάσῃ.

*Adonc les Iuifs, afin que les corps
ne demeurassent point en croix au iour
du Sabbat: pource que lors estoit le
iour de la preparation: (car c'estoit
le grand iour de ce Sabbat-la) prièrent
Pilate qu'on leur rompiest les iambes, &
qu'on les ostast.*

32. Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ
τῷ μῦν πρῶτον κατὰ κράτος σκέλη,
καὶ τῷ ἄλλῳ ὃ συνεσπρωγνίσθη αὐ-
τῷ.

*Les gendarmes donc vindrent, &
rompirent les iambes du premier, & de
l'autre qui estoit crucifié avec lui.*

33. Ἐπὶ δὲ ὅτι ἰσχυρὸν ἔλαβον αὐ-
τῶν αὐτὸν ἡδὴ τεθνηῶτα, καὶ κατὰ
κράτος αὐτῷ τὰ σκέλη.

*Mais quand ils vindrent à Iesus, &
virent qu'il estoit déjà mort, ils ne lui
rompirent point les iambes.*

יט

34 אֵלֶּיךָ מֵהַר מִן־
אֶסְטֶרְטוּסִי מִיְהוּדָה בִּבְרָכָה
בְּלִיכְתָּא וּמִתְרַחֵץ
נִבְרָךְ דְּמָא וּמִיְהוּדָה :

Auziòmo de soldati gl'forò il costato con vna lanza, & subito n'uscì sangue & acqua.

35 וּמִן־הַמֶּלֶךְ אֶסְטֶרְטוּסִי
וּשְׂרֵיכָא הִי סְהִידָתָהּ וְהוּ
יָדַע דְּשִׁרְרָה אֶמְרָא דְּאִתְּ
אֲנָתָהּ תְּחִיבָתָהּ :

Et celui che l'ha veduto, n'ha rendu un testimoniu, & la sua testimonianza è degna di fede, & egli sa che dice il vero : accrocche ancor Gai erediante.

36 הַלְיוֹצֵר הִי דִּתְמַלְא
כְּתָבָא דְּאֶמְרָא דְּנִבְרָא לֹא
נִתְקַבֵּר בָּהּ :

Imperocche queste cose furon fatte, accrocche s'adempreffe La Scrittura che dice, Non faravateo pui Troffo di lui.

37 וְהוּב כְּתָבָא אֶמְרָא
דְּאֶמְרָא דִּתְחִיבָתָהּ בְּמִן־
דְּדִקְרָה :

Et ancora Qualtra Scrittura dice, Effi vedranno chi hanno troffo.

38 בְּנֵר הַלְיוֹ נִסְרָה בְּהוּ
דְּמִן־רִמְתָּא בְּנָא מִן־
פִּילָטוֹס מְסוּל דְּתִלְמִידָא
הוּא דִּישׁוּעַ וּמִשְׁטָא הוּא
מִן־דְּתִלְמָא דִּיהוֹשֵׁפָא
דִּישְׁקוֹרָא בְּנֵרָה דִּישׁוּעַ
וּנָפֶס פִּילָטוֹס וְאֶתְּ
וְשָׁקֵל פְּעֵרָה דִּישׁוּעַ :

Doppo queste cose Iosif d'Arimatea (ilqual era discipolo de Iesus, ma occulto per paura de Giudei) pregò Pilato che la permettesse di levar via il corpo de Iesus: & Pilato gl'el permisse.

39 וְאֶתְּ אִתְּ נִסְרָה
הוּ דְּאֶתְּ הוּא מִן־חֵדִים
לֹתִת יְשׁוּעַ בְּלִילָא נִאֲתִי
עֲבִירָה חִיבְּטָא דְּמִיכָל
דְּעֵלְנִי אִתְּ מִנְּאָא לִשְׁרִי :

Nicodemo ancora (quello che era da prima venuto a Iesus di notte) venne portando seco vna misura de mirra, & aloè, circa cento libre.

יט

34 אֵלֶּיךָ מֵהַר מִן־
אֶסְטֶרְטוּסִי מִיְהוּדָה בִּבְרָכָה
בְּלִיכְתָּא וּמִתְרַחֵץ
נִבְרָךְ דְּמָא וּמִיְהוּדָה :

Empero vno de los foldados le abrió el costado con vna lanza: y luego salió sangre y agua.

35 וּמִן־הַמֶּלֶךְ אֶסְטֶרְטוּסִי
וּשְׂרֵיכָא הִי סְהִידָתָהּ וְהוּ
יָדַע דְּשִׁרְרָה אֶמְרָא דְּאִתְּ
אֲנָתָהּ תְּחִיבָתָהּ :

Y el que lo vido, da testimonio, y su testimonio es verdadero: y el sabe que dize verdad para que vosotros tambien creays.

36 הַלְיוֹצֵר הִי דִּתְמַלְא
כְּתָבָא דְּאֶמְרָא דְּנִבְרָא לֹא
נִתְקַבֵּר בָּהּ :

Porque estas cosas fueron hechas, para que se cumpliesse la Escripura, Huefso no quebrantareys deel.

37 וְהוּב כְּתָבָא אֶמְרָא
דְּאֶמְרָא דִּתְחִיבָתָהּ בְּמִן־
דְּדִקְרָה :

Y otra vez otra escriptura dize, Veran à aquel àlqual traspassaron.

38 בְּנֵר הַלְיוֹ נִסְרָה בְּהוּ
דְּמִן־רִמְתָּא בְּנָא מִן־
פִּילָטוֹס מְסוּל דְּתִלְמִידָא
הוּא דִּישׁוּעַ וּמִשְׁטָא הוּא
מִן־דְּתִלְמָא דִּיהוֹשֵׁפָא
דִּישְׁקוֹרָא בְּנֵרָה דִּישׁוּעַ
וּנָפֶס פִּילָטוֹס וְאֶתְּ
וְשָׁקֵל פְּעֵרָה דִּישׁוּעַ :

Passadas estas cosas, rogó à Pilato Ioseph de Arimathea, elqual era Discipulo de Iesus, mas secreto, por miedo de los Iudios, que el quitaria el cuerpo de Iesus loqual permittió Pilato: Entoces el vino, y quito el cuerpo de Iesus.

39 וְאֶתְּ אִתְּ נִסְרָה
הוּ דְּאֶתְּ הוּא מִן־חֵדִים
לֹתִת יְשׁוּעַ בְּלִילָא נִאֲתִי
עֲבִירָה חִיבְּטָא דְּמִיכָל
דְּעֵלְנִי אִתְּ מִנְּאָא לִשְׁרִי :

Entonces vino tambien Nicodemo. el que auia venido à Iesus de noche antes, trayendo vn compuesto de myrra y de aloes, como cien libras.

יט

34. 'Αλλ' ὁ πρῶτος γέννηται
καὶ αὐτὸς τὸ πνεῦμα ἵνα
ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ τοῦ
αἵματος.

Ains l'un des gendarmes lui perça le costé avec vne lance, & incontinent il en sortit sang & eau.

35. Καὶ ὁ ἰσχυρὸς μεμνημένος
καὶ ἀληθινὸς αὐτὸς ἦν ὁ μαρτυρῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀληθὴς λέγειν ἢ αὐτὸς πηδύσσει.

Et celui qui l'a veu, l'a tesmogné, & son tesmoignage est digne de foy: & ce lui la fait qu'il dit vrai, afin que vous le croiyez.

36. Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ, ὅτι οὐκ ἐσθλὸν ἐστὶν αὐτὸν ἀσπάζεσθαι.

Car ces choses font aduenues afin que l'Escripture fust accomplie, Pas vn us d'icelui ne sera cassé.

37. Καὶ πάλιν ἐπέστη γραφή λέγειν, ὅτι ἐξέλθῃ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος.

Et encorés vne autre Escripture dit, Ils verront celui qu'ils ont percé.

38. Μετὰ τὴν ταῦτα γενέτηος τὴν πάλιν ὁ ἰσχυρὸς ὁ ἀληθινὸς μαρτυρῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀληθὴς λέγειν ἢ αὐτὸς πηδύσσει.

Or apres ces choses Ioseph d'Arimatee (qui estoit disciple de Iesus, seeret toutesfois, pour la crainte des Iuis) pria Pilate qu'il lui permist d'ostier le corps de Iesus: & Pilate le lui permit Il vint donc, & print le corps de Iesus.

39. Ἡλθεν γὰρ καὶ Νικοδήμου ὁ ἰσχυρὸς τὸν ἰησοῦν συκαπὸς τὴν πρῶτον, φέρον μίγμα σμύρνης καὶ ἀλός, ὡς ἑκατὶ λίτρας ἑκατόν.

Nicodeme aussi, celui qui estoit premierement venu de nuit à Iesus, y vint apportant vne mixture de myrrhe & d'aloës, enuiron cent liures.

CAP. XIX.

34. Sed unus militum lancea latus eius aperuit, & continuo exivit sanguis & aqua.

But one of the soldiers with a spear pierced his side, & forth with came there out blood and water.

35. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit: ut & vos credatis.

And he that saw it / bare record: and his record is true: and he knoweth that he saith true: that ye might believe it.

36. Facta sunt enim hæc ut scriptura impleretur, Os non comminuetis ex eo.

For these things were done: that the Scripture should be fulfilled: Not a boue of him / halfe broken.

37. Et iterum alia scriptura dicit, Videbunt in quem transxerunt.

And againe another Scripture saith: They shall see him whom they haue thrust through.

38. Post hæc autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathæa (eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudeorum) ut tolleretur corpus Iesu. Et permisit Pilatus. (Venit ergo, & tulit corpus Iesu.)

And after these things / Joseph of Arimathæa (who was a disciple of Iesus / but secretly for feare of the Jewes) besought Pilate that he might take downe the bodie of Iesus. And Pilate gaue him licence. (He came then and tooke Iesus bodie.)

39. Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primùm, ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum.

And there came also Nicodemus (which first came to Iesus by night) and brought of myrrhe and aloes mingled together about an hundred pound

Das XIX. Capitel.

34. Sondern der Kriegsknecht einer / öffnet seine Seiten mit einem Spehr / vnd als bald gieng Blut vnd Wasser heraus.

Men en aff Stridsmendene obuede hans Side met ic spind / De strax giel der Bloed oc Vand ud.

35. Vnd der das gesehen hat / der hat es bezeuget / vnd sein Zeugniß ist war. Vnd derselbige weiß / daß er die Wahrheit saget / auff daß auch jr glaubet.

De den som der haffuer seer / hand viduede der / oc hans Vidnißhord er sant. De den samme veed / a hand siger sandhed / Paa det i oc skulle tro.

36. Denn solches ist geschehen / daß die Schrift erfüllet würde: Ihr sollt ihm kein Bein zu brechen.

Thi detteskede at Scriffen skulde fuldkommes / I skulle icke sanderbyrde noget Deen paa hannem.

37. Vnd abermal spricht ein andere Schrift: Sie werden sehen in welchen sie gestochen haben.

De atter siger en an den Scriffe / De skulle see i hvilken de stunge.

38. Darnach bat Pilatum Ioseph von Arimathia / der ein Jünger Jesu war / doch heimlich / auß forcht für den Jüden / daß er möchte abnehmen den Leichnam Jesu. Vnd Pilatus erlaubet es.

Der effter bad Joseph aff Arimathia (som vaaren aff Ihesu Disciple / dog lønlige / thi hand frøetede Joderne) Pilatum / at hand maatte tage Ihesu Legeme aff. De Pilatus tilsteddede det.

39. Es kam aber auch Nicodemus / der vormals bey der Nacht zu Jesu kommen war / vnd brachte Myrrhen vnd Aloen vntereinander bey hundert Pfunden.

Der kom oc saa Nicodemus / som ser vaaren kommen til Ihesum om natten / oc bar Myrre oc Aloes sammen blandede / ved hundred pund.

Kapitola XIX.

34. Algeden 3 Krystifnorv Dof geho koptim otvofel / a hnd wy tfla krew a voda.

Alle mstetory 3 Jolntersow ofsejepem przebohl bok tego y nstychmialt sic rzuala krew y voda.

35. A ten kersz widel / swedec twij wydal / a prawe gest swedec twij geho. A on wi / je prawe wlec prawij / aby sie y wy wescili.

A ten Kroy tho mstical swkade / Gp / y prawdhwa test swiadectwo tego / a on: wleij prawde powie / on / aby sie y wy wierzyli.

36. Staly se zagisze tyto wlecy / aby se pisimo naplnilo: Kosij w nem nezlamate.

A staloc sieto dla tego / aby sie wypelnilo pisimo: Sadna kosic tego nie bedzie zlamana.

37. A opet gine Pismo dij Pisy w kopyt gjan bodli.

A kiste drugie pisimo mow: Wytra tego przebohl.

38. Potom pal proshl Pilata Ioseffod Arimathye (kterzy byl vcdlnik Gcjsim / ale tagny / pro strach Jidowstch) aby snal telo Gcjsimowo. W dopustil Pilat. A on piffed y snal telo Gcjsimowo.

Potom pal proshl Pilata Iosef z Arimathy (ktory byl smolennik Jezusow / ale zaimow dlo bozhni Jydowstch) izby zidal cielo Jezusowe / e jego mu pozwohl Pilat / A cal przyhedoy w snal cielo Jezusowe.

39. Piffel pal y Nifodem / kterzy byl prwe piffel Gcjsimowi w nocy / nesa smissenij Mirry a Aloes / okolo liber Eto.

Przybedl tezy Nifodem (on ktory byl przed tym przybedl w nocy do niego) a przybedl maced z Mirry y Aloes / takoby sto funtom.

CAP. XIX.

40. Acceperunt ergo corpus Iesu, & ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire.

Then tooke they the body of Iesus; and wrapped it in linnen clothes with ye odours / as the manner of the Jewes is to burie.

41. Erat autem in loco ubi crucifixus est, hortus, & in horto monumentum novum, in quo nondum quiscquam positus erat.

And in that place where Iesus was crucified, was a garden and in the garden a new sepulchre / wherein was never man yet layed.

42. Ibi ergo propter Parasceven Iudæorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

There then layed they Iesus / because of the Jewes Preparation day / for the sepulchre was nere.

CAP. XX.

VNA autem sabbathi, Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebræ essent, ad monumentum: & vidit lapidem sublatum à monumento.

Now the first day of the weeke came Marie Magdalene / early when it was yet darke / unto the sepulchre / & saw the stone taken away from the tombe.

2. Cucurrit ergo, & venit ad Simonem Petrum, & ad aliū discipulum quem amabat Iesus & dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum.

Then she ranne and came to Simon Peter / and to the other disciple whom Iesus loved / and said unto them / They have taken away the Lord out of the sepulchre / and we know not where they have layed him.

3. Exiit ergo Petrus & ille alius discipulus, & venerunt ad monumentum.

Peter therefore went forth / and the other disciple / and they came unto the sepulchre.

Das XIX. Capitel.

40. Da namen sie den Leichnam Jesu / vnd bunden in in leinen Tücher mit Specereien / wie die Jüden pflegen zu begraben.

Da roge de Ihesu legeme / oc bunde der i lincde Klæder mit dyrebar Salve / som Joderne pleye at begraffue.

41. Es war aber an der stete / da er gecreuziget ward / ein Garte / vnd im Garten ein neu Grab / inn welches niemand je gelegt war.

De der vaar paa den Sted / som hand bleff faars / fest / en Dregaard / oet Dregaarden en ny Græff / i huilken der vaar aldri nogen lagd.

42. Daselbst hin legten sie Iesum / vmb des Rüsttags willen der Jüden / dieweil das Grab nahe war.

Der lagde de Ihesum hen / for Jodernis Beredslis dag / styld / efterdi at Græffuen vaar nær.

Das XX. Capitel.

AN der Sabbather einen / kom Maria Magdalena frue / da es noch Finster war / zum Grabe / vnd sihet das der Stein vom Grabe hinweg war.

Pla en aff Sabbatherne / kommer Maria Magdalena aarle / der der vaar end nu moerdt / til Græffuen / oc seet / at steinen vaar borte aff Græffuen.

2. Da lauffet sie / vnd kompt zu Simon Petro / vnd zu dem andern Jünger / welchen Iesus lieb hatte / vnd spricht zu ihnen: Sie haben den HERREN weggenommen auß dem Grabe / vnd wir wissen nicht / wo sie ihn hingelegt haben.

Da lober hun oc kommer til Simon Petrum / oc til den anden Discipel / huilken Ihesus elskte / oc siger til dem / De haffue borte tager HERREN aff Græffuen / oc vi vide icke / huor de lagde hannem.

3. Da gieng Petrus vnd der ander Jünger hinaus / vnd kamen zum Grabe.

Da gick Peder oc den anden Discipel hen vd / oc komme til Græffuen.

Kapitola XIX.

40. Tedy wzali telo Gęsi / szono / a obwinulige Knochau s wonnymi wędmi / jakoż gest obpłeg Żiduom se pochować waci.

Atak wzięwszy ciało Jezusa / w / winuli je w przyściadła s czechmi wonnami / jakoż gest / przy Żydowi przy pogrzebie.

41. A była na tom miejscu kęś gest ofki szon / Żahrada / a w Żahradzie Hrob nowy / w kterymż gest nieszadny nebił pochowan.

Tamże na tym miejscu gdzie był ofkazyjowan był ogród / a w oś grodzie grob nowy / w kterymż / bęże nigdyżaden położon nie był.

42. Protoż tu pro wielkij Patek Żydowsz / że bliżko był Hrob / položili Gęsi.

A przetoż tam dla przygody / w dniu Żydowskiego / iż on grob był bliżko / položil Jezusa.

Kapitola XX.

Ne prawniżo po Sobor / Marya Magdalena przisła Kano / Hrobu / onż gest tam był / wyzła kamien od waleny od Hrobu.

Atak w pierwszy dzień tego dniowy Marya Magdalena przisła Kano / gdytę było cześnio tu grobowi / y wyzła kamien od waleny od grobu.

2. A protoż bężela a przisła Simonowi Petrowi / a kę gienemu Dzielni / kteręż milował Gęsi / y szła giu / Wzieli Pana / Hrobu / a nie / wij mek de gśau gęy položili.

Tedy obbieżawszy przysła do Symona Piotra / y do onego drugiego / zwolennika Ktorego milował Jezus / a rzekła im: Wyeroc Pán / grobu / a nie / wieny tedy go položono.

3. Tedy wysł Petr y ten drugi Dzielni / y szli / Hrobu.

A przetoż wysł Piotr / y on drugi / zwolennik / a przysła do grobu.

כ

4 וּבְהֵיטֵן הָיוּ תְּלִיִּהוֹן
אֶתְּמַרְתָּ הֵיוּ דִין תְּלִיִּמָא
רְהֵט קְדָמָה לְשִׁמְעוֹן
וְאִתָּא קְדָמָה לְבִירְתָּ ק
קְבוּרָה :

E correvano amendue insieme, ma l'altro discepolo correva avanti per presto di Pietro, & arrivò il primo al sepolcro.

5 וְאַדִּיק הָיָא בְּתִנָּה פִּד
סִימּוֹן מֵעַל דִּין לֹא עָל :

Et abassandolo, vide post se in lenzuoli: non autem introiit in seculo.

6 אִתָּא דִין שִׁמְעוֹן בִּיפָּה תְּבָא
וְעַל לְבִית קְבוּרָה וְחָנָה
בְּתִנָּה פִּד סִימּוֹן :

Simon Pietro dunque venne seguitandolo, & entrò nel sepolcro, & vide post se in lenzuoli.

7 וְסִידְנָא הֵיוּ בְּחִירָה הָיָא
בְּרִיטָה לֹא עִם בְּתִנָּה אֵלֹא
פִּד בְּרִירָה וְסִימּוֹן לְסִטָר
בְּתִנָּה דִּוְכָא :

Et l'asciugatoio che era stato sopra il capo di esse, non era posto co' lenzuoli, ma involto separatamente in un luogo.

8 הֵיָדִין עַל אֶרֶץ הָיוּ
תְּלִיִּמָא וְאִתָּא קְדָמָה
לְבִית קְבוּרָה וְחָנָה וְסִימּוֹן :

Allora entrò citando l'altro discepolo, che era venuto il primo al sepolcro, e cessò di andare, & credette.

9 לֹא צִיר עֲדִיכִיל יִצְחָק
הָיוּ מִן פְּתִיחָא דְעִתִּיד
הָיָא נִמְתָּם מִן מִיתָא :

Imperchè non bisognava ancor intesa la Scrittura, che bisognava ch'ei risuscitasse dai morti.

10 וְאַנְלוֹ הָנִין תְּלִיִּמָא
תִּיבִי לְדִוְכָתָהוֹן :

I discepoli dunque s'en andarono di nuovo a casa loro.

11 מִתָּיִם דִּין קְדָמָה הָיָא
לְבִית קְדָמָה וּבְכִנְיָהּ וּפִד
בְּתִנָּה אִדִּיקָתָּ בְּתִנָּה :

Ma Maria s'en stava presso al sepolcro, di fuori piangendo. E mentre ch'ella piangeva s'abbassò dentro al sepolcro.

12 וְנִתְּנָה תְּרִין מִלְּאָכִים
בְּחִירָה דִּתְּרִין מִן
אֶסְבִּיחִי וְחָד מִן רִגְלֵהּ
אֶבְרָהָה דִּסִּים הָיָא בְּחִירָה
דִּי שִׁוְעָ :

E vide due Angeli vestiti di bianco, che sedevano l'uno al capo, & l'altro a i piedi, la dove bisognava posto il corpo di Iesus.

כ

4 וַיִּרְוּצוּ שְׁנֵיהֶם בְּאַחַד וְתִלְמִיד
הָאֶחָד הַקְּדִים לָרוּץ מִבִּיפָּה וּבֵא
בְּתִנָּה אֵלֹא תְּקַבֵּר :

Y corrian los dos juntos: mas el otro Discipulo corrió mas presto que Pedro, y vino primero al sepulchro.

5 וַיִּשְׁתִּיחַ נִירָה אֶת־אֲטוֹן כִּי
הָיָה אֵלֹא בֵּא אֵלֹא תְּקַבֵּר :

Y abaxandolo, vido los lienzos puestos: mas no entró.

6 וַיָּבֹאוּ שְׁמַעוֹן בִּיפָּה תְּבָא
אֶחָדִי וּבֵא אֵלֹא תְּקַבֵּר נִירָה אֶת־
אֲטוֹן מִשְׁשָׁם :

Vino pues Simon Pedro siguiendolo, y entró en el sepulchro, y vido los lienzos puestos:

7 וְהַמַּסָּנָה אֲשֶׁר הָיָה עַל־רֹאשׁוֹ
אֵינְנָה הָיָה עִם הָאֲטוֹן כִּי אֵלֹם
לְבָדִי מְגֻלָּל בְּמָקוֹם אֶחָד :

Y el sudario que auia sido puesto sobre su cabeza, no puesto con los lienzos, si no à parte en lugar embuelto.

8 וְחָנָה בֵּא אֵלֹא תְּקַבֵּר עִם תְּלִיִּמָה
אֶחָד אֲשֶׁר דִּאֲשׁוֹן בֵּא אֵלֹא תְּקַבֵּר
וְנִירָה וְהָאִמִּין :

Entonces pues entro tambien el otro Discipulo, que auia venido primero al monumento: y vido, y creyó.

9 כִּי עוֹד לֹא יָדְעוּ אֶת־הַכְּתָב
כִּי צִדְכּוֹ לְקוֹם מִמֵּתִים :

Porque aun no sabian la Escritura, que era menester que el resuscitasse de los muertos.

10 וְהַתְּלִיִּמָּה שָׁבוּ וַיֵּלְכוּ אֵלֹא
מִקוֹמָם :

Y boluieron los Discipulos à los suyos.

11 וּבְמִדָּה אֵלֹא תְּקַבֵּר
בִּזְכִּיָּה בַּחוּץ וּבְכִכּוֹתָהּ הַשְּׂגִיחָה
אֵלֹא תְּקַבֵּר :

Empero Maria estaua llorando al sepulchro fuera, y estando llorando abaxóse (y miró) al sepulchro.

12 וְנִתְּרָה שְׁנֵי מִלְּאָכִים בְּחִירָם
וּשְׁבִים אֶחָד אֵלֹא רֹאשׁ וְאֶחָד
אֵלֹא רִגְלִים אֲשֶׁר שָׁם הָיָה הָשְׁמָח
דִּי שִׁוְעָ :

Y vido dos Angeles en ropas blancas que estauan sentados, el vno à la cabecera, y el otro à los pies, donde el cuerpo de Iesus auia sido puesto.

כ.

4. Ἐρχομαι ὅτι εἰ δύο ὁμῶς, καὶ ὁ
ἄλλος μὴ παρῆναι τοῦτον τὸν
ὅτι παρῆναι, καὶ ἕλθῃ πρὸς τὸν
τὸ μνημεῖον.

Et courroyent eux deux ensemble, mais l'autre disciple courroit plus viste que Pierre, & vint le premier au sepulcre.

5. Καὶ ὁ ἀποκριθεὶς βλεψάμενος
τὰ εἴδη, καὶ μὴ εἰσελθόντα.

Ets'estant baillé, il vid bien les linges mis à collé: courtois il n'y entra point.

6. Ἐρχεται, ὡς σίμων πέτρος ἐκ
καλαβῶν αὐτοῦ, καὶ εἰσελθὼν εὗρε
τὸ μνημεῖον, καὶ ἦν ὡρστὸν τὰ εἴδη, καὶ
μὴ εἰσελθόντα.

Adonc Simon Pierre vient le suiuit, & entra au sepulcre, & vid les linges mis à collé.

7. Καὶ τὸ συνδεδεμένον ὁ ὡς ἦν τὸ
κατακλιθεὶς αὐτοῦ, οὐ μὴ εἰσελθόντα
καὶ μνημεῖον, ἀλλὰ χαλκὸς ἐκτεταλμένος
μὴ εἰσελθόντα.

Etle courtois qui auoit esté sur la teste, non point mis avec les linges, mais enueloppé en un lieu à part.

8. Τότε ὡς εἰσελθόντα, καὶ ὁ ἄλλος
μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν εἶς τὸ
μνημεῖον, καὶ εἶδεν, καὶ οὐκ εἰσελθόντα.

Adonc aussi y entra l'autre disciple qui estoit venu le premier au sepulcre, & le vid, & creut.

9. Οὐδέτεροι γὰρ εἰδέναι τὴν γραφὴν
ὅτι οὕτως αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀ-
ναστήσεται.

Car ils ne sauoient point encore l'Escriitura, qu'il falloit qu'il resuscitast des morts.

10. Ἀπελθόντες οὖν παρὰ τὸν σῆμα
αὐτοῦ οὐ μνημεῖον.

Les disciples donc s'en allerent de- rechef chez eux.

11. Μαρία δὲ ἐκ τῆς πρὸς τὸ μνη-
μεῖον καλαβῶσιν ἔλθῃ, εἰς ὡς ἐ-
κλαβῆ, παρελθὼν εἶς τὸ μνημεῖον.

Mais Marie se tenoit pres le sepulcre dehors en pleurant, & comme d'once el- le pleuroit, elle se bailla dedans le sepulcre.

12. Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν
λευκοῖς καθήμενους, εἷς πρὸς τὴν
κεφαλὴν, καὶ εἷς πρὸς τοὺς πόδας,
ὅπου ἐκείνη τὸ σῶμα τῷ ἱησοῦ.

Et vid deux Anges vestus de blanc, assis l'un à la teste, & l'autre aux pieds là où gisoit au parauant le corps de Iesus.

CAP. XX.

4. Currebant autem duo simul: & ille alius discipulus præcurrit citius Petro, & venit primus ad monumentum.

So they ran both together: but the other disciple did outrunne Peter: and came first to the sepulchre.

5. Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina: non tamen introiit.

And he stouped downe: and sawe the linnen clothes lying: yet went he not in.

6. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introivit in monumentum, & vidit linteamina posita.

Then came Simon Peter following him: and went into the sepulchre: and sawe the linnen clothes lye.

7. Et sudarium quod fuerat super caput eius, nõ cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum.

And the kerchiefe that was upon his head: not lying with the linnen clothes: but wrapped together in a place by it selfe.

8. Tunc ergo introiit & ille discipulus qui venerat primus ad monumentum, & vidit & credidit.

Then went in also the other disciple: which came first to the sepulchre: & he sawe it: and beleeveth.

9. Nondum enim sciebant scripturam, quia oportebat eum à mortuis resurgere.

For as yet they knew not the Scripture: That he must rise againe from the dead.

10. Ab hierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos.

And the disciples went away againe unto their owne house.

11. Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans. Dum ergo fletet, inclinavit se, & prospexit in monumentum.

But Marye stood without at the sepulchre weeping: & as she wept, she bowed her selfe into the sepulchre.

12. Et vidit duos angelos in albis, sedentes, unum ad caput, & unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Iesu.

And sawe two Angels in white: sitting the one at the head and the other at the feet: where the bodie of Iesus had laye.

Das XX. Capitel.

4. Es lieffen aber die zween miteinander / vnd der ander Jünger lieff zu vor / schneller denn Petrus / vnd kam am ersten zum Grabe.

Saa lobt de Tho mer huer andre / oc den anden Discipel lob saare / fastere end Peder / oc kom forst til Graffuen.

5. Rucket hinein / vnd sihet die Leinen gelegt / Er gieng aber nicht hinein.

Roger der ind / oc seer einfaderne lagde / Men hand gieff der ick ind.

6. Da kam Simon Petrus ihm nach / vnd gieng hinein in das Grab / vnd sihet die Leinen gelegt.

Da kom Simon Petrus / effter hannem / oc gieff ind i Graffuen / oc seer einfaderne lagde.

7. Vnd das Schweistuch / das Jesus vmb das Haupt gebunden war / nicht bey die Leinen gelegt / sondern beids eingewickelt an einen sondern ort.

De den Suede ding / som vaar bunden om Ihesu Hoffuit / ick lagd heff einfaderne / men ferdetis i ammen suobt paa en besonderlig sted.

8. Da gieng auch der ander hinein / der am ersten zum Grabe kam / vnd sahe / vnd glaubets.

Da gieff oc den anden Discipel ind / som kom forst til Graffen / oc saa / oc trodetet.

9. Denn sie wusten die Schrifft noch nicht / daß er von den Todten auffstehen muste.

Ihi de vste end da ick Schrifft / at hand stude opstaa fra de Dede.

10. Da giengen die Jünger wider zusammen.

Da ginge Disciplene til sammen igen.

11. Maria aber stunde vor dem Grabe / vnd weinet draussen. Als sie nun weinet / rucket sie in das Grab.

Maria stod saar Graffuen / oc grædden saare. Som hun nu græd / roger hun i Graffuen.

12. Vnd sihet zween Engel in weissen Kleidern sitzen / einen zum Haupten / vnd den andern zum Füßen / da sie den Leichnam Jesu hingelegt hatten.

De seer tho Engle sode i hvide klæder / den ene hoff Hoffueder / oc den anden hoff Foderne / der som de haaffde lagd Ihesu legeme.

Kapitola XX.

4. V bżall dwa spolu: a ten druhý Wiednił przedbżł spłissę Petra / a pżissę pwnij k Hrobu.

A bżęł oba spolu / Ale on drugi zwolnmił wprzod pżybłł pżedbżł niżli Piotr / y pwnij pżybłł do grobu.

5. A bżł se nach płł / vżłel Prostęrad la polożęnā / ale wssł tam nęwessł.

A nāchylłssę sie vprzłt Anoleżę pżęcłrādł / wssłł tam nęwssł.

6. Tębż pżissęł Ssimon Petr gęłł sęl za nim / a wssł do Hrobu / a vżłel Prostęrad la polożęnā.

Pżybłł tōż Ssimon Piotr idęc za nim / a wssłssę w grob. vprzłt pżęcłrādł leżęc.

7. A rauchę klerāż byla na gławę geho / ne s prostęradłs polożęnau / ale obżwłłssę s winutau na gednom mißsę.

A sčłcler kłrę bylę głowę tego / nie s pżęcłrādłs polożęny / ale nā tōym mißsę s ośobnā zwłsniōny.

8. Potem wssł y ten druhý Wiednił / klerāż byl pwnij pżissęł k Hrobu / y vżłel a wssł.

Tōż tōż wssłł on drugi zwoln nił / kłrę byl pwnij vwięzł.

9. Gessł zagissę negnāl Pissina / sę mēłs Wartęch wssł.

Abowiem ięssęne rozumnł k Pissina / i s tēmu potębā byla wssłczmaręch.

10. Potem pāł zass obessł Wiednił / tōż pwni był pssolu.

Sāym sie zwolnncy wssł do swoich.

11. Ale Marya stālę Hrobu wss / plācł. A tōż plācłala / nālonila sę a nāhłclā do Hrobu.

Ale Marys stāl v grobu s dworn plācł / a goy plācłł / nāchylł sie w grob.

12. Vżłclā dwa Angł / w bżłłm raussē sēdłs / gednoho vhlavę / a druhęho v noh / tu tōż bylo polożęno tēlo Gęssłs sōwo.

A Vssłłł tōż A nōly w bżłs sēdłcl / idęgo v głowę a drugęgo vnos / tōż leżłō cłło Ies zussow.

כ
13 ואמר לה אמת
מנה בקנה אחתי אמרה
להן השקלתי למכור ולא
דעא אנה איכה סמיהי :

*Et effile dicono, Donna, perche pian-
gi tu? Ella disse loro, Percioche hauero
portato quasi mio Signore, e non lo dono
l'habbiano posto.*

14 ובהמרה את האלה פניה
אחור ותרא את ישוע כי עומד
ולא ידעה כי ישוע הוא :

*E dette queste parole, si volto indiet-
tro, e vede IESU che stava li, e non sape-
va chi ei fusse IESU.*

15 אמר לה ישוע אמת
מנה בקנה אחתי נכחו
בניה אחתי הי דין סבת
הנפא הו ואמרה לה מרי
או אנה שקלתי למכור
איכה סמיהי את
השקלתי :

*IESU le dice, Donna, perche piangi
chi cerchi tu? Ella pensando che fusse
l'hortolano, gli dice, Signore, se tu l'hai
portato qua, dammi done tu l'hai posto, e
io il porto.*

16 אמר לה ישוע מרים
ואתפנות ואמרה לה
עבדאית רבני דמתאמר
מלכא :

*IESU le dice, Maria. Ella risoluta
gli dice, Rabboni, che vuol dir, Maestro.*

17 אמר לה ישוע ל
תקרבין לי לא יד צד
כיל סלקתי לנת אבי
ולא דיו צד אמי ואמרי
להן סלה אנה לנת אבי
ואמרינא נארה ואלקסי :

*IESU le dice, Non mi toccare: perche
io non sono ancor salito à mio Padre: e non
sattene à i miei fratelli, e di loro, che io
saglio al Padre mio e Padre vostro, & à lo
Dio mio e Dio vostro.*

18 ויהיו אמת מרים
מגדלית וסבדו ל
דמריא דמות למרו
ותלו אמר לה :

*Maria Magdalena fero viene à rac-
contare à i discipoli com'ella ha uisto &
detto il Signore, e chi egli ha uisto detto.*

כ
13 ואמר אליה אשה מה
תבכי אומרה להם כי נשאו
את אדני ואינו יודעה באשר
שמו אותו שמה :

*Y dixerone, Muger, porque lloras? Dizeles
Han lleuado à mi Sennor, y no se donde lo han
puesto.*

14 ובאמרה את האלה פניה
אחור ותרא את ישוע כי עומד
ולא ידעה כי ישוע הוא :

*Y como vuo dicho esto, boluió atrás, y vido
à Iesus que estava alli: mas no sabia que era Iesus.*

15 אמר לה ישוע אשה מה
בוכי אתי ואחמי מבקשה
והיא השבה כי הבולס הוא
ותאמר לו אדני אם אתה סבלתו
משם אמר לי איכה שמתי אותו
ואני נשאו :

*Dizele Iesus, Muger, porque lloras? à quien
buscas? Ella, pensando que era el hortelano, di-
zele, Sennor, si tu lo has lleuado, dime donde lo
has puesto, y yo lo lleuare.*

16 אומר לה ישוע מרים והיא
הפכה אומרה לו רבני תאמר
המלמד :

*Dizele Iesus, Maria. Boluiendose ella, di-
zele Rabboni: que quiere dezir, Maestro.*

17 אומר לה ישוע אל תגעני כי
כי עודני לא עליתי אל אבי
לכי אל אחי ואמרי להם אעלה
אל אבי ואלי אביכם ואלי
אלי ואלי אלהיכם :

*Dizele Iesus, No me toques: porque aun
no he subido à mi Padre: Mas ve à mis hermanos, y
diles, Subo à mi Padre y à vuestro Padre: à mi Di-
os, y à vuestro Dios.*

18 ותבוא מרים מגדלית ותבשר
את תלמידים כי ראתה את
אדני ואת האלה דבר אליה :

*Vino Maria Magdalena dando las nuevas à
los Discipulos, Que he visto al Sennor, y estas co-
sas me dixo.*

כ.
13. Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ὁ ὀυρτὸν
γυνὴ. τί κλαίεις; λέγει αὐταῖς ὁ
κύριος τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ εἶ-
δα ποῦ ἔθηκεν αὐτόν.

*Et ils lui disent, Femme, pourquoy
pleures-tu? Elle leur dit, Pource qu'on
a enleué mon Seigneur & ie ne sai où
on l'a mis.*

14. Καὶ πεύτῃ εἰσπορεύσας ἔσπευ-
σεν καὶ ἀποστῆναι, καὶ θεωρεῖν τὸν κύριον
ἔσπευσεν, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ὁ ἰησοῦς ἐστίν.

*Et quand elle eut dit cela, se retour-
nant en arriere elle vid Iesus qui estoit
là: & ne sauoit point que c'estoit Iesus.*

15. Λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, γυνὴ, τί
κλαίεις; τίνα ζητᾷς; ἀκροῖται δὲ
αὐτὴ ὅτι οὐ κατενόηκε ἔτι, λέγει αὐτῷ, κύ-
ριε, εἰ σὺ ἔσθις τὸς σάκκους αὐτοῦ, καὶ ἐγὼ μοι-
πῶ αὐτόν, ἔθηκεν αὐτόν, καὶ ἐγὼ οὐκ ᾔδει.

*Iesus lui dit, Femme pourquoy pleu-
res-tu Elle pensant que ce ruit le har-
nier, lui dit, Seigneur, si tu l'as emporté,
di moi où tu l'as mis, & ie l'porterai.*

16. Λέγει αὐτῇ ὁ κύριος, μαρία.
ἐρασταίος ὁ κλάεις λέγει αὐτῷ, ῥαββί-
νι. ὁ ὅτι ἐρασταί, διδάσκων αὐτόν.

*Iesus lui dit, Marie, icelle s'estant re-
tournee, lui dit, Rabboni, qui est à dire
Maistre.*

17. Λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, μή μου
ἐγγίζῃς· ἔτι οὐκ ἔβηκα ἀπὸ τοῦ
κόσμου. ἀλλὰ πορεύθητι καὶ εἰπὲς τοῖς
ἀδελφοῖς μου, καὶ αὐτοῖς αὐτῷ, καὶ
ἐμοί· καὶ εἰπὲς τῷ πατρί μου ὅτι κα-
τέβην ἀπὸ τοῦ κόσμου, καὶ ἐγὼ εἰς τὸν
κόσμον ἔρχομαι, καὶ ἰησοῦς λέγει αὐτῇ
ἐμμένει.

*Iesus lui dit, Ne me touche point: car
ie ne suis point encore monté à mon
Pere: mais va à mes freres, & leur dis, le
monte à mon Pere, & à voire Pere, &
à mon Dieu, & à voire Dieu.*

19. Ἐρχεται μαρία μαγδαλένη ἡ
ἡμετέρα· καὶ αὐτὴ εἰς τοὺς μαθητὰς
καὶ λέγει αὐτοῖς, εἶδον τὸν κύριον
καὶ εἰπὲς μοι ταῦτα.

*Marie Magdeleine vint annoncer
aux disciples qu'elle auoit veu le Sei-
gneur, & qu'il lui auoit dit ces choses,*

CAP. XX.

13. Dicunt ei illi, Mulier, quid ploras? Dicit eis, Quia tulerunt Dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum.

And then sayde unto her, Woman, why weepest thou? whome seekest thou? She supposeth that he had bene the gardener: for she saide unto him, Sir, if thou hast borne him hence, tell me where thou hast layed him.

14. Hæc cum dixisset, conversa est retrorsum, & vidit Iesum stantem: & non sciebat quia Iesus est.

When she had thus sayde, he turned her selfe backe, and sawe Iesus standing: and knewe not that it was Iesus.

15. Dicit ei Iesus, Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei, Domine, si tu sustulisti eum: & ego eum tollam.

Iesus saith unto her, Woman, why weepest thou? whome seekest thou? She supposeth that he had bene the gardener: for she saide unto him, Sir, if thou hast borne him hence, tell me where thou hast layed him: and I will take him away.

16. Dicit ei Iesus, Maria. Converteris illa dicit ei, Rabboni, (quod dicitur Magister.)

Iesus saith unto her, Maria. She turned her selfe, and said unto him, Rabboni: which is to say, Master.

17. Dicit ei Iesus, Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum, vade autem ad fratres meos, & dic eis, Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum.

Iesus saith unto her, Touch me not: for I am not yet ascended to my Father: but go to my brethren, and say unto them, I ascend unto my Father, and to your Father: and to my God, and to your God.

18. Venit Maria Magdalena annuntians discipulis, Quia vidi Dominum, & hæc dixit mihi.

Marye Magdalene came and told of the disciples that shee had seene the Lord: & that he had spoken these things unto her.

Das XX. Capitel.

13. Und dieselbigen sprachen zu jr: Weib was weinst du? Sie spricht zu ihnen: Sie haben meinen Herren weggenommen / vnd ich weiß nicht / wo sie ihn hingelegt haben.

De de sagde til hende / Quinde / hui græder du? Hun siger til dem / De toge min Herre bort / oc ieg veed icke / huor de lagde hannem.

14. Und als sie das saget / wandte sie sich zurucke / vnd sihet Iesum stehen / vnd weiß nicht daß es Iesus ist.

De som hun der sagde / vende hun sig til bage / oc seer Iesum staa / oc veed icke at det er Iesus.

15. Spricht Iesus zu jr: Weib / was weinst du? wen suchest du? Sie meinet es sey der Gärtner / vnd spricht zu ihm: Herr / hast du ihn weggetragen? so sage mir / wo hast du ihn hingelegt? so wil ich ihn holen.

Ihesus siger til hende / Quinde / hui græder du? huem leder du efter? Hun mente der haffde verit Værgaard: manden / oc siger til hannem / Herre / haffuer du baaret hannem bort? da sig mig / huor lagde du hannem? saa vil ieg hente hannem?

16. Spricht Iesus zu jr Maria. Da wandte sie sich umb / vnd spricht zu ihm: Rabboni / das heisset Meister.

Ihesus siger til hende / Maria. Da vende hun sig om / oc siger til hannem / Rabboni / der taldis Messere.

17. Spricht Iesus zu jr: Rühre mich nicht an / denn ich bin noch nicht auffgefahren zu meinem Vater. Gehe aber hin zu meinen Brüdern / vnd sage ihnen: Ich fahre auff zu meinem Vater / vnd zu eurem Vater / zu meinem Gott / vnd zu eurem Gott.

Ihesus siger til hende / Rør icke ved mig / thi ieg er icke end nu opfarende til min Fader. Men gaa bort til mine Brodre / oc sig dem / Jeg farer til min Fader / oc til eders Fader / til min Gud / oc til eders Gud.

18. Maria Magdalena kommt / vnd verkündiget den Jüngern: Ich hab den HERRN gesehen / vnd solches hat er zu mir gesagt.

Maria Magdalena kommer oc forkynder Disciplene / Jeg seer HERREN / oc saadane sagde hand til mig.

Kapitola XX.

13. Kjelli giſt oni: Zeno proſt pláčſa? Kjella giſt: Neb gſau wiali PAN Ameho / a newijm fde ho poloſili.

Arceſyſey rzekł: Wtemſtaſto przeſz pláčſeſz? A ona im rzekła / Wyſcieo paná mego / a niewiem kedy go poloſiono.

14. To když řekla / obrátila ſe zpátky / a ujrěla Ježíſſe an ſtogiſ / a wſſaſ newědělá by Ježíſſe byl.

A kdytcho mowila / obroćila ſená zad y wyjrála Ježíſa ſtola / cego / ále niewiedziála á Ježíſ byl.

15. Kjelli giſt Ježíſſo: Zeno / proſt pláčſa? Keho hłedáſ? A ona domnij wagijſy ſe jeby ſahradniſt byl / řekla gemu: PANe / odneſli gſy ty ho / po: wěſ mi fde gſy gey poloſil / ať ná gey wemim.

Kjelli ſey Ježíſ: Wtemſtaſto przeſz pláčſeſz? A kogo hłedáſ? A ona mniſtáſe jeby byl ograđaniſ / rzekła mu: Pánſe / tełiſeſ go thy wynieſli / powieđ mi / gde ſeſ go poloſyl / á ja go wemim.

16. Kjell Ježíſſo: Marya. Obrátwſſo ſe ona / řekla gemu Rabboni / genſ ſe wyſla: dš Miſte.

Arceſyſey Ježíſ: Marya / á ona obroćwſſy ſe rzekła mu: Rabboni / to ieſt Miſtry.

17. Kjell giſt Ježíſſo: Nedo: tokaſ je mne / neb gſem geſſe newſtaupil? Dicy mēmū. Ale gdiſe Brátrijm niſm / a po: wěſ gſm Wſtupugil Dicy mēmū / ať Dicy waſſemū / ať Bohu mēmū / ať Bohu waſſemū.

Powiedzial ſey Ježíſ: Wle ty káſ ſe mne / abowſtanem teſſeſ je newſtaupil do Dych mego / ále ty do bráciey moey / y powieđ mi: Wſtępnij do Dych mego y Dych wáſzego / Woga mego y Woga wáſzego.

18. Tedy přišla Maria Magdalena zwěſtující D: ledniſſim / jeby wědělá PANa / a ſetoio giſ powěděl.

Przyſłá tedy Marya Magda: lená oznamując zwolennikom je wiedział PANA / y to do ſey powiedzial.

כ

19 כד הנה דיו רמסא
דינמא הו דחד בשבוע
ותקע צלצול אחידו חסו ד
דאיכא דאיתיהון חסו
תלמידא מטול דחלקתא
דייהודיא אתא ושיע קם
בנתהון ואמר להון שלמא
עמכון :

Et quando fu venuta la sera di quel giorno, che era il primo de la settimana, & che erano serrate le porte del luogo, dove i discipoli erano radunati per paura de Giuda, venne Iesus, e fette la nel mezzo, e disse loro, La pace sia con voi.

20 כדא אמר וסווי אנו
אידנהי וסוטה וחדיו ת
תלמידא דחנו למכון :

E detto questo, mostrò loro le mani e il costato suo. Allora i discipoli veduto il Signore, si allegarono.

21 אמר להון דיו ושיע
שלמא עמכון איכנא
דשדדני אמי אר אנא
מישדד אנא לכו :

E di nuovo Iesus disse loro, La pace sia con voi. Come il Padre ha mandato me, così io mando voi.

22 וכד אמר הליו נסח
כהון ואמר להון קבלו
דנחא דקדושא :

E detto questo, soffio in essi, e disse loro, Accipite lo Spiritu Sancto.

23 או תשקקו חסנה
לאנש תשקקו לה וא
תאחדו באנש אחידיו :

A chiunque voi perdonare i peccati, si son perdonati loro, & chiunque voi li ritenuto, son ritenuti.

24 תאנמא דיו חד מו
תר עסרתא הו דקמתאמר
תאנמא לא הנה תמו הנה
עמכון כד אתא ושיע :

Thomas, uno de doctis, chiamato Didimo, non era con essi quando venne Iesus.

25 ואמרו לה תלמידא
חנו למכון הו דיו אמר
להון או לא הנה אנא
באידנהי ויכנתא דעצא
ורמא אנא דהו אבנא
ומקלט אנא אדני דנפשה
לא מהמו אנא :

Gli altri discipoli dunque gli dissero, Noi habbiamo veduto il Signore. Et egli disse loro, Se io non veggio il segno de chiodi ne le sue mani, e non metto il mio dito ne la stampa de chiodi, e io non metterò la mia mano nel suo costato, non lo crederò.

כ

19 ויהי ערב כיום ההוא באחד
בשבוע והשערים אשר שם נקדלו
התלמידים על־ידאת היהודים
סגורים הפת ויבוא ישוע ויקם
בתוכם ויאמר להם שלום לכם :

Y como fué tarde aquel dia, el primero de los Sabbados, y las puertas estauan cerradas, donde los Discipulos estauan juntos por miedo de los ludios, vino Iesus: y pufose en medio, y dixoles, Paz ayays.

20 ובאמרו את זאת הראה אותם
את ידיהם ואת צלצול וישמחו
התלמידים בראותם את־האדון :

Y como vuo dicho esto, mostróles las manos y el costado. entonces los Discipulos se gozaron, viendo al Sennor.

21 וישקף ויאמר להם
שלום לכם באשר שלחני האב
לכה אני שלח אתכם :

Entonces dízeles oravez, Paz ayays. Como me embió el Padre, así también yo os embio.

22 ובאמרו את זאת ויפליה בם
ויאמר אליהם קחו את־רוח
הקדש :

Y como vuo dicho esto, sopló, y dixoles, Tomad el Espíritu Sancto.

23 כל־תאנשים אשר תשא
להם את־חטאתם תנשאנה
להם ואשר תצר תצרנה :

A los que soltardes los peccados, les son sueltos: a los que los retuuiertes, seran retenidos.

24 ותומא אחד משנים עשר
תאמר תואם לא הנה אתם
באשר בא ושיע :

Empero Thomas vno de los Doze, que se dize el Dydimio, no estaua con ellos quando Iesus vino.

25 ויאמרו לו התלמידים האחרים
כאילו את האדון והוא אמר
אליהם אם לא אראה בידיו את
קצב החדות ואשלח את־אצבעי
בקצב החדות ואשלח את־ידי
בצדו לא אאמין :

Dixerone pues los otros Discipulos, Al Sennor hemos visto, Y el les dixo, Si no viere en sus manos la sennal de los clauos, y metiere mi dedo en el lugar de los clauos, y metiere mi mano en su costado, no creeré.

כ.

19. Οὐτως δὲ αὖτις ἦ ἡμέρα
ὁρισμένη τῇ μισῇ τῇ Καθάρσει, καὶ
ἦσαν συνηγμένοι οὗτοι ἅπαντες
ἐν μαθηταῖς συνηγμένοι. Καὶ τὸ φέ-
ρον τῷ Ἰησοῦ, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ
ἔστη ἐν μέσῳ, καὶ λέγει αὐτοῖς
εἰρήνη ὑμῖν.

Et quand fut venu le soir de ce iour la qui estoit le premier de la semaine, & que les portes du lieu où les disciples estoient assemblez pour la crainte qu'ils auoyent des Iuis, estoient fermées, Iesus vint, & fut là au milieu d'eux, & leur dit, Paix vous soit.

20 Καὶ τούτοις ἐπαὼν ἐδείξεν αὐ-
τοῖς τὰς χειρὰς καὶ τὸν πλευρὸν
αὐτοῦ. ἔχοντες οὖν οἱ μαθηταὶ ἰ-
δόντες τὸν κύριον.

Et quand il leur eut dit cela, il leur monstra les mains & son costé, adonc les disciples s'esjouirent, quand ils eurent veu le Seigneur.

21. Εἰπὼν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς πᾶ-
σαν εἰρήνην ὑμῖν. καθὼς ἀπέστει-
λέ με ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ πέμπω ὑ-
μᾶς.

Et il leur dit derachez, Paix vous soit: comme mon Pere m'a enuoyé, ainsi aussi ie vous enuoye.

22. Καὶ τούτοις ἐπαὼν ἐσφύσησεν,
καὶ λέγει αὐτοῖς. λαβέτε πνεῦμα ἁ-
γίον.

Et quand il eut dit cela, il souffla sur eux, & leur dit, Receuez le saint E-sprit.

23. Ὃν ἂν ἀφῇτε τοῖς ἁμαρ-
τίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ὃν ἂν κεν-
σῇτε, κενσθήσονται.

A quiconque vous pardonnerez les peches, ils seront pardonnés: & à quicô, que vous les retenez, ils seront retenus.

24. Θωμᾶς ὁ ἐπὶ καλεῖται δίδυμος
ὁ λεγόμενος διδύμος, οὗτος μὴ μετ'
αὐτοῖς ὅτε ἦλθεν ὁ ἰησοῦς.

Or Thomas l'un des douze, appelle le Didyme, n'estoit point avec eux quand Iesus vint.

25. Ἐλεγον οὖν αὐτοῖς οἱ ἄλλοι μα-
θηταί, ἡμετέραν μὲν κύριον· ὃς
ἔπειτα αὐτοῖς, καὶ μὴ ἰδοὺ ἐν τῇ χει-
ρὶ αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἡλων, καὶ
βάλων τὸν δακτύλον μου εἰς τὸν τύ-
πον τῶν ἡλων, καὶ βάλων τὸν χει-
ρᾶ μου εἰς τὸν πλάγιον αὐτοῦ, εἰ
μὴ πιστεύσω.

*Parquoi les autres disciples lui di-
rent, Nous auons veu le Seigneur. Mais il leur dit, Si ne voiles enuieignes des cloux en ses mains & si ie ne mets mon doigt là où estoient les cloux, & si ie ne mets ma main en son collic, ie ne croi-
rai point.*

כ א

26 וּבִתְרַת הַמִּינוֹחַ יוֹמִין
וְהוּב לְיוֹ הַנּוֹי תִּלְמִידֵי
וְתִאֲמִינָא עֲמֵהוּן וְאִתְרַ
לְשׁוֹעַ כִּד אֲחִידִין תִּרְעָא
קִם כְּמִצְעִתָא וְאִמְרִי לְהוֹן
שְׁלָמָא עֲמֵכֹון:

*Eight giorni appresso di nuovo i suoi
discipoli erano la dentro, e Tomaso infor-
me con effloro. Venne Iesus effendo che-
visse la porte, e fesser la nel mezzo, e disse,
La pace sia con effloro.*

27 וְאִמְרִי לְתִאֲמִינָא אִתְרַ
עֲבֵדְךָ לְהִרְכָּא נִמְרִי אֲנִי
וְאִתְרַ אֲנִיךְ נִמְרִישׁ
כִּנְפִי וְלֹא תִהְיֶה לִּי
כִדְמִינָא אֲלֵא כִדְמִינָא:

*Poi disse a Tomaso, Metti qua il tuo
dito, e vedi le mie mani: pungi ancor la
tua mano, e mettila nel mio costato, e non
essere incredulo, ma credente.*

28 וְעֵנָא תִאֲמִינָא וְאִמְרִי
לֹא כִדְמִינָא אֲלֵא:

*Rispose Tomaso, e disse, Signor mio,
e l'addio mio.*

29 אִמְרִי לֹא וְשׁוֹעַ הָשָׂא
דִּתְרַתִּי (תִּאֲמִינָא) הִימְנָת
טִיבִיהוֹן לְאֵלִין דִּלְךָ
תִּנְאוֹנִי וְהִימְנָתִי:

*Iesus disse a lui, Tomaso, perche tu
m'hai veduto, hai creduto: beati quelli
che non han veduto, & hanno creduto.*

30 שְׁנֵאתָא בִּין אֲחֵתָא
אֲחֵרִיתָא עֲבֵד וְשׁוֹעַ קִדָּם
תִּלְמִידֵיהִי אֵלִין דִּלְךָ
כִּתְיִבֹן בְּפִתְקָא הָנָא:

*Iesus fece ben ancor molti altri segni
in presenza de suoi discipoli, che non sono
scritti in questo libro.*

31 אִתְרַ הֵלִין בִּין כִּתְיִבֹן
כִּתְיִבִינָן דְּשׁוֹעַ הֵי מ
מִשִּׁיחָא בְּרַח דְּאֵלֵהוּן
וְכִמְנָתִין דְּהִימְנָתִין וְהוֹן
לְכֹון בְּשִׁמְחָא חֵינָא דְּלֵעֲלֵם:

*Ma questi sono scritti, accioche voi
crediate che Iesus e Christo figliuol de
Dio, & accioche credendo habbiate vita
per il suo Nome.*

כ א

26 וְאַחֲרֵי יָמִים שְׁמוֹנָה עוֹד
שָׁבוּ תִלְמִידֵיו וְהָיוּ בְּנִימָה וְתוֹמָה
אִתָּם וַיָּבֹאוּ יֵשׁוּעַ וְשָׁעֲרִים
סִגּוּרִים וַיָּקָם בְּחוֹכֶם וַיֹּאמֶר
שְׁלֹום לָכֶם:

*Y ocho dias despues estauan otra vez sus Dis-
cipulos dentro, y con ellos Thomas: vino Iesus,
las puertas cerradas, y pufoso en medio, y dixo
paz ayays.*

27 וַיֹּאמֶר אִמְרִי לְתוֹמָה שְׁמָא אִתְרַ
אֲעֲבֵדְךָ הַפֶּה וְרִיחָא אִתְרַ וְנִשְׁמָא
אִתְרַ וְשִׁלַּח אֶל־צִדְתִּי וְאֵל
תְּרִי לֹא־מִאֲמִין כִּי אִם נִאֲמִין:

*Luego dice a Thomas, Mete tu dedo aqui, y
vee mis manos: y daga tu mano, y mete la en mi
costado, y no seas incredulo, si no fiel.*

28 וַיַּעַן תוֹמָה וַיֹּאמֶר לֹא הִאֲדִנִּי
וְאֵלֵהִי:

*Entonces Thomas respondi6, y dixole, Sen-
no mio, y Dios mio:*

29 אִמְרִי לֹא וְשׁוֹעַ כִּי־דִאֲרִיתִי
(תוֹמָה) הִאֲמִינָתִי אֲשֶׁר אֵינָם
רִאִים וּמִאֲמִינִים:

*Dizele Iesus, Porque me has visto, 6 Thomas
creyiste: bienaventurados los que no vieron, y
creyeron.*

30 וַיֵּאָר אֲחֻתֹת גְּדוֹלֹת אֲחֵרוֹת
עָשָׂה יֵשׁוּעַ לִבְנֵי תִלְמִידֵיו אֲשֶׁר
לֹא נִכְתְּבוּ בְּסֵפֶר הַזֶּה:

*Tambien muchas otras sennales a la verdad
hizo Iesus en presencia de sus Discipulos que no
estan escriptas en este libro.*

31 וְהֵאֵלָה נִכְתְּבוּ אֲשֶׁר תִּאֲמִינִי
כִּי יֵשׁוּעַ הוּא הַמְּשִׁיחַ בֶּן־אֱלֹהִים
וְאֲשֶׁר תִּאֲמִינִים בְּשֵׁמוֹ יִהְיֶה
לָכֶם חַיֵּי עוֹלָם:

*Estas empero son escriptas paraque creays,
Que Iesus es el Christo, Hijo de Dios, y paraque
creyendo ayays vida en su nombre.*

כ א

26. Καὶ μετ' ἡμέρας ὀκτὼ ἀπέλθον
ἡμεῖς εἰς τὸ αὐτὸ τὸ ἐνδόν, καὶ ὁ θε-
σῆς μου, καὶ εἰσεπορεύθη εἰς τὸν οἶκόν μου,
καὶ ἔστη ἐν μέσῳ μου, καὶ εἶπεν εἰς τὸν
μετ' ἐμοῦ, εἰρήνη ᾖ ὑμῖν.

*Et huit iours apres ses disciples der-
chet estoient là dedās, & Thomas avec
eux. Lors Iesus vint, les portes estant
fermees, & fut là au milieu d'eux, & leur
dit, Paix vous soit.*

27. Εἶπεν Ἀρχὴ τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν
δάκτυλόν σου ἔδε, καὶ ἴδε τὰς χε-
ρὰς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου,
καὶ βάλε εἰς τὴν στήθερά μου, &
μετὰ τούτου ἀπιστῶς ἀλλὰ πιστός.

*Puis il dit a Thomas, Mets ton
doigt ici, & regarde mes mains: auaan-
ce aulli ta main, & la mets en mon costé:
& ne sois point incredul6, ains fidele.*

28. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Θωμᾶς καὶ
εἶπεν αὐτῷ, ὁ κύριός μου & ὁ θεός
μου.

*Tomas lui dit, Mon Seigneur, &
mon Dieu.*

29. Ἀρχὴ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὅτι ἐ-
ρακάς μου (Θωμᾶς), πιστός εἰς ὅσα ἔμα-
κάρις οὐ μετ' ἐμοῦ καὶ πιστός εἰς ὅσα
ἔμα.

*Iesus lui dir, Pource que tu m'as
veu, Thomas, tu as creu: bien-heureux
sont ceux qui n'ont point veu, & ont
creu.*

30. Πολλὰ μετ' αὐτῶν καὶ ἄλλα ση-
μεῖα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐν ὧσιν οὐ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ: ἀλλ' ἐν τῷ βιβλίῳ μα-
ρτυρεῖται.

*Iesus fit aussi plusieurs autres signes
en la presence de ses disciples, lesquels
ne sont point escripts en ce liure.*

31. Ταῦτα γὰρ γέγραπται ἵνα πισ-
τεύσῃτε ὅτι ὁ ἰησοῦς ἐστὶν χριστός ὁ
ἰσθὺς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ἡ-
μεῖς ἔχημε ζωὴν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

*Mais ces choses sont escrites, afin
que vous croyiez que Iesus est le Christ
le Fils de Dieu, & qu'en croyant vous
ayez vie par son Nom.*

CAP. XX.

26. Et post dies octo, iterum erant discipuli eius intus: & Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit eis, Pax vobis.

And eight dayes after againe his disciples were within: & Thomas with them. Then came Iesus, when the doores were shut, and stood in the midst, and said, Peace be unto you.

27. Deinde dicit Thomas, Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & asser manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis.

After said he to Thomas: Put thy finger herer, and see mine handes, and put forth thine hand, and put it into my side, and be not faithles, but faithfull.

28. Respondit Thomas, & dixit ei, Dominus meus, & Deus meus.

Then Thomas answered, and said unto him, Thou art my Lord, and my God.

29. Dicit ei Iesus, Quia vidisti me Thomas, credidisti: beati qui non viderunt & crediderunt.

Iesus sayde unto him, Thomas, because thou hast seene me, thou believest: blessed are they that have not seene, and have beleueed.

30. Multa quidem & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta in libro hoc.

And many other signes also did Iesus in the presence of his disciples, which are not written in this booke.

31. Haec autem scripta sunt, ut credatis quia Iesus est Christus filius Dei: & ut credentes, vitam habeatis in nomine eius.

But these things are written, that ye might believe, that Iesus is the Christ, the Sonne of God, and that in believing ye might have life through his Name.

Das XX. Capitel.

26. Vnd über acht tage / waren abermal seine Jünger drinnen / vnd Thomas mit ihnen. Kompt Iesus / da die Thür verschlossen waren / vnd tritt mitten ein / vnd spricht: Friede sey mit euch.

De otte dage der effter / vaare after hans Discipledet inde / oc Thomas mit dem / Ihesus kommer der Doorene vaare stilluere / oc staar mit iblant dem / oc siger: Friede vere mit eder.

27. Darnach spricht er zu Thoma: Reiche deinen Finger her / vñ sihe meine Hände / vnd reiche deine Hand her / vnd lege sie in meine Seiten / vnd sey nicht vngläubig / sondern gläubig.

Der effter siger hand til Thoma: Reet din Finger hid / oc see mine Hender / oc reet din Haand hid / oc siel hendet i min Side / oc ver icke vantroumen tro.

28. Thomas antwortet / vñ sprach: Mein HERR vnd mein Gott.

Thomas swarede / oc sagde til hannem: Min HERR & oc min Gud.

29. Spricht Iesus zu ihm: Diet weil du mich gesehen hast Thoma / so glauhest du / Selig sind / die nicht sehen / vnd doch glauben.

Ihesus siger til hannem: Effterdi du haaffuer seet mig Thoma / da vrede du: Salige ere de som icke see / oc dog tro.

30. Auch vil andere Zeichen thet Iesus für seinen Jüngern / die nicht geschrieben sind in diesem Buch.

Ihesus gjorde oc mange andre Teyge saar sine Disciple / som icke ere screffne i denne Bog.

31. Dife aber sind geschriben / das ihr glaubet / Iesus sey Christ / der Son Gottes / vnd das ihr durch den Glauben das Leben habet / in seinem Namen.

Men disse ere screffne / at skulle tro: Ihesus er Christus: Guds Son. De at skulle haaffue Effuit for medelst Troen / i hans Naffn.

Capitola XX.

26. Apocinski dnech / opet byli vtedniichy geho vnit / a Thomas s nimi. Pjissel Gzjiss jawfenimi dwetani / stal vprosted a feli gim: Polog wam.

Potym po osim dni byli zskie zwolensicy kam wewnatrz / y Thomas s nimi / Zachym Iesus przyszedl gdy byli zamknione drzwie / stanawszy w posrodka / rzekl im: Pokoy wam.

27. Potom feli Thomassowi: Wlozj prst twy / w ruce / a wyz ruce me / a wyzahn ruku twa / a wpust w bok mój / a nebyway newefisich / ale wtray.

Pothym rzekl Thomassowi: Wloz palec twoy owdzie / a ogladaj rece moje / podaj ruce twe / a wloz w bok moy / y nie badz niedowiarkiem ale wierzasym.

28. Odpowiedel Thomass / a feli genu: PAN mój / a Waj mój.

Odpowiedzial tedy Thomass / y rzekl mu: Pan moy y Dog moy.

29. Njstgann Gzjiss: Zgish mne widel Thomass / w wifil gish. Blagoslawenij glau / kiefisj newideli a w wifil.

Pawledziel mu Jezus: Zek miawidzial Thomass / w wierzyle. Blagoslawienij ktorzy nie widzieli a w wierzyle.

30. Wnohe jagiste y gine di: wntinil Gzjiss pzed obliede: gem vtedniichow swych / kierz negsau psany w knizce teto.

Atel wicley /nych znakton weymil Iesus pzed zwolenn: Pswotem / Prozenie so wypisane w tych kstegach.

31. Ale tyto wien glau psany / abyssie wifili / je Gzjiss gest Kristus Syn Wozji / a abyssie wifliche jiwot wieny meli / krie Gmeno geho.

Atyrczechy sa napisane / abyssie wierzyle: je Iesus test Krystus on Syn Wozji / a abyssie wierzac: y wot meli przazimie tego.

כא

ביתר הליו חזי חזב
נפשה ישוע לתלמידיו
על ימא דטבריוס חזי חזב
הכנה :

*Dopo questa l'essy si mostrò din nuovo
presso al mare di Tiberiade: e mostròssi in
questo modo.*

2 איתיהיו חזי חזב
שמעון כנפא ותאומא
דמתאמר תאומא
ונתנאל חזי חזב
דגלילא ובני ובדו ותתיו
אחרניו מן תלמידים :

*Erano insieme Simon Pietro, e To-
maso che si chiama Didimo, e Nathanael
che era da Cana di Galilea, e i figliuoli di
Zebedeo, e due altri de suoi discipoli:*

3 אמר להון שמעון כנפא
אזל אנא לבדד בנא
אמרו לה ואף חזי חזב
עמו ובסרו וסלקו
לספינתא ובדו וללא מדם
לא צדו :

*Simon Pietro disse loro Io so à pescare.
Essi gli dissero, Noi v'andiamo ancor noi
conteco. E essi andarono, e tutto il giorno
subbito ne la barca, e quella notte non
presero nulla.*

4 פד חזי חזב חזב חזב
ישוע על יד ימא ולא ידעו
תלמידים דישוע חזי חזב :

*Ma venuta già la mattina, l'essy si
trouvò alliso: nondimeno i discipoli non
conobbero che fusse l'essy.*

5 ואמר להון ישוע חזב
לכו אית לכו מדם
למלעס אמרו לה לא :

*E s'y dunque dice loro, Gionenti, ha-
nete voi qualche piccolo pesce da mangiare?
Essi li risposero, No.*

6 אמר להון חזב חזב
מצידיקון מן גבא דמינתא
דספינתא ומשכחין אנתון
וארמיו ולא אשכח
למידיה למצידיקתא מן
ספינתא דגבא דמינתא :

*Egli disse loro, Gittate la rete da la
parte destra della barca, e troverete.
Essi dunque la gittarono, e non la poterano
più tirare, per la moltitudine de pesci.*

כא

1 ואחר כך ישוע עוד חזר
נפשו לתלמידיו על ים טבריוס
ונכח חזר :

*Despues se manifestó Iesus otra vez á sus Disci-
pulos á la mar de Tiberias: y manifestóse decsta
manera.*

2 חזי חזב כנפא שמעון כיפה ותומא
הנאמר תאומא ותנאל מקנה הגליל
ובני צבדי ושני תלמידים
אחרים :

*Estauñ juntos Simon Pedro y Thomas que se
dize el Dydimio, y Nathanael el que era de Cana
de Galilea, y los hijos de Zebedeo, y otros dos de
sus Discipulos.*

3 אמר להם שמעון כיפה
אלך לדיג אמרים לו גבא חזב
אנחנו אחר ונצאו ונעלם אל
האניה ברנע ובלילה תהוה
מאומה לא תפשו :

*Dizeles Simon, A pescar voy. Dizenle, Vamos
nosotros tambien contigo. Fueron, y subieron
luego en vn nauio: y aquella noche no tomaron
nada.*

4 ויהי בקר ויקם ישוע בשפת
הים ותלמידים לא ידעו כי
ישוע הוא :

*Y venida la manana, Iesus se puso á la ribe-
ra: mas los Discipulos no entendieron que era
Iesus.*

5 ואמר להם ישוע חזב
חיש לכם מאומה לאכול ונענו
לא :

*Ansique dizeles, Moços, teneys algo de co-
mer? Respondieronle, No.*

6 ואמר להם פרשו מכמרת
אל צד ימינית האניה ותמצאו
ויפרשו ועוד לא יכלו למשך
אותה מרוב חזי חזב :

*Y el les dize, Ecad la red á la manderecha del
nauio, y hallareys. Entonces echaron, y no la po-
dian en ninguna manera sacar, por la multitud
de los peces.*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΜΕΤΑ ταύτα ἐφωτίσθησαν αὐ-
τῶν παλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθη-
ταῖς ἐπὶ τῆς θάλασσης τῆς τιβε-
ριαδῆ· ἰφθαίρουν δὲ οὐτῶς :

*Après cela Iesus se manifesta dere-
chef près la mer de Tiberias, & se ma-
nifesta ainsi.*

2. Ἦσαν ὁμοῦ σίμων πέτρος, καὶ
θιμας ὁ λεγόμενος διδυμος, καὶ
ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ κανὰ τῆς γαλι-
λαίας, καὶ οἱ υἱοὶ ζεβεδαί, καὶ ἄλλοι
ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὄντες :

*Simon Pierre, & Thomas, appellé
Didyme, & Nathanael, qui estoit de
Cana de Galilee, & les fils de Zebedes,
& deux autres de ses disciples estoient
ensemble.*

3. Λέγει αὐτοῖς σίμων πέτρος, ὁ πα-
τερ ἀγαπᾷς. λέγουσιν αὐτῷ· ἔρχο-
μεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί, ἰσχυροὶ καὶ
ἐξ ὧσιν αἱς τοῖς πλοῖοις ὄντες. καὶ
ὡς ὁ αὐτῶν τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἔλαβον :

*Simon Pierre leur dit, Je m'en vai
pêcher ils lui disent, Nous y allons aussi
avec toi. Ils partirent, & monterent in-
continent en la nasselle & ne prirent
rien en ceste nuit là.*

4. Πρωὶ δὲ ἦν ὁ ἥλιος ἤγειρεν Ἰη-
σοῦς ἐπὶ τῇ ἀριστερᾷ, ὁ μὲν τοῖς
ἡδισταῖς οὐ μαχηταῖς ὅτι Ἰησοῦς, ἦν :

*Mais le matin venu, Iesus se trouua
à la rive: toutesfoies les disciples ne co-
gnurent point que c'estoit Iesus.*

5. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, πε-
τεῖτε, μήτι περὶ φάρμακον ἐχέτε; ἡ
περὶ ἰσχυρὰ αὐτοῦ :

*Iesus donc leur dit, Enfants, auez-
vous quelque petit poisson à manger?
Ils lui respondirent, Non.*

6. Ὁ ἦν αὐτοῖς βάλων ἐπὶ
τὴ δεξιὰ μίσητ' ἀλίσαι τὸ δίκτυ-
ον, καὶ ὤρεται. ἔσχατον οὖν, καὶ
οὐκ ἔστι αὐτὸ ἐλκύσαι ἰσχυρὰ αὐτοῦ
ἐπὶ ἀλίσαις ἦν ἰσχυρὰ :

*Et il leur dit, Mettez le fil à costé
droit dela nasselle, & vous en trouue-
rez. Ils le laisserent donc, & ne le pou-
voient plus tirer pour la multitude des
poissons.*

Postea manifestavit se iterum Iesus ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic:

After these things / Iesus shewed him selfe againe to his disciples at the sea of Tiberias: and thus shewed hee him selfe.

2. Erant simul Simon Petrus & Thomas qui dicitur Didymus, & Nathanael qui erat à Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii ex discipulis eius duo.

There were together Simon Peter and Thomas / which is called Didymus / and Nathanael of Cana in Galilee / and the sonnes of Zebedee / and two other of his disciples.

3. Dicit eis Simon Petrus, Vadopiscari. Dicunt ei, Venimus & nos tecum. Et exierunt & ascenderunt in navim: & illa nocte nihil prenderunt.

Simon Peter said unto them / I goe a fishing. They said unto him / We also will go with thee. They went therefore / and entered into a ship straight way / & that night caught they nothing.

4. Manè autem iam factò stetit Iesus in litore: non tamen cognoverunt discipuli quia Iesus est.

But when the morning was now come / Iesus stood on the shore / knowing the disciples / knewe not that it was Iesus.

5. Dicit ergo eis Iesus, Pueri, nunquid pulmentarium habetis? Responderunt ei, Non.

Iesus then said unto them / Sons / have ye any meate? They answered him / No.

6. Dicit eis, Mittite in dexterā navigii rete, & invenietis. Miserunt ergo: & iam non valebant illud trahere propter multitudinem piscium.

Then he said unto them / Cast out the net on the right side of the ship / and ye shall find. So they cast out / & then were not able at all to draw it / for the multitude of fishes.

Sarnach offenbaret sich Iesus abermal andem Meer / bey Cyberias. Er offenbaret sich aber also.

Der effert obenbareden Ihesus sig after hof der Daff hof Cyberias. De hand obenbareden sig saa.

2. Es waren aber bey einander Simon Petrus vnd Thomas / der da heisset Zwillig / vnd Nathanael von Cana Galilea / vnd die Söhne Zebedei / vnd andere zwen seiner Jünger.

Simon Petrus oc Thomas / som kaldis Zwillig / oc Nathanael aff Cana Galilee / oc Sebedei sonner / oc Iho andre aff hans Disciple vaare tilfammen.

3. Spricht Simon Petrus zu inen: Ich wil hin fischen gehen. Sie sprachen zu ihm: So wollen wir mit dir gehen. Sie giengen hinaus / vnd traten in das Schiff also bald / Vnd in derselbigen Nacht fiengen sie nichts.

Simon Petrus siger til dem / Jeg vil gaa bort at fiske. De sagde til hannem / Da vil vi gaa med dig. De gieng hen ud / oc traadde strax i Skibet / De den samme nat finge de intet.

4. Da es aber jezt Morgen war / fund Iesus am Ufer / Aber die Jünger wußtens nit / daß es Iesus war.

Der det vaar nu morgen / stod Ihesus paa brædden / Men Disciplene viste icke / at det vaar Ihesus.

5. Spricht Iesus zu ihnen: Kinder habt jr nichts zu essen? Sie antworteten ihm: Nein.

Ihesus siger til dem / Børn / har I noget at æde? De svarede hannem / Nej.

6. Er sprach aber zu inen: Werffet das Netz zur rechten des Schiffs / so werdet ihr finden. Da wurffen sie / vnd kondtens nicht mehr ziehen / für der menge der Fische.

Da sagde han til dem / Kaster garnet til den hentre side aff Skibet / da skulle I finde. Da kastede de / oc kunde icke drage mere / saar Fiskens mangfoldighed.

Vdom opst se gawil se Gesijns Biednijam v Moske Tycherpadsteho / a gawil se takto.

P Othym sie dal wodziec Jezus zwolennikoni v morzu Tycherpadstiego / y tak sie oznajmil.

2. Byli spolu Simon Petr / a Thomas kteryz slowe Didymus / a Nathanael kteryz byl od Kany Galilejske / a Synowie Zebedewi / a jinij Biednijnow geho dwa

Byli spolu Symon Piotr y Thomas / kteryz zowa Dydimus / y Nathanael ktery byl z Kany Galilejskiej / y synowie Zebedeusowi / y druzi dwaz zwolennici tego.

3. Akest gim Simon Petr: Pkazu Kob lewit. Akesti gemu: Pkademety mo sebau. P wysli / a wstapiti na Lodis: a te nocny nie nepopadli.

Eby im zkest Symon Piotr: Jde ty lozow / A ost zkesti: Podyz im y my zoba. A tak sli y wstapili w lody narychmasi / lec omey nocy nie nie popadli.

4. A lody bylo rano / stal Gesijns na boku / a wstaf nie poznali Biednijnch by Gesijns byl.

A gdy tu bylo poranku / stal Jezus na brzegu / wstaf i nie poznali zwolennicy jego byl Jezus.

5. Tedy kekt gim Gesijns: Wladenc / mateli co popadli? Odpowiedli gemu: Niemam.

A tak im zkest Jezus: Wladacz / macie co wsc? Odpowiedzieli mu / Niemam.

6. Akest gim: Zawrzec na prawu stranu Lodis Eyt / a popadnec. Tedy zawrhli sli / y gij nemohli gi wythah nauti / promno stwih Ryb.

A zkest im: Zapuścić tu sie / ci poprawcy stronie łodzi / a narydzić. A tak zapuścili / a już dalek nie mogli wywlec przed wielkimi mnożstwem ryb.

כא

7 ואמר תלמידו הו
דרכו הנה לה ישוע
לכאפא הנה מרן הו
שמעון דין כד שביע דמרן
הו נסב פותניה מחנה
בפצוהי מטול דערטיליא
הוא נשדא נפשה כימנה
דיאמא לות ישוע :

Donde quel discipulo che Iesus amava, dice a Pietro. Egli è il Signore. Simon Pietro dunque disse che egli era il Signore, si cinse la camiciuola di lino (perchè egli era ignudo) e gittosi nel mare.

8 אתרנא דין תלמידו
בפסינתא אתו לא גיר
החיקו הנו סגי מן ארעא
אלא איה מאתו אמין
ונגדו הנו לה למצידתא
די דגנא :

Egli altri discipoli vennero ne la barca, (perchè non erano lontani da terra ma solamente circa dugento cubiti) tirando la rete de pesci.

9 כד דין סלקו לארעא
תון גמרת כד סמין
ונבא כד סים עליהון
ולחמא :

Come furono scesi in terra, videro posata la de la braga, e del pesce posso sopra essa, e del pane.

10 ואמר להון ישוע איה
מן נבא דערדתו השא :

Ihcy dice loro, Portate qua de pesci che vos hamete presi adesso,

11 וסלק שמעון כאפא
ונבא למצידתא לארעא
כד מלא נבא דורבא
מאא וחמשו ותלתא
ובחנא כלה יוקרא לא
אצטרית מצידתא הו :

Simon Pietro salí su, e tirò la rete a terra, piena de cento cinquanta e tres grandes peces: e benché fussen tantas la rete non si ruppe.

12 ואמר להון ישוע הו
אשתו אנש דין מן
תלמידא לא ממנה הנה
השאליוהי דמנה דרעין
הנו דמרן הו :

Dice loro Iesus, Venite, e desinate. Enuovo de suoi discipoli ardenti di domandarsi, Chi seim? sapendo che egli era il Signore.

כא

7 ויאמר התלמיד ההוא אשר
אהבו ישוע לכיפה תאדון הוא
ושמעון כיפה בשמעו כי תאדון
הוא נתגזר את מעילו על מתניו
כי ערום הוא וישלך את גופו
במים :

Dixo entonces aquel Discipulo al qual amava Iesus, a Pedro. El Sennor es. Entonces Simon pedro, como oyó que era el Sennor, cinniose la ropa, porque estava desnudo, y echose a la mar.

8 ותלמידים אחרים באו באניה
כי אינם רחוקים מן הארץ
כי אם כמו מאתים אמה בארץ
משכים את מכמת הדגים :

Y los otros Discipulos vinieron con el navio, (porque no estauan lexos de tierra si no como dozientos cobdos,) trayendo la red de peces.

9 ובאשר ירדו אל הארץ
ראה דגלים מושמים ודגה
מושמה ולחם :

Y como descendieron a tierra, vieron ascuas puestas, y vn pece encima de ellas, y pan:

10 ויאמר להם ישוע תביאו
פה מן הדגים אשר תפשוהם
עמה :

Dizeles Iesus, Traed de los peces que tomastes aora.

11 ויעל שמעון כיפה ויאמר
את חרמו על הארץ מלא
מדגים גדולים מאה חמשים
ושלשת ואף כי גדולים אף
לא יקרע הרקם :

Subió Simon Pedro, y truxo la ted a tierra, llena de grandes peces, ciento y cincuenta y tres: y siendo tantos la red no se rompió.

12 ויאמר להם ישוע הו
סעדי לבבכם ומתלמידים איש
לא היה אשר מלאו לבו לשאל
לז מי את כי ידעו כי ידני הוא :

Dizeles Iesus, Venid, ayantad. Y ninguno de los Discipulos le osava preguntar, Tu quien eres? sabiendo que era el Sennor.

כא

7. Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκείνῳ
ὁ ἡρώδης ὁ ἰσχυρὸς τῶ πείρα, ὁ κύ-
ρατος ἐστὶν. σίμων οὖν πείρα ὅτι ἀνα-
βας ὅτι ὁ κύρατος ἐστὶν. τοὶ ἑταῖοί τῆς
διζούσαν. καὶ γὰρ γυναικὲς αὐτοῦ
ἐβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν.

Parquoi le disciple que Iesus aimoit, dit à Pierre. C'est le Seigneur. Quand donc Simon Pierre eut oui, que c'estoit le Seigneur, il se ceignit de la suppe. (poutree qu'il estoit nud) & se jetta en la mer.

8. Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῶ παλαι-
εῖο ἦλθον. οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν
ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλὰ ὡς δύο πυχῶν
ἀποστάσεων σύροντες τὸ δίκτυον ἦν
ἐχθύναν.

Et les autres disciples vindrent en la navelle, (car ils n'estoyent pas loin de terre, mais seulement enuiron deux cens coudees) trainans le file des poiss- sons.

9. Ὡς δὲ οὗτοι ἀνέβησαν εἰς τὴν γῆν,
βλέποντων αὐθρακίαν ἐμβαμμένην, &
ὀψάριον ἐπὶ ταύτῃ, καὶ ἄρτον.

Or quand ils furent descendus en terre, ils virent de la braise mise, & du poisson mis dessus, & du pain.

10. Λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἐρίγ-
ητε ἀπὸ τῶ ὀψαρίων ὃν ἐπὶ ταύ-
τῃ.

Iesus leur dit, Apportez des poissons que vous avez maintenant prins.

11. Αὐτὸς σίμων πείρα, ὁ ἁλ-
κυστὴρ τὸ δίκτυον ἦν τῆς, μετὰ
ἐχθύνων μακρὰν ἐκείνῳ πειρα-
σάμενος καὶ τσάτων ὄντων ἐκ
ἐχθύνων τὸ δίκτυον.

Simon Pierre monta & tira le filé, plein de cent cinquante trois grandes poissons: & combien qu'il y en eust tant, le filé ne fut point rompu.

12. Λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, δεῦτε
ἀρρίψατε. ἔδοξεν δὲ ἐπιλμα τῶν
μαθητῶν ἐξέτασαι αὐτὸν, οὐ τίς ἐστι
αὐτοῦς ὅτι ὁ κύρατος ἐστὶν.

Iesus leur dit, Venez & dînez. Et nul de les disciples ne foloit interroguer, Qui es tu? sachans que c'estoit le Sei- gneur.

CAP. XXI.

7. Dicit ergo discipulus ille, quem diligebat Iesus, Petro, Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia Dominus est: tunica succinxit se (erat enim nudus) & misit se in mare.

Therefore said he the disciple whome Iesus loved, unto Peter: It is the Lord. When Simon Peter heard that it was the Lord, he girded his coat to him (for he was naked) and cast him self into the sea.

8. Alii autem discipuli navigio venerunt (non enim longè erant à terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium.

But the other disciples came by ship (for they were not farre from land, but about two hundred cubites) and they drew the net with fishes.

9. Ut ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas & piscem superpositum, & panem.

As soon then as they were come to land, they saw coales & fish laid by them, and bread.

10. Dicit eis Iesus, Afferte de piscibus quos prendidistis nunc.

Iesus said unto them: Bring of the fishes, which ye have now caught.

11. Ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram, plenum magnis piscibus, centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete.

Simon Peter stepped forth & drew the net to land, full of great fishes, and hundredthys fiftie and three: & albeit they were so many, yet was not the net broken.

12. Dicit eis Iesus, Venite, prandere. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum, Tu quis es? scientes quia Dominus est.

Iesus said unto them: Come, and dine. And none of the disciples durst aske him, who are they, seeing they knewe that he was the Lord.

Das XXI. Capitel.

7. Da spricht der Jünger, welchen Iesus lieb hatte zu Petro: Es ist der HERR. Da Simon Petrus höret, daß der HERR war, gürtet er das Hemd umb sich, denn er war nackt, und warff sich ins Meer.

Da siger den Discipel, som Ihesus elste, til Peter: Det er HERREN. Der Simon Petrus hørte, at der vaar HERREN, da gordede han sig om sig, thi han vaar nøgen, oc kaster sig i Mæret.

8. Die andern Jünger aber kamen auff dem Schiffe, den sie waren nicht ferne vom Lande, sondern bey zwey hundert Ellen, und zogen das Netz mit den Fischen.

Men de andre Disciple komme paa Skibet, och de vaare icke langt fra Landet, men ved thu hundrede alne, oc de indroge Garnet med Fiskene.

9. Als sie nun austratten auff das Land, sahen sie Kolen gelegt, vnd Fisch darauff, vnd Brodt.

Som de traadde nu paa Landet, saad de Kul ligge der, oc Fisk der paa, oc Brod.

10. Spricht Iesus zu ihnen: Bringet her von den Fischen, die ihr jetzt gefangen habt.

Ihesus siger til dem: Bælg hnd aff Fiskene, der i nu fange.

11. Simon Petrus steigt hinein, und zog das Netz auff das Land voll grosser Fische, hundert und drey und fünfzig. Und wiewol ihr so viel waren, zureiß doch das Netz nicht.

Simon Petrus stige ind, oc drog Garnet paa Landet, fuld aff store Fiske, hundrede oc tre oc halffred, die sind treene. De alligeuel at de vaare saa mange, sendereffs dog Garnet icke.

12. Spricht Iesus zu ihnen: Kommt und haltet das Mal. Niemand aber unter den Jüngern dörfte ihn fragen: Wer bist du? Denn sie wußten daß der HERR war.

Ihesus siger til dem: Kommer, oc gørr maaltid. Men ingen aff disciplerne dørde spørre ham om: Hvad est du? Thi de viste at der vaar HERREN.

Kapitola XXI.

7. Sedon kelt Dēdinijs ten klerhoj milowal Gefissē Petro: Pant gest. Esimon pat Petr pafj vsljssal se Pant gest / obestel se lutnij (neb byl nāh) apustil se na Moše.

Kiekt tedy zwolennik on klerhoj milowal Iesus Piorbrom: Pantiest / wsljssalj Symon Piotr je to Pan byl / przypasł sie kofula (abowiem byl nagi) y zrusił siew morzej

8. Ginijs eate Dēdinijs plas wili se (neb ne daleko byli od bręhu / ale nako dwę Set Lo: ter) rāhnauce s Gt Rybami.

Al drudy jāsle zwolennicy przypisł w łodzi (do niedaleko było od bręgu / ale takoby nā dwu set łotier) na gwałciec pełna ryb.

9. Al dnyj wystaupili na bręh / wżeli kētawę wlij a Rybu storchu položenau / a chleb

Al tihā wystędy nā brzeg / wżeli ogień nāłożony y ryb nā nim / y chleb.

10. Kiekt gim Gefiss: Pti: nestej Ryb kler gte wlowili nymj

Kiekt lin Jezus: Przynieście łby ryby / kler sse ruz apymāki

11. Wstauwil Esimon Petr / a wylāhl Gt nāzemi / plnau ryb wielkych / Sto Padesate a tti. Kalloli gich tak mnoho bylo / wssak nerozryla se Gt.

wstąpił tedy Symon Piotr / wziął na brzeg pełną wielkich ryb / sto trzydzieści pięć / a choć ich tak wiele było / nie pękła sie sieć.

12. Kiekt gim Gefiss: Podie obēdugte. Ale jādny s Dēdinijs nistaw nēmel se ho orāzant / Ekdogsh / wēdauce jēPAN gest.

Tedy im rzekł Jezus: Podcie s obiedowacie / Ale śmiał jeden s zwolenników pytać go: Ty krog jest / gdyś wiedział że był Pan.

כ א

13 קרב דין ישוע ושקל
לחמא ונניח ונהב להון :

Vienne dunque Gesù, e piglia del pane, e d'uno loro, e del pesce similmente.

14 הדא דתלת נבניו
אתתיו ישוע לתלמידיו
עד קם מן בית מיתא :

Questi fu già la terza volta che Gesù si mostrò a suoi discepoli, risuscitato che fu da morte.

15 עד דין אשתריו אמר
ישוע לשמעון פאפא
שמעון בר יונה דהם אנת
לי נמיר מן הליו אמר לה
אין מרי אנת דע אנת
דחם אנת לך אמר לה
ישוע רצי לי אמרי :

Poi dunque ch'elli hebbero desinato, Gesù dice a Simon Pietro, Simone figliuolo di Iona, ami tu me più di costoro? Egli li dice, Certo Signore, tu sai che io t'amo. E Gesù li dice, Pafci i miei agnelli.

16 אמר לה תוב דתרתין
ובניו שמעון בר יונה
דהם אנת לי אמר לה אין
מרי אנת דע אנת דחם
אנא לך אמר לה ישוע רצי
לי עקבי :

Di nuovo li dice la seconda volta, Simone figliuolo di Iona, ami tu me? Egli li dice, Certo Signore, tu sai che io t'amo. E Gesù li dice, Pafci i miei pecore.

17 אמר לה ישוע תוב
דתלת נבניו שמעון בר
יונה דהם אנת לי וברית
לה לפאפא אמר לה
דתלת נבניו דהם אנת לי
ואמר לה מרי כל מרי
אנת דחם אנת דע אנת
אנת דחם אנא לך אמר
לה ישוע רצי לי נקחתי :

Dicegli la terza volta, Simone figliuolo di Iona, ami tu? Pietro si contristò, che Gesù gli ha uello dietro la terza volta, Ami tu? Perché li disse, Signore, tu conosco tutte le cose, tu sai ch'io t'amo. E Gesù li dice, Pafci i miei pecore.

כ א

13 ויבוא ישוע ויקח את תלחם
ויניח להם וכמו כן את הדגה :

Ansique viene Iesus, y toma el pan, y y dáles: y ansimismo del pece.

14 וזה שלוש פעמים נראה
ישוע לתלמידיו אחרי שקם
ממתים :

Esta era ya la tercera vez que Iesus se manifestó a sus Discipulos auiedo resuscitado de los muertos.

15 ובאשר סעדו את לבתם
אמר ישוע לשמעון כיפה שמעון
בר יונה האהב אותי יותר מן
האלה אמר לו אף כי אדני את
ידע כי אהב אנכי אותך אמר
לו רעה את צאני :

Pues como vuieron ayantado, Iesus dixo a Simon Pedro, Simon hijo de Iona, amas me mas que estos? Dizele, Si Sennor: tu sabes que te amo. Dizele, Apacienta mis corderos.

16 ויוסף ויאמר לו שנית שמעון
בר יונה האהב אותי אמר לו
אף כי אדני את ידע כי אהב
אנכי אותך אמר לו רעה את
צאני :

Bueluele a dezir la segunda vez, Simon hijo de Iona, amas me? Respondele, Si Sennor: tu sabes que te amo, Dizele, Apacienta mis ouejas.

17 אמר לו שלישית שמעון
יונה האהב אותי ויעצב כיפה
כי אמר לו שלישית האהב
אותי ויאמר לו אדני את כל
ידע את ידע כי אף אהב
אותך אמר לו ישוע רעה את
צאני :

Dizele la tercera vez, Simon hijo de Iona, amas me? Entristecióse Pedro de que le dixesse la tercera vez, Amas me? y dizele, Sennor tu sabes todas las cosas, tu sabes que te amo. Dizele Iesus Apacienta mis auejas:

כ א

13. Ἐρχεται ἰσὺς ὁ ἰησοῦς. Ἐλάμβανεν τὸν ἄρτον, καὶ εἰδὼσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὁψάριον ὁμοίως.

Iesus donc vient, & prend du pain, & leur en baille: & du poisson semblablement.

14. Τὰς ἡδὴ τρίτης ἐφανερώθη ὁ ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐκ τῆς ὀκτανήτης.

Ce fut desjà la troisieme fois que Iesus se manifesta à ses disciples, apres cire reluscité des mors.

15. Ὃν εὐωήθησαν, λέγει τῷ σίμωνι πέτρος ὁ ἰησοῦς, σίμων ἰωάννα, ἀγαπᾷς με πλεον τῶν ἄλλων αὐτῶν καὶ κυρίου, σὺ εἶδως ὅτι φιλέω σε. λέγει αὐτῷ βίβλα τί θέλεις μου.

Or apres qu'ils eurent disné, Iesus dit a Simon Pierre, Simon fils de Iona, n'aimes-tu plus que ne font ceux-ci? Il lui respondit, Oui, vraiment, Seigneur: tu sais que ie t'aime. Il lui dit, Pai mes agneaux.

16. Λέγει αὐτῷ πάλιν δευτέρως σίμων ἰωάννα, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ καὶ κύριος, σὺ εἶδως ὅτι φιλέω σε. λέγει αὐτῷ τριτὴν καὶ ὁ κύριος πάλιν μου.

Il lui dit encores derechef, Simon fils de Iona, m'aimes-tu? Il lui respondit. Oui vraiment, Seigneur: tu sais que ie t'aime. Il lui dit, Pai mes brebis.

17. Λέγει αὐτῷ τὴ τρίτην σίμων ἰωάννα, φιλέω με; εὐαγγελίζῃ ὁ πῶς. ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὴ τρίτην. Φιλέω με; καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, σὺ πᾶντα εἶδως σὺ γινώσκεις ὅτι φιλέω σε. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς ἑβέστας τίς σε βίβλα μου.

Il lui dit pour la troisieme fois, Simon fils de Iona, m'aimes-tu? Pierre fut contristé de ce qu'il lui auoit dit pour la troisieme fois, M' aimes-tu? Parquoi il lui respondit, Seigneur, tu fais toutes choses, tu fais que ie t'aime. Iesus lui dit, Pai mes brebis.

12. Et venit Iesus, & accepit panem, & dat eis, & piscem similiter.

Iesus then came / and tooke bread / and gaue them / and fished likewise.

14. Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis suis, cum resurrexisset a mortuis.

This is now the thirde time that Iesus shewed him selfe to his disciples / after that he was risen againe from the dead.

15. Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Iesus, Simon Iohannis, diligis me plus his? Dicit ei, Etiam Domine: tu scis quia amo te. Dicit ei, Palce agnos meos.

So when they had dined / Iesus saide to Simon Peter / Simon sonne of Iona / louest thou me more then these? He said vnto him / Yea Lord / thou knowest that I loue thee. He said vnto him / Feede my lambs.

16. Dicit ei iterum, Simon Iohannis, diligis me? Ait illi, Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei, Palce agnos meos.

He saide to him againe the seconde time / Simon the sonne of Iona / louest thou me? He said vnto him / Yea Lord / thou knowest that I loue thee. He said vnto him / Feede my sheepe.

17. Dicit ei tertio, Simon Iohannis, amas me? & Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, Amas me? & dixit ei, Domine, tu omnia scis: tu scis quia amo te. Dicit ei, Palce oves meas.

He said vnto him the thirde time / Simon the sonne of Iona / louest thou me? Peter was sore because he said to him / thou knowest all things: thou knowest that I loue thee. Iesus said vnto him / Feede my sheepe.

12. Da kompt Iesus nimpt das Brodt / vnd gibts ihnen / desselbigen gleichen auch Fisch.

Da kommer Ihesus / oc tager Brødet / oc giffuer dem det / Disligest oc saa Fischen.

14. Das ist nun das dritte mal / daß Iesus offenbaret ist seinen Jüngern / nach dem er von den todten auferstanden ist.

Der er nu den tredje gong / at Ihesus er obenbaret saar sine Disciple / effter hand er opstanden fra de Døde.

15. Da sie nun das Mahl gehalten hatten / spricht Iesus zu Simon Petro: Simon Johanna / hast du mich lieber denn mich diese haben? Er spricht zu ihm: Ja HERRE / du weissest daß ich dich lieb hab. Spricht er zu ihm: Weide meine Lämmer.

Der de haaffde nu giort Maaltid / siger Ihesus til Simon Peder / Simon Johanna / haaffuer du mig forere / end disse haaffue mig? Hand siger til hannem / Ja HERRE / du vedst / at ieg elsker dig. Hand siger til hannem / Sode mine Lam.

16. Spricht er aber zum andern mal zu ihm: Simon Johanna / hast du mich lieb? Er spricht zu ihm: Ja HERRE / du weissest / daß ich dich lieb habe. Spricht er zu ihm: Weide meine Schafe.

Hand siger atter anden gong til hannem / Simon Johanna / elsker du mig? Hand siger til hannem / Ja HERRE / du vedst at ieg elsker dig. Hand siger til hannem / Sode mine Saar.

17. Spricht er zum dritten mal zu ihm: Simon Johanna / hast du mich lieb? Petrus ward traurig / daß er zum dritten mahl zu ihm saget: Hast du mich lieb? Vnd sprach zu ihm: HERRE / du weissest alle ding / du weissest daß ich dich lieb habe. Spricht Iesus zu ihm: Weide meine Schafe.

Hand siger tredje gong til hannem / Simon Johanna / elsker du mig? Peder bleff bedrøffuit / at hand sagde tredje gong til hannem / elsker du mig? De hand sagde til hannem / HERRE / du vedst alting / Du vedst at ieg elsker dig. Ihesus siger til hannem / Sode mine Saar.

12. Opfissel Gefijss / wjal chleb a dawal gim / y Rybu rj.

Jathym pryssedst Jezus / y wjal chleb a dal im / cakje y rybe.

14. To gij potkettij wjalat se Gefijss Wrednijnam swpm / fdy gest zmrtwpcch wjal.

A to iu j trzedi raz dal siem / dziec Jezus wolennom swom / goy wjal / martwpcch.

15. Echdy fdy gsaat poeb: dwali / kett Gefijss Simon: wi: E simone Jonam / mitu: gestli mne wije nekl titot / Kjetl gemu: Dwssiem PAn / ty wijs / jet milugi tebe. Kjetl gemu: Paszj Berany m.

Gdy po symoch dwali / rjetl Simonowi Piotrowi Jezus / Symone synu Jonafow / mitu: jest mi wiecej miilac. A on mu powiedzial / Panie ty znasz ze cie miluje. Chedy mu rjetl / paszj baranki moie.

16. Kjetl gemu podruh: E simone Jonuow / mitu: gestli mne? Kjetl gemu: Dwssiem PAn / ty wijs / je milugi tebe. Kjetl mu: Paszj Berany m.

Kjetl mu zasje znaw: Symone synu Jonafow / mitu: jest mi wiecej miilac. Jest tak / Panie / ty znasz ze cie miluje. Kjetl mu tedy: Paszj owce moie.

17. Kjetl gemu potkettij E simone Jonam / mitu: gestli mne? Wzarmantil se Petr prosto / je mu kett potkettij / Mitu: gestli mne. W odpowiedzi gemu: PAn / ty znasz wesset / wety / ty wijs / ze tebe milugi. Kjetl gemu: Paszj Dwce m.

Jathym mu potkettij rjetl: Symone synu Jonafow / mitu: jest mi wiecej miilac. A zasmual se Piotr / je mu threzi troc rjetl: Mitu: jest mi z powiedzial mu: Panie / ty wpytko wies / ty znasz ze cie miluje. Kjetl mu tedy Jezus: Paszj owce moie.

18. Amen, amen dico tibi, cum esses iunior, cingebas te, & ambulabas ubi volebas, cum autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quo non vis.

Merck/merck I say unto thee: When thou wast young / thou girdedst thy self / & walkedst whither thou wouldest: but when thou shalt be old / thou shalt stretch forth thine hands / and another shall gird thee / and lead thee whither thou wouldest not.

19. Hoc autem dixit, significans qua morte clarificaturus esset Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei, Sequere me.

And thus spake he / signifying by what death he should glorify God. And when he had said this / he said to him / follow me.

20. Conversus Petrus, vidit illum discipulum quem diligebat Iesus, sequentem, qui & recubuit in coena super pectus eius, & dixit, Domine, quis est qui tradet te?

Then Peter turned about / & saw the disciple whom Jesus loved / following / which had also leaned on his breast at supper / and he said / Lord / which is he that betrayeth thee?

21. Hunc ergo cum vidisset Petrus, dicit Iesu, Domine, hic autem quid?

When Peter therefore saw him / he said to Jesus / Lord / what shall this man do?

22. Dicit ei Iesus, Si cum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequerere.

Jesus said unto him / If I will / he can tarry till I come / what is it to thee / follow me.

18. Warlich / warlich / ich sage dir / Da du jünger warest / gürtest du dich selbst / vñnd wandelst wo du hin wolest. Wenn du aber alt wirst / wirst du deine Hände ausstrecken / vñnd ein ander wirdt dich gürtten / vñnd führen / wo du nicht hin wilt.

Sandelige / sandelige / Jeg siger dig / Der du vaarst yng / giordede du dig self / oc vandrede huort du vilde / Men naar du bliffuer gammel / skal du udrecte dine Hender / De en anden skal giorde dig / oc føre dig did / som du icke vil.

19. Das saget er aber zu deuten / mit welchem todt er Gott preisen würde. Da er aber das gesaget / spricht er zu ihm / Folge mir nach.

Men der sagde hand at betegne / mer huad Døds hand skulde prise Gud. De der hand der sagde / siger hand til hannem / Folge mig efter.

20. Petrus aber wandte sich umb / vñnd sahe den Jünger folgen / welchen Iesus lieb hatte / der auch an seiner Brust am Abendessen gelegen war / vñnd gesaget hatte: HERR / wer ist es der dich verräth?

Da vende Peder sig om oc saa den Discipel selge / som Ihesus elstere / huielen som oc laa paa hans Brøst i Nadueren / oc hafde sagt / HERR / Huo er den / som skal forraade dig?

21. Da Petrus disen sahe / spricht er zu Iesu: HERR / was soll aber dieser?

Der Peder saa denne / siger hand til Ihesum / HERR / huad skal da denne?

22. Iesus spricht zu ihm: So ich wil daß er bleibe / bis ich komme / was gehet es dich an? Folge du mir nach.

Ihesus siger til hannem / Der som ieg vil at hand skal bliffue / indtil ieg kommer / huad kommer det dig ved? Folge du mig efter.

18. Gifst gifst prawijm to bē / dokud gsy byt inladšy / o pasomal gsy se / a chodijmal gsykam gsy chēl: ale kby se žstarāš / wztāhneš ruce w / a giny tebe opāšse / a powede tē kam ty neččeš.

Sāprawde sāprawde powies dam tobie: Gdys miodšym byl / prapāš waleš se / y chodijmal dyš chēl / Lecj gdy sie žstarāš / rošciagneš rece twe / a inycie o pāšse / y prapāšie gdyie nie bēdžieš chēl.

19. A to powēd / žnamena / ge ft crouby Smrtij mēl ossa / wlti Boga. A kby to powē / dēl / tēl gemu: Dēd ja mnau.

A toč mowit damāšac mēl kto ra šmieraš mial w mēl bē Boga / A gdy to rzečl / powiedžial mu: Dēd ja mnau.

20. Dyratij se Petr / wšēl toho Bēdžijka kterēhož mltowal Bēžijš / an gde ja nim kterž odpowal ja Bēčelij na prjech gcho / a byt kēl: Pāne / kdo gēst ten kterž tebe žradij?

Edy Piotr obrošwšy sie wy / stal onego zwolennika / kterego mltowal Iesus pozad idacego / a ktery sie byl przy wiečerzy polozyl na pierśiach tego / y mowil: Pānie kteryž teš ten co cie žra?

21. Protož toho kbyž wšēl Petr / kēl Bēžijšowi: Pāne / co pak tento?

Tego redy gdy wystal Piotr / rzečl Iesusowi: Pānie k ten co?

22. Kēl gemu Bēžijš: Chyli ho tak nečhati dokudž nepřijdu / co to bē potom? ty gođ ja mnau.

Powiedział mu Iesus: Jeśli chce żeby zostanął przy mnie / co to będzie potem? Ty gođ ja mnau.

כ א

23 וְנִפְקֶתֶת הַדָּא מִלְתָּא
בֵּית אָחָא דְּהוּ תִּלְמִידָא
לֹא מֵאַתָּה נִשְׁמַע דִּין לֹא
אָמַר דְּלֹא הוּא מֵאַתָּה אֱלֹא
אִנּוּ אָבָא אָנָּה דִּיקְנָא הַדָּא
עֲדִימָא דִּמְתָּא אָנָּה לֹא
מֵא לֹא :

*Hor questa parola si fa tra i fra-
telli, che quel discipolo non morrebbe, e
nondimeno IESV non gli disse, ch'ei non
morrebbe: ma Se io voglio ch'ei resti infino
a tanto ch'io venga, che tu hai tu a fare?*

24 הוּא תִּלְמִידָא דְּאַסְהֵר
עַל הַלֵּוֹ פִּלְהֵו נֶאֱחָף פֶּתֶחַ
הַלֵּוֹ וַיִּדְעֵינוּ חֲנֹן דְּשִׁרְיָא
דִּי סְהֵרְתָּה :

*Questo è quel discipolo che rende te-
stimonianza di queste cose, e che l'ha
scritto: e sappiamo che la sua testimo-
nianza è vera.*

25 אֵית דִּין אַחַר אֲחֵרֵיכֻם
סִגְמָא דְּעֶבֶד יִשׁוּעַ אֱלֵיָן
דְּאֵלֵי הַדָּא תִּלְמִידָא
מִתְּפַתְחוּ הֵן אַחַר לֹא הוּ
עֲלִמָא אִידָּן דְּסִבְרָא אֲנִי
סִבְרָא הוּא לִכְתְּבָא
דְּמִתְּפַתְחוּ הוּא :

*Ci sono etiamdio molte altre cose che
IESV fece, lequali se si scrivesseno ad una
per una, io penso che non ancora in tutto il
mondo capirebbero i libri che sene scrive-
rebbero.*

שְׁלָמָה בְּשׁוּרְתָּ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ
בְּנֵי אֱלֹהִים הִנֵּכְתִּיבָה עַל יְדֵי
יִחְזִקוּ הַמְּבַשֵּׁר יִנִּית :

כ א

23 וַיֵּצֵא הַדְּבָר הַזֶּה בְּתִלְמִידִים
כִּי תִּלְמִיד הָהוּא אֵינְנוּ מֵת
וַיִּשׁוּעַ לֹא אָמַר לוֹ כִּי אֵינְנוּ מֵת
כִּי אִם אִם אֲרָצָה לְקוֹלְתּוֹ עַד
כִּי אָבוּא מִה אֵלֵיךְ :

*Salió pues este dicho entre los hermanos,
que a quel Discipulo no avia de morir? y Iesus no
le dixo, No morira: si no. Si quieró que el quede
hasta que yo venga, que se tuda á ti?*

24 זֶה הוּא תִּלְמִידָא הַמְּעִיד עַל־
הָאֵלֶּה וְכָתֵב אֵת הָאֵלֶּה וַיִּדְעֵנוּ
כִּי אֵמֶת הֵא עֲדוּתוֹ :

*Este es aquel Discipulo que dá testimonio
de estas cosas, y escriuió estas cosas: y sabemos
que su testimonio es verdadero.*

25 וְהִיוּ גַם אוֹתוֹת אַחֲרוֹת רַבּוֹת
אֲשֶׁר עָשָׂה יִשׁוּעַ אֲשֶׁר אִם יִכְתֹּב
אֶחָד חֵת אֶל־אֶחָת אֲזַי
כִּי כָל־הָעוֹלָם לֹא יָכִיל אֶת־
הַסְּפָרִים הַזֵּה לְהַכְתִּיב אִמֵּן :

*Item, ay rambien otras muchas cosas que hi-
zo Iesus, que si se escriuiessen cada vna por si, ni
aun en el mundo pienso que cabrian los libros
que se aurian de escribir: Amen.*

שְׁלָמָה בְּשׁוּרְתָּ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ
בְּנֵי אֱלֹהִים הִנֵּכְתִּיבָה עַל יְדֵי
יִחְזִקוּ הַמְּבַשֵּׁר יִנִּית :

κα.

23. Ἐξήλθον οὖν ὁ λόγος ἐν τοῖς
ἀδελφοῖς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητής
ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει, καὶ οὐκ
ἐπιαύται ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνή-
σκει ἀλλ' ἐὰν αὐτὸν θέλω, ἔτι
ἐρχομαι, τί ἀποκρίσεις;

*Or ceste parole courut entre les freres,
que ce disciple-la ne mourroit point.
Toutefois Iesus ne lui auoit point
dit. Il ne mourra point: mais, Si ie vueil
qu'il demeure iuiqu'à ce ie que viene,
qu'en as-tu à faire?*

24. Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητής ὁ μαρ-
τυρῶν περὶ τούτων, καὶ γραφάς ταύ-
τας καὶ εἰδόμενον ὅτι ἀληθὴς ἐστιν ἡ
μαρτυρία αὐτοῦ.

*C'est ce disciple la qui rend tesmoi-
nage de ces choses, & qui ecriit ces cho-
ses, & nous saurons que son tesmoignage
est digne de foy.*

25. Ἐστὶ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐ-
ποίησεν ὁ ἰησοῦς, ἃ τίνα ἐὰν γράψῃ
καθ' ἑ, οὐδὲ αὐτοὶ ἐν ἡμέρᾳ τοῦ χρό-
νου χωρήσουσι, καὶ γραφόμενα ὀ-
κλίαν ἀμεν.

*Il y a aussi plusieurs autres choses
que Iesus a faites, lesquelles estans ecri-
tes de point en point, se ne pèssent point
que le monde meisme peult tenir les liu-
res qu'on e scriroit, Amen.*

Τὸν δὲ ἀγίον Εὐαγγέλιον
κατὰ Ἰωάννην.

23. Exiuit ergo sermo iste inter fratres, quia discipulus ille non moritur. Et non dixit eis Iesus, Non moritur, sed, Si eum volo manere donec veniam, quid ad te?

Then whent this word abroad among þe brethren / þe this discipule / should not die. Yet Iesus said not to him: He shall not die: but if I will þe he tarie till I come: what is it to thee.

24. Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & sci- mus quia verum est testi- monium eius.

This is that discipule / which testifieth of these things: / and wrote these things: / & we know that his testimonie is true.

25. Sunt autem & alia multa quæ fecit Iesus: quæ si scribatur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros.

Now there are also many other things which Iesus did: / by which if they should be written every one: / I suppose the world could not containe the booke that should be written: Amen.

F I N I S.

23. Da gieng eine rede auß vnter den Brüdern: Dieser Jünger stirbet nicht / Vnd Iesus sprach nicht zu ihm: Er stirbet nicht. Sondern so ich wil / daß er bleibe / biß ich komme / was gehet es dich an.

Da gielen Iesud ißlane Broderne / Denne Discipule doer iche / oc Iesus saade iche til hannem: / Hand doer iche: / Men / om ieg vil / at hand skal bliffue / indtil ieg kommer / Huad kommer det dig ved?

24. Dis ist der Jünger / der von diesen dingen zeuget / vñnd hat diß geschrieben / vñd wir wissen / daß sein Zeugnis warhafftig ist.

Denne er den Discipel / som vidner om disse ting: / oc sereff dette: / Oc vi vide / at hans Vidnesbyrd er sant.

25. Es sind auch vil andere ding / die Iesus gethan hat / welche / so sie solten eines nach dem andern geschrieben werden / achte ich / die Welt würde die Bücher nicht begreifen / die zu beschreiben weren.

Denne ere oc mange andre ting / som Iesus gjorde / huilke / der som de skulde bescriffuis: / der ene effter der ander: / da acer ieg / at Verden skulde icke begribe de Bøger: / som skulde bescriffuis.

Ende des Euangeliums
S. Johannis.

23. Dvessla fect a mezy bratki / zebv viednisi ten nemel vnijsi. Ale nekeci bpi Gzysa / zebv nemel vnijsi: ne z feli / Chyti ho tak nechati dokud / neprijdu / co tobie potom?

Atte to slowo wyslo miedzy bratami / on zwolennik mianal vnijsi: / Alec mu nie rzekl Jezus: / Wie vnijsi / ale testifies zebv sotal a j przyside / co z tobie do tego?

24. Tot gest viednisi ten / kterj si viedecni vyvdal o tch: / to viedci / a napsal tyto viedci: / a vime ze pravde gest viedec: / vii geho.

Then it test on zwolennik / Ktery smiedci o tych rzecach: / y to wy psal / a vime ze prawdzive test smiedecmo tego.

25. Gsili pak zagsiti y gi / nch mnoho viedci / kterj tni / Gzysa / gesto neglau zdi psani: / kterj to konby mch wse: / tny obzvlstni psany bti / (mam zato) zebv tento Svät nemohi tch / Ktch prijiti.

Sa roz seze wiele tnych rzec / y Ktoe zni / Jezus / Ktoe gdy / by maly byc wbytki / a osbna spis / fene / nie tuste aby y sam swiat o / gavenoimal / ty fne / Ktoeby o / tym psano.

Okonawá se Euangelium se
psané ob S^o Jana.